

SZABÓ JÓZSEF

DEVIZAHITEL

TISZTELT ÜGYÉSZSÉG...

SZABÓ JÓZSEF

DEVIZAHITEL
Tisztelt Ügyészség...

Első kiadás – 2016. június

Borító terv: Gabriel Newlee

Nyomda: Bado Studio & Print Bt

ISBN 978-963-12-6442-5

Tisztelt Ügyészség!

Állampolgári kötelességemnek érzem, hogy a tudomásomra jutott információk alapján ismeretlen tettes, tettesek és bűnsegedeik ellen feljelentést tegyek. Elkövetném a közömbösség vétségét, ha elmulasztanám a feljelentés megtételét.

I.

Adatok, tények, összefüggések és félrevezetések

A - alapadatok

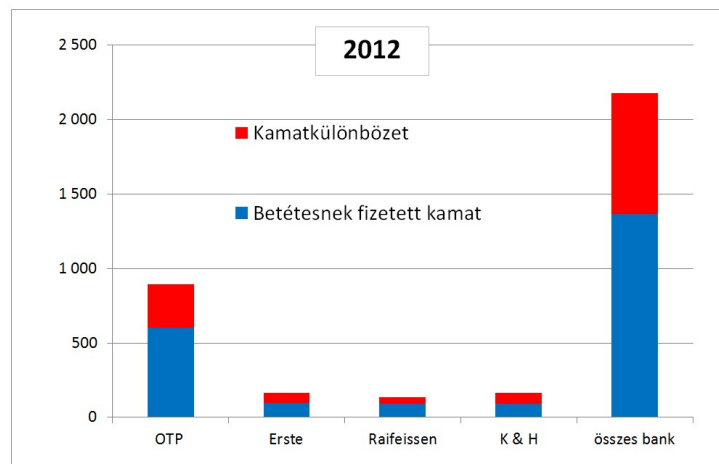
/A-01/ A bank a hitelintézetek közé tartozó olyan pénzügyi intézmény, amely pénzügyi szolgáltatásokat nyújt. Legfontosabb tevékenysége hitelek nyújtása és betétek gyűjtése. Vagyis a gazdaság jelenleg felhasználatlan pénzmegtakarításainak begyűjtése (passzív bankügylet), és azok kihelyezése, aktiválása a gazdaság pénzügyi szükségben lévő alanyaihoz (aktív bankügylet). Ekképpen a modern tőkés gazdaság egyfajta motorjai. A bank hagyományosan a pénzügyi szolgáltatások díjából és a hitelekből származó kamatból jut haszonhoz. Újabban mivel a viszonylag alacsony kamatlábak sokszor korlátozzák a bankok bevételi lehetőségeit, némely bank hiteltúllépési díjak és különböző befektetések útján is igyekszik jövedelemhez jutni.
(Forrás: Wikipédia)

/A-02/ A felügyelt pénzügyi intézmények által elektronikus úton beküldött adatszolgáltatásból állította össze korábban a Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyelete (PSZÁF), napjainkban pedig a Magyar Nemzeti Bank (MNB) az Aranykönyvet, amely a pénzügyi intézmények gazdálkodási adatait mutatja be.

/A-03/ A kölcsönnyújtásból származó banki kamatbevétel és a betétekre, banki folyószámlákon lévő összegekre fizetett banki kamatkiadás különbsége a kamatkülönbözet. A bankoknak ez a két alaptevékenysége évtizedek óta, folyamatosan nagyon jelentős eredményt biztosít a bankoknak.

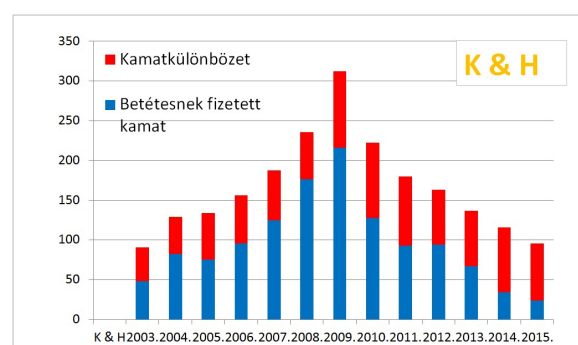
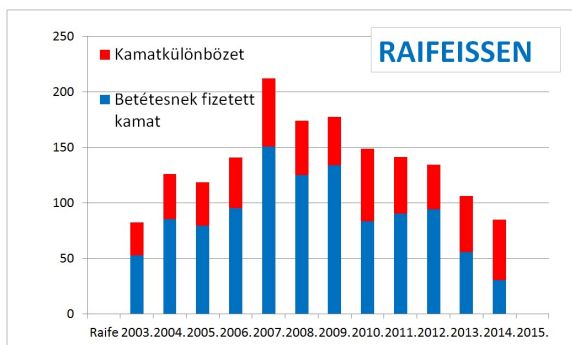
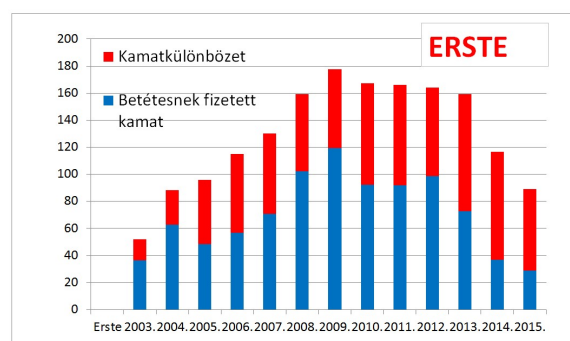
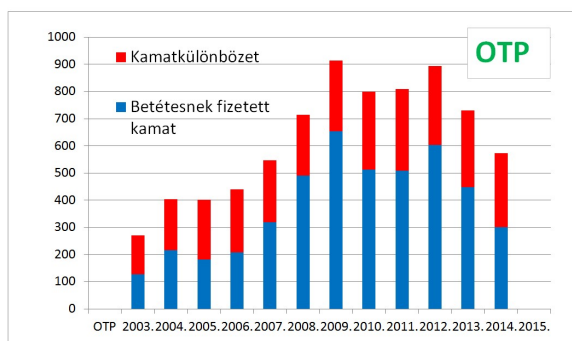
/A-04/ A négy legjelentősebb hazai bank adatai külön-külön, valamint az összes hazai bank kamat adatai összesítve 2012. évben az alábbiak, az adatok milliárd Ft-ban vannak:

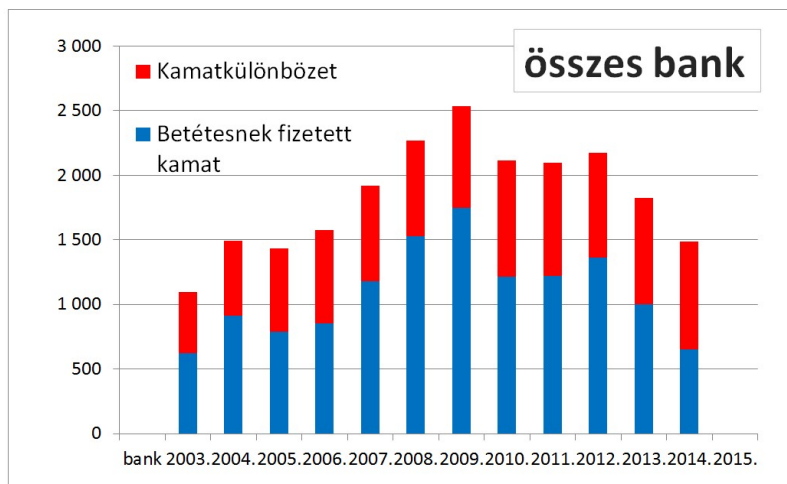
2012	Kamatkülönbözet	Kapott kamatok és kamat jellegű bevételek	Fizetett kamatok és kamat jellegű ráfordítások
OTP	291	895	604
Erste	65	164	99
Raiffeisen	40	134	95
K & H	69	163	94
összes bank	812	2 176	1 364

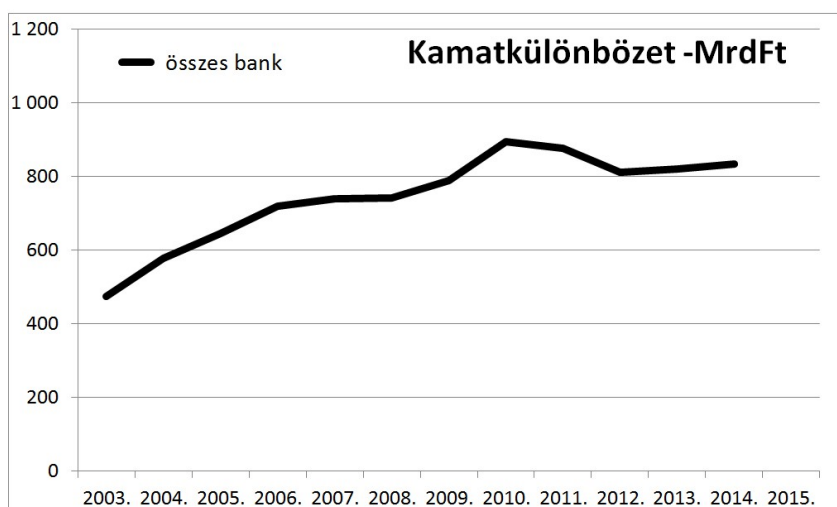
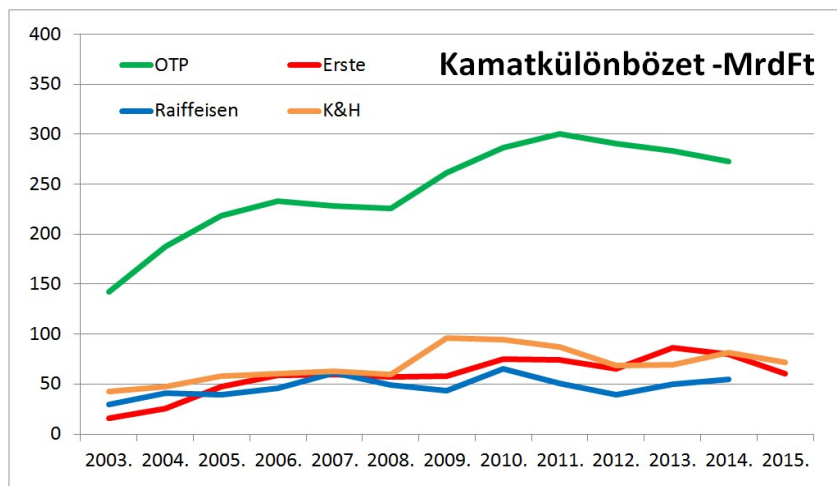
A bankok a kamatbevételből (a teljes oszlop) kifizetik a betéteseknek a betéti kamatokat (kék oszloprész), a különbség (a megmaradt összeg, a kamatkülönbözet) a bank eredményét növeli (piros oszlop rész).

/A-05/ A négy legjelentősebb hazai bank és az összes hazai bank adatai 2003-tól, az adatok milliárd Ft-ban vannak:

/A-06/ A négy legjelentősebb hazai bank és az összes hazai bank kamat különbözete 2003-tól..

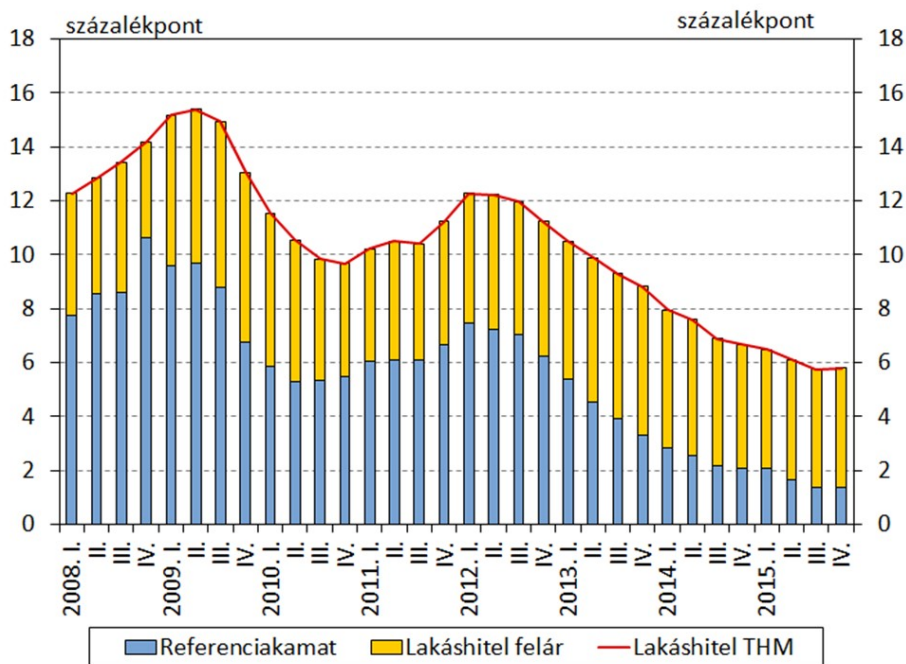
/A-07/ Az imént ismertetett időszak elején még nem volt jellemző hazánkban a devizahitelezés, az időszak végén pedig már forintosították is a legtöbb devizahitelt. Megállapítható az adatokból, hogy a devizahitelezés felfutásával együtt nőtt a bankok kamatkülönbözete.

Tényként állapíthatjuk meg az Aranykönyvből származó adatok alapján, hogy a bankoknak a devizahitelezés jelentős hasznot, eredményt hozott.

/A-08/ Az elmúlt években jelentősen csökkent az infláció, csökkentek a bankközi kamatok (BUBOR) és csökkent az MNB alapkamata is. Jól látható, hogy a bankok minden körülmények között elérik a 4-5% kamatmarzsot (kamatfelárat).

A jegybanksi kamatcsökkentések hatására 2015-ben mintegy 0,7 százalékponttal mérséklődött a bankközi referenciakamat (BUBOR), és ez csökkentően hatott az új kibocsátású hitelek kamatszintjére is.

A kamatok mindkét szegmensben mérséklődtek az év során: a lakáscélú hitelek kamatlába összesen 0,9 százalékponttal 5,8 százalékra, míg a jelzáloggal fedezett fogyasztási hitelek kamata 1,6 százalékponttal 7,3 százalékra csökkent. A hitelkamatok mérséklődése meghaladta a referenciakamat csökkenését, így az átlagos hitelfelárakban is csökkenés következett be a vizsgált időszakban (42. ábra). A lakáshitelek kamatfelára összességében 0,2 százalékponttal csökkent, értéke 4,4 százalékpontot tett ki december végén. A szabad felhasználású jelzáloghitelek felára 0,9 százalékponttal 6 százalékpontra mérséklődött. A kamatok és a felárak hazai szintje azonban továbbra is magasnak számít nemzetközi összehasonlításban.

A referenciakamat a 3 havi BUBOR, az afeletti kamatfelárak negyedéves átlaga THM alapú. (Forrás: MNB Pénzügyi Stabilitási Jelentés – 2016. május -42. ábra.)

Hazánkban évtizedek óta nagyon magasak a kamatlábak, ezt a tényt folyamatosan tartalmazzák a különböző tanulmányok.

Mi készíthette a racionális hitelfelvevőket arra, hogy elfogadjanak egy ilyen extrakamat-tényezőt? Az okokat részben a forintban denominált jelzálogkamatok európai összevetésben mindvégig kirívóan és egyedülállóan magas szintjében kell keresni. Ha valaki ugyanis számottevő külső forrás bevonásával kívánt lakást vásárolni, vagy rendkívül drága forinthitelt vehetett fel, vagy devizahitelt. Különböző kénytelen volt lemondani a hitelfelvételről.

A 7. táblázat az Európai Jelzálog Szövetség (EMF [2014]) statisztikái alapján veti össze a forintalapú jelzáloghitelek kamatait több európai ország csoport átlagos jelzáloghitel-kamataival.

7. táblázat

Lakossági jelzáloghitelek reprezentatív kamatlábai az EU-tagállamokban, 2005–2013

Év	Magyarország	2. legmagasabb KKE-10 átlaga	EU-28 átlaga	PIIGS átlaga	Ausztria	
2005	13,15	6,98	4,55	4,42	3,52	3,58
2006	11,05	5,74	4,76	4,66	4,14	3,80
2007	11,34	8,31	5,96	5,55	4,96	4,79
2008	11,67	9,09	6,63	6,04	5,40	5,32
2009	13,15	10,09	5,94	4,79	3,21	3,71
2010	9,77	8,97	5,16	4,11	2,82	2,71
2011	10,87	8,23	5,01	4,36	3,60	2,86
2012	12,66	7,51	4,63	4,18	3,53	2,71
2013	9,64	6,90	4,06	3,67	3,22	2,39
átlag	11,48	8,44	5,19	4,67	3,82	3,54

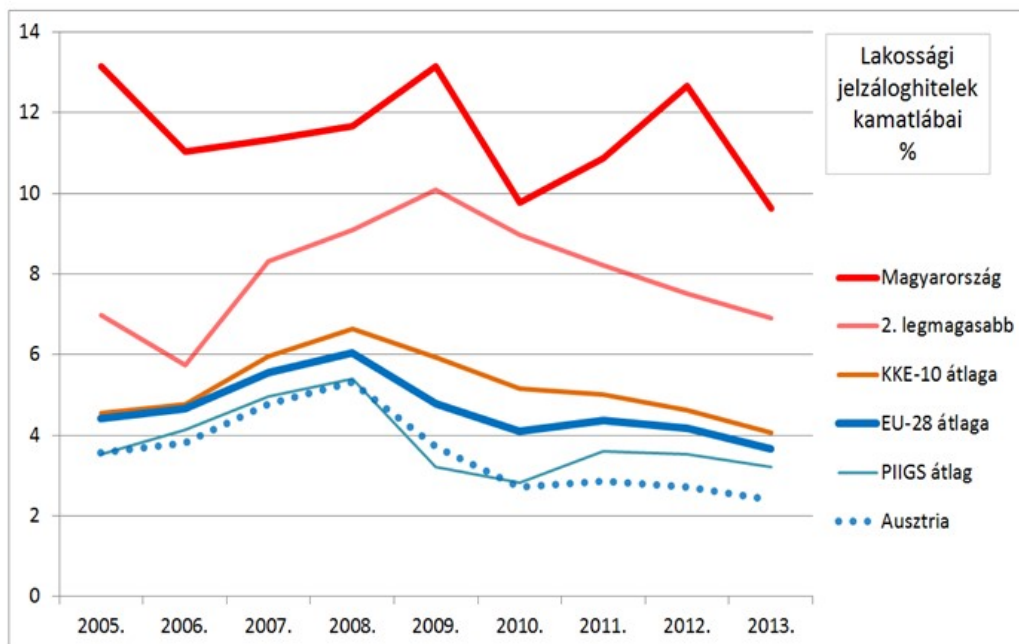
2. legmagasabb: az adott évben a Magyarországon kívüli országok közül a legmagasabb kamatszintű ország értéke, KKE-10: Bulgária, Csehország, Észtország, Horvátország, Lengyelország, Lettország, Litvánia, Románia, Szlovákia, Szlovénia; PIIGS: Görögország, Írország, Olaszország, Portugália, Spanyolország; EU-28: az Európai Unió tagállamai (2015-ben).

Forrás: EMF [2014] 72. o. 4. számú melléklet alapján saját csoportosításban.

A forintkamatok átlagos szintje harmadával haladta meg az utána következő legmagasabb európai jelzálogkamat szintjét, több mint kétszeresen (120 százalékkal) a kelet-közép-európai országok átlagos kamatszintjét, és pontosan háromszorosan az európai adósságválságtól leginkább sújtott, a vizsgált időszakban gyakorlatilag csődbe ment Görögországot is magában foglaló PIIGS országcsoport (a „régi” EU-periféria) átlagát.

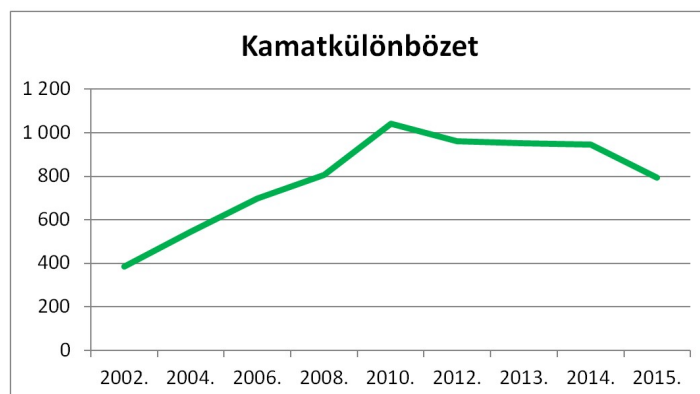
(Forrás: Schepp Zoltán–Szabó Zoltán - Lakossági svájcifrank-hitelek árazása – narratíván innen és túl? - Közgazdasági Szemle - 2015. november)

A táblázatnál sokkal jobban lehet látni a kirívóan magas magyar kamatlábakat, ha grafikonon ábrázoljuk ezeket:

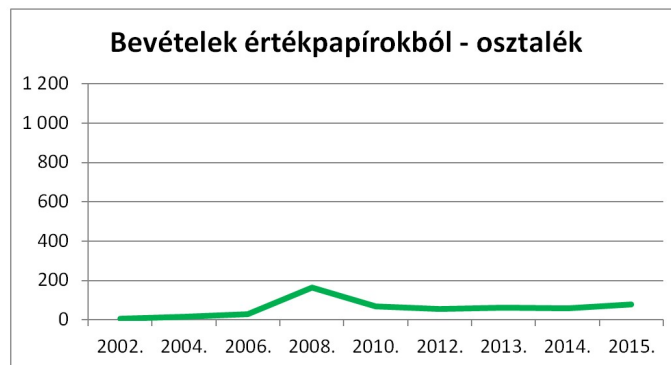

/A-09/ A Magyar Nemzeti Bank évről évre közzé teszi a hitelintézeti szektor (bankok és különféle pénzügyintézetek) összevont adatait („szektorszinten összesített adatok”). Az adatok tartalmazzák a különféle banki tevékenységekből származó eredményeket is.

/A-10/ A kamatkülönbözet már a bankok tekintetében az imént megnéztük. A teljes hitelintézeti szektorra látjuk most a Főnöközetet (a hitelintézeti szektor nem csak bankokból áll). Az adatok a 2002-től 2015-ig (az időszak elején két évente) terjedő időszakot ölelik át. Az adatok most is milliárd forintban vannak.

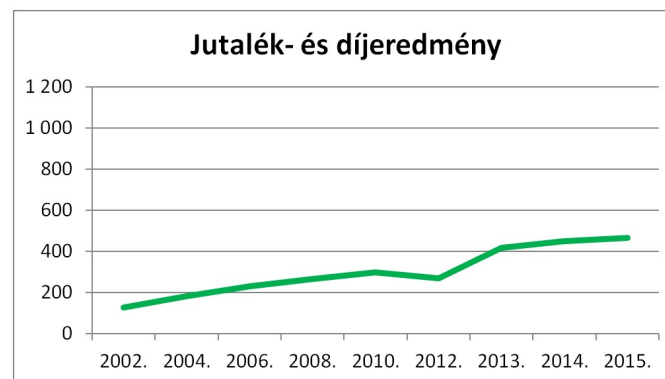

/A-11/ A pénzügyi intézetek egy másik bevétele a részvényekből, vállalkozásokból származó osztalék.

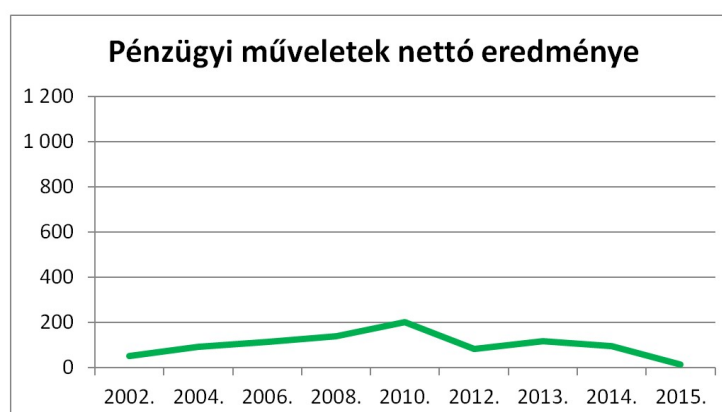

Az összehasonlíthatóság érdekében az ábrákon a függőleges tengely felső értéke 1.200 milliárd forint. Jól látható így, hogy a különböző banki tevékenység milyen jelentőségű a hitelintézeti szektor életében.

/A-12/ A pénzügyi intézeteknek az általuk nyújtott szolgáltatások után jutalék és díjbevételek származnak.

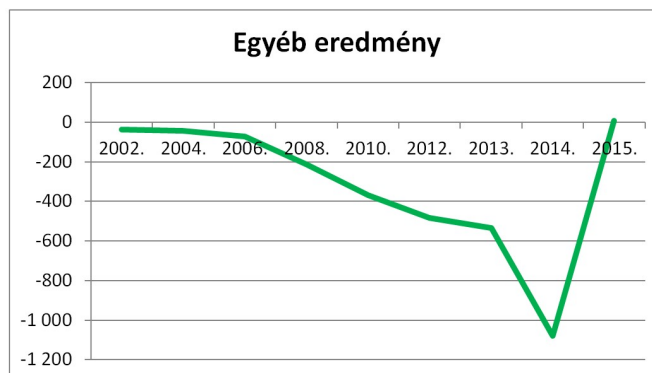

/A-13/ A pénzügyi intézeteknek tevékenysége során árfolyamnyereség (esetenként veszteség) keletkezik. A származtatott ügyleteknél szintén hol nyereség, hol pedig veszteség keletkezik.

Látható, hogy ezek összességében nem nagyon jelentős eredményt hoznak a hitelintézeti szektornak. Még sem közelítik a kamatkülönbözetből származó eredményt.

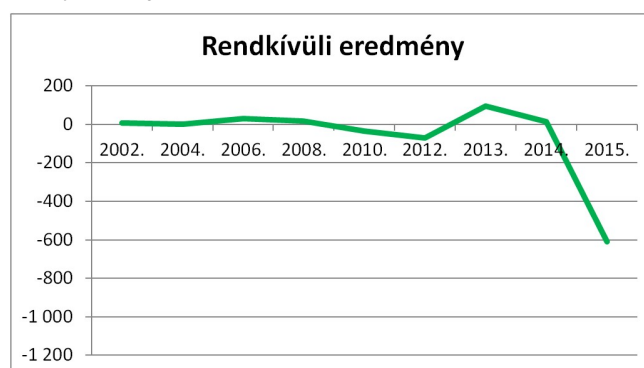
/A-14/ A pénzüzeteknek van olyan tevékenységük is, amely nem sorolható az előző tevékenységek közé. Az adatok közt „egyéb eredményként” szerepelnek.

Ez a tevékenység a devizahitelezés terjedésével, és a forint árfolyamának romlásával egyre nagyobb veszteséget (negatív eredményt) okozott a hitelintézeti szektornak.

Feltűnő, hogy a devizahitelezés megszűnésével az „egyéb eredmény” már nem okoz veszteséget a pénzüzeteknek.

/A-15/ A pénzüzeteknek rendkívüli gazdasági események is okozhatnak bevételeket és kiadásokat. Ezek hatását a rendkívüli eredmény mutatja.

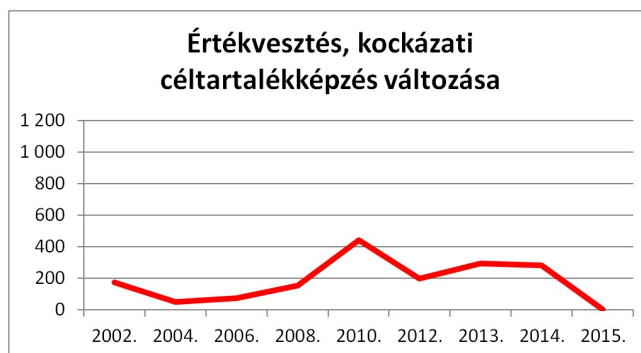

/A-16/ A pénzüzeteknek a tevékenységük során kiadásuk, költségeik is keletkeznek. Továbbra is a teljes hitelintézeti szektor adatait látjuk.

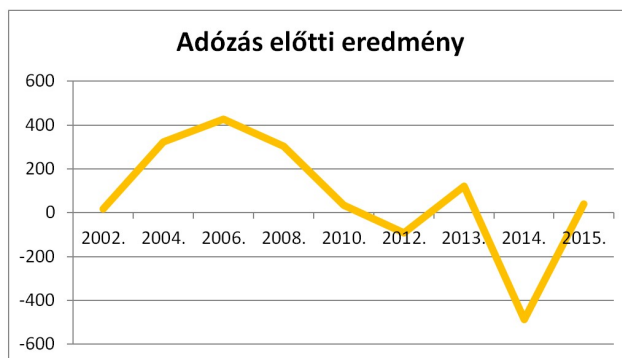

A lakossági kölcsönnyújtás felfutásának idején a költségek emelkedtek, azt követően egy szinten maradtak. (A piros szín jelzi, hogy már költségről van szó, a korábbi zöld szín eddig az eredményt mutatta.)

/A-17/ A banki tevékenység nagy kockázatokkal jár. A kár esetleges bekövetkeztére a bankoknak előre tartalékot kell képezniük. A tartalékba helyezett összeg kiadásnak számít (a tartalékból felszabadított összeg bevételnek számít).

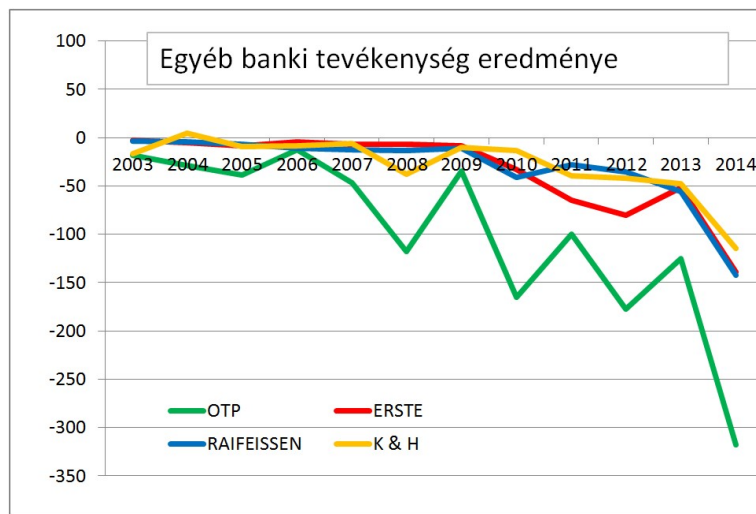

/A-18/ A fenti tételek (a korábbi diagramok szerint hat zöld eredmény és két piros költség) összegzésével kapjuk meg a pénzintézetek adózás előtti eredményét.

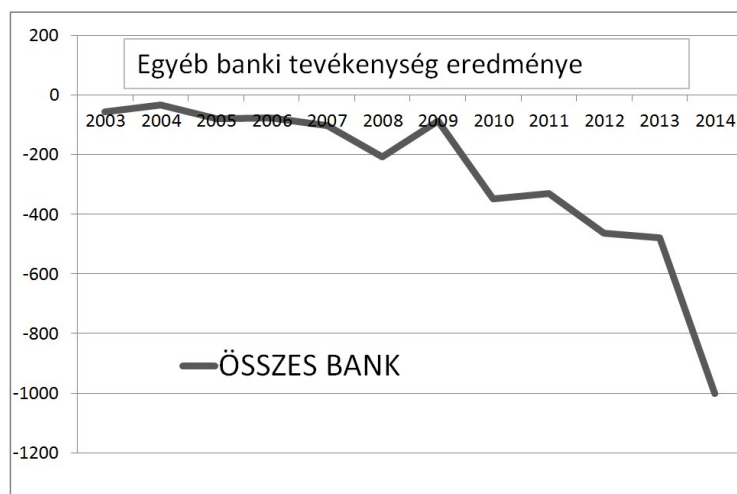

/A-19/ A fenti adatok alapján egyértelműen felismerhető az, hogy a hitelintézeti szektor csökkenő eredményességét illetve egyes években a veszteségét is az „egyéb eredmény” okozta.

/A-20/ A négy legnagyobb bank és az összes hazai bank „egyéb eredményének” alakulása az Aranykönyvben megadott adatok alapján 2013-tól:

Az összes hazai bank „egyéb tevékenységének” az eredménye 2014-ben elérte az ezer milliárd forintot. Ennyi veszteséget okozott a bankoknak.

B – a devizahitelezés elterjedése

/B-01/ Az Állami Számvevőszék (ÁSZ) 2009 áprilisában tette közzé jelentését a lakástámogatási rendszer hatékonyságának ellenőrzéséről. Ebben a jelentésben kitért a devizahitelezés kialakulására és térnyerésére is.

/B-02/ A 90-es évek végén hazánkban alig épült lakás, a lakosság nem vett fel kölcsönt a bankoktól, mert nagyon magasak voltak a kamatok.

A 90-es évek végére a hitel részaránya az új építések finanszírozásában 10%-os szint alá süllyedt, a lakásfinanszírozás döntően készpénz alapú volt. Míg 1991-ben a folyósított lakáshitel 20 Mrd Ft, addig 1997-ben már csak 9 Mrd Ft volt annak ellenére, hogy a Földhitel- és Jelzálogbank (továbbiakban: FHB) jelzálogalapú támogatott hitelek értékesített. 1999-ben kevesebb, mint 20 ezer új lakás épült. Az FHB által nyújtott változó kamatozású támogatott hitelek induló kamata, ha az ügyfél az évenkénti kamatváltozást választotta 19,7%, öt éves kamatperiódusnál 16,5% volt. A nem támogatott, piaci kamatok megközelítették a 25%-ot.

(Forrás: ÁSZ Jelentés)

/B-03/ A kormány 2000-ben intézkedett, hogy a lakosság a lakásépítéshez állami kamat támogatást kapjon. A kormány ezzel kívánat ellensúlyozni a magas banki hitel kamatlábakat.

2000 után fordulat következett be a lakástámogatási rendszerben. 2000. február 1-jén lépett hatályba a lakáscélú állami támogatásokat szabályozó 106/1988. (XII. 26.) MT rendelet (továbbiakban: MT rendelet) azon módosítása, amellyel a Kormány kiegészítő kamattámogatást biztosított új lakás építése vagy vásárlása esetén, illetve használt lakás vásárlást jelzáloglevelek kamattámogatásával segítette.

(Forrás: ÁSZ Jelentés)

/B-04/ A 2002-es kormányváltást követően az új kormány (a költségvetést érintő magas terhekre hivatkozva) a lakosság számára hátrányosan változtatta a kedvezményeket. A lakáscélú kölcsönöknél megjelent a devizahitelezés.

2003. júniusban és decemberben a Kormány a jelzáloglevéllel finanszírozott hitelek kamattámogatása esetén csökkentette a támogatott hitel nagyságát, szűkítette az igénybevevői kört és megváltoztatta a kamattámogatás szisztémáját.

A devizahitelezés növekedésében szerepet játszott, hogy 2003-ban a lakáscélú állami támogatásokat a lakáscélú költségvetési kiadások ugrásszerű megnövekedése miatt szigorították (új lakások esetén a kamattámogatott hitelek felvehető összege 30 M Ft-ról 15 M Ft-ra csökkent, használt lakásoknál a támogatott hitel összege maximum 5 M Ft lehet, egy támogatott kölcsönre való korlátozás bevezetése) és megváltozott a lakáshitelekhez nyújtott kamattámogatás alapja és mértéke, aminek következtében megnőtt a támogatott hiteleknél az ügyfél által fizetendő kamat.

A lakáscélú támogatásokra fordított költségvetési kiadás a 2000. évi 50 Mrd Ft-ról 2008-ra 186 Mrd Ft-ra nőtt.

(Forrás: ÁSZ Jelentés)

/B-05/ Akik nem jutottak hozzá az állami támogatású kölcsönhöz, a (korábban a gépjármű hitelezésnél megismert és „jól bevált”) devizahitelt választották. Erre 2004-től egyre szélesebb körben volt lehetőség. 2004-től megjelentek a hitelintézetek által nyújtott, a támogatott forinthiteleknél kedvezőbb kamatozású, de a forint árfolyam alakulásának kockázatától függő devizahitelek, amelyek révén a lakáshitelek állománya tovább nőtt, a növekedés 2002-höz képest 539%-os volt. A támogatott hitelek állománya ugyanabban az időszakban 171%-kal nőtt.

2004-től az érvényes referencia hozamok mellett a kamattámogatásos hitelek esetében az ügyfél által fizetendő kamatok magasabbak voltak, mint a devizahiteleknél.

(Forrás: ÁSZ Jelentés)

Szükségesnek tartom kiemelni, hogy a kamattámogatott forint kölcsönök kamata magasabb volt, mint a devizakölcsönök kamata.

/B-06/ Az MTI is beszámolt 2004-ben a deviza alapú lakáshitelek bevezetéséről.

(MTI-Press) - A forint mai, magas kamatszintje mellett csábítóak a deviza alapú lakáshitelek viszonylag alacsonynak tűnő kamatköltségei. A lakáshitel azonban nem egy-két évre szól, érdemes tehát számolni és alaposan végiggondolni a különféle hitelfajtákkal járó kockázatokat. Szinte minden nagy, a lakáshitel-piacon működő kereskedelmi bank belépett vagy rövidesen belép a deviza alapú lakáshitelek piacára. A sietség érthető, hiszen - az államilag támogatott lakáshitelek kamatainak emelkedésére válaszul - némileg megcsappant az érdeklődés a forinthitelek iránt, s többen választják a devizahiteleket. A bankárok úgy látják, az ügyfeleket egyelőre a devizahitel-felvétellel járó kockázatok kevésbé érdeklik, csak a ma igen attraktív - kezelési költség nélkül 3,99-5,99 százalékos - éves kamat alapján döntenek. "Bankunk szándékosan nem ad tanácsot, hogy az ügyfél milyen devizanemben vegye fel a hitelt, arra azonban nagy súlyt fektetünk, hogy a devizahitel lehetséges kockázatait elmondjuk" - hangsúlyozza a deviza alapú lakáshitelt már évekkal ezelőtt, a magyar piacon elsőként bevezető Magyar Külkereskedelmi Bank (MKB) szakembere.

"Általános szabályként csak azt mondhatjuk, hogy az ügyfél kockázattűrő képességétől kell hogy függjön, milyen kockázatot képes - vagy akar - vállalni".

Kétféle deviza alapú lakáshitel létezik ma a magyar piacon: az euró alapú és az ennél átlagosan 1-1,5 százalékkal alacsonyabb éves kamatú svájci frank alapú hitel. Mindkettőt nyújtja az Erste Bank Hungary, az Inter-Európa Bank, a CIB Bank, a K&H Bank és a Raiffeisen Bank is. Több lépésben, de néhány héten belül megjelenik a devizahitel-piacon a HVB Bank, az FHB Földhitel- és Jelzálogbank, valamint az OTP Bank is.

Alcím: Melyek a kockázatok?

A deviza alapú hitelek esetében a hitelfelvevőnek kétféle kockázatot kell vállalnia, az árfolyamkockázatot és a kamatkockázatot. Az árfolyamkockázat vállalása azt jelenti, hogy ha a forint az adott devizához képest erősödik, akkor az ügyfelek havi törlesztő részletei csökkennek, ha gyengül, akkor ugyanazért a devizáért többet kell fizetnie, azaz nő a havi törlesztő részlet. A törlesztő részletet az adott deviza napi árfolyama alapján számolják ki, tehát az adós nem tudhatja előre, pontosan mekkora lesz a fizetendő részlet. Ez annyit jelent, hogy az ügyfél egy-egy havi törlesztő részlete 2-3 százalékkal nőhet, amely a többség számára vállalható kockázat.

A másik kockázat a kamatszinttel kapcsolatos. A hitelek ugyanis változó kamatozásúak, vagyis ha az adott deviza kamatszintje nő, akkor a hitel kamatait is megemeli a bank. Ezt a kockázatot egyébként a változó kamatozású forinthiteleknel is vállalnia kell az ügyfélnek.

További - bár a megkérdezett szakemberek szerint nem túljelentős - kockázatot rejt a svájci frank alapú hitel felvétele az euró alapúval szemben. A forint árfolyamát már az euró bevezetését megelőzően rögzítik - ekkor csatlakozunk az ERM-II rendszerhez -, s attól az időponttól kezdve a forint már az euróval együtt fog mozogni, azaz, az árfolyam-kockázat megszűnik. A svájci frank alapú hitel kockázatát - illetve akkor már a svájci frank-euró árfolyamkockázatot - azonban a hitelt felvevőnek továbbra is viselnie kell.

A lakáshitelek általában hosszú lejáratúak, 10-15-20 évre veszik fel őket. Mivel az euróhoz való csatlakozás a mostani feltételezések szerint 2008-2010-ben bekövetkezik, az árfolyam rögzítése pedig ennél is korábban, a devizahitelt felvevőnek az árfolyamkockázatot csak a törlesztés első néhány évében

kell vállalnia. Végül még egy, figyelmet érdemlő szempont a választáshoz: míg az államilag támogatott forinthatelt új lakás esetében legfeljebb 15 millió, használt lakásra legfeljebb 5 millió forint összegig lehet felvenni, a deviza alapú hitelek felső határa általában 15 millió, de – magas értékű jelzálog felajánlása esetén - annál több is lehet.

Gilyén Ágnes

(Forrás: MTI-Press - Lakáshitelt - forintra vagy devizára alapozva?- 2004. április 26.)

Rövid távon a devizaalapú hitelek kiszoríthatják a piaci forinthatteleket és versenyt támasztanak az új lakásokhoz nyújtott támogatott kölcsönöknek is, hosszú távon azonban a keresletet csökkentheti a forintkamatlábak várható mérséklése - áll a Magyar Nemzeti Bank (MNB) legfrissebb hírlevelében. Az összeállítás ismerteti: a devizaalapú hitelek részesedése jelenleg a teljes lakáshitel-állományból alacsony, de gyorsan nő.

Májusban a teljes állomány 1,9 százalékát, 32 milliárd forintot, júniusban már 2,6 százalékát, 45 milliárd forintot tett ki a devizaalapú hitelek állománya.

Figyelmeztetnek arra: ha a devizaalapú konstrukciók tartósan megélné a hitelkeresletet és ehhez a bankok megfelelő mennyiségű hitelt tudnak nyújtani, a kialakuló hitelexpanzió fenyegetést jelenthet a pénzügyi stabilitásra.

Az összeállítás ismerteti: az idén június elején a használt lakások vásárlására felvehető támogatott hitelek költsége 10-11 százalékra nőtt, az új lakások vásárlásához, építéséhez nyújtott hitelköltség 8-9 százalék, míg a piaci forinthattelek esetében eléri a 17-18 százalékot. Ezzel párhuzamosan a bankrendszeri teljes kamatmarzs 1,8-3,2 százalékra csökkent. A bankok a devizaalapú termékeknél ennél csaknem kétszer nagyobb, átlagosan 5 százalék körüli marzsot realizálnak, és ezen a kereskedelmi bankoknak nem kell osztozkodniuk a jelzálogbankokkal.

A devizaalapú hitelek éves hitelköltsége devizanemtől és átárazódási periódustól függően 5,5-9 százalék között mozog, ami új lakás vásárlása esetén 0,5-2 százalékkal marad el a támogatott forinthattelek árazásától.

A kiadvány megemlíti, hogy jelenleg az eurózónában és Svájcban történelmi mélypontra vannak a kamatok. A múltbeli tapasztalatokra hivatkozva az összeállítás középtávon többlépcsős kamatemelést valószínűsít, amelynek mértéke elérheti az 1,5-3 százalékpontot is.

Hozzáteszik: ezzel párhuzamosan bekövetkezhet a forint árfolyamának gyengülése is, ezek a változások együttesen, hosszabb távon akár 30-35 százalékkal is megnövelhetik a havi törlesztő részlet nagyságát.

Az összeállítás felhívja a figyelmet arra, hogy a Monetáris Unióhoz történő csatlakozást követően a forint-euró árfolyam ingadozásából adódó kockázat megszűnik ugyan, az árfolyam rögzítésével azonban a tőketartozás és a törlesztő részlet esetleges megnövekedése véglegessé válhat a teljes futamidőre.

Hozzáteszik, hogy nem euróalapú hitelek esetében az árfolyammozgás miatti bizonytalanság továbbra is fennmarad.

Az összeállítás szerint a devizaalapú hitelezés térnyerése érzékenyebbé teheti a bankrendszert a külső sokkokra, amelyek egyszerre nagyszámú hitel vissza nem fizetéséhez vezethetnek.

(Forrás: MTI - A devizaalapúak kiszoríthatják a piaci alapú forinthatteleket – MNB - 2004. augusztus 1.)

/B-07/ A legnagyobb magyar bank, az OTP, a saját belső lapjában tájékoztatta a dolgozóit a deviza jelzáloghitelezés elindításáról.

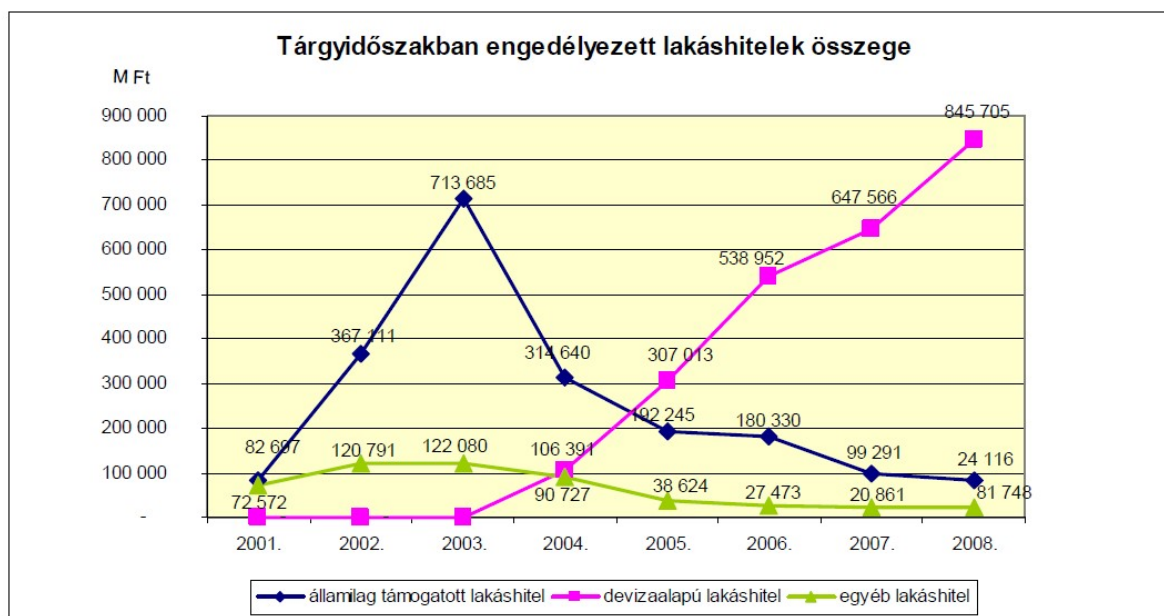
Forintalapú lakás- és szabadfelhasználású jelzálogtípusú hitelek mellett 2004. július 1.-től deviza alapon is nyújt az OTP Bank Rt. lakás-, illetve jelzálogtípusú hitelt. A hiteltörlesztés forintban történik, a számítás alapja az OTP Bank aktuális deviza eladási árfolyama. A devizaalapú hitelek törlesztőrészelete számottevően alacsonyabb lehet, mint a forinthitelké, de az előbbiek esetében a kamat- és árfolyamkockázatot is figyelembe kell venni. Ezért a legnagyobb

hazai bank kiemelt hangsúlyt fektet arra, hogy az új termékek kapcsán felmerülő kockázat mértékéről az ügyfelek alapos tájékoztatásban részesüljenek.

/B-08/ Négy év alatt a lakossági hitelek több mint 2/3-a már devizakölcsön lett.

A háztartások hiteleinek 2007. december 31-én 59%-a, 2008. december 31-én 68,5%-a deviza hitel volt.

A következő grafikon mutatja a támogatott és nem támogatott (forint) hitelek, valamint a deviza hitelek éves engedélyezett összegeit.⁵

(Forrás: ÁSZ Jelentés)

/B-09/ A devizahitelezés elterjedését segítette a bankoknál szervezett értékesítési verseny. Az OPT belső lapja 2006-ban számol be erről.

A lakáshitel üzletág 2006. évi terveinek teljesülése, valamint a deviza alapú lakás-és jelzálog típusú hitelek értékesítését támogató akciók, valamint a marketing kampány hatékonyságának érdekében a

Marketing és Értékesítési Igazgatóság 2006. március 6. – március 31. között értékesítési versenyt hirdetett a fiókhálózat számára. Az akcióval összhangban, a meghirdetett fióki értékesítési verseny időtartama – az eredeti feltételek változatlanul hagyása mellett – 2006. április 15-ig meghosszabbodott. A korábbi gyakorlathoz hasonlóan most is elkészítettük az „Érvelő”-t, amely a lakás-, valamint jelzálog típusú hitelek értékesítését támogató kérdések, valamint az ügyfél számára biztosított előnyök és kedvezmények, illetve a konkurenciaelemzés összefoglalását tartalmazza. Április 15-ig a bank a 2006 évi időarányos tervét 143%-ra teljesítette. A devizaalapú lakáshitelek területén elért 23 százalékos piaci részesedés 0,5 százalékpontos emelkedés a múlt év végéhez és 11,9 százalékpontos növekedés 2005 első negyedéhez képest. (Forrás: OTP Magazin XVI. évfolyam 6. szám 2006. június)

/B-10/ A pénzügyi intézetek érdekvédelmi szervezete a Magyar Bankszövetség. *A Magyar Bankszövetség a hazai bankok érdekképviselői szerve, a banki közösség hivatalos álláspontjának koordinátora és képviselője. A szövetség legfontosabb feladata a tagjait érintő szakmai érdekek képviselete. (Forrás: a Bankszövetség honlapja)*

Szükségnek tartom kiemelni: A bankszövetség „a banki közösség hivatalos álláspontjának koordinátora és képviselője”.

Az Egyesület célja, hogy

- *a hitelintézeti szektor szakmai egyeztetési, véleménynyilvánítási fórumaként érdekképviselői tevékenységével segítse tagszervezeteinek munkáját,*
- *a hitelintézeti szektor működését és fejlődését segítő, versenysemleges közgazdasági és jogi szabályozási környezet valósuljon meg*

Az Egyesület feladata:

- a) a tagok közös érdekeinek képviselete, érvényesítése és védelme,*
- b) a gazdaságpolitika, ezen belül a költségvetési és monetáris politika figyelemmel kísérése és véleményezése, különös tekintettel a hitelintézetek működését befolyásoló kérdésekre;*
- c) a hazai, valamint az Európai Unió intézményeiben, illetve nemzetközi szinten folyó, a hitelintézeteket érintő jogalkotási folyamatok figyelemmel kísérése és befolyásolása a jogalkotási törvény adta lehetőségek érvényesítése, továbbá az Európai Bankföderáció és más nemzetközi szakmai szervezetek tevékenységében történő részvétel útján,*
- f) közös állásfoglalások kialakítása a tagokat érintő jogszabálytervezetekkel és más jogforrásokkal kapcsolatosan*

Egyesületet a Fővárosi Bíróság a 7. Pk. 21 470/1989/1 számú végzésével 36. sorszám alatt a társadalmi szervezetek nyilvántartásába vette.

(Forrás: a Magyar Bankszövetség Alapszabálya)

A Bankszövetség rendszeresen jelentet meg szakmai kiadványokat és évente beszámolót készít az egyesület munkájáról.

/B-11/ A devizahitelezés elterjedését segítette, hogy a bankok elérték a hitelbírálat könnyítését a kormánytól („ne szűküljön az igénybe vevők köre”). A könnyítés egyik eleme lett, hogy ne kelljen

jövedelemigazolást kérni a kölcsönkérelmet benyújtó ügyfelektől és azt így nem kellett figyelembe venni a hitelbírálat során.

A bankok a jogalkotóval együttműködve igyekeztek egy működőképes konstrukciót létrehozni. E közös munka során sikerült elérni, hogy

- ne szűküljön le túlságosan az igénybevevői kör (adó társ bevonhatósága is segítse a hitelintézetek kockázatkezelését, ne kizárólagosan a jövedelmi helyzet legyen a meghatározó a hitelképesség megítélésénél, az együtt költöző gyerek is szerezhessen tulajdont – pl. több nagyszülői támogatásnak sokszor ez a feltétele)

(Forrás: Beszámoló a Bankszövetség 2004. évi tevékenységéről)

/B-12/ A bankok már 2004-ben felkészültek arra, nehogy vád érje őket később akkor, ha egy ügyfél „bukik” a devizahitelben. Így összehangolták a kockázatfeltáró nyilatkozatok tartalmát, szövegét, hogy ne mondhasa azt a „bukott ügyfél”, hogy „egy másik bank szövege sokkal jobban feltárta a kockázatot, s annak alapján nem vette volna fel a devizahitelt.”

Bár tagbankjaink is egyetértettek azzal az ombudsmani megállapítással, hogy érdemi lépéseket kell tenniük ügyfeleik jobb informálása érdekében, alapvetően túlzottnak és részben hibásnak ítélték a Hpt.-módosítás mértékét, jellegét. A két kockázatfeltáró nyilatkozattal kapcsolatosan az merült fel, hogy a hitelezés kapcsán – a vételi jogon és az árfolyamkockázaton kívül – még sok hasonlóan nagy kockázat (kamat-, törlesztési-, kezesi-, óvadéki kockázat) éri az ügyfelet, mégsem lehet az összesről külön nyilatkozatot készíteni.

A bankok mindenesetre fontosnak tartották, hogy e nyilatkozatok minden banknál egységesek legyenek, nehogy az ügyfél utólag – bukás esetén – azt mondhasa, hogy egy másik bank szövege sokkal jobban feltárta a kockázatot, s annak alapján nem vette volna fel a hitelt.

(Forrás: Beszámoló a Bankszövetség 2004. évi tevékenységéről)

/B-13/ A devizahitelezés elterjedését segítette, hogy módosították 2006-ban a jelzálogtörvényt, amely által ugyanarra az ingatlan már nagyobb kölcsönt lehetett felvenni.

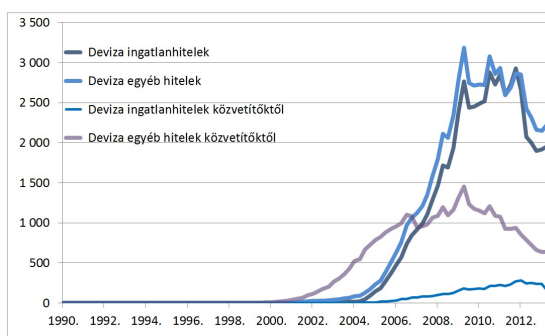
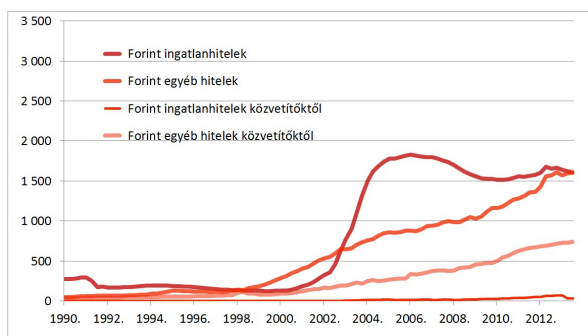
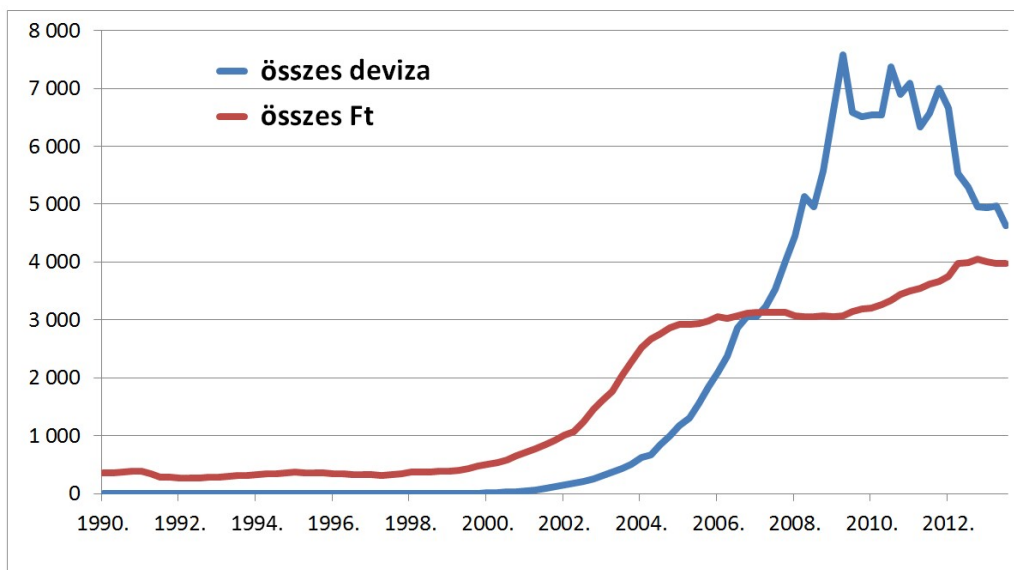
A fontosabb módosítások között van, hogy az egyes jelzáloghitelek túlléphetik a hitelfedezeti érték 70 százalékát, de nem haladhatják meg annak 100 százalékát. Ez azért nagyon jelentős lépés, mert eddig a jelzálogbankok csak a hitelfedezeti érték 70%-ig (a piaci érték kb. 56%-ig) tudtak finanszírozni, míg a kereskedelmi bankok ennél nagyobb kockázatot is vállalhattak.

(Forrás: Jó hír az FHB-nak: változik a jelzálogtörvény – Portfólió - 2006. október 25.)

A fontosabb módosítások között van, hogy az egyes jelzáloghitelek túlléphetik a hitelfedezeti érték 70 százalékát, de nem haladhatják meg annak 100 százalékát. Ez azért nagyon jelentős lépés, mert eddig a jelzálogbankok csak a hitelfedezeti érték 70%-ig tudtak finanszírozni, míg a kereskedelmi bankok ennél nagyobb kockázatot is vállalhattak.

(Forrás: Januártól módosul a jelzálogtörvény – Magyar Nemzet - MNO, 2006. október 25.)

/B-14/ A Magyar Nemzeti Bank rendszeresen közzé teszi honlapján a hitelezés adatait. Az 1990 és 2012 közti adatokból jól látszik, hogy a lakosság a 2000-es évekig egyáltalán nem volt eladósodva. Ezt követően elsőként forint-, majd deviza kölcsönökkel adósodott el a lakosság. Az adatok milliárd forintban vannak most is.

A lakosság pár év alatt 10.000 milliárd forinttal adósodott el.

C – a bankkölcsön jogi fogalma és új gazdasági megközelítés

/C-01/ A pénzügyintézeteknél felvehető kölcsönök jogilag egyrészt a Polgári törvénykönyvben (Ptk.) vannak megfogalmazva:

Kölcsönszerződés alapján a pénzügyintézet vagy más hitelező köteles meghatározott pénzüsszeget az adós rendelkezésére bocsátani, az adós pedig köteles a kölcsön összegét a szerződés szerint visszafizetni.

Ha a hitelező pénzügyintézet, - jogszabály eltérő rendelkezése hiányában - az adós kamat fizetésére köteles (bankkölcsön). - 523. § (1) és (2)

/C-02/ További törvényi szabályzást a Hitelintézeti törvény (Hpt.) tartalmaz:

Fogyasztási kölcsön

A fogyasztási, lakossági kölcsönszerződésnek tartalmaznia kell a külön jogszabály alapján megállapított éves százaléokban kifejezett teljes hiteldijmutatót.

A teljes hiteldij a fogyasztó által a kölcsönért fizetendő terhelés, amely tartalmazza a kamatokat, folyósítási jutalékokat és minden egyéb - a kölcsön felhasználásával kapcsolatosan fizetendő - költséget.

A teljes hiteldijmutató az a belső kamatláb, amely mellett az ügyfél által visszafizetendő tőke és teljes hiteldij egyenlő az ügyfél által a folyósításkor a pénzügyi intézménynek fizetett költségekkel csökkentett hitelösszeggel. 212. § (1)-(3)

Semmis az a fogyasztási, lakossági kölcsönszerződés, amelyik nem tartalmazza

a) a szerződés tárgyát,

b) az éves, százaléokban kifejezett teljes hiteldijmutatót, a hiteldijmutató számítása során figyelembe nem vett egyéb - esetleges - költségek meghatározását és összegét, vagy ha az ilyen költségek pontosan nem határozhatók meg, az ezekre vonatkozó becslést,

c) a szerződéssel kapcsolatos összes költséget, ideértve a kamatokat, járulékokat, valamint ezek éves, százaléokban kifejezett értékét,

d) azon feltételeknek, illetőleg körülményeknek a részletes meghatározását, amelyek esetében a hiteldij megváltoztatható, vagy ha ez nem lehetséges, az erről szóló tájékoztatást,

e) a törlesztő részletek számát, összegét, a törlesztési időpontokat,

f) a szükséges biztosítékok meghatározását, valamint

g) a szerződéshez kapcsolódóan a fogyasztótól megkövetelt biztosítások megjelölését.

A fogyasztási kölcsönszerződésre vonatkozó szabályoktól a fogyasztó hátrányára eltérő szerződési kikötés semmis.

A szerződés semmisségére csak a fogyasztó érdekében lehet hivatkozni.

A hitelező köteles a fogyasztót a fogyasztási kölcsönszerződés megkötésekor minden olyan szerződési feltételről tájékoztatni, amely jogszabály alapján válik a szerződés részévé. - 213. § (1)-(4)

5. Fogyasztási kölcsön: a mindennapi élet szokásos használati tárgyainak megvásárlásához, javíttatásához, illetve szolgáltatások igénybevételehez - a természetes személy részére - nyújtott kölcsön és a felhasználási célhoz nem kötött kölcsön, ha a kölcsönt a természetes személy nem üzletszerű tevékenysége keretében veszi igénybe.

13. Lakossági kölcsön: a fogyasztási kölcsön, valamint a lakás, illetőleg üdülő vagy egyéb ingatlan vásárlására, építésére, felújítására, bővítésére, korszerűsítésére, továbbá közműfejlesztésre a természetes személy által igénybe vehető kölcsön. – (III. Egyéb meghatározások)

/C-03/ A törvényekből nem derülnek ki a bíróságok számára sem, hogy mik a bankkölcsönök alapvető jellemzői. Bankkölcsön esetén tulajdonjog átadásáról van szó, vagy pedig egyfajta szolgáltatásról? Ezzel az alapvető kérdéssel foglalkozott a Kúria 2015. februárjában:

Az elemző csoport vezetője 2014. márciusában körlevélben kérte a törvényszékek és az ítélőtáblák illetékes kollégiumvezetőit, hogy – az elemzés tárgyában született jogerős első- és másodfokú ítéletek elemzése alapján – az érintett ítéletek egyidejű megküldésével – az alábbi kérdésekre adjanak választ:

1. A kölcsönszerződést a bírói gyakorlat tulajdonátruházó vagy használati szerződésnek tekinti-e?

Az egyik markáns, csekély szavazatkülönbséggel kisebbségben maradó álláspont szerint ...

A kölcsön tárgyával való szabad rendelkezés megvalósulását lehetővé tevő szükségszerű elemnek tekintik azt is, ami a kölcsönt a bérlettől elhatárolja: a kölcsön tárgya kizárólag helyettesíthető dolog lehet, amelyen a kölcsönvevő tulajdonjogot (készpénz-kölcsön), illetve abszolút értelemben vett rendelkezési jogot (pl. bankszámlapénz-kölcsön) szerez, így lejáratkor nem ugyanazt a dolgot, hanem ugyanabból ugyanannyit köteles a kölcsönadónak visszatéríteni. A visszatérítési kötelezettség e jellege nem csak a kölcsönszerződés modelljéül szolgáló pénzkölcsön, hanem más helyettesíthető ingó dolog esetére is igaz.

A pénzügyi szolgáltatási tevékenység régi és új Hpt. által meghatározott fogalmába tartozó egyéb szolgáltatásokat (a hitelképesség vizsgálatával, a hitel- és a kölcsönszerződések előkészítésével, a folyósított kölcsönök nyilvántartásával, figyelemmel kísérésével, ellenőrzésével és a behajtással kapcsolatos intézkedések) sem tekintik olyannak, amelyek az in integrum restitutio lehetőségét eleve kizárnák, mivel e szolgáltatásokat nem az adósnak nyújtott, hanem a hitelező saját érdekkörében felmerült szolgáltatásoknak tartják.

Szükségesnek tartom kiemelni a kisebbségi véleményből: „nem ugyanazt a dolgot, hanem ugyanabból ugyanannyit köteles a kölcsönadónak visszatéríteni”.

A másik markáns, csekély szavazatkülönbséggel többséginek tekinthető álláspont szerint...

Ez az álláspont abból indul ki, hogy – a még teljesíteni meg nem kezdett facere, illetve non facere jellegű szolgáltatások nyújtására irányuló szerződéseket kivéve – csak tulajdonátruházó szerződések esetén beszélhetünk reverzibilitásról, így az eredeti állapot helyreállítása is csak ebben a körben jöhet szóba. A döntően használati jellegű kötelek esetében, mivel a használat vagy az attól való tartózkodás nem tehető meg nem történtté, az eredeti állapot helyreállíthatósága a nyújtott szolgáltatás eredeti irreverzibilitása miatt fogalmilag kizárt.

A kölcsönszerződés meghatározóan ezért használati és nem tulajdonátruházó kötelem: idegen pénz használata kamat ellenében.

(Forrás: Az érvénytelenség jogkövetkezményeinek alkalmazhatósága kölcsönszerződéseknél (összefoglaló vélemény)- Kúria Polgári Kollégium Joggyakorlat elemző csoport – 2015.02.08.)

Szükségesnek tartom kiemelni a (csekély szavazattöbbségű) többségi véleményből: a bankkölcsön „használati kötelem”, vagyis szolgáltatás „idegen pénz használata kamat ellenében”.

A Kúria fontosnak tartotta ezt tisztázni, mert el kell dönteni, hogy mi legyen az elszámolás elvi alapja, ha a bankok semmis, törvénytelen, érvénytelen, tisztességtelen szerződést kötnek. A becsapott és

megtévesztett fogyasztók álláspontja, az, hogy ők forintot igényeltek a banktól, a bank részükre forintot folyósított, ha a bank a saját hibájából semmis szerződést köt, akkor a rendelkezésre bocsátott forint összegből kell kiindulni a per után történő elszámolásnál.

A bankok véleménye szerint a bankkölcsön folyósítása. nem tehető meg nem törtétté és akkor is devizában kell a per során elszámolni, ha a szerződés teljes egészében semmis.

/C-04/ Mindenképpen szükséges megismerni, hogy maguk a pénzintézetek, a bankok miként tekintenek a bankkölcsönökre.

1991-ben jelent meg a Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó gondozásában Száz János Hitel, pénz, tőke (A hitelpénz és a pénztőke idődimenziója) című könyve. ISBN 963 222 355 1.

Dr. Száz János a Bankárképző Intézet egyik alapítója. Több mint 30 éves szakmai tapasztalattal rendelkezik. A Budapesti Corvinus Egyetem professzora, vállalati pénzügyek, befektetések tárgyak felelőse és oktatója, gyakran tanít külföldön (pl.: Erdély, Franciaország, Olaszország, Dél-Afrika, Mexikó, Vietnám, Azerbajdzsán, Kirgizisztán, Tádzsikisztán). Korábban a Közgazdaságtudományi Egyetem Közgazdasági Karának dékánja és a Befektetések tanszék vezetője. A 90-es évek közepén a Budapesti Értéktőzsde elnöke és a Közép Európai Brókerképző Alapítványnak egyik alapítója. (Forrás: bankarkepzo.hu).

A BÉT tőzsdetanács tagja 1990 és 1993 között. A BÉT tőzsde elnöke 1995 és 1996 között. Az MNB jegybanktanács tagja 1997 és 2000 között. 1989-től a Nemzetközi Bankárképző Központ igazgatósági tagja, elnöke. 1976-tól a Közgazdasági Egyetem tanársegédje, adjunktusa, docense majd egyetemi tanára (Forrás: uni-corvinus.hu).

Száz János felvetése:

Kettős a kérdés, amivel a következőkben foglalkozni kívánunk:

- szükséges-e különbséget tenni a különböző időpontbeli pénzek között?
- bérletnek vagy adásvételnek tekinthető-e a hitel?

A cserejelleg teljesen nyilvánvaló a devizapiacok esetén, de a hitelpiacok is (a szokásos felosztásban pénz- és tőkepiac) esetén is ez a helyzet, ha különböző időpontbeli pénzeket különböző pénzeknek (különböző „árucikkeknek”) tekintjük.

Így nézve a hitel nyújtója pénzt vásárol jelenbeli pénz ellenében.

Jórészt az időtlen pénzforgalom következménye az is, hogy a hitelt bérleti szerződésnek szoktuk tekinteni, ahol élesen különválnak a kamat és a törlesztés, ez utóbbi lévén az eredetileg folyósított összeg visszaszolgáltatása.

Amennyiben a hitelt még sem időben szétvált adás és vétel egységeként gondoljuk el, hanem bérleti szerződésként, akkor élesen szétválnak a deviza- és a hitelpiac: az előbbin egyértelműen állományok cserélnek gazdát meghatározott időpontokban, az utóbbiakon időtartamokkal kell számolnunk.

A különböző időpontbeli pénzek explicit megkülönböztetése révén szüntethető csak meg az a fogalmi zűrzavar, ami a pénzpiac, a tőkepiac, hitelpiac, értékpapirpiac kategóriák használatában megbújik, ekkor lehet egyszerűen megkülönböztetni a keresletet a kínálattól, miközben mindkét oldalon pénz áll.

Miért nem bérlet a hitel?

A tankönyvek szerint a hitel egyértelműen bérlet. „A hitel: pénzeszközök átengedése kamatfizetés ellenében”. Ebben a felfogásban a kamat egyfajta bérleti díj: „az ideiglenesen átengedett (kölcsönadott)

pénz használati díját kamatnak nevezzük”. Mint bérleti díjösszeg a nagysága természetesen az időegységre jutó bérleti díjból (a kamatlábtól) és az igénybevétel időtartamának a hosszától függ.

A kölcsönügylet lényegi vonása, hogy lebonyolítása időben megosztott.

A megszokáson kívül semmi sem indokolja, hogy a hitelt kizárólag bérletként értelmezhessek. Igaz, a megszokás nagy úr, és sok évszázados gyakorlat, hogy a különböző időpontbeli pénzek egymásra vonatkoztatott árfolyamait éves százalékos alakban fejezik ki, ami analóg az időegységnyi bérleti díj fogalmával.

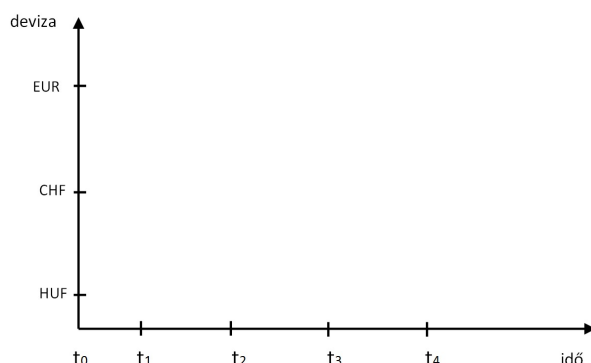
A különböző időpontbeli pénzek fogalmi megkülönböztetése megteremti annak a lehetőségét, hogy a hitelt a különböző időpontbeli pénzek cseréjeként írassuk le, ahol a hitel nyújtója jövőbeni pénzt vásárol jelenbeni pénz ellenében.

Így nézve a hitel nem más, mint egy időben széjjelvált adásvétel, egy fél prompt és egy fél termin üzlet együttese.

Megjegyzés: Annak ellenére, hogy a kölcsön és a hitel teljesen más pénzügyi szolgáltatás, a Hitelintézeti törvény külön nevesíti is mindkettőt, a legtöbb szakirodalom hitelnek nevezi a kölcsönt is. Mivel zavart okozhatna, ha átírnám a hitelt mindenhol, ahol kölcsönről van szó, az eredeti szövegen nem változtatok. Ahol kimondottan hitelről van szó, azt mindenképpen külön jelzem majd.

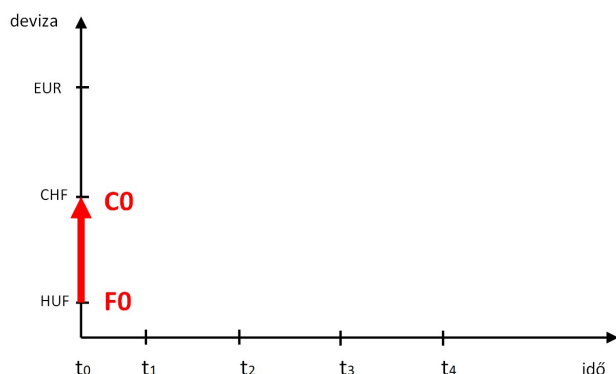
Hasonló a helyzet a devizahitel kifejezéssel is. Ez alatt hol valódi devizakölcsönt kell érteni, hol deviza alapú kölcsönt, hol pedig deviza elszámolású kölcsönt. Ez esetben sem írom át az eredeti szövegeket. A kamat és a kamatláb kifejezések is rendszeresen keverednek. A kamat egy összeg, a törlesztő részlet egy része. Egy díj, az adósnak költség. A kamatláb egy mutatószám, egy %-os érték. Egy millió forint kölcsön esetén, ha a kamatláb 6%, akkor a kamat egy évre 60.000 forint. Egy hónapra a kamat 5.000 forint.

/C-05/ Száz János további szöveges érvelését nem tartom szükségesnek idézni a könyvből, mivel az általa ismertetett ábrázolás nagyon pontosan megmutatja, hogy miért is szükséges ez a szemléletváltás. A következő ábrákon a vízszintes tengely az idő, a függőleges tengelyen a különböző devizanemek vannak (forint, CHF, EUR).

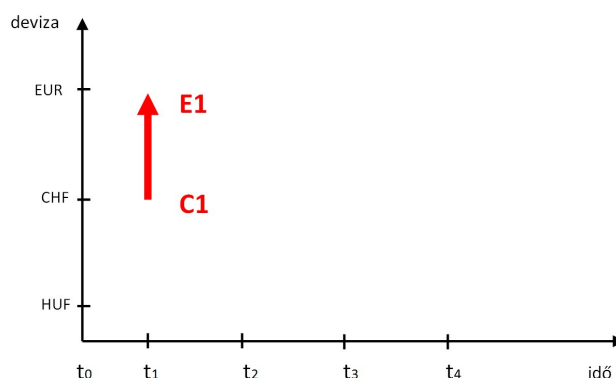
A t_0 időpontnál van a jelen, az ami most van.
Száz János prompt, azonnali üzletnek nevezi azt,
ami most, a jelenben zajlik.

Így néz ki az ábrán, ha most váltunk forintot egy pénzváltónál CHF-re:

A nyíl talpa jelenti a „fizetést” (pénz átadását), a nyíl vége pedig a „pénzhez jutást”.
Most adtuk FO forint összeget és most kaptunk érte azonnal C0 svájci frank összeget.

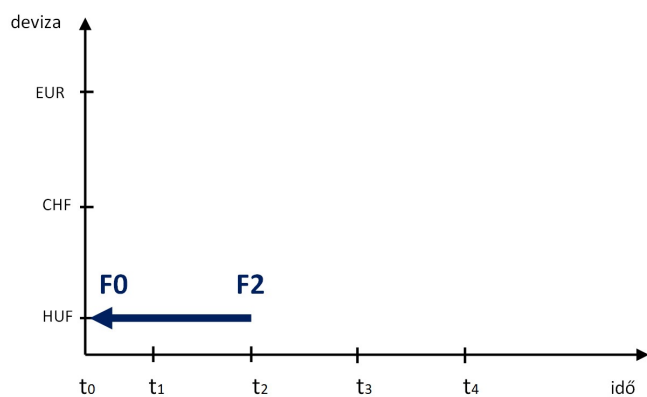
Így néz ki az, ha most adunk egy utasítást egy pénzintézetnek, amely szerint egy hónap múlva (t_1 időpontban) C1 svájci frankot elcserélünk E1 euróra:

Ez a határidős devizaügylet.
Egy hónap múlva majd a svájci frankunkat átváltjuk euróra.

A függőleges irányú műveletek a devizaműveletek, a deviza váltások. A vízszintes irányú műveletek a hitelműveletek.

A hitelművelet: a bankkal kötött kölcsönszerződés alapján, a bank folyósítja a kölcsön összegét, most kaptunk FO forint összeg, és majd két hónap múlva kell visszafizetünk F2 forintösszeget:

A nyíl vége jelzi a pénzhez jutásunkat, míg talpa jelenti most is a „fizetésünket” (a pénz átadása).
Most kapunk FO forint összeget és majd fizetünk F2 forint összeget.

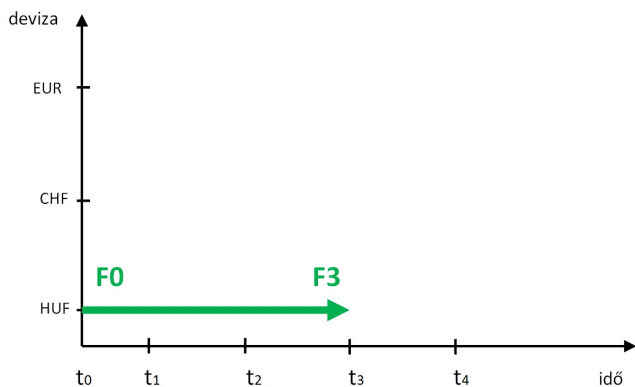
/C-06/ Száz János kiegészítése az előző ábrákhoz.

Az ábra szemléletesen fejezi ki, hogy:

- nem csak F_0 és C_0 különböző jószág, hanem F_0 és F_2 is.
- az F_0 - F_2 hitelnyújtásnál szintén pénzállományok cserélnek gazdát (akárcsak a devizapiac az F_0 - C_0 típusú ügyleteknél), nem a t_0 - t_1 időtartam a lényeges (mint a bérleti szerződéskénti felfogásban), hanem a t_0 és a t_1 időpontok.

A hitel mint adásvétel két mozzanatra bontható: a jelenlegi pénz átadásra, és a jövőbeni pénz átvételére. Mivel a többi pénzpiaci adásvétel is az adás és a vétel elemeire bontható, ezért mód van arra, hogy ezekből a fél ügyletekből mint elemekből szintetikususan is előállíthassunk pénzpiaci műveleteket, és több eltérő ügylet együttesével helyettesíthessünk egy-egy meghatározott ügyletet.

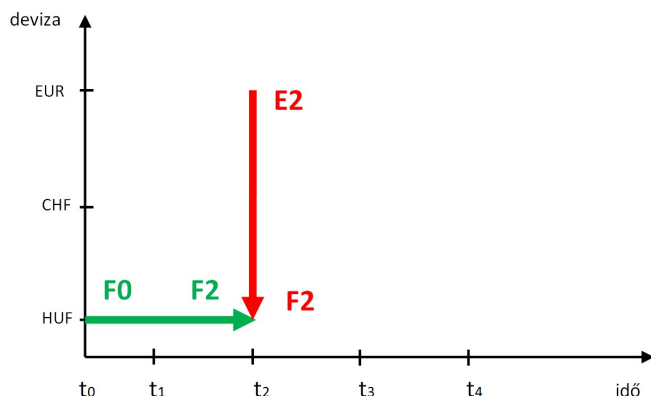
/C-07/ A fenti művelettel ellentétes a pénzmozgás iránya, ha három hónapra lekötjük a pénzünket a bankban (vagyis mi adunk kölcsönt a banknak, mi „hitelezük” a bankot)

A nyíl talpa jelenti a „fizetést” most is. A bankban F_0 forint összeget helyezünk el (és 3 hónapra betétként lekötjük), a nyíl vége pedig a „pénzhez jutást”. 3 hónap múlva F_3 forint összeget veszünk fel a bankból.

/C-08/ Száz János az ábrákkal bonyolultabb műveleteket is könnyedén megmagyaráz:

Ha az F_2 jövőbeli pénzt nem az F_0 jelenbeli pénzzel vásároljuk meg, hanem E_2 jövőbeni pénzzel, akkor nem hitelnyújtásról, hanem határidős devizaügyletről van szó.

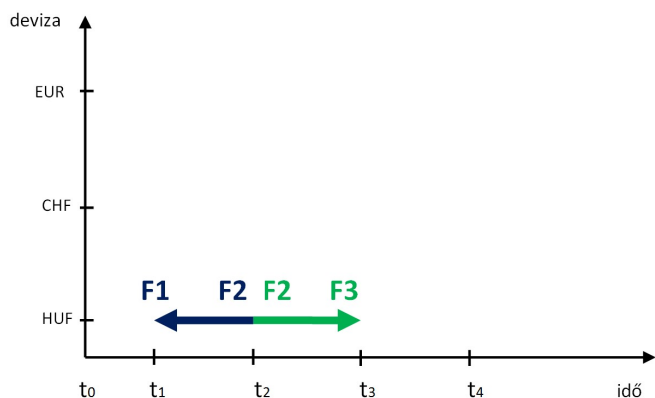

Két hónap múlva mindenképpen szükségünk lesz F_2 forintösszegre.

Az egyik megoldás, hogy most (t_0 időpont) F_0 forint összeget helyezünk el egy bankban (zöld nyíl).

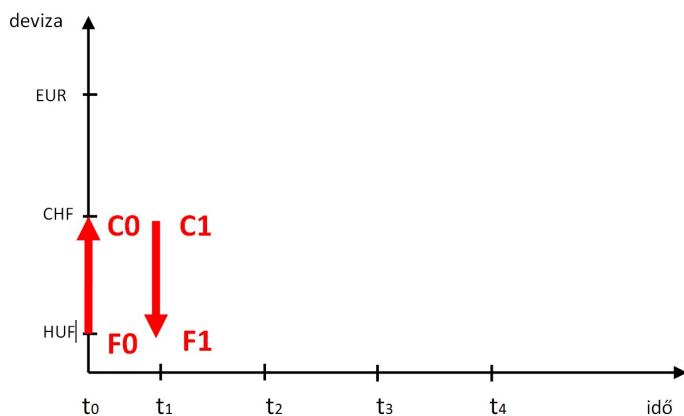
A másik megoldás, hogy két hónap múlva majd átváltunk annyi eurót (E_2), amennyi ahhoz kell, hogy a szükséges F_2 forint összeg a rendelkezésünkre álljon (piros nyíl).

A következő példában nincs pénzváltás:

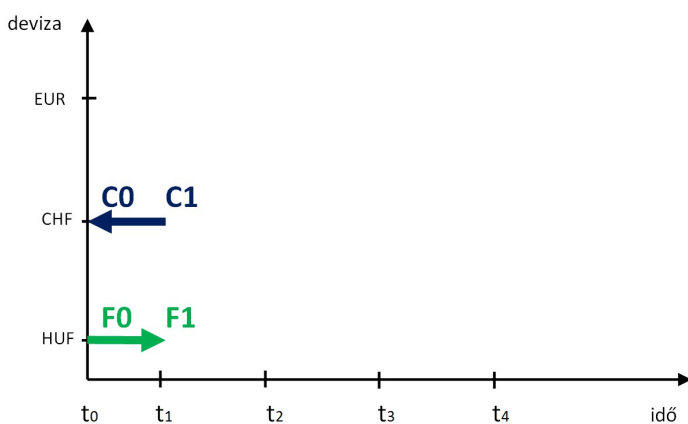

Ha az F2 jövőbeli pénzt F1 jövőbeli pénzre cseréljük, akkor határidős hitel igénybevételéről (short futures pozícióról), ha F3 jövőbeli pénzre cseréljük, akkor határidős hitelnújtásról (long futures pozícióról) van szó.

A hitelügylet egy fél prompt ügyletből és egy fél határidős ügyletből áll, a határidős devizaügylet pedig két fél hitelműveletből, lévén két kötelezvény (jövőbeni pénz) cseréje. Azért nem hitelügylet az eredmény, mert ugyanaz a fele szerepel benne kétszer.

Innen ered, hogy egy prompt devizaügylet és egy vele ellentétes irányú határidős devizaügylet párosát....

... úgy is lehet tekinteni, mint két különböző devizában történő hitelfelvételt és egyidejű hitelkihelyezést.

A C0 és az F1 vétele az F0 és a C1 ellenében egyaránt felírható devizaügyletként ($F0 - C0 + C1 - F1$) és hitelügyletként ($F0 - F1$ és $C1 - C0$).

Az első neve a swap ügylet, a második neve a report ügylet.

/C-09/ Száz János részletes leírása a swap és a report ügyletekről.

A bankközi devizahitelek sajátos típusai a kettős deviza-adásvétel alakjában lebonyolított ügyletek. Ezek lényege az, hogy egy bank egy másik banktól meghatározott devizáért egy másik devizát vásárol, egyúttal azonban biztosítja magának azt a jogot, hogy meghatározott időn belül az eladott devizát visszavásárolja olyan deviza szolgáltatásával, amelyet az üzletkötés időpontjában vásárolt.

Ez a két ügylet azt a hitelműveletet rejt magában, hogy a kezdeményező bank az első adásvételnél tulajdonképpen kölcsönveszi a „megvásárolt” devizát és a kölcsönt az előbbi műveletfordítottját jelentő második adásvétellel fizeti vissza...

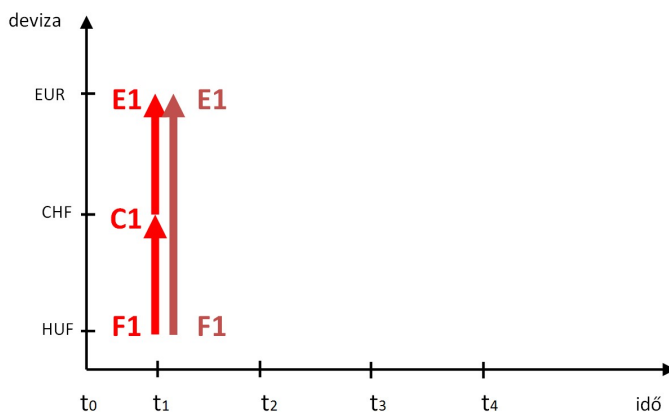
Ezt az egyébként bonyolult megoldást más esetekben is használják, így a Nemzetközi Monetáris Alap (IMF) ilyen rendszerben nyújt hitelt tagjainak.

A tárgyalt ügyletpárnak két válfaja van, az egyik esetben a kezdeményező bank ugyanazon az árfolyamon adja el a devizát, mint amelyiken vette, és az igénybevétel időtartamára kamatot fizet (ezt a szaknyelv report ügyletnek is nevezi); a másik esetben az első adásvétel napi árfolyamon történik, a második (határidős adásvétel, amelyről már szintén az első adásvétel időpontjában állapodnak meg), egy másik - határidős- árfolyamon bonyolódik le (az ügyletnek ezt a válfaját a gyakorlatban swapnak is nevezik).

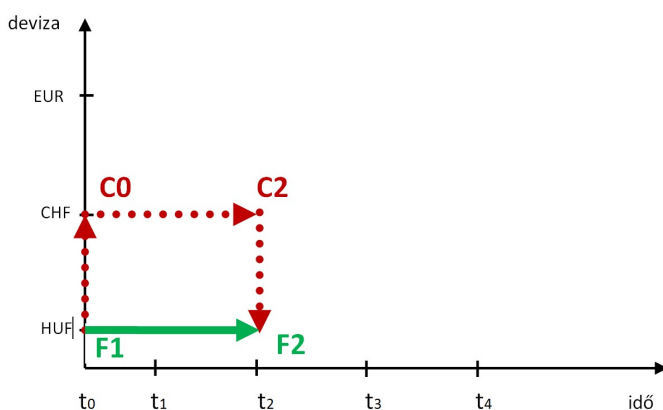
A reportnál a kamatkülönbséget kell fizetni, a swapnál a termin és a prompt árfolyam különbsége jelentkezik költségként. A kamatparitás összefüggése pedig ezek azonosságát mondja ki.

/C-10/ Száz János bemutatja a kamatparitást és az arbitrázs ügyletet

A prompt és a határidős hitel, illetve devizapiacok alapvető jellemzője, hogy a rajtuk kialakuló hitel- és devizaárfolyamok egységes, meghatározott szerkezetet kell mutatniuk. Ezeket az egyensúlyi, paritásos viszonyokat az arbitrázs tevékenység tartja fent, amely számára a paritástól eltérő árfolyamok kockázatmentes profitlehetőséget jelentenek, s így az arbitrázsból adódó kereslet- és kínálat eltolódások helyreállítják a megbomlott paritásokat.

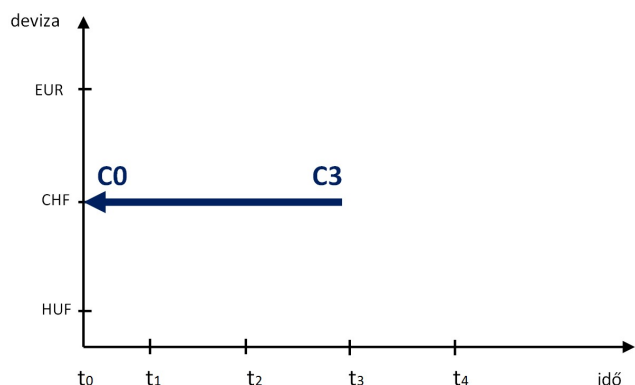

Bármilyen időpontra vonatkozóan a forintot euróra váltva ugyanannyi eurót kell kapni, mintha a forintot svájci frankra, a svájci frankot euróra váltanánk.

A fedezett kamatparitás azt mondja ki, hogy forintot CHF-re váltva és CHF-ben kamatoztatva, majd határidős ügylet lévén előre rögzített árfolyam mellett visszaváltva a CHF-et (swap), ugyanannyi forintot kell kapnunk, mintha átváltás nélkül forintban kamatoztattuk volna tőkénket.

/C-11/ A most tanultak alapján, így néz ki ábrázolva egy igazi deviza kölcsön, egy CHF kölcsön.

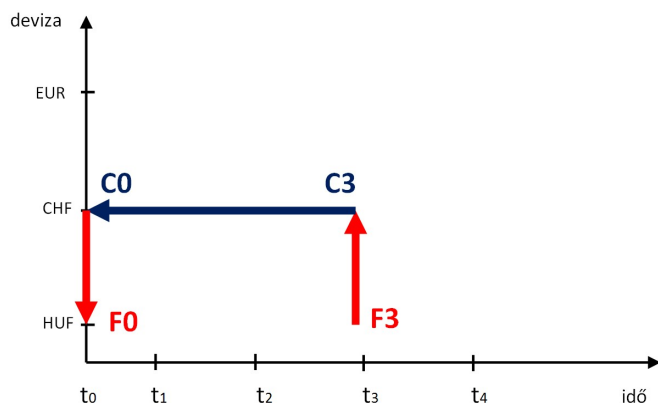

Adós most (t_0) kapott C_0 svájci frank összeget a banktól.

Adósnak 3 hónap múlva (t_3 -kor) C_3 összeget kell visszafizetni a banknak.

A nyíl vége jelenti most is a „pénzhez jutást”, a nyíl talpa pedig a „fizetést”, a kölcsön visszafizetését.

A fenti CHF kölcsön így néz ki akkor, ha az adós forintot kap és forintot fizet vissza a kölcsön lejártakor:

Az adós most (t_0 időpontban) F_0 forintösszeget kap és később (t_3 időpontban) F_3 forintösszeget fizet vissza.

Jól látható, hogy két pénzváltás is van (kétszer van banki szolgáltatás).

A C_0 svájci frank összeget át kell váltani F_0 forintra, majd a kölcsön visszafizetésekor az F_3 forint összeget át kell váltani C_3 svájci frankra.

Kamatparitást feltételezve az F_3 összegnek meg kellene egyeznie azzal, mintha az adós sima forintkölcsönt vett volna fel. Amennyiben a t_3 időpontban a CHF tényleges árfolyama magasabb, mint a kamatparitás alapján számolható, a banknál jelentős nyereség képződik.

Száz János megfogalmazásával:

A különböző időpontbeli pénzek fogalmi megkülönböztetése megteremti annak a lehetőségét, hogy a hitelt a különböző időpontbeli pénzek cseréjeként írassuk le, ahol a hitel nyújtója jövőbeni pénzt vásárol jelenbeni pénz ellenében.

Így nézve a hitel nem más, mint egy időben széjjelvált adásvétel, egy fél prompt és egy fél termin üzlet együttese.

Jelen esetben a „fél prompt üzlet”, a „jelenbeli pénz” az F_0 forintösszeg rendelkezésre bocsátása. Az adós „ezt a pénzt vásárolta meg”. Ebben az esetben a „fél termin üzlet”, a „jövőbeni pénz” az F_3 pénzösszeg megfizetése. Az adós ekkor fizeti meg, a korábban vásárolt pénzt.

Az adós szempontjából, a fentiek figyelembevételével ez az ügylet egyértelműen forintügylet. A bank az adósnak forintot bocsátott a rendelkezésére, és az adós forintot fizet vissza.

/C-12/ A Kúrián, 2015 elején jogi vita folyt arról, hogy a bankkölcsön tulajdonjog átadás vagy szolgáltatás-e? A Kúria bírái nem tudnak egységes álláspontra jutni, csekély különbséggel, többségi vélemény kerekedett felül a kisebbségi véleményen. Így lett a Kúrián a kölcsön szolgáltatás. Nem tudták a Kúria bírái, hogy már közel 25 évvel korábban (ez egy negyed évszázad) teljesen új szemlélet, új hozzáállás alakult ki a bankárképző intézetben (és a bankoknál). A bankok évtizedekkel ezelőtt elvetették már azt a régi szemléletet, hogy a bankkölcsön egyfajta szolgáltatás.

/C-13/ A bankkölcsönök legfontosabb mutatószáma a THM, a Teljes Hiteldíj Mutató. A THM képletében azok az értékek (adatok) szerepelnek, melyeket az előzőekben megismertünk: az F0 és az F3 forint pénzösszegek. A THM kiszámításához az időn kívül, más adatokra egyáltalán nincs szükség.

5. számú melléklet a 41/1997. (III. 5.) Korm. rendelethez

A THM kiszámítására vonatkozóan a következő képletet kell alkalmazni, ha a hitel folyósítása egy részletben történik:

$$H = \sum_{k=1}^m \frac{A_k}{(1+i)^{t_k}}$$

H: a hitel összege, csökkentve a hitel felvételével összefüggő költségekkel,
Ak: a k-adik törlesztőrészlet összege,
m: a törlesztőrészletek száma,
tk: a k-adik törlesztőrészlet években vagy töredékévekben kifejezett időpontja,
i: a THM százaléka.

A THM rendelet „meghatározza” a deviza alapú kölcsön „fogalmát”:

E rendelet alkalmazásában:

1. *devizahitel: forinttól eltérő pénznemben folyósított és törlesztett hitel;*

2. *deviza alapú hitel: devizában nyilvántartott, de forintban folyósított vagy törlesztett hitel.*

(Forrás: 83/2010. (III. 25.) Korm. rendelet a teljes hiteldíj mutató meghatározásáról, számításáról és közzétételéről - 2. § (1)).

A THM rendelet előírja, hogy a deviza alapú kölcsönök esetében a THM képletébe forintösszegeket kell írni :

A THM kiszámítására vonatkozóan az 5. számú mellékletben meghatározott képletet kell alkalmazni, ha a hitel folyósítása egy részletben történik.

Deviza alapú kölcsönök esetén a 10. §-ban meghatározott képleteknél az ügyfél által teljesített fizetéseket forintban kell számításba venni

Deviza alapú kölcsönök esetén a szerződésben fel kell tüntetni, hogy a THM meghatározása a forint fizetések vagy a kölcsön devizanemében teljesített fizetések alapján történt-e?

(Forrás: 41/1997. (III. 5.) Korm. rendelet a betéti kamat, az értékpapírok hozama és a teljes hiteldíj mutató számításáról és közzétételéről – 10.§ (1) illetve 11/B (1) és (3)).

Ha jól megnézzük, látjuk, hogy a H értéke megfelel az F0 értékének, az Ak törlesztő részletek pedig megfelelnek az F3 értékének. Értelemszerűen, amennyiben a kölcsön visszafizetése több részletben történik, akkor F3-F4-F5... stb.

Értelemszerűen a kölcsön összege, a kölcsön tárgya a H érték, az eddig megismert F0 összeg. Amennyiben ennél többet fizet vissza az adós, a különbség pontosan az ő költsége (kamat, díj stb). Az adós költsége = $F_3 - F_0$. Értelemszerűen, a THM rendeletnek megfelelően, forintban számolva mindez.

A THM kiszámításának a módja megegyezik a forintkölcsönök és a deviza alapú kölcsönök esetében. A THM a kölcsön legfontosabb fogyasztóvédelmi mutatószáma. A THM számítás alapján a deviza alapú kölcsönök forintkölcsönök. A H értéke forint, a visszafizetendő összeg forint.

A THM képlet azonban ennél a fenti ismertetésnél pontosabban számol, mivel figyelembe veszi azt is, hogy a bankok felszámolnak kezdeti költséget is, „hitel felvételével összefüggő költségek”. Vagyis a H értéke nem mindig egyezik meg a kölcsönösszeggel sem és a folyósított összeggel sem, ezeknél szinte mindig kisebb. A bankok szinte mindig számolnak fel kezdeti költséget. Ilyen kezdeti költség pl. a hitelbírálati díj, a folyósítási jutalék stb.

/C-14/ A Fővárosi Ítéltábla jogi elemzéssel jutott szintén arra a következtetésre, hogy az előzőekben ismertetett kölcsön forintkölcsön.

1. *Mi a deviza alapú kölcsön tartalma (a deviza alapú kölcsön deviza kölcsön vagy forint kölcsön-e)?*

1. kérdésre adott válasz:

A deviza alapú kölcsönöket forintkölcsönnek tartjuk.

Azt nem vitatjuk, hogy az alapvetően a prudens működést szolgáló banki háttértranzakciók szükségesek voltak ahhoz, hogy a deviza alapú hitelezés lehetővé váljon, ezek azonban a portfólió szintjén valósultak meg: vagyis a devizaforrások közvetlenül nem kapcsolhatók az egyes kölcsönügyletekhez, a deviza alapú kölcsönszerződések alapján a bank és az adós között tényleges devizamozgás nem volt. Az adós azonban csak azokkal a körülményekkel számolhat, amelyeket a bank a szerződésben egyértelművé tesz a számára, azaz a hitelkihelyezés mögötti közgazdasági háttér az adós kötelezettsége szempontjából közömbös.

A bank által a fogyasztóknak kínált ügyleti kamat ezekben az esetekben kétségtelenül alacsonyabb volt, mint a kifejezett forinthitelezésnél, ugyanakkor nem a szerződésre irányadó deviza kamatával volt azonos, annál magasabb összegben került meghatározásra. Erre tekintettel az sem mondható, hogy a „valódi devizakamat” alátámasztja a kölcsön deviza jellegét, mert devizakamat csak kölcsönvett deviza után fizetendő.

Ezzel szemben úgy gondoljuk: annak a kérdésnek a megítélésénél, hogy a deviza alapú kölcsön forint- vagy devizakölcsön-e, a szerződés tartalma irányadó. A szerződés tartalmát a hatályos Ptk. 523. § (1) bekezdése rögzíti, eszerint kölcsönszerződés alapján a hitelező köteles meghatározott pénzösszeget az adós rendelkezésére bocsátani, az adós pedig köteles a kölcsön összegét a szerződés szerint visszafizetni. Az új Ptk. 6:383. §-a értelmében kölcsönszerződés alapján a hitelező meghatározott pénzösszeg fizetésére, az adós a pénzösszeg szerződés szerinti későbbi időpontban a hitelezőnek történő visszafizetésére és kamat fizetésére köteles. A jogszabály szerint tehát a hitelező szerződéses kötelezettsége pénzösszeg rendelkezésre bocsátása, illetve fizetése, míg az adós szerződéses kötelezettsége a visszafizetés és kamatfizetés. Ha ezt összevetjük a deviza alapú hitel fogalmával, azt találjuk, hogy a felek szerződéses kötelezettségeiknek mindig forintban tesznek eleget.

Deviza alapú hitelről akkor beszélhetünk, amikor a fogyasztó által a hiteligénylésben forintban kért kölcsönösszeget a bank a megtett ajánlatával elfogadja azzal, hogy a kért forintösszeget az irányadónak tekintett devizára átszámolja és könyveiben ekként is tartja nyilván, ugyanakkor a kölcsönösszeget forintban folyósítja, míg az adós az ugyancsak devizában kiszámolt, majd forintra átszámított törlesztőrészletet – az aktuális árfolyamnak megfelelően – fizeti meg. A konstrukció lényege tehát nem a kirovó és lerovó pénznem különbözősége (Ptk. 231. § (1), (2) bekezdés), hanem az, hogy a felek megállapodása szerint az adós az általa igényelt és a bank által biztosítani kívánt forintösszegetől eltérő összeget fizet meg a teljesítéskor, mégpedig arra figyelemmel, hogy a forintnak az irányadónak tekintett devizához viszonyított árfolyama a pénztartozás keletkezése és teljesítése közötti időben megváltozik. A bankok tehát a fogyasztók által igényelt forint esetleges későbbi értékcsökkenését szem előtt tartva „deviza nyilvántartási és átszámítási pénzt” alkalmaztak, s ennek körülírása érdekében volt szükség az „irányadó devizanem” meghatározására; vagyis arra a devizára történő utalásra, amelynek teljesítéskori árfolyamához a forinttározást igazították.

Az a kérdés, hogy mi az ügylet jellegadó tartalma, a szerződés értelmezésével dönthető el. A magánjogi viszonyokra irányadó Ptk. 207. § (1) bekezdése szerint a szerződési nyilatkozatot vita esetén úgy kell értelmezni, ahogyan azt a másik félnek a nyilatkozó feltehető akaratára és az eset körülményeire tekintettel a szavak általánosan elfogadott jelentése szerint értenie kellett.

Az adós hiteligénylési kérelmében egyértelművé tette ilyen szerződések esetén, hogy forinthitelre van szüksége, ezt igényli. A másik fél (a bank) az eset körülményeire tekintettel nem érthette ezt másként, hiszen tudatában volt, hogy a kölcsönösszegre az adósoknak forintért megvásárolható lakás vagy tartós fogyasztási cikk (gépkocsi) adásvétele érdekében volt szüksége.

A Ptk. 207. § (2) bekezdése azt is kimondja, hogy amennyiben az általános szerződési feltétel, illetve a fogyasztói szerződés tartalma az (1) bekezdésben foglalt szabály alkalmazásával nem állapítható meg egyértelműen, a feltétel meghatározójával szerződő fél, illetve a fogyasztó számára kedvezőbb értelmezést kell elfogadni. A fogyasztó számára pedig egyértelműen a felvett összeg forinthitelkénti elfogadása a kedvezőbb.

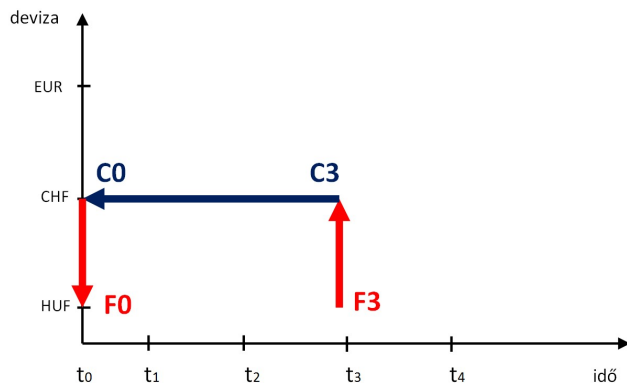
Összegezve: azt látjuk helyesnek, ha az ügylet jellegadó tartalma szempontjából – a fogyasztó számára kedvezőbb értelmezési szabályra is figyelemmel – nem a teljesítés módjának (kirovó-lerovó pénznem, értékállandósági kikötés) tulajdonítunk jelentőséget, hanem a felek által a szerződés szerint teljesítendő szolgáltatásnak. A szolgáltatás pedig (rendelkezésre bocsátás és visszafizetés) mindig forintban történik. Minderre tekintettel a deviza alapú kölcsönt forintkölcsönnek tekintjük.

(Forrás: A Fővárosi Ítélőtábla Polgári Kollégiumának álláspontja a deviza alapú fogyasztási kölcsönszerződések érvényességével kapcsolatos elvi kérdésekben (a 2013. december 9-én megtartott szakmai tanácskozáson elfogadott álláspont))

/C-15/ Száz János értelmezése szerint is, a THM rendelet szerint is, és a Fővárosi Ítélőtábla szakmai véleménye szerint is, a „deviza alapú hitelek” forint-kölcsönszerződéseknek tekinthetők.

D – pénzváltás és árfolyamkockázat

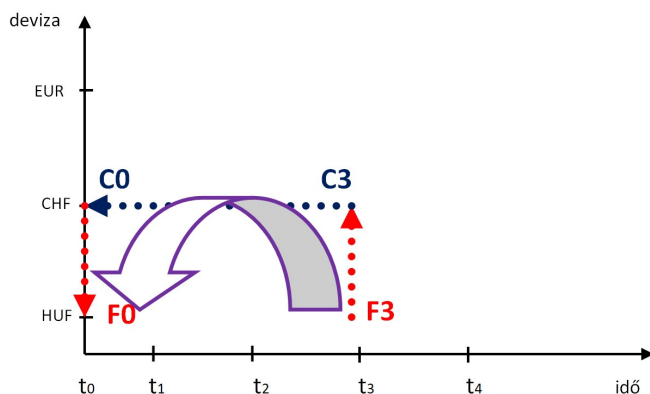
/D-01/ Az előzőekben ismertetett modell feltételezi, hogy a devizahitelek esetében mindig van pénzváltás.

A kölcsön folyósításakor a C_0 svájci frank kölcsön összeget (a kölcsön tárgya) a bank vételi árfolyamon átváltja forintra és F_0 forintösszeget utal az adós folyószámlájára. A kölcsön törlesztésekor a bank az F_3 forintösszeget eladási árfolyammal átváltja svájci frankra, így kerül visszafizetésre a devizakölcsön (C_3).

Ez a modell feltételezi, hogy ténylegesen van deviza mozgás és ténylegesen van pénzváltás. Ebben a modellben a vételi és eladási árfolyam alkalmazása valóságos és teljes mértékben érthető, mivel tényleges pénzváltásról van szó. Ez a pénzváltás nem lehet tehát tisztességtelen. Az árfolyamrés (vételi és eladási árfolyam közti különbség) használata érthető, világos és indokolt. A kölcsönszerződés azonban, mint tudjuk, semmis, ha nem tartalmaz minden költséget. A kölcsönszerződésnek tartalmazni kell az árfolyamrés okozta költséget is, ha ez az ismertetett modell megfelel a valóságnak..

/D-02/ Több szakember, jogerős bírósági ítéletek sora, Kúriai jogegységi határozata állítja azonban, hogy a fenti modell nem igaz, jobb esetben is, nem minden devizahitel esetén igaz. A másik modell szerint nincs pénzváltás, csak valamiféle átszámítás van: mintha az adós eladná a devizát a kölcsön folyósításakor, mintha a bank megvenné a devizát a törlesztő részlet fizetésekor.

A visszafizetendő összeg (F_3) valamiképpen függ a deviza árfolyamától.

/D-03/ A híressé vált Kásler perben a Szegedi Ítéltábla kimondta:

A kölcsön jogügyletben devizaértékesítés – eladás és vétel – tehát nem történik, ezért az eltérő vételi

folyósításkori, és eladási törlesztési árfolyamon a hitelező különbözeti árrést nem alkalmazhat. „Mintha vétel” és „mintha eladás” jogilag nem létezik – értelmezhetetlen –, a „virtuális szolgáltatásért” pedig legfeljebb „virtuális ellenérték” jár.

(Forrás: Szegedi Ítéletábra - Pf.I.20.052/2012/7. - 2012. április 26.)

/D-04/ A Kúria talán legismertebb jogegységi határozata egyértelműen kimondta:

A folyósításkor a pénzügyi intézmény által meghatározott vételi, a törlesztésekkor pedig az eladási árfolyamok (különnemű árfolyamok) alkalmazása tisztességtelen, mert ezekkel szemben nem áll a fogyasztónak közvetlenül nyújtott szolgáltatás, így az számára indokolatlan költséget jelent.

A Kúria a 6/2013. PJE határozat 1. pontjában egyértelműen úgy foglalt állást, hogy deviza alapú kölcsönszerződések esetén úgy a folyósításkor, mint a törlesztésekkor átváltásra nem, hanem csak átszámításra kerül sor. Így tehát a deviza alapú kölcsönszerződésekben szereplő különemű árfolyamok mögött tényleges, a fogyasztó számára közvetlenül nyújtott pénzváltási szolgáltatás nincs.

(Forrás: A Kúria Polgári Kollégiuma - 2/2014. számú PJE határozat - 2014. június 16.)

/D-05/ A Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyelete (PSZÁF) 2004-ben, tehát akkor, amikor a lakáscélú devizahitelezés elindult, ismertetőt adott ki a lakosság számára. Ez alapján átszámítás van és nincs pénzváltás.

Mivel az embereknek a hitelre általában forintban van szükségük, a kölcsönnyújtó a folyósított devizahitel összegét előzetesen átszámítja forintra. Ilyenkor deviza-vételi árfolyamot alkalmaz, mintha megvásárolná ügyfelétől azt a devizaösszeget, aminek ellenértékét forintban kifizeti. A hitel törlesztésekor ugyanez fordítva játszódik le. Amikor az ügyfél a törlesztő részletet forintban fizeti, a bank azt deviza-eladási árfolyamon számítja át devizára, mintha eladta volna ügyfelének a törlesztéshez szükséges devizaösszeget.

(Forrás: PSZÁF – Amit a devizahitelekről tudni kell – 2004. szeptember)

/D-06/ A PSZÁF régi-új elnöke 2010 nyarán szintén azt nyilatkozta, hogy nincs pénzváltás, csupán átszámítás van.

Szász Károly szerint „amikor egy magánszemély vagy kisvállalkozás belföldi célú devizahitelt vett fel, akkor a hitelfelvétel pillanatában a deviza csak egy elszámolási eszköz volt. A hitelfelvevő nem a devizát

kapta meg, hanem annak forintosított ellenértékét, és forintban is fizet egészen a futamidő végéig. Tehát nincs mögötte export-import kereskedelmi vagy fizetési forgalom.

Ezekben az esetekben pedig a devizavételi és -eladási árfolyamok alkalmazásával a bankok több százalékpontos, extra nyereségre tesznek szert úgy, hogy nincs mögötte sem valós költség, sem valós kockázat. Az ügyfelek ráadásul teljesen ki vannak szolgáltatva: nem rendelkeznek megfelelő pénzügyi műveltséggel, sem árfolyam-előrejelzési kapacitásokkal, elemzésekkel.”

Tavaly egyébként ezer lakossági panasz nyomán a PSZÁF végre elkezdte a devizahitelek felülvizsgálatát az egyes bankoknál. Farkas Ádám, most leköszönő elnök akkor azt ígérte: górcső alá fogják venni azt is, hogy a bankok mennyire nyitották szélesre a hitelek esetében a devizák vételi és eladási árfolyama közötti rést, „ez mennyire volt indokolt, s mennyire volt összhangban a saját szabályzataikkal.

De arra is kíváncsiak vagyunk, hogy az egyéb kondíciók változásai hogyan tükröződnek a törlesztő részletekben.” Farkas Ádám a Heti Válasz arra a kérdésére akkor viszont nemmel válaszolt, hogy nyilvános lesz-e a vizsgálat eredménye, azaz, hogy mekkora haszonra tettek szert az egyes pénzintézetek a devizahitelek felfutásából: „A felügyelet elemzi a bankok nyereségének az összetevőit. Ha ennek során szabálytalanságot látunk, azt nem elemzéssel vagy nyilvánosságra hozatallal, hanem felügyeleti intézkedéssel kell helyreigazítani. A hitelintézetek eredmény-kimutatásaikban közlésezzik kamat- és jutalékbevételeiket is, beszámolóikban elemzik ezek alakulását. Az ennél részletesebb üzleti adatok nem nyilvánosak.”

Azt ugyanakkor Farkas is elképzelhetőnek tartotta, hogy egy-egy pénzintézet akár több milliárd forintot is nyerhet azon, hogy igen távan határozza meg a devizahitelek esetében a vételi és az eladási árfolyam közötti különbséget. „A devizaváltás ugyanis a bankok egyik jövedelemforrása, váratlan árfolyammozgásoknál persze kockázatot is jelent számukra. Ezt a tevékenységet nem lehet elvitatni tőlük, hiszen a bank is egy üzleti vállalkozás: tőkét fektet be, kockázatot vállal, s különböző forrásokból tesz szert bevételre.

A fő kérdés az, hogy az az árfolyam, amit a devizahitelek esetében alkalmaz, szerződészerű, jogszerű, s indokolt-e. Illetve megfelel-e a saját szabályzatában foglaltaknak.” Farkas Ádám szerint „a nagyvállalati

szektorban komoly verseny van a bankok között a devizaváltás terén. Azt kellene elérni, hogy ez a lakossági devizahitelek esetében is így legyen.”

(Forrás: Heti Válasz – Így segítenék a devizahitelesek – 2010. 07.07.)

/D-07/ A PSZÁF 2006-ban is adott ki egy lakossági tájékoztatót. Ebben szerepel az „átváltás” is és a „mintha megvásárolná” és „mintha eladná” szerepel:

Mivel tehát a bank a devizában nyilvántartott hitelt forintban folyósítja, azt át kell váltani forintra. Ehhez a bank devizavételi árfolyamot alkalmaz, mintha megvásárolná az ügyféltől azt a devizaösszeget, amelynek ellenértékét forintban kifizeti. A hitel törlesztésekor ugyanez fordítva játszódik le. Amikor Ön a törlesztőrészt fizeti forintban, a bank azt deviza eladási árfolyamon számítja át devizára, mintha eladta volna Önnek a törlesztéshez szükséges devizaösszeget. Van bank, amelyik ezért az átváltásért külön díjat is felszámol (átváltási vagy konverziós díj).

A vételi és eladási árfolyam különbözik, a vételi árfolyam alacsonyabb az eladásinál. A különbség mértéke változó, de az Ön számára mindenképpen költséget jelent.

(Forrás: Tényleg értem? A PSZÁF fogyasztóvédelmi tájékoztatója – 2006.szeptember)

A PSZÁF 2008 júliusában már az MNB-vel közösen adott ki lakossági tájékoztatást. Az átváltásról szóló rész szó szerint ugyanaz, mint két évvel korábban volt.

/D-08/ Amennyiben a bankok CHF-el rendelkeznek, akkor azt mindenképpen át kell váltani forintra, hogy az adós forint bankszámláján megjelenhessen a CHF kölcsön forint értéke. Amennyiben nincs semmilyen CHF, a devizának, pontosabban a deviza árfolyamának, kizárólag csak a számolásban van szerepe, akkor a bankoknak nem kellett CHF-el rendelkezniük. Már évekkorábban felmerült a kérdés, hogy ha nem volt a bankoknál CHF, akkor miként tudtak CHF kölcsönt nyújtani?

/D-09/ Több MNB tanulmány is tartalmazza, hogy nem volt annyi CHF forrás, mint amennyi CHF-et a bankok kikölcsönöztek.

A hazai bankok az elmúlt években a devizahitelezést nagyrészt forintforrásból finanszírozták.

A svájci frank alapú hitelezés elterjedésével összefüggésben a hazai bankrendszer jellemzően forint- és euro forrásokat konvertált svájci frankban denominált kihelyezésekké az elmúlt években

(Forrás: Már István–Páles Judit: Az FX-swap piac szerepe a hazai pénzügyi rendszerben - MNB Szemle - 2009. május)

Az elmúlt években megfigyelhető volt az a gyakorlat, hogy a bankok a deviza-, illetve devizaalapú hitelezés egy részét belföldi devizában vagy más külföldi devizában denominált forrásokból finanszírozták.

A forintforrásból történő devizahitelezés alternatívája a külföldi forrásból történő finanszírozás.

A devizaalapú hitelezés egy részének forrását belföldi forint megtakarítások képezték rendszerszinten.

(Forrás: Páles Judit–Kuti Zsolt–Csávás Csaba: A deviza swapok szerepe a hazai bankrendszerben és a swap piac válság alatti működésének vizsgálata - MNB Tanulmányok 90 - 2010. november)

/D-10/ Ahhoz, hogy tovább tudjunk haladni, alapvető fogalmakkal kell megismerkednünk. Segítségünkre lesz ebben a PSZÁF levele, melyet a Kúriának írt.

A hitelintézetek a gazdaságban közvetítői szerepet játszanak. A lakosságtól, vállalatoktól,

önkormányzatoktól és más pénzügyi intézményektől forrásokat gyűjtenek, melyeket döntő részben hitelek formájában a gazdaság szereplői és a lakosság számára kölcsönadják. A hitelintézetek egyfajta lejáratú átalakítást (transzformációt) hajtanak végre, mivel a gyűjtött források lejáratát általában 1-12 hónapos, míg a hitelek futamideje általában több éves, a lakossági jelzáloghiteleknel pedig akár 15-25 éves.

Annak érdekében, hogy a hitelintézetek a gyűjtött betéteket mindenkor vissza tudják fizetni, szigorú előírásokat kell teljesíteniük egyebek mellett a tőkéjükre, likviditásukra, eszköz-forrás gazdálkodásukra és azon belül a deviza nyitott pozíciójukra vonatkozóan. Ez utóbbi azt jelenti, hogy nem vállalhatnak jelentős mértékű árfolyamkockázatot, illetve ha vállalnak, akkor az árfolyamkockázatból adódó esetleges veszteségek fedezése érdekében azt tőkével kell fedezniük. Ha az egyes devizákban az eszközök és források összege (az ún. mérlegen kívüli tételekkel együtt) nem egyezik meg, akkor egy árfolyamváltozás jelentős veszteségeket okozhat, amely kihat az intézmény szolvenciájára, azaz arra a képességére, hogy a betéteket mindenkor vissza tudja fizetni.

A hitelintézeti mérleg nagyon leegyszerűsítve :

MÉRLEG	
Eszközök	Források
Pénzeszközök	Betétek
Hitelek	Egyéb források
Egyéb eszközök	Saját tőke

A devizahitelekhez szükséges devizához a hitelintézetek alapvetően négyféle módon tudnak jutni:

1. Betétgyűjtés: A devizában történő betétgyűjtés általában csak korlátozottan lehetséges, mivel a bankok ügyfélkörében devizabevétellel, vagy deviza-megtakarítással rendelkezők aránya jellemzően alacsony. (A devizabetétből történő devizahitelezés nem eredményez banki deviza nyitott pozíciót.)

2. Devizavásárlás: A bank a devizát a tranzakció időpontjában érvényes árfolyamon a pénzpiacon, ún. azonnali ügylet keretében vásárolja. Az árfolyamot az aktuális kereslet-kínálat határozza meg. (Forintból történő devizavásárlás és ezen forrás alapján történő hitelnyújtás banki deviza nyitott pozíciót eredményez.)

3. Bankközi hitelfelvétel vagy betét-befogadás: A hitelintézetek a bankközi piacon devizahitelt kaphatnak (más szavakkal, devizabetétet helyezhet el náluk egy másik intézmény, melyre kamatot fizetnek és a lejáratkor azt vissza kell fizetniük). A kamat az irányadó ún. referenciakamaton (LIBOR, EURIBOR) túl a pénzpiaci helyzettől, az adott bank és az ország befektetők általi kockázati megítélését tükröző felárártól függ. (A deviza hitelfelvétel / betétfogadás és az abból ügyfeleknek történő hitelnyújtás nem eredményez banki deviza nyitott pozíciót.)

4. Swap ügylet: Azon bank, amely nem rendelkezik azzal a devizával, melyre szüksége van, ún. swap ügyletet köthet.

(Forrás: PSZÁF - A Felügyelet válaszai a Kúria egyes, a devizaalapú hitelezéssel összefüggő kérdéseire – Iktatószám: 72811-4/2013 – 2013.05.31.)

/D-11/ A PSZÁF válasza kimondja, a bankok „nem vállalhatnak jelentős mértékű árfolyamkockázatot”. Amennyiben egy bank CHF kölcsönt nyújtott, két esetben nincs a banknak árfolyam kockázata (más kifejezéssel: nyitott deviza pozíciója), ha CHF betétet gyűjtött, vagy CHF kölcsönt vett fel más banktól. A bank hiába váltja át a forintot CHF-re, attól még a bank árfolyamkockázata nem fog megszűnni. A swap ügyletnek a forrásra nincs hatása, a swap ügylet szerepe a bank árfolyamkockázatának a kezelése.

/D-12/ A mérlegben a forrás oldal tartalmazza a bank kötelezettségeit. Kötelezettségek, amiket a banknak teljesíteni kell majd: vissza kell fizetni a betétesnek a betétet, a folyószámlán lévő pénzzel a számlatulajdonos bármikor rendelkezhet, a kötvényesek a kötvényeiket visszaválthatják, a más bankoktól (pl. anyabank) kölcsön kapott pénzt vissza kell fizetni.

/D-13/ Az eszköz tartalmazza a bank követeléseit. Követelheti a bank az adóstól, hogy adja vissza a banktól kölcsön kapott pénzt, az MNB-től és más bankoktól követelheti az ott elhelyezett összegeket. Az eszközhoz tartoznak a bankfiókokban és bank automatákban lévő készpénzek, a banknál lévő értékpapírok, részvények. Eszköz még az ingatlan vagyon is.

/D-14/ A banknak nincs deviza árfolyamkockázata, ha a deviza eszköznek van deviza forrása. Ha a bank 1.000 CHF kölcsönt nyújt és van 1.000 CHF betét a bankban, akkor nincs árfolyamkockázat.

MÉRLEG	
Eszközök	Források
Pénzeszközök	Betétek 1.000 CHF
Hitelek 1.000 CHF	Egyéb források
Egyéb eszközök	Saját tőke

Ha a kölcsön nyújtásakor a CHF árfolyam 150 forint volt, akkor forintban kifejezve a bank 150.000 forint értékben nyújtott kölcsönt. Változhat a CHF árfolyam lefelé vagy felfelé, a banknak nincs deviza árfolyam kockázata, mivel a követelése (eszköz) is 1.000 CHF és a kötelezettsége (forrás) is 1.000 CHF.

/D-15/ Más a helyzet, ha forint forrásból történik a devizahitelezés. A bank forintkötvényt bocsát ki, hogy megfelelő mennyiségű forrása legyen.

MÉRLEG	
Eszközök	Források
Pénzeszközök	Betétek
Hitelek 1.000 CHF	150.000 Forint Egyéb források
Egyéb eszközök	Saját tőke

A bank a 150.000 forintot átváltja CHF-re és odaadja az adósnak az 1.000 CHF kölcsönt. Azonban hiába váltja át a devizapiacra a 150.000 forintot a bank 1.00 CHF-re, a bank árfolyamkockázata megmarad. Megmarad, mivel a „forrás” továbbra is marad forint. A bank nem a „forrást” váltotta át CHF-re, hanem a „pénzeszközét”.

A kölcsön futamideje alatt az árfolyam lefelé is, és felfelé is változhat. Amennyiben a forint erősödik 100 forintra, vagyis 1 CHF csak 100 forintot ér, akkor mi történik?

A bank az adóstól vissza kapja a 1.000 CHF-et, ezt a devizapiacon átváltja forintra és kap érte 100.000 forintot. Ebből az összegből a bank nem tudja kifizetni a kötvényes 150.000 forintját. Hiányzik 50.000 Ft. A banknak vesztesége keletkezik tehát akkor, ha a forint erősödik.

Amennyiben a forint gyengül 200 forintra, akkor a banknak 200.000 forintja lesz, amikor az adóstól visszakapott 1.000 CHF-et átváltja forintra. A banknál marad 50.000 Ft. A banknak nyeresége keletkezik akkor, ha a forint gyengül.

/D-16/ Amennyiben a bank forintforrásból nyújt devizakölcsönt, a banknak vesztesége keletkezik akkor, ha a forint erősödik, a banknak nyeresége keletkezik akkor, ha a forint gyengül. Ez a bank árfolyamkockázata. A forint erősödés veszély a banknak, kárt okoz. Az előírások szerint a banknak nem lehet árfolyamkockázata, ezt kezelnie kell pl. deviza swap ügylettel.

MÉRLEG	
Eszközök	Források
Pénzeszközök	Betétek
Hitelek 1.000 CHF	150.000 Forint
= 100.000 Forint	Egyéb források
Egyéb eszközök	Saját tőke
swap partnertől 50.000 Ft	

A deviza swap ügyletnek tehát valamilyen módon biztosítani kell a hiányzó 50.000 Ft-t.

/D-17/ Az adós kapott a banktól kölcsön 1.000 CHF-et, mely átváltás után 150.000 Forint összeg lett. Az adósnek az a jó, ha a forint erősödik. Amennyiben egy CHF csak 100 forint, akkor az adósnek 100.000 forintot kell az 1.000 CHF megvásárlására fordítania. Azonban ha a forint gyengül, egy CHF már 200 forint, akkor már 200.000 forintot kell az adósnek az 1.000 CHF megvásárlására fordítania. Ez az adós árfolyamkockázata. A forint gyengülése veszély az adósnek, kárt okoz neki.

/D18/ Az adós árfolyamkockázata független attól, hogy a banknak van-e árfolyamkockázata, vagy nincs! Ha van deviza forrása a banknak, ha nincs – az adósnek minden esetben a forint romlása plusz költséget jelent. Nő a kölcsön havi törlesztő részlete, ha drágul a deviza.

E – a deviza swap állomány

/E-01/ A deviza swap szükséges tehát a bankoknak ahhoz, hogy fedezni tudják az árfolyam kockázatukat. A deviza swapok (más néven FX-swap) megismeréséhez a már két, korábban csak röviden említett, MNB tanulmányt használjuk. Az MNB-Szemle sorozatában az MNB honlapján 2009 májusában jelent meg Mák István – Páles Judit: Az FX-swap piac szerepe a hazai pénzügyi rendszerben című tanulmány. Egy évvel később (2010.november) pedig megjelent a 90. MNB tanulmány, Páles Judit – Kuti István – Csávás Csaba: A deviza swapok szerepe a hazai bankrendszerben és a swap piaci válság alatti működésének vizsgálata című tanulmány.

/E-02/ Az FX-swap ügyletek alkalmazási köre rendkívül széles, egyaránt használhatóak likviditáskézelésre, kockázatfedezésre, rövid távú hozamspekulációra valamint – egy azonnali devizaügylettel együtt – árfolyampozíció felvételére.

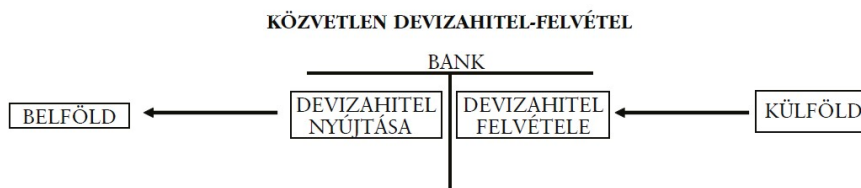
/E-03/ A magyar bankrendszer az elmúlt években a devizahitelezést nagyrészt forintforrásból finanszírozta. Az ebből adódó mérlegen belüli nyitott devizapozíciót a hazai bankok jellemzően külföldiekkel kötött FX-swap ügyletek felhasználásával fedezik. Ennek megfelelően az elmúlt években a devizahitelezés felfutásával a hazai bankrendszer nettó FX-swap állománya jelentős mértékben emelkedett.

A hazai bankrendszer egésze a forintforrások egy részéből így a devizaswapügyletek segítségével szintetikus devizaforrást állít elő. A devizaforrás szintetikus előállítása rendszerszinten jelentős részben úgy történt, hogy a lakossági és vállalati forintbetéteket a külföldiekkel kötött, rövid futamidejű devizaswapügyletek révén devizaforrásokra konvertálták a bankok: a szintetikus devizaforrás bevonásával a mérlegen belüli és kívüli pozíció is tágul.

A devizaforrás közvetlen és szintetikus előállítása egymást ki is egészítheti, nem feltétlenül jelentenek egymást helyettesítő finanszírozási lehetőséget.

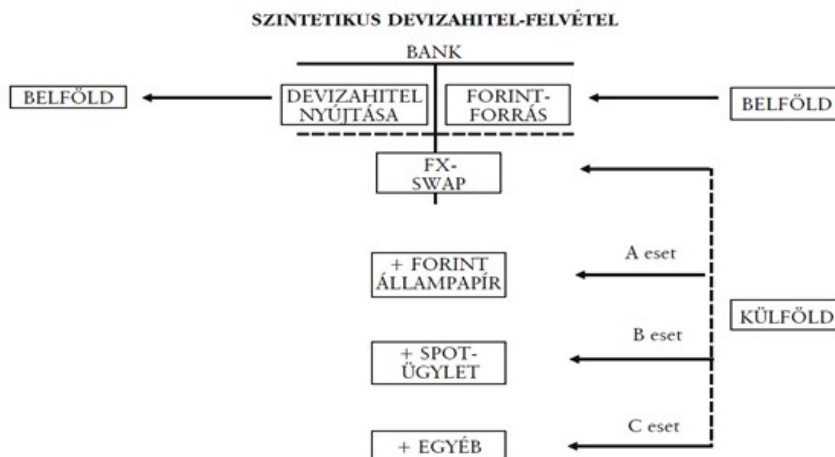
3. ábra

Egyszerűsített séma a közvetlen és a szintetikus devizaforrás szerzésének összehasonlítására egy hazai bank devizahitelezése esetén

3. ábra

Egyszerűsített séma a közvetlen és a szintetikus devizaforrás szerzésének összehasonlítására egy hazai bank devizahitelezése esetén

A szintetikus devizaforrás szerzése esetén a külföldiek FX-swap + forint állampapír stratégiája (A eset) tekinthető szintetikus devizahitel nyújtásának.

A külföldiek spot + FX-swap stratégiája gyakorlatilag szintetikus határidős (rövid forint) pozíció felvételét jelenti.

A C esetben sorolhatóak az olyan esetek, amikor a külföldi a korábban kötött FX-swap ügyleteit újítja meg, vagy egy ellenétes irányú, hosszabb lejáratú FX-swap ügylettel együtt hozamkülönbség-spekulációt hajt végre, vagy a banknak nyújtott forintforrást (betét, jelzáloglevél) az FX-swap spot lábán keresztül biztosítja.

Szükségesnek tartom kiemelni, hogy kapcsolat van a külföldi befektetők államadósság finanszírozása és a devizaforrás nélküli devizahitelezés között.

/E-04/ Magyarország esetében – a 2001-es devizaliberalizáció mellett – ... egyfelől az elmúlt évek során felfutott devizahitelezés és a részben ennek nyomán felhalmozódott jelentős nettó külső adósság is hozzájárult. Az ebből adódó árfolyamkitettség hazai vállalati és háztartási szektor részéről történő átvállalása, valamint a bankrendszer közvetítői szerepének növekedése együttesen a hazai bankrendszer közvetlen és szintetikus devizaforrások iránti igényének növekedését eredményezte.

Másfelől a külföldiek részéről az FX-swap piacon történő aktív szerepvállalást a forinteszközök (elsősorban állampapírok) vásárlása miatt jelentkező nagymértékű forintlikviditás-igény, az ezek tartásából származó árfolyamkitettség fedezése, illetve árfolyampozíció felvétele indokolja. A hazai pénzügyi piacok működésében – elsősorban a rövidebb futamidőkön – kiemelkedő szerep jut az FX-swap piacnak.

/E-05/ Rendkívül fontos megérteni a deviza swap, az FX-swap lényegét, az előállított szintetikus deviza tulajdonságait.

Az FX-swap ügylet keretében a felek megállapodnak, hogy a birtokukban lévő devizát (T0 időpontban) az azonnali árfolyamon elcserélik a másik devizára, majd egy későbbi (T1) időpontban – a jelenben

meghatározott, a kamatkülönbséget is kifejező határidős árfolyamon – visszacserélik. Az FX-swap tehát egy azonnali deviza-adásvételi ügyletből (induló láb) és egy határidős ügyletből (lejáratiláb) áll. Az induló lábhoz devizalikviditást szerző ügylet esetén a deviza számlapénz emelkedik (DEV_0), míg a forint számlapénz csökken (HUF_0) mérlegen belül az ügylet tőkerésének megfelelő összeggel, mérlegen kívül a devizakötelezettség (DEV_0) és a forintkövetelések (HUF_{0t}) egyidejűleg emelkednek.

A forintkövetelések összegét a határidős árfolyamnak megfelelően határozzák meg. Ez egyben azt is jelenti, hogy önmagában az FX-swap ügylet a mérlegbe kerülő devizaösszegnek megfelelően megváltoztatja a hazai bankok mérlegen belüli devizapozícióját (a mérlegen belüli devizaeszközök és devizaforrások tárgynapi devizaárfolyamon kifejezett forintösszegének különbségét).

1. ábra

Az FX-swap ügylet bemutatása stilizált banki mérlegen keresztül

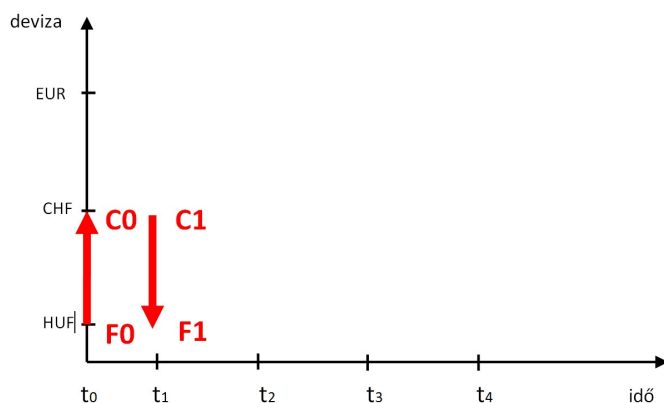
FX-SWAP ÜGYLET KÖTÉSE 0. időpont			
	ESZKÖZ	FORRÁS	
1a. FX-swap ügylet spot lába	$-HUF_0$ $+DEV_0$		1a. FX-swap ügylet spot lába
MÉRLEGEN BELÜLI ÖSSZESEN	$-HUF_0 + DEV_0$	0	
MÉRLEGEN KÍVÜLI ÖSSZESEN	$+HUF_{0t}$	$+DEV_0$	
1b. FX-swap ügylet termin lába	$+HUF_{0t}$	$+DEV_0$	1b. FX-swap ügylet termin lába
	KÖVETELÉSEK	KÖTELEZETTSÉGEK	

Megjegyzés: Az ábrán a HUF és DEV a mérlegtételek devizanemére, a forinttételek esetében az alsó indexek pedig azok összegére utalnak. Ezen belül az első számjegy az összeg megállapításának időpontjára, míg a második az esedékesség időpontjára. Ha a megállapítás és az esedékesség időpontja megegyezik, akkor csak egy számjegyű az alsó index.

/E-06/ Nagyon komplikáltnak tűnik, azonban egy rendkívül egyszerű műveletről van szó.

Meglévő, „birtokunkban lévő” forintot elcserélünk „azonnali árfolyamon” devizára, majd 1 hónap múlva, „egy későbbi időpontban” a devizát visszacseréljük forintra. A deviza visszacserélésére azonban nem az akkori (napi) árfolyamon kerül sor, hanem „határidős árfolyamon.” Ennek a határidős árfolyamnak a másik neve „lejáratiláb”.

A Száz úr által megismert ábrázolás és megfogalmazás szerint:

„egy prompt devizaügylet és egy vele ellentétes irányú határidős devizaügylet párosa a swap ügylet”

A prompt kifejezés azt jelenti, hogy haladéktalan, azonnali.

/E-07/ A lejáratí árfolyam – a fedezett kamatparitás elve alapján – az alábbi módon számítható ki.

$$F_{HUF/EUR} = S_{HUF/EUR} \cdot \frac{1 + r_{HUF} \cdot \frac{t}{360}}{1 + r_{EUR} \cdot \frac{t}{360}}$$

ahol r_{HUF} a fedezetlen forintkamatláb, r_{EUR} a fedezetlen eurokamatláb éves mértékét, míg t ($t = T_1 - T_0$) a napokban mért futamidőt jelöli.

Példaként tegyük fel, hogy az induló árfolyam 264,78 forint/euro, az eurokamat 2,5 százalék, a forintkamat 9,5 százalék és az ügylet futamideje egy hónap. Ebben az esetben:

$$F_{HUF/EUR} = 264,78 \cdot \frac{1 + 0,095 \cdot \frac{30}{360}}{1 + 0,025 \cdot \frac{30}{360}} = 266,32$$

A 2. táblázat felhasználásával, a példa swap nagyon könnyen nyomon követhető.

A bank rendelkezik 264,78 forinttal, amit (to időpontban, vagyis most, azonnal) elcserél 1 euróra:

2. táblázat

Példa egy FX-swap ügylet pénzáramlásaira

	T_0
FX-swap ügylet pénzáramlásai	+1 (EUR)
	-264,78 (HUF)

Megjegyzés: A zárójelekben szereplő kifejezések a pénzáramlások devizane-meire utalnak.

Az első pénzáramlás hatására a banknál lévő forintösszeg csökken 264,78 forinttal (mínusz, mert csökken), a deviza összeg pedig nő 1 euróval (plusz, mert nő).

1 hónap múlva a bank visszaadja az 1 eurót a swap partnernek, és megkapja érte az előre megállapodott 266,32 forintot.

2. táblázat

Példa egy FX-swap ügylet pénzáramlásaira

		T_1
FX-swap ügylet pénzáramlásai		-1 (EUR)
		+266,32 (HUF)

Megjegyzés: A zárójelekben szereplő kifejezések a pénzáramlások devizane-meire utalnak.

A második pénzáramlás hatására a banknál lévő forintösszeg nő 266,32 forinttal (plusz, mert nő), a deviza összeg pedig csökken 1 euróval (mínusz, mert csökken).

A swap időtartam idejére, jelen példában 1 hónapig, a banknál volt 1 euro. Tényleg olyan, mintha valamiféle kölcsön lenne, hiszen csak egy ideig volt a banknál a deviza. Száz János már évtizedekkel ezelőtt elmagyarázta, a pénzmozgást kell figyelembe venni és az évszázados beidegződésektől el kell szakadni, mert nehezítik az összefüggések felismerését.

/E-08/ Röviden bemutatunk négy stratégiát és a hazánk esetében tipikus alkalmazási módokat.

Az első stratégia a devizalikviditás-kezelés: Egy FX-swap ügylet önmagában történő kötése – ügyletiránytól függően – tekinthető forintfedezet melletti devizahitel-felvételnek, ill. devizafedezet melletti forinthitel-felvételnek. Az ügylet ennél fogva alkalmas mind forint-, mind devizaforrás bevonására, az azonnali (spot) piacon történő konverzió és árfolyamkitettség felvállalása nélkül. Emellett, ebben az esetben az ügylet résztvevői – a készpénzfedezet miatt – hitelkockázatot sem vállalnak. A magyar bankok ezt a módszert széles körben alkalmazzák a devizaalapú hitelkihelyezések fedezéséhez szükséges devizalikviditás előállításához.

A külföldi befektetők az állampapír-vásárláshoz szükséges forintlikviditást gyakran nem spot piaci vásárlással, hanem az FX-swap ügylet spot lábán keresztül biztosították az FX-swap piac magas likviditása miatt akkor is, ha hosszabb távon vállalták az állampapír-tartásból származó árfolyam-kitettséget.

Azért, hogy a szavak jelentése alatt ugyanazt értsük, és hogy pár dolgot pontosan a helyére tegyünk, szükségesnek tartom kiemelni:

1. A bankok részéről nem devizahitel felvételről van szó, az idézett szövegben is úgy szerepel, hogy „tekinthető”. Tekinthető annak, de nem az.
2. Nincs tehát szó semmiképpen hitelkockázatról sem. Pénzváltásról van szó, pontosabban két pénzváltásról, ahogy a korábbi idézetek bemutatták.
3. Valóban nincs árfolyamkitettség (árfolyamkockázat), mivel a visszacserélés nem a jövőbeni piaci árfolyamon történik, hanem az előre meghatározott lejáratú árfolyamon.

/E-09/ A második stratégia a határidős árfolyam-pozíció felvétele spekulatív vagy fedezeti céllal.

Gyakran az FX-swap ügyleteket alkalmazzák szintetikus határidős pozíciók előállítására is, ugyanis egy azonnali devizaadás-vételi (spot) ügyletből és egy FX-swap ügyletből szintetikus határidős devizavételi, ill. -eladási ügylet építhető fel.

A szintetikus határidős pozíció kialakítása egy spot piaci és egy (ellentétes irányú spot lábú) FX-swap piaci tranzakció egyidejű felhasználásával történik.

Megkötése pillanatában a szintetikus határidős pozíció értéke nulla, tehát nem is jár pénzáramlással. A pozíció a lejárat előtt egy ellentétes irányú, de az eredeti ügylettel megegyező összegű és lejáratú szintetikus, vagy egyszerű határidős ügylettel semlegesíthető. Ebben az esetben a lezáráskor – az ellentétes irányú határidős ügylet kötésekor számolják el az ügylet eredményét, és a lejáratkor történik pénzáramlás.

Nagyon fontos kiemelni: ennél a stratégiánál nincs pénz mozgás az ügylet elején, az ügylet végén elszámolják az „eredményt” és csak ekkor történik pénz áramlás. Ez lényeges eltérés az előző „stratégiától”.

A 3. táblázat felhasználásával kövessük végig ezt a bonyolultabb ügyletet, használjuk ehhez a 2. táblázat adatait.

A bank rendelkezik 264,78 forinttal, amit (to időpontban, vagyis most, azonnal) elcserél 1 euróra:

3. táblázat

Szintetikus határidős (short HUF) pozíció

	T_0
Spot ügylet pénzáramlásai	+EUR
	-HUF ($=S \cdot \text{EUR}$)

Ez az azonnali ügylet, a „spot ügylet”. Az Erste Bank megfogalmazása szerint:

Spot (prompt): a spot devizaügylet egy azonnali deviza vételt és eladást jelent azonos értékben. A prompt ár nem más, mint a bázisdevizára vonatkozó adott piaci ár. A spot ügyletek esetében a pénzügyi teljesítésre az ügylettől számított második munkanapon kerül sor.

Azonban a bank ugyanabban a pillanatban köt egy swap ügyletet is, amelyben a most vásárolt eurót egyből elcseréli forintra (a swap első deviza cseréje):

3. táblázat

Szintetikus határidős (short HUF) pozíció

	T_0
	-EUR
FX swap ügylet pénzáramlásai	+HUF ($=S \cdot \text{EUR}$)
	+EUR
Spot ügylet pénzáramlásai	-HUF ($=S \cdot \text{EUR}$)

A bank tehát az 1 eurót, elcseréli 264,78 forintra. Mi történt összességében?

A banknál ugyanúgy ott van a 264,78 Ft, mint korábban volt és ugyanúgy nincs devizája, mint ahogy előtte sem volt. Azonban 1 hónap múlva következik a swap második deviza cseréje:

3. táblázat

Szintetikus határidős (short HUF) pozíció

		T_1
		+EUR
FX swap ügylet pénzáramlásai		-HUF ($=F \cdot \text{EUR}$)
Spot ügylet pénzáramlásai		

A bank megkapja az 1 eurót és ekkor fizet lejáratí árfolyamon számolt forintot.

Összességében határidős devizavásárlás történt, a másik szempontból nézve határidős forint eladás történt: „Egy FX-swap ügylettel – forintvétellel euro eladás ellenében – és a megszerzett forintösszeg egyidejű spot eladásával szintetikus határidős forinteladást lehet előállítani. Ez önmagában a forint gyengülése esetén lenne nyereséges, tehát a forint ellen felvett spekulatív short pozíciónak tekinthető.”

Fontos kiemelni, hogy ez a stratégia „forint ellen felvett spekulatív pozíció”, a forint gyengülése esetén nyereséges.

/E-10/ Egy deviza aktuális napi árfolyamát a piaci viszonyok, a kereslet-kínálat, a külkereskedelmi adatok, a gazdaság állapota (növekszik vagy csökken illetve mik a kilátások), az infláció (és az infláció miatti kamatlábak) valamint a piaci várakozások határozzák meg. A „szintetikus” deviza árfolyama azonban teljesen független az igazi deviza árfolyam alakulásától. A swap ügylet megkötésekor ismertek a kamatlábak, így szintetikus deviza árfolyam a swap ügylet időtartamától függ. A bank határozza meg, hogy milyen futamidejű swap ügyletet köt, és előre tudja, hogy mikor mennyi forintot fog kapni, a swap ügylet lejártakor.

/E-11/ Mind a spekulációs, mind a fedezeti célú árfolyam-pozíció esetén jellemző, hogy az FX-swap ügyletet nem az árfolyampozíció fenntartásának várható teljes időtartamára kötik, hanem rövidebb futamidőre, s az ügylet lejártakor a gazdasági szereplő nem zárja le a pozícióját, hanem egy újabb határidős ügylet kötésével továbbgörgeti. Az árfolyamváltozásból származó eredmény elszámolására a továbbgörgetések alkalmával kerül sor.

Mindenképpen szükséges felismerni, hogy az első stratégiában a swap ügylet keretében a bank elsőként (To időpont) forintot cserél devizára, míg a második stratégia keretében elsőként (To időpont) devizát cserél forintra.

2. táblázat

Példa egy FX-swap ügylet pénzáramlásaira

	T_0
FX-swap ügylet pénzáramlásai	+1 (EUR)
	-264,78 (HUF)

3. táblázat

Szintetikus határidős (short HUF) pozíció

	T_0
FX swap ügylet pénzáramlásai	-EUR
	+HUF (=S*EUR)

/E-12/ A hazai bankok az elmúlt években a devizahitelezést nagyrészt forintforrásból finanszírozták. A hazai bankok a betétekből származó forintösszeget az FX swap ügylet spotlábán keresztül, vagy az azonnali devizaügylettel tudják devizára váltani, s azt az ügyfeleknek kihelyezni.

Mindkét esetben az adásvétel eredményeként csökken a betétekből származó forintoszköz és annak megfelelő összeggel emelkedik a devizaeszköz, amelynek kihelyezése után a bankok mérlegén belül devizakövetelés és forintkötelezettség áll szemben egymással.

Szükségesnek tartom felhívni a figyelmet erre a kifejezésre: „betétekből származó forintoszköz”.
Hogyan lesz a betétből a banknak forintoszköze?

Egy Ügyfél bevisz a bankba 100.000 forintot. Szó szerint beviszi a pénzt, letesz az asztalra a bankban öt darab húszezrest. A bank elveszi a pénzt és az ügyfél banki folyószámláján megjelenik 100.000 Ft. A bank kötelezettséget vállal arra, hogy azt a pénzt az Ügyfél bármikor készpénzben felveheti, vagy rendelkezhet úgy, hogy más bankhoz utalja. A banknak lesz 100.000 forintja, olyan pénze, amit a Magyar Nemzeti Bank nyomtatott. Ezzel a pénzzel a bank rendelkezik. Ez a bank eszköze. Pénzeszköz. Ez a pénz jelenleg a bank számára likvid, mivel azonnal bármire felhasználható.

MÉRLEG	
Eszközök	Források
Pénzeszközök 100.000 forint bankjegy	Betétek 100.000 forint kereskedelmi számlapénz
Hitelek	Egyéb források
Egyéb eszközök	Saját tőke

Így lesz a betétből, a forrásból banki eszköz.

Ha az Ügyfél nem készpénzben viszi be a pénzt a bankba, hanem egy másik bankból utalja át, akkor nagyon hasonló a helyzet.

MÉRLEG	
Eszközök	Források
Pénzeszközök 100.000 forint jegybanki számlapénz	Betétek 100.000 forint kereskedelmi számlapénz
Hitelek	Egyéb források
Egyéb eszközök	Saját tőke

A másik banktól kap a bank 100.000 forintot (jegybanki számlapénz) és az ügyfél számláján jóváírja a 100.000 forintot (kereskedelmi számlapénz).

/E-13/

A hazai bankoknak a mérlegen belül így forinttal szembeni kitettsége (long deviza, short forint pozíciója) keletkezik: a devizakövetelések emelkednek, míg a devizakötelezettségek változatlan szinten maradnak. Az FX swap ügyletek mérlegen kívüli tételként megjelenő határidős lába azonban a bank szempontjából

devizatarozást és ezzel egyidejű forintkövetelést jelent, ezért ez a teljes (mérleg szerinti és mérlegen kívüli) nyitott devizapozíció zárását eredményezi (5. táblázat).

5. táblázat

A forintforrásból történő devizahitel nyújtás és annak FX-swap ügyletekkel való fedezésének pénzáramlásai a bank szempontjából

Tranzakció		Pénznem	T0	T1
Teljes pénzáramlás	Tőke	HUF	0	0
		EUR	0	0
	Kamat	HUF	–	$-X \cdot F \cdot r_{\text{EUR}}$
		EUR	–	$+X \cdot r_{\text{EUR}}$

(Megj.: ezt a táblázatot kicsivel később elemezzük.)

Ha a bank a devizalikviditást egy egyszerű azonnali devizaügylet (konverzió) segítségével biztosítja, akkor az árfolyam kockázati kitettsége fennmarad, s ez pótlólagos tőkekövetelményt vonhat maga után.

MÉRLEG

Eszközök	Források
Pénzeszközök CHF 100.000 forint → jegybankszámlapénz	Betétek 100.000 forint kereskedelmi számlapénz
Hitelek	Egyéb források
Egyéb eszközök	Saját tőke

Szükségesnek tartom kiemelni: a bank hiába váltja át a forintját (eszköz) devizára (eszköz), a bank árfolyamkockázata megmarad, mivel a forrás marad forint.

Teljesen hibás, megtévesztő az a fogalmazás, hogy a bank a forrását váltja át devizára. Ez lehetetlen. A forrás megváltoztatására kizárólag csak a betétes képes. Kiveszi a betétjét a bankból, átváltja a pénzt devizára és deviza folyószámláján elhelyezi a bankban (röviden: a forint folyószámlájáról az ott lévő összeget átutalja a saját deviza számlájára).

/E-14/

A devizahitelek esetében az ügyfeleknek els nyújtanak hitelt, a devizaalapú hitelek esetében az ügyfelek számára (és javára) forintra váltják a devizát.

Szükségesnek tartom megjegyezni, hogy ez esetben valóban van deviza vétel illetve eladás.

A bankrendszer az FX swap ügyletekkel történő árfolyamkockázat-kezelése jellemzően nem egyedi ügyletenként, hanem „makroszinten” történik: egy adott napon alapvetően a teljes mérleg szerinti devizapozíció (devizaeszközök-devizaforrások) változásától függő mértékben és irányban kötnek ügyleteket. Az újonnan és a korábban kötött, de meg le nem járt swap ügyletek nettó állománya pedig megközelítőleg a bankrendszer mérleg szerinti nyitott pozíciójával egyezik meg.

...fontos hangsúlyozni, hogy a bankrendszer FX-swap ügyletekkel történő árfolyamkockázat-kezelése jellemzően nem egyedi ügyletenként, hanem „makroszinten” (a teljes mérleg szintjén) történik. Egy adott napon alapvetően a teljes mérleg szerinti devizapozíció (devizaeszközök – devizaforrások) változásától függő mértékben és irányban kötnek ügyleteket. Az újonnan és a korábban kötött, de még le nem járt swapügyletek nettó állománya pedig megközelítőleg a bankrendszer mérleg szerinti nyitott pozíciójával egyezik meg. Azért sem teljes az egyezőség, mert a mérlegen kívüli tételek közé nemcsak az FX-swap határidős lába tartozik. Másrészt a devizaalapú hitelek hosszabb lejáratúak, mint az FX-swap ügyletek, és jellemzően annuitásos törlesztésűek, ami tovább árnyalja a képet.

A mérlegen belüli kitettséget a bankok mérlegen kívüli ügyletekkel (jellemzően FX-swap ügyletekkel) szinte teljes mértékben fedezik: a 2000/244. kormányrendelet értelmében, ha a teljes nyitott devizapozíció meghaladja a túllépések levonása előtti szavatoló tőke két százalékát, akkor az összesített nyitott pozíció nyolc százaléka után pótlólagos tőkét kell képeznie.

A bankrendszer teljes nyitott devizapozícióját stabilan alacsony szinten tartja. A mérlegen belül fennmaradó nyitott pozíciót jellemzően külföldiekkel kötött devizawapügylet segítségével zárják a bankok.

Azért, hogy a szavak jelentése alatt ugyanazt értsük, és hogy pár dolgot pontosan a helyére tegyünk, szükségesnek tartom kiemelni:

1. A bankok a forrása jellemzően forint volt („betétekből származó forintösszeg”), a kihelyezett bankkölcsönök azonban deviza elszámolásúak („a devizahitelezést nagyrészt forintforrásból finanszírozták”).
2. A deviza elszámolású bankkölcsön „kihelyezése után a bankok mérlegén belül devizakövetelés és forintkötelezettség áll szemben egymással”.
3. Ez a helyzet kockázatot jelent a banknak, ez a nyitott deviza pozíció, ez a deviza kitettség. („forinttal szembeni kitettsége (long deviza, short forint pozíciója) keletkezik: a devizakövetelések emelkednek, míg a devizakötelezettségek változatlan szinten maradnak.)
4. A bankok forint eszközzel rendelkeznek, ezt vagy átváltják devizára, vagy FX swap ügyletet kötnek („csökken a betétekből származó forinteszköz és annak megfelelő összeggel emelkedik a devizaeszköz”)
5. Az azonnali devizára váltás („azonnali devizaügylet – konverzió”) nem szünteti meg a nyitott pozíciót („az árfolyam kockázati kitettsége fennmarad”).
6. A swap lejáratkor ismét pénzváltás történik majd („határidős lába devizatartozást és ezzel egyidejű forintkövetelést jelent”). A bank visszaadja a devizát és az előre meghatározott árfolyammal forintot kapja vissza.
7. Az FX swap ügyleteket nem kölcsönszerződésenként egyesével kötik, hanem csoportosan („nem egyedi ügyletenként, hanem makroszinten”).
8. A swap ügylet kizárólag az eszköz oldalon történik, forintot vált a bank devizára, majd a devizát vissza forintra. A pénzváltást ez esetben leggyakrabban cserének nevezik.

/E-15/ A 5. táblázat felhasználásával kövessük végig a forintforrásból történő devizahitelezést, használjuk a 2. táblázat adatait.

A bank forintbetéttel rendelkezik, később a betét összegét kamatokkal együtt kell majd visszafizetni:

5. táblázat

A forintforrásból történő devizahitel nyújtás és annak FX-swap ügyletekkel való fedezésének pénzáramlásai a bank szempontjából

Tranzakció		Pénznem	T0	T1
Forintbetét	Tőke	HUF	$+X \cdot S_0$	$-X \cdot S_0$
	Kamat	HUF		$-X \cdot S_0 \cdot r_{\text{HUF}}$

A forintbetét 264,78 forint, 1 hónap múlva (T1 idő) a betétes visszakapja a 264,78 forint betétjét és kap még 2,10 forint kamatot (a korábban feltüntetett 9,5% forintkamattal számolva). A lejáratkor tehát a bank fizet összesen a betétesnek 266,88 forintot.

Maradjunk most annál a banki megközelítésnél, hogy a bank a betétes pénzét swap keretében átváltja devizára (és majd ezt adja oda az adósnak).

5. táblázat

A forintforrásból történő devizahitel nyújtás és annak FX-swap ügyletekkel való fedezésének pénzáramlásai a bank szempontjából

Tranzakció		Pénznem	T0	T1
FX-swap spot lába		HUF	$-X \cdot S_0$	
		EUR	$+X$	
FX-swap termin lába		HUF		$+X \cdot F$
		EUR		$-X$

A bank 264,78 forintot elcserél (T0 idő) 1 euróra, majd 1 hónap múlva (T1 idő) az 1 eurót visszacseréli forintra. A visszacserélésre nem a napi árfolyamon, hanem az előre megállapított árfolyamon kerül sor. A bank 266,88 forintot kap vissza a swap partnerétől.

A tanulmány szerzői „spot láb”-nak nevezik azt, ami most azonnal történik, és „termin lábnak” ami a swap ügylet lejáratakor történik.

Az adós devizát kap kölcsön és a devizát kell visszafizetnie a deviza kamatokkal együtt:

5. táblázat

A forintforrásból történő devizahitel nyújtás és annak FX-swap ügyletekkel való fedezésének pénzáramlásai a bank szempontjából

Tranzakció		Pénznem	T0	T1
Devizahitel	Tőke	EUR	$-X$	$+X$
	Kamat	EUR		$+X \cdot r_{\text{EUR}}$

Az adós kapott 1 eurót kölcsönbe és 1 hónap múlva vissza kell fizetnie az 1 eurót és 0,0021 euró kamatot, vagyis összesen 1,0021 eurót.

Eddig már láttuk a betétes, az adós és a swap partner pénzmozgásait, most nézzük a bankét.

5. táblázat

A forintforrásból történő devizahitel nyújtás és annak FX-swap ügyletekkel való fedezésének pénzáramlásai a bank szempontjából

Tranzakció		Pénznem	T0	T1
Teljes pénzáramlás	Tőke	HUF	0	0
		EUR	0	0
	Kamat	HUF	–	$-X \cdot F_{EUR}$
		EUR	–	$+X \cdot F_{EUR}$

Induláskor a banknak semmilyen pénzre nincs szüksége! A betétes forintját váltotta át euróra swap ügylet keretében, és ezt az eurót adta kölcsön az adósnak. A futamidő végén a betétes megkapja a forintbetétjét a banktól, az adós visszafizeti a kölcsön kapott eurót a banknak, az adós fizet a kölcsön miatt euró kamatot, a betétes kap forint kamatot, és a két kamat közti különbség a bank haszna. A banknak nem volt árfolyamkockázata, mivel swap ügylettel fedezte.

Ezt állítja legalábbis a Mák-Páles tanulmány 2009 májusában. Hamarosan meglátjuk, hogy vannak ettől teljesen eltérő állítások is.

/E-16/ Az FX-swapok által előállított szintetikus devizaforrásoknak a hagyományos devizaforrásokhoz viszonyított hozamelőnye a következő számokkal érzékeltethető.

A dinamikus devizahitelezés időszakában (2004. január–2008. szeptember) a hazai bankoknál vezetett lakossági és vállalati forintbetétekre fizetett átlagos forintkamat 5,4 százalék volt (hónap végi állománnyal súlyozott kamat, látra szóló, folyószámla és lekötött betétek együtt). Ugyanebben az időszakban a 3, illetve 6 hónapos BUBOR-kamat átlagosan 8,3 százalékot ért el. A piacinál közel 3 százalékponttal alacsonyabb kamat részben a lekötetlen betétek 30-40 százalék között ingadozó arányára, részben pedig arra vezethető vissza, hogy a hazai bankok közötti betéti verseny foka a Cournot oligopolista és a tökéletesen versenyzői állapot között található, vagyis a tökéletes verseny állapotához képest alacsonyabb a forintbetétek után fizetett kamat.

Mivel ebben az időszakban az FX-swap hozamok nem különböztek érdemben a pénzpiaci, bankközi kamatoktól, ez azt jelenti, hogy a hazai bankrendszer egészében a betét formájában szerzett forintlikviditás elswapolásával szintetikusán előállított devizaforrás költsége mintegy 3 százalékponttal lehetett alacsonyabb a piaci devizakamatoknál.

Szeretném kiemelni, hogy a banknak nagyon előnyös volt az, hogy nem deviza forrásokat gyűjtött, hanem a „forintlikviditás elswapolásával szintetikusán állított elő devizaforrást”.

/E-17/ Annak ellenére, hogy a devizahitelek kamatlába alacsonyabb volt, mint a forintbiteleké, a bankok ezeken a kölcsönökön sokkal nagyobb hasznot értek el. Az éves jelentéseiben az OTP erről egyértelműen beszámol.

A bruttó hitelállomány devizanemenkénti megoszlása:

	2015	2014
Forint	36%	29%
Deviza	<u>64%</u>	<u>71%</u>
Összesen	<u>100%</u>	<u>100%</u>

A hitelek kamatozására vonatkozó információk:

	2015	2014
Éven belüli forintHITELEK	0,01% - 40,7%	0,04% - 42,0%
Éven túli forintHITELEK	0,01% - 40,7%	0,04% - 42,0%
Éven belüli devizahitelek	0,01% - 66,9%	0,01% - 64,9%
Éven túli devizahitelek	0,01% - 59,7%	0,01% - 66,9%
	2015	2014
Forinthitelek átlagos kamata	4,53%	4,68%
Devizahitelek átlagos kamata	15,77%	16,23%

A bruttó hitelállomány devizanemenkénti megoszlása:

	2013	2012
Forint	27%	26%
Deviza	<u>73%</u>	<u>74%</u>
Összesen	<u>100%</u>	<u>100%</u>

A hitelek kamatozására vonatkozó információk:

	2013	2012
Éven belüli forintHITELEK	0,3% - 40,4%	4,5% - 43%
Éven túli forintHITELEK	0,3% - 40,4%	2,7% - 43%
Éven belüli devizahitelek	0,01% - 66%	1% - 66%
Éven túli devizahitelek	0,01% - 64,9%	0,1% - 58,6%
	2013	2012
Forinthitelek átlagos kamatozása	4,94%	5,27%
Devizahitelek átlagos kamatozása	16,54%	15,44%

A bruttó hitelállomány devizanemenkénti megoszlása:

	2011.	2010.
Forint	24%	25%
Deviza	<u>76%</u>	<u>75%</u>
Összesen	<u>100%</u>	<u>100%</u>

A hitelek kamatozására vonatkozó információk:

	2011.	2010.
Éven belüli forintHITELEK	5,0% - 38,1%	4,5% - 36,1%
Éven túli forintHITELEK	3% - 38,1%	1,8% - 36,1%
Éven belüli devizahitelek	1% - 66%	0,9% - 83,2%
Éven túli devizahitelek	0,4% - 57,8%	1% - 67%

A bruttó hitelállomány devizanemenkénti megoszlása:

	2009	2008
Forint	24%	23%
Deviza	<u>76%</u>	<u>77%</u>
Összesen	<u>100%</u>	<u>100%</u>

A hitelek kamatozására vonatkozó információk:

	2009	2008
Éven belüli forintHITELEK	6% - 35,2%	6% - 30%
Éven túli forintHITELEK	3% - 35,2%	2,2% - 24,8%
Éven belüli devizahitelek	1% - 66%	1,8% - 66%
Éven túli devizahitelek	1% - 66%	1% - 66%

OTP BANK NYRT.

**2008. ÉVI KONSZOLIDÁLT MÉRLEG, EREDMÉNY-, CASH-FLOW,
SAJÁT TŐKE VÁLTOZÁS KIMUTATÁS ÉS KIEGÉSZÍTŐ MELLÉKLET
(IFRS)**

A devizahitelek a teljes bruttó hitelállomány 77%-át, illetve 69%-át képviselték 2008. december 31-én és 2007. december 31-én.

Az éven belüli forintHITELEK 2008. december 31-i állománya 6% és 30% között, 2007. december 31-i állománya 6% és 30% között kamatozott.

Az éven túli forintHITELEK 2008. december 31-i állománya 2% és 25% között, 2007. december 31-i állománya 4% és 23% között kamatozott.

A devizahitelek 2008. december 31-i állománya 1% és 66% között, 2007. december 31-i állománya 1% és 40% között kamatozott.

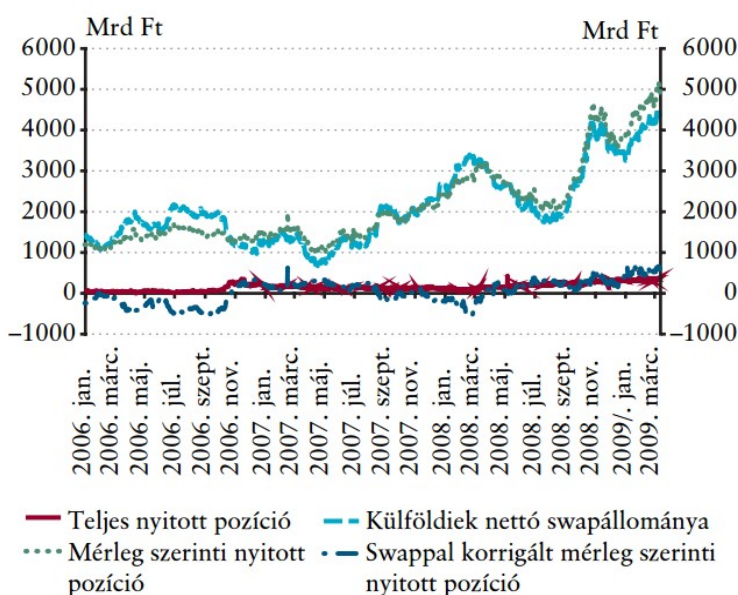
/E-18/ A forintforrásból történő devizahitelezés alternatívája a külföldi forrásból történő finanszírozás. Balás-Móré (2007) a 2004–2007 közti időszakra vonatkozóan azt találta, hogy a külföldről felvett bankközi devizaforrások kamata jellemzően 0-0,5 százalékponttal haladta meg az euro pénzpiaci kamatokat. Ha tehát a szintetikus devizaforrás költségét a külföldi bankközi források kamatával vetjük össze, akkor az FX-swapok alkalmazása akár 3-3,5 százalékpontnyi kamatmegtakarítást is jelenthetett a válság előtt is. A subprime válság kibontakozását követően ez a piaci felár még jelentősen (mintegy 100-150 bázisponttal) emelkedett.

/E-19/ Szükségesnek tartom ismét megismételni, hogy a szintetikus deviza lényegesen kedvezőbb volt (kamatmegtakarítás) a bankoknak, mint a közvetlen deviza. A nagyobb haszon miatt törekedtek arra a bankok, hogy minél nagyobb legyen az árfolyamkockázatuk, mert így több swap ügyletet tudtak kötni.

/E-20/ A bankrendszer árfolyamkockázata (mérleg szerinti nyitott devizapozíció) 2009 tavaszára elérte az 5.000 milliárd forintot:

2. ábra

A bankrendszer mérleg szerinti és teljes nyitott devizapozíciója

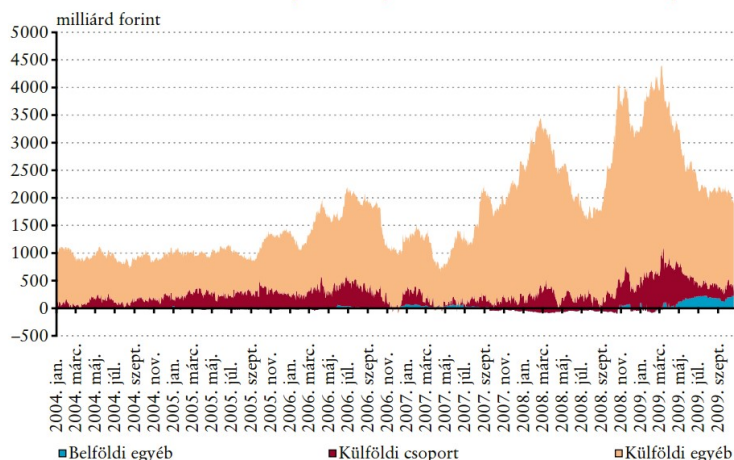
A swapállomány gyors bővülésében szerepet játszott az is, hogy a szintetikus devizaforrás devizaswapokkal történő előállítás sok esetben kedvezőbb volt, mint a közvetlen külföldi devizaforrás-bevonás.”

Ezt a hatalmas nyitott devizapozíciót (zöld pontozott vonal) szinte teljes egészében külföldiekkel kötött swap ügyletekkel (kék szaggatott vonal) fedezték.

Az elmúlt években a devizahitelezés felfutásával, s a mérleg szerinti nyitott devizapozíció tágulásával párhuzamosan a hazai bankrendszer nettó swap állománya jelentős mértékben emelkedett.

36. ábra

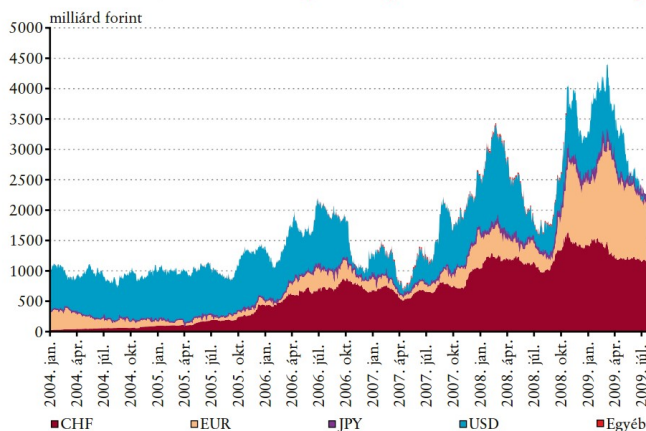
A hitelintézeti szektor nettó forint/deviza swapállományának alakulása és felbontása partnertípus szerint

A deviza swap állományon belül elenyésző volt a belföldi swap partnerek aránya (kék terület).

40. ábra

A hazai hitelintézeti szektor forint/deviza nettó swapállományának devizanemenkénti megoszlása

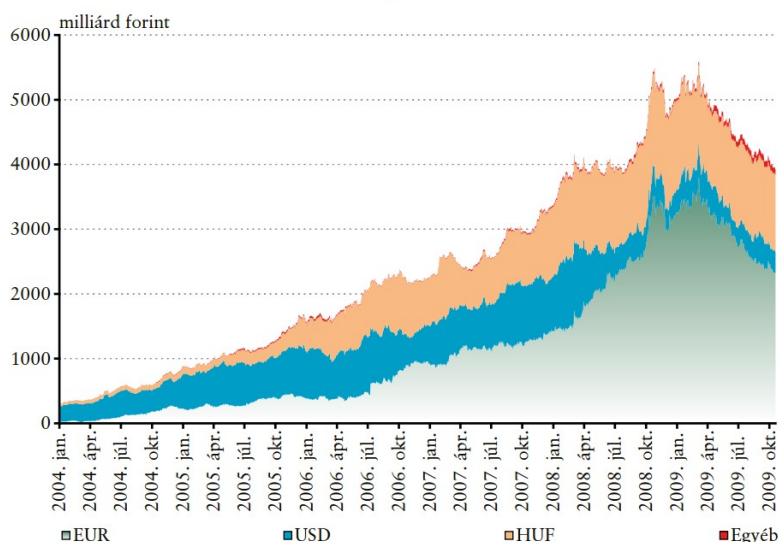

Forrás: MNB.

A svájci frank alapú hitelezés elterjedésével összefüggésben a hazai bankrendszer jellemzően forint- és euro forrásokat konvertált svájci frankban denominált kihelyezésekké az elmúlt években: így a bankrendszer mérlegén belül jelentős összegű svájci frank/euro keresztárfolyam-kockázati kitettség is keletkezett.

42. ábra

A svájci frankkal szembeni nettó devizaswap-állomány alakulása devizanemenként

Ez utóbbi 42. ábra szemlélteti legjobban, hogy mennyire nem volt CHF forrásuk a bankoknak. 2009 elején összességében több mint 5.000 milliárd forint értékben helyeztek ki CHF (elszámolású) kölcsönöket, melyeknél nem volt CHF forrás. A bankok javarészt EUR forrással rendelkeztek (világos kék-szürke mező), azonban nem EUR devizahitelt, hanem CHF devizahitelt adtak az ügyfeleknek.

/E-21/ Szeretném érzékeltetni az összeg nagyságát. Hazánk lakossága kissé felfelé kerekítve 10 millió fő. Ha van minden lakosnak 1 millió forintja, akkor az összesen 10.000 milliárd forint. Így lehet egyszerűen megszorozni 10 milliót egy millióval:

1 millió = 1 ezer x 1 ezer

10 millió x 1 ezer = 10 milliárd

10 milliárd x 1 ezer = 10 ezer milliárd.

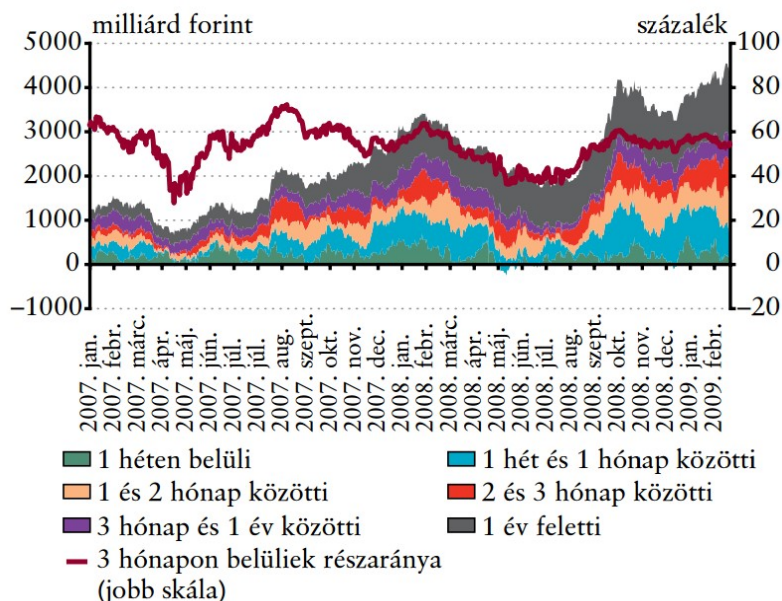
Az idei, a 2016-os költségvetésben

- az összes egészségügyi kiadás kevesebb mint 2.000 milliárd forint;
- az összes nyugdíj kiadás alig több mint 3.000 milliárd forint;
- a költségvetésben a teljes bevétel 15.800 milliárd forint,
- a teljes kiadás 16.562 milliárd forint.
- 2016 év végére a tervezett államadósság 25.804 milliárd forint.

(Forrás: 2015 évi C törvény)

/E-22/ A rövid futamidejű FX-swap ügyletek újrakötése nehézségekbe ütközhet: előfordulhat, hogy a bankok csak kedvezőtlenebb áron, vagy rövidebb futamidőn képesek azokat megújítani. Szélsőséges esetben, az FX-swap piac működési zavarai esetén csak a spot piaci ügylet segítségével tudják az FX-swap ügylet lejáratakor esedékes devizát biztosítani, így mérleg szerinti nyitott pozíciójuk nyílik és a bankok részéről a tömeges spot piaci devizavétel/forinteladás jelentős mértékű árfolyamgyengüléshez vezethet.

A külföldiekkel kötött nettó swapállomány alakulása a hátralévő futamidő szerint

A bankok felelőtlen hitelezéséből kiindult globális pénzügyi válság ideje alatt egyre nagyobb lett az 1 év feletti swap állomány (szürke terület).

/E-23/ Nem esett még szó arról, hogy egyáltalán miért kötnek a (leginkább külföldi) swap partnerek swap ügyleteket?

A piaci szereplők akkor kötnek a spot lábon devizalikviditást nyújtó FX-swap ügyletet szintetikus határidős pozíció kialakításához, ha a forintárfolyam gyengülésére spekulálnak. Ebben az esetben ugyanis az FX-swap határidős lábán forintot adnak el. Ez egyben azt is jelenti, hogy a hazai bankok nagyobb valószínűséggel találnak swap partnert a devizahitelezés finanszírozásához, ha a piaci szereplők erős árfolyam gyengülési várakozásokkal rendelkeznek.

Érdemes kiemelni: „a hazai bankok nagyobb valószínűséggel találnak swap partnert a devizahitelezés finanszírozásához, ha a piaci szereplők ... forintárfolyam gyengülésére spekulálnak”

/E-24/ Ismert már számunkra, hogy a deviza forrás nélküli devizahitelezés veszélyt jelent a bankoknak akkor, ha a forint erősödik.

MÉRLEG	
Eszközök	Források
Pénzeszközök	Betétek
Hitelek 1.000 CHF = 100.000 Forint	150.000 Forint Egyéb források
Egyéb eszközök	Saját tőke

swap partnertől 50.000 Ft

Amennyiben a forint jelentősen erősödik, egy CHF ára 150 forintról 100 forintra csökken, akkor a swap partnernek kell a hiányzó összeget pótolnia.

Azonban a swap ügylet megkötésekor a bank és a swap partner már előre megállapodtak a jövőbeni a T1 időpontban érvényes átváltási árfolyamban. Ez az árfolyam független attól, hogy T1 időpontban mennyi lesz CHF árfolyama, 150 vagy 120 vagy 100 vagy esetleg 80 forint.

A két ország kamatkülönbségével kiszámolt jövőbeni (T1 időpont) árfolyam (lejáratí árfolyam) mindig magasabb, mint a swap ügylet megkötésekor (T0 időpont) lévő árfolyam. Így a bank mindig több forintot kap vissza, mint amennyije volt eredetileg.

/E-25/ Amennyiben a forint az FX-swap ügyletek (implicit) termin árfolyamához képest gyengül, az azt eredményezi, hogy a bankok csak nagyobb forintlikviditás-szükséglet mellett tudják a lejáráó ügyleteket megújítani

Valóban, a lejáráó swap ügyletek megújításakor a banknak több forintra van szüksége ahhoz, hogy újra CHF-et vegyen. Míg a fenti példával számolva első alkalommal a bank 1 CHF-ért 150 forintot fizetett, a forint gyengülése esetén előfordulhat, hogy a swap megújításához már 1 CHF-ért 200 forintot kell adnia. Ez a forintösszeg azonban a bank számára javarészt biztosítva van, hiszen az adós is több törlesztő részletet fizet forintban a banknak.

A mérlegen belüli eszközök, források, illetve az FX-swap ügyletek eltérő lejáratí szerkezete miatt az árfolyamhatás likviditási igényel is párosulhat. Abban az esetben, ha a devizahitelezést a rövid lejáratú FX-swap ügyletekkel finanszírozzák, s a lejáráó FX-swapokba beárazott határidős árfolyamnál gyengébb az aktuális devizaárfolyam, akkor a megújítandó ügyletek esetében növekszik a közvetlen forintlikviditási igény, hiszen a lejáráó lábon kapott forintösszeg alacsonyabb, mint az ugyanazon devizaösszegért az új ügylet spot lábán fizetendő forintösszeg (megújítási hatás).

Az ügyletek megújításával párhuzamosan ugyanakkor jellemzően nem jár le hasonló összegű devizahitel: így a mérlegen belül ugyan a devizahitel forintban kifejezett értéke emelkedik, de a rendelkezésre álló forintlikviditás nem emelkedik az árfolyamgyengülés összegével. Emiatt a megújításkor a bankrendszernek zárt marad a teljes nyitott pozíciója, azonban pótlólagos forintlikviditást kell biztosítania a megújításhoz.

F – az OTP forrásai és swap állománya

/F-01/ Több bank közli az éves beszámolójában, hogy az adott év végén, milyen devizában vannak a bank forrásai és eszközei. Megismerhető ezáltal, hogy a banknak mekkora árfolyamkockázata van és mekkora a bank deviza swap állománya. Ezeket az adatokat tartalmazzák az OTP éves jelentései is.

Ismerjük már az MNB tanulmányokat, amely szerint nagyrészt forintforrások voltak a devizahitelek mellett és jelentős árfolyamkockázata volt a bankoknak. Ismerjük, hogy évről évre egyre nagyobb összegben kötöttek a bankok deviza swap ügyleteket, hogy kezeljék az árfolyamkockázatot, hogy a nyitott deviza pozíciójukat zárják.

Az OTP 2008-as adatai:

9./a/ Kiemelt külföldi pénznemre szóló eszközök és források

adatok millió Ft-ban

Deviza	Eszköz	Forrás	Mérleg szerinti nettó deviza pozíció	Mérlegen kívüli nettó deviza pozíció	Összesen
USA dollár	813 638	-110 033	703 605	-789 408	-85 803
Euro	1 065 918	-1 583 773	-517 855	442 961	-74 894
Svájci frank	931 192	-134 322	796 870	-859 969	-63 099
Angol font	4 692	-13 112	-8 420	11 507	3 087
Bolgár leva	49 243	-482	48 761	-	48 761
Egyéb	349 746	-10 725	339 021	-155 825	183 196
Összesen:	3 214 429	-1 852 447	1 361 982	-1 350 734	11 248

Az OTP az árfolyamkockázatot „mérleg szerinti nettó deviza pozíció”-nak nevezi, a devizaswapot pedig „mérlegen kívüli nettó deviza pozíció”-nak. Az OTP „fedezeti ügyletnek” nevezi az árfolyamkockázat csökkentése érdekében kötött deviza swap ügyleteket.

„Bank mérlegének devizanemenkénti szerkezete az eszköz oldalon a különböző deviza műveleteken keresztül, a piaci lehetőségek függvényében alakítható, míg a forrás oldal (ügyletek betétei) nehezen befolyásolható. A kamat- és árfolyamkockázat kivédése érdekében ezért szükség van fedezeti ügyletek kötésére.”

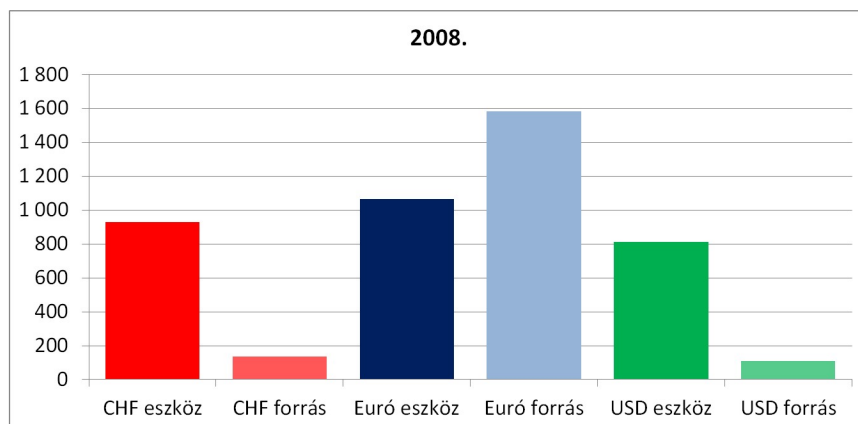
„A Bank fedezeti célból a származékos pénzügyi instrumentumokat alkalmazza, a határidős, swap és opciós ügyletek a devizában fennálló eszközök és források kamat- és árfolyamkockázatainak portfólió alapon történő fedezését szolgálják”

Az OTP megfogalmazása szerint a deviza swap ügyletek a „derivatív pénzügyi instrumentumok” közé tartoznak.

„A Csoport rendszeres üzletmenete során derivatív pénzügyi instrumentumokkal kapcsolatos szerződéseket is köt, amelyeknél alacsony kezdeti befektetés szükséges a teljes szerződésbeli értékhez képest. A derivatív pénzügyi instrumentumok magukban foglalják a határidős kamatláb-megállapodásokat, a kamatláb- swap ügyleteket, a határidős deviza és deviza- swap ügyleteket, valamint opciós ügyleteket is. Ezen pénzügyi instrumentumokat a Csoport arra használja, hogy fedezze a pénzügyi piacokon végrehajtott tranzakcióinak kamatláb- és devizakockázatát.”

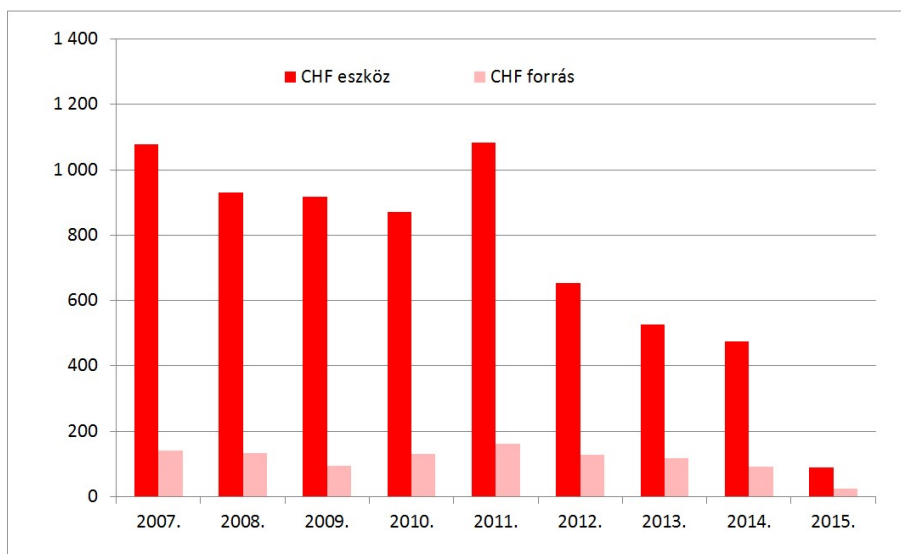
Szeretném kiemelni, hogy az OTP ismertetése szerint „alacsony kezdeti befektetés szükséges a teljes szerződésbeli értékhez képest”. Ez ellentmond az eddig megismerteknek, mely szerint a deviza swap során forintért ténylegesen devizát vásárol a bank (amit aztán később ténylegesen visszacserél forintra egy előre meghatározott árfolyamon).

Látható, hogy az OTP CHF forrása 134,3 milliárd forint összegű volt, ám a CHF eszközök 931,2 milliárd forint összeget tettek ki. A svájci frankkal kapcsolatos deviza swap ügyletek 860 milliárd forint összeget értek el.

Az OTP négy legjelentősebb deviza forrás- és eszköz állománya.

/F-02/ Az OTP éves beszámolóit csupán 2007-től tartalmazzák a CHF forrásokat és eszközöket.

Az OTP-nél CHF források meg sem közelítették a CHF eszközöket. Az OTP nem gyűjtött CHF betéteket és nem bocsátott ki CHF kötvényeket, jelzálogleveleket, azért hogy növelje a CHF forrást. Azért, hogy így csökkenjen az árfolyamkockázata.

Az OTP kötvénykibocsátásai közt nincs CHF kötvény.

2007. február 26-án a Bank az EMTN Program (European Medium Term Note Program, továbbiakban EMTN Program) hatálya alatt, általános bankfinanszírozási célból, 750 millió EUR névértéken 2009. február 27-i lejáratú, 99,87%-os árfolyamon kötvényt bocsátott ki. A kötvény kamata 3 havi EURIBOR + 0,125%, kamatfizetése negyedévenként történik.

A Bank 500 millió EUR össznévértékű kötvényt bocsátott ki 2008. május 16-i értéknappal, 99,812%-os árfolyamon. A kötvények 3 éves futamidejű, fix 5,75%-os kamatozású, senior kötvények, melyek kamatfizetése évente egyszer történik. (lásd 41.sz. jegyzetet)

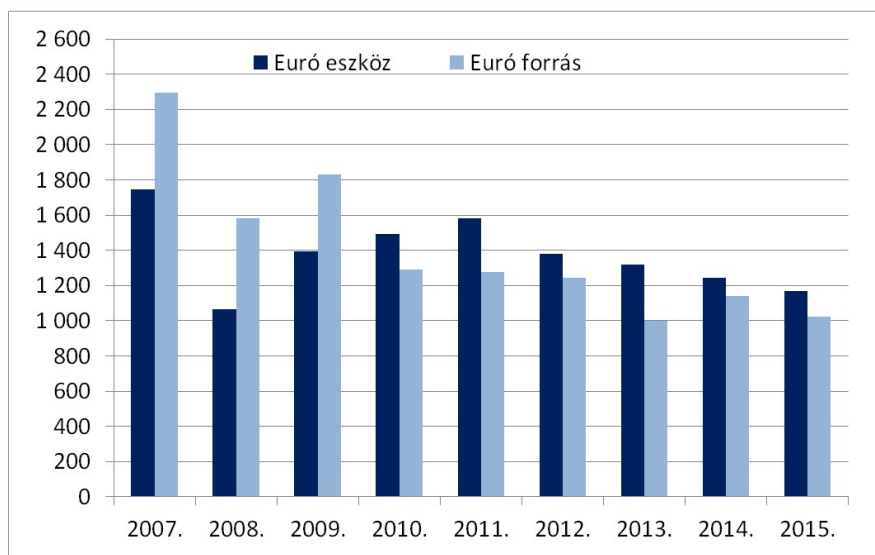
A kötvénykibocsátás célja a Bank általános finanszírozási szükségletének kielégítése. A 3 éves futamidejű, fix kamatozású, senior kötvények árazása 2008. május 7-én történt meg. A befektetők körében sikeres kibocsátást (az elfogadott mennyiséghez képest mintegy 30%-os túljegyzés volt) a DZ Bank AG és a Morgan Stanley Ltd. szervezte. A kibocsátási hozamfelár 140 bp p.a. a 3 éves mid-swap ráta felett, a kupon fix 5,75%, évente egyszeri kamatfizetéssel. A kötvények bevezetésre kerültek a Luxemburgi Tőzsdére.

Az OTP Jelzálogbank Zrt. 750 millió EUR névértékű fix kamatozású, 5 éves lejáratú jelzáloglevelet bocsátott ki 2006. július 10-én. A jelzáloglevelek kamata 4,25%.

Az OTP Jelzálogbank Zrt. 1 milliárd EUR névértékű fix kamatozású, 2 éves lejáratú jelzáloglevelet bocsátott ki 2008. március 3-án. A jelzáloglevelek kamata 4,5%.

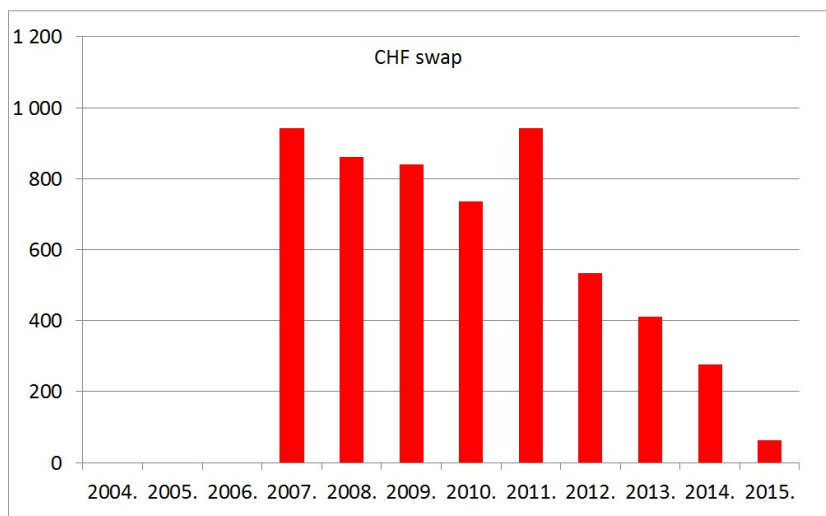
Az OTP Jelzálogbank Zrt. 200 millió EUR névértékű fix kamatozású, 10 éves lejáratú jelzáloglevelet bocsátott ki 2004. december 15-én. A jelzáloglevelek kamata 4%.

/F-03/ Az OTP-nek a kötvénykibocsátásokkal jelentősen megnőtték az EUR forrásai, az EUR eszközei azonban nem..

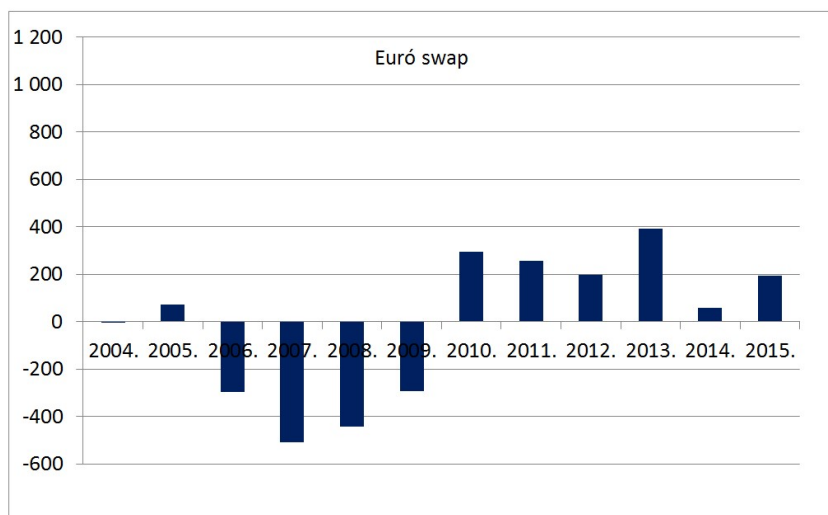

Ennek az az oka, hogy az OTP a devizahitelezés időszakában inkább CHF kölcsönszerződéseket kötött és nem pedig EUR kölcsönszerződéseket. (Jellemzően ez a 2007-2009 közötti időszakra.)

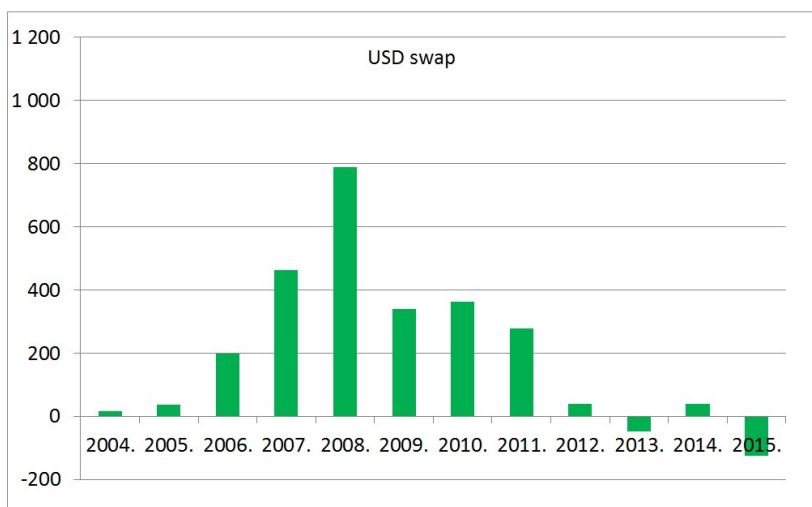
A deviza swap állomány az OTP-nél az alábbiak szerint alakult:

2007 az első év, amikor CHF-re is közöl adatot az OTP.

Negatívként van ábrázolva az ellenkező irányú deviza swap, itt az, amikor több az OTP-nél az EUR forrás, mint az EUR eszköz.

Annak, hogy egyre kisebb az utóbbi években a deviza swap nagysága, az oka az, hogy a Magyar Nemzeti Bank folyamatosan szigorodó követelményt tartalmazó rendeletet ír elő. Rövid részlet a 2014.04.29.-i MNB közleményből:

„Az MNB a pénzügyi rendszer stabilitásának erősítése érdekében rendeletet alkotott a banki likviditási mutatókra vonatkozóan. A felülvizsgált devizafinanszírozás megfelelési mutató (DMM) és annak fokozatosan szigorodó szintje biztosítja a bankrendszer devizapozícióbeli lejárat eltérésének javítását, a likviditási rendszerkockázatok mérséklődését, valamint a pénzügyi rendszer ellenálló képességének további növelését is.”

A teljesen száraz, kívülállóknak semmitmondó, hivatalnoki megfogalmazású közleményből nehéz leszűrni, hogy mi a lényeg. Az egyik gazdasági portál, a napi.hu aznapi cikke szerencsére többet elárul nekünk erről a mutatóról:

A 2012. július 1-jétől hatályos szabályozás szerint a DMM minimálisan elvárt szintje 65 százalék, azaz a hazai bankoknak a mérlegükben lévő hosszú devizaeszközöket legalább 65 százalékban stabil deviza forrásokból kell finanszírozniuk.

A „mérlegükben lévő hosszú devizaeszköz” a deviza hitelt, a „stabil deviza forrás” pedig a tényleges deviza forrást jelenti. Az „eszközoldali csökkenés” oka, hogy a törlesztő részletek fizetésével egyre inkább csökken a deviza adósság (a törlesztő részletekben csökken a kamatrész és nő a tőketörlesztés részaránya).

Az eszközoldali csökkenést ugyanis a bankok jellemzően nem a rövid és mérlegen kívüli pozícióik zárására használták fel, hanem a hosszú devizaforrások lassú csökkenése a jellemző. A mérlegen belüli nyitott devizapozíció így nem zárul kellő mértékben, ezért a swap piacra való ráutaltság magas marad, illetve a bankszektor rövid lejáratú deviza kötelezettségei sem csökkennek. Mivel a DMM bevezetésével a devizalikviditási kockázatok csökkentek ugyan, de még mindig jelentősek, ezért a további csökkentés érdekében indokolt a szabályozás felülvizsgálata, illetve esetleges szigorítása - véli az MNB.

A változás része a DMM elvárt minimum szintjének fokozatos emelése. Az új MNB rendelet alapján a minimum a jelenleg hatályos 65 százalékról 2014. július 1-ével 75 százalékra, majd félévente 5 százalékpontonként, 100 százalékra nő a megfelelési kötelezettség 2017. január 1-jéig.

A Magyar Nemzeti Bank 2012-es éves jelentése így határozza meg DMM fogalmát:
Devizafinanszírozás-megfelelési mutató (DMM): a stabil devizaforrások és az éven túli lejáratú nettó devizaswapállomány, illetve a finanszírozandó devizaeszközök súlyozott állományának hányadosa.

A Magyar Nemzeti Bank 2011-es éves jelentése így határozza meg a fogalmakat és így számol be a DMM-ről:

A múltban nem volt a hazai bankrendszerben számszerűsített mutatókon alapuló likviditási szabályozás. 2011-ben az MNB a hazai bankszektor sajátosságait is figyelembe vevő devizafinanszírozás-megfelelési

mutató (DMM) bevezetését javasolta. A mutató a stabil devizaforrások és az éven túli lejáratú nettó deviza-swapállomány, illetve a finanszírozandó éven túli devizaeszközök súlyozott állományának hányadosaként adódik, így a mérlegen belüli és kívüli devizapozíció lejáratú eltéréseinek problémáját együttesen képes kezelni.

Az MNB javaslatát a PSZÁF által kezdeményezett napi likviditási mutatók beépítésével együtt fogadta el a kormány. Az alapfogalmak meghatározása:

Devizaswapügylet: olyan – általában rövid lejáratra kötött – ügylet, amely különböző devizák cseréjét és az ügylet lezárásakor a szerződésben (a keresztfolyam és a devizák kamatrátája által) meghatározott áron történő visszacserelését foglalja magában.

FX-swap ügylet: lásd devizaswapügylet

Kamatozó devizaswap- (currency swap) ügylet: olyan – általában közép-, illetve hosszú lejáratra kötött – ügylet, amely különböző devizák cseréjét, a tőke utáni kamatfizetések sorozatát és az ügylet lezárásakor a tőkék törlesztését foglalja magában.

Az MNB által 2011-ben kiadott jelentés bővebb tájékoztatást ad a DMM jelentőségéről és a célokról: *A magánszektor és ezen belül is a háztartások hitelezése a 2008. évi válság előtti 3-4 évben jelentősen felgyorsult. ez főként a jelzáloggal fedezett devizahitelek állományának emelkedését jelentette, amelyek hátralevő futamideje jellemzően igen hosszú, esetenként akár a 20 évet is meghaladhatja. A finanszírozást szolgáló devizaforrások, illetve swap ügyletek átlagos futamideje azonban ettől jelentősen elmaradt, így ennek következtében a bankrendszer mérlegében jelentős lejáratú eltérés alakult ki. A lejáratú eltérésből eredő kockázatok az Európai Unió más országaiban is megfigyelhetők, így a jelenség nem tekinthető kizárólag magyar specifikusnak.*

A Bázeli Bizottság már elfogadott egy szabályozási sztemdet... a bázeli bizottság által javasolt mutatók viszont csak 2015-től, illetve 2018-tól kerülnének bevezetésre. emellett ezen mutatók nem kezelik a magyar specifikus problémákat, azaz nem helyeznek megfelelő hangsúlyt a deviza szerinti mérlegen belüli és kívüli lejáratú összhang javításának fontosságára.

Tekintve, hogy a bázeli mutatók nem kezelik megfelelően a magyar bankrendszer lejáratú eltéréseinek problémáját, az MNB a hazai bankszektor sajátosságait is figyelembe vevő devizafinanszírozás megfelelő mutató (DMM) bevezetését javasolja. A mutató a stabil devizaforrások és az éven túli lejáratú nettó devizaswap-állomány, illetve a finanszírozandó éven túli devizaeszközök súlyozott állományának hányadosaként adódik, így a mérlegen belüli és kívüli devizapozíció lejáratú eltéréseinek problémáját együttesen képes kezelni.

Eszközoldalon bármilyen hosszú devizahitel csökkentése elősegíti az előírás betartását. Ez igaz az államnak, más bankoknak, befektetési alapoknak, pénzügyi vállalkozásoknak nyújtott hitelekre, valamint a háztartások és vállalatok számára biztosított finanszírozásra is. A forrásoldali alkalmazkodás egyik lehetséges módja a devizabetét állomány növelése, vagy a devizaforrások futamidejének meghosszabbítása éven túlra. A bankok szempontjából valószínűleg ez utóbbi megoldás valósítható meg gyorsabban. végül a bankok a lejáratú swap ügyleteinek hosszú eredeti lejáratúakkal történő meg- újítása révén is alkalmazkodhatnak.

Jelenleg a nagybankok túlnyomó részénél a DMM értéke meghaladja a 60 százalékot.

(Forrás: MNB - Jelentés a pénzügyi stabilitásról - 2011. november)

/F-04/ A Magyar Nemzeti Bank sajnos nem ad teljes körű tájékoztatást a hivatalos statisztikáiban a devizaszerkezetéről, csupán az Eurót emeli ki az összes deviza közül.

A hitelintézeti szektor (fióktelepek nélkül) összesített eszközei devizanemenként 2008. 12. 31-én
(auditált adat, millió Ft)

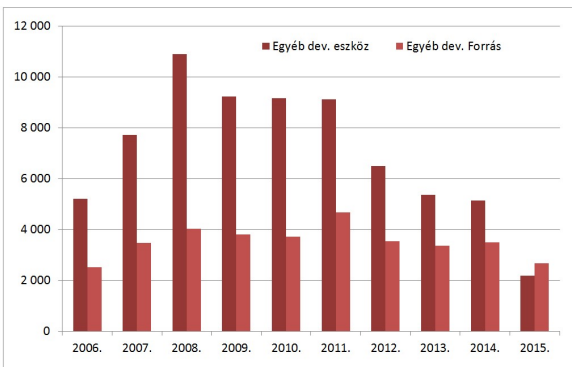
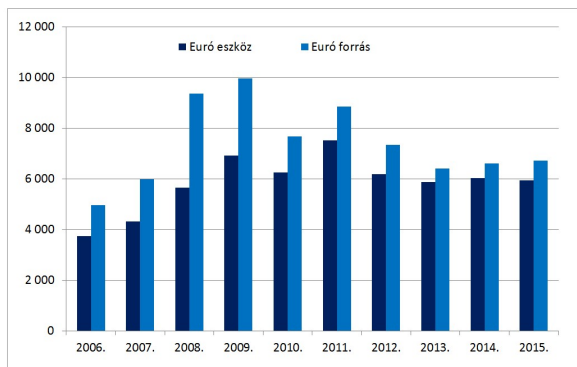
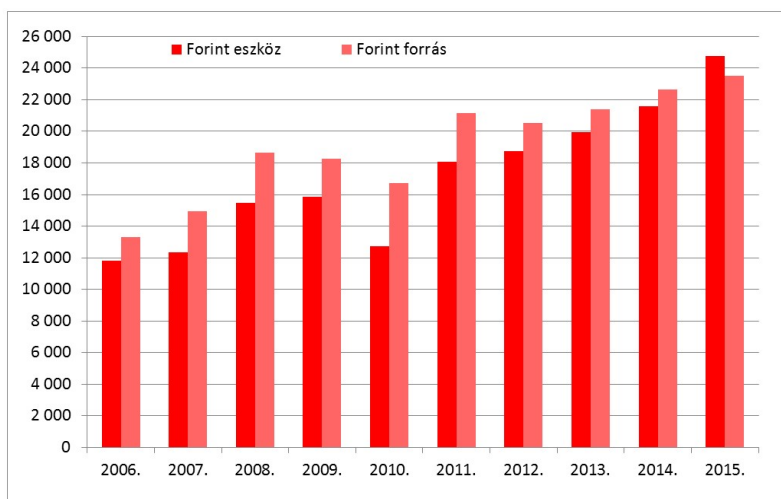
Sorszám	PSZÁF kód	Megnevezés	Hitelintézeti szektor összesen			
			Forint	Euró	Egyéb deviza	Összesen
1	1AB0	Eszközök összesen (2+11+90+162+174+332+362+378+418)	15 468 347	5 657 522	10 893 165	32 019 034
1	1B0	Források összesen (2+120+141+217+235+253+294+307+312)	18 644 069	9 354 255	4 020 710	32 019 034

Látható, hogy lényegesen több (3,2 milliárd) forint forrása volt a hitelintézeti szektornak, mint amennyi forint eszköze. Lényegesen több (3,7 milliárd forintnyi) Euró forrás volt, mint Euro eszköz.

Az egyéb devizák között vannak a CHF kölcsönök is, melyek az egyéb deviza eszközöknek a túlnyomó részét tették ki (nem volt jellemző az USA dollár és a japán jen kölcsön).

Bizonyítást nyer ismét, hogy részben forint forrásokból finanszírozták a bankok a CHF kölcsönöket.

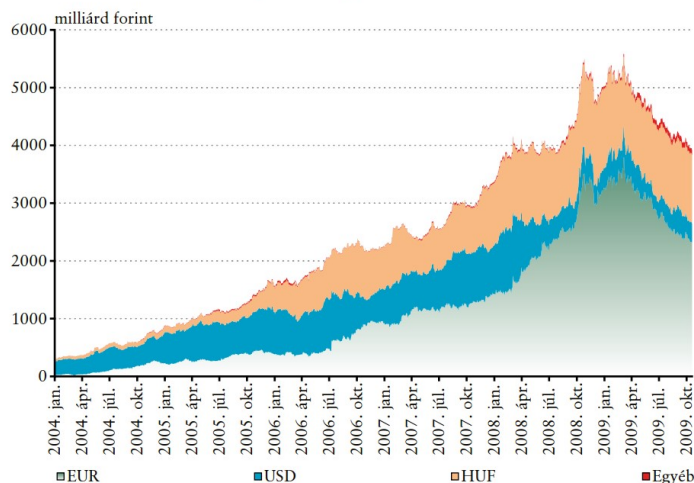
/F-05/ Az MNB honlapján 2006-tól érhető el az adatok. Ezekből is látszik, hogy a CHF kölcsönök (egyéb deviza eszköz) forrása leginkább forint és euró.

/F-06/ A bankok mérlegében és a hitelintézeti szektor adataiból is látszik, nem csak az alábbi (már ismertetett) MNB ábrából, hogy nem volt annyi CHF forrás, mint amennyi CHF eszköz. Így hatalmas összegben kellett a bankoknak és más pénzintézeteknek devizaswapokat kötniük.

42. ábra

A svájci frankkal szembeni nettó devizaswap-állomány alakulása devizanemenként

Csak a svájci frankkal kapcsolatos deviza swapok meghaladták az 5.000 milliárd forintot (2008 vége – 2009 eleje).

F-07/ Az elterjedt meghatározás szerint deviza swap során két pénzváltás történik. Egy azonnal (spot, prompt) pénzváltás a napi árfolyamon, egy másik, egy ellenkező irányú pénzváltás egy meghatározott időpontban és egy előre meghatározott árfolyamon.

/F-08/ Az Államadósság Kezelő Központ (ÁKK) 2005 őszén készített egy elemzést. Az ÁKK érthetően az államadósságot finanszírozók szempontjából elemezte a devizaswapot.

Az FX swap ügylet egy olyan származtatott termék, amely során az egyik fél azonnali deviza-eladással hazai devizához jut, amit a jövőbeli határidőre megkötött ellentétes irányú ügylettel törleszt. Az FX swap tehát egy spotpiaci és egy határidős ügyletből áll.

Az FX-swaptól megkülönböztetendő a devizaswap, ami alatt több jövőbeli időpontban történő, eltérő devizanemekben fennálló pénzáramlás cseréjét érti a szakirodalom¹ (ide tartozik a cross-currency swap, amely eltérő devizákon alapuló kamatswap ügylet). A devizaswap szintetikusán előállítható különböző lejáratokra szóló határidős ügyletek összegeként. Az FX-swap piac a gyakorlatban jellemzően igen rövid lejáratú, míg a devizaswap piac ügyletei jellemzően hosszabb lejáratúak.

A 2001-es devizaliberalizáció után a származtatott termékek, s köztük a forint-deviza FX-swap piaca jelentős mértékben fellendült: ehhez jelentős mértékben hozzájárult a külföldi befektetők megjelenése, akik a forint árfolyam alakulásával kapcsolatos bizonytalanságot igyekeznek mérsékelni. A forintban denominált állampapírokat vásárló külföldi befektetők számára hasznos ez a pénzügyi konstrukció az árfolyamkockázat mérséklésére. Ezzel szemben a klasszikus devizaswap piac továbbra is fejletlen maradt, s ezen instrumentum ismertsége még szakmai körökben is csekély a magyar piacon.

		0. időpont	T. időpont
		(vásárlás/spot láb)	(lejárat/termin láb))
FX swap pénzáramlásai		Euró eladás	Euró vétel
	EURO	– EUR ₁	EUR ₂
	HUF	HUF ₁	– HUF ₂
Állampapír vásárlás	HUF	DKJ vásárlás	Lejárat
		– HUF ₁	HUF ₂
Összes pénzáramlás	EURO	Euró eladás+DKJ vásárlás	Euró vétel+lejárat
		– EUR ₁	EUR ₂

Vagyis a külföldi befektető a befektetéshez szükséges összeget az FX-swap spotpiaci lábán keresztül váltja át euróról forintra, s a termin lábán keresztül váltja át a lejáratkor esedékes forintbevételeket euróra.

(Forrás: ÁKK Elemzési osztály - A forint-deviza FX-swap piac helyzete - 2005 október)

A külföldi befektető milyen kockázatot vállal, ha magyar állampapírt vásárol?

Eurója van és az ügylet végén értelemszerűen több Eurót szeretne, mint amennyije eredetileg volt.

Használjuk a fenti táblázatot. A számpéldában legyen EUR1 összege 2 millió EUR, ezt váltja át a befektető 250 Ft/EUR spot árfolyamon forintra. Így a befektető 500 millió forintért vásárol diszkont kincstárjegyet. Egy éve elteltével, a hozamokkal (10%) kiegészítve 550 millió forintot (HUF2) kap a befektető, aki ezt az összeget szeretné átváltani Euróra (EUR2). Mennyi Eurója lesz a befektetőnek?

Három eset lehetséges, a forint árfolyama nem változott, a forint gyengült, a forint erősödött.

- Ha a forint árfolyama nem változott, maradt 250 Ft/EUR, akkor a befektető 2,2 millió Euróhoz jut.
- Ha a forint erősödik 225 Ft/Euróra (10% erősödés), akkor a befektető még jobban jár, 2,44 millió Euróhoz jut.
- Azonban ha a forint 10%-t gyengül, az árfolyam már 275 Ft/Euró, akkor a forint romlás elviszi teljes egészében az állampapír vásárláson elért nyereséget.

Amennyiben a határidős árfolyam, a termin árfolyam kevesebb, mint 275 Ft/Euró, a befektetőnek megéri a magyar államot finanszíroznia.

/F-09/ Egy másik swap ügylet az ÁKK elemzéséből

Egy euró vásárlására irányuló határidős ügylet szintetikus előállítását illusztrálja a következő táblázat:

		0. időpont	T. időpont
		(vásárlás/spot láb)	(termin láb)
FX swap pénzáramlásai		Euró eladás	Euró vétel
	EURO	– EUR ₁	EUR ₂
	HUF	HUF ₁	– HUF ₂
Euró vásárlás az azonnali devizapiacon	EURO	EUR ₁	
	HUF	– HUF ₁	
Összes pénzáramlás	EURO és HUF	Euró eladás+euró vásárlás	Határidős ügylet
		0	EUR2-HUF2

Ebben az esetben az ügylet megkötésekor, a 0. időpontban nincs pénzáramlás, napi spot árfolyamon a befektető egyszerre vesz és ad el Eurót.

A deviza piacon 500 millió forintért (HUF1) vesz 2 millió Eurót (EUR1), majd azonnal a swap ügylet keretében a frissen vásárolt 2 (EUR1) millió Eurót átváltja 500 millió forintra (HUF1). Az aznap (0. időpont) kötött swap ügylet keretében kötelezettséget vállal arra, hogy később (T. időpont) fix áron (HUF2) Eurót vásárol. Tegyük fel, hogy a fix árfolyam, a határidős árfolyam 260 Ft/EUR. Ha T időpontban a tényleges piaci árfolyam ennél magasabb, mondjuk 275 Ft/EUR (10% forint romlás), a befektetés nyereséges.

Deviza vétel fix árfolyam T. időpontban: $2 \text{ millió EUR} \times 260 = 260 \text{ millió forint}$.

Deviza eladás napi, spot árfolyam T. időpontban: $2 \text{ millió EUR} \times 275 = 275 \text{ millió forint}$.

A nyereség 15 millió forint.

Ez nagyon szép nyereség, ha figyelembe vesszük, hogy nem volt szükség az ügylet indításakor semekkora pénzüsszegre.

Előfordulhat azonban, hogy a forint erősödik 225 Ft/EUR-ra (10% forint erősödés). Ez hatalmas veszteséget okoz.

Deviza vétel fix árfolyam T. időpontban: $2 \text{ millió EUR} \times 260 = 260 \text{ millió forint}$.

Deviza eladás napi, spot árfolyam T. időpontban: $2 \text{ millió EUR} \times 225 = 225 \text{ millió forint}$.

A veszteség 35 millió forint.

Ez a szintetikus ügylet csak akkor nyereséges, ha a forint gyengül.

/F-10/ Fontos megállapítások az AKK elemzéséből:

Ami a piac fő szereplőit illeti a nagy nyitott pozícióval rendelkező lakosság jellemzően nem használ fedezeti ügyleteket árfolyam pozíciójának fedezésére. A bankszektor a jelentős devizakitettségét részben közvetlenül (devizában történő hitelfelvétellel, illetve értékpapír kibocsátásával), részben közvetve, FX swapok révén mérsékli.

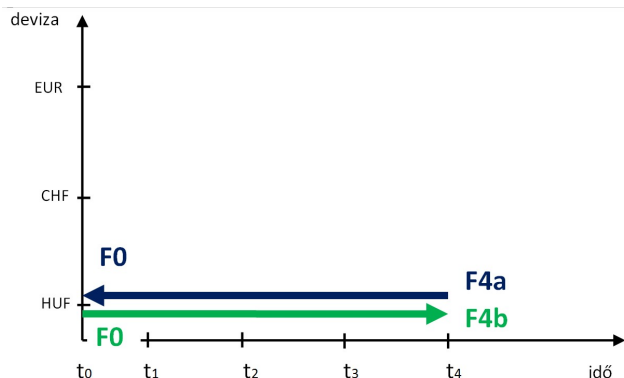
Az FX swap ügylet spot lába megjelenik a mérlegben, a termin lába viszont csak a mérlegen kívüli tételek közt. A hitelintézetek összes FX swap állománya az utóbbi évben 600 és 1000 milliárd forint között alakult; a külföldiek összes nettó swap állománya 800 és 1000 milliárd forint között ingadozott. 2005. során a devizahitelek növekvő volumenéből eredő árfolyamkockázatot a bankok elsősorban nem derivatív ügyletekkel, hanem közvetlenül, devizahitel felvételével ellentételezték.

A bankszektor által nyújtott forinthitelek egy részét is euróban denominált hitelekkel fedezi, így devizakockázatának csökkentésére a forint határidős eladására illetve euró határidős vételére szóló szerződéseket (rövid forint pozíció) köt.

Érdemes kiemelni: 2005 során a „devizahiteleket közvetlenül devizahitel felvételével ellentételezték”. A forinthitelek egy részénél viszont euró hitelek (deviza forrás) voltak. Ezt az árfolyamkockázatot kellett a bankoknak kezelniük.

/F-11/ Száz János féle ábrákat használva és a bank alaptevékenységét vizsgáljuk (az ügyfelek szemszögéből ábrázoljuk a nyilakat). Négy esetet különböztetünk meg.

A) Forint kölcsön és forint betét

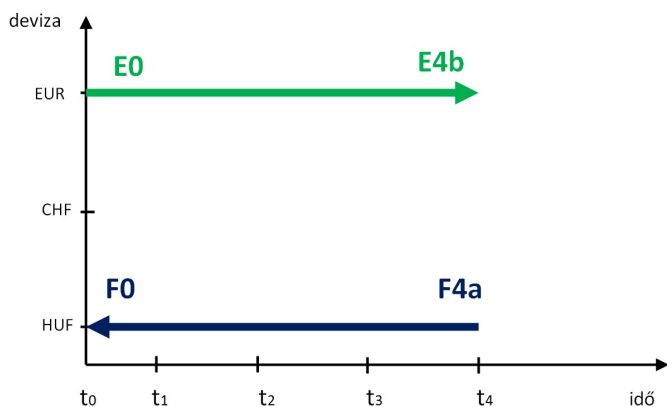
A betétes (zöld nyíl) F_0 összegű forintot ad a banknak (t_0) és később (t_4) F_{4b} összeget kap vissza. Pl. ha adott 10 millió forintot és később 10,8 millió forintot kapott vissza, akkor a betétes haszna 800.000 forint. Ami a betétesnek haszon, az a banknak költség.

Az adós (kék nyíl) 10 millió forintot kap (t_0) a banktól és később (t_4) 11,5 millió forintot fizet vissza. Az adós költsége 1,5 millió forint. Ami az adósnak költség az a banknak haszon.

Nézzük most a bank szempontjából. A banki eredmény a kamatkülönbség. A példában a betéti kamat 800.000 Ft, a kölcsön kamata 1.500.000 Ft. A bank eredménye a betét fogadásán és kölcsön kihelyezésén 700.000 forint ($F_{4b} - F_{4a}$). Az adóstól érkezett 1,5 millió forint bevétel (kölcsön kamat), a betétes elvitt 800.000 forintot, a kettő különbsége a banknál maradt.

B) Forint kölcsön és Euró betét

Mint láttuk, ez 2005-ben még elég jellemző volt.

A betétes (zöld nyíl) E_0 összegű Eurót ad a banknak (t_0) és később (t_4) E_4 összegű Eurót kap vissza. Ha 40.816 EUR összeget adott, és 42.857 EUR-t kapott vissza, akkor a betétes haszna 2.041 EUR. Ennyi a bank költsége.

Az adós (kék nyíl) 10 millió forintot kap (t_0) a banktól és később (t_4) 11,5 millió forintot fizet vissza. Az adós költsége 1,5 millió forint. Ennyi a bank haszna.

Nézzük most is a bank szempontjából. Természetesen az Eurót át kell váltani t_0 időpontban forintra és a forintot t_4 időpontban át kell váltani Euróra. (Az átváltás nyilait most nem ábrázolom, mert nélkülük jobban szemlélhető a folyamat.)

Az adós helyzete egyáltalán nem függ attól, hogy a bank forrása forint betét vagy euró betét. Minden esetben a banktól kapott 10 milliója után 11,5 milliót kell visszafizetnie.

A bank haszna most mennyi? Az adóstól érkezett 1,5 millió forint (ugyanúgy, mint az imént), most viszont a betétesnek kell adni 2.041 Eurót. Mennyibe kerül majd (t4 időpontban) ez a 2.041 Euró a banknak?

Három eset lehetséges, a forint árfolyama nem változik, a forint erősödik vagy ellenkezőleg, a forint gyengül.

- a) Ha a forint árfolyama nem változik, marad 245 Ft/EUR, akkor 2.041 EUR-t megvásárlása 500.000 Ft. A bank haszna így 1 millió forint.
- b) Ha a forint erősödik (20%-ot), az árfolyam csupán 196 Ft/EUR, akkor 2.041 EUR-t megvásárlása csak 400.000 Ft. A bank haszna megnövekszik, 1,1 millió forint lesz.
- c) Ha a forint gyengül (20%-ot), az árfolyam már 294 Ft/EUR, akkor 2.041 EUR-t megvásárlása 600.000 Ft. A bank haszna csökken, 900.000 forint lesz (a számolás során egy picit kerekítettem).

A banknak megéri az alacsonyabb kamatozású Euró forrásból magas kamatozású forintkölcsönt nyújtani akkor is, ha az árfolyam nem változik. A bank hasznát növeli, ha a forint erősödik.

Euró forrásból adni forintkölcsönt valójában egy klasszikus Carry Trade ügylet.

/F-12/ A MNB Szemle 2010 júniusi számában jelent meg Kisgergely Kornél elemzése: A Carry Trade.

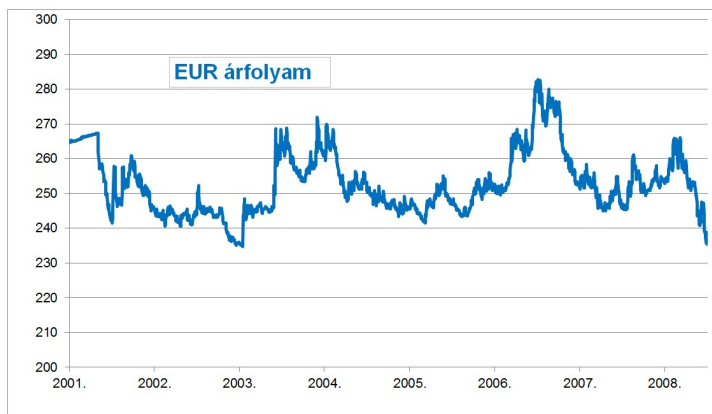
A szűken értelmezett Carry Trade (CT) az a kereskedési stratégia, amelyben a carry trader hitelt vesz fel alacsony kamatozású devizákban, és magas kamatozású devizákba fektet.

A befektető két forrásból szerzi a nyereségét, az előre ismert kamatkülönbözetből, és a lejáratig megvalósuló (előre nem ismert) árfolyam-elmozdulásból.

Ha a devizák hasonló kockázatúak, a CT várható hozama zéró. (A kamatparitás egyenletéből adódóan) a pozitív kamatkülönbözet a magas kamatozású deviza gyengülését kell hogy előre jelezze. Hiába magasabb a kamat az egyik országban, az árfolyamgyengülés várhatóan kiegyenlíti a hozamokat.

Ezt az összefüggést az elsők között 1984-ben Fama tesztelte. (A teszt alapján) a magas kamatozású deviza általában erősödni szokott az alacsony kamatozásúakkal szemben, így a CT hosszú távon nyereséges. A befektető nemcsak a kamatkülönbözetet nyeri meg, de a magas kamatozású deviza erősödésén még további profitra tesz szert.

Valóban így történt hazánkban is, pont ahogy Fama 20 évvel korábban kielemezte.

2001 elejéhez viszonyítva 2006-ra a forint jelentősen felértékelődött (relatív felértékelődés) és 2008 közepén az Euró gyengébb volt (lásd 240 Ft/EUR alatti árfolyam) mint 2001 elején (250 Ft/EUR környékén mozgott).

A magas kamatozású devizák lassú felértékelődési periódusokon mennek keresztül, amiket hirtelen árfolyamzuhanások szakítanak meg. A devizapiaci ügyletkötők úgy fogalmazzák, hogy „a magas kamatozású devizák a lépcsőn mennek fel, és lifttel le”. A CT tömeges leépülése idején a céldevizák hirtelen gyengülnek, míg a finanszírozó devizák erősödnek.

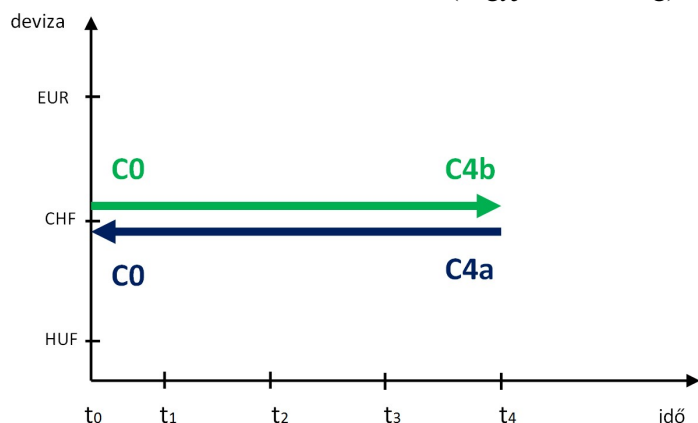
A spekulánsok a saját vásárlásaikkal nyomják erősebb szintekre a magas kamatozású deviza árfolyamát, azaz a CT egyfajta árfolyambuborékot okoz. Ez a buborék egy előre nem látható időpontban kidurran, és ez okozza a hirtelen gyengüléseket.

A „hirtelen gyengülés”-t az egész ország megtapasztalta. A devizahitelezés elterjedésével az Euró forrásokból nem forintkölcsönök, hanem CHF kölcsönök lettek. A Carry Trade „leépült”, a bankok nem alacsony kamatozású EUR forrásokból adtak forintkölcsönöket, hanem mint ahogy láttuk az adatokat, forint forrásokból adtak CHF kölcsönöket. (Emellett jelentős volt az EUR forrásból történő CHF kölcsönök nyújtása is.)

/F-13/

C) CHF kölcsön és CHF betét

A devizahitelezés kezdeti időszakában (nagyjából 2005-ig) ez volt a jellemző.

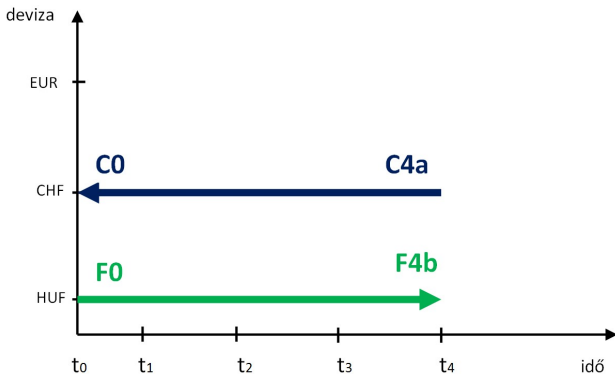

A betétes (zöld nyíl) C0 összegű CHF-et ad a banknak (t0) és később (t4) C4b CHF összeget kap vissza. Ha adott 62.500 CHF-et, és 64.375 CHF-t kapott vissza, akkor a betétes haszna 1.875 CHF volt. Az adós (kék nyíl) 62.500 CHF-et kap (t0) a banktól és később (t4) 66.875 CHF-et fizet vissza. Az adós költsége 4.375 CHF.

A bank haszna 2.500 CHF. Az adóstól jött 4.375 CHF, a betétesnek elment 1.875 CHF, a különbség a banknál maradt. A banknak teljesen mindegy ebben az esetben, hogy változott-e a CHF árfolyama. A banknak nincs árfolyamkockázata.

D) CHF kölcsön és forint betét

2006 után egyre inkább ez vált inkább jellemzővé.

A betétes (zöld nyíl) F0 összegű forintot adott a banknak (t0) és később (t4) F4b forint összeget kap vissza. Ha adott 10 millió Ft-ot, és 10,8 millió Ft-t kapott vissza, akkor a betétes haszna 800.000 Ft.

Az adós (kék nyíl) 62.500 CHF-et kapott (t0) a banktól és később (t4) 66.875 CHF-et fizet vissza. Az adós költsége 4.375 CHF.

Természetesen a forintot át kell váltani t_0 időpontban CHF-re és a CHF-et t_4 időpontban át kell váltani forintra. Az átváltásra szükség van, mert a betétesnek forintot kell adni. Az átváltás nyilait most nem ábrázolom, mert így jobban szemléltethető a folyamat.

A bank haszna most mennyi? Az adóstól jött 4.375 CHF, a betétesnek fizetni kell 800.000 forintot. Mennyit ér majd (t_4 időpontban) 4.375 CHF?

Három eset lehetséges, a forint árfolyama nem változik, a forint erősödik vagy ellenkezőleg, a forint gyengül.

- a) Ha a forint árfolyam nem változik, marad 160 Ft/CHF, akkor 4.375 CHF-t átváltva csupán 700.000 Ft. A bank ebből a 700.000 forintból kell kifizetnie 800.000 forintot. A bank vesztesége 100.000 Ft.
- b) Ha a forint erősödik (20%), az árfolyam csupán 128 Ft/CHF, akkor 4.375 CHF átváltva forintra még kevesebb lesz, 560.000 Ft. A bank vesztesége még több, már 240.000 Ft.
- c) Ha a forint gyengül (20%), már 192 Ft/CHF, akkor 4.375 CHF átváltva forintra több lesz, 840.000 Ft. A banknál csekély nyereség képződik, 40.000 Ft.

A bank magas kamatozású forintbetétből próbált alacsony kamatozású CHF kölcsönt nyújtani. Ez veszteséges a banknak, ha az árfolyam nem változik, a banknak csak akkor hoz nyereséget, ha a forint jelentősen gyengül.

A fenti számpéldáknál csak a nyereség alakulását mutattam be, ez azonban csak egy része az árfolyamváltozás hatásának. Figyelembe kell venni azt is, hogy a kölcsön összege teljes mértékben átváltásra került. A banknak a 66.875 CHF (C4a) összeget át kell váltania forintra, hogy a betétesnek a 10.800.000 forintot (F4b) ki tudja fizetni.

A teljes tevékenységet vizsgálva, ismét három eset lehetséges, a forint árfolyama nem változik, a forint erősödik vagy ellenkezőleg, a forint gyengül.

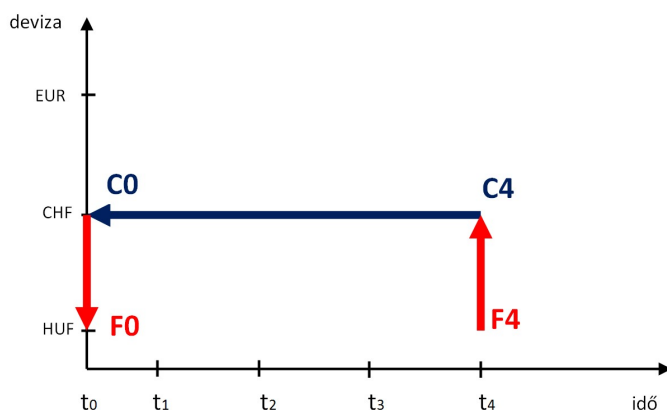
- a) Ha a forint árfolyam nem változik, marad 160 Ft/CHF, akkor 66.875 CHF-t átváltva csupán 10.700.000 Ft. A bank ebből kell kifizetnie 10.800.000 forintot. A bank vesztesége ez esetben 100.000 Ft.
- b) Ha a forint erősödik (20%), a CHF árfolyam csupán 128 Ft/CHF, akkor 66.875 CHF átváltva forintra még kevesebb lesz, csupán 8.560.000 Ft. A bank vesztesége a forint erősödésen óriási, 2.240.000 Ft.
- c) Ha a forint gyengül (20%), már 192 Ft/CHF az árfolyam, akkor 66.875 CHF átváltva forintra jóval több lesz, 12.840.000 Ft. A banknál hatalmas nyereség képződik, 2.040.00 Ft.

Ez a bank árfolyam kockázatából származó veszteség, illetve ha a forint gyengül, akkor nyereség.

/F-14/ Tény, a bankok egyre nagyobb mértékben nyújtottak úgy CHF kölcsönöket, hogy a forrásuk forint betét (és forint kötvény) volt. A bankoknál nagyon jelentős árfolyam kockázat keletkezett. A bankok azonban nem vállalhatnak árfolyamkockázatot. A bankoknak azért kellett deviza swapokat kötni, hogy ha erősödik, vagy ha nem gyengül kellő mértékben a forint, legyen honnét „pótolni” a hiányzó pénzt.

/F-15/ Az adósoknak teljesen mindegy, hogy volt-e CHF forrása a banknak vagy sem, mivel ez a fizetési kötelezettségüket, a helyzetüket nem érinti.

Figyelem! Az adósok árfolyamkockázata teljesen más, mint a bankok árfolyamkockázata!

Az adós a fenti adatokkal számolva kap a banktól 62.500 CHF-ot (C_0) a kölcsön felvételekor (t_0), melyet a bank átvált forintra (piros nyíl) és úgy folyósít 10 millió forintot (F_0). Az árfolyam ekkor 160 Ft/CHF. Később, a kölcsön lejáratakor (t_4) a banknak 66.875 CHF-et (C_4) fizet vissza az adós, ami azonban már 20%-os forintgyengülés (192 Ft/CHF árfolyam) esetén is 12.840.000 Ft (F_3). Ekkor is van pénzváltás (piros nyíl)

Nagyobb, 40%-os forintgyengülés esetén az árfolyam már 224 Ft/CHF, a vissza fizetendő összeg ez esetben pedig már 14.980.000 Ft. Amennyiben az árfolyam nem változik, marad 160 Ft/CHF, akkor az adósnak 10.700.000 forintot kell fizetni.

Ez az adós árfolyamkockázata.

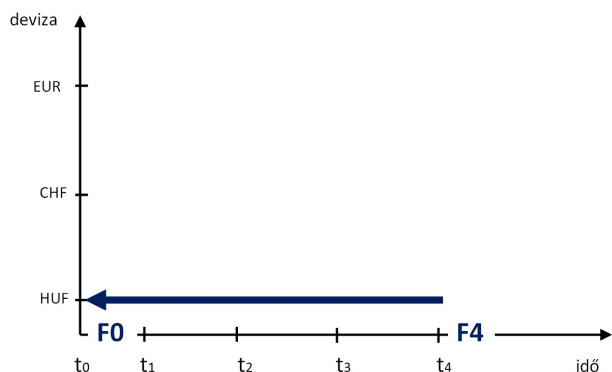
Ha nincs árfolyamváltozás, az adós költsége összesen, 700.000 Ft, 20% forint gyengülés esetén az adós költsége már 2.840.000 Ft, 40% forint gyengülés esetén 4.980.000 Ft.

Az adós annak tudatában veszi fel a kölcsönt, hogy 7%-kal kell többet vissza fizetnie, mint kapott. Azonban a visszafizetendő összeg 28,4% illetve 49,8%.

t_0	t_4	visszafizetendő	költség	"kamat"
62 500 CHF	66 875 CHF			
10 000 000 Ft	160,00	10 700 000 Ft	700 000 Ft	7,0%
	192,00 120%	12 840 000 Ft	2 840 000 Ft	28,4%
	224,00 140%	14 980 000 Ft	4 980 000 Ft	49,8%

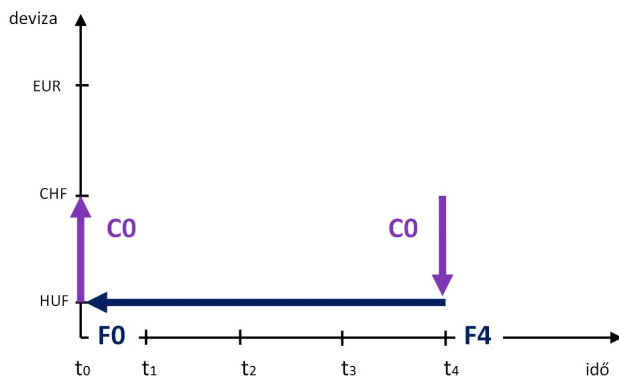
Szükségesnek tartom felidézni, hogy a THM képlet alapján a deviza alapú kölcsönöknél a számítás során forintértékeket kell összehasonlítani. A számítás lényege, hogy a kapott forintösszeggel szemben mennyi forintösszeget kellett visszafizetni.

/F-16/ Száz János féle ábrákat egészítsük ki a bank árfolyamkockázatát semlegesítő deviza swappal. A bank szemszögéből, lépésenként nézzük az összes pénzmozgást.

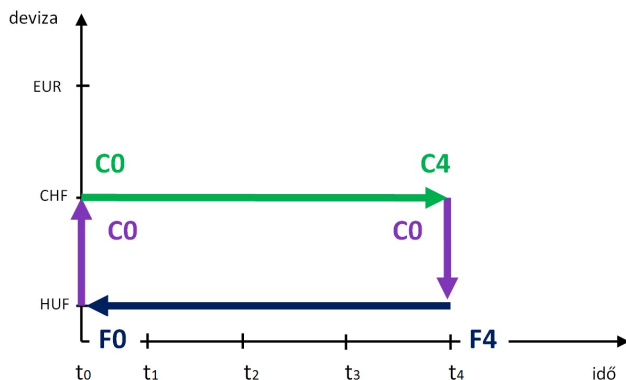

A betétestől (kék nyíl) a bank F_0 forintot kap t_0 időpontban és a bank a betétesnek F_4 forintot fizet t_4 időpontban.

Most is nyíl talpa jelenti, ha bank fizet, és a nyíl vége amikor a bank pénzhez jut.

A bank deviza swap ügyletet (lila nyíl) köt, t_0 időpontban napi (spot) árfolyamon átváltja az F_0 forintot C_0 devizára és kötelezettséget vállal arra, hogy később, t_4 időpontban előre meghatározott, lejáratú árfolyamon visszaváltja a C_0 devizát forintra.

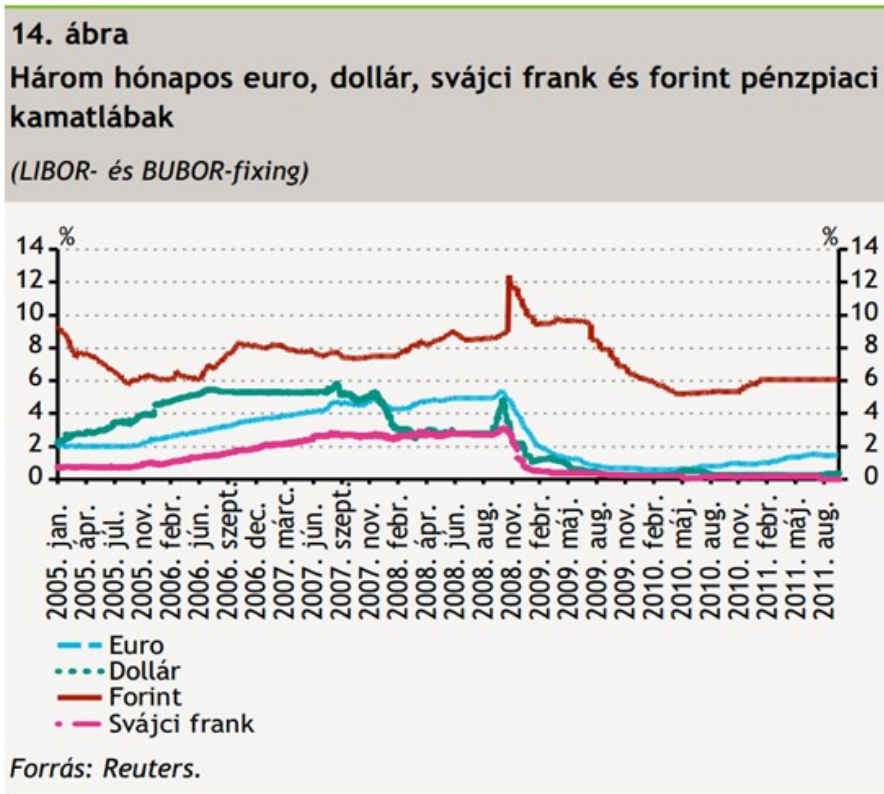

A bank a deviza swap keretében megszerzett C_0 CHF összeget bankközi piacon keretében odaadja (t_0) az adósnak (zöld nyíl), az adóstól a bank később (t_4) C_4 CHF összeget kap vissza.

A korábban ismertetett számokkal számolunk.

A betétestől (kék nyíl) 10 millió forintot kapott (t_0) a bank és később (t_4) 10,8 millió forintot adott vissza a bank. Az adósnak (zöld nyíl) 62.500 CHF-ot adott (t_0) a bank és később (t_4) az adóstól 66.875 CHF-ot kap vissza a bank. A kezdeti árfolyam 160 Ft/CHF.

Kerek egy évvel számolva, figyelembe véve az alábbi diagramból származó kamatlábakat (6,0% forint kamatláb és 1,0% CHF kamatláb) a swap ügylet lejáratí árfolyama 168 Ft/CHF.

Az ügylet végekor (t4) a bank vissza adja a swap partnernek a devizát (62.500 CHF) és kap érte az előre fixált, 168 Ft/CHF lejáratí árfolyammal számolva, 10.500 forintot. Az adóstól többlet kap a bank, 66.875 CHF-et, mint amit a swap partnernek kell adni (62.500 CHF), a többlet, a 4.375 CHF átváltása napi (t4) CHF árfolyammal történik .

Most is három árfolyammal számolunk, nem változott az árfolyam és 20%-al erősödött illetve gyengült a forint.

A forint árfolyama nem változik

C0 összege	62 500 CHF	168	10 500 000 Ft
C4 - C0	4 375 CHF	160	700 000 Ft
összes bank bevétel			11 200 000 Ft
összes bank kiadás (F4)			10 800 000 Ft
bank eredmény			400 000 Ft

A forint 20%-ot erősödik

C0 összege	62 500 CHF	168	10 500 000 Ft
C4 - C0	4 375 CHF	128	560 000 Ft
összes bank bevétel			11 060 000 Ft
összes bank kiadás (F4)			10 800 000 Ft
bank eredmény			260 000 Ft

A forint 20%-ot gyengül

C0 összege	62 500 CHF	168	10 500 000 Ft
C4 - C0	4 375 CHF	192	840 000 Ft
összes bank bevétel			11 340 000 Ft
összes bank kiadás (F4)			10 800 000 Ft
bank eredmény			540 000 Ft

A számítások alapján egyértelműen megállapíthatjuk, hogy forint erősödés vagy forint árfolyam szinten maradás esetén, a banknak vesztesége keletkezett volna, ha nem köt deviza swapot, ha nem fedezi a nyitott deviza pozícióját.

A deviza swap valóban ellensúlyozza a bank árfolyamkockázatát. A bank a deviza swap ügylettel biztosítja azt, hogy akkor is magas árfolyamon tudja eladni, a törlesztések során az adóstól kapott CHF-et, ha esetleg a forint erősödik, vagy nem gyengül kellő mértékben.

A számpéldában a deviza swap során a forint árfolyam 160 forintról (spot ár t0 időben) 168 forintra gyengült (elszámoló ár t4 időben). Az adós nem CHF-ben fizeti a futamidő végén a banknak a C4 CHF összeget, hanem forintban fizet napi árfolyammal számolva.

Történik-e pénzváltás?

Igen, egyrészt a bank és a swap partner között (a bank forrása forint és az árfolyamkockázatot a banknak kezelnie kell).

Igen, másrészt a bank a CHF kölcsönt az adósnak a forint folyószámlára utalja, ehhez pedig pénzváltásra van szükség. Ez a pénzváltás az adósnek nyújtott banki szolgáltatás. A kölcsön törlesztésekor szintén van pénzváltás, az adós forintját át kell váltani CHF-re.

Szükségesnek tartom kiemelni, hogy a swap ügylet két pénzváltása nem a kölcsönszerződés része, a banki tevékenységhez tartozik.

/F-17/

A swap ügylet keretében a bank nem valódi devizát vásárolt a swap partnertől, hanem szintetikus devizát. A szintetikus deviza jellemzője, hogy az „élete” a swap ügylet élettartamáig tart, az árfolyam pedig teljesen független a deviza árfolyammozgásától, a napi spot árfolyamtól.

/F-18/ A legismertebb pénzváltás az, amikor bemegyünk egy pénzváltóhoz és a pénztárcánkban lévő forintot átváltjuk pl. Euróra.

Valuta	Vételi árfolyam	Eladási árfolyam	
 EUR	313,5 Ft	316 Ft	1.000 Euróért 316.000 forintot kell fizetnünk.
 USD	277 Ft	279 Ft	
 GBP	399 Ft	404 Ft	
 CHF	282 Ft	285 Ft	Ha van 1.000 Eurónk, akkor azért 313.500 forintot kapunk.
 CAD	213 Ft	217 Ft	A pénzváltás, a valuta váltás azonnal megtörténik a pénzváltónál.
 AUD	202 Ft	207 Ft	
 JPY	2.45 Ft	2,55 Ft	
 CZK	11,4 Ft	12 Ft	
 DKK	41 Ft	42,5 Ft	

Valutát nem csak pénzváltónál tudunk váltani, hanem bankfiókban is.

Napi árfolyamok

Típus: Valuta ▼

Dátum: 2016.05.17.

Összes árfolyam Frissítés Árfolyamok alakulása

Az értékeket HUF-ban jelenítjük meg!

Devizanem	Egység	Vétel	Eladás	Közép
 USD	1,0	269,76	287,60	278,68
 EUR	1,0	306,47	324,13	315,30
 CHF	1,0	275,88	294,12	285,00

Itt, az Erste bankban 1.000 Euróért már 324.130 forintot kell fizetnünk.

Ha van 1.000 Eurónk, akkor azért csak 306.470 forintot kapunk.

/F-19/ A banknál vezetett forint folyószámlánkon lévő pénzt is át tudjuk váltani Euróra (vagy más devizára). Ez a pénzváltás nem azonnal történik meg, hanem két nappal később. Ez esetben a bank deviza eladási árfolyammal váltja át a pénzünket, a két nap múlva éppen meglévő deviza eladási árfolyammal.

TERMÉKTÁJÉKOZTATÓ EGYEDI ÁRFOLYAM MEGÁLLAPODÁS KONVERZIÓS ÜGYLETEKRE

A termék leírása

Az egyedi árfolyam megállapodás (spot ügylet) olyan deviza adásvételi ügylet, ahol a Bank a devizák cseréjét (konverzió) - az Ügyfél számára közvetlenül a bankközi deviza piacon jegyzett árfolyamon - hajtja végre, jellemzően az üzletkötés napját követő második munkanapon történő elszámolással, a devizapárra jellemző kereskedési szokásoknak, és a mindenkori pénzforgalmi szabályozásoknak megfelelően.

BID = (vétel) az az árfolyam, melyen a Bank megvásárolja a Bázis (jegyzett) devizát egy másik (Változó) deviza ellenében.

OFFER = (eladás) az az árfolyam, melyen a Bank eladja a Bázis (jegyzett) devizát egy másik (Változó) deviza ellenében.

Például EUR/HUF esetében a jegyzés a következő:

300,15 (BID) – 300,45 (OFFER), tehát 1 eurót 300,15 forintért vesz a Bank az Ügyféltől és 300,45 forintért ad el a Bank az Ügyfélnek.

/F-20/ A bankok egy része egy nap, több deviza árfolyamot is jegyez, ahogy változik a bankközi piacon a kínálat-kereslet. úgy változtatja a bank a deviza árfolyamát.

Napi árfolyamok

Típus: Kereskedelmi 11 órás

Dátum: 2016.05.17.

Összes árfolyam Frissítés Árfolyamok alakulása

Az értékeket HUF-ban jelenítjük meg!

Devizanem	Egység	Vétel	Eladás	Közép
USD	1,0	275,00	280,56	277,78
EUR	1,0	311,76	318,06	314,91
CHF	1,0	281,12	286,80	283,96

Napi árfolyamok

Típus: Kereskedelmi 16 órás

Dátum: 2016.05.17.

Összes árfolyam Frissítés Árfolyamok alakulása

Az értékeket HUF-ban jelenítjük meg!

Devizanem	Egység	Vétel	Eladás	Közép
USD	1,0	275,71	281,27	278,49
EUR	1,0	312,72	319,04	315,88
CHF	1,0	282,54	288,24	285,39

Ugyanazon a napon 1.000 euróért 11 órai árfolyammal 318.060 forintot kell adni, míg 16 órai árfolyammal már 319.040 forintot.

/F-21/ Egy harmadik pénzváltási mód, amikor nem két nap múlva kívánjuk a pénzt átváltani, hanem későbbi időpontban.

TERMÉKTÁJÉKOZTATÓ HATÁRIDŐS ÁRFOLYAM-MEGÁLLAPODÁS (FX OUTRIGHT FORWARD) ÜGYLETEKHEZ

A termék leírása

A Határidős árfolyam-megállapodás (vagy más néven határidős ügylet, vagy forward ügylet) olyan deviza adásvételi ügylet (konverzió), melynek elszámolása az ügyletkötés napját követő második munkanaptól eltérő lejáratú napon történik az ügyletkötéskor meghatározott üzleti feltételek szerint. A Határidős árfolyam-megállapodás keretében az Ügyfél az árfolyamkockázat kiküszöbölése érdekében az adott deviza jövőbeni árfolyamát rögzítheti. Ezért - függetlenül attól, hogy a határidős ügylet lejáratakor mi lesz az azonnali (spot) árfolyam - az ügylet elszámolása a határidős árfolyamon történik.

Ez esetben, nem a megadott időpontban érvényes árfolyamon váltja át a bank a pénzt, hanem egy előre megállapodott árfolyamon. Ahogy az Erste Bank tájékoztatója nevezi, „határidős árfolyamon”. Ez a rögzített árfolyam természetesen eltérhet (és el is tér) a bankközi tényleges devizaárfolyamtól. Az Erste Bank arról tájékoztat, hogy ez a megoldás kiküszöböli az árfolyamkockázatot.

/F-22/ A határidős árfolyam kiszámolása a már korábban megismert képlettel történik, azonban itt már külön képlet van a vételi és külön az eladási árfolyamra:

8. Határidős ügyletek működése

A) Határidős ár meghatározása

Induló adatok	
Spot ár	300,00 (bid)/ 300,60 (ask)
	EUR/HUF
Határidős futamidő	30 nap
HUF betéti kamat	3,50%
EUR betéti kamat	0,20%
HUF hitel kamat	5,00%
EUR hitel kamat	1,50%

1 hónapos határidős vétel

Határidős euró vételt és határidős forint eladást jelent a határidős árfolyamon:

$$F_L = 300,60 \frac{1 + 5,00\% \times \frac{30}{365}}{1 + 0,2\% \times \frac{30}{365}} = \mathbf{301,79}$$

1 hónapos határidős eladás

Határidős euró eladást és határidős forint vételt jelent a határidős árfolyamon:

$$F_S = 300 \frac{1 + 3,50\% \times \frac{30}{365}}{1 + 1,50\% \times \frac{30}{365}} = \mathbf{300,49}$$

Nézzünk egy példát arra, hogy miként küszöböli ki az árfolyam kockázatot a határidős ügylet!

Egy vállalkozónak mondjuk 1.000.000 eurót kell utalnia 30 nap múlva a külföldi partnerének. Ma a deviza vételi árfolyam pont 300 Ft/EUR.

Egy hónap múlva kell az 1.000.000 EUR-t átutalni. Akkor lehet az árfolyam 280 Ft-is és 320 Ft is. Az első esetben, amikor az árfolyam kedvezően alakul, amikor a forint erősödik, a vállalkozónak 280 millió forintjába fog kerülni az 1.000.000 EUR. Azonban az árfolyam alakulhat kedvezőtlenül is, a forint gyengülhet 320-ra is. Ekkor viszont már 320 millió forintjába kerül az 1.000.000 EUR.

A vállalkozó nem szeret kockáztatni, ezért él a határidős ügylettel és 301.790.000 forintért váltja át az 1.000.000 EUR-t. Az összeg átutalása már teljesen független attól, hogy 30 nap múlva mennyi lesz az EUR árfolyama.

A vállalkozó fixálta az árfolyamot, így lemondott arról is, hogy „nyerjen” akkor, ha a forint erősödik, azonban elkerüli, hogy „veszítsen”, amennyiben a forint gyengül.

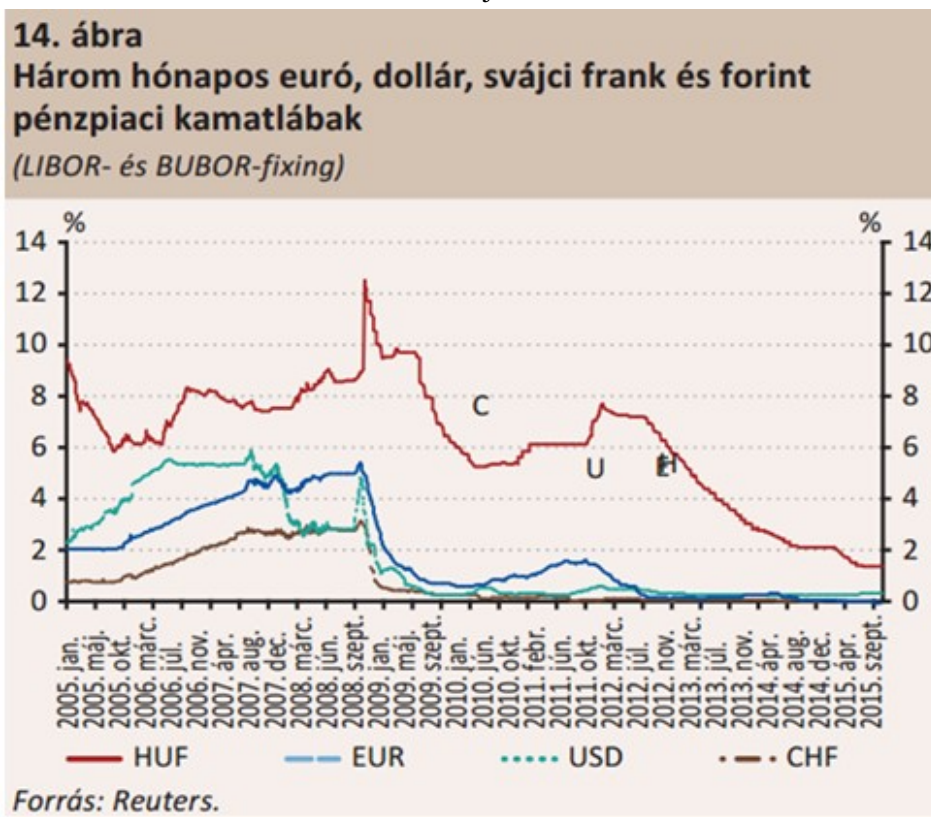
/F-23/ A képletből megállapítható, hogy ez a határidős árfolyam három tényezőtől függ:

1. napi (spot) árfolyam
2. forint kamatláb
3. eurós kamatláb

Amennyiben a forint kamatláb magasabb, mint az eurós kamatláb, a határidős árfolyam mindig magasabb lesz, mint az aznapi árfolyam. Minél hosszabb időre kötjük a határidős ügyletet, annál inkább nagyobb a határidős árfolyam változása. Minél nagyobb a forint és eurós kamatláb közti különbség, annál nagyobb a határidős árfolyam változása.

Ha a forint kamatláb magasabb, mint az eurós kamatláb, akkor az euró árfolyam magasabb lesz később, mint jelenleg, vagyis a forint árfolyama romlani fog.

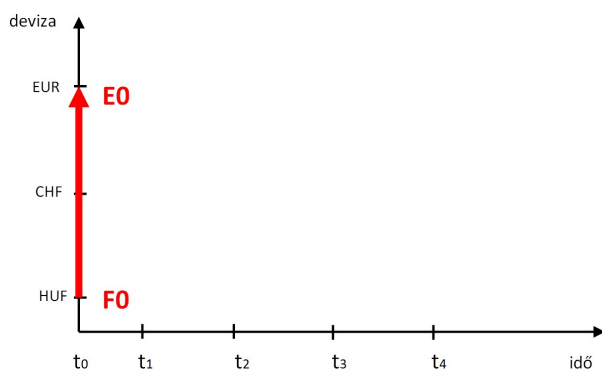
/F-24/ A Magyar Nemzeti Bank kiadványai rendszeresen megmutatják, hogy a forint kamatlábakhoz képest, a jelentősebb devizák kamatlábai hogyan alakultak. Ezen az ábrán a 2005 és 2015 közötti kamatlábakat látjuk.

Az elmúlt 10 évben a forint kamatlába mindig lényegesen magasabb volt, mint akár az EUR, a CHF vagy az USD kamatlába. Ebből az következik, hogy az elmúlt 10 évben a határidős árfolyamok mindig magasabbak voltak, mint a napi árfolyamok.

Az elmúlt 10 évben minden nap a forint gyengülése volt előre jelezhető.

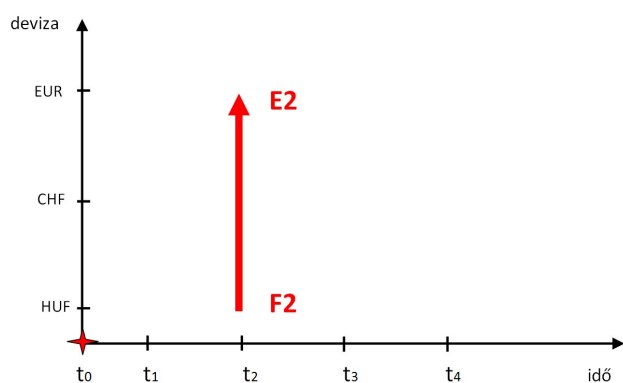
/F-25/ A Száz János féle diagramokban ábrázolhatjuk mindhárom ismertetett pénzváltást. Most az ábrákon minden időjelzés egy napot jelöl. A t_0 a mai nap, a „most van”.

A pénzváltó, a bank azonnal átváltja a forint valutát euróra az aznapi árfolyamon.

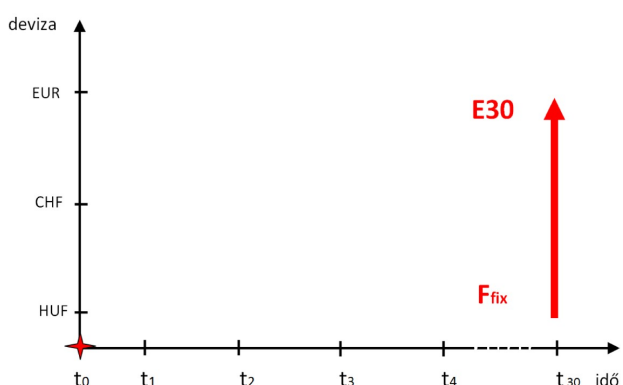
A nyíl talpa a pénz átadása, a nyíl vége jelzi, hogy pénzt kapunk.

Adtunk F_0 összegű pénzt (pl. 250.000 forint) kaptunk E_0 összegű pénzt (pl. 1.000 EUR-t) az árfolyam F_0/E_0 (250 Ft/EUR).

Azonnali deviza (spot) pénzváltásnál 2 nap múlva történik meg a pénzváltás, az akkori árfolyamon. Most (ma) indítjuk el a pénzváltást, mely 2 nap múlva lesz átváltva a 2 nap múlva érvényes árfolyamon.

A nyíl talpa itt is a pénz átadása, a nyíl vége jelzi, hogy pénzt kapunk. Adtunk F_2 összegű pénzt (pl. 260.000 forint) kaptunk E_2 összegű pénzt (pl. 1.000 EUR-t) az árfolyam F_2/E_2 (260 Ft/EUR).

Határidős árfolyamnál is most (ma) indítjuk el a pénzváltást, amely 30 nap múlva lesz átváltva a pénzünk a most meghatározott, tehát fix (határidős árfolyamon). Ebben az esetben adtunk F_{fix} összegű pénzt (pl. 252.000 forint) kaptunk E_{30} összegű pénzt (pl. 1.000 EUR-t), az árfolyam F_{fix}/E_{30} (252 Ft/EUR). Ez az árfolyam nem a t_{30} időben lévő piaci árfolyam, hanem a t_0 időpontban, a határidős ügylet megkötésekor kiszámolt árfolyam.

Ha 30 nap múlva a tényleges árfolyam magasabb lesz, akkor „jól jártunk”, mert olcsóbban vettük meg az eurót.

/F-26/ Az Erste Bank az alábbiak szerint mutatja be azt a devizapiacot, ahol szinte befektetés nélkül, azonban kockázat vállalással tudunk pénzt keresni.

A bankközi devizapiac nem szabványosított, nem központosított piac, hanem "OTC" piac (over the counter trade). A kereskedelmi bankok vételi-eladási árat jegyeznek különböző devizákban. Ezen a piacon a kereskedelmi bankok egymással és ügyfeleikkel kereskednek.

Azon befektetőket, akik devizában vállalnak pozíciót, két különböző vágy hajt:

- Egyrészt a spekuláció, az abból eredő izgalom és nyereség,
- Másrészt a gazdasági tevékenységükből esetlegesen adódó devizakockázatot akarják minimumra csökkenteni.

A devizapiaci keresletet és kínálatot a gazdasági és politikai hírek, események, várakozások folyamatosan mozgásban tartják. Számos szereplő és a forintban szinte ki sem fejezhető óriási forgalom jelenti a befektetők számára a biztosítékot arra, hogy a kialakult árfolyam a valós értéket képviseli.

KINEK AJÁNLIJUK?

- Intézményi és vállalati ügyfeleinknek az árfolyamok kedvezőtlen elmozdulása elleni védekezésre, fedezésre (jövőbeli tranzakciókhoz),
- Spekulációs célra befektetőinknek.

HOGYAN MŰKÖDIK?

- Az EURHUF határidős vétele azt jelenti, hogy eurót vásárolunk forint hitelből. Ebben az esetben az euró betéti és a forint hitelkamat figyelembe vételével tudjuk kiszámolni a határidős árat a spot (azonnali) árból.
- Az EURHUF határidős eladása az előbb említett ügyletnek az ellenkezője, vagyis itt euró hitelünk és forint betétünk képződik. Tehát a határidős árat az euró hitelkamatból és a forint betéti kamatából számolhatjuk ki a spot ár ismeretében.
- A határidős ár kiszámítása:
$$F = S * (1+r1)/(1+r2)$$

S: azonnali ár F: határidős ár
r1,r2: a két deviza kamata (betéti és hitelkamat)

1. példa

100.000,- EUR/HUF vétele 1 hónapos határidőre. (spot árfolyam: 280 EUR/HUF)

A következő táblázat mutatja a forint és az euró 1 hónapos hitel és betéti kamatait:

	Betéti	Hitel
HUF	7,95 %	9,05 %
EUR	1,6%	1,95%

Megvettem a 100.000 eurót 280-as árfolyamon 1 hónapra. Ha szeretném kiszámolni a határidős árat, akkor, behelyettesítve a fenti képletbe a spot árfolyamot, az 1 hónapos euró betéti és forint hitelkamatot, könnyen kiszámolhatom. A kamatoknál figyelembe kell vennem, hogy egy hónapra keresem a határidős árat:

$$F=280*(1+0,0905*30/365)/(1+0,016*30/365)=\mathbf{281,72}$$

2. példa

100.000,- EUR/HUF eladása 1 hónapos határidőre (spot árfolyam: 280 EUR/HUF) Továbbra is a fenti táblázat kamataival számolunk.

A határidős árat úgy tudom kiszámolni, hogy a határidős képletbe behelyettesítem a spot árat, a forint betéti és az euró hitelkamatot. A kamatoknál szintén figyelnem kell arra, hogy csak egy hónapra keresem a forward árat.

$$F = 280 * (1 + 0,0795 * 30/365) / (1 + 0,0195 * 30/365) = 281.37$$

A fenti két példa egy határidős vétel és egy határidős eladás ugyanazon a spot árfolyamon, ugyanarra a határidőre. A két határidős ár közötti különbség a vételi és eladási spreadet jelenti. Ha 280-as áron nyitjuk a pozíciót és 280-as áron lezárjuk, akkor a határidős árak közötti különbség a mi veszteségünk lesz.

3. példa

EUR/HUF = 280; 100.000 EUR/HUF vétele azt jelenti, hogy 100.000 eurót vásárolunk forinthitelből.

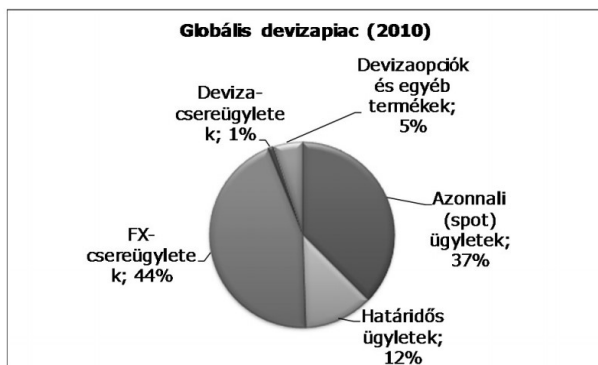
A forinthitel mennyisége $100.000 * 280 = 28.000.000$ Ft.

Ha 100.000 EUR/HUF-ot megveszünk 280-as áron és aznap eladjuk 282-n, akkor nyereségünk képződik az ügyleten. Tehát 100.000 eurót vettünk, amihez 28.000.000 forint hitelre van szükségünk.

Az ügylet lezárásakor eladjuk a 100.000 eurót, amelyért $100.000 * 282 = 28.200.000$ forintot kapunk. Ebből kifizetve a 28.000.000 millió forint hitelt, 200.000 HUF nyereségünk keletkezik.

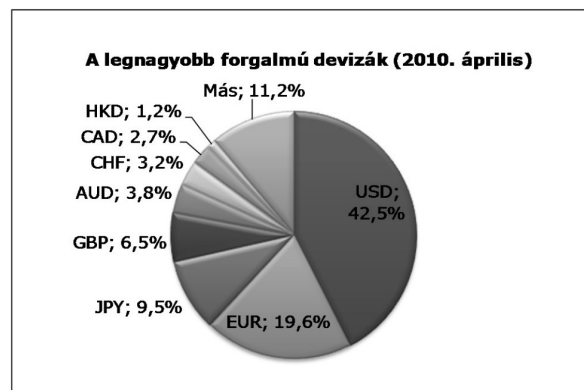
A fentiek alapján nem meglepő hogy milyen hatalmas a forgalom ezen a devizapiacon.

4.1.1. Globális devizapiac

A globális devizapiacon 2010-ben naponta, átlagosan közel 4000 milliárd USD cserélt gazdát a Bank for International Settlement háromévente megjelenő a világ devizapiacairól szóló tanulmánya szerint. Az előző, több mint egy, évtized alatt ez a szám két és félszeresére nőtt. Egy átlagos napon körülbelül Magyarország éves GDP-jének harmincszorosa fordul meg a devizapiacon. A különböző ügyletek közötti megoszlást a bal oldali ábra mutatja.

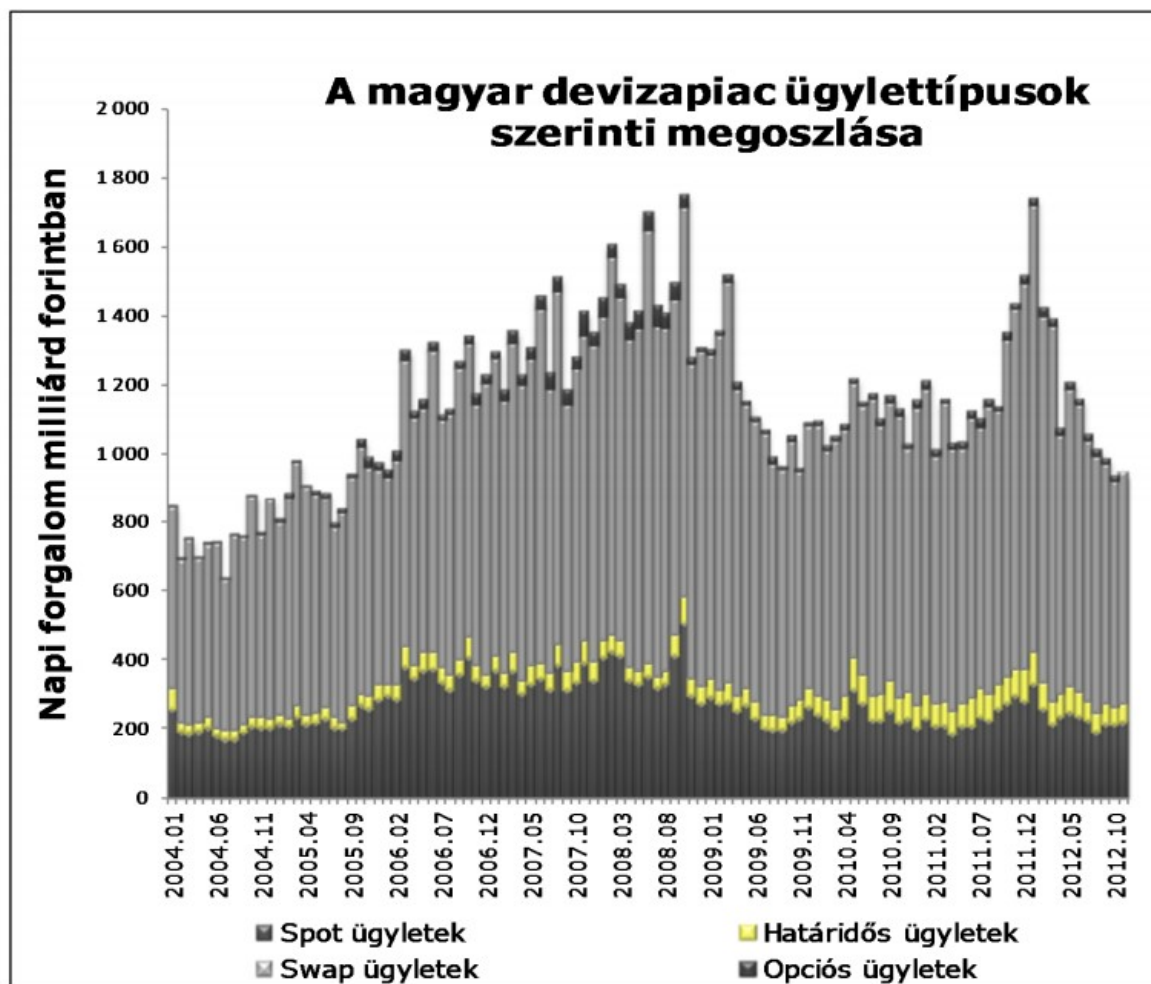
Az összes forgalom devizánkénti eloszlása csak kismértékben változott az elmúlt évtizedben. Az amerikai dollár hegemoniája és "világpénz" szerepe töretlen, ahogy a jobb oldali ábra is jól mutatja. A HUF aránya az összforgalomból 0,2%, mely az elmúlt tíz évben lassan nőtt.

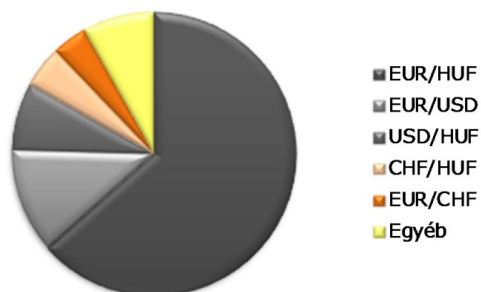
A devizapiac összforgalmának 96%-a a tőzsdén kívüli (OTC-over the counter) piacon zajlik. A fennmaradó 4% különböző tőzsdéken keresztül kötődik meg, és kizárólag devizára szóló derivatív kontraktusokat foglal magában. Többek között a Budapesti Értéktőzsde származékos szekciójában kereskedett devizakötések is ide tartoznak.

A hazai devizapiacra alapvetően három szereplőtípust különböztethetünk meg: a külföldi befektetőket, a magyar bankokat és a magyar bankok ügyfeleit. A bankrendszeren keresztül működő devizapiac szegmenseit – a gazdaság nyitottságából fakadóan – a külföldi szereplőkkel kötött ügyletek dominálják.

A magyar devizapiacot az ügyletek névértékét tekintve a swap ügyletek uralják; 2012-ben ez több mint 70%-os részarányt tett ki. A spot ügyletek 20%-os részesedésükkel szintén jelentős volument képviseltek, melytől a határidős ügyletek és az opciós ügyletek 6, illetve 4%-os arányukkal jelentősen elmaradtak.

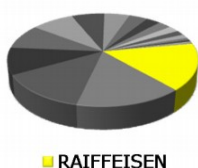
A spot ügyletek devizánkénti megoszlása (2012)

A magyar forgalmi sorrendet devizapárookra vetítve nem okoz meglepetést, hogy a forgalom több mint a 60 százalékát az EUR/HUF-ban folyó kereskedés teszi ki, a második helyen az EUR/USD, míg a harmadik helyen az USD/HUF devizapár tartózkodik. A gazdasági szereplők hitelügyleteinek köszönhetően jelentős szeletet tudhat magáénak a tortából a CHF/HUF és az EUR/CHF devizapár is. A bankközi piacon az üzletkötők által leggyakrabban beadott ajánlatok nagysága 1 millió EUR.

A Raiffeisen Bank Markets főosztályának (korábbi elnevezése: Treasury főosztály) tevékenysége lefedi a **pénzügyi- és áru piacok teljes spektrumát**. Aktív szereplője a **devizapiac** tőzsdei és tőzsdén kívüli szegmensének, kiterjedt **állampapír-, kamat- és részvénykereskedelmet** folytat, és az áru piacok is elérhetőek rajta keresztül.

MNB konverziós forgalmi részesedés (2012)

BÉT devizaforgalmi részesedés (2012)

Az **MNB** által közzétett, hazai kereskedelmi banki havi konverziós adatokra épülő **forgalmi rangsorban 2012-ben az első helyen** állt a Raiffeisen Bank.

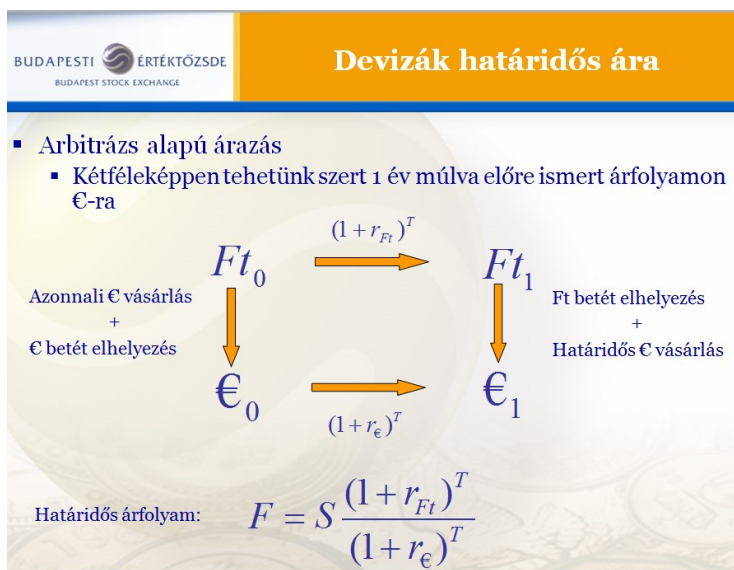
Forint devizapárokból nemcsak a hazai, hanem globális forint piacon is jelentős szereplőnek számít a bank.

Részben az osztrák anyabanknak, részben pedig a nagy forgalomnak köszönhetően a Raiffeisen Markets főosztálya **kiváló nemzetközi kapcsolatokkal** rendelkezik, melyeket a napi kereskedés folyamán ügyfelei megelégedésére kamatoztat.

(Forrás: Raiffeisen Bank – Treasury utiklauz – 2016)

Szükségesnek tartom kiemelni, hogy a bankoknak napi alaptevékenysége a devizapiacra való pénzváltás. Ehhez a tevékenységhez a bankok külön részleget tartanak fenn. A swap ügyletek 3-5-ször akkora mennyiséget (forgalmat) tesznek ki, mint a spot pénzváltások. A már ismertetett lejáratú árfolyam számolás tehát a bankoknál rutinszámításnak tekinthető.

/F-27/ Már tudjuk, hogy nem csak a bankoknál, hanem a Budapesti Értéktőzsdén is lehet határidős ügyleteket kötni. A határidős árfolyam meghatározása ugyanazzal a képlettel történik, mint amit már megismertünk.

Mint látjuk, kétféleképpen tehetünk szert egy év múlva euróra: vagy most átváltjuk a forintunkat és 1 évig kamatoztatjuk, vagy a forintot kamatoztatjuk és egy év múlva váltjuk át.

/F-28/ A határidős árfolyamügyletek nem csak a bankok és pénzintézetek többé-kevésbé ismert tevékenységei, hanem tananyagok is. A győri Széchenyi István Egyetemen 2011-ben jelent meg Farkas Péter könyve, Pénzpiaci számítások címmel.

A devizapiacok a világ legnagyobb forgalmú piacát jelentik. Mind tőzsdei, mind OTC kereskedelembe lehet számos devizapárra ügyletet kötni, a forgalom nagyobb része OTC piacon zajlik. A devizapiacot a foreign exchange market angol kifejezés rövidüléséből forex piacnak, vagy FX-piacnak is nevezik. A nemzetközi kereskedelembe elméletben nagyon egyszerű a devizaárfolyam meghatározása: egy adott termék A országban történő megvásárlásához szükséges deviza mennyiségének és ugyanezen terméknek egy B országban történő megvásárlásához szükséges deviza mennyiségének hányadosa. Ez az elgondolás az ún. vásárlóerő-paritás (purchasing power parity, PPP). Valójában azonban a világ nem ennyire egyszerű. A termékek nem összehasonlíthatóak, a szállítási költségek és a kereskedelmi korlátok (pl. vámok) eltérítik az árfolyamokat a PPP-elven képződő elvi árfolyamoktól. Ennek megfelelően számos olyan elmélet született, amely a devizaárfolyamok kialakulását próbálja magyarázni.

A spot FX ügylet egy deviza végleges eladását jelenti egy másik devizával szemben, a szállítás két munkanappal az ügylet létrejötte után esedékes (T+2 napos elszámolás).

A spot FX piacon egy kétirányú bid-offer árat jegyeznek, ugyanúgy mint a kötvénypiacon, vagy a pénzpiacon (money market). A jegyzés megmutatja, hogy a bank milyen áron kész megvásárolni a bázis devizát a jegyzett devizával szemben. Ez lesz a jegyzett devizára vonatkozó bid árfolyam, ami a jegyzésben az alacsonyabb árat jelöli. A jegyzés másik oldala azt mutatja meg, hogy milyen áron hajlandó a bank eladni a bázisdevizát a jegyzett devizával szemben.

A jegyzés két oldala közötti különbséget nevezzük *spread*-nek.

2011.04.04-én 06:32-kor például a következő árfolyamjegyzéseket tapasztalhattuk:

22. táblázat: Bid és offer árak néhány devizapárra 2011.04.04-én

Devizapár	Bid ár	Offer ár	Spread (pip-ben)
EUR-USD	1,42 22 4	1,42 26 4	4
GBP-USD	1,61 36 0	1,61 41 0	5
AUD-USD	1,03 81 0	1,03 84 5	3,5
EUR-CHF	1,31 38 6	1,31 43 9	5,3
EUR-HUF	265, 38	265, 93	55
JPY-USD	84, 14 6	84, 18 1	4,1

forrás: BudaCash-Trader

A GDP-USD jegyzés például azt jelenti, hogy a bank hajlandó 1,61360 amerikai dollárt adni egy angol fontért, valamint 1,61410 dollárért fog eladni egy angol fontot.

Előfordul, hogy az árfolyamokat nem bid és offer formában, hanem csak középárfolyamként teszik közzé. Ezek az árfolyamok pusztán információs célt szolgálnak, a kereskedés mindig bid és offer árak alapján történik.

A spot árfolyam a piacon az azonnali teljesítésre vonatkozó árfolyam (attól függetlenül, hogy a teljesítés két munkanap múlva történik meg). A forward outright szerződés, vagy egyszerűen a forward, a deviza végleges eladását, vagy vásárlását jelenti egy előre meghatározott időpontra vonatkozóan.

A határidős ügylet segítségével a későbbi árfolyamot lerögzíthetjük, így például egy külkereskedelmi ügylet esetében biztossá válik a devizakiadás, vagy devizavétel forintértéke. A forward ügylet azonban korlátoz is bennünket: a megkötött ügyletet teljesíteni kell, így ha a piacon a 90 nap múlva érvényes spot árfolyamon kedvezőbb lett volna pl. egy importszámla kiegyenlítése, mint amennyiért a forward ügyleten keresztül az adott mennyiségű devizához hozzájutunk, akkor ezen ügyleten veszteség keletkezik. Ekötöttség elkerülésére a devizaopciós ügyletek szolgálhatnak, ezen a ponton azonban nem célunk a devizaopciók megtárgyalása.

At árfolyamot a forward ügyleteknél a spot árfolyam jegyzésével azonos módon jegyzik, vagyis a bank bid árfolyamon vásárolja meg a bázisdevizát, és az offer árfolyamon adja el azt.

A gyakori vélekedés szerint a forward árfolyam azt mutatja meg, hol lesz a spot árfolyam az adott időpontra vonatkozóan. (Látni fogjuk azonban, hogy ez a feltétel nem teljesül.)

A forward árfolyamot a spot árfolyam, valamint a devizapár pénznemének kamatlábai alapján számítjuk arbitázs-mentes kereskedés elve alapján.

Jelöljük F -fel a forward, S -sel a spot árfolyamot, r_j -vel a jegyzett deviza kamatát, r_b -vel a bázisdeviza kamatát, akkor:

$$F = S \cdot \frac{\left(1 + r_j \cdot \frac{\text{napok}}{B}\right)}{\left(1 + r_b \cdot \frac{\text{napok}}{B}\right)}$$

ahol B a bázis, ami lehet 360, vagy 365 az adott devizára vonatkozó szokványok alapján.

2011.04.04-én az HUF/EUR árfolyam 266,55. Mekkora a 3 hónapos határidős árfolyam, ha a forint kamatláb erre az időszakra vonatkozóan 5,95%, az euró esetében pedig 1,25%?

$$F = 266,55 \cdot \frac{1 + 0,0595 \cdot \frac{90}{360}}{1 + 0,0125 \cdot \frac{90}{360}} = 266,55 \cdot 1,01171 = 269,67 \text{ HUF/EUR}$$

Ez azt jelenti tehát, hogy a három hónapos forward árfolyam 269,67 HUF/EUR. Ezt az árfolyamot akkor használjuk, ha ma egyezünk meg abban, hogy három hónap (90 nap) múlva eladunk/vásárolunk forint ellenében.

Látható, hogy a jegyzett deviza (forint) magasabb kamatlába miatt a spot árfolyamot szörző tört értéke egynél nagyobb, így az $F > S$ reláció alakul ki. Emiatt határidőre a forint gyengébb, mint a spot árfolyam.

Összefüggésként megjegyezhetjük tehát, hogy ha a jegyzett deviza magasabb kamatozású, mint a bázisdeviza, akkor határidőre a jegyzett deviza folyamatosan gyengül a bázisdevizához képest. Minél hosszabb határidőre kalkulálunk, annál nagyobb a gyengülés mértéke.

Ha például az $S=266,55$, $r_j=5,95\%$, $r_b=1,25\%$, a futamidő pedig 120 nap, akkor:

$$F = 266,55 \cdot \frac{1 + 0,0595 \cdot \frac{120}{360}}{1 + 0,0125 \cdot \frac{120}{360}} = 266,55 \cdot 1,01560 = 270,71 \text{ HUF/EUR}$$

Most nézzük meg, hogy alakítható ki a spot és offer árakból a határidős bid és offer ár. Ehhez az ügylet lejáratán túlmenően a két deviza erre a lejáratára vonatkozó kamatozását is mindkét oldalon (bid és offer) ismernünk kell. A bid kamatlábnak a betéti, offer kamatlábnak pedig a hitelkamatláb felel meg. Kamatlábként a pénzpiacon az adott devizára, az ügyletben szereplő lejáratra vonatkozó betéti és hitelkamatlábakat kell használnunk.

Az alkalmazott képletek:

$$F_{bid} = S_{bid} \cdot \frac{\left(1 + r_{j,bid} \cdot \frac{\text{napok}}{B}\right)}{\left(1 + r_{b,offer} \cdot \frac{\text{napok}}{B}\right)}$$

illetve

$$F_{offer} = S_{offer} \cdot \frac{\left(1 + r_{j,offer} \cdot \frac{\text{napok}}{B}\right)}{\left(1 + r_{b,bid} \cdot \frac{\text{napok}}{B}\right)}$$

/F-29/ Szintén a győri Széchenyi István Egyetemen jelent meg Solt Katalin Pénzügytan című könyve. Ez évekkel korábban jelent meg, mint az előző könyv, már 2006-ban kiadták.

A középárfolyam a vételi és eladási árfolyam átlaga, aminek jelentősége az, hogy ennek segítségével követhetjük nyomon az árfolyamok alakulását. A vételi és eladási árfolyam közötti különbséget árfolyam-marge-nak nevezik, ami fedezi a bank költségeit és nyereségét.

A vásárlóerő paritás klasszikus elmélete szerint az árfolyam szintje a valuták vásárlóerő-arányához igazodik. Ha A valuta egy egységéért kétszer anyni árut tudunk vásárolni A országban, mint B valuta egységéért B országban, akkor A valuta 2B valutára cserélődik.

Ez a megközelítés kizárólag a nemzetközi árumozgások alapján magyarázza a valutaárfolyamok alakulását. A vásárlóerő-paritás érvényesülésének az a feltétele, hogy az egyes termékeknek egységes ára alakuljon ki. Ha a külkereskedelem teljesen szabad, akkor az árak kiegyenlítődnek az egyes piacokon. Ha valamely piacon alacsonyabb ár alakul ki, akkor a kereslet erre a piacra terelődik, így az árak nőnek. A magasabb árú piacon a kereslet csökken, ezért csökken az ár – az árak egy egységes ár felé közelednek. Az egységes ár kialakulása az árak és az árfolyamok között szoros kapcsolatot teremt. Az árfolyamok tehát az árak arányához igazodnak.

A vásárlóerő-paritás elméletének két változata létezik: az abszolút és a relatív.

(Abszolút) ... ha például belföldön egy termékmennyiséget 1000 forintért tudunk megvásárolni, Svájcban pedig ugyanezen termékmennyiséget 10 svájci frankért, akkor a svájci frank forintárfolyama $1000/10=100$ Ft/CHF vagyis 1 CHF árfolyam 100 forint.

Rugalmas árfolyam esetében az árak változása határozza meg az árfolyam változását. ha például a belföldi árak 20 százalékkal növekednek, míg Svájcban változatlan az árszínvonal, akkor a valutaárfolyam $1200 / 10 = 120$ Ft/CHF-re növekszik, a hazai valuta leértékelődik. Ennek oka az, hogy a svájci vevők most 1200 forintért kapják meg ugyanazt a terméket, amit korábban 1000 forintért, ezért csökkentik vásárlásaikat, a frank kínálata csökken, ami az árfolyam növekedését idézi elő. A hazai importőrök növelni fogják a behozatalt, mert átmenetileg olcsóbban tudnak Svájcban vásárolni. Ezért növelik a svájci frank keresletét, ami ugyancsak az árfolyamot növeli. A hazai valuta végső soron az árváltozás mértékével leértékelődik.

A vásárlóerő-paritáselméletének relatív változata szerint az árszínvonalak összehasonlításával csak nagyon bizonytalan információkhoz juthatunk az árfolyamokra vonatkozóan. Az árszínvonalak változásának összevetésével azonban meghatározhatjuk az árfolyam változásának irányát és ütemét. A vásárlóerő-paritás relatív változata szerint az árfolyam változásának ütemét a két ország árindexének aránya határozza meg.

Ezen megközelítés szerint, ha mondjuk a belföldi árak kétszeresére növekednek a belföldi árak pedig nem változnak, akkor az árfolyam a kétszeresére nő, a külföldi valuta felértékelődik, a hazai pedig leértékelődik. Az árfolyam változása tehát az inflációs ráták eltérését tükrözi. Ha a két ország inflációs rátája megegyezik, akkor az árfolyam nem fog változni.

...ha például a belföldi árak 25 százalékkal növekedtek, a svájci árak pedig csak 5 százalékkal, akkor a svájci frank forint árfolyama $1,25 / 1,05 = 1,19$ -re nő, vagyis 19 százalékkal több forintot kell adni egy svájci frankért.

Hosszabb távon az árfolyamok változását nagymértékben meghatározzák az inflációs rátát, de rövid távon ilyen közvetlen kapcsolat nem mutatható ki, mert az árfolyamra jelentős mértékben hatnak a piaci, pénzügyi tényezők.

Minél hosszabb távon elemezzük az árszínvonal-változás és az árfolyamváltozás kapcsolatát, annál közvetlenebb és egyértelműbb kapcsolat mutatható ki a két tényező között. Az árszínvonal-változás ugyanis csak hosszabb távon válik világossá és egyértelművé, így ennek hatása elnyomja a rövid távú tényezők hatását.

A kamatparitás elmélete a készpénz- és a határidős árfolyamok közötti kapcsolatot használja fel a valutaparitás magyarázatára. A kamatparitás megértése érdekében először a készpénz- és a határidős árfolyamok fogalmával kell megismerkednünk.

A készpénz (más néven: prompt- vagy spot-) árfolyam olyan valuta vagy deviza adásvételére vonatkozik, amikor az ügyletek 2 napon belül lebonyolítják a tranzakciót és rendelkeznek a valutával vagy devizával.

A határidős (vagy termin-) árfolyam azokra az ügyletekre érvényes, amelyek megkötése és teljesítése egymástól időben elválik (2 napnál több, de legfeljebb egy év telik el közöttük). A határidős árfolyam a teljesítés időpontjára vonatkozik.

A ma megkötött, de a jövőben egy meghatározott időpontban (vagy időpontig) teljesítendő ügyletekre ma érvényes árfolyam a határidős árfolyam.

A határidős ügylet esetén az árfolyamot két prompt árfolyam határozza meg: a kötés idején érvényes és a teljesítés időpontjára várható árfolyam. A határidős árfolyamot a belföldi és a külföldi kamatláb, valamint a jövőre vonatkozó várakozások határozzák meg. a kamatparitás elmélete a határidős árfolyamok, a készpénzes árfolyamok valamint a kamatláb eltéréseit kapcsolja össze egymással.

A kamatparitás lényegét úgy érthetjük meg a legkönnyebben, ha tisztán tőkebefektetési ügyletként kezeljük a devizaügyletet...

Egy pénztőke tulajdonos konvertibilis valutájú országban szabadon dönthet arról, hogy a pénzt belföldön vagy külföldön kamatoztatja-e. Számításainakt és elemzéseinket a legkisebb kockázattal járó befektetések kamatlába alapján végezzük, nevezetesen az államkötvények kamatlába és/vagy a betéti kamatlábak alapján.

A belföldi kamatlábat rD -vel jelöljük ($D=Domestic=hazai$), a külföldit pedig rF -vel ($F=Foreign=külföldi$). A tőketulajdonos belföldön befektetve a pénzét az időszak végére (t időpontban $(1+rD)$ jövedelemre tehet szert egységnyi befektetés után. Ha induláskor pénzét külföldön akarja befektetni, akkor a hazai pénzét először az induláskor az induláskor érvényes prompt árfolyamon (s) átváltja valutára, és ezt kamatoztatja külföldön. Egységnyi hazai pénz ekkor $1/s$ összegű külföldi valutát jelent, amiből az időszak végére $1/s * (1+rF)$ jövedelemre tehet szert külföldi valutában. Ezt a két jövedelmet kell összehasonlítani.

Az összehasonlításnál szerepet játszik, hogy a jövőben kapott jövedelmet már nem azon az árfolyamon lehet hazai pénzre váltani, mint amely induláskor érvényes volt. A kamatparitás alapján számított árfolyamot a kamatarbitrázs ügyletek jellege és kimenete határozza meg.

Arbitrázs ügylet minden olyan ügylet, amely az egyes piacokon meglévő ár-, árfolyam- és kamatlábkülönbségek alapján igyekszik a várható jövedelmet maximálni.

Minden befektető azt a megoldást fogja választani, amelyik a nagyobb jövedelmet eredményezi.

Az árfolyam mindaddig változik, míg adott kül- és belföldi kamatlábak felett egyensúly alakul ki a valutapiacra, ami mellett a külföldi és belföldi befektetés jövedelmezősége megegyezik.

/F-30/ Rövid részletek és egy határidős árfolyam táblázat Boros József diplomamunkájából, 2007-ből – Budapesti Gazdasági Főiskola.

5.1. KAMATLÁBAK ÉS ÁRFOLYAMOK KÖZÖTTI ÖSSZEFÜGGÉS

2007 októbere van, 1 évre 1 milliárd HUF-ot szeretnénk befektetni. Forintban kb. 7,5%-ot kamatot kapunk érte, míg dollárban 5,25%-ot. Tisztán látszik, hogy ha forintban fektetjük be megtakarításunkat, akkor magasabb kamatot kapunk. De nézzük át még egyszer.

Forintbetét: az 1 éves állampapír hozam a jelenleg 7,5%. 1 milliárd forintra 75 millió HUF-ot jelent.

Dollárbetét: a keresztfolyam megközelítőleg 176,9 dollár/forint. 1 milliárd forintért 5 millió 652 ezer dollárt kapunk. Az 1 éves dollár betéti kamatláb 5,25%. Az év végére számszerűsítve 5 millió 949 ezer dollárt ér befektetésünk. A tranzakcióban felmerülő kockázat a dollár/forint egy év múlva érvényes azonnali árfolyamában van. Azonban ezt a kockázatot úgy tudjuk elkerülni, hogy a határidős piacon rögzítjük a dollár jövőbeli eladási árfolyamát, mely most 180,68 dollár/forint 1 éves határidőre. Ezután a tranzakció után biztosan tudjuk, hogy $180,68 \times 5\,949\,689 = 1\,075\,000\,000$ forinthoz jutunk. Végül tehát ugyanoda jutottunk.² Ha ez nem így lenne, és a belföldi kamatláb eltérne a külföldi fedezett kamatlábtól, komoly arbitrázs lehetőséget nyújtva a szemfüles befektetőknek.

Dollárban alacsonyabb kamatot kapunk, de ezt kompenzálni tudjuk azzal, hogy a dollárt határidőre az azonnali árfolyamnál magasabb árfolyamon tudjuk eladni. A kamatlábak eltérése:

$$\frac{1 + r_{HUF}}{1 + r_{USD}}$$

A határidős és azonnali árfolyam közötti eltérés:

$$\frac{f_{\text{Ft}/\$}}{S_{\text{Ft}/\$}}$$

² Ha most igazi spekuláns lennék, és lenne ekkora tőkém, akkor valószínűleg bevállalnék egy fedezetlen dollár alapú befektetést, dollárerősítésre és forintgyengülésre fogadva.

Mindazonáltal vannak nyílt tőkepiaccal rendelkező országok, ahol a lakosság, illetve egyéb intézményi befektetők alaposan megmozgatják az árfolyamokat. Ilyenek például a japán jénben végrehajtott carry-trade üzetek, illetve 2006 őszén a magyar hosszúlejáratú állampapírpiacon megfigyelhető jelenség.

Mivel Magyarországon a nemzeti alapkamat elérte a 8 %-ot, az állampapírok hozamai is követék az irányadó kamatlábat 8,2-8,3 %-os hozamszintig. A forint árfolyama a euróval szemben elérte a 283-as értéket is. Ilyen árfolyamszintek mellett a külföldről érkező befektetések mind a hosszú lejáratú állampapírokat célozták.

Bár az akkori gazdasági helyzet megkövetelte ezeket a lépéseket, várható volt, hogy a reformprogramok és az újra beinduló konvergencia program hatására elindul egy kamatcsökkentési és egy árfolyam-konzolidációs periódus, melynek következtében a jó időben beszálló külföldi befektetők — akik megvásárolták a magas hozamú hosszúlejáratú államkötvényeket — a magas duration és keresztárfolyam-szint miatt extraprofittal számolhattak. Amint azt utólag látjuk, mindez részben be is következett. A jelzálogpiaci válság és a hazai infláció várható növekedése lassíthatja a folyamatot.

A devizák azonnali piaca mellett létezik határidős piac is. A határidős piacon valamilyen jövőbeli teljesítésre vásárolhatunk, vagy adhatunk el devizát. Határidőre általában 1, 3, 6 hónapra jegyeznek devizát, de a nagy kereskedelmi bankok a főbb devizákban akár több évre is vállalnak teljesítési határidőt. Igazából bármilyen devizát bármilyen határidőre vásárolhatunk, ha találunk egy olyan bankot, amely kész a tranzakcióra.

Az alábbi táblázatban a 2007. 10. 16.-i árfolyamokat találjuk, illetve a hozzájuk tartozó számított határidős árat. Természetesen a közvetlen bankközi devizapiaci határidős árfolyamok ettől eltérhetnek.

Devizanem	Hozam	Azonnali árfolyam (HUF)	Lejárat		
			3 hónap	6 hónap	1 év
USD	5,30%	177,47	178,56	179,63	181,69
AUD	6,95%	157,31	157,64	157,96	158,56
NZD	8,80%	131,81	131,49	131,18	130,60
EUR	4,32%	251,28	253,44	255,56	259,66
CAD	4,93%	181,13	182,42	183,67	186,09
GBP	6,21%	360,58	361,99	363,36	365,99
JPY	0,71%	1,52	1,55	1,57	1,63
CHF	2,51%	149,94	151,92	153,87	157,70
TRY	16,70%	144,99	141,89	139,04	133,94
PLN	5,07%	67,61	68,06	68,51	69,37
CZK	3,47%	9,12	9,22	9,32	9,50
BRL (USD)	11,06%	0,55	0,5423	0,5350	0,5215

G – az árfolyam trendje és kilengései

/G-01/ Száz János 2005.02.14.-én tartott előadást a Mindentudás egyetemén, Talált pénz – Opciók a mindennapokban és a pénzügyi piacokon címmel. Az interneten megtekinthető az előadás és ott található egy írásos változat is. A videóból részlet a 25:00 perc környékéről:

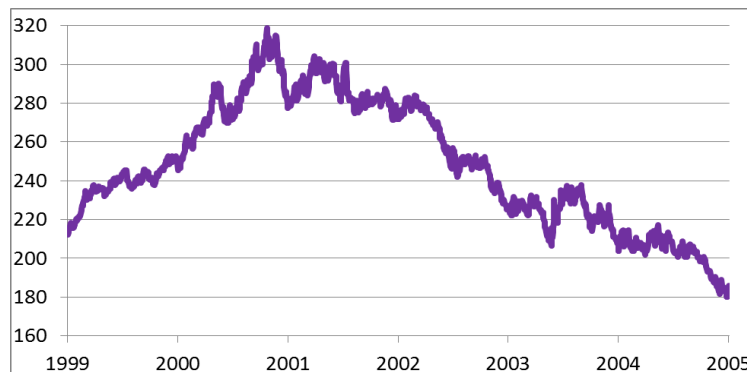

A dollár árfolyamát látjuk az elmúlt 5 évben, 200-ról felment közel 300-ra, és aztán majd a felére esett vissza.

Aki devizában adósodik el, annak nem árt egyszer egy ilyen ábrát egyszer alaposan szemügyre venni, és elgondolkodni, hogy feltehetően mennyibe is fog neki kerülni a törlesztőrészlet és a kamat, lehet hogy nagyon kevésbe, lehet hogy sokba. Pont ez a kockázat.

A kockázat nem csak valami rossz, nem mint a biztosításnál a káresemény, hanem egy nagyobb nyereség vagy nagyobb veszteség lehetősége.

Az USD árfolyama az MNB adataiból:

Részlet az előadás írásos változatából:

Az elmúlt 6 évben kb. 50%-ot drágult a dollár, majd ezt követően az értékének majd a felére esett (13. ábra). Az alacsony devizakamat miatt rohamosan terjed a devizahitel-felvétel, miközben általában nem lehet egyoldalúan megnyerni a kamatkülönbséget. Amit nyerünk a kamaton, azt akár el is bukhatjuk az árfolyamon. Nem tudni mikor, és milyen mértékű árfolyamváltozások formájában. Ez bizony kockázat a javából.

Nem egy deviza vagy részvény várható árfolyam-alakulása érdekel most minket - azaz, hogy felmegy vagy lemegy az árfolyam -, hanem csak az, hogy az árfolyam változása során mekkorák a kilengések. Könnyen felkészülhetünk arra, ha hidegre fordul az idő, és arra is, ha felmelegszik, a legmacerásabb, ha hirtelen változékony lesz az időjárás. Egy befektetőnek sem mellékes, hogy mennyire lesz változékony a gazdasági időjárás.

Az első szembetűnő jelenség, hogy miközben az árfolyamgrafikonokon vannak határozottan emelkedőnek vagy csökkenőnek tűnő szakaszok, a napi változásokat vizsgálva nincsenek olyan periódusok, amikor csak pozitív vagy csak negatív lenne a napi árváltozás. Az árfolyam sohasem úgy zuhan, mint a kő, hanem egy csipkézett pályát követve.

Megfigyelhető továbbá, hogy időről időre markánsan megváltozik az, hogy milyenszéles sávban szóródnak a hozamok.

/G-02/ Száz úr az előadásában foglalkozott a részvények árfolyamváltozásával is, nem csak a devizaárfolyamok változásával.

André Kosztolányi egyik könyvében azzal a hasonlattal él, hogy a részvény árfolyama olyan, mint a kutya, akit a gazdája sétáltat: hol előre szalad, hol lemarad, de lényegében arra megy amerre a gazdája. Mik azok a fundamentális tényezők, amelyekhez lazán igazodik a részvényárfolyamok kacskaringós pályája?

Az ábrán a 3 görbe eltérését az okozza, hogy mennyire laza a 3 kutya pórása, mekkora a volatilitásuk. A volatilitás jelentősen különböző az egyes időszakokban és eltérő az egyes részvényeknél. A tőzsdén, és általában a pénzügyi piacokon még a bizonytalanság mértéke is bizonytalan. Ha nem diszkrét ugrásokkal képzeljük el az árfolyam változását, hanem folytonos függvényként, akkor a Brown-mozgás és annak matematikai apparátusa van segítségünkre.

/G-03/ Száz úr az előadásában egy példát is felhoz arra, hogy amikor valaki az áru, vagy pénzpiacra lépést tesz (vesz, illetve elad), fontos, hogy tudja az árfolyam milyen helyzetben van. Aki meglehetősen szerencsétlen módon 1998 július végén vásárolt részvényeket, amikor a BUX értéke 8.300 körül volt, az szeptember közepére elvesztette befektetésének több mint felét. Ekkora a BUX értéke 3.800 körül ingadozott. Ha valaki meggondolatlan módon mondjuk 40 év munkájából származó megtakarítását fektette így be, az 20 évi munkájának teljes nettó eredményét látta elúszni. A következő év decemberére tért vissza a BUX a 8.300-as tartományba. Aki tudott eddig várni, és nem adta el ijedtében a részvényeit, az jószerével észre sem vette a piac megingását.

/G-04/ Amennyiben lehetséges, fel kell rajzolni egy trendvonalat és ahhoz képest lehet nézni, hogy jelen pillanatban az árfolyam hol helyezkedik el. Ez a fajta vizsgálat támpontot adhat ahhoz, hogy milyen lépést tegyünk, vagy éppen ne tegyünk – segít egy egyéni stratégia kidolgozásában.

/G-05/ Egy devizaárfolyam vizsgálatánál az eddigi ismeretünk alapján fel lehet vázolni árfolyam trendet. A határidős árfolyam számolása során egy évre előre lehet nézni a várható árfolyamokat. Ha a számolás során a bankközi kamatlábakból indulunk ki, akkor egy évre előre felvázolhatunk egy trendet. Ebben semmilyen becslés, vagy sejtés nincs, hisz mind a magyar, mind svájci bankközi kamatlábak elérhetőek a MNB honlapja által is:

Referencia-kamatlábnak a hitelszerződésekben meghatározott változó hitelkamat számításának alapjául szolgáló, a nyilvánosság számára hozzáférhető mindenkor irányadó kamatlábat tekintjük. Ennek mértékére a hitelezőnek nincs ráhatása, jellemzően a BUBOR, LIBOR, vagy EURIBOR valamelyike a devizanem függvényében.

A referencia-kamatlábakat a különböző devizanemekben és periódusokra a Magyar Nemzeti Bank teszi közzé ezen az oldalon.

Mutató megnevezése	Devizanem	Periódus hossza	Hivatalos értékek
BUBOR ¹	HUF	1/3/6/12 hó	http://www.mnb.hu/letoltes/bubor2.xls
LIBOR ²	CHF	1/3/6/12 hó	https://www.theice.com/marketdata/reports/170 ³
LIBOR	EUR	1/3/6/12 hó	https://www.theice.com/marketdata/reports/170 ⁴
LIBOR	JPY	1/3/6/12 hó	https://www.theice.com/marketdata/reports/170 ⁵
LIBOR	USD	1/3/6/12 hó	https://www.theice.com/marketdata/reports/170 ⁶
EURIBOR ⁷	EUR	1/3/6/12 hó	http://www.emmi-benchmarks.eu/euribor-org/euribor-rates.html
Államadósság Kezelő Központ diszkont-kincstárjegy hozam	HUF	3/6/12 hó	http://www.akk.hu/hu/statisztika/hozamok-indexek-forgalmi-adatok/referenciahozamok?download=1
Jegybanki alapkamat	HUF	-	http://www.mnb.hu/Jegybanki_alapkamat_alakulasa
Jegybanki alapkamat	CHF	-	http://www.snb.ch/en/about/stat/statpub/zidea/id/current_interest_exchange_rates ⁸
Jegybanki alapkamat	EUR	-	http://www.ecb.europa.eu/stats/monetary/rates/html/index.en.html ⁹
Jegybanki irányadó kamat	JPY	-	http://www.stat-search.boj.or.jp/ssi/mtshtml/d_en.html ¹⁰
Jegybanki alapkamat	USD	-	http://www.newyorkfed.org/markets/statistics/dlyrates/fedrate.html ¹¹

2007 április 10.-én például a CHF Libor kamatlábai 2,15% és 2,59% között mozogtak.

ENOR	PUBLICATION	
	TIME*	CHF ICE LIBOR 10-APR-2007
Spot Next	3:49:09 du.	2.15000
1 Week	3:49:09 du.	2.17000
1 Month	3:49:09 du.	2.21000
2 Month	3:49:09 du.	2.25000
3 Month	3:49:09 du.	2.30500
6 Month	3:49:09 du.	2.43000
1 Year	3:49:09 du.	2.59000

2016 január 5.-én a CHF Libor értékei negatívak voltak.

TENOR	PUBLICATION	
	TIME*	CHF ICE LIBOR 05-JAN-2016
Spot Next	11:45:01 de.	-0.77300
1 Week	11:45:01 de.	-0.82700
1 Month	11:45:01 de.	-0.79400
2 Month	11:45:01 de.	-0.78300
3 Month	11:45:01 de.	-0.75400
6 Month	11:45:01 de.	-0.68900
1 Year	11:45:01 de.	-0.60060

Az előző két dátumra a BUBOR értékei:

jegyzési nap	2007.04.10	2016.01.06
O/N	8,18	1,04
1hét	8,08	1,35
2hét	8,07	1,35
1hónap	8,03	1,35
2hónap	7,95	1,35
3hónap	7,90	1,35
4hónap	7,88	-
5hónap	7,85	-
6hónap	7,83	1,35
7hónap	7,79	-
8hónap	7,76	-
9hónap	7,74	1,35
10hónap	7,69	-
11hónap	7,68	-
12hónap	7,64	1,35

/G-06/ Hosszabb időtartamra tudunk trendvonalat felvázolni, ha az állampapírok hozamait vizsgáljuk (egyfajta kamatlábaknak tekinthetjük ezeket a hozamokat). Az állampapírok hozamainak vizsgálatával foglalkozik a már idézett győri Pénzpiaci számítások című könyv.

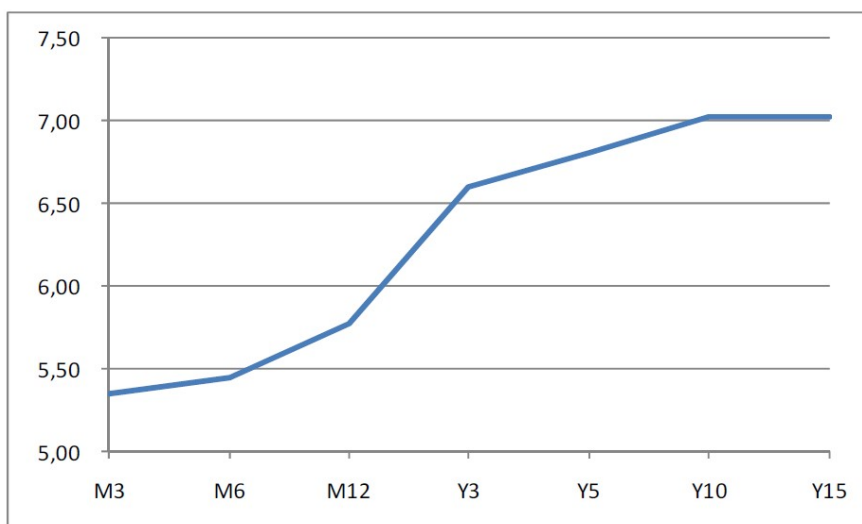
Az állampapírok másodlagos kereskedelme azt a célt szolgálja, hogy a kibocsátás után is bármikor lehessen állampapírt venni, vagy azt eladni. Az Államadósság Kezelő Központ által kibocsátott államkötvényekkel a Budapesti Értéktőzsdén is kereskednek, így a kereskedési adatok között megtaláljuk ezek adott időpontban érvényes árfolyamát is.

Azokat a kötvényeket, amelyek nem fizetnek kupon, zéró kupon kötvényeknek hívjuk.

A hozamgörbe az azonos kockázatú, de eltérő futamidejű befektetések hozamait ábrázolja.

Egyik leggyakoribb fajtája az állampapír-piaci hozamgörbe.

35. ábra: Referencia-hozamgörbe Magyarországon 2010.10.29-én

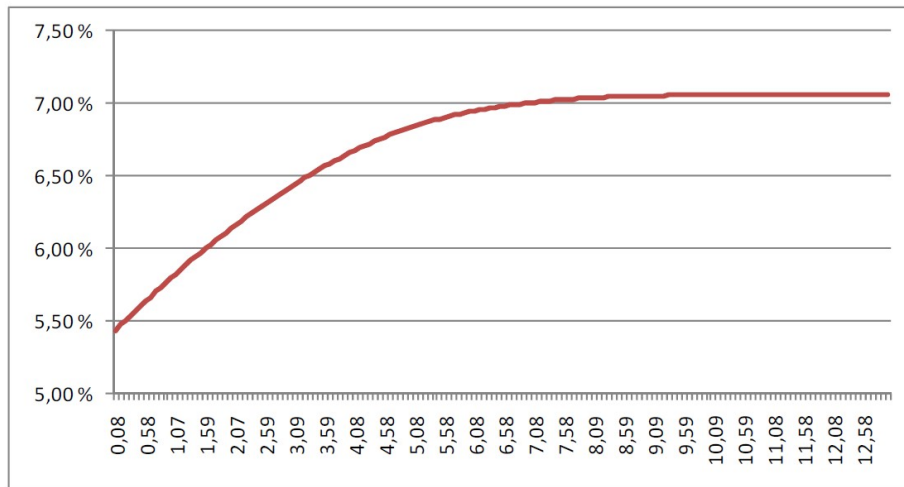
forrás: www.akk.hu

Látható, hogy az Államadósság Kezelő Központ által alkalmazott referencia-hozamgörbe a következő lejáratokra tartalmazza az állampapír-piaci hozamokat:

- három hónap (M3)
- hat hónap (M6)
- egy év (M12)
- három év (Y3)
- öt év (Y5)
- tíz év (Y10)
- tizenöt év (Y15)

Az adatokat a következő módon kell értelmeznünk:

36. ábra: Zérókupon hozamgörbe Magyarországon 2010.10.29-én

forrás: www.akk.hu

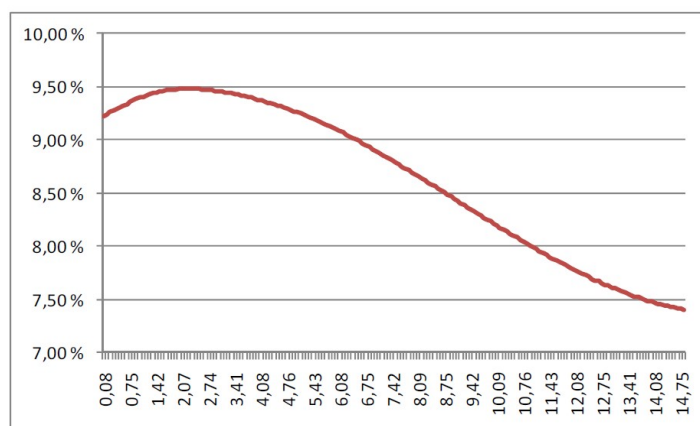
Mivel a referencia kevesebb adatból áll, ezért alakja jóval töredezetebb. A zérókupon hozamgörbe közel 200 lejáratot tartalmaz, így alakja sokkal simább, mint a referencia hozamgörbéé.

Az emelkedő hozamgörbe alakja sem mindig egyforma, a hosszú lejáratokon a görbe ellaposodása jellemző, de elképzelhető ettől eltérő alakzat is.

A hozamgörbe hagyományos alakja emelkedő, ez látható a 36. ábra esetében is. A befektetők a hosszabb időszakra történő befektetésért cserébe nagyobb hozamot várnak el.

Ettől teljesen eltérő eset az ún. *pivoting*, amikor a hozamgörbe „átfordul” és a rövidebb futamidőkön érhetőek el nagyobb hozamok. Az ilyen görbe háttérében jellemzően egy erős dezinflációs folyamat húzódik meg. Dezinfláció esetén a hosszabb futamidőkre (azonos reálhozam-elvárás esetén) alacsonyabb nominális hozamok is biztosítják a befektetők számára az elvárt hozamokat.

38. ábra: Zérókupon hozamgörbe Magyarországon 2009.01.05-én

forrás: www.akk.hu

A 38. ábra egy ilyen állapotot mutat a magyar állampapír-piacon 2009.01.05-re vonatkozóan.

A defláció az infláció csökkenését jelenti. (Nem keverendő össze a deflációval, mely negatív inflációt jelent – ezekről majd később bővebben). Ez a görbe a szakértőknek (és már nekünk is) azt jelzi, hogy az infláció csökkenése várható.

A hozamgörbe alakja a befektetők hozamvárásait tükrözi. Vegyük a következő két befektetési lehetőséget.

9. táblázat: Két eltérő kötvénybefektetés értékelése a hozamok és a kamatvárákozások alapján

Alternatíva	Jellemzők
1	Befektetés éves egyszeri, 6%-os kuponkifizetést biztosító, két éves lejáratú kötvénybe,
2	Befektetés éves egyszeri, 5%-os kuponkifizetést biztosító, egy éves lejáratú kötvénybe

forrás: saját szerkesztés

Ha azt gondoljuk, hogy a második évben a hozam 8%-ra emelkedik, akkor inkább a második alternatívát választjuk, így a pénzünket a második évben már a magasabb kamat mellett fektethetjük be újra. Ha úgy véljük, hogy a kamat a második évben 4%-ra esik, akkor mindenképp az első befektetést választjuk. (Feltéve, ha a pénzt a második évben is be szeretnénk fektetni és nem használjuk fel fogyasztási célra).

/G-07/ Két évtizeddel korábban, 1998.-ban az MNB Füzetek sorozatában jelent meg Csajbók Attila tanulmánya a Zéró-kupon hozamgörbe becslés jegybanki szemszögből (1998 március).

Magyarországon az elmúlt években kialakult az államkötvények viszonylag likvid piaca, kézenfekvőnek tűnik, hogy ezen eszközök árából a monetáris hatóság minél több információt próbáljon kinyerni a piacnak a nominális kamatok illetve az infláció jövőbeli alakulására vonatkozó várakozásairól.

A hozamgörbe legáltalánosabb definíciója szerint egy olyan függvény, amely minden egyes lejáratához hozzárendeli a piac által arra a lejáratra elvárt hozamot. Legtöbbször különböző lejáratú, hitelviszonyt megtestesítő értékpapírok (kötvények, kincstárjegyek, stb.) piacon megfigyelhető hozamait használjuk hozamgörbe szerkesztésére. Fontos, hogy a szerkesztéshez használt értékpapírok ugyanabba a kockázati kategóriába essenek. Ez azt is jelenti, hogy elméletben minden kockázatszinthez külön hozamgörbe tartozik. A gyakorlatban a hozamgörbe-becslések általában egyetlen kockázati osztályra, az állampapírok körére koncentrálnak, amit magyaráz ezen értékpapírok gazdag lejáratú struktúrája és általában likvid piaca.

A piaci szereplőknek mindig van valamilyen elképzelésük a kamatok jövőbeli alakulásáról, azaz van egy becslésük a zéró-kupon hozamgörbéről, hiszen enélkül nem tudnának kötvényeket árazni. A kötvények piaci ára tehát - implicit módon - mindig tartalmazza a zéró-kupon hozamgörbét.

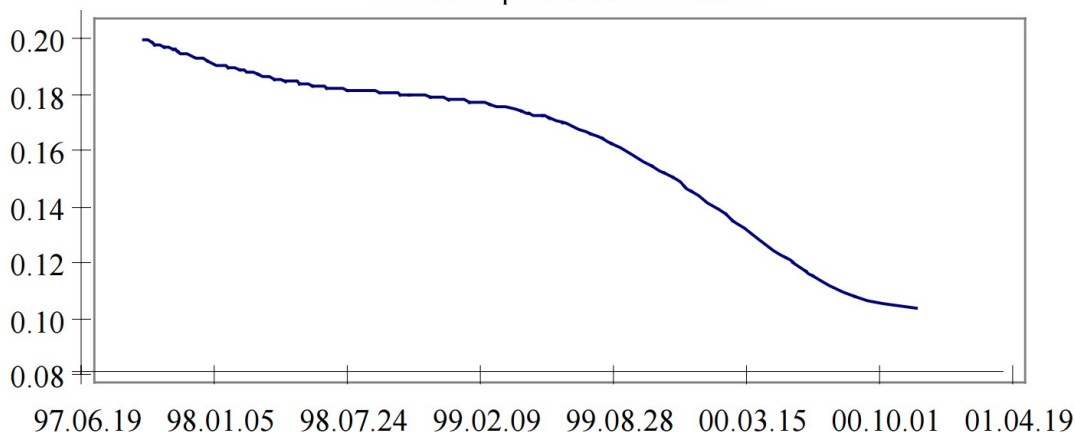
A monetáris politika indikátorai közül kiemelkedő jelentőségű lehet egy, a gazdasági szereplők inflációs várakozásait tükröző mutató, méghozzá két szempontból is: egyrészt a piac inflációs várakozását a jegybank saját modelljébe beépítve felhasználhatja a saját inflációs előrejelzése készítésében, másrészt a piaci várakozások és a bejelentett inflációs cél viszonyából következtetni lehet arra, hogy a piac mennyire itéli hitelesnek a kitűzött inflációs célt.

A hozamgörbe jelentősége a monetáris politika számára abban áll, hogy belőle - bizonyos feltételek teljesülése esetén - következtetni lehet a gazdasági szereplőknek a nominális kamatok jövőbeni

alakulására vonatkozó várakozásira, illetve - amennyiben néhány további feltétel is teljesül - az általuk különböző időtávokra várt átlagos inflációs rátákra. A hozamgörbe tehát egy fontos potenciális indikátor.

Az 1. ábra a következőképp értelmezhető: a piaci szereplők 1997. szeptember 12-én a jövőbeni 1 éves hozamok lassú csökkenését várták nagyjából 1998 végéig, majd egy gyorsabb - évi kb. 300 bázispontos - csökkenést 1999-ben és 2000-ben egyaránt.

1. ábra: Implikált 1 éves forward kamatok, 1997. szept. 12.
hetedfokú polinomiális illesztés

Az implikált forwardok további jól hasznosítható tulajdonsága, hogy két ország implikált forward görbéjét egymásból kivonva megkapjuk a piac által a jelenben várt jövőbeli leértékelődés pályáját. Ez különösen hasznos lehet rögzített árfolyam politikát folytató országokban, hiszen a piac által várt jövőbeli leértékelésről ad képet, így akár spekulációs támadások előrejelzésében is szerephez juthat.

Fontosnak tartom kiemelni: itt már a várható deviza árfolyamváltozásról van szó: „a piac által várt jövőbeli leértékelésről ad képet”, „következtethetünk a leértékelési várakozásokra”.

Két ország zéró-kupon hozamgörbéjét összevetve, bizonyos feltételek teljesülése esetén következtethetünk a különböző időtávra vonatkozó leértékelési várakozásokra. Fontos azonban, hogy az összevetésre kerülő hozamgörbék valóban kompatibilisek - lehetőleg ugyanazzal a módszerrel kalkuláltak - legyenek. Ebből a szempontból egyértelműnek tűnik a Svensson módszerrel becsült hozamgörbe előnye. Ahogy az a dolgozat végén található Mellékletből látszik, a fejlett országok jegybankjainak jó részében evvel a módszerrel történik a zéró-kupon hozamgörbe becslése

/G-08/ A Hitelintézeti Szemlében, a Bankszövetség lapjában jelent meg 2008-ban Schepp Zoltán tanulmánya „Néhány gondolat a változó kamatozású devizafinanszírozás kockázatairól” címmel. Schepp Zoltántól már idéztük azt a táblázatot, mely megmutatta, hogy egész Európában a magyar kamatlábak voltak éveken keresztül a legmagasabbak.

Schepp Zoltán 1991-ben szerzett közgazdász és német nyelvi ágazati szakfordítói diplomát a JPTE Közgazdaságtudományi Karán. 2004-ben védte meg Ph.D.-disszertációját a PTE Közgazdaságtudományi Karán, majd 2011-ben ugyanitt habilitált. 2005-től egyetemi docensi beosztásban dolgozik. Érdeklődési területe a rugalmas devizaárfolyamok elmélete és a nemzetközi pénzügyi kapcsolatok. E területekhez kapcsolódó tantárgyakat oktat a Kar alap- és mesterképzési programjain, valamint magyar és angol

nyelvű doktori képzésen. 2011-től kutatási és innovációs dékánhelyettes, ezt megelőzően 2007 és 2011 között a Kar mesterképzési programjainak igazgatója, még korábban a Kar és a Hageni Egyetem közötti kettős diploma program vezetője volt.

(Forrás: Pécsi Tudományegyetem Közgazdaságtudományi Kar honlap – Dr. Schepp Zoltán)

/G-09/ A kézenfekvő, ámbar félrevezető válasz az volna, hogy a devizahitelek alacsonyabb kamatozásuk miatt eredményezhetnek alacsonyabb forrásköltséget. Ez azonban fél igazság, pontosabban: így, ebben a formában egyszerűen nem állja meg a helyét.

A devizahitelek ugyanis csak akkor lehetnek olcsóbbak, ha a denominációs pénznem (pl. EUR vagy CHF) nem értékelődik fel a forinttal – mint bázis- vagy referenciapénznemmel – szemben annyira, hogy ezt kompenzálja. Ha a bázis- és a hitelpénznem kockázati jellemzői egybeesnének, akkor teljesülne a fedezetlen kamatparitás (uncovered interest parity – UIP), vagyis a várható hozamok és hitelterhek a várt árfolyamváltozás révén nemzetközileg kiegyenlítődnek, a piac által várt és a határidős árfolyam egybeesik.

Ez más megfogalmazásban azt is jelenti, hogy a magasabb kamatú pénznemben is olcsóbbnak bizonyulhat eladósodni, ha az illető pénznem elegendő mértékben gyengül a hitel futamideje alatt.

Hazánkban jelenleg ugyanis épp az új hitelek felvétele révén folyamatosan újratermelődő devizakínálat az egyik fontos oka annak, hogy nem következik be az utólagos hozamkiegyenlítődést eredményező forintleértékelődés. A devizaadósokra az egyik legnagyobb veszélyt épp az jelentené, ha ezen hitelek kereslete hirtelen és jelentős mértékben visszaesne.

Szükségnek tartom kiemelni egyrészt, hogy hosszú távon „a hitelterhek az árfolyamváltozás révén kiegyenlítődnek”, másrészt azért „nem következik be forintleértékelődés, mert az új hitelek felvétele révén újratermelődik a devizakínálat”.

Szükségnek tartom megismételni: „A devizaadósokra az egyik legnagyobb veszélyt épp az jelentené, ha ezen hitelek kereslete hirtelen és jelentős mértékben visszaesne.” A tények igazolták Schepp Zoltán megállapításait, a forint a devizahitelezés időszakában felülértékeltté vált, és amint megszűnt a devizahitelezés, a forint árfolyama „kiegyenlítődött”.

/G-10/ A svájci frank a világgazdaság talán legismertebb „menedékvalutája” (safe haven). Ez a gyakorlatban abban nyilvánul meg, hogy a svájci frank devizakockázati prémiuma a világ vezető devizáihoz képest is negatív. A svájci kamatlábak jellemzően alacsonyabbak a nyugati világ vezető pénznemeiben (USD, EUR stb.) jegyzett kamatlábaknál.

/G-11/ 2012 márciusában Schepp Zoltán és Pitz Mónika közös műhelytanulmányt készítettek Lakossági devizahitelezés Magyarországon: problémafelmérés és a frankhitelek banki árazásának empirikus vizsgálata címmel.

Két, azonos osztályba tartozó, de eltérő denominációjú pénzügyi eszköz (pl. azonos hátralévő futamidejű államkötvény vagy bankbetét) esetében a fedezetlen kamatparitás szerint az árfolyam várható változása kompenzálja a hozameltéréseket. Amennyiben azonban az egyik eszköz addicionális (pl. default vagy likviditási) kockázattal rendelkezik, akkor a befektetők azon egy kompenzációt, a szakmában kockázati

prémiumnak nevezett hozamkomponenst is elvárnak. Ez azonban azt is jelenti, hogy a várható leértékelődés a kamatkülönbségnél kisebb. Egy példával szemléltetve: amennyiben a magyar államkötvény 8%, a német viszont 2% éves hozamot fizet, akkor azonos kockázat esetében a forint euróval szembeni 6%-os várható leértékelődése (egyfajta várt tőkevesztés) kompenzálja a magasabb folyó jövedelmet. Ha azonban a magyar kötvények esetében magasabb a kockázat, és a befektetők mondjuk 4% kockázati prémiumot várnak el a forintban denominált papírtól, akkor a várható leértékelődés már csak 2%.

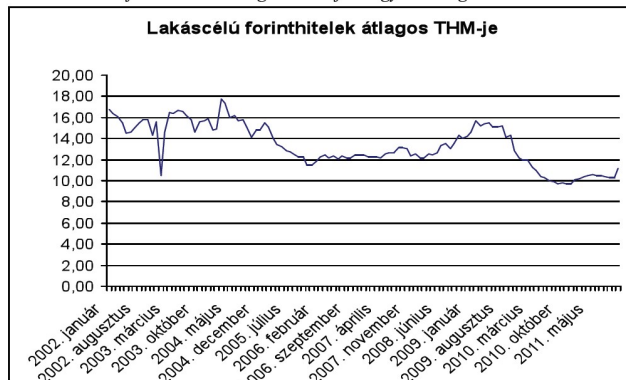
A forint védelmében az elmúlt évtizedben többször is végrehajtott intenzív jegybanki kamatemelések a változó kamatbázisú forintadósokat nagyon kedvezőtlenül érintették. Nem csodálkozhatunk tehát, ha a forintban megtapasztalt kamatkockázat az éveken keresztül alig érzékelhető árfolyamkockázatot is kedvezőbb színben tüntette fel a hitelfelvevők számára. Ezzel szemben az aktorok (úgy bankok, mind adósok) kockázatvállalási hajlandóságát is világosan jelzi az a tény, hogy forint helyett nem a már jelentős költségmegtakarítást ígérő euróra, hanem az annál mind árfolyam- mind kamatkockázati dimenzióban extrémebb profilú svájci frankra esett a választás az esetek döntő többségében.

Azt mindenképpen pontosítani kell a tények ismeretében, hogy a svájci frank kölcsönt nem azért választotta a lakosság, mert nagy a „kockázatvállalási hajlandósága”, hanem azért mert nem közölte velük sem a bank, sem pedig az állami szervek, hogy jelentős eltérés van a két deviza árfolyamkockázata között. Az viszont szerepet játszott a lakosság döntésében, hogy bíztak a tartósan alacsony kamatban, és el kívánták kerülni az „intenzív kamatemeléseket”.

/G-12/

A forintkamatok szintje önmagában is fontos kérdés. Az euró-zóna adósságválságához kapcsolódóan szinte naponta hallhatjuk manapság, hogy érett, és így viszonylag alacsony potenciális növekedési rátával rendelkező országok esetében már a 7% feletti kamatok is fenntarthatatlan pályára helyezhetik az államadósságot, ha annak mértéke az éves bruttó hazai jövedelem (GDP) 100%-ához közeli. Természetesen felzárkózási pályán lévő, gyorsabban fejlődő és valamivel magasabb inflációjú országokban ennél magasabb kamatok is fenntarthatóak lehetnek, miként azt épp az elmúlt két évtized hazai államadóssági pályája mutatja.

3. ábra: A lakáscélú forinthitelek átlagos THM-je Magyarországon 2002 és 2011 között

Egy háztartás számára azonban 10%-ot jelentősen meghaladó kamatszint mellett hosszabb távra (lakáshitelek esetében 20-25 évre) az éves összjövedelmet jelentősen meghaladó összegben eladósodni egzisztenciális öngyilkossággal érhet fel. Márpedig a támogatott lakáshitel konstrukcióktól eltekintve 2002 és 2008 között a forintkamatok inkább túllépték, mint elérték ezt a felvállalhatatlan szintet, mint azt az MNB historikus adatai is mutatják:

A háztartások még a gyakorlatilag csődben lévő Görögországban is 2,5-szer alacsonyabb kamat mellett tudtak felvenni árfolyamkockázattól mentes, hazai pénznemben denominált jelzáloghiteleket 2011. áprilisban, mint amilyen kamaton magyar háztartások forintban. Ehhez tényleg minden kommentár felesleges.

/G-13/ *A hazai bankok úgy emelték a lakossági szektor devizahitelezését növekedési versenyük központi termékévé, hogy kezdetektől tisztában voltak a kockázatok aránytalan megosztásával.*

A kidolgozott szerződéses megoldások eleve abból indultak ki, hogy jelentősebb sokkok vagy rendszerszerű problémák fellépése esetén azokat az ügyfelekre – kritikus tömeg elérése esetén rajtuk keresztül az aktuális kormányra – lehessen továbbhárítani. Tették mindezt annak tudatában, hogy az ügyfelek elsősorban többségének nyilvánvalóan nem álltak, és nem is állhattak rendelkezésre olyan eszközök, amelyek segítségével e kockázatokat fedezhették volna.

A moral hazard fogalmát ez a magatartás biztosan kimeríti.

Az ügyfelek kockázati tájékoztatása a formális előírásoknak ugyan megfelelt, de a ténylegesen fennálló információs aszimmetriák felszámolása tipikusan nem is állt a bankok szándékában. Sőt mi több: az információs aszimmetriákra alapozva igyekeztek versenyelőnyt szerezni a termékek valós tulajdonságait elrejtő konstrukciók (halasztott törlesztés, kezdeti akciós kamatidőszak, stb.), és manipulatív információk, ill. reklámok alkalmazásával. A hitelközvetítők bevonása a devizahitelek tömeges terítésébe az ügyfelek reális kockázati felvilágosítását olyannyira ellehetetlenítette, hogy az a banktulajdonosi érdeket is sértette a hitelfortfólió minőségének szisztematikus rontásán keresztül.

/G-14/ *A Budapesti Értéktőzsde 2004 októberében egy tanulmányt tett közzé, A devizahitelezés kockázati tényezői, és ezek csökkentése tőzsdei származékos termékekkel – címmel. A tanulmányban a szerző, Végh Richárd a zéró-kupon görbék adataiból számolt CHF árfolyamtrendet.*

Végh Richard 2004 és 2013 között a Budapesti Értéktőzsde Üzletpolitikai Igazgatóságán dolgozott különböző pozíciókban. 2013 novembere és 2015 decembere között a Magyar Nemzeti Bank (MNB) Tőkepiaci Felügyeleti Igazgatóságának igazgatójaként irányítása alá tartozott a hazai tőkepiaci intézmények felügyelete, belföldes kereskedelemmel, piacmanipulációval kapcsolatos piacfelügyeleti vizsgálatok lefolytatása, továbbá a tőkepiaci kibocsátói engedélyek kiadása. Az MNB-t számos hazai és külföldi szervezetben képviselte, többek között az ESMA Felügyelői Bizottságában. 2013 óta a Befektetővédelmi Alap (BEVA) igazgatósági tagja. 2015 decembere óta a Budapesti Értéktőzsde (BÉT) Igazgatóságának tagja, 2016. január 1-től annak vezérigazgatója.

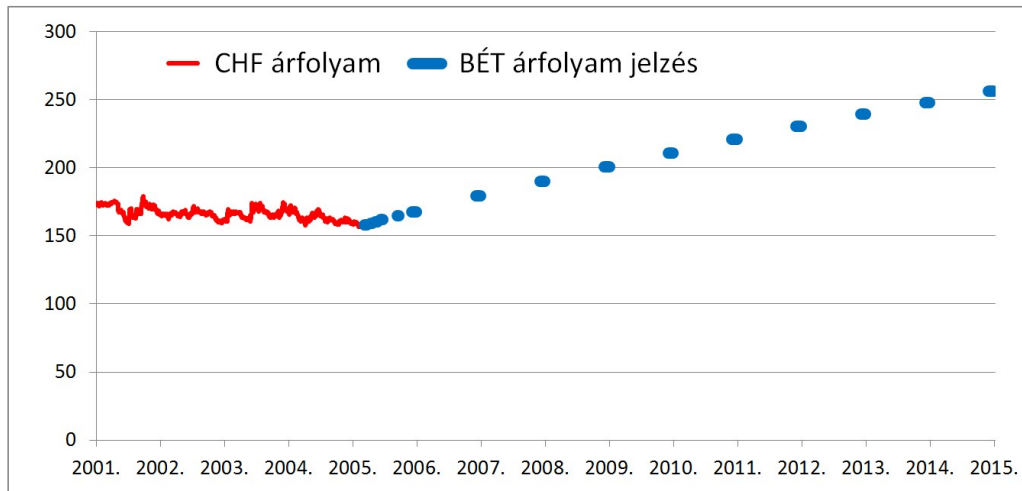
(Forrás: privatbankar.hu pénzügyi ki kicsoda?)

9. táblázat:

Határidős kontraktus	Elszámolóárak
CHF0503	158,13
CHF0504	159,22
CHF0505	160,06
CHF0506	162,13
CHF0509	165,00
CHF0512	167,51
CHF0612	179,29
CHF0712	189,89
CHF0812	200,50
CHF0912	210,92
CHF1012	220,95
CHF1112	230,49
CHF1212	239,51
CHF1312	247,98
CHF1412	256,10

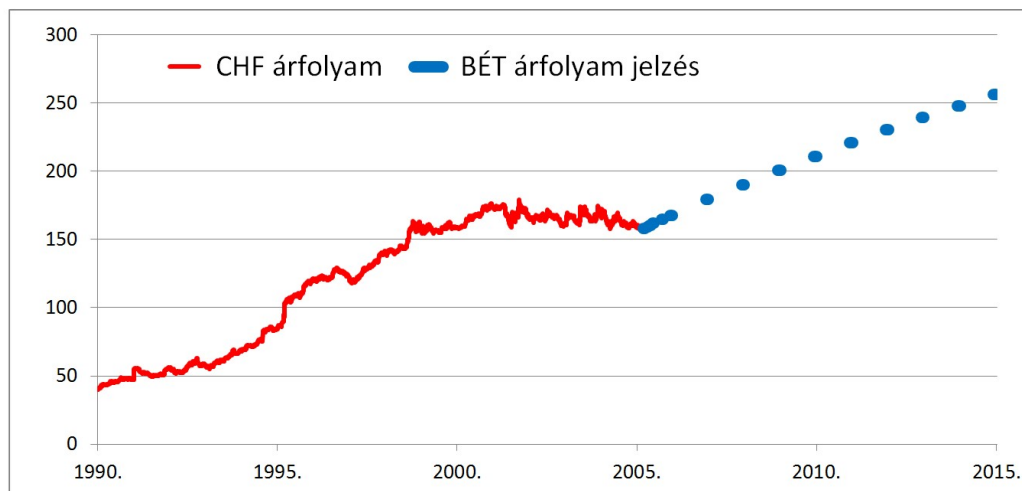
Bár a Tőzsdén maximálisan egyéves határidős kontraktusok érhetők el, a fenti példa analógiájára elvégeztünk a számításokat arra az esetre is, ha a hitel teljes futamidejére, azaz 10 évre előre tudnánk kötni határidős ügyletet. (A számításokat tartalmazó 9. táblázatban a vonal alatti határidős termékek csak elméleti számításaink eredménye, melyet az ÁKK zéró-kupon hozamgörbéje és enyhén emelkedő svájci hozamgörbe alapján számítottunk.)

A BÉT CHF árfolyam trendje (árfolyam előrejelzés) és a korábbi 5 év tényleges CHF árfolyama (MNB hivatalos árfolyam):

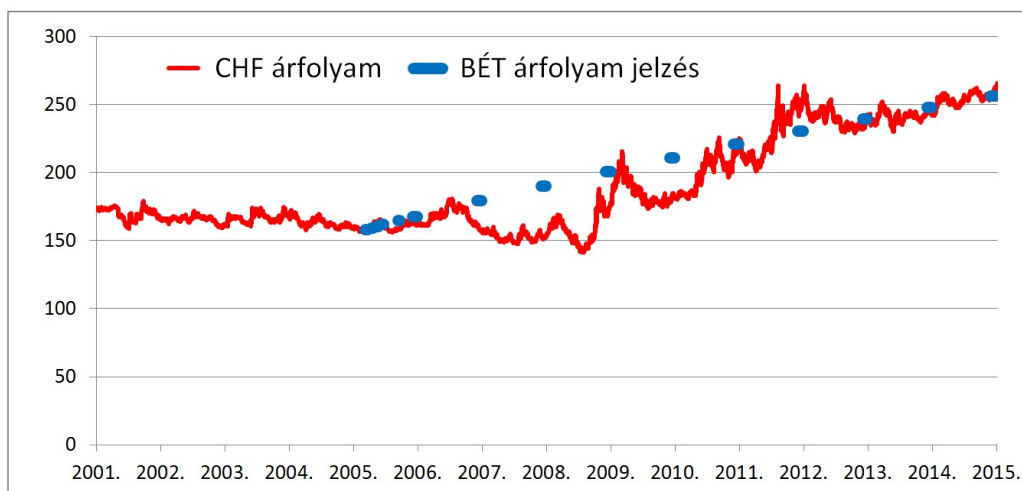
Már három olyan pénzügyi információt találtunk, amely mutatja egyértelműen, hogy a CHF árfolyama emelkedni fog. Egyrészt a bankok határidős árfolyama, másrészt a bankok deviza swapjainak lejáratí árfolyama és harmadrészt a BÉT most ismertetés alatt lévő tanulmánya.

Első ránézésre úgy tűnik, hogy valami trend fordulót jelez előre a BÉT (az eddigi vízszintes vonal átvált emelkedőbe, vagyis az eddigi stabil forintárfolyam, már el kezd tartósan gyengülni). Azonban, ha megvizsgáljuk a korábbi évek adatait is, akkor megállapíthatjuk, hogy egyáltalán nem beszélhetünk semmilyen trendfordulóról.

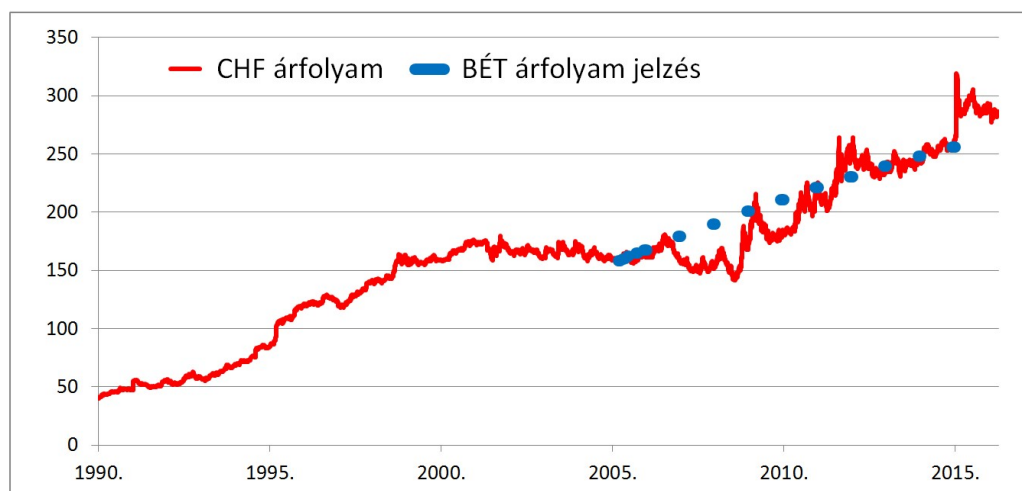
A CHF árfolyama 1990 óta 10 éven keresztül folyamatosan emelkedett, majd 2001-től egy szint körül mozgott (lefelé és felfelé kilengett), majd a BÉT újra emelkedést jelzett. Azonban nem trendváltásról kell ez esetben beszélnünk, hanem arról, hogy 2001 után a CHF árfolyama kevésbé emelkedett, mint „kellett volna”. A forint a CHF-kal szemben egyre inkább felülértékelté vált.

Ha megnézzük a BÉT tanulmány születése után eltelt időszak CHF árfolyamadatait is, azt látjuk, hogy a forint felértékelődése tovább tartott, egészen 2008 őszeig.

Érdeemes megfigyelni, hogy 2013-tól az előrejelzés körül alakul a CHF árfolyama. A kilengés nem egy vízszintes vonalhoz kapcsolódik, hanem egy emelkedő vonalhoz. A kutya nem egy álló gazdihoz képest mozog, hanem egy haladó gazdihoz képest.

A CHF árfolyama 1990-től egészen napjainkig:

A CHF árfolyama BÉT előrejelzéséhez, a trendhez képest hol lemaradt, hol pedig előreszalad, mint ahogy Száz úr idézte a porázon vezetett kutya esetét André Kosztolányitól.

Ugyanez elmondható a teljes 25 éves időszakról, hiszen a svájci kamatok mindig alacsonyabbak voltak a magyar kamatoknál, így a trend hosszú távon mindig forint romlás volt. Amennyiben rövid távon vizsgáljuk az árfolyamokat, annak is szerepe van, hogy adott pillanatban a CHF árfolyam éppen erős állapotban (a trendvonal fölött) vagy gyenge állapotban (a trendvonal alatt) van.

H – a lakosság árfolyamkockázatáról

/H-01/ A Budapesti Értéktőzsde 2004-es tanulmányából már idéztünk. Most megnézzük, hogy a lakosság árfolyamkockázatát miként ismerteti a BÉT!

„Cikkünkben bemutatjuk a devizahitelek kockázatait, melyek nagyságát, számításaink eredményeinek bemutatásával próbáljuk megfoghatóbbá tenni. Egy példán keresztül pedig bemutatjuk a Budapesti Értéktőzsdén elérhető származékos termékek használatát a devizahitelek kockázatainak csökkentésére.”
 „Számításainkat a következő paraméterekkel rendelkező elméleti hitelkonstrukcióra végeztük el. Három, a piacon elérhető devizára: forint, euró, svájci frank, mindhárom esetben a futamidő 10 év, azaz 120 hónap, a hitelkamatlábak pedig a forint esetében 15%, az euró esetében 9%, míg svájci frank esetében 7%. A hitel összege mindhárom deviza esetében 10 millió forint. A kamatlábak mértékét a piacon tapasztalható THM mutatók átlaga alapján határoztuk meg.”

Egyes devizák esetében az alábbi törlesztő részletek adódnak:

deviza	árfolyam	havi törlesztő részlet
forint		161.335 Ft
euró	245 forint/euró	126.665 Ft
svájci frank	160 forint/svájci frank	116.160 Ft

Jól látható a táblázatban a devizahitel előnye. A forint kölcsön törlesztő részlete közel 40%-kal magasabb, mint a svájci frank kölcsöné! A különbség nagyon jelentős, közel 50.000 Ft

/H-02/ A BÉT tanulmány tartalmaz egy táblázatot, mely megmutatja, hogy ha változik a kamatláb és egyúttal változik a CHF árfolyama is, akkor miként fog változni a törlesztő részlet nagysága. A kiinduló értékeknek (7% kamatláb és 160 Ft-os CHF árfolyam) megfelelő törlesztő részlet a táblázatban kék háttérrel ki van emelve. Az induló törlesztő részlet: 116.160 Ft.

6. táblázat: Havi törlesztőrészletek a svájci frank alapú hitel esetében a svájci frank alapú hitelkamatok és az árfolyam(+10, 20%) változása esetén:

árfolyam	128	144	160	176	192
kamatláb					
3%	77 312 Ft	86 976 Ft	96 640 Ft	106 304 Ft	115 968 Ft
5%	84 864 Ft	95 472 Ft	106 080 Ft	116 688 Ft	127 296 Ft
7%	92 928 Ft	104 544 Ft	116 160 Ft	127 776 Ft	139 392 Ft
9%	101 376 Ft	114 048 Ft	126 720 Ft	139 392 Ft	152 064 Ft
11%	110 208 Ft	123 984 Ft	137 760 Ft	151 536 Ft	165 312 Ft
13%	119 424 Ft	134 352 Ft	149 280 Ft	164 208 Ft	179 136 Ft

/H-03/ A táblázatban érdemes mindenképpen három hatást is észrevenni.

Amennyiben svájci frank árfolyama erősödik 160 forintról 192 forintra (20%-os svájci frank erősödés), akkor változatlan kamatláb mellett a havi törlesztő részlet 116.160 forintról 139.392 forintra emelkedik., akkor a törlesztő részlet emelkedés is pontosan 20%.

Azonban, ha a kamatláb ezzel együtt csökken 7%-ról 3%-ra, akkor az árfolyam emelkedést ellensúlyozza, kompenzálja a kamatláb csökkenése, sőt pár forinttal még csökken is (116.160 Ft-ról 115.968 Ft-ra) a törlesztő részlet. A 20%-os árfolyamemelkedés hatását teljesen semlegesítette ez esetben a kamatláb csökkenés.

Ha viszont az árfolyam emelkedéssel együtt jelentkezik a kamatláb emelkedés is, akkor két hatás együtt emeli a havi törlesztő részlet összegét. Amennyiben a svájci frank árfolyama erősödik 160 forintról 192 forintra és ezzel egy időben a kamatláb is emelkedik 7%-ról 11%-ra, akkor a törlesztő részlet 116.160 forintról 165.312 forintra emelkedik (ez már magasabb, mint a forintkölcsön törlesztő részlete). Ez már több mint 42%-os törlesztő részlet emelkedés, miközben a svájci frank árfolyama csupán 20%-kal emelkedett.

/H-04/ „Amikor az ember bemegy a bankba és választ az ott található hitelkonstrukciók közül, implicit fogadást köt arra vonatkozóan, hogy a következő 10-15 évben hogyan alakulnak majd a kamatlábak és az árfolyamok egymáshoz képest, vagy finomabban fogalmazva, választásával bonyolult makrogazdasági összefüggésekre vonatkozóan fejezi ki várakozásait. A tapasztalat azonban azt mutatja, hogy a választást leginkább a havi törlesztőrészlet nagysága befolyásolja. Mit lehet tenni abban az esetben, ha az idő előre haladtával a hitel felvevőjének megváltoznak a várakozásai a jövőbeni makrogazdasági mutatók alakulásával kapcsolatban és ezért az eredeti „fogadásából” ki akar szállni, vagy meg akarja azt változtatni?”

Az implicit szó jelentése: rejtett, közvetett.

A BÉT tanulmány ismerteti a törlesztő részleteket is (ami a „választást leginkább befolyásolja”) az általa 10 évre előre számolt CHF árfolyamok felhasználásával.

9. táblázat:

Határidős kontraktus	Elszámolóárak	hónap	havi törlesztőrészlet	díj	fedezet
CHF0503	158,13	1	114 802 Ft	115 Ft	9 750 Ft
CHF0504	159,22	1	115 594 Ft	116 Ft	9 750 Ft
CHF0505	160,06	1	116 204 Ft	116 Ft	9 750 Ft
CHF0506	162,13	3	353 119 Ft	1 059 Ft	29 250 Ft
CHF0509	165,00	3	359 370 Ft	1 078 Ft	29 250 Ft
CHF0512	167,51	3	364 837 Ft	1 095 Ft	29 250 Ft
CHF0612	179,29	12	1 561 982 Ft	18 744 Ft	117 000 Ft
CHF0712	189,89	12	1 654 315 Ft	19 852 Ft	117 000 Ft
CHF0812	200,50	12	1 746 771 Ft	20 961 Ft	117 000 Ft
CHF0912	210,92	12	1 837 557 Ft	22 051 Ft	117 000 Ft
CHF1012	220,95	12	1 924 926 Ft	23 099 Ft	117 000 Ft
CHF1112	230,49	12	2 008 050 Ft	24 097 Ft	117 000 Ft
CHF1212	239,51	12	2 086 621 Ft	25 039 Ft	117 000 Ft
CHF1312	247,98	12	2 160 371 Ft	25 924 Ft	117 000 Ft
CHF1412	256,10	12	2 231 160 Ft	26 774 Ft	117 000 Ft
Fedezett CHF hitel összesen			18 635 679 Ft	210 120 Ft	1 170 000 Ft
Forint hitel			120	161 335 Ft	
Forint törlesztőrészletek összesen			19 360 195 Ft		

A táblázat adataiból számolható a havi törlesztő részlet, a vonal alatti időszakra is:

árfolyam	havi törlesztő részlet		fizetve
158,13	1 726 CHF	114 802 Ft	114 802 Ft
159,22	1 726 CHF	115 594 Ft	115 594 Ft
160,06	1 726 CHF	116 204 Ft	116 204 Ft
162,13	3 726 CHF	117 706 Ft	353 119 Ft
165,00	3 726 CHF	119 790 Ft	359 370 Ft
167,51	3 726 CHF	121 612 Ft	364 837 Ft
179,29	12 726 CHF	130 165 Ft	1 561 982 Ft
189,89	12 726 CHF	137 860 Ft	1 654 315 Ft
200,50	12 726 CHF	145 564 Ft	1 746 771 Ft
210,92	12 726 CHF	153 130 Ft	1 837 557 Ft
220,95	12 726 CHF	160 411 Ft	1 924 926 Ft
230,49	12 726 CHF	167 338 Ft	2 008 050 Ft
239,51	12 726 CHF	173 885 Ft	2 086 621 Ft
247,98	12 726 CHF	180 031 Ft	2 160 371 Ft
256,10	12 726 CHF	185 930 Ft	2 231 160 Ft
		18 635 679 Ft	

10 év alatt a törlesztő részlet több mint 60%-kal nő. Az összesen visszafizetendő összeg pedig közel 5 millió forinttal növekszik (kezdő törlesztő részlettel számolva $120 \times 114.802 = 13.776.240$ Ft lett volna összesen).

A forintkölcsön törlesztő részlete a kezdeti időben 40%-kal volt magasabb, mint a CHF kölcsön kamata. Most azt látjuk, hogy már jóval magasabb a CHF kölcsön törlesztő részlete, mint a forint kölcsöné.

/H-05/ Térjünk most rá arra, hogy a BÉT milyen megoldást kínál a lakosságnak, hogy csökkentse az árfolyamkockázatot? Mire van szükség? Olyan megoldásra lenne szüksége az adósnak, amely átvállalja a törlesztő részlet növekedését. A cél: törlesztő részlet ne nőjön, ha az CHF árfolyama emelkedik.

Használhatjuk a Tőzsdén kereskedhető származtatott termékeket. Ezeknek a termékeknek az ára más, az úgynevezett alaptermék áralakulásától függ, mint például devizák árfolyama, vagy kamatszintek.

Elérhető, hogy ellentétes, úgynevezett fedezeti pozíció nyitásával a hiteladós összesített érzékenysége az árfolyam vagy kamatláb változására kisebb, akár nulla legyen, azaz ettől kezdve nem befolyásolja tényleges anyagi helyzetét az euró vagy svájci frank árfolyam illetve kamatláb változása.

Mint mindennek, a kockázat csökkentésének is ára van, ezért meg kell vizsgálni, hogy érdemes-e banki hitelből származó kamat és árfolyamkitettségeket a tőzsdén keresztül csökkenteni?

A tőzsdei származtatott termékek standardizált paraméterekkel rendelkeznek.

Külön fel kell hívni a figyelmet a fedezetek működési mechanizmusára: ez egy pénzeszámlát jelent, amin a pozíció nyitásakor a táblázatban feltüntetett értéket el kell helyezni.

Abban az esetben, ha a forint erősödik, a hitelek havi törlesztőrésze csökken, amit fokozatosan hónapról-hónapra érzékel az adós, ugyanakkor a fedezeti számlára azonnal be kell fizetni a származékos pozíció után a plusz fedezetet.

Ellenkező esetben azonban, ha a forint gyengül a magasabb havi törlesztőrészek csak fokozatosan jelentenek plusz terhet az adós számára, míg a fedezeti számláján azonnal megjelenik a határidős ügyletből származó bevétel.

/H-06/ „Ez a példa jól szemlélteti a származtatott termékek likviditási kockázatát, a fedezés azon tulajdonságát, hogy az nem csak a számunkra kedvezőtlen lehetőségek ellen gyűjt védelmet, da ha a körülmények jól alakulnak, akkor megfoszt annak gyümölcsétől is.”

/H-07/ Mindenképpen szükséges az alábbi tényeket rögzíteni a BÉT árfolyamkockázatával kapcsolatban:

1. a BÉT nem vesz és nem ad el svájci frankot, nincs deviza váltás az ügylet során
2. a devizának csupán a számolásban van szerepe, a származtatott termék jellegéből adódóan
3. fizetni kell a szolgáltatásért
4. az ügyfél „fedezeti számlájára” pénz érkezik az ügylet során, ha a forint gyengül (ez ellensúlyozza a magasabb törlesztő részlet okozta kárt)
5. az ügyfél „fedezeti számlájáról” pénzt vonnak le az ügylet során, ha a forint erősödik (ez elviszi az alacsonyabb törlesztő részlet kedvező hatását, elviszi az árfolyamnyereséget)
6. a származtatott termék fedezi az árfolyamkockázatot

Ez teljesen más, mint amit a bankok használnak az árfolyamkockázat kiküszöbölésére. A deviza swapoknál, mint láttuk:

1. a bank ténylegesen vásárol devizát a swap partnertől és előre rögzített árfolyamon ténylegesen eladja később a svájci frankot a swap partnernek, két esetben is van tehát deviza váltás a bank és a swap partner között
2. a bank valójában un. szintetikus devizát hoz létre, melynek az árfolyama rögzített, nem követi a deviza árfolyamát (bankközi árfolyam, MNB árfolyam, banki jegyzett árfolyam stb.)
3. nem kell külön fizetni a szolgáltatásért
4. nincs a banknak „fedezeti számlája”, melyből pénzt vonnának el az ügylet során, ha a forint gyengül és a deviza eladáskor több forintot kapna érte a bank (többet kap, mint amennyit a forint betétesnek fizetnie kell)
5. a bank „fedezeti számlájára” pénz sem érkezik az ügylet során akkor, ha a forint erősödik és a deviza eladáskor kevesebb forintot kapna a bank (ki kell valahonnét pótolni az összeget, hogy a forint betétest ki tudja fizetni a bank)
6. a svájci frankot a bank előre rögzíti a magasabb árfolyamon (mint vette) az elszámolási időre, így teljesen mindegy, hogy végül is miként változik ténylegesen a CHF árfolyama

/H-08/ Az adósnak minden esetben van árfolyamkockázata (akkor nincs, ha devizában kapja a fizetését, ha devizában jelentkezik a jövedelme – abban a devizában, amilyen devizában a kölcsönt felvette). Ez a kockázat független attól, hogy a banknak mi a forrása és az esetleges árfolyamkockázatot miként kezeli. A kockázat szerződésenként, egyénenként jelentkezik minden adósnál.

A banknak csak abban az esetben van árfolyamkockázata, ha a kihelyezett kölcsön mennyisége nincs összhangban a betét mennyiségével minden egyes devizanemben (természetesen külön-külön megvizsgálva). Banki árfolyamkockázat pl. USD forrásból forintkölcsönt nyújtani, EUR forrásból CHF kölcsönt nyújtani, forintforrásból CHF kölcsönt nyújtani (stb.). Az árfolyam kockázat nem az egyedi szerződések szintjén jelentkezik, hanem bank szinten..

Az adós a tőzsdei termékkel úgy tudja a kockázatot kezelni, hogy az ügylet során pénzt kap illetve pénzt ad.

A bank viszont fixálja az árfolyamot, függetleníti magát az árfolyam alakulásától, így elő sem fordulhat, hogy kevesebb forintot kap, mint amennyire számított.

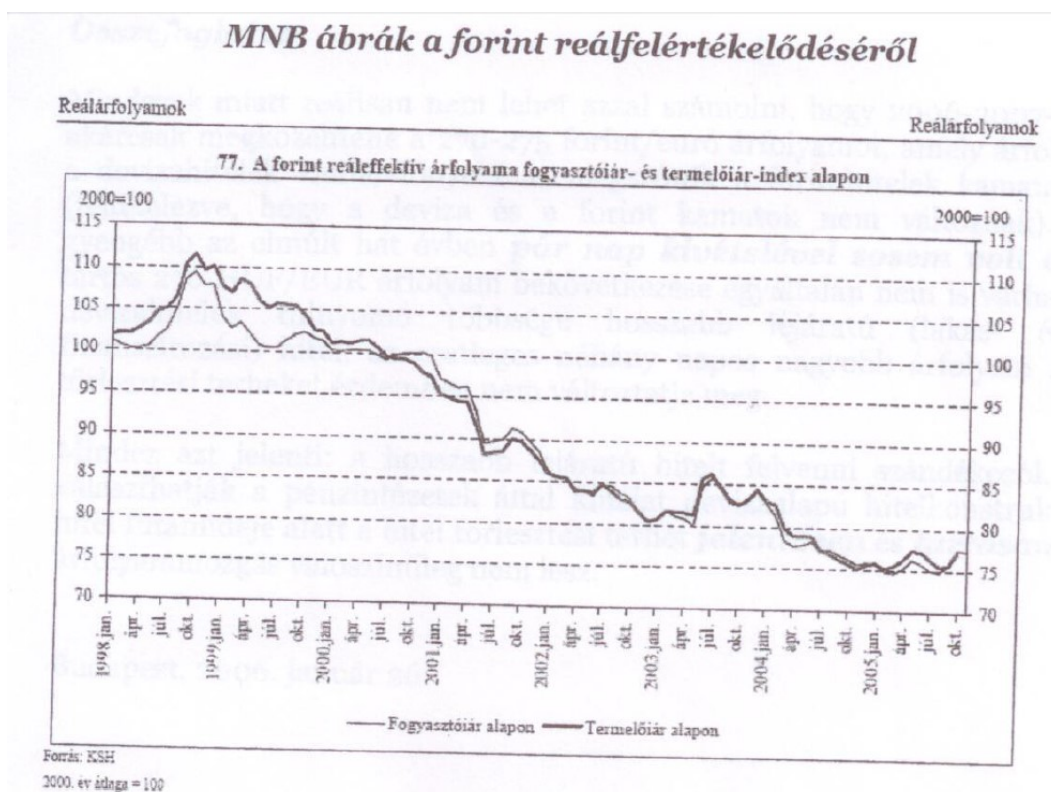
Nem véletlenszerű, hogy a banknak árfolyamkockázata van, mivel a bank szándékosan hozza létre az árfolyamkockázatot azzal, hogy nem abban a devizában nyújt kölcsönt amiben forrása van, és a későbbi időkből sem gyűjt forrást a meglévő devizakölcsönökhöz.

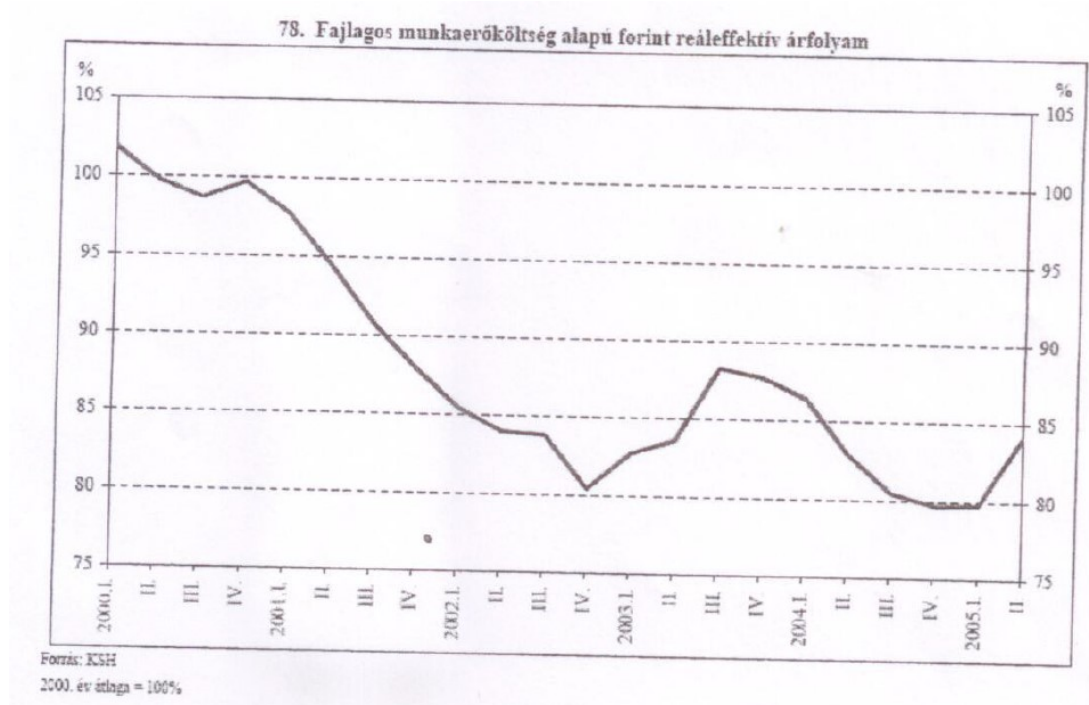
/H-09/ Egyértelműen bizonyítható, hogy a bankok már 2006 elején tudták, hogy a forint felülértékelt. A Bankszövetség a devizaalapú lakossági hitelek kockázatairól 2006. január 26.-án terjedelmes tájékoztatót adott ki.

Ha a 2000 évi átlagot 100-nak tekintjük, akár a fogyasztói árak, akár az ipari termelői árak alapján számított – HUF/EUR reál árfolyamindex 2005. októberig nagyjából 22%-kal erősödött. Másképp ez azt jelenti, hogy a forint árfolyama kevésbé gyengült, mint ha az a hazai és az EU-s infláció különbözetének megfelelően változott volna.

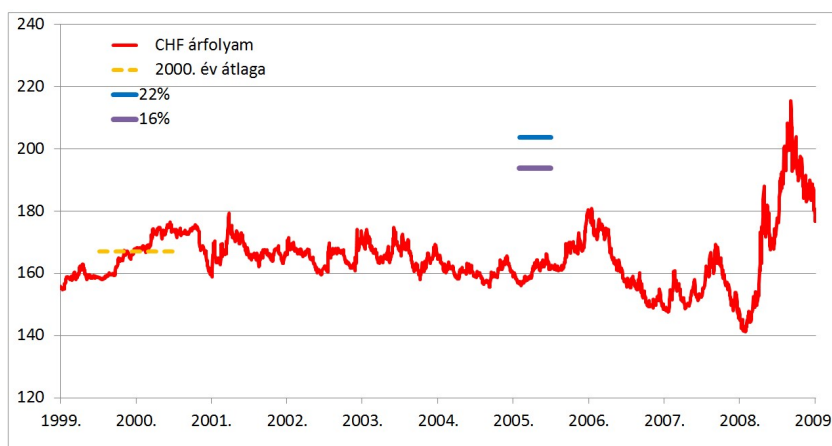
A fajlagos munkaerőköltség alapján számított HUF/EUR reál effektív árfolyam index 2005. júniusig nagyjából 16%-kal erősödött. Másképp ez azt jelenti, hogy a forint 16%-kal kevésbé gyengült, mint ha forintért vásárolható termelékeny munka mennyiségét vettük volna alapul, vagyis 2005. júniusában 1 euróért 16%-kal kevesebb hatékony munkát vásárolhatunk a munkapiacra, mint 2000. év átlagában.

Később a bankszövetségi tájékoztató több alkalommal is „évi 3-4%-os reálfelértékelést” említ. A Bankszövetség tájékoztatója a MNB ábrájával mutatja be a forint reálfelértékelődését. A 2000. év átlaga tekinthető 100 %-nak.

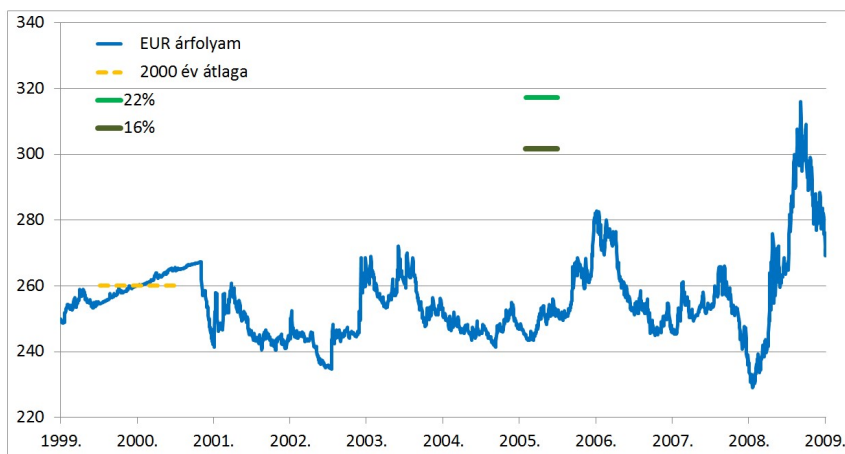
/H-10/ A korábbi adatokból tudjuk, hogy 2001-ben megszűnt a forint gyengülése, a CHF árfolyama évekig nem nagyon változott. 2005 közepére a Bankszövetség 22% illetve 16%-os reálfelértékelődést ír a tájékoztatójában 2000. év átlagához képest (167 Ft/CHF).

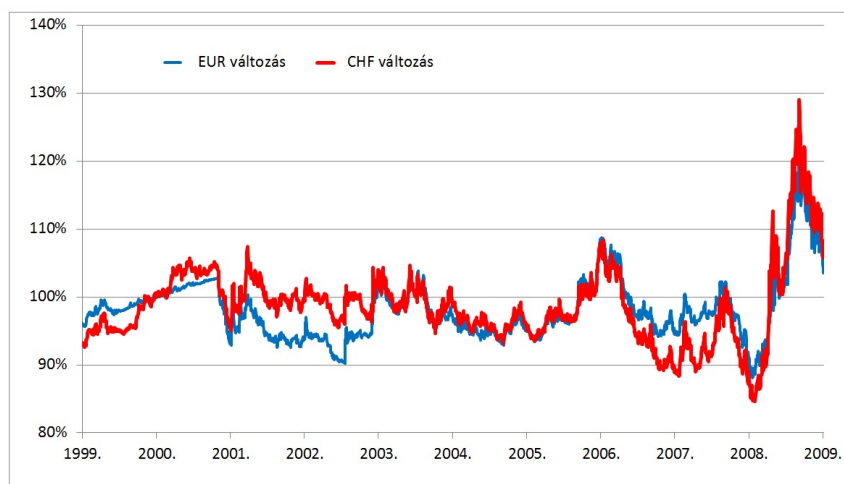
Ez a CHF esetében öt évvel később 204-194 Ft/CHF árfolyamot jelent. Ennyinek kellett volna lennie az árfolyamnak, ha a gazdasági körülmények hatására változik az árfolyam és „nem gyengül kevésbé” a forint.

A CHF tényleges árfolyam a piros vonal. A 2000. év átlaga a sárga szaggatott vonal. 2005 közepén a kék és a lila vonal jelzi, hogy nagyjából hol kellene lennie a CHF árfolyamának. Látható, 2009-ben megszűnt a relatív felértékelődés. A felelőtlen hitelezésből eredő pénzügyi válság „helyre billentette” a CHF árfolyamát, ekkor érte el a kék és lila vonalakkal jelölt árfolyam értéket.

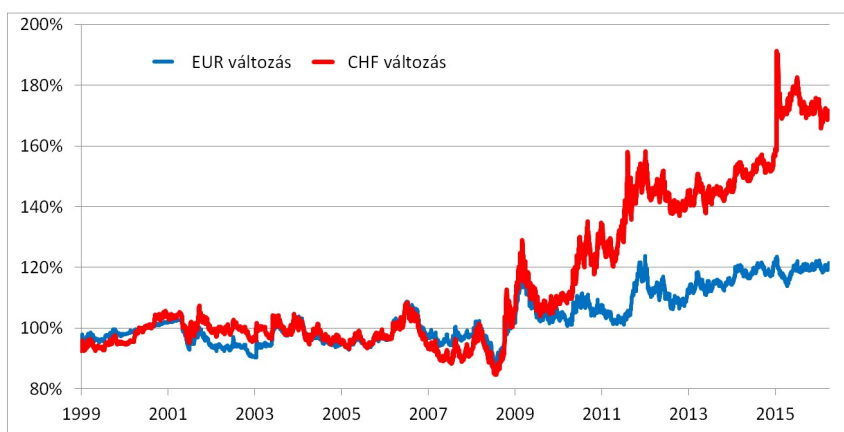
A Bankszövetség tájékoztatója azonban nem a CHF relatív felértékelődésére hivatkozott, hanem az Euróéra. Ha az Euró árfolyamait nézzük, hasonló eredményt kapunk, mint a CHF esetében.

A 2000. évi EUR árfolyam átlag 260. Figyelembe véve a relatív felértékelődést, öt évvel később 302-317 Ft/EUR árfolyamot jelent. A relatív felértékelődés az eurónál is 2009-ben szűnt meg.

Amennyiben megnézzük az EUR és a CHF árfolyamának a változását ebben a 10 éves időszakban és most is a 2000. év átlagát vesszük 100%-nak, akkor látjuk, hogy az EUR és a CHF árfolyama szinte teljesen egyformán változott tíz éven keresztül:

Azonban megtévesztő azt feltételezni, hogy az EUR és a CHF árfolyama mindig együtt mozog. A mai napig a 2000. évi átlaghoz képest az EUR 20%-ot erősödött, a CHF viszont 70%-ot.

/H-11/ A Bankszövetség a 2006 januári lakossági tájékoztatójában hosszasan elemzi, hogy milyen kockázatot vállal az, aki devizahitelt kíván felvenni.

A deviza alapú hitelek esetében a hitelfelvevőnek a forinthitelknél alacsonyabb nominális kamattal, viszont valamilyen mértékű árfolyamkockázattal kell számolnia.

Kérdés: milyen mértékű az árfolyamkockázat; reálisan számolhatunk-e azzal, hogy az árfolyamkockázat miatt a devizában hitelt felvevő háztartásokat súlyos veszteségek érhetik.

Valós-e az a félelem, amit az utóbbi időben - kampánycéllal – kormánypárti és ellenzéki oldalon egyaránt hangoztattak: „bekövetkezhet a forint tartós és jelentős mértékű gyengülése, s ha ez bekövetkezik, akkor a devizában eladósodottak törlesztési terhei akár elviselhetetlen mértékben is megnövekednek”.

Hosszabb távon egyértelműen azzal kell számolni, hogy a forint árfolyama – legalábbis reálértékben – folyamatosan felértékelődik.

Az erős hazai fizetőeszköz nem számít kivételesnek a poszt-szocialista EU országokban, többé-kevésbé mindegyiknél ez a helyzet.

Nemcsak a reálértékben vett tartós forintgyengülést zárhatjuk ki a lehetséges jövőbeni forgatókönyvek közül, hanem a forint jelentős és tartós nominális gyengülését is.

Ma a gazdaság - az államháztartás minden gondjával együtt is – gyorsan fejlődik, s erősebb, mint korábban, a befektetők hozaméhsége pedig tartósan erősnek tűnik.

Összefoglalva

Mindezek miatt reálisan nem lehet azzal számolni, hogy 2006-2007-ben a forint akárcsak megközelítené a 270-275 forint/euró árfolyamot, amely árfolyam mellett a devizahitelek kamatelőnye már megszűnik a forintbitelek kamataihoz képest (feltételezve, hogy a deviza és a forint kamatok nem változnak). 270-Ft-nál gyengébb az elmúlt hat évben **pár nap kivételével sosem volt a forint**, és tartós 270 HUF/EUR árfolyam bekövetkezése egyáltalán nem is várható.) Mivel a devizahitelek túlnyomó többsége hosszabb lejáratú (lakás- és gépkocsi finanszírozási) hitel, az esetleges néhány napos nagyobb árfolyam ingadozás a törlesztési terheket érdemben nem változtatja meg.

Mindez azt jelenti: a hosszabb lejáratú hitelt felvenni szándékozók nyugodtan választhatják a pénzintézetek által kínálat devizaalapú hitelkonstrukciókat is; a hitel futamideje alatt a hitel törlesztési terhet **jelentősen** és **tartósan** megnövelő árfolyammozgás valószínűleg nem lesz.

Budapest, 2006. január 26.

/H-12/ Nem egészen két évvel később a Bankszövetség már „megközelítőleg” 30%-os „jelentős felértékelődést” állapít meg.

A forint/euró árfolyam 2000. és 2007. között a 253 forintos átlag körül ingadozott, viszonylag csekély szórás mellett. (Egy-egy rövid időszakban az árfolyam nagyobb ingadozást is mutatott.) A forint az euróhoz képest ebben az időszakban mindegyik reál effektív árfolyamindex alapján jelentősen felértékelődött (fogyasztói inflációk különbsége alapján megközelítőleg 30%-kal).

(Forrás: Beszámoló a Bankszövetség 2007. évi tevékenységéről – 2008. március)

A forint felértékeltsége a Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyelete számára is ismert volt 2007-ben.

A hazai valuta az első negyedévben jelentősen erősödött mind az euróhoz, mind a lakossági devizahitelek zömének denominációját képező, svájci frankhoz képest.

Az erősödő forint kedvezően érintette a lakosságot, érzékelhetően csökkentette devizahitel terheiket.

Ugyanakkor a devizahitelek magas és az első negyedévben tovább növekvő aránya, mind a vállalkozói,

mind a lakossági körben olyan nagyrészt fedezetlen nyitott pozíciót tartalmaz, ami jelentékeny piaci kockázatot hordoz magában, olyat, ami kedvezőtlen körülmények között hitelezési kockázattá alakulhat át. a forint jelentős felértékelődése miatt a devizahitel-állományok forintban értékelve számottevően összezsugorodtak.

(Forrás: PSZÁF - Gyorsjelentés a pénzügyi szektor 2007. első negyedéről - 2007. május)

A bankhitelek belül 2007-ben gyorsuló ütemben emelkedett a deviza-, elsősorban pedig a viszonylag alacsony kamatozású svájci frank hitelek aránya. Az év végén az összes banki ügyfélhitelek 63 százaléka állt fenn külföldi valutában. A devizahitelek térnyerésének gyorsulása nagy valószínűséggel összefügg a forintnak a 2006. évi átmeneti instabilitást követő érdemi felértékelődésével.

(Forrás: PSZÁF – Éves jelentés 2007.)

/H-13/ Az hogy globális válság van, az ismert volt már 2008. elején a PSZÁF előtt.

Az észak-amerikai jelzálogpiac válsága létének immár harmadik, a következményeként létrejött globális értékpapírosítási válság pedig második esztendejébe lépett.

A pénzügyi szektorban és azon kívül még nagyarányú további veszteségekre kell számítani, illetve látható, hogy a válság még jelentős, és bizonytalan ideig elhúzódhat. Az erős euró jelentős részben megóvta a térség gazdaságait a száguldó energia- és élelmiszerárak inflációs hatásától.

Nem valószínű azonban, hogy hosszabb távon Nyugat-Európa mentes maradhatna az észak-amerikai gazdaságot sújtó nehézségek hatásaitól.

...az európai nemzeti ingatlanpiacok közül több kimondottan kifesztettnek tűnik, és az árak trendjéből ítélve a korrekciót közvetlenül megelőző időszakban van. Az ingatlanszektor több európai országban a gazdaság jelentős részét adja, a fő keresleti tényezőt jelentő lakosság pedig számottevően eladósodott. Subprime jellegű, pusztán eszközalapú hitelezés Európában is létezik, igaz, kevésbé elterjedt, mint az Egyesült Államokban.

Az elemzők ... részint térségi fertőzési kockázattal számolnak, részint pedig figyelembe veszik Magyarország fennmaradó makrogazdasági egyensúlytalanságait és más belső eredetű kockázatait. E kétfajta kockázati profil megfelelő kombinációja alkalmas lehet akár arra is, hogy a piaci elemzésekben Magyarországot egyfajta sérülékeny fejlődő ország szerepében tüntesse fel.

A valuta-, kötvény- és részvénytőzsdéken azonban az elkövetkező év során is a szokásosnál jelentősebb mértékű volatilitásra lehet számítani.

A forinthelekhez képest változatlanul igen jelentős kamatelőny miatt folyamatosan növekszik a devizahitelek aránya, aminek révén emelkedik a banki ügyfelek fedezetlen árfolyamkockázatából adódó közvetett hitelkockázat is.

(Forrás: PSZÁF – Éves jelentés 2007.)

I – a lakosság folyamatos megtévesztése, nem kell félni

/I-01/ Idézzük fel, miben állapodtak meg a bankok 2004-ben? A pénzintézetek egyeztetettek, hogy miként nyújtsanak egységesen tájékoztatást az Ügyfeleknek a kölcsönszerződések árfolyam kockázatáról.

„A tervezet szerint a jelzáloghitelekhez kapcsolódó vételi jog érvényesítésének kockázatáról, valamint a devizahitelek árfolyamkockázatának tudomásul vételéről a hitelintézeteknek kockázatfeltáró nyilatkozatokat kell készíteniük és ezeket az ügyfelekkel alá kell íratniuk.

Bár tagbankjaink is egyetértettek azzal az ombudsmani megállapítással, hogy érdemi lépéseket kell tenniük ügyfelek jobb informálása érdekében, alapvetően túlzottnak és részben hibásnak ítélték a Hpt.-módosítás mértékét, jellegét. A két kockázatfeltáró nyilatkozattal kapcsolatosan az merült fel, hogy a hitelezés kapcsán – a vételi jogon és az árfolyamkockázaton kívül – még sok hasonlóan nagy kockázat (kamat-, törlesztési-, kezési-, óvadéki kockázat) éri az ügyfelet, mégsem lehet az összesről külön nyilatkozatot készíteni. A bankok mindenesetre fontosnak tartották, hogy e nyilatkozatok minden banknál egységesek legyenek, nehogy az ügyfél utólag – bukás esetén – azt mondhassa, hogy egy másik bank szövege sokkal jobban feltárta a kockázatot, s annak alapján nem vette volna fel a hitelt. (Beszámoló a Bankszövetség 2014. évi tevékenységéről - C Fogyasztóvédelem – 2. A Hpt. fogyasztóvédelmi jellegű módosítása)

/I-02/ A következő oldalakon lévő idézetek az MTI Archivumából származnak azért, hogy érthetőbb, világosabb legyen minden, a CHF árfolyamán szemléltetem a fejleményeket. 2003 nyarán gyengült a forint. Ekkor még nem voltak jelzálog devizahitelek.

Devizaalapú hitelek - a finanszírozók nem javasolják átalakításukat

Budapest, 2003. június 5., csütörtök (MTI-ECO) - A forint szerdai leértékelése megdrágította a devizaalapú hiteleket, a szakemberek azonban nem ajánlják a forinthitelekre való konvertálást, mert az jelentős költséggel járna az ügyfelek számára.

Az MKB-nál úgy gondolják, hogy ügyfelek ezután sem kerülhetnek tartósan hátrányos helyzetbe, mert szerintük a forint nem lesz tartósan gyenge, s náluk szinte kizárólag hosszú, 5-10 éves lejáratú hitelszerződések vannak. Mint Müller János elmondta, az MKB a lakáshitelek kamatait felülvizsgálja, mert szeretné versenyképesebbé tenni, de erről még az árfolyamváltozást megelőzően döntöttek.

A Postabank-Leasing Rt. devizahitel állományának több mint 90 százaléka svájci frankban van kihelyezve, ezt csak áttételesen érinti az euró forinttal szembeni erősödése - mondta az Econews érdeklődésére Pásti Béla vezérigazgató-helyettes. Pásti ugyancsak a kivárást javasolja az ügyfeleknek, gyenge forint mellett szerinte nem szabad lezárni a devizahiteleket.

Korábban is előfordult már forintgyengülés, de nem izgatta az ügyfeleket, mert mérsékelt és kiszámítható volt, nem olyan durva, mint a mostani. Bár néhányan már érdeklődtek afelől, hogy fizetési probléma esetén van-e mód a hitel forintra konvertálására, a Postabank-Leasingnél nem tartják valószínűnek, hogy a szerződések tömeges zárására kerülne sor.

/I-03/ A 2003. júniusi 8%-os forintgyengülés nagy volt, azonban egyáltalán nem volt rendkívüli.

Ezt tisztán mutatják az előző pár év árfolyam változásai.

/I-04/ A 2004 tavaszán jelentek meg a deviza alapú lakáskölcsönök, amelyek kedvezőbbek az államilag támogatott forintkölcsönöknél.

OS - Lapszemle - Népszava

Budapest, 2004. március 4., csütörtök (OS)

Hamarosan szinte minden kereskedelmi bank kínál devizaalapú lakáshiteleket. Ezeknek ugyanis akár 5-6 százalékkal is kedvezőbbek a kamatai az államilag támogatott hitelekénél, s így adott esetben több ezer forint különbség is adódhat a havi törlesztő részletben.

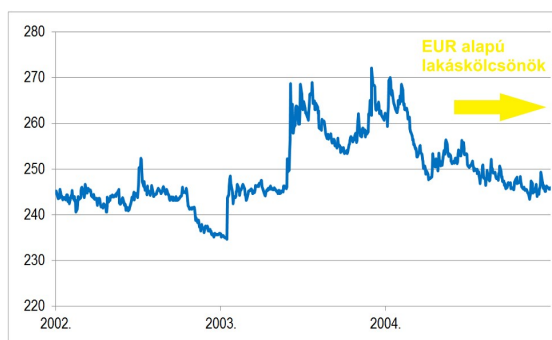
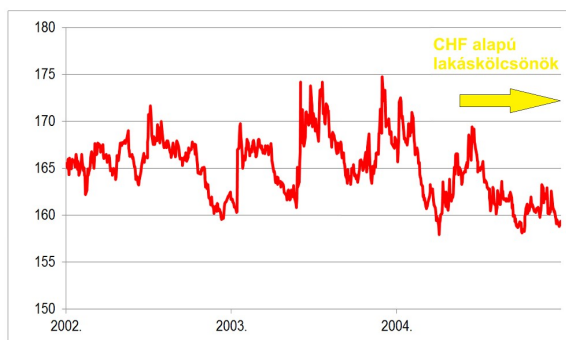
Óriási érdeklődést remélnék a bankok, mivel kedvező feltételek mellett tudnak hozzájutni euróhoz, illetve svájci frankhoz, ami mellett alacsony kamat esetén is jövedelmező a devizahitel-folyósítás.

Ráadásul ez a konstrukció sokkal szélesebb körben használható fel a támogatott hitelekénél, hiszen nemcsak új és használt lakás vásárlására, hanem felújításra, s áthidaló kölcsönként is kérhető.

A tapasztalatok szerint az ügyfelek a hitelfelvételkor látható havi törlesztő részlet alapján mérlegelnek. Ez azonban félrevezető is lehet - ismerik el a banki szakértők -, hiszen az aktuálisan kiszámított törlesztő részlet semmit sem mond arról, mennyi lesz a hitel a következő hónapban. Több ezer forinttal is emelkedhet a lakáshitel törlesztő részlete a forint gyengülésével.

Jelenleg a forint és az euró alapkamata között 10,5 százalékos a különbség, ezért a devizahitelt felvevő ügyfelek addig nem járhatnak rosszabbul, amíg 283 forint fölé nem emelkedik az euró árfolyama.

/I-05/ A CHF és az EUR árfolyama a deviza alapú kölcsönök bevezetésének idején.

A Svájci Nemzeti Bank egyből figyelmeztette a magyar vezetést a lakosságot fenyegető veszélyről.

/I-06/ A 2004 áprilisában folytatódik a lakosság tájékoztatása a „deviza alapú lakáshitelekéről”.

Lakáshitelt - forintra vagy devizára alapozva?

2004. április 26.

(MTI-Press) - A forint mai, magas kamatszintje mellett csábítóak a deviza alapú lakáshitelek viszonylag alacsonynak tűnő kamatköltségei. A lakáshitel azonban nem egy-két évre szól, érdemes tehát számolni és alaposan végiggondolni a különféle hitelfajtákkal járó kockázatokat.

Szinte minden nagy, a lakáshitel-piacon működő kereskedelmi bank belépett vagy rövidesen belép a deviza alapú lakáshitelek piacára. A sietség érthető, hiszen - az államilag támogatott lakáshitelek kamatainak emelkedésére válaszul - némileg megcsappant az érdeklődés a forintbitelek iránt, s többen választják a devizahiteleket. A bankárok úgy látják, az ügyfeleket egyelőre a devizahitel-felvétellel járó kockázatok kevésbé érdeklik, csak a ma igen attraktív - kezelési költség nélkül 3,99-5,99 százalékos - éves kamat alapján döntenek.

Kétféle deviza alapú lakáshitel létezik ma a magyar piacon: az euró alapú és az ennél átlagosan 1-1,5 százalékkal alacsonyabb éves kamatú svájci frank alapú hitel. Mindkettőt nyújtja az Erste Bank Hungary, az Inter-Európa Bank, a CIB Bank, a K&H Bank és a Raiffeisen Bank is. Több lépésben, de néhány héten belül megjelenik a devizahitel-piacon a HVB Bank, az FHB Földhitel- és Jelzálogbank, valamint az OTP Bank is.

Alcím: Melyek a kockázatok?

A deviza alapú hitelek esetében a hitelfelvevőnek kétféle kockázatot kell vállalnia, az árfolyamkockázatot és a kamatkockázatot.

Az árfolyamkockázat vállalása azt jelenti, hogy ha a forint az adott devizához képest erősödik, akkor az ügyfelek havi törlesztő részletei csökkennek, ha gyengül, akkor ugyanazért a devizáért többet kell fizetnie, azaz nő a havi törlesztő részlet. A törlesztő részletet az adott deviza napi árfolyama alapján számolják ki, tehát az adós nem tudhatja előre, pontosan mekkora lesz a fizetendő részlet. Ez annyit jelent, hogy az ügyfél egy-egy havi törlesztő részlete 2-3 százalékkal nőhet, amely a többség számára vállalható kockázat.

A másik kockázat a kamatszinttel kapcsolatos. A hitelek ugyanis változó kamatozásúak, vagyis ha az adott deviza kamatszintje nő, akkor a hitel kamatait is megemeli a bank. Ezt a kockázatot egyébként a változó kamatozású forintbiteleknél is vállalnia kell az ügyfélnek.

További - bár a megkérdezett szakemberek szerint nem túl jelentős - kockázatot rejt a svájci frank alapú hitel felvétele az euró alapúval szemben. A forint árfolyamát már az euró bevezetését megelőzően rögzítik - ekkor csatlakozunk az ERM-II rendszerhez -, s attól az időponttól kezdve a forint már az euróval együtt fog mozogni, azaz, az árfolyam-kockázat megszűnik. A svájci frank alapú hitel kockázatát - illetve akkor már a svájci frank-euró árfolyamkockázatát - azonban a hitelt felvevőnek továbbra is viselnie kell.

A lakáshitelek általában hosszú lejáratúak, 10-15-20 évre veszik fel őket. Mivel az euróhoz való csatlakozás a mostani feltételezések szerint 2008-2010-ben bekövetkezik, az árfolyam rögzítése pedig ennél is korábban, a devizahitel felvevőnek az árfolyamkockázatot csak a törlesztés első néhány évében kell vállalnia.

/I-07/ 2004. nyarán az volt a Bankszövetség véleménye, hogy túl erős a forint.

Bank - a magyar bankszövetség elnöke kamatsökkentést és gyengébb forintot szeretne

Budapest, 2004. július 14., szerda (MTI/Dow Jones) - A magyarországi kamatok túlságosan magasak, és a forint túl erős a jelenlegi gazdasági körülményekhez képest - vélekedett Erdei Tamás, a Magyar Bankszövetség elnöke, a Dow Jones hírügynökségnek nyilatkozva. Erdei szerint a Magyar Nemzeti Banknak most kisebb kamatsökkentést kellene végrehajtania, - reagálva a javuló inflációs kilátásokra - és a jelenlegi 11,50 százalékos kamatszint az év végére 10 százalék alá csökkenhetne.

A forinttal kapcsolatban elmondta: jelenlegi stabilitása jó hír a bankoknak, de relatív ereje nincs összhangban a gazdaság erejével.

A 255-260 forintos euró megfelelőbb lenne a gazdaság számára – tette hozzá. Szerdán az euróval 250 forintos ár körül kereskedtek és az alkuszok várakozásai szerint e körül van az ellenállási szint is.

- részlet-

/I-08/ A 2004. augusztusában az MNB hírlevélben hívta fel a kockázatokra a figyelmet: hosszabb távon 30-35%-kal nőhet a havi törlesztő részlet, amennyiben 1,5-3 %-kal nő a CHF kölcsön kamatlába és közben romlik a forint árfolyama is.

A devizaalapúak kiszoríthatják a piaci alapú forinthiteleket - MNB

Budapest, 2004. augusztus 1., vasárnap (MTI)

Rövid távon a devizaalapú hitelek kiszoríthatják a piaci forinthiteleket és versenyt támasztanak az új lakásokhoz nyújtott támogatott kölcsönöknek is, hosszú távon azonban a keresletet csökkentheti a forinkamatlábak várható mérséklése - áll a Magyar Nemzeti Bank (MNB) legfrissebb hírlevelében.

Az összeállítás ismerteti: a devizaalapú hitelek részesedése jelenleg a teljes lakáshitel-állományból alacsony, de gyorsan nő. Májusban a teljes állomány 1,9 százalékát, 32 milliárd forintot, júniusban már 2,6 százalékát, 45 milliárd forintot tett ki a devizaalapú hitelek állománya.

... a bankrendszeri teljes kamatmarzs 1,8-3,2 százalékra csökkent. A bankok a devizaalapú termékeknél ennél csaknem kétszer nagyobb, átlagosan 5 százalék körüli marzsot realizálnak.

A kiadvány megemlíti, hogy jelenleg az eurózónában és Svájcban történelmi mélypontra vannak a kamatok. A múltbeli tapasztalatokra hivatkozva az összeállítás középtávon többlépcsős kamatemelést valószínűsít, amelynek mértéke elérheti az 1,5-3 százalékpontot is.

Hozzáteszik: ezzel párhuzamosan bekövetkezhet a forint árfolyamának gyengülése is, ezek a változások együttesen, hosszabb távon akár 30-35 százalékkal is megnövelhetik a havi törlesztő részlet nagyságát. Az összeállítás szerint a devizaalapú hitelezés térnyerése érzékenyebbé teheti a bankrendszert a külső sokkokra, amelyek egyszerre nagyszámú hitel vissza nem fizetéséhez vezethetnek.

/I-09/ A 2005-ben a PSZÁF terjedelmes összehasonlító elemzést végez. Ebben kitér az árfolyamkockázatra is.

A forint árfolyamának várható alakulása tekintetében a szakemberek véleménye megosztott. Egyes elemzők szerint a forint jelenleg enyhén alulértékelt, azaz hosszútávon nem várható a forint számottevő

gyengülése. Mások szerint a költségvetési hiány és a fizetési mérleg egyenlegének alakulása az elmúlt időszakoknál nagyobb arányú forint-leértékelődést is okozhat.

(Forrás: PSZÁF - A bankok ingatlanfedezetű devizahiteleinek összehasonlító elemzése - Szabályozási, elemzési és nemzetközi igazgatóság - Elemzési és kutatási főosztály - 2005. november)

I-10/ A 2005. őszén megjelentek kisebb kockázatú, árfolyam-garantált kölcsönök. Ez azonban nem mentesít teljesen az árfolyamkockázat alól. Az Inter-Európa Banknál a CHF esetén 7 Ft kedvezményt jelent, ha a CHF árfolyam meghaladja a 175 forintot.

Árfolyam-garanciát nyújt devizahitelei mellé az Inter-Európa Bank

Budapest, 2005. szeptember 22., csütörtök (MTI)

Az idén év végéig árfolyam-garanciát ad euró és svájci frank alapú lakáshitelei, valamint szabad felhasználású személyi kölcsönei mellé az Inter-Európa Bank - tette közzé az Inter-Európa Bank Rt. (IEB) csütörtökön.

Az IEB azon ügyfelek számára, akik 2005. szeptember 19-e és 2005. december 31-e között nyújtják be devizahitel-kérelmüket, a bank a hitel első két évében - 2007. december 31-ig - a havi törlesztő részleteiből eurónként legfeljebb 10 forintos árfolyam-garanciát vállal, abban az esetben, ha az euró/forint árfolyam 260 forint fölé kerülne.

Az árfolyam-garancia azt jelenti, hogy ha a hitelfelvevőnek 260-270 forint/eurós árfolyam között kellene törlesztenie, az Inter-Európa Bank 260 forintos fix árfolyamon fogja átváltani számára a forintot euróra. Ha az árfolyam 270 forint fölé mozdulna, akkor teljes, eurónként 10 forintos garanciát nyújt a bank, vagyis például egy 276 forint/eurós árfolyam esetében az ügyfélnek 266 forintos árfolyamon kell törlesztenie hitelét.

Ez - az IEB számításai szerint - egy 130 ezer forintos, 2005 szeptemberében 500 eurós havi törlesztésű hitel esetében évi 60 ezer forintos megtakarítást jelent a hitelfelvevő számára.

A svájci frank alapú lakossági jelzáloghitelek hitelek esetében a bank arra az esetre vállal - legfeljebb 7 forint értékben - árfolyam-garanciát, ha a svájci frank árfolyama 175 forint fölé kerülne.

Sikeres fogadtatás esetén az Inter-Európa Bank megfontolja, hogy az árfolyam-garanciát kiterjeszti az euró magyarországi bevezetéséig.

I-11/ Fél évvel később az OTP is bevezeti az árfolyamgarantált devizahitelt.

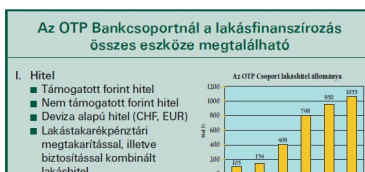

Árfolyamgarantált ingatlanfedezetű hitelek

Az OTP Bank a piacon egyedülálló szolgáltatást nyújt az ingatlanfedezetű hitelek körében: a svájci frank alapú lakás- és jelzálog típusú hitelekre a legnagyobb hazai bank árfolyamgaranciát kínál.

Az OTP Bank ezzel olyan megoldást tesz elérhetővé, amellyel kedvezőtlen irányú árfolyam-elmozdulás esetén az ügyfelek törlesztési terhének növekedése korlátozható. Ha a forint és a svájci frank árfolyama az előre rögzített árfolyamszint

származó rendszeres, a mindenkori minimálbérek megfelelő jövedelemmel, illetve per- és tehermentes, rendezett tulajdoni háttérrel rendelkezők. Az árfolyamgaranciával az OTP Bank ügyfelei számára a svájci frank alapú

Az OTP Bank ezzel olyan megoldást tesz elérhetővé, amellyel kedvezőtlen irányú árfolyam-elmozdulás esetén az ügyfelek törlesztési terhének növekedése korlátozható. Ha a forint és a svájci frank árfolyama az előre rögzített árfolyamszint fölé kerül, az ügyfél által forintban fizetett havi törlesztőrészlet összege nem nő tovább.

A garantált árfolyam mértéke március 14-étől 173 Ft/CHF.

Az árfolyamgarantált svájci frank alapú lakáshitel kamata évi 3,7%, a kezelési költség havi: 0,17%. A hitelkeret beállítási jutalék a hitelösszeg 1,9 százaléka, minimum 90 CHF. A hitel futamideje legalább 10 év, legfeljebb 25 év (THM: 6,46%)

Az OTP egyben büszkén számol be arról is ebben a kiadványában, hogy milyen sikeres az OTP devizahitel:

Az árfolyam garanciával az OTP Bank ügyfelei számára a svájci frank alapú lakás- és jelzálog típusú hitelek törlesztésének kockázatát kívánja csökkenteni.

Ezzel egyidejűleg a legnagyobb hazai bank evidens üzletpolitikai célja, hogy tovább erősítse devizahitel-piaci pozícióját és a tavalyi utolsó negyedév piaci növekményéből szerzett 30%-os részesedését növelje.

Az OTP Bankcsoport az alacsony törlesztésű svájci frank alapú jelzálog típusú hitelnél továbbra is a piacon elérhető legalacsonyabb, míg az alacsony törlesztésű svájci frank alapú lakáshitelnél a második legjobb induló törlesztőrészletet kínálja ügyfeleinek.

Az OTP Bankcsoport nyújtotta 2005 végén a több mint harmincszereplős magyarországi hitelintézeti rendszerben kihelyezett teljes hitelállomány 21,4 százalékát.

A háztartások által felvett hitelek 37,7 százalékát, a lakáscélú hitelek 46,4 százalékát – ez utóbbiakon belül a forinthitelek 52,6 százalékát és a devizahitelek 22,5 százalékát – az OTP Bankcsoport nyújtotta az elmúlt év végén.

/I-12/ Szerződéskötéskor az OTP az árfolyam garantálást nem a futamidő végéig, hanem csak 2 évig biztosította. 2008-ban, amikor gyengült a forint árfolyama, egyszerűen az OTP kivette az árfolyam garantálást

Az OTP Bank 2006 februárjában vezette be az ügyfelek körében időközben egyre népszerűbbé váló lehetőséget. A kérelmezők 0,9 százalékponttal magasabb keretbeállítási jutalékért cserébe két évig árfolyam-garanciát kaptak.

A termék lényege az volt, hogy a havi törlesztőrészlet nem emelkedhetett tovább, ha a forint árfolyama meghaladta a szerződésben rögzített szintet. Ez a küszöb a legutóbbi hirdetmény szerint 168 forint/frank volt, jelenleg azonban több mint 180 forintot kérnek egy svájci frankért.

A jelenlegi pénzügyi környezetben rövidtávon sem lehet garantálni az árfolyamot, a lakáshitelek futamideje pedig akár 35 év is lehet. Többek között ez vezetett a termék megszüntetéséhez.

(Forrás: Index – Pénzcentrum - Megszüntette az OTP az árfolyamgarantált lakáshitelt – 2008.11.14.)

/I-13/ Térjünk azonban vissza 2005 őszéhez, a deviza alapú lakáskölcsönök bevezetése óta csak 1,5 év telt el. Azonban már a devizakölcsönök állománya már magasabb mint az összes devizabetét állomány.

A lakossági hiteltartozás közel 18 százaléka svájci frank alapú

Budapest, 2005. szeptember 27., kedd (MTI-ECO)

A lakosság teljes banki adósságából a devizaalapú adósság aránya a 2004 végi 12,6 százalékról 22,8 százalékra ugrott idén augusztus végére, és az összes tartozáson belül több mint kétszeresére, csaknem 18 százalékra nőtt a svájci frank aránya - derül ki a Magyar Nemzeti Bank honlapján közzétett adatokból.

Az adatok egyben azt is mutatják, hogy az - a lakosság esetében zömében fedezetlen - árfolyamkockázattal kapcsolatos figyelmeztetéseknek nem sok a foganatja - a bankok versengve kínálják, a háztartások pedig örömmel veszik fel a forinthiteleknél jóval alacsonyabb kamatú deviza-, ezen belül is a svájci frankban denominált hiteleket. A devizakitettség ráadásul hosszú távra szól, e hitelek legnagyobb része egy évnél hosszabb lejáratú.

A devizafedezet mára a háztartási szektor egészében is hiányzik: az MNB adatai szerint a szektor devizahitel tartozása idén május óta meghaladja az összes devizabetétjét, és a nettó devizaadósság gyorsan nő, májusban még csupán 8,4 milliárd forint volt, augusztusban már 190,3 milliárd forint.

/I-14/ A PSZÁF 2016 februári MTI közleménye a bankrendszer sikertörténetéről számol be. A bankok profitja egy év alatt több mint 20%-kal nőtt.

Továbbra is kiemelkedően magas jövedelmezőség a bankszektorban

Budapest, 2006. február 23., csütörtök (MTI)

A bankszektor összesített adózás előtti profitja a 2004. évihez képest 20,4 százalékkal, 387,6 milliárd forintra nőtt, csupán két kisbank könyvelt el együttesen 433 millió forint veszteséget 2005-re - állapítja meg a Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyelete (PSZÁF) csütörtökön közzétett gyorsjelentése.

A bankszektor 2005-ben a vártnál is dinamikusabban növekedett - állapítja meg a jelentés. A bankok összesített mérlegfőösszege közel 18 százalékkal, 17.565,9 milliárd forintra bővült, elsősorban a devizahitelezés bővülésének köszönhetően.

A devizahitelek felfutása következtében 2005 végén a háztartások bankhiteleinek már közel egyharmada, a vállalkozások hiteleinek pedig közel fele devizahitel volt, holott 2003 végén ezek az arányok még nem haladták meg a háztartások esetében a 4, a vállalkozások esetében pedig a 41 százalékot.

A szektor eszközeinek egyre nagyobb része devizában denominált, 2005 végén már közel 40 százaléka. Mivel a devizahitelezésben rejlő árfolyam- és kamatkockázatokat egyértelműen az ügyfelek viselik, a felügyelet tavaly több ízben is felhívta a lakosság figyelmét az óvatosságra.

A szektor forrásainak immáron több mint egyötöde a jelentés szerint külföldről származik. A devizaforrások növekedési üteme csaknem háromszorosa volt az előző évinek. A belföldi források szerepe értelemszerűen csökkent.

A kamatmarzsot annak ellenére sikerült megőriznie a szektornak, hogy a jegybanki alapkamat közben jelentősen csökkent. A kamatmarzs a 2004 évi 3,94 százalékról csupán 3,89 százalékra mérséklődött.

/I-15/ 2006 március elején a forint a CHF-hez képest hirtelen közel 10 forintot gyengült.

A forint gyengülése 2-3 százalékkal drágítja a svájci frank alapú hiteleket

Budapest, 2006. március 14., kedd (MTI) - A forint árfolyamának elmúlt napokban tapasztalható gyengülése mindenképpen rossz hír a devizakölcsönt felvevőknek, de a teher változása svájci frank alapú kölcsönrel rendelkezőknél 2-3 százalék.

Duronelly Péter, a Budapest Alapkezelő vezető elemzője szerint a közeljövőben mindössze 2-3 százalékkal emelheti meg a svájci frankban felvett hitelek havi törlesztő részleteit a forint gyengülése, ugyanis az elmúlt napokban a svájci frank is gyengült az euróhoz képest, bár kisebb mértékben, mint ahogy a forint kurzusa változott.

Duronelly Péter aláhúzta: nem várható az, hogy a svájci frankban felvett devizakölcsönök esetében egy havi 50 ezer forintos havi törlesztő részlet rövid időn belül 60 ezer forintra nőne. A legrosszabb esetben is a havi törlesztő részletek maximum 5 százalékos növekedése várható.

Ez év januárjában még egy euró 1,55 svájci frankot ért, ez most 1,57 svájci frankra változott. A forint/euró, illetve svájci frank/euróból származó keresztárfolyam a korábbi 162-ről 168-169 forint/svájci frankra gyengült, de eléggé ingadozik.

Ismertette: tavaly májusban egy svájci frank nagyjából 166 forintot ért, míg 2005 augusztusára egy svájci frank 156 forintra változott, a forint árfolyama néhány hónapon belül 10 forinttal erősödött a svájci valutához képest.

"Valószínűleg meg kell barátkozni ezzel a gyengébb forintárfolyammal hosszabb távon is, ez kihat majd a svájci frank forintárfolyamára, azaz a svájci frankban felvett kölcsönökre is, rövid távon a törlesztőrészek drámai növekedése nem valószínű" - mondta Duronelly Péter.

Az OTP Banknál elmondták: a garantált árfolyamszintet keddtől az eddigi 166 forintról 173 forintra emelték a svájci frank alapú lakás- és jelzálogtípusú hiteleiknél. Az intézkedés a forint gyengülésével és árfolyamának gyors változásával van összefüggésben, a garancia alapján, ha a forint és a svájci frank árfolyama a felső határ fölé menne, akkor már nem nő tovább a kölcsön forintban fizetett havi törlesztő részlete.

Az árfolyamgaranciás svájci frank alapú ingatlanfedezetű hitel ez év február 20-i bevezetése óta 6,2 milliárd forintnyi svájci frank alapú hitelt fogadott be az OTP Bank. Egy 5 millió forintos, 20 éves futamidejű új lakáshitel esetében egy 4 százalékos kamatozása, 2 százalékos kezelési költségű, fix kamatozása hiteltörlesztő részlete havonta 38.779 forint, míg ha változó kamatozása, akkor 41.383 forint.

Ha a hiteletet az ügyfél svájci frankban veszi fel, akkor az első esetében a jelenlegi 3,7 százalékos kamat és 2,04 százalékos kezelési költség esetén 163 forintos svájci frank árfolyamnál 37.476 forint, míg egy több mint 10 százalékos gyengülést feltételező 180 forintos svájci frank árnál 41.385 forint a havi törlesztés összege.

A svájci frank alapú hitelek felvevői még 180 forintos árfolyamnál is jobban járnak a használt lakásra érvényes feltételekkel felvett forint hiteletet törlesztőknél.

Igaz ez a nyereség 163 forintos árfolyamnál havonta 7.509 forint az adott példában, míg 180 forintos árfolyamnál 3.600 forint. A változó kamatozása új lakáshiteleknel a devizahitel előnye 163 forint/svájci frank árfolyamnál havi 3.907 forint, 180 forintos árfolyamnál viszont már 2 forinttal többet kell fizetnie az ügyfélnek havonta a forint alapú kölcsönökkel összevetve.

A fix kamatozása új lakáshiteleknel viszont 180 forintos árfolyamnál már havonta 2.606 forinttal többet kell fizetnie az ügyfélnek, ha svájci frank alapú hitelt vett fel, mintha forint alapú új lakáshitelt igényelt volna - feltételezve, hogy nem élt az árfolyamgarancia lehetőségével.

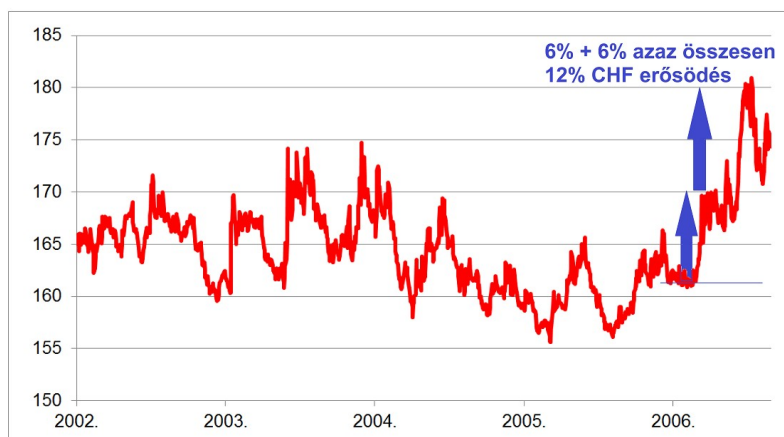
A Magyar Nemzeti Bank svájci frankra ez év március 1-én 162,76 forint árfolyamot állapított meg, míg március 14-én 169,63 forint volt ez az MNB által megállapított árfolyam (fixing), ami csaknem két hét alatt a svájci valuta 4,2 százalékos erősödését mutatja a forinthez képest.

A következő kereskedési napon, csütörtökön arra számítanak, hogy a svájci jegybank 25 bázisponttal 1,25 százalékra emeli a svájci irányadó kamatot, ennek hatására erősödésnek indulhat a svájci valuta a nemzetközi piacokon.

Szükségesnek tartom kiemelni: „Duronelly Péter aláhúzta: nem várható az, hogy a svájci frankban felvett devizakölcsönök esetében egy havi 50 ezer forintos havi törlesztő részlet rövid időn belül 60 ezer forintra nőne. A legrosszabb esetben is a havi törlesztő részesetek maximum 5 százalékos növekedése várható. Rövid távon a törlesztőrészesetek drámai növekedése nem valószínű” – 2006 március

Szükségesnek tartom kiemelni: „A fix kamatozású új lakáshiteleknel viszont 180 forintos árfolyamnál már havonta 2.606 forinttal többet kell fizetnie az ügyfélnek, ha svájci frank alapú hitelt vett fel, mintha forint alapú új lakáshitelt igényelt volna”

/I-16/ 2006 első felében a CHF jelentősen erősödött a forinttal szemben. Elérte a 180-as árfolyam szintet.

/I-17/ 2006 március elején a devizahitelezés kockázatára hívja fel a figyelmet a Standard & Poor's, a világ legnagyobb hitelminősítője és több londoni bank, elemző.

Magyarország/bank – S&P: a magyar bankrendszer az egyik legfejlettebb a térségben, kockázat a nagy devizahitel-állomány

London, 2006. március 15., szerda (MTI)

A magyar bankrendszer egyike a legjobban működőknek és legfejlettebbeknek Közép- és Kelet-Európában, de a nagy lakossági és kisvállalati devizahitel-állomány kockázatot jelent, mivel Magyarország a jövő évtized közepéig nem lesz az euróövezet tagja, és ez addig kamat- és árfolyamkockázatot jelent, áll a Standard & Poor's szerdán Londonban kiadott éves értékelésében, amely nem zár ki hatósági közbelépést sem a devizahitel-állomány növekedésének korlátozására.

A világ legnagyobb hitelminősítője által összeállított 10 oldalas jelentés szerint a magyar bankok hitelképességének fő kockázata a hitelkihelyezés gyors bővülése, főleg a devizaalapú - elsősorban svájci frankban folyósított - jelzálog-, lakossági, valamint kis- és középvállalati hiteleké. Az S&P szerint ugyanis Magyarország 2014 előtt nem lesz képes belépni az euróövezetbe, ami azzal jár, hogy a magyar kamatszint és a forintárfolyam addig sebezhető marad a külső egyensúlytalanságoktól és a befektetői hangulat változásaitól.

A magas devizahitel-arány jelentette kockázatra már más londoni elemzők is felhívták a figyelmet. Juliet Sampson, az HSBC bankcsoport londoni feltörekvő piaci stratégiája éppen előző nap, a februári inflációs adatokat kommentálva, a forint jelenlegi árfolyammozgásaira kitérve azt mondta az MTI-nek: a mostani árfolyam-kockázatokon belül külön kockázatot jelent a magyar háztartások által felhalmozott, fedezetlen, devizaalapú hitelállomány, amelynek törlesztése a forint gyengülésével drágul. Ha ennek a hitelállománynak a törlesztése meginog, az még nagyobb forintkockázatot jelentene, tette hozzá.

Az Economist Intelligence Unit (EIU) - a világ legnagyobb, nem befektetési banki jellegű gazdaságelemző központja - néhány hete Londonban kiadott világgazdasági jelentésének magyarországi fejezetében ugyanerről azt írta: a pénzügyi szektoron kívüli vállalatoknak folyósított hitelek csaknem fele, a hosszú lejáratú lakossági kölcsönöknek pedig több mint a fele devizaalapú hitel. "Ez kevésbé lenne aggályos, ha Magyarország jó ütemben haladna az euró bevezetése felé, a múltbeli és jelenlegi kormányok azonban csekély hajlandóságot mutattak-mutatnak a költségvetési önmérsékletre", állt az EIU jelentésében.

A Standard & Poor's szerdai londoni elemzése szerint a cég is aggályosnak találja a devizaalapú hitelek állományának gyors növekedését, mivel ez forintgyengülés esetén devizakockázatnak teszi ki az adósokat. A cég adatai szerint tavaly például az új jelzálog-kölcsönök több mint 80 százalékát devizában adták ki Magyarországon. Jóllehet a vállalatoknak kihelyezett devizahitelek sok esetben exportügyletekhez kötődtek, és a cégek fedezik magukat a forintgyengüléssel szemben, sok kis- és közepes vállalat, valamint a háztartások fedezetlenek.

A Standard & Poor's ezért valószínűsíti, hogy valamilyen szabályozó intézkedést be fognak vezetni a devizahitel-állomány növekedésének korlátozására, áll az elemzésben.

A hitelminősítő szerint a magyar jegybank "következetlen politikája" és a magas ikerdeficit jó eséllyel árfolyamkilengéseket fog okozni. Az a tény, hogy az MNB érezhetően kész az árfolyam támogatásra, konfliktusban áll a meghirdetett inflációkövető politikával, áll a magyar bankrendszeréről kiadott elemzésben.

Két hónappal vagyunk a Bankszövetség tájékoztatója után.

/I-18/ Már ekkor, 2006-ban ismert volt a PSZÁF előtt, hogy a lakosság nem kap megfelelő tájékoztatást a szerződéskötés előtt a bankoktól.

Pénzügyi szolgáltatások: a panaszok 22,4 százaléka megalapozott

Budapest, 2006. június 5., hétfő (MTI)

A Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyeletéhez (PSZÁF) 1.040 fogyasztói panasz érkezett az első negyedévben, 18 százalékkal több, mint egy évvel korábban és 8,6 százalékkal több, mint a tavalyi utolsó negyedévben.

A PSZÁF szerint például az egyoldalú szerződésmódosítást vagy az elszámolásokat, költségeket kifogásoló panaszok mögött is a nem megfelelő tájékoztatás húzódhat meg.

"Kétségtelen tény, hogy a fogyasztók egy része is hibás, mert nem tájékozódik kellően, azonban nem fogadható el, ha a panaszok többsége esetében a szolgáltatók a fogyasztót minősítik felelősnek.

Véleményünk szerint a pénzügyi szolgáltatók tájékoztatási tevékenységének igazodnia kell a fogyasztók ismereteihez, pénzügyi felkészültségéhez" - szögezi le a felügyelet.

2005-ben a Gazdasági Versenyhivatal, 2006-ban pedig már kormánybizottság vizsgálta a bankok erőfölénnyel való visszaélését.

/I-19/ 2006 nyarán ismét Londonból érkezett figyelmeztetés

Magyarország - FT: a magyar a legsebezhetőbb európai gazdaság

London, 2006. július 3., hétfő (MTI)

Egyik európai gazdaság sem sebezhetőbb a magyarnál, amely kettős - egyenként a GDP-érték 10 százalékához közelítő - deficittel küszködik, áll a Financial Times hétfői elemzésében.

A londoni üzleti napilap szerint az Európai Unió azzal a baljós kérdéssel kénytelen szembesülni, hogy Magyarország gondjai mennyire helyi jellegűek, illetve mennyire bizonyulhatnak járványosnak.

A Financial Times hétfői elemzése szerint a magyar gazdaságban meglévő bajok egyike, hogy az idén várhatóan 8,4 százalékos GDP-arányos folyómérleghiány jórészt a robbanásszerű hazai hitelállomány-növekedésből táplálkozik. A Moody's hitelminősítő statisztikai kézikönyve szerint a GDP-értékhez mért belső adósságarány a 2001-ben mért 49,9 százalékról 2005-ig 62,9 százalékra emelkedett, és ez árfolyambuborékokat táplál, különösen a lakáspiacon.

Emellett a magyarok egyre növekvő mértékben vesznek fel devizaalapú hiteleket: a Nemzetközi Valutaalap (IMF) adatai szerint a háztartások devizahitel-felvételei a teljes lakossági kölcsönzésen belül a 2002. végi 10 százalékról 2004-ben 25 százalékra emelkedett, tavaly pedig a bankszektor által nyújtott új hitelek csaknem teljes egészét devizában vették fel, áll a Financial Timesban.

Az elemzés szerint azonban a forint júniusi gyengülésének hatása meghaladta a hazai és a devizakamatok különbségét, és további árfolyamveszteség már komoly bajt okozhat a magyar magánadósok és a bankok körében.

A lap szerint több mérce is azt jelzi, hogy a magyar gazdaság sebezhetősége "minden fronton növekszik". Például a Moody's külső sebezhetőségi mutatója, amely a rövid távon lejáráó kötelezettségeket méri a devizatartalékokhoz, "fenntarthatatlanul magas", 240-es értéket mutat. A hitelminősítő által besorolással ellátott országok közül Magyarország mellett csak Ciprus, Észtország, Lettország, Kazahsztán, Belize és Ecuador indexe haladja meg a 200-at, áll a Financial Times elemzésében.

Az elemzés szerint Közép- és Délkelet-Európa fő problémája az ikerdeficit. Még nem lehet ugyan "közép-európai pénzügyi válságról" beszélni, azonban valós annak a lehetősége, hogy egy ilyen válság a következő 12 hónapban bekövetkezhet. "Ha és amikor ez megtörténik", annak "kellemetlen" gazdasági következményei lesznek, amelyek felforgatják az érintett országok EU- és euróövezeti integrációját.

/I-20/ 2006 nyár végén ismét Londonból érkezett figyelmeztetés

Pénzügy - magyar és román bankok vannak legjobban kitéve a devizahitel kockázatnak - Standard and Poor's - FRISSÍTETT (új: magyar részletek)

Budapest, 2006. augusztus 24., csütörtök (MTI)

Kelet-Európában a magyar és a román bankok vannak kitéve leginkább a devizaalapú hitelt felvevők eladósodása okozta kockázatnak - állapította meg csütörtökön közzétett elemzésében a Standard and Poor's nemzetközi hitelminősítő. Horvátországban és Lengyelországban közepes ez a kockázat, Szlovákiában, Bulgáriában, Csehországban és Szlovéniában pedig viszonylag kicsi.

Az elemzés szerint Magyarország van leginkább kitéve a devizaalapú hitelezésből fakadó kockázatoknak: részben a banki mérlegekben ezek magas aránya, részben a valutaárfolyam hazai környezethez kapcsolódó hullámzásai miatt.

A Standard and Poor's azonban úgy ítéli meg, hogy ez nem jelent olyan nagy kockázatot a magyar bankokra nézve, hogy rövid távon átminősítést tenne szükségessé. Ugyanakkor a devizaalapú hitelezés folytatódó növekedésének, valamint a gazdasági és valutakörnyezetnek az értékelését középtávon az S&P figyelmének fókuszában tartja. A forint árfolyamhullámzása - jegyzi meg az értékelés – hangsúlyosabbá vált az elmúlt hónapokban elsősorban ahhoz kapcsolódva, hogy romlott a kormány pénzügyi egyensúlytalanság-kezelő képessége.

A hitelminősítő elemzése szerint tavaly Magyarországon kissé több mint 50 százalék volt a devizaalapú hitelek aránya az összes hitelezésen belül az egy évvel korábbi 43 százalékot követően. Romániában 8 százalékkal 56 százalékra mérséklődött ez az arány, Horvátországban 13 százalék, Lengyelországban 24 százalék, Csehországban 10 százalék.

A cégek devizában történő hitelfelvételei - amelyek arányát a tartósan magas hazai kamatok emelték - az elmúlt két évben felgyorsultak, és megközelítik a hitelfelvételek felét, 2005 év végén arányuk a céges hiteleknel 47,5 százalék volt. Ugyanez a lakossági hitelfelvételekre is igaz, ahol a devizaalapú hitelek aránya a 2003-as 5 százalékról 30 százalékra nőtt.

Az S&P várakozásai szerint Magyarország egyike lesz az utolsóknak az újonnan csatlakozott uniós tagok közül, amely beléphet az euró övezetbe, a hitelminősítő legutóbbi - június 22-i – becslése szerint ez a dátum 2014.

I-21/ 2006 tavaszán az MNB beszámol arról, hogy a környező országok miként lépnek fel a rendkívül kockázatos devizahitelezéssel szemben:

A következőkben három KKE (Közép Kelet Európai) ország tapasztalatait ismertetjük.

Romániában 2005-től kezdődően a nemzeti bank monetáris és prudenciális eszközöket vezetett be a devizahitelezés dinamikájának lelassítására. A 2 éven túli devizaforrások utáni tartalékolási kötelezettséget melyet devizában kell teljesíteni – fokozatosan 40%-ra emelték (az erre fizetett kamat elmarad a piaci kamatoktól: USD: 0,95%, EUR: 0,7%), és a bankok fedezetlen devizahitel-állományát a saját tőke 300%-ában maximalizálták. Amennyiben ez utóbbi küszöböt a bank már átlépte, tervet kell készítenie arra vonatkozólag, hogy hogyan kíván a szabályozásnak megfelelni. A portfólió minősítés is átalakításra került, és a meghatározott öt kategória közül a legjobb minősítésűbe már csak azok a devizahitelek kerülhetnek, amelyeknél az ügyfél jövedelme a hitel devizanemében generálódik. Az intézkedések hatására a devizahitelek részaránya a portfólióban csökkenésnek indult.

Ausztriában intenzív kommunikációval és felügyeleti eszközökkel kívánták a devizahitelek (svájci frank és japán jen) növekedési ütemét visszafogni. A bankokkal szemben meghatározott minimumkövetelmények elsősorban a bankok kockázatkezelési rendjének szigorítását célozzák. A szereplőknek a devizahitelekre vonatkozó külön belső szabállyal kell rendelkezniük, portfólióra vonatkozó mennyiségi limitet kell felállítaniuk, részletes ügyfélminősítési rendet kell kialakítaniuk (egyedi limitek, monitoringrendszer az árfolyamváltozás hatásának vizsgálatával, intézkedéscsomag limittúllépés esetére). Ezenkívül a piaci folyamatok figyelembevételével (az árfolyam, a kamatok és biztosítékok értékének alakulása) folyamatosan értékelniük kell a devizahitel-állomány értékét, és évente egyszer stressztesztet kell végezniük.

Lengyelországban már korábban, 2001-ben prudenciális és felügyeleti eszközöket alkalmaztak a devizahitelezés megfékezésére a szabályozó hatóságok. A devizahitelezés dinamikájára azonban csak az árfolyam nagymértékű leértékelődése tudott tényleges, de csak átmeneti hatást gyakorolni. Az árfolyam stabilizálódásával a devizahitelezés növekedési üteme újra felgyorsult, így a szabályozó hatóságok számára a devizahitelezés megfékezése újra központi kérdéssé lépett elő. Jelenleg egyeztetések folynak a bankokkal a devizahitelekhez kapcsolódó tőkekövetelmények szigorításáról, illetve kvalitatív jellegű ajánlások bevezetéséről (pl. stresszteszt, kockázatfeltárás a bank részéről, kötelező zlotyhitelajánlat a devizahitel-ajánlatot megelőzően).

(Forrás: MNB jelentés a pénzügyi stabilitásról – 2006. április)

I-22/ 2007 tavaszán az MNB alelnökjelöltje egy Parlamenti bizottsági ülésen adott tájékoztatást

Karvalits: az MNB-nek nincs kitüntetett árfolyamcélja

Budapest, 2007. március 26., hétfő (MTI)

A jegybanknak nincs kitüntetett árfolyamcélja, s az MNB 2008-as inflációs célját a jelenleginél gyengébb árfolyam mellett alakította ki - mondta Karvalits Ferenc, a Magyar Nemzeti Bank alelnökjelöltje hétfőn az Országgyűlés Költségvetési, pénzügyi és számvevőszéki bizottságának ülésén.

A bizottság 22 igen, 4 tartózkodás mellett támogatta Karvalits Ferenc alelnöki kinevezését és monetáris tanácsi tagságát.

Karvalits Ferenc szerint a jelenlegi magas infláció átmenetinek tekinthető, az így kialakuló negatívhoz közeli betéti reálkamat elfogadható, hiszen az infláció már az év második felében csökken és 2008-ban visszatér a korábbi 3 százalékos körüli mértékhez.

A jelölt kifejtette: az euró bevezetése kifejezetten hasznos, a külkereskedő cégek számára jelentős tranzakciós költségcsökkenéssel járna. Az elmúlt időszak azonban bebizonyította, hogy a kijelölt céldátumhoz való ragaszkodás nem lehet sikeres. Először egy fenntartható exportvezérelt pályára kell állítani a gazdaságot, majd ezt követően kell megnézni, hogy az ország megfelel-e az euróövezetbe való belépés feltételeinek.

Több képviselő kérdésében is felvetődött az, mit tud tenni a jegybank a lakosság növekvő devizahitel felvételének mérséklésére

Karvalits Ferenc kifejtette: a jegybank nem képes arra, hogy az egyes jövedelemtulajdonosok, így a költségvetés, a vállalatok, illetve a lakosság hosszabb távú döntéseit befolyásolja, azaz nem tud célzottan a jövedelemtulajdonosokra szabott monetáris politikát folytatni, de az inflációs célra koncentrálna hosszabb távon tudja segíteni a gazdasági növekedést.

Aláhúzta: egyelőre elég nehezen ítéltető meg az, hogy a lakosság hogyan reagál a kiigazító intézkedésekre hosszabb távon, csupán az idei első két negyedév adatainak tükrében mondható majd meg az, változott vagy fennmaradt a magyar lakosság hitelfelvételi hajlandósága. Azt azonban a jegybank el tudja érni, hogy különböző tájékoztató anyagokkal, illetve a társintézményekkel együttműködve felhívja a figyelmet arra, milyen kockázatokkal járhat egy-egy család esetében a túlzott devizában történő eladósodás.

Karvalits Ferenc rámutatott, az kétségtelen, hogy a lakossági hitelek terén az elmúlt években gyors expanzió következett be, de úgy látja, hogy még messze nem érte el annak plafonját, mivel korábban a lakosság eladósodottsági szintje alacsony volt. A jelölt így azt jósolta, hogy a banki lakossági piacon további nagymértékű bővülésre lehet számítani, de kiemelte: "a rendszerkockázatok növekedése még nem mondható kritikusnak".

Karvalits Ferenc arra is felhívta a figyelmet, hogy a magyarországi bankpiacon a következő években várhatóan erősödik a verseny és hosszabb távon ez a szolgáltatások egyértelmű javulásához, a banki termékek árazásának csökkenéséhez vezet.

I-23/ Külföldről évek óta folyamatosan jönnek a figyelmeztetések, ám 2007 tavaszán Surányi György, az MNB korábbi elnöke, szerint a „devizafinanszírozás” nem kockázatos.

Magyarország második bankja lesz az egyesülő CIB-IEB

Budapest, 2007. április 20., péntek (MTI)

A CIB és Inter-Európa Bank (IEB) egyesülésével Magyarország második legnagyobb pénzintézete jön létre 10,5 százalék feletti piac részesesedéssel - mondta Surányi György, az Intesa Sanpaolo középkelet európai régiójának igazgatója pénteken Budapesten sajtótájékoztatón.

Ma még nem látható világosan, hogy vajon a reálkeresetek visszaesésével együtt zsugorodik-e lakosság fogyasztása, vagy a lakosság "kisimítja" ezt a csökkenést azzal, hogy feléli megtakarításait illetve több hitelt vesz fel - válaszolta egy kérdésre Surányi. Az viszont látható, hogy sem a lakosság, sem vállalati szféra fizetőképessége (bonitása) nem romlik – tette hozzá.

Ezzel kapcsolatban elmondta azt is, hogy a deviza finanszírozás nem jelent nagyobb kockázatot, mint a forint finanszírozás, ezért túlzott a jegybank korábban közölt figyelmeztetése, amely a devizafinanszírozás fokozott kockázataira hívta fel bankszektor figyelmét.

A Magyar Nemzeti Bank által kitűzött 2008. év végi 3,5 százalékos inflációs cél nincs veszélyben - felelte a jegybank korábbi elnöke, aki úgy véli, ha fennmarad a jelenlegi 245 forintos euró árfolyam, akkor "túllövi az inflációs célt az MNB".

I-24/ 2007 májusában a PSZÁF szóvivője sem tájékoztat valós veszélyhelyzetről.

A könnyű hitelt is nehéz visszafizetni - Felcím: Eladósodott állampolgárok

2007. május 14. (MTI-Press)

Minden ötödik magyar állampolgár tartozik valamely pénzintézetnek személyi hitelfelvétele okán - tették közzé napilapok április végén, banki adatokra hivatkozva. E kölcsönök összegének csaknem 60 százalékát ingatlanra bejegyzett jelzálogfedezettel biztosították, a Magyar Nemzeti Bank adatai szerint. A kezdeti törlesztési feltételek sok pénzintézetnél igen kedvezőnek tűnnek, ám a könnyelmű hitelfelvételi döntés következményei nagyon súlyosak is lehetnek.

- Sokak szerint a lakosság sokkal több pénzt vesz fel hitelre - áruvásárlásra, lakásépítésre és -felújításra, nyaralásra, gépkocsi beszerzésére, tanulmányai finanszírozására - mint amit vissza tud fizetni.

Lényegében elégséges fedezet nélkül költekezünk. Ön hogyan látja? - kérdeztük Binder Istvánt, a Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyeletének sajtószóvivőjét.

- A kérdés mindenképpen összetett. Egyrészt, a hazai adósságráta a lakossági jövedelemhez képest 2006 végén 47 százalékos volt. Az Egyesült Államokban 145, az eurótérségben 100 százalék körüli ez az érték, s a miénknél jobban eladósodott lakosság mégis tudja törleszteni a tartozását. Így a tőke kamatos visszafizetése miatt feltehetőleg nálunk sem aggódnak túlságosan a bankok. Másrészt egyre több a kombinált termék, melynek az a lényege, hogy a nagy összegű kölcsön mellé jelzáloghitelt, s még kockázati életbiztosítást is társítanak, melynek rokkanttá válás esetén folyósítandó összege azonos a törlesztőrészlettel, míg az adós halála esetén járó summa megegyezik a hitel összegével - magyarázza Binder István.

- Forint- és devizaalapú hitel. Melyiknél nagyobb a kockázat? Mi történik akkor, ha hazánkban is bevezetik az eurót? Hogyan történik a hitelek átszámítása?

- A devizahitel olcsóbbnak tűnik, de kockázatosabb, a forint hitel biztosabb, de drágább is lehet. Jelenleg az ügyfelek nagy része úgy ítéli meg, hogy a devizahitel még az árfolyamkockázattal együtt is olcsóbb, mint a forint.

Nagyon sok munkahelyen csökkentik a létszámot, vagy éppen meg is szüntetik a korábbi tevékenységet. Így a kölcsönt felvevők bármikor utcára kerülhetnek. Nincs lakossági csődveszély?

- A bérek és nyugdíjak reálértéke valóban csökken. Hosszabb távon természetesen igaz, hogy a jövedelmi és hitelfolyamatok nem válhatnak el tartósan egymástól.

A bankok pedig természetesen nem csak az adós jövedelmére alapozva hiteleznek. Számításba jöhetnek a hitelígénylő meglévő értékei, például az ingatlan, a gépjármű, az értékpapír, a biztosítások. Ezek a hitel megtérüléséhez bőven elegendő biztosítékot adnak. Egyes, könnyelmű kölcsön-felvevők talán igen, de a lakosság nem fog csődbe menni.

/I-25/ 2007 májusában a PSZÁF „figyelmezteti” a lakosságot: nő a bankok kockázata.

Nő a bankok kockázata a lakossági körben - PSZÁF

Budapest, 2007. június 5., kedd (MTI)

A legjelentősebb pénzügyi kockázat az, hogy miközben a GDP növekedési üteme lassul, a lakossági reáljövedelem csökken, a munkanélküliség pedig emelkedik, a lakosság hitelkereslete összességében gyakorlatilag változatlan ütemben nő, sőt valamelyest gyorsul - állapítja meg a Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyelete (PSZÁF) első negyedévi gyorsjelentésében.

A lakossági hitelek szerkezete a jelentés szerint egyértelműen a kockázatosabb általános célú jelzáloghitelek felé tolódik el. Ezt a kockázatot a felügyelet szerint tovább emeli, hogy a lakosság hiteleinek fele devizában denominált, így ma már a háztartások a vállalkozásokhoz hasonló arányú nyitott deviza pozícióval rendelkeznek.

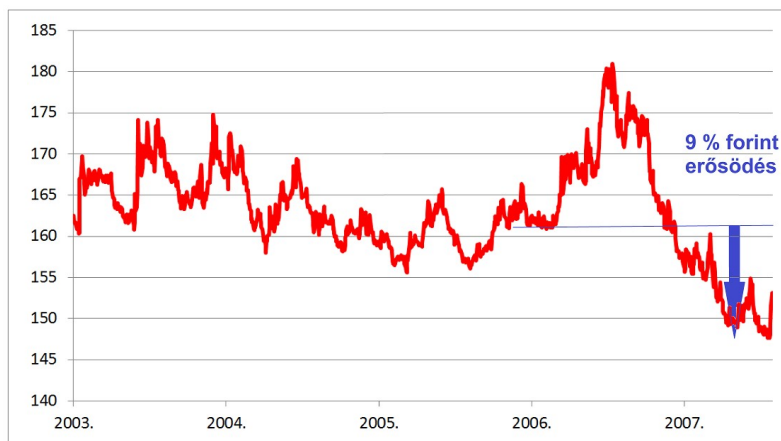
Végül a PSZÁF szerint mindenképpen említésre méltó az is, hogy a hitelező bankok érzékelvén a magasabb kockázatokat, egyre gyakrabban kombinálják hitelnüjtásukat biztosításokkal, áthelyezve ezzel a hitelkockázat egy részét a biztosítókra. A biztosítók pedig ennek egy kisebb hányadát az életbiztosításokkal kombinált jelzáloghitelzés során visszateszik az ügyfelekre, elsősorban a lejáratkori fix összeget nem, hanem a befektetési egységalapok árfolyamától függő összeget garantáló unit-linked kombinációkkal.

A lakossági jövedelmek színvonala, növekedése és szerkezete az elmúlt időszakban olyan változásokon ment keresztül, amelyek jelentősen érinthetik a lakosság hitelképességét, amin nem csak az új hitelek törlesztési képességét kell érteni, hanem a lakosság kinn lévő 6.228,8 milliárd forintnyi pénzügyi kölcsönének megtérülési esélyeit is.

Az erősödő forint érzékelhetően csökkentette a lakosság devizahitel terheit, ugyanakkor a devizahitelek magas és az első negyedévben tovább növekvő aránya mind a vállalkozói, mind a lakossági körben olyan nagyrészt fedezetlen pozíciókat tartalmaz, ami jelentékeny piaci kockázatot hordoz magában, olyat, ami kedvezőtlen körülmények között hitelezési kockázattá alakulhat át.

A devizahitel ma Magyarországon rendkívül olcsó, a márciussal zárult egy év alatt a svájci frank lakáshitel THM költsége 6 százalék körül mozgott, a CHF viszont több mint 9 százalékkal értékelődött le a forinttal szemben, s mindez 9 százalékos fogyasztói infláció mellett következett be. A CHF hitel felvételére indító ösztönzés tehát óvatosan fogalmazva is jelentősnek mondható a felügyelet szerint.

/I-26/ A forint 2007 elején tehát jelentősen erősödött.

Szükségesnek tartom kiemelni:
a CHF 9%-kal értékelődött le, „s mindez 9%-os fogyasztói infláció mellett következett be.”
Mindehhez a PSZÁF-nek annyi megjegyzése volt, hogy:
„jelentősnek mondható a CHF hitel felvételére indító ösztönzés”

/I-27/ 2007 szeptemberében emelkedett a CHF alapkamat

Svájci kamatemelés - alig hat majd Magyarországon

Budapest, 2007. szeptember 13., csütörtök (MTI)

Az MTI által megkérdezett elemzők szerint a magyar lakossági, azon belül is a fogyasztási hitelpiacra alig lesz hatása a csütörtöki svájci alapkamat-emelésnek, mivel a piacok már júliusban beárzták a svájci jegybank várható kamatemelését.

Forián Szabó Gergely, a Pioneer Alapkezelő vezető elemzője elmondta: 2005 őszéhez képest ez már a nyolcadik emelés, azaz két év alatt 2 százalékkal emelte meg a svájci jegybank az alapkamatot.

Ennek ellenére a magyar lakosság devizahitel-felvételi kedve nem csökkent, ráadásul a devizahitelek több, mint 90 százalékát napjainkban már egyértelműen svájci frankban veszik el, ez igaz a lakáskölcsönökre, az autóhitelekre és a fogyasztási hitelekre is.

Forián Szabó Gergely szerint azt nehéz megjósolni, hogy folytatódik-e a svájci kamatemelés, annyi azonban bizonyos, hogy még jó ideig jelentős marad a forint, illetve svájci frank kamatkülönbsége, és a magyar lakosság egyébként is alig veszi számításba hitelfelvételkor az árfolyamkockázatot.

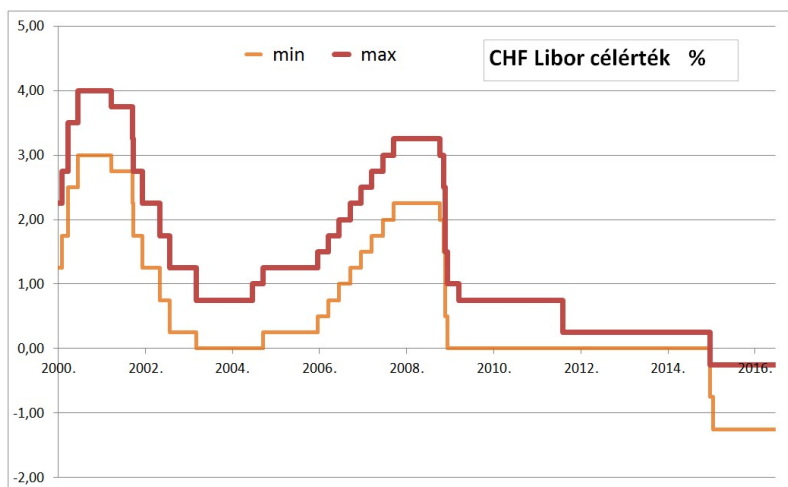
Barcza György, a K and H Bank vezető elemzője szerint csupán néhány száz forinttal emelkedhetnek meg Magyarországon a lakáskölcsönök és a fogyasztási, illetve az autóhitelek havi törlesztő részletei, ez pedig nem veszi el a kedvét a lakosságnak, hogy továbbra is devizában adósodjék el.

Barcza György elmondta: a Svájci Nemzeti Bank várható kamatemelésére már júliusban számítottak a piacok, vagyis az azóta felvett devizahiteleknel a várható kamatnövelést már nagyjából előre beszámították a kereskedelmi bankok.

A svájci jegybank csütörtökön irányadó rátáját 25 bázisponttal 2,75 százalékra emelte. Az elemzők többsége előzetesen nem várt kamatemelést.

Legutóbb június közepén emelte irányadó kamatát – hasonló mértékben - a Svájci Nemzeti Bank(BNS). Elemzők szerint a svájci frank árfolyamgyengesége állhatott elsősorban a döntés háttérében, de a bank figyelemmel volt a várható inflációs fejleményekre is a jelen nemzetközi pénzügyi-gazdasági környezetben.

/I-28/ A Svájci Nemzeti Bank nem határoz meg oly módon „alapkamatot”, mint a Magyar Nemzeti Bank, hanem egy „LIBOR céltartományt” ad meg.

A több éven át tartó, 2004-ben indult, kamatemelési ciklus 2008-ben ért hirtelen véget, és ekkor zuhant le a kamat-sáv.

/I-29/ 2007 őszén a bankok az árfolyamkockázatról és a központi bank várható segítségéről.

Bank - a bankok nem aggódnak a kelet-európai devizakölcsönök miatt

Bécs, 2007. október 17., szerda (MTI/Reuters)

A közép- és kelet-európai lakossági étvágy a devizakölcsönökre gondos ügykezelést igényel, de nem jár különösebb kockázattal, és ha minden kötél szakad, a központi bank majd segít, mondták bankárok egy Reuters szervezte, bécsi befektetési értekezleten szerdán.

A térségben a balti országok járnak az élen: náluk a lakossági és a vállalati hitelek 60-75 százalékát jegyzi euróban, dollárban vagy svájci frankban. Romániában, Magyarországon, Bulgáriában 50 százalék körül van az ilyen kölcsönök aránya a teljes hitelezésen belül, hangzott el a tanácskozáson. A bankárok szerint a kockázatok megfelelő fedezetkezeléssel ellensúlyozhatók, és hosszú távon mindenképp a hitelezés növekedésére kell számítani, hiszen a kelet-európai hitelezés aránya a GDP-hez képest még mindig messze elmarad a fejlett országokétól.

A térségben legnagyobb kereskedelmi bankcsoport, az UniCredit közép- és kelet-európai hiteleinek 20-25 százaléka van külföldi valutában.

A második helyezett Erste Banktól 20 milliárd eurónak megfelelő kölcsön van kint devizában, főleg Romániában, Magyarországon és Horvátországban, ez a térségi hitelezésének körülbelül a 20 százaléka.

Az osztrák RZB kelet-európai intézete, a Raiffeisen International - a nagyságra harmadik csoport a térségben – 42 milliárd eurónyi közé- és kelet-európai kintlevőségének majdnem a fele alacsony kamatú valutában, jobbra svájci frankban jegyzett, főleg Lengyelországban és Magyarországon.

Az OTP Bank hiteleinek több mint egyharmada devizahitel, főleg euróban és svájci frankban, mondták az értekezleten.

Elemzők szerint azonban a kockázat nagyobb, mintsem a bankok és a hitelfelvevők vélik. Úgy gondolják, hogy a térség számos országára jellemző, a GDP-hez képest 20 százalék körüli folyómérleg hiány mellett teljesen bizonytalan a helyi valuták árfolyama hosszabb távon, mindig lehet tartani erős ingadozástól.

Az OTP vezérigazgató-helyettese, Urbán László elismeri, hogy "ha külső megrázkódtatás miatt a valuta hosszabb távra durván leértékelődik, 20 százalékkal vagy akár még jobban, akkor ennek lehet káros hatása a kölcsön-portfóliókra". - De gondoljunk a központi bank pénzügypolitikai tanácsára. Vajon hagyná, hogy ilyesmi bekövetkezzen? Én nem hiszem, hogy hagyná - idézte Urbánt a Reuters szerdán.

/I-30/ 2008 februárjában kissé gyengült a forint, a Magyar Bankszövetség sietett jelezni, hogy nem kell számítani forint tartós gyengülésre. Az MNB, a PSZÁF és a PM csupán a japán jen alapú kölcsönöket tartották kockázatosnak.

A bankszövetség nem számít jelentős forintgyengülésre

Budapest, 2008. február 7., csütörtök (MTI)

A forint gyengülése miatt nem kell súlyos következményektől tartaniuk sem a devizaalapú hitelt felvevőknek, sem a bankoknak - mondta Nyers Rezső, a Magyar Bankszövetség főtitkára az MTI-nek a forintárfolyam romlására reagálva.

Nyers Rezső az MTI-nek elmondta: nem számolnak azzal, hogy a forintárfolyamban lényeges elmozdulás következhet be, vagyis várakozásaik szerint a devizahitelek relatív előnye a forinthitelekkel szemben hosszabb távon is fennmarad. A bankok eddig is prudensen hiteleztek és megfelelően kezelték a kockázatokat, ez ezután is így lesz - hangsúlyozta.

A bankszövetség hasonlóképpen vélekedett két évvel ezelőtti elemzésében is (ez jelenleg is olvasható honlapján), amikor ugyancsak felerősödtek az aggodalmak.

Nyers Rezső szerint a korábbi alaptézisek változatlanul érvényesek. A helyzet kifejezetten javult az akkorihoz képest, hiszen a makrogazdasági fundamentumok ma jobbak, az államháztartás hiánya, ezáltal a finanszírozási igény lényegesen csökkent, s – ha számos ponton vitathatóan is - elindultak a szerkezeti reformok, ami a gazdaság helyzetét tovább erősíti. A világgazdaságban ugyan tapasztalható turbulencia, de bízom abban, hogy az országok képesek lesznek megfelelő mederbe terelni - mondta.

A főtitkár felhívta a figyelmet: a devizaalapú hitelek kamatait a forinthitelek kamataival kell összevetni. Úgy vélekedett: 280 forintos HUF/EUR árfolyamig a devizahitelek törlesztő részlete kisebb, mint a forinthiteleké. Egyébként, ha a forint árfolyama nagyon gyengül, a forintkamatok sem maradnak a mostani szinten - hívta fel a figyelmet.

A devizaalapú hitelek előnye akkor szűnne meg, ha a forintárfolyam elérné a deviza középárfolyamot és ez az árfolyam tartósan fennmaradna, valamint eközben a belföldi kamatok nem változnának. A mostani árfolyam azonban a főtitkár szerint nagyon messze van ettől.

A törlesztő részlet lényeges növekedése Nyers Rezső szerint okozhatna problémát, erre azonban nem számítanak, ahogy az árfolyam lényeges növekedésére sem. Ha az adott deviza árfolyama a hiteltörlesztés időpontjában magasabb, mint a felvétel időpontjában volt, a törlesztő részlet természetesen emelkedik, ez azonban nem okoz elviselhetetlen terheket a lakosságnak -mondta a főtitkár.

Hozzátette: rövidebb futamidő esetén nagyobb mértékű az árfolyamkockázat, a törlesztési teher megnőhet. A legtöbb bank az árfolyamkockázat áthidalására különböző konstrukciókat kínál, ilyen

például a fix törlesztő részlet változó futamidő mellett. A hitelfelvevőnek ilyenkor mérlegelnie kell, mi fontosabb neki: rövid távon ugyanis így nagyobb biztonságban érezheti magát, ám ennek ára van, mert a futamidő meghosszabbodhat, s összességében nagyobb összeget kell visszafizetni - mondta.

A Magyar Nemzeti Bank (MNB) nem kívánt reagálni a forintesésre.

Az MNB nem kommentál napi piaci eseményeket, a jegybank a február 25-én megjelenő inflációs jelentésben átfogó elemzést ad majd a gazdasági folyamatokról - közölte az MNB sajtóosztálya az MTI megkeresésére.

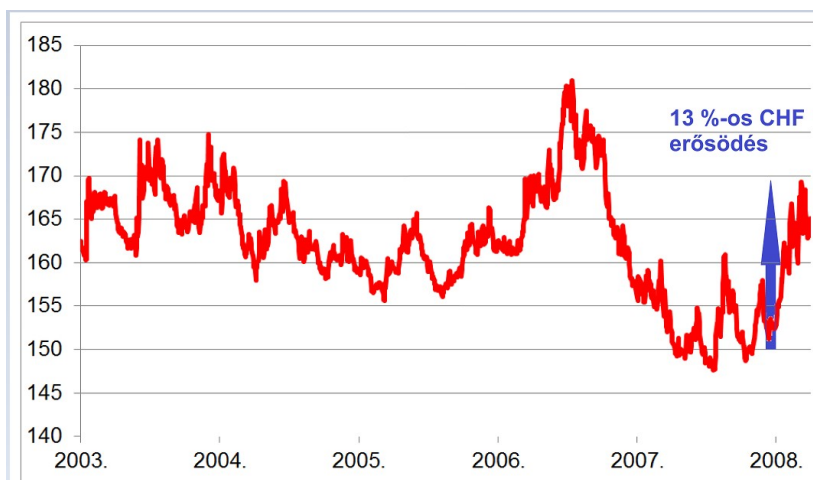
Az MNB publikált adatai szerint 2007 végén a háztartásoknak nyújtott 5.916,6 milliárd forintos hitelállomány 55 százaléka devizahitel volt; a devizahitelek aránya az utóbbi két évben közel kétszeresére nőtt.

A devizahitelek zömét svájci frankban veszi fel a lakosság, kisebb része euró, de már a jenalapú hitelezés is megkezdődött két nagy kereskedelmi banknál. A jenalapú hitelezést fokozottan kockázatosan tartják a szakértők, a Pénzügyi Stabilitási Bizottság is foglalkozott vele szokásos negyedéves ülésén.

Az MNB tavalyi negyedik negyedéves jelentése szerint a Pénzügyminisztérium (PM), a Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyelete (PSZÁF) valamint az MNB képviselői egyhangúlag úgy ítélték meg, hogy az új devizanemben való hitelezés fölveti a rendszerszintű kockázatok esetleges növekedésének veszélyét, ezért szükségesnek tartották a helyzet részletesebb vizsgálatát.

Farkas István, a PSZÁF Felügyeleti Tanácsának elnöke januárban, az MTI-nek adott nyilatkozatában a jenalapú hitelezéssel kapcsolatban arra hívta fel a figyelmet, hogy a jen árfolyamának, kamatának mozgása az európai intézmények - és főleg a hitelfelvevők - számára nehezen előre jelezhető, ezért nagyobb a visszafizetési kockázat is. Az elnök jelezte: ha a jenhitelek bizonyos arányt meghaladnak egy hitelintézet lakossági állományán belül, várhatóan magasabb tőkefedezetségi / tartalékolási kötelezettséget írnak elő az ebben érdekelt intézményeknek.

I-31/ A CHF árfolyamokat nézve látható, hogy a 2008 eleji forintgyengülés valójában „nem volt gyengülés”.

A forint árfolyama visszatért az előző évek szintjéhez, a 160 és 170 közti árfolyamszinthez

/I-32/ Az OTP, válaszul a valós kockázatokra felhívó állami figyelmeztetésekre, közleményben nyugtatja a lakosságot.

Csányi: túlzóak az aggodalmak a devizahitelezéssel kapcsolatban

Budapest, 2008. február 14., csütörtök (MTI)

Csányi Sándor szerint túlzóak az állami aggodalmak a devizaalapú, és különösen a jen alapú hitelezés kockázataival kapcsolatban.

Az OTP Bank elnök-vezérigazgatója a bank csütörtöki sajtótájékoztatóján kijelentette: a jen korábbi árfolyammozgását figyelembe véve egyáltalán nem nevezhető kockázatosabbnak, mint például svájci frank.

Ezzel együtt emlékeztetett arra, hogy korábban lobbizott azért, hogy a deviza alapú lakáshitelekre ne legyen állami támogatás, ami tovább ösztönzi a hitelfelvételt.

Az OTP a jen alapú hitelek kihelyezésénél az ügyfelek és a saját kockázatának csökkentésére szigorúbb feltételeket alkalmaz – például a hitelképesség és a fedezet esetén magasabb összegű feltételeket szab. Egyben lehetőséget biztosít az ügyfeleknek a hitel devizaalapjának módosítására, amire csak a deviza vételi és eladási árfolyama közötti különbözetet fizetgeti meg.

Urbán László, a bank vezérigazgató-helyettese valószínűtlennek nevezte, hogy a forint árfolyama olyan szintre gyengüljön, ami már jelentős hatással lehetne a visszafizetésre. Emlékeztetett arra, hogy 2006-ban, amikor hónapokra mintegy 10 százalékot gyengült a forint, annak szinte semmi ilyen jellegű hatása nem volt. Becslése szerint ez a határ mintegy 300 forintos euró árfolyamnál van, de akkor is csak a hitelek néhány százalékát érintené.

Urbán szerint erre utal az is, hogy az ilyen hiteleket felvevők abból a mintegy egymilliós rétegből kerülnek ki, akik az átlag feletti legális keresettel rendelkeznek. Okfejtése szerint az adó- és járulék-intézkedések ennek a rétegnek mintegy 20 százalékkal csökkentették a nettó bevételeit 2007-ben, mégsem romlott a hiteltörlesztési hajlandóságuk. Ehhez képest egy jelentősebb forintgyengülés - banki statisztikákat figyelembe véve – hat százalékos tehernövekedésnél nem jelenthetne többet.

Hangsúlyozta, hogy a devizahitelezés visszaszorítására a legjobb lehetőség az infláció visszaszorítása lenne, például az állami kiadások mérséklésével, hiszen például Csehországban és Szlovákiában, ahol alacsony a pénzromlás üteme, jellemzően nincs kereslet a deviza alapú hitelekre. Értelmetlennek nevezte, hogy a bankokra valamilyen adminisztratív korlátokat vessenek ki, például korlátozzák a tartalékolási szabályokkal vagy más módon a kihelyezhető deviza alapú hitelek arányát a portfólióban. Szerinte a kockázat ugyanis elsősorban nem a bankok, hanem az ügyfelek kockázata, amit egy ilyen intézkedés nem érintene.

Számításai szerint a forintnak mintegy 50 százalékkal kellene gyengülnie a jennel szemben ahhoz, hogy a jen alapú hitel kedvezőtlenebb legyen, mint a forint alapú hitel, de még ekkor sem biztosan, hiszen a forint kamatpálya a makrogazdasági politika miatt bizonytalan.

Az OTP banknál október óta folyósítanak jen alapú hiteleket, 2007 utolsó negyedében a mintegy 53,7 milliárd forint jelzálog alapú szabad felhasználású hitelt folyósítottak, ennek 43 százalékát jen alapon.

/I-33/ A bankszövetség semmiképpen sem szeretne volna, ha korlátozzák a devizahitelezést.

Bankszövetség: nem indokolt a devizaalapú hitelezés korlátozása

Budapest, 2008. május 8., csütörtök (MTI)

Felcsuti Péter, a Magyar Bankszövetség elnöke szerint nem indokolt, de nem is lenne eredményes Magyarországon a devizaalapú hitelezés korlátozása.

A bankszövetség elnöke az osztrák Erste Bank vezérigazgatójának sajtónyilatkozatára reagált. Andreas Treichl szerint Magyarországon és Romániában a devizaalapú hitelezés lassítására volna szükség, ezzel a két ország egyik legsebezhetőbb pontjától szabadulna meg, amely a külföldi elemzők szemében kockáztatnövelő tényező.

Felcsuti Péter az MTI-nek nyilatkozva úgy vélekedett, hogy az a veszély, amitől Andreas Treichl tart - a "makrosokk", s ennek következtében a jelentős forintleértékelődés kockázata – a konvergenciaprogram előrehaladtával ma sokkal kisebb Magyarországon, mint két éve volt. A külső és belső egyensúlyi paraméterek azóta jelentősen javultak - mondta.

"Nem számolunk azzal, hogy jelentős forintleértékelésre kerülhet sor, ha mégis bekövetkezne, annak elsősorban külső, a világgazdaságból begyűrűző okai lennének. S mivel nem fundamentális okokból következne be, valószínűleg hamar helyre is állna az árfolyam" - hangsúlyozta a bankszövetség elnöke.

Felcsuti Péter emlékeztetett arra, hogy 2006 őszén sem volt jelentős kilengése a forintnak, s a nemzeti fizetőeszköz akkor is stabil maradt, amikor a jelzálogpiaci válság hatásai begyűrűztek a régióba. Beavatkozásra akkor volna szükség, ha akut veszély fenyegetne jelentette ki.

A bankszövetség elnöke úgy vélekedett: ha sor is kerülne valamilyen adminisztratív beavatkozásra - ilyen lehet a devizaalapú hitelek után a jegybanknál elhelyezett tartalék növelése -, az nem feltétlenül lenne eredményes. A forintpiac fejlettebb a régiós átlagnál, az intézkedés a forinthitelek mellé állított derivatívákkal kikerülhető lenne.

A magyar pénzügyi felügyeleti szervek által különösen kockázatosnak tartott jenalapú hitelezéssel kapcsolatban elmondta: a jen forintárfolyamának mozgása kiszámíthatatlan és nagyobb a volatilitása, mint az euróé és a svájci franké, amelyekkel a forint viszonylag együtt mozog, ezért kockázatosabb a pénzügyileg tapasztalatlanabb ügyfelek számára.

A bankok szerint azonban a jenalapú hitelezést illetően nem adminisztratív tilalomra, hanem önkorlátozásra van szükség. Ezt célozta a bankszövetség által készített bankközi megállapodás, amihez a bankok csatlakozhatnak. A megállapodás lényeges eleme a részletes ügyféltájékoztatás és kockázatfeltárás, valamint a jenalapú hitelek arányának korlátozása az új hitelekben belül. A csatlakozók azt is vállalják, hogy jenben denominálva egységnyi fedezetre alacsonyabb összegű hitelt helyeznek ki - mondta Felcsuti Péter.

Az ügyfelek hitelképességének megítélésében - így a túlzott eladósodás megakadályozásában - sokat segíthet a teljes körű lakossági hitelnyilvántartás megteremtése. A bankszövetség elnöke szerint elvi egyetértés van abban, hogy erre szükség van, jó volna, ha az erre vonatkozó jogszabály minél előbb hatályba lépne.

I-34/ Pár nappal később ismét Londonból érkezett figyelmeztetés

Magyarország/bank - Fitch: a fő kockázatok között a devizahitelezés

London, 2008. május 13., kedd (MTI)

A devizaalapú - jórészt svájci frankban és japán jenben folyósított - lakossági hitelek kiáramlása továbbra is a magyar bankrendszert terhelő kockázatok egyik fontos eleme, ami jó eséllyel nem is fog eltűnni belátható időn belül, áll a Fitch Ratings kedden Londonban kiadott elemzésében, amely szerint a fő gond az, hogy a fedezetlen adósnak számító lakossági fogyasztói kör nem feltétlenül érti a kockázatokat.

A legnagyobb európai hitelminősítő 13 oldalas tanulmánya szerint a lakosságnak folyósított devizaalapú hitelezés különösen kockázatos, mivel ennek az ügyfélkörnek általában nincsenek deviza bevételi forrásai, ezért fedezetlen az árfolyam- és kamatkockázatokkal szemben.

A fő aggodalom forrása az, hogy a lakossági hitelfelvevők megértik-e a devizahitelezéssel járó kockázatokat. Jóllehet a bankok tesznek erőfeszítéseket e kockázatok elmagyarázására, jó eséllyel csak az igazán magas szintű szakértelemmel bíró lakossági ügyfelek képesek teljes képet alkotni ezekről, a többiek egyszerűen csak a vonzó kamatszinteket nézik.

A Fitch adatai szerint 2004 vége és 2007 vége között a magyar bankrendszer által kibocsátott bruttó devizahitel-állomány a 2,5-szeresére emelkedett, és forintértéke elérte a 10 462 milliárd forintot.

Ebből a lakossági szektornak nyújtott devizaalapú hitelállomány a tavalyi év végén 3216 milliárd forint volt; ennek a fele fogyasztási hitel, 45 százaléka lakáshitel. A Fitch szerint a devizaalapú jelzálog-hitelezés a kockázatosabb, tekintve e hitelfajta általában hosszú futamidejét, ami a futamidő alatt bekövetkező potenciális árfolyamkilengések veszélyét idézi fel.

Figyelembe kell venni azonban, hogy a magyarországi devizaalapú hitelezés - csakúgy, mint a közép- és kelet-európai térség többi országában - még nem volt kitéve egy teljes gazdasági ciklusnak, a 2007 óta tartó lassulással együtt sem, áll a Fitch londoni elemzésében.

A hitelminősítő szerint mindemellett a forint gyengülései is eddig átmenetinek bizonyultak, és nem tartottak elég hosszú ideig ahhoz, hogy komoly eszközminőségi problémákat okozzanak a bankoknak. A térségi valuták, köztük a forint, az elmúlt években csak mérsékelt reálleértékelődéseken mentek át, és utána rendszerint gyorsan visszaerősödtek.

A devizaárfolyam-mozgások így az adósoknak kedveztek, és a magyarországi ingatlanpiac sem ment még át egy olyan teljes fellendülési és visszaesési cikluson, amely az ingatlanárak meredek lefelé irányuló korrekciójával járt volna.

E környezetben, és tekintettel a még mindig viszonylag kedvező hitelpiaci ciklusra, a hitelköltségek eddig alacsonyak voltak.

A Fitch Ratings szerint ugyanakkor egy esetleges gazdasági sokk, vagy a forint jelentős leértékelődése már kikezdené a bankrendszer eszközminőségét, ráadásul a magyar kormány takarékoskossági csomagja csökkentette a háztartások reáljövedelémét, növelve az adósságszolgálati terhet.

Jelenleg a bankrendszer szektorszintű tőkeellátottsága elégséges valamely külső sokkhatás kivédéséhez,

de a helyzet megváltozhat egy olyan "kombinált forgatókönyv" esetén, amelyben a forint gyengül, az ingatlanpiaci árak zuhanni kezdenek, és külföldön jegybanki kamatemelések történnek. Ha a devizaalapú hitelezés erős növekedése folytatódik, a bankoknak szem előtt kell tartaniuk saját belső tőkegeneráló képességüket, áll a Fitch keddi londoni elemzésében.

/I-35/

Ellentmondásos a bankszektor teljesítménye – Felcsuti

Budapest, 2008. június 3., kedd (MTI)

Ellentmondásosnak értékelte a bankszektor ideit, eddigi teljesítményét Felcsuti Péter, a Magyar Bankszövetség elnöke keddi sajtótájékoztatóján.

A bankszövetség elnöke nem tart attól, hogy a hiteladósok fizetési nehézségek miatt tömegesen veszthetnék el ingatlanjaikat. Fizetési nehézségek esetén több fokozat van, az első lépés nem a kilakoltatás, hanem a bankok megpróbálnak új fizetési feltételekben megállapodni - mondta.

Felcsuti: A forint erősödésnek technikai okai vannak

Budapest, 2008. június 3., kedd (MTI) –

A forint utóbbi hetekben tapasztalt erősödésének nincsenek az ország gazdasági helyzetéből fakadó fundamentális indokai, annak okai technikaiak - mondta Felcsuti Péter, a Magyar Bankszövetség elnöke kedden Budapesten, sajtótájékoztatóján.

Kiemelte: a forint erősödése rontja a magyar bankszektor teljesítményét, hiszen a magyarországi hitelintézetek napjainkban már elsősorban devizában hiteleznek, miközben a megtakarításokat forintban őrzik.

Az erősödő forint tehát csökkenti a kereskedelmi bankok nyereségességét - húzta alá az elnök. A bankszövetség elnöke kiemelte: a szövetség nem ért egyet azzal a nyomással, amely napjainkban a jegybankra nehezedik. Úgy fogalmazott: a bankszövetség "zsigeri" alapon szolidáris a jegybankkal.

A bankszövetség elnöke kifejtette: a forint erősödés negatívan hat a hitelezés teljesítményére, gyakorlatilag "leértékeli a devizamarzsokat".

A Magyar Bankszövetség az idei évre mintegy 3-3,5 százalékos gazdasági bővülést vár, az infláció alakulását pedig úgy ítéli meg, hogy az ez év végére 5,5 százalék körüli szintre csökken.

A szövetség által készített tájékoztató szerint amennyiben Magyarország a korábban tervezett pályán halad, akkor mind régiós versenytársaihoz képest, mind a "vezető gazdasági hatalmakhoz" viszonyítva "jól vagy elfogadhatóan" teljesít 2008-ban, főként pedig 2009-ben a növekedési ütem, a bruttó állóeszköz-felhalmozás, az infláció alakulása és a költségvetési hiány szempontjából.

A szövetség szerint komoly problémát jelent azonban az alacsony foglalkoztatottság, a magas munkanélküliség és az államháztartás magas eladósodottsága. A szövetség összefoglalója szerint a foglalkoztatottság az idén tovább csökken, és jövőre is csak igen szerényen nő.

/I-36/ 2008 októberében az árfolyamkockázatból már kézzelfogható lakossági teher lett.

Népszabadság - Szerencsejáték lett a devizahitel

Budapest, 2008. október 15., szerda (MTI)

Nincsenek jó napjai a devizaalapú hitelek adósainak. A forint árfolyammozgása annyira hektikussá vált, hogy már azon is több tízezer forint múlhat, kinek melyik napon számítják ki az aktuális törlesztő részletét - írja a Népszabadság.

A lap szerdai számában ezért hasonlítja a szerencsejátékhoz a devizaalapú hitelt.

Idézik egy olvasójuk esetét, akinek a bankja minden hónap tizedikét jelölte meg a hitel forduló napjának és így az aznapi árfolyamon számol el az ügyféllel. Ezúttal a forduló péntekre esett, amikor is a forint/svájci frank árfolyam bőven 170 forint fölött volt. Így a hitelintézet 173 forintos árfolyamon számol, ami több mint 10 ezer forintos költségnövekedést jelentett számára.

Ugyanakkor csütörtökön és hétfőn is 162-164 forint közelében volt a forint/svájci frank árfolyam.

A cikkben a lap előre vetíti a deviza alapú hitelezés visszaszorulását a magyar piacon, utalva arra, hogy a Magyarországi Volksbank Zrt. is felfüggesztette a svájci frank és a dollár alapú hitelek értékesítését.

Az MKB hétfőn jelentette be, hogy szünetelteti a devizaalapú hitelezést.

A bankok óvatosságát nemcsak a forint árfolyamának hektikussága indokolja, de az is, hogy egyre nehezebben jutnak devizához. A Világgazdaság szerdai számában azt írta, hogy gyakorlatilag lehetetlenné vált svájci frankhoz jutni a magyar piacon.

/I-37/ A 2008 októberi forintgyengülés már vérfagyasztó volt:

/I-38/ Azonban 2008 októberben a bankrendszer még mindig nyugtatja a lakosságot

Még mindig alacsonyabb a devizahitel törlesztőrésze, de megéri-e a kockázat?

Budapest, 2008. október 23., csütörtök (MTI)

A konkrét számítások azt mutatják, hogy az elmúlt egy év alatt a lakáscélú jelzáloghitelek esetében határozottan a devizaalapú hitelt felvevők jártak jobban, és - figyelembe véve a legutóbbi változásokat is - az induló törlesztőrészeket összehasonlítva is a devizahitel törlesztőrésze az alacsonyabb.

Az MTI egy hitelközvetítőt és egy nagy bankot kért meg arra, hogy konkrét, forintban meghatározott, egy évvel ezelőtt felvett lakáshitel esetében számítsák ki a törlesztőrészeket.

A bank az adatokat 5 millió forintos, 15 éves lejáratú lakáscélú, lakástakarékpénztári szerződéssel kombinált jelzáloghitelekre adta meg. Az adatok értékelésénél fontos szempont, hogy a devizahitelnél a kamatperiódus változó, a támogatott forint hitel esetében 5 évig fix. A bank 3 időpontban vizsgálta a hitelfelvétel kondícióit: 2007. és 2008. október 4-én, illetve 2008. október 16. után

Az ügyfél, aki 2007 októberének elején vett fel svájci frankban hitelt, 3,95 százalékos éves kamat és 2,04 százalékos kezelési költség mellett 31.245 forintos induló havi törlesztőrészlettel számolhatott. A felvétel idején 152,28 volt a forint/frank árfolyam.

Egy évvel később a kamata azonban már 5,7 százalékra nőtt, így 36.020 forintos havi törlesztőrészletet kellett fizetnie, figyelembe véve azt is, hogy egy frank akkor már 156,9 forint volt.

Az euróban hitelt felvevők havi törlesztőrésze csekély mértékben, 37.995 forintról 38.078 forintra nőtt a két jelzett időpont között, miután a kamat 7,45 százalékra emelkedett 6,95 százalékról. 2007 és 2008 októbere között erősödött a forint az euróval szemben, 252,96-ról 245,63-ra.

A forinthitelek kamata az egy év alatt nem változott, 6,2 százalék volt, a kezelési költség 2 százalék, így a havi törlesztő részlet 44.985 forintról 44.770 forintra csökkent.

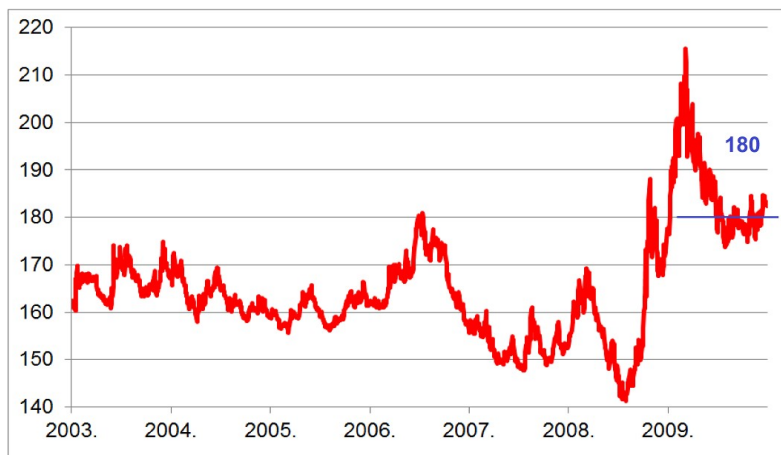
A legutóbbi változások után is még mindig alacsonyabb a svájci frankban, és az euróban felvett lakáscélú jelzáloghitelek havi törlesztőrésze mint a forintalapú hiteleké. A megkérdezett bankban október 16-án svájci frankban hitelt felvevő ügyfél 38.453 forintos havi törlesztőrészlettel számolhat 6,96 százalékos kamat mellett, az euróban eladósodó 44.842 forintra 9,45 százalékos, míg a forinthitelért folyamodó 46.631 forintra 6,75 százalékos kamat mellett. A svájci frank eközben 174,2, az euró 266,74 forintra erősödött.

A C&I Csoport hitelközvetítő irodái az adatokat 10 millió forintos, 20 éves lejáratú hitelekre adták meg. Két hitelfelvételi időponttal kalkuláltak elemzésük során, azt összehasonlítva, hogy milyen feltételekkel kapott valaki 2007. október 31-én illetve most svájci frank alapú, valamint szabad felhasználású forint alapú hitelt.

A 2007. október 31-én svájci frank alapú hitelt felvevő ügyfél összesen 3,7 százalékos a kamattal és kezelési költséggel számolhatott. Az akkori árfolyam a Magyar Nemzeti Bank (MNB) adatai alapján 149 forint volt. Ennek a hitelnek a törlesztőrésze változatlan árfolyam mellett 62.000 forint (416 CHF). Ez ma a 178-as árfolyam esetén 75.000 forint. A különbség tehát 12.000 forint. Ha valaki most, 4,2 százalékos kamat mellett venné fel, 65.000 forintos havi törlesztőrészlettel kellene számolnia. A felvett forint alapú hitel kamata 16 százalék kezelési költség nélkül, a törlesztőrészlet pedig 138.751 forint. Ha valaki most, 11,99 százalékos kamat mellett venne fel forint alapú hitelt, 110.039 forintos törlesztőrészlettel kellene hogy számoljon.

A fenti számításoknál nem vették figyelembe a vételi és az eladási árfolyam közötti különbözetet.

/I-39/ A 2008 októbere után a CHF árfolyama visszatért a 180-as árfolyam környékére és ott maradt egészen 2009 végéig.

/I-40/ A 180 körüli CHF árfolyam nem volt tartós, 2010 végére a CHF árfolyama már 200 és 220 között mozgott.

/I-41/ Pár évvel később ugyanaz még mindig ugyanaz a helyzet, mint a korábbi mti közleményekből eddig jól megismertünk. Semmi ok az aggodalomra....

Cséfalvy Zoltán: Átmeneti a forintgyengülés

Alpbach, 2010. szeptember 2., csütörtök (MTI/Reuters)

Átmeneti a forint gyengülése a svájci frankkal szemben és a Magyar Nemzeti Banknak (MNB) nem kell kamatot emelnie az árfolyam rövid távú ingadozása miatt - jelentette ki Cséfalvy Zoltán, a Nemzetgazdasági Minisztérium államtitkára csütörtökön.

Cséfalvy Zoltán szerint a svájci frank árfolyamszintje nem ad okot az aggodalomra. "Normálisnak tekinthető az árfolyamok hasonló jellegű mozgása. Korábban is nagyon sokszor az mozgatta a forintot, hogy mi történik Amerikában, illetve a globális piacon.

Az Magyar Nemzeti Bank (MNB) szerdán arra figyelmeztetett, hogy a svájci frank erősödése főként növekedési kockázatot jelent Magyarország számára. Simon András, a jegybank szóvivője azzal

értelt, hogy a forint leértékelődése a jellemzően svájci frankban eladósodott hitelek számára a törlesztőrészlet megemelkedését jelenti, amire ők fogyasztásuk és beruházásaik visszafogásával reagálnak.

Alapvetően a befektetők kockázatvállalási hajlandóságának mérséklődése miatt kedden este minden eddigi rekordot megdöntött és 223 forintra emelkedett a svájci frank árfolyama a forinttal szemben. A frank kedden délelőtt egymás után állította be árfolyamrekordjait a forinttal szemben, de később mérséklődött – a kereskedők szerint a folyamatok nemzetközi hatásokat tükröztek.

/I-42/ A lakosság annak tudatában vett fel jelzálogkölcsönöket, hogy annak a fedezete az ingatlanjuk. Tudták, ha betegség, vagy hosszas munkanélküliség esetén nem tudják fizetni a törlesztő részletet, eladják az ingatlant és végtörlesztik a fennálló adósságukat. Ha nem sikerül esetleg eladni az ingatlanjukat „időben” és a kölcsönszerződés felmondását követően a bank „viszi az ingatlant”, akkor az elvesztett ingatlan fejében, gondolta ésszerűen a lakosság, megszabadulnak az összes adósságuktól is, mely a banknál felhalmozódott (hiszen a kölcsön fedezete az ingatlan). Ezt nevezik elsétálási jognak, vagy „tisztalappal indulásnak”. Az adós elveszti az ingatlanát és új életet kezdhet, mivel nincs a bank felé adóssága.

/I-43/ A kormányzó párt két meghatározó személyiség 8 pontos javaslatot dolgozott 2010-ben. A Bankszövetségnek a „tisztalappal indulás” egyáltalán nem tetszett.

Tovább egyeztet a Fidesz a bankszövetséggel a lakáshitelesek megsegítő csomagról

Budapest, 2010. szeptember 17., péntek (MTI)

Szakértői szinten folyik tovább a Fidesz nehéz helyzetbe jutott lakáshitelesek megsegítő 8 pontos javaslatcsomagjáról a kormánypárt és a Magyar Bankszövetség között a tárgyalás. A bankok képviselői nem tudják elfogadni a futamidő automatikus egyoldalú meghosszabbítását és a "tisztalappal indulás" jogának bevezetését.

A bankszövetség elnöke leszögezte: a "tisztalappal indulás" joga és a futamidő automatikus meghosszabbítása nem lehet visszamenőleges hatályú. Előbbinek tartalmáról lehet tárgyalni - fűzte hozzá.

/I-44/ A kormány 2010-ben könnyedén lemondott a tisztalappal indulásról a Bankszövetség kérésére. Így az adósok lehetetlen helyzetbe kerültek, ingatlanjuk elvesztése után is hatalmas adósságot cipelnek magukkal.

Az új Kormány akciótervben ígért intézkedést a nehéz helyzetbe került devizában eladósodott jelzáloghitelek megsegítésére. Ennek érdekében Nemzeti Eszközkezelő Társaság felállítását tervezték. Az Eszközkezelő Társaság felállítására 2010-ben nem került sor, és időközben a Kormány is irányt váltott: két képviselő (Rogán Antal és Kósa Lajos) 8 pontot fogalmazott meg a devizahitel adósok megsegítése érdekében. Az eredetileg javasolt pontok komoly mértékben tovább súlyosbították volna a bankok helyzetét. Ezért intenzív egyeztetés kezdődött a Bankszövetség és a kormánypárti képviselők között. Ennek eredményeként a pontok módosultak.

A következő kompromisszumokat sikerült elérni:

- ↳ csak a szűkebb értelemben vett lakáscélú kölcsönökre terjed ki az egyoldalú szerződésmódosítás megtiltása;
- ↳ lehet egyoldalúan kamatot emelni, de csak egy külön kormányrendeletben foglalt oklista alapján;
- ↳ csak egyszer, a futamidő kezdetétől számított második évtől kezdődően, és csak a hitel tőkeösszegének 50%-áig lehet ingyenesen előtörleszteni;
- ↳ nem kell automatikusan teljesíteni az adós futamidő-hosszabbítási kérelmét, de azt csak alapos indokkal lehet elutasítani;
- ↳ a képviselők elálltak attól, hogy a bankok csak a jelzálog értékéig érvényesíthetik követeléseiket, viszont ígéretet tettek a közjegyzői díjak jogszabályi úton történő racionalizálására;
- ↳ csak a már felmondott szerződések esetén tilos büntető kamatot felszámítani – a felmondás napjától számított 90. napot követően.

A kormánypárti képviselőkkel, az illetékes tárcával folytatott konzultáció, illetve levelezés során a Bankszövetség bemutatta, hogy a bankok saját maguk milyen adósmentő programokat vezettek be, és hogy a sokat támadott „önkényes” banki árfolyam valójában sokszor kedvezőbb, mint a banki közép-, illetve MNB-árfolyam.

(Forrás: Beszámoló a Magyar Bankszövetség 2010. évi tevékenységéről)

J– ELTE konferencia – teljesen eltérő álláspontok

/J-01/ 2015. július 1.-én nagy jelentőségű konferenciát szervezett az ELTE Állam és Jogtudományi Kara.

ELTE **ÁJK**
ÁLLAM- ÉS JOGTUDOMÁNYI KAR

MEGHÍVÓ

A FOGYASZTÓI KÖLCSÖNSZERZŐDÉSEK ÉRVÉNYTELENSÉGÉNEK EGYES KÉRDÉSEI - KONFERENCIA

Az ELTE ÁJK Polgári Jogi Tanszék szervezésében

2015. július 1. (szerda) 09.00 – 13.30 óra
ELTE Állam- és Jogtudományi Kar, Kari Tanácssterem
1053 Budapest, Egyetem tér 1-3. (földszint)

PROGRAM

A konferencia levezető elnöke:

Dr. Kisfaludi András egyetemi tanár, általános rektorhelyettes, ELTE

09.00-09.05	Köszöntő
Dr. Darázs Lénárd habilitált egyetemi docens, ELTE ÁJK Polgári Jogi Tanszék
09.05-09.15	Megnyitó
Dr. Király Miklós egyetemi tanár, az ELTE ÁJK dékánja
09.15-09.45	A devizaalapú fogyasztói kölcsönszerződések makrogazdasági összefüggései
Nagy Márton ügyvezető igazgató, Magyar Nemzeti Bank
09.45-10.15.	Jogalkotói törekvések a fogyasztói kölcsönszerződések érvénytelenségének kezelésére
Dr. Bodzási Balázs helyettes államtitkár, Igazságügyi Minisztérium
10.15-10.45	A Kúria törekvései a fogyasztói kölcsönszerződések érvénytelenségével kapcsolatos joggyakorlat egységesítésére
Dr. Vezekényi Ursula tanácselnök bíró, Kúria, Polgári Kollégium

/J-02/ A konferencián regisztrált hallgatóként részt vettem (több devizahiteles társammal együtt) és kérdéseket is lehetőségem volt feltenni. A konferencián elhangzottakat teljes egészében rögzítettem és a fontosabb részeket kiemeltem, könnyen elérhetővé tettem filmecske formájában.

Bevezetés és Nagy Márton előadása

<https://www.youtube.com/watch?v=dJADi2kSguo>

Dr. Vezekényi Ursula előadása

<https://www.youtube.com/watch?v=JmZ99t4Aunc>

Kérdések és válaszok

https://www.youtube.com/watch?v=jl_xGDZxMWg

/J-03/ Nagy Márton a konferencia idején a Magyar Nemzeti Bank ügyvezető igazgatója volt. „A devizaalapú fogyasztói kölcsönszerződések makrogazdasági összefüggései” címmel tartott előadást.

Nagy Márton szinte a teljes devizahitelezési időszak alatt végig az MNB-ban dolgozott.

2013 – 2015. Magyar Nemzeti Bank, ügyvezető igazgató

2010 - 2013. Magyar Nemzeti Bank, igazgató

2006 - 2010. Magyar Nemzeti Bank, helyettes vezető

2002 - 2006. Magyar Nemzeti Bank, vezető közgazdasági szakértő

2000 - 2002. ING Group, vezető elemző

1998 - 2000. Államadósság Kezelő Központ, makrogazdasági elemző

Nemzetközi és igazgatósági tagságok:

2012 óta European Banking Authority (EBA) szavazó tag

2013 óta Pénzügyi Stabilitási Tanács tag

2013 óta BEVA igazgatósági tag

2014 óta Magyar Közgazdasági Társaság (MKT) Pénzügyi Szakosztály elnök

2015 óta KELER Központi Értéktár Zrt. és KELER KSZF Zrt. igazgatósági tag

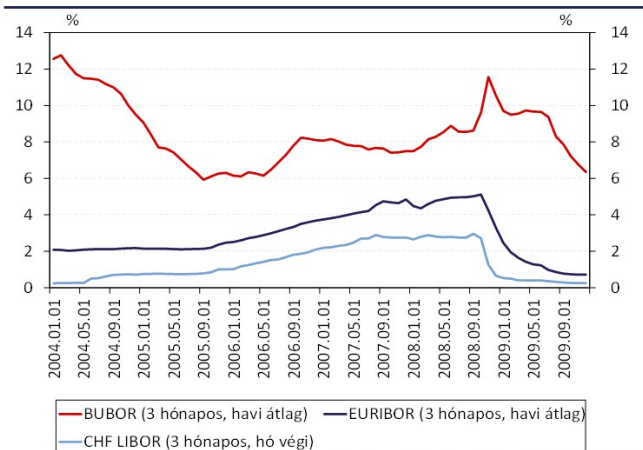
(Forrás: MNB honlap – Nagy Márton életrajza – 2015.szept.)

Jelen Nagy Márton az MNB alelnöke, tagja a Monetáris Tanácsnak.

/J-04/ A konferencia után pár nappal elkértem Nagy Mártontól a konferencián levetített diákat (ezeket használok, kiegészítvén az elhangzottakat). Részletek Nagy Márton előadásából:

Állami kamattámogatás kifizetése után a kereslet az alacsony kamatozású hitelekre irányult

Magyar Nemzeti Bank

6

Az egyes devizaforrások bankközi költségei

Forrás: MNB, Global-rates.com

Miért is alakult ki a devizahitelezés? ...Azért alakult ki, mert volt egy nagyon magas kamatkülönbség a deviza és a forint kamatok között...

(Forrás: feltöltött hanganyag: 3:20 – 3:30)

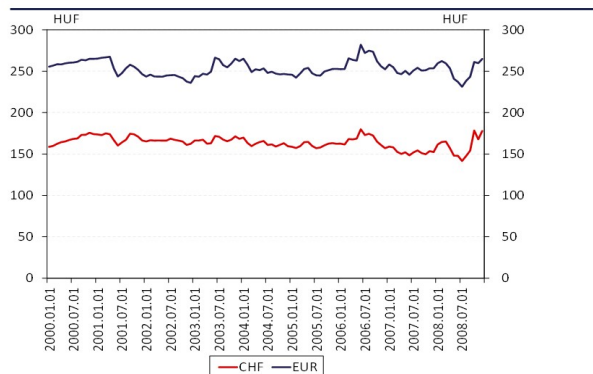
A fogyasztót nem érdekli az, hogy mi lesz a jövőben, az érdekli, hogy most mit kell törlesztenie...

(Forrás: 3:45 – 3:50)

/J-05/ Nagy Márton a lakossági árfolyamkockázatról:

A stabil árfolyam elfedte az érzékelt árfolyamkockázatot

Magyar Nemzeti Bank

5

Svájci frank és euró devizaárfolyamok

Forrás: MNB

(Az ügyfelek) az árfolyamkockázatra két dolog miatt nem gondoltak, egyrészt nem gondoltak, mert nem volt elmagyarázva nekik... ...másik a forintnak az euróhoz, a svájci frankhoz viszonyított árfolyama stabil volt ebben a rendszerben 2008-ig, egy vízszintes vonalat látunk...

(Forrás: 5:30 – 5:50).

/J-06/ Nagy Márton a pénzváltásról és a swapról.

Nagyon sokan elkezdtek azt támadni, hogy a devizahitel mögött nincs is deviza, hiszen az forintban lett nyújtva. Forintban kapta meg az ügyfél, és hát az egy forint hitel. Nem.

Az a devizahitel. Itt két probléma van. Az egyik: a bankok elkövették azt a hibát, hogy két szolgáltatást összeraktak egy szerződésben, egy devizahitel nyújtását és egy konverziót. De ez két darab szolgáltatás, devizahitelt adott és konvertálta forintra és forintban kapta meg az ügyfél. De ezt a két szolgáltatást sajnos nem két szerződésben szabályozta, hanem egyben. Sőt elfelejtkezett róla, hogy ez két szolgáltatás. Ezért van az most, hogy az árfolyamrés visszajár.

Tehát, hogy ha úgy szabályozta volna a bank, hogy ad egy devizahitelt és egy másik szerződésben van (leírva) hogy konvertálja, akkor az árfolyamrés nem jár vissza, hiszen két szolgáltatást nyújt. Ma is van olyan szolgáltatás, hogy bemegyek a bankhoz, itt az euró és kérek érte forintot. Vagy itt van a forint, kérek érte eurót. Van vételi és eladási árfolyam, ugye, ez egy típusa az árfolyamnak. Ez egy normálisan körbe írt szolgáltatás.

(Forrás: 5:50 – 7:15).

„Sőt elfelejtkezett róla” – a bankok nem felejtkeztek el az árfolyamrésről, hiszen vételi és eladási árfolyamot számoltak. A bankok arról „felejtkeztek el”, hogy ezt a költséget beleírják a kölcsönszerződésbe. Ha egy kölcsönszerződés nem tartalmaz minden költséget, akkor az a szerződés semmis. Semmi sem tiltja, hogy egy szerződésben két szolgáltatás legyen – ettől az árfolyamrés nem tisztességtelen. Az árfolyamrés akkor tisztességtelen, ha egyáltalán nincs semmilyen pénzváltás. Mint Nagy Márton is megállapította, van pénzváltás.

Sok bank devizaforrásból finanszírozza, eszköz oldalán deviza eszköz van amit lényegében konvertálás után forintban nyújtja, de attól még deviza eszköz, hiszen devizában van nyilvántartva nála. A másik eset amit megtámadtak, hogy nagyon sok esetben forintforrás volt mögötte, betét, lakossági betét, miközben a másik oldalon deviza eszköz van, hát akkor hogy lehet, hiszen Ő forintban folyósította? Forint kölcsön, hiszen forintot adott a háztartásnak. Az állítás az, hogy nem!

Közgazdaságilag a bankrendszer egy zárt pozícióban ül, és elég nehéz megérteni, hogy valójában azt jelenti, ha neki forintbetétje van, és a másik oldalt devizahitelt tart nyilván, akkor ezt neki mérlegen kívül egy határidős pozícióval zárnia kell. Ezt a közgazdász úgy hívja, hogy swap

(Forrás: 7:15 – 8:10).

Amit a bankok olcsón tudtak kielégíteni

- Közvetlen devizaforrás
 - Devizahitel felvétele (elsősorban külföldi szereplőktől)
 - Devizabetétek (elsősorban hazai szereplőktől)
- Forint betétek [devizaswap](#) ügyletekkel:
 - Mérlegen kívül fedezi az árfolyamkiesést, azaz nincs nyeresége az árfolyamgyengüléssel
 - Gyakorlatilag forint betét fedezete mellett felvett devizahitel.

Olcsó CHF forrást biztosított a bankok számára, viszont a sérülékenységet növelte

Az a lényeg, hogy devizaforrást kétféleképpen lehet előállítani, vagy úgy, hogy devizát veszek fel külföldről, vagy úgy hogy forintot veszek fel belföldről, de mögé teszek egy swap, egy határidős ügyletet és szintetikusán állítom elő. Nagyon fontos a szó, szintetikus. Ez azt jelenti, deviza van mögötte, csak szintetikusán van mögötte deviza. Itt is deviza volt mögötte, és ugyanúgy akik forintbetétből finanszírozza, deviza eszközeit szintetikusán előállította, de ugyanúgy konverziós szolgáltatást nyújtott.

Elfelejtette beleírni a szerződésbe, valójában végezte.

(Forrás: 8:15 – 8:55).

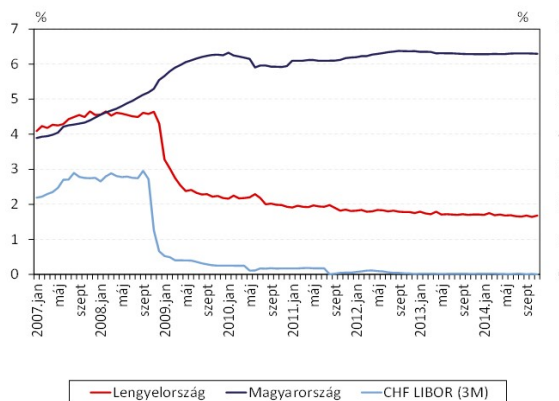
/J-07/ Nagy Márton a bankok korábbi kamatemeléséről:

Amit tovább súlyosbítottak az egyoldalú banki kamatemelések

Ebben az időszakban a bankárok úgy változtatták a kamatokat, hogy a bankvezető beszólt az egyik fiúnak, hogy „a profit nem lesz meg, húzzuk be!” – OK kamatot emelünk...

(9:20 – 9:45)

CHF-alapú lakáscélú hitelek átlagos állományi kamatlába Magyarországon és Lengyelországban

Magyar Nemzeti Bank

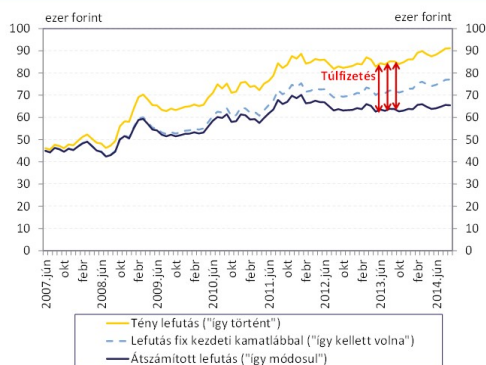
11

Forrás: MNB, NBP.

Lengyelországban a szerződésekben az ügyleti kamatláb a svájci kamatlábhoz volt kötve. Így amikor a CHF árfolyama emelkedett és a CHF kamata csökkent, akkor Lengyelországban a csökkenő kamat jelentős mértékben ellensúlyozta a törlesztő részlet emelkedését. A devizahitelesek kisebb teher érte így. Magyarországon a bankok emelték a kamatlábat, hogy „behúzzák a profitot”, így a devizahiteleseknel egyszerre jelentkezett a CHF erősödése és a kamat emelkedése.

Az adósok jelentősen többet fizettek az egyoldalú kamatemelések és az árfolyamrész miatt

Egy tipikus adós becsült törlesztési pályái különböző scenáriók mentén (ténny, tisztességes és átszámított lefutas)

Magyar Nemzeti Bank

12

Forrás: MNB

A Kormány - Bankszövetség megállapodás értelmében a kamatokat rögzítették azon a szinten, ami a kölcsönszerződés aláírásakor volt, így a devizahitelesek hatalmas kár érte.

A magyar devizahitelesek a bekövetkezett CHF árfolyamemelkedést teljes egészében megkapták, a bekövetkezett CHF kamatcsökkenést elvették tőlük.

/J-08/ A kérdéseimre Nagy Márton az alábbi választotta a konferencián:

Mi, közgazdászok, amikor kockázatot értékelünk.... mi a stressz tesztjeinkben, amikor a bankrendszert néztük, mi 15-20%-ot néztünk, azt számoltuk.

(Forrás: 12:55 – 13:30)

A swapoknak körülbelül 40%-át kötötték anyabankokkal, és a többit mind külföldi partnerekkel, Goldmann Sachs, JP Morgan...

(Forrás: 13:30 – 13:40).

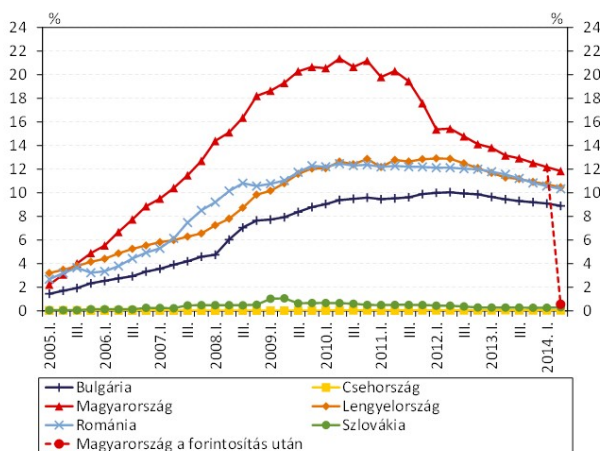
Nagy Márton az előadásában megerősítette a swappal kapcsolatban:

Ő (a bank) devizát kap és forintot ad (a swap partnernek). Azt a forint betétjét oda adja pl. a Goldmann Sachs-nak, és tőle kap devizát, és abból fog devizahitelt nyújtani... Ezt a forintot, amit kapott a Goldmann Sachs, forint államkötvények vásárlására fordította, vagy az anyja (anyabank), ha annak adta, forint államkötvények vásárlására fordította.

/J-09/ Nagy Márton beszámolt róla, hogy a forintosítás után a devizahitel állomány a legalacsonyabb lett a régióban.

A bankrendszeri devizahitel-állomány az egyik legalacsonyabbá vált a régióban

Az ábrán látható, hogy a környező országokkal összehasonlítva Magyarországon tudtak a bankok legtöbb deviza kölcsönt eladni.

A bankrendszer háztartási devizahitelei a GDP arányában régiós összehasonlításban

Magyar Nemzeti Bank

18

Forrás: MNB, nemzeti jegybankok

/J-10/ Nem csak Nagy Mártonnak lehetett kérdéseket feltenni. Részletek Dr. Bodzási Balázs államtitkár (Igazságügyi Minisztérium) válaszából:

A (forintosítási) árfolyamra vonatkozó kérdésére azt tudom mondani, ez politikai döntés volt. Nem az Igazságügyi Minisztérium hozta meg ezt a döntést. A Nemzetgazdasági Minisztérium kötött egy megállapodást a Bankszövetséggel... Az én véleményem, hogy valamilyen megállapodásra szükség volt...

(Forrás: 7:10 – 7:35)

Ez annak a beismerése, hogy eleve lemondtak arról, hogy igazságos megoldás szülessen a forintosítási árfolyammal kapcsolatban. A bankok érdeke háttérbe szorította a károsult fogyasztók érdekeit.

Azért tisztességtelen, mert nem tartalmazta az összes költségelemet? Önök szerint tisztességes lenne, ha még pár költségelemet a bank benyomott volna?... Inkább olyan költségelemet tartalmazott, ami nem valós. Azt meg tudom érteni, de hogy a szerződés nem tartalmazta az összes költségelemet? Ha a szerződés nem tartalmazott valamilyen költségelemet, azt a bank nem is tudta érvényesíteni. Gondolom én...

(Forrás: 10:25 – 11:05)

A kérdésemben azonban arra hívtam fel a figyelmet, hogy ellentét van az árfolyamrésszel kapcsolatban az MNB és a Kúria álláspontja között. Ha valóban van pénzváltás, akkor az árfolyamrés nem lehet tisztességtelen amiatt, mert nincs pénzváltás (a Kúria szerint a deviza csupán egy elszámolási mód).

Lehet, hogy Önnek igaza van, de hogyha a svájci frankhoz kapcsolnánk mindenféle kamatot, az előbb utóbb negatív kamatot eredményezne. Az a gond, hogy ez a banktételnél is igaz lenne. A Ptk. év eleji módosítása egyértelművé tette, hogy a magyar jogban nincs negatív kamat, sem a kölcsön oldalon, sem a betét oldalon.

(Forrás: 11:05 – 11:40)

A felvetésem természetesen az elszámolással kapcsolatos újraszámolásra irányult. Az MNB ügyvezetője, Nagy Márton szerint az a tisztességes kamat, mely követi az adott jegybanki alapkamatot – az elszámolási törvény ezt egyáltalán nem vette figyelembe. Ha figyelembe vesszük a kamatfelárat is (ami a jegybanki alapkamatra ráakódik), akkor semmiképpen sem lett volna negatív a kamat.

/J-11/ Részlet Dr. Vezekényi Ursula válaszából:

Az első kérdésre szeretnék reagálni, ez a 6/2013 PJE határozattal volt kapcsolatos. Én szerintem az a PJE határozat azt mondja ki, igenis van szolgáltatás amit nyújt a bank, csak ez nem volt átlátható a fogyasztó számára és ezért kell az árfolyamrést tisztességtelennek tekinteni

(Forrás: 15:45 – 16:10).

/J-12/ A Kúria 6/2013-as PJE (2013. december 16.) határozata elsőként kimondja, hogy a kirovó-lerovó rendszerben nincs pénzváltás:

A Ptk. meghatározza azt is, hogy a kirovó és a lerovó pénznem eltérése esetén hogyan kell kiszámítani, a teljesítéskor mennyit kell az adósnak fizetnie ahhoz, hogy a kirótt tartozását teljesítse. A Ptk. 231. § (2) bekezdése szerint a más pénznemben meghatározott tartozást a fizetés helyén és idején érvényben levő árfolyam alapulvételével kell átszámítani. Ez az átszámítás nem jelent pénzváltást, csupán a folyósított összegnek, illetve a törlesztett összegeknek a teljesítéskori árfolyam alapján történő kiszámítását.

Szükségesnek tartom megismételni:

„az átszámítás nem jelent pénzváltást, csupán a folyósított összegnek, illetve a törlesztett összegeknek a teljesítéskori árfolyam alapján történő kiszámítását.”

A Kúria szerint tehát egyáltalán nem beszélhetünk banki szolgáltatásról.

A 6/2013-as PJE határozaton belül azonban óriási ellentmondás is van, mivel árfolyamrés alkalmazását törvényesnek tekinti a deviza alapú kölcsönök mindkét fajtájánál.

Vannak olyan deviza alapú kölcsönszerződések, melyek a kölcsönt devizában határozzák meg és a szerződés egyéb rendelkezései nem hagynak kétséget afelől, hogy a devizát a szerződésben meghatározott időpontban, a szerződésben – tipikusan – a kölcsönt nyújtó pénzintézet vételi árfolyamán kell átszámítani forintra. Ezt az összeget folyósítja a pénzügyi intézmény. Az adósnak pedig a kölcsön adott devizának megfelelő összeget és annak járulékait kell visszafizetnie forintban, az aktuális eladási árfolyam figyelembe vételével (ha tehát 10.000 euró a kölcsön összege 10.000 eurónak és járulékainak megfelelő forint összeget).

A másik szokásos meghatározási mód az, hogy a kölcsönt forintban határozzák meg, de a szerződés egyéb rendelkezéseiből következően egyértelmű, hogy a kölcsön devizában kerül megállapításra, a szerződésben meghatározott időpontban az ott meghatározott pénzintézet deviza vételi árfolyama figyelembe vételével, és ezt az összeget, valamint annak járulékait kell az adósnak forintban visszafizetnie a mindenkor irányadó eladási árfolyamon számítva. Egyik meghatározási mód sem sérti a Ptk. 523. §-ában írtakat.

Jól látható, hogy valóban ellentmondás van magában a 6/2013-as határozaton belül is.

/J-13/ A 2/2014-as PJE (2014. június 16.) az árfolyamrés alkalmazását már teljesen tisztességtelennek tekinti, mivel nincs pénzváltás

3. A folyósításkor a pénzügyi intézmény által meghatározott vételi, a törlesztésekkor pedig az eladási árfolyamok (különnemű árfolyamok) alkalmazása tisztességtelen, mert ezekkel szemben nem áll a fogyasztónak közvetlenül nyújtott szolgáltatás, így az számára indokolatlan költséget jelent.

Szükségesnek tartom megismételni: nincs szolgáltatás (pénzváltás) és ez indokolatlan költség a fogyasztónak.

E rendelkezések azért is tisztességtelenek, mert alkalmazásuk gazdasági indoka a fogyasztó számára nem világos, nem érthető, nem átlátható.

Szükségesnek tartom megismételni: az árfolyamrés (gazdasági) indoklása nem érthető, nem átlátható. Itt minden bizonnyal a „mintha venne” és a „mintha eladna” kifejezésekre gondolt a Jogegységi Tanács.

A Kúria az állításait a 2/2014 PJE-ben később kifejti:

A folyósításkor vételi, a törlesztésekkor pedig eladási árfolyam alkalmazása tisztességtelen, mivel ez az átszámítási árfolyam meghatározás egyoldalú és indokolatlan hátrányt jelent a fogyasztó számára a jóhiszeműség és a tisztesség követelményének megsértésével. A Kúria a 6/2013. PJE határozat 1. pontjában egyértelműen úgy foglalt állást, hogy deviza alapú kölcsönszerződések esetén úgy a folyósításkor, mint a törlesztésekkor átváltásra nem, hanem csak átszámításra kerül sor.

Szükségesnek tartom megismételni: „deviza alapú kölcsönszerződések esetén úgy a folyósításkor, mint a törlesztésekkor átváltásra nem, hanem csak átszámításra kerül sor”.

Így tehát a deviza alapú kölcsönszerződésekben szereplő különnemű árfolyamok mögött tényleges, a fogyasztó számára közvetlenül nyújtott pénzváltási szolgáltatás nincs. E rendelkezések azért is tisztességtelenek, mert alkalmazásuk gazdasági indoka az átlagos fogyasztó számára nem világos, nem átlátható. Az ilyen módon történő árképzés nehezíti, hogy a fogyasztó tisztán lássa az őt terhelő fizetési kötelezettséget, azt, hogy azok hozzávetőleges mértékével előre számolni tudjon. Így függetlenül attól, hogy a szerződésekben jellemzően nyelvtanilag egyértelműen, félre nem érthető módon szerepel a különnemű árfolyam alkalmazásának ténye, az nem felel meg az Európai Unió Bíróságának ítélete által is értelmezett világos és egyértelmű szabályozás követelményének.

/J-14/ A Kúria nem csak eldönti helyettem, hogy én (és sok adóstársam) a „nyelvtanilag egyértelmű” megfogalmazást fel tudja-e fogni, világosnak és egyértelműnek tartja-e, hanem arról is gondoskodik hogy a folyamatban lévő és az új perekben ne is foglalkozhasson ezzel a kérdéssel a bíróság.

A jelen jogegységi határozatban foglaltak folytán már nem tartható fenn az elvi határozatnak az a tétele, hogy a különnemű árfolyam alkalmazása során felmerülő különbözet, mint költség mértéke feltüntetésének hiánya a szerződés semmisségét eredményezi a Hpt. 213. § (1) bekezdés c) pontja alapján. A jogegységi határozat ugyanis tisztességtelennek minősítette a különnemű árfolyam alkalmazását, aminek a következménye, hogy a tisztességtelen rendelkezések helyébe a Ptk. diszpozitív rendelkezései lépnek.

Ha ugyanis a fogyasztó egy másik semmisségi ok (jogszabályba ütközés) alapján már kérte az adott szerződési rendelkezés – és azon keresztül az egész szerződés - érvénytelenségének a megállapítását, a Ptk. 209/A. § (2) bekezdés azon szabálya, hogy a semmisségre csak a fogyasztó érdekében lehet hivatkozni (relatív semmisség) nem képezheti akadályt a tisztességtelenség hivatalbóli észlelésének. A különnemű árfolyamra vonatkozó szerződési rendelkezés tisztességtelensége hivatalbóli észlelésének kötelezettsége jelen jogegységi határozat közzétételétől terheli a bíróságokat.

/J-15/ A Kúria eleget tett a Bankszövetség kérésének, a bíróságokra kötelező jogegységi határozatot hozott. Ez tisztességtelennek minősíti az árfolyamrést, így azokról a kölcsönszerződésekről, amelyek nem tartalmaznak minden költséget, nem mondhatja ki a bíróság, hogy semmiek. Márpedig a kölcsönszerződések nem tartalmazzák az árfolyamrés mértékét és azt sem, hogy ez milyen költséget jelent az adósnak. A Kúria 2/2014 számú polgári jogegységi határozatára alapozva születtek meg sorra az elszámolási törvények. Így lett teljessé a Bankszövetség – Kormány megállapodás.

/J-16/ Eljutottunk oda 2015 nyarára egy ELTÉN tartott magas szintű szakmai konferencián, hogy az MNB ügyvezetője, Nagy Márton határozott állítása szerint van pénzváltás a deviza alapú kölcsönszerződéseknél, a Kúria jogegységi határozata szerint azonban nincs pénzváltás. Dr. Vezekényi Ursula, a Kúria egyik vezető bírója szerint is van pénzváltás.

Nagy Márton szerint az árfolyamrés azért tisztességtelen, mert erről a tényleges pénzváltásról nincs külön szerződés, hanem bele van foglalva a bankkölcsön szerződés szövegébe. Dr. Vezekényi Ursula szerint azért tisztességtelen a tényleges pénzváltás, mert nem átlátható.

/J-17/ Az, hogy van-e pénzváltás vagy nincs, az nem jogi megítélés kérdése! Amennyiben a kölcsön tárgya deviza, CHF, EUR vagy más deviza, azt mindenképpen át kell váltani forintra, hogy az adós forint folyószámlájára (vagy más forint folyószámlájára) át tudja utalni a bank. Tényleges deviza összeget átváltás nélkül nem lehet forint számlára utalni. A bankoknak vagy deviza forrásból volt CHF-jük (vagy

más devizájuk), vagy a deviza swap ügylet keretében váltották át a forintjukat CHF-re. A swap ügyletkeretében szerzett deviza azonban nem deviza forrás, még csak nem is igazi deviza, hanem szintetikus deviza (a swap partnerrel szerződés van adott időben, adott árfolyamon történő forintra visszaváltására).

/J-18/ A Kúria a 6/2013 számú PJE-ben lényegében megállapítja, hogy a bankok nem vállaltak árfolyamkockázatot a devizahitelezéssel, mivel mindig volt devizaforrásuk:

A deviza alapú kölcsön mögött – figyelemmel a pénzügyi intézményekre vonatkozó közjogi jellegű szabályokra – devizaforrás áll.

Ez az állítás nem felel meg a valóságnak. Láttuk a bankok mérlegeiben és láttuk a pénzügyi szektor adataiban, olvastuk az MNB tanulmányokban, hogy nincs teljes egészében a deviza alapú kölcsön „mögött” devizaforrás.

Nem volt olyan „közjogi szabályzás” a devizahitelezés idején, hogy a bankoknak annyi deviza forrással kell rendelkezniük, amennyi deviza eszközük van. Csupán pár éve törekedik arra az MNB, hogy a DMM mutató (Deviza Megfelelőségi Mutató) szigorításával a bankokat arra szorítsa, hogy kisebb legyen az árfolyamkockázatuk, és legyen „deviza a devizakölcsönök mögött”.

/J-19/ Lentner Csaba közgazdász professzor határozottan és egyértelműen állítja, hogy nincs deviza minden devizahitel „mögött”.

Lentner Csaba szakmai életútja:

Elemző közgazdász, Magyar Nemzeti Bank, 1990-1991

Finanszírozási főelőadó, Magyar Külkereskedelmi Bank, 1991-1993

Budapesti Közgazdaságtudományi Egyetem, közgazdász egyetemi doktor, 1991

PM okleveles könyvvizsgálói szakvizsga (pénzügyi-, költségvetési-, igazságügyi szakterület) 1993

Magyar Tudományos Akadémia, közgazdaságtudományok kandidátusa, 1995

Bankigazgató, Duna Befektetési és Forgalmi Bank, 1993-1996

Tanszékvezető, intézetigazgató, dékán-helyettes, Doktori Tanács törzstagja, Soproni Egyetem

Közgazdaságtudományi Kar, Pénzügytan – Számvitel Intézet, 1996-2007

NYME, habilitáció pénzügytanból, 2003

Tudományos kutató, Anglia, Cambridge, 2007-2008

Egyetemi tanár, intézetvezető, tudományos rektor-helyettes, Wekerle Sándor Üzleti Főiskola, Budapest, 2008-

Egyetemi magántanár, Kaposvári Egyetem, Gazdaságtudományi Kar, 2009-

Kutatóprofesszor, PhD témavezető – Párizsi Sorbonne Egyetem, 2010- 2011

(Forrás: Prof. Dr. Lentner Csaba egyetemi tanár honlapja)

Az Európai Pénzhét magyarországi rendezvényén a „Pénzügyi Kultúra Nagykövete” kitüntető címet adományozták Lentner Csaba egyetemi tanárnak, a Közpénzügyi és Államháztartási Intézet vezetőjének.

Az elismerést Patai Mihály, a Magyar Bankszövetség elnöke és Kovács Levente főtitkár adta át.

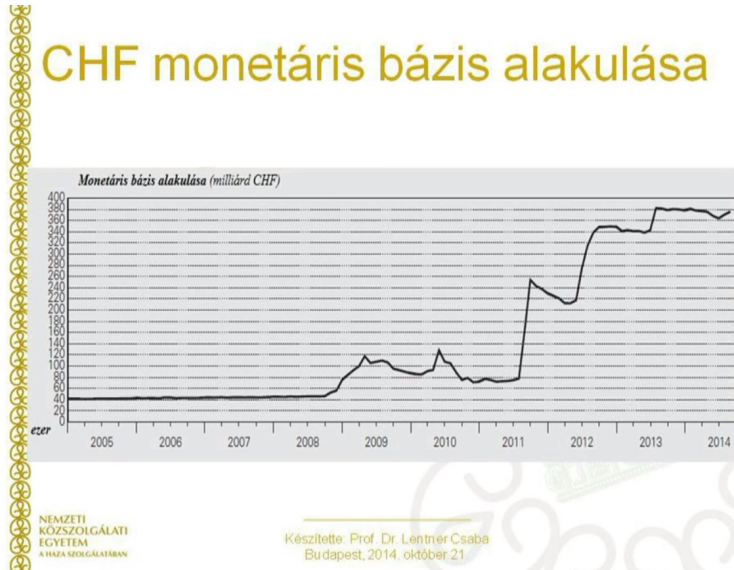
(Forrás: Nemzeti Közszerződési Egyetem Államtudományi és Közigazgatási Kar honlap – A Magyar Bankszövetség elismerése az ÁKK oktatójának – 2016.03.30.)

/J-20/ Lentner Csaba 2014. október 21.-én előadást tartott a Nemzeti Közszerológati Egyetemen.

Az előadásból egy rövid részlet itt ismerhető meg:

https://www.youtube.com/watch?feature=player_detailpage&v=h8DBm9UdFxo

Hadd mondjam el Önöknek összefoglalóan..., nézzék ezek a hitelek, melyek svájci frank hitelek voltak 6.000 milliárd (forint összegben)... ezek mögött a hitelek mögött, egy biztos ... itt mutatom, nem volt svájci frank fedezet. Az nem volt.

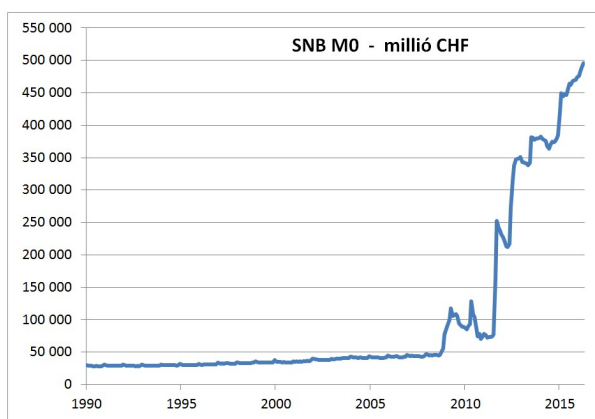

Megvizsgáltam a Svájci Nemzeti Banknak a monetáris bázisát. Abban az időszakban, amikor ezek az ominózus hiteleket itt kelet-Európában (mert rajtunk kívül is voltak hitelek, de nálunk voltak a legerősebben) kihelyezték, Svájci Nemzeti Banknak a monetáris bázis nem változott. Tehát értik, sváci frankban oda ha adom a hitelt, akkor ott a Svájci Nemzeti Banknak is valami aktivitása pénztöblet, pénzállománynak lenni kellett volna. De hát nincsen.

Ezek a hitelek csak svájci frankban nyilvántartott hitelek voltak. Sváj, mint a világ legbiztonságosabb országa, egy mítosz van építve köré. Ezek a hitelek ahhoz indexálódnak, mert úgyse változik, biztonságos kiszámítható (törlesztő)részletek lesznek. Nem kell különösképpen aggódni. Megkaphatja mindenki itt a hitelt Magyarországon.

(Vissza térve az ábrához) 2008 után pedig elkezdődik egy megugrása a Svájci Nemzeti Bank monetáris bázisának. Vajon miből fakad ez?

A Svájci Központi Bank többször figyelmeztette Magyarországot, hogy ezek a hitelek nem lesznek jók... A svájci nemzeti bank elkezdett svájci frankot eladni.... Sváci frank a világba, csak a Svájci Központi Bankon keresztül kerülhet ki és nem arról van szó, hogy emelte volna a bázisát (amikor a devizahitelezés folyt hazánkban).

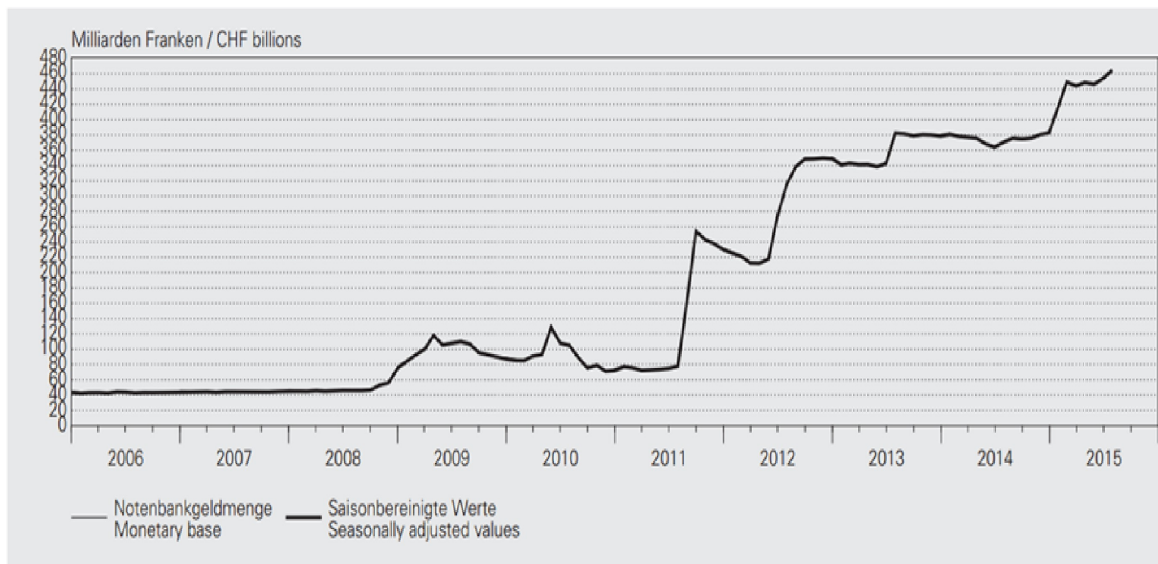

A professzor úr által megmutatott ábra adatai természetesen bárki által elérhetők a Svájci Nemzeti Bank honlapján. Az adatokból előállítható ugyanaz az ábra, mint amilyent Lentner professzor úr ismertetett (ezen az alábbi ábrán az adatok már 2016 áprilisáig szerepelnek).

Lentner professzor úr által használt ábra a SNB (Svájci Nemzeti Bank) honlapján még most is frissül (naprakész állapotot látunk mindig):

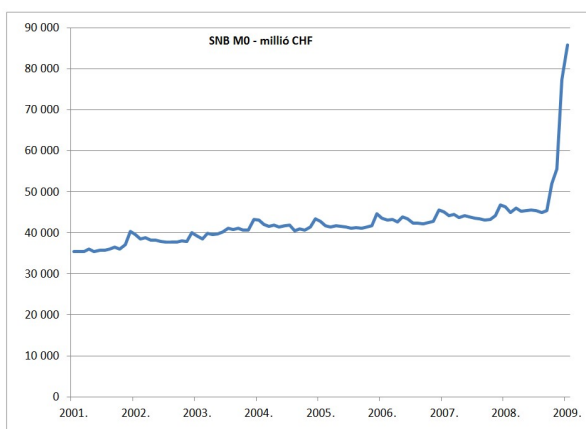
B1 Notenbankgeldmenge Monetary base

Bestand / Level

2001-hez képest (ekkor indult el hazánkban a devizahitelezés) 2008 végéig, forintra átszámolva, a Svájci Nemzeti Bank monetáris bázisa jóval több mint 6.712 milliárd forinttal nőtt.

	millió CHF	árfolyam	milliárd HUF
2001-01	35 467	160	5 675
2008-12	77 418	160	12 387
			6 712

Mivel hazánkon kívül CHF-ben volt bankkölcsön nyújtás Ausztriában, Romániában, Lengyelországban, Horvátországban és még több országban is, teljes képtelenség, hogy szinte minden SNB által előállított CHF hazánkba került volna.

Teljes képtelenség, hogy minden második Svájci Nemzeti Bank által előállított CHF Magyarországra került volna

Lentner professzor úrnak teljes mértékben igaza van, a bankok nem tudtak annyi CHF-et betétként, bankközi kölcsönként gyűjteni, deviza swap keretében forintról CHF-re váltva oda adni az adósoknak – hogy aztán ők forintra váltsák egyből.

Ha az adósok kaptak is valami CHF-et, az csak szintetikus CHF lehet, amihez semmi köze sincs a Svájci Nemzeti Banknak.

/J-21/ A Lentner Csaba által ismertetett adatok alapján is teljesen egyértelmű, hogy a már az MNB tanulmányokból megismert szintetikus CHF nem tekinthető valódi CHF-nek.

A monetáris bázis a nemzeti bankok által létrehozott pénzt jelenti. Egy része ennek a készpénz, a másik része pedig a jegybanki számlapénz. A bankok hitelezéssel kereskedelmi számlapénzt állítanak elő.

/J-22/ Idézetek a Magyar Nemzeti Banktól kapott válaszokból, amelyet a kérdéseimre küldött 2012.08.21.-én és 2013.02.11.-én:

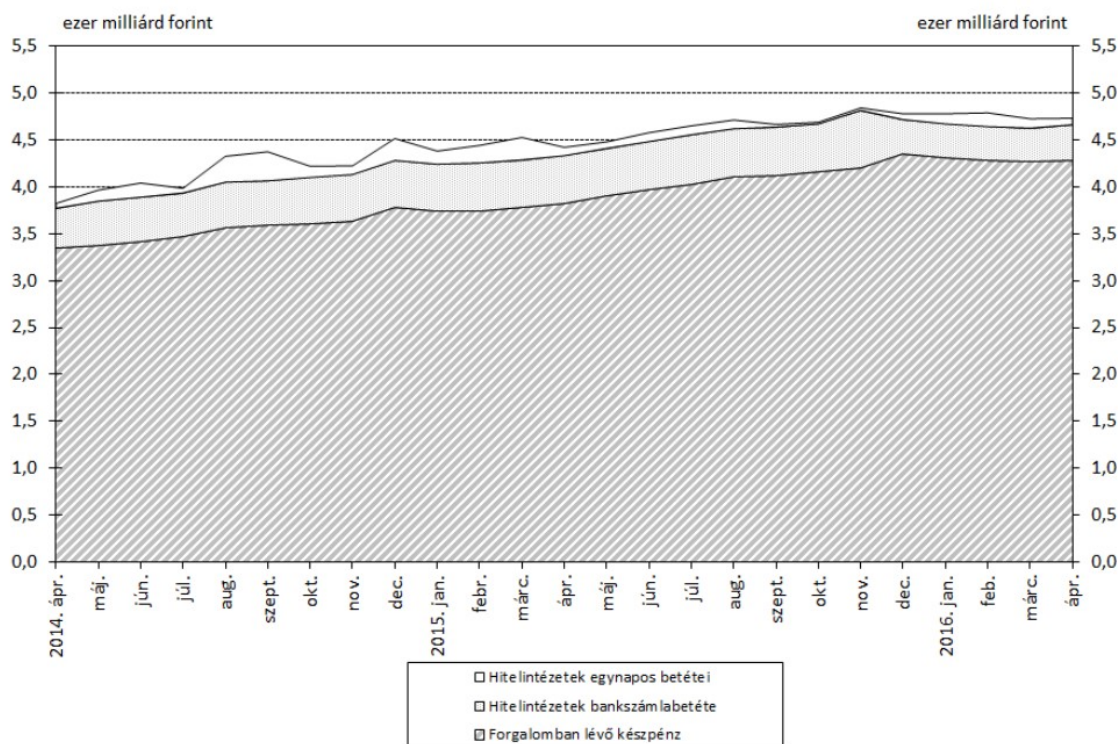
A hitelpénzrendszerben (amilyen a magyar is) a pénz formáját tekintve lehet készpénz (fizikailag létező bankjegyek és érmék) vagy számlapénz (bankszámlapénz).

Az ún. számlapénz teremtésére mind a jegybank, mind a kereskedelmi bankok képesek.

M0, monetáris bázis, ami a készpénzen kívül tartalmazza a csak bankok által elérhető jegybanki számlapénzt is. Jegybanki számlapénzt csak kereskedelmi bank, illetve az állam tarthat.

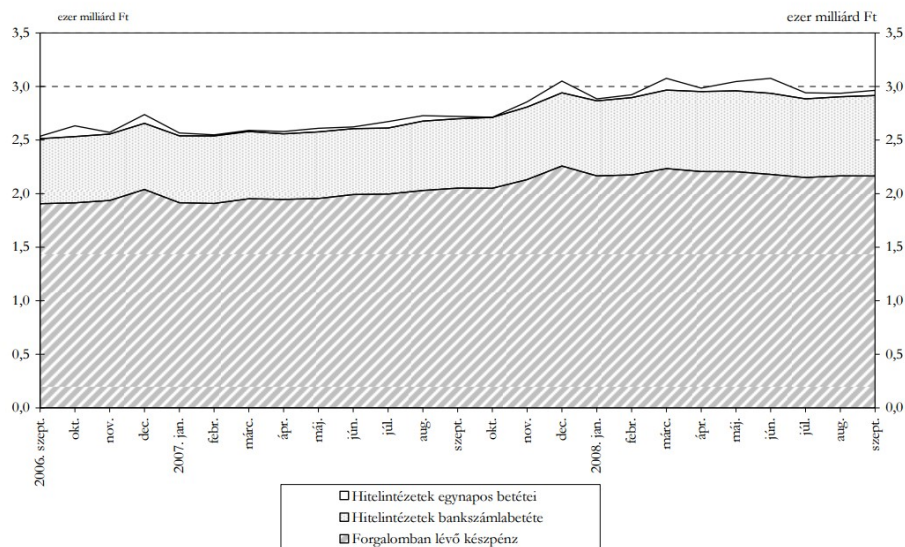
A legfrissebb grafikonon látszik, hogy az MNB által létrehozott jegybanki számlapénz kevesebb mint 5.000 milliárd forint:

3. ábra: A monetáris bázis összetevői

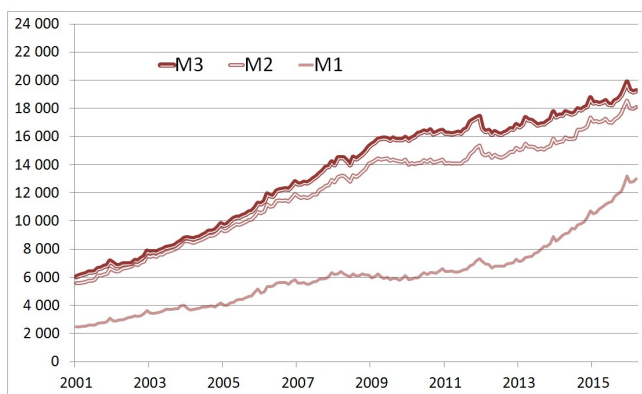

2007-ben ez a monetáris bázis összeg a mostani fele volt, csupán 2.500 milliárd forint.

3. ábra: A monetáris bázis összetevői

A kereskedelmi bankok által létrehozott kereskedelmi számlapénz alakulása az MNB adatai alapján:

A szakirodalom részletesen ismerteti hogy az M1, M2, M3-al jelzett kereskedelmi számlapénzek között mi pontosan a különbség. Elég annyit tudni nekünk most, hogy e bankoknál lévő betéteket különböztetik meg egymástól. Az M1-en látható legjobban, hogy a pénzmennyiség 2008 és 2011 között alig változott. Látható, a devizahitelezés során is ugyanúgy növekedett a pénzmennyiség, mint az előző években a forintkölsönzés idején.

/J-23/ A kétszintű bankrendszerről, a hitelpénzrendszerről, a bankok pénzteremtési képességéről nagyon sok pénzügyi ismeretekről szóló honlap, egyetemi jegyzet ad ismeretet. A Miskolci Egyetem Gazdaságtudományi Karának honlapja nagyon érthetően mutatja a kétszintű pénzrendszert.

Pénzteremtés hitelnyújtással

- vállalati hitelfelvétel

I. Bank mérlege

Hitel („A” váll.)	1.000	Betét („A” váll.)	1.000
-------------------	-------	-------------------	-------

- a) fizetés bankon belül – keresk. bankpénzzel

I. Bank mérlege

Hitel („A” váll.)	1.000	Betét („A” váll.)	500
		Betét („B” váll.)	500

- b) fizetés bankon kívül – jegybank pénzzel

I. Bank mérlege

Jegybank

II. Bank mérlege

jegybanki betét	Betét („A”):
- 500	- 500

I. Bank betéte:	jegybanki betét:	Betét („B”):
- 500	betét: +500	+500

II. Bank betéte:
+ 500

„A” vállalat 1.000 kölcsönt vesz fel az I. Banktól. A Bank nyilvántartja, hogy az „A” vállalatnak van 1.000 hitele (eszköz) és az „A” vállalatnak van 1.000 betétje (forrás). A kölcsönfelvétel előtt az a pénz nem létezett. Ezt a 1.000 pénzt a bank hozta létre hitelnyújtással. Az „A” vállalat azért kért a banktól kölcsön pénzt mert termelőberendezést kívánt vásárolni „B” vállalatától. Ha a „B” vállalatnak is az I. Banknál van a folyószámlája, akkor egyszerű az átutalás, a

bank levon „A” vállalat számlájáról 500-at és hozzáír „B” vállalat számlájához 500-at.

Teljesen más a helyzet, ha „B” vállalatnak a II. Banknál van a folyószámlája. Mivel az I. Banknál létrehozott pénz nem használható más bankoknál, az I. Banknak fel kell használnia a jegybankpénzből 500-at. Ez a jegybankpénz átkerül a II. Bankhoz és már így „B” vállalat hozzájut a pénzéhez, megjelenik a számláján 500 pénz.

Minden banknak a Jegybank vezeti a számláját, az ügylet során a jegybankpénz nem változik, csak éppen 500 jegybankpénz átkerül I. Banktól a II. Bankhoz.

Pénzteremtés a bank devizavásárlásával

- valuta: készpénz
- deviza: valutára szóló követelés (számlapénz, csekk)

Exportáló vállalat eladja devizáját a banknak:

Bank	
Deviza 250.000 Ft értékben	Betét („A” váll): 250.000 Ft

- Pénz megsemmisülése: banki deviza eladás

A bankok nem csak hitelnyújtással, hanem devizavásárlással is pénzt hoznak létre. Amikor „A” vállalat eladja a devizáját a banknak, akkor a deviza megjelenik a bank eszközei között, a Bank forrásánál pedig megjelenik az „A” vállalat forint betétje.

/J-24/ Mint látjuk, a kereskedelmi bankok által létrehozott pénz kizárólag csak az adott bankok keresztül használható. A bankok az általuk teremtett kereskedelmi számlapénz nem tudják devizaára, így CHF-re sem váltani, ehhez jegybanki számlapénzzel kell rendelkezniük.

Ezzel kapcsolatban azonban van egy óriási probléma!

Még 2016-ban soncs annyi jegybanki HUF számlapénz, amennyit CHF-re kellett volna váltaniuk a bankoknak deviza swap első lépéseként..

/J-25/ Összefoglalva, a svájci Nemzeti Banknak nem volt annyi általa létrehozott CHF-je, amennyi a kelet-európai országok CHF devizahitelezéséhez elegendő lett volna, a Magyar Nemzeti Bank pedig nem hozott létre annyi forintot, amely elég lett volna a devizahitelezéshez szükséges CHF átváltására.

/J-26/ Két, egymással homlokegyenest álló nézet van köztudatban. Mindkettőt nagyon magas szinten lévő személyek képviselik.

Van deviza mozgás és van pénzváltás az ügyletek során, illetve a deviza csupán egy számolási mód.

Nagy Márton az MNB ügyvezetője az ELTE konferencián, az Alkotmány Bíróság vezetői, a Kúria tagjai, és jogi egyetemek professzorai előtt határozottan állította, hogy van deviza és ténylegesen van pénzváltás. Lentner Csaba professzor úr a Közsolgálati Egyetemen, egy nyilvános előadáson bizonyította, hogy nincs deviza, nincs pénzváltás, a devizának csupán a számolásban van szerepe.

A Kúria hivatalos, a perekben eljáró bíróságokra kötelező álláspontja szerint, hol az egyik, hol a másik álláspont az igaz. Az új jogegységi határozat megállapítása felülírja a korábbi megállapítást. Miközben nem jogi álláspontról van szó, hanem gazdasági tényekről.

Egy teljesen bizonyos, a két állítás egyszerre nem lehet igaz!

Az egyik előadó a társadalmat félre kívánta és félre is kívánja vezetni.

Miért olyan fontos kérdés ez? Nem csupán elvi dolgokról van szó, melyeknek igazából nincs is nagy jelentősége? Nem! Nagyon is fontos kérdésekről van szó.

/J-27/ Egyrészt, ha valóban van deviza, akkor valóban szükséges pl. a CHF-et átváltani a kölcsön folyósításakor forintra, hogy az ügyfél bankszámláján megjelenjen. Ebben az esetben az adósnak tényleges devizakölcsöne van és teljesen jogos, tisztességes az árfolyamrész, mivel a bank ténylegesen megveszi (az éppen kölcsön adott devizát az adóstól) és ténylegesen eladja a devizát, amikor az adós forintban fizeti a törlesztő részletet a banknak.

Másrészt, a bank ténylegesen visszaadja a betétesnek, befektetőnek (forrás) illetve a swap partnernek a devizát, így a forint árfolyamváltozásán sem nem nyer, sem nem veszít.

Ellenkező esetben, ha a deviza csupán elszámolási mód, akkor mivel nincs pénzváltás, tisztességtelen az árfolyamrész és a bank sincs az árfolyamváltozással kapcsolatban semleges helyzetben. Ez esetben a bank erősen érintett a forintgyengülésben, mivel az adós ebben az esetben egyre többet fizet és a növekvő bevételen a banknak nem kell osztozni a forrással.

A megoldás ott lehet, hogy nem devizáról van szó ezekben az ügyletekben, hanem szintetikus devizáról, olyan valamiről amit nem kell sem a Svájci Nemzeti Banknak sem pedig a svájci kereskedelmi bankoknak létrehozniuk. A bankok árfolyamkockázatát, nyitott deviza pozícióját záró swap pedig nem úgy működik, ahogy eddig hallottuk. Nincs deviza mozgás a swap ügylet első felében, és nem is lehet így deviza mozgás a bank és az ügyfél között sem. Mindkét esetben a deviza csupán elszámolási eszköz.

/J-28/ Az elmúlt években nagyon sok alkalommal kezdeményeztem a Kúriánál, az MNB-nél, az Nemzetgazdasági Minisztériumnál, az Igazságügyi Minisztériumnál, hogy szükséges lenne az alapokat tisztázni a devizahitelezés körül.

Nem jogi vélemények ütköztetésére gondoltam, hanem pénzügytani, banküzemi tények megismerésére. Mégiscsak elképesztő, hogy a Kúria mindenféle megvezetés, és képzelgés alapján hoz döntéseket, nem pedig a tények alapján. Hogyan működhet így egy társadalom az Európai Unión belül? Hogyan nézhetik el a hatalmi ágak, hogy úgy fosztanak meg százazreket összességében több ezer milliárd forinttól, több ezer milliárd forintot érő ingatlantól, hogy a legalapvetőbb alapvető dolgok sincsenek tisztázva?

/J-29/ A teljes Lentner előadás is elérhető az interneten:

Ludovika Szabadegyetem - Lentner Csaba előadása (2014.10.21.)

<https://www.youtube.com/watch?v=HLstdyH26sI>

/J-30/ Egy alkotmánybírószágon lévő ügyben az Igazságügyi Miniszter foglalt állást.

 IGAZSÁGÜGYI MINISZTER	
<i>Kézbesítve</i> ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG	
Ügyszám:	N/1684-11/2014
Érkezett:	2015 FEBR 25.
Példány:	1
Melléklet:	db <i>du</i>
XX-1/8/1/(2015)	

elnök

Alkotmánybíróság
Budapest
Donáti u. 35-45.
1015

Tárgy: Az alkotmányjogi panaszokkal kapcsolatos kérdésekre vonatkozó válaszok

Árfolyamrészről a törvény alapján akkor lehet szó, amikor a pénzügyi intézmény a kölcsön-, illetve a lízingtárgy megvásárlásához nyújtott finanszírozási összeg folyósítására a vételi, a tartozás törlesztésére pedig az eladási árfolyam, vagy egyébként a folyósításkor meghatározott árfolyamtól eltérő árfolyam alkalmazását írta elő.

Ha a pénzügyi intézmény részéről tényleges pénzváltásra került sor, amely mögött pénzváltási szolgáltatás állt, akkor a 2014. évi XXXVIII. törvény 3. §-ában foglalt rendelkezések alkalmazására nem kerülhet sor. Az árfolyamrés ennek alapján csak akkor tisztességtelen, semmis, ha a hitelező részéről tényleges pénzváltásra nem, csupán átszámításra került sor. Amennyiben azonban a fogyasztóval kötött szerződés lehetővé tette a fogyasztó számára, hogy abban a pénznemben fizessen, amiben akar, illetve, amelyből egyértelműen kiderül, hogy a pénzügyi intézmény részéről tényleges pénzváltási szolgáltatást történt, akkor az idézett törvényi rendelkezés alkalmazására nem kerülhet sor.

Szeretném kiemelni: ha „lehetővé tette a fogyasztó számára, hogy abban a pénznemben fizessen, amiben akar, akkora törvényi rendelkezés alkalmazására nem kerülhet sor”. Ugyanígy van, ha „a pénzügyi intézmény részéről tényleges pénzváltási szolgáltatást történt”

A hivatkozott törvény, amelynek alkalmazására nem kerülhet sor, ha ténylegesen van pénzváltás:

3. Az árfolyamrés rendezése

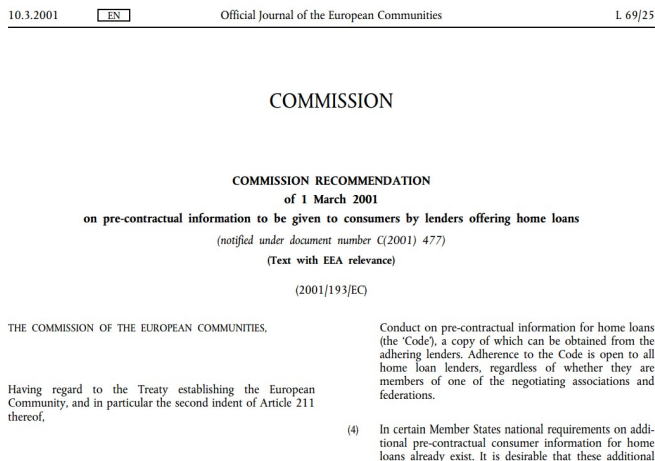
3. § (1) A fogyasztói kölcsönszerződésben - az egyedileg megtárgyalt szerződési feltétel kivételével - semmis az a kikötés, amely szerint a pénzügyi intézmény a kölcsön-, illetve a lízingtárgy megvásárlásához nyújtott finanszírozási összeg folyósítására a vételi, a tartozás törlesztésére pedig az eladási vagy egyébként a folyósításkor meghatározott árfolyamtól eltérő típusú árfolyam alkalmazását rendeli.

(2) Az (1) bekezdés szerinti semmis kikötés helyébe - a (3) bekezdésben meghatározott kivétellel - mind a folyósítás, mind pedig a törlesztés (ide értve a törlesztőrészlet és a devizában megállapított bármilyen költség, díj vagy jutalék fizetését) tekintetében a Magyar Nemzeti Bank hivatalos deviza árfolyamának alkalmazására irányuló rendelkezés lép.

(3) Ha a hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. törvény 200/A. §-ában vagy a Hpt. 267. §-ában meghatározott szerződések esetében és rendelkezések alapján az azokban megjelölt devizaárfolyam alkalmazására vonatkozó rendelkezés a szerződés részévé vált, vagy a törlesztés során a felek ennek megfelelően jártak el, a (2) bekezdés devizaárfolyamra vonatkozó előírását e szerződések esetében és a törlesztés e rendelkezések által érintett időszakára csak a folyósítás tekintetében kell alkalmazni.

K – EU és hazai ajánlások – Wellmann ügyek

/K-01/ Az Európai Bizottság 2001. március 1.-én (pont az idő tájt, amikor a lakosság eladósítása elkezdődött hazánkban) ajánlást adott ki lakáshitelekkel kapcsolatban a fogyasztók magas szintű védelme érdekében.

/K-02/ Az ajánlásról nincs a mai napig hivatalos magyar fordítás.

/K-03/ Az ajánlás elkészítésének előzménye, hogy az európai fogyasztóvédelmi szervezetek és a lakáscélú hitelezéssel foglalkozó pénzintézetek szervezetei közösen kidolgoztak egy önkéntes magatartási kódexet. Az ajánlás rendelkezik arról, ha van nemzeti előírás a szerződéskötést megelőző fogyasztói tájékoztatásról, akkor azt összhangba kell hozni az ajánlással - tegyenek meg minden szükséges lépést. Az Európai Bizottság figyelemmel kíséri az ajánlásban foglaltak megvalósítását és két év elteltével értékelni fogja hatékonyságát. A Bizottság felkéri a tagállamokat, hogy 2002. szeptember 30.-ig feleljenek meg ennek az ajánlásnak.

/K-04/ Az ajánlás melléklete a kódex. Ez előírja a bankoknak, hogy a lakáscélú kölcsön iránt érdeklődő ügyfeleknek írásos, személyre szóló tájékoztatást adjanak. Európai Szabványosított Információs Adatlapot vezet be az Unió ajánlása 2001-ben.

/K-05/ Az Európai Szabványosított Információs Adatlap előírja a bank számára, hogy már az előzetes tájékoztatás során írásos tájékoztatást kell adni az érdeklődő ügyfélnek. A tájékoztatásban többek között meg kell adni (nem teljes körű a következő részlet) az alábbi információkat:

- a kölcsön összegét a devizanemével együtt (5. pont),
- annuitásos (egyenlő nagyságú törlesztő részlet) kölcsönök esetében a törlesztő részlet összegét (7. pont),
- türelmi idős kölcsönök esetében, a türelmi idő alatt fizetendő kamatok összege és a fizetésük gyakorisága, a türelmi idő után a törlesztő részletek összege és a fizetésük gyakorisága, előtörlesztés esetében az előtörlesztés összege és ideje, szükség esetén figyelmeztetni kell az ügyfelet, hogy előfordulhat (pl. befektetési életbiztosítás) nem fedezi majd a (biztosítótól érkező) összeg a kölcsön összegét (vagy kevesebb lehet az előtörlesztés összege mint előzetesen várható) (9. pont).
- törlesztési táblázatot, az első évre vonatkozóan havi törlesztő részletek összege minden hónapban, azt követően az adott évben összesen fizetendő törlesztő részletek összege (14. pont)
- összefoglaló táblázat, amely futamidő egészére vonatkozóan tartalmazza a visszafizetendő törzstőkét és a fennmaradó tőkét (ha nem kerül visszafizetésre a kölcsön összeg teljesen a futamidő alatt), a fizetendő összes kamatot, az összes törlesztő részletet, a tőke és a kamatok összegét (14. pont)

/K-06/ Az uniós ajánlás megfogalmazásával egy időben, 2001-ben a PSZÁF is ajánlást tett közzé.

A Felügyelet elnöke ezúton nyilvánossá teszi a hitelkockázat kezelésére kidolgozott ajánlását.

A hitelintézetek hitelkockázat kezelését részben a hitelintézetekről és pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. törvény, részben a kintlévőségek, befektetések, mérlegen kívüli tételek és a fedezetek minősítésének és értékelésének szempontjairól szóló 14/2001. (iii. 9.) PM rendelet, részben az országhoz tartozó tőkekövetelményéről szóló 16/2001. (iii. 9.) PM rendelet szabályozza.

i. Fogalmak

1) Hitelkockázat: szűkebb értelemben annak kockázata, hogy a másik szerződéses fél hitel-, halasztott pénzügyi teljesítés vagy más hiteljellegű jogviszonyból fakadó fizetési kötelezettségét nem tudja a szerződési feltételeknek megfelelően teljesíteni, melynek révén az intézménynek vesztesége keletkezhet.

a) Ügyfélkockázat (customer risk): a szolgáltatást igénybe vevő ügyféllel szembeni hitelkockázat

A felső vezetőség felelőssége a politikával (stratégiával), az intézmény kockázati profiljával összhangban lévő belső szabályzatok, megfelelő részletezettségű eljárásrendek kidolgozása.

Mielőtt az intézmény új termékkel lép piacra, alaposan felméri a termék összes lehetséges hitelkockázatait, a hitelkockázatokat azonosítja, kezelésüket és ellenőrzésüket (kontrolljukat) meghatározza, dokumentálja.

A döntés előkészítésnek fel kell tárnia a hitelképességet, a fizetőképességet befolyásoló tényezőket egyedi szinten.

Az ügyfél-, a partner- vagy a kibocsátó nem-telejesítésének valószínűségét a gazdasági, pénzügyi, vagyoni helyzete határozza meg. A minősítési rendszer az említettek hitelképességének, fizetőképességének kockázati becslése.

Egy személyt, illetve egy csoportot a személy vagy a csoport minősítése alapján az intézmény csak egy minősítési kategóriába sorolhat, de a várható veszteség becsült aránya az adott személlyel kötött konkrét ügyletek jellemzőitől (pl. biztosítékok, teljesítési határidő) függően ügyletenként eltérő lehet.

Lakossági (fogyasztási és gépjármű stb.), illetve nagy számú, szteroidizált terméket vagy szolgáltatást igénybe vevő ügyfél esetén az intézmény statisztikai (pl. scoring, azaz pontozásos) modellt alkalmaz a fizetőképesség és a maximális hitelkeret megállapítására. Az intézmény a fizetőképesség felmérésére előre rögzített szempontok szerint adatot gyűjt a (leendő) adósról, és azokat meghatározott paraméterek alapján oly módon rendszerezi, hogy azok alkalmasak legyenek a hitelképesség, illetve a valószínű nem-telejesítés tükrözésére.

A Felügyelet ajánlja, hogy az intézmény a hitelkockázat vállalás ellenőrzésére egy, az üzleti területtől független szervezeti egységet hozzon létre (vagy ha ilyen külön szervezeti egységet nem hoz létre, akkor ezzel a feladattal bízza meg valamelyik szervezeti egységet), amelynek feladata, hogy a kockázatvállalás (pl. hitelfolyósítás, vagy ügyfélkockázat esetén az ügyféllel történő kereskedés megkezdése) előtt a jóváhagyott ügylet/limit összes alaki kellékeit ellenőrizze.

A nagy tömegben folyósított lakossági hitelek esetében elégséges, ha ez az ellenőrzés utólagosan, mintavételes eljárás alapján történik.

Az intézmény az ügyfélről/partnerről aktát vezet. Az aktának tartalmaznia kell az összes olyan információt, amely az ügyfél/partner pénzügyi állapotának megítéléséhez és a hitelkockázat vállalással kapcsolatos valamennyi megtörtént esemény nyilvántartásához, dokumentálásához szükséges.

Az intézmény az ügyfél/partner- és hitelaktákat folyamatosan karbantartja, beszerzi az új információkat az ügyfélről.

(Forrás: PSZÁF - 8/2001. számú ajánlás a hitelkockázat kezeléséről)

Jogszámban rögzített kötelezettségei teljesítése érdekében a Felügyelet szükségesnek ítéli, hogy a fogyasztók pénzügyi szervezetek általi tájékoztatása kapcsán megfogalmazott elvárásait - a Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyeletéről szóló 1999. évi CXIV. törvény 4.§-ának (7) bekezdése alapján, szem előtt tartva a nemzetközi szervezetek által megfogalmazott követelményeket, így különösen az OECD Tanácsa által 1999. december 9-én jóváhagyott dokumentumban foglaltakat - ajánlásban tegye közzé.

Az ajánlás célja, hogy a benne megfogalmazott, a fogyasztók érdekeinek védelmét szolgáló szempontok beépüljenek a pénzügyi szervezet tevékenységébe, integráns részévé váljanak a pénzügyi szervezetet vezető tisztségviselők szemléletének.

A fogyasztó tájékoztatása során a pénzügyi szervezet legyen figyelemmel arra, hogy fokozott tájékoztatási, együttműködési kötelezettség terheli a fogyasztó irányában. Ennek megfelelően a Felügyelet a fogyasztók átlagosnál alaposabb, részletesebb tájékoztatását várja el a pénzügyi szervezetektől.

A fogyasztó tájékoztatása kapcsán a pénzügyi szervezet fokozott figyelmet fordítson

a) az érdekeit csak korlátozottan képviselni képes fogyasztó (így mindenekelőtt, de nem kizárólagosan a magánszemély fogyasztó) jogos érdekeire, különösen nagy figyelmet szentelve a gyermekekre, az idősekre, a súlyosan betegekre és mindazokra, akik esetlegesen nem értik meg teljesen a pénzügyi szervezet által szolgáltatott információkat,

b) a jellemzően e körben tömegesen értékesített termékekre,

c) az összetettségénél, bonyolultságánál, újdonságánál, egyéb sajátosságánál fogva különleges pénzügyi termékekre,

A pénzügyi szervezet tájékoztatása ne legyen alkalmas a fogyasztó megtévesztésére.

A pénzügyi szervezet tájékoztatása legyen

- pontos,
- egyértelmű,
- közérthető.

A fogyasztó szerződéskötés előtti megfelelő tájékoztatása alkalmas lehet arra, hogy megelőzze a pénzügyi szervezet és a fogyasztó közötti viták kialakulását. A Felügyelet ajánlja a pénzügyi szervezetnek, hogy

a) a szerződés megkötése előtt teljeskörűen tájékoztassa a fogyasztót a megkötendő szerződést érintő minden lényeges körülményről, így különösen adjon tájékoztatást

a pénzügyi termékkel kapcsolatos esetleges kockázatok megítélését lehetővé tevő információkról,

a szerződéssel összefüggésben a fogyasztót terhelő díjakról, költségekről,

b) külön hívja fel a figyelmet az adott pénzügyi termék esetében szokásosnak tekinthetőnél nagyobb kockázatra.

(Forrás: PSZÁF 15/2001. számú ajánlás a fogyasztók pénzügyi szervezetek általi tájékoztatásáról)

/K-07/ A PSZÁF ezt követően folyamatosan adott ki még fogyasztóvédelmi ajánlásokat:

Nem kívánatos, hogy a piaci versenylőny megszerzése érdekében a hitelezési feltételek (jövedelemigazolás, APEH igazolások bekérése, a fedezettségre vonatkozó követelmények, pl. az LTV arány, a hitelkockázat fedezettel való biztosítása) enyhítésre, lazításra kerüljenek, mert ez a magatartás jelentős kockázattövekedést generálhat.

A pénzügyi intézmények kerüljék az olyan pénzügyi konstrukciókat, ahol a hitel visszafizetésének forrása nem ellenőrizhető, vagy a hitelnyújtás pillanatában a rendelkezésre álló jövedelemből megalapozottan nem feltételezhető a hitel visszafizetésének képessége. A jövedelemigazólástól való eltekintés az adózatlan (fekete gazdaságban szerzett) jövedelmek legalizálásához járulhat hozzá.

- *Az adósminősítés keretében érvényesüljön az „ismerd meg ügyfeledet” szemléletmód.*
- *A kölcsön/hiteltörlesztő részletek, megélhetési költségek rendszeres jövedelemforrása dokumentált legyen.*
- *Alacsony kockázatúnak minősíthető ügyleteknél (garantált ügyleteknél, közvetett állami garanciavállalásnál, stb.) sem javasolt eltekinteni az adós fizetőképességi vizsgálatának és a rendszeres kintlévőség/követelésminősítésének dokumentált elvégzésétől.*

A Felügyelet nem tartja követendőnek a kizárólag biztosítókra alapított hitelezési stratégiát, vagyis a hitel visszafizetésének forrása a képződő jövedelem, cash flow kell, hogy legyen, és nem a fedezetből való megtérülés a cél.

A hitelkonstrukció kialakításánál figyelembe veendő a piac és az ügyfelek pénzügyi kultúrájának mindenkori színvonala. Biztosítani szükséges, hogy az ügyfelek megismerjék és megértsék a részletes termékfeltételeket és a valós kockázatokat.

A piacbővítési kényszer nem eredményezheti a szabályok korlátozó elemeinek figyelmen kívül hagyását.

(Forrás: A PSZÁF Felügyeleti Tanácsának 7/2006. (IX. 28.) számú ajánlása a hitelkockázat-kezelés hatékonyságának növeléséről)

Jelen ajánlás célja azon egységes elvek és követelmények meghatározása, melyeket javasolt, hogy a pénzügyi intézmények lakossági hitelezésre irányuló ügyfélkapcsolataik során kövessenek.

- *Aggályos az a piaci gyakorlat, hogy a pénzügyi intézmények egyre gyakrabban nem helyeznek kellő hangsúlyt arra, hogy megismerjék ügyfeleik teherviselő képességét, háztartásuk vagyoni és jövedelmi viszonyait, holott ezek a felelős hitelezés alapjai. Mindez nincs összhangban a prudens működés követelményével, sem az ügyfelek megfelelő tájékoztatásának igényével.*
- *Megfigyelhető továbbá, hogy a pénzügyi szektor gyors fejlődése, a folyamatos termékinnováció révén összetettebb, az ügyfelek számára egyre nehezebben érthető termékek jelennek meg a piacon és e folyamattal a fogyasztók általános pénzügyi kultúrájának szintje, pénzügyi tudása nehezen tart lépést. Következésképpen egyre inkább fennáll a veszélye annak, hogy a pénzügyi intézmények ügyfelei – a megfelelő tájékoztatás hiányában – olyan hosszútávú kötelezettségeket vállalnak, melyek előnyeit, hátrányait, lehetséges hatásait nem ismerik kellően.*
- *Mindemellett a Felügyelet tevékenysége során számos olyan piaci gyakorlattal, eljárással találkozott, melyek ugyan nem jogszabályellenesek, de fogyasztóvédelmi szempontból, a tájékoztatás hiányossága miatt kifogásolhatók.*
- *Az említett káros jelenségek elkerülhetők a pénzügyi intézmények által megvalósítandó közérthető és alapos ügyfél-tájékoztatás révén, továbbá azáltal, ha a pénzügyi intézmények megfelelnek bizonyos általánosan elvárható fogyasztóvédelmi elveknek.*

Az ajánlás alkalmazásával kapcsolatos várakozások:

- *A pénzügyi intézmények az ügyfelek érdekeit, kockázatviselési képességét fokozottabban vegyék figyelembe, egyúttal javuljon az ügyfelek tájékozottsága és érdekérvényesítő képessége.*
- *A pénzügyi intézmények felelősen működjenek közre az ügyfelek teherbíró képességét meghaladó eladósodásának elkerülésében.*
- *A pénzügyi intézmények hitelezési tevékenysége feleljen meg a hitelezésre vonatkozóan támasztott fogyasztóvédelmi elveknek.*

A hitelezés előzetes ügyfél-tájékoztatási és fogyasztóvédelmi elvei

A pénzügyi intézmények felelősen folytassák hitelezési tevékenységüket, azaz mérjék fel ügyfeleik igényeit és teherviselési képességét. Nem javasolt a pénzügyi intézmények számára azon gyakorlat, miszerint az értékesítési mutatók javítása érdekében az ügyfelek kockázatviselési képességének figyelmen kívül hagyásával helyeznek ki hiteleket.

Az ügyfél igényeinek, céljainak megismerését követően a pénzügyi intézmény közérthetően és egyértelműen tájékoztassa ügyfelét az e céloknak megfelelő termékeiről. E szóbeli vagy írásos (pl. termékismertető szórólap) felvilágosítás célja, hogy az ügyfél kiválassza a neki megfelelő terméket.

A tájékoztatásnak legalább az alábbiakat kell tartalmaznia (-részlet-)

- *A hitel felépítésének tömör, közérthető bemutatása, a hitelek típusainak leírása a fix kamatozású és a változó kamatozású termékek közötti különbségek rövid leírásával, beleértve az ügyfelet érintő hatásokat;*
- *A kamatláb típusai – fix, változó és ezek kombinációi;*
- *A hitel ügyfélre háruló költségének feltüntetése;*
- *A tőke hitelezőnek való törlesztésének különféle lehetőségei (beleértve a részletfizetések számát, gyakoriságát és összegét);*

- *Annak igazolása, hogy az intézmény aláírta a lakáshiteleket kínáló hitelnyújtók által a fogyasztóknak adandó szerződéskötés előtti információkról szóló, az Európai Bizottság 2001/193/EK sz. ajánlását (kódexet), valamint annak feltüntetése, hogy a kódex példánya rendelkezésre áll az intézményben;*

Miután az ügyfél kiválasztotta a konkrét hitelterméket és megadta az igényelt hitel főbb jellemzőit (pl. hitelösszeg, futamidő), a pénzügyi intézmény az ügyfél konkrét hiteligényére vonatkozóan, írásban tájékoztassa ügyfelét legalább az alábbiakról, abban az esetben, ha az ügyfél által felvenni kívánt kölcsön összege eléri az 500.000 Ft-ot, futamideje pedig az egy évet. Az ügyfél írásos nyilatkozatával lemondhat az e pontban foglalt tájékoztatásról;

E tájékoztatás célja, hogy az ügyfél a szerződés megkötése előtt a felvázolt hiteligénye alapján, a megkötendő szerződés, illetve a hitel valamennyi lényeges elemére vonatkozóan részletes, ugyanakkor közérthető, átlátható írásos tájékoztatást kapjon.

- a) A termék tömör, közérthető leírása (esetleges biztosítékok);*
- b) Kamatozás (fix, változó, indexálás, lebegő kamatláb);*
- c) A hitel éves, százalékban kifejezett hiteldíja;*
- d) Hitelösszeg. Devizahitel esetén devizában és forintban is megadva a hitelösszeget, megjelölve az alkalmazandó (valuta, deviza) árfolyamokat, – ügyelve arra, hogy az alkalmazott árfolyam minden esetben összhangban legyen a tranzakcióval, - megjelölve azt, hogy van-e lehetőség devizában való hitelfelvételre és törlesztésre.*
- e) Futamidő;*
- f) Részletfizetések száma és gyakorisága;*
- g) Valamennyi díjfajta (költség) (tehát a harmadik személynek fizetendő is) tételesen felsorolva (külön megjelölve a hitelkérelem elutasítása esetén is megfizetendő költségeket), az összeg vagy mérték és a fizetés esedékességének megjelölésével, felhívva a figyelmet arra, hogy ezen költségek között a harmadik személyek tekintetében, illetve ügylet jellegétől függően, valamint változó kamatozású hitel esetén ennek okán eltérés lehet;*
- h) A hitel teljes díjának (költségének) egy összegben történő megjelölése, forintban kifejezve (azaz az ügyfél által a hitellel kapcsolatban akár a hitelintézetnek, akár harmadik személynek fizetendő összes költség, például: kamat, kezelési költség, értékebecslés, stb.);*
- i) A THM és a THM-be nem tartozó költségek felsorolása;*
- j) Azon díjelemek (költségelemek) megjelölése, amelyek mértéke a futamidő alatt változhat, a változásra okot adó körülmény megjelölésével;*
- k) A hitelintézetek által az ügyfél részére adandó tájékoztatás módjának meghatározása az esetleges díjmérték változásáról;*
- l) Törlesztőrészletek száma és összege, fizetési gyakoriság és a fizetés módja. Ezt javasolt törlesztési táblázattal is szemléltetni, mely a futamidő első évében valamennyi törlesztésre, azt követően évenkénti összesítésben tartalmazza az alábbi adatokat;*
- m) Havi, illetve negyedéves kifizetések;*
- n) A kölcsön teljes lejáratá alatti évenkénti kifizetéseket;*

Továbbá:

- *a visszafizetett tőke;*
- *a kamat összege*
- *a fennmaradó tőke összege;*
- *az egyes részletfizetések összege;*

- a tőke és a kamatok összege.

Egyértelműen fel kell tüntetni, hogy a táblázat csak szemléltetésre szolgál, továbbá amennyiben a hitelnek változó kamata van, erre fel kell hívni a figyelmet;

- o) Előtörlesztési lehetőség, annak feltételei, érvényesítési módja és költsége vagy az előtörlesztési lehetőség hiánya;*
- p) Türelmi idő, ha van;*
- q) Egyéb kötelezettségek, például: folyószámlanyitás, biztosítás;*
- r) A termék lehetséges kockázata (különösen árfolyamkockázat, lakáshitel esetén vételi jog kikötésekor az ingatlan elvesztésének lehetősége);*
- s) Benyújtandó dokumentumok (példányszám, okirati forma megjelölésével, illetve, hogy eredetit vagy másolatot kell-e benyújtani);*
- t) Hitelbírálati idő (a szükséges összes dokumentum benyújtását/rendelkezésre bocsátását követően kezdődik);*
- v) Panasz esetén hova fordulhat az ügyfél a hitelintézetnél (cím, telefonszám), egyéb szerveknél (így: békéltető testület, mediátor, stb.).*

A pénzügyi intézmény törekedjen arra, hogy hiteltermékeinek költségstruktúrája minél egyszerűbb legyen, minél kevesebb jogcímen számoljon fel díjat. Ennek célja az, hogy az ügyfél számára minél átláthatóbb legyen a termék, és az ahhoz kapcsolódó valamennyi költség. A használt fogalmakat egyértelműen meg kell határozni. A pénzügyi intézmény fordítson egyidejű figyelmet arra, hogy egy díjtípus csökkentésének kiemelésével ne tüntesse fel kedvezőbb színben termékét, ha az ügyfél által fizetendő összes díj együttes összege nem csökken, mivel más díjelemek mértéke megemelkedett.

A pénzügyi intézmény fordítson kiemelt figyelmet azon kockázatok bemutatására, amelyek a hitel törlesztőrészletének növekedését eredményezhetik (például kamatkockázat) és hívja fel ügyfele figyelmét arra, hogy a törlesztőrészlet esetleges jövőbeni növekedése esetleg megélhetési gondokat is okozhat. (Forrás: A PSZÁF Felügyeleti Tanácsának 9/2006. (XI.7.) számú ajánlása a lakossági hitelezés előzetes ügyfél-tájékoztatási és fogyasztóvédelmi elveiről)

/K-08/ A bankkölcsön szerződés egyik lényeges eleme a kölcsön iránt érdeklődő ügyfelek korrekt tájékoztatása. Egy másik lényeges eleme a bank döntési folyamata akkor, amikor az Ügyfél komoly szándékát jelzi annak, hogy kölcsönt kíván a banktól felvenni. A banknak meg kell vizsgálnia, hogy az Ügyfél hitelképes-e. Erről a döntési folyamatról így tájékoztat egy Bankismeretek tankönyv:

3.1.6 Hitelbírálat

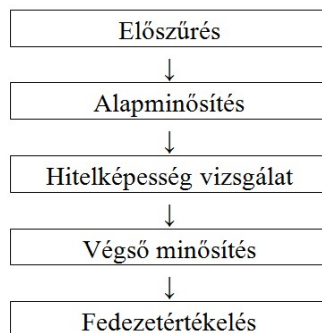
A hitelbírálat olyan banki elemző tevékenység, amelynek alapvető célja, hogy a bank felmérje a várható kockázatokat, és megállapítsa, hogy az ügyfél képes lesz-e visszafizetni a törlesztő részleteket, és a hitel kamatát.

A kockázatok felméréséhez szükséges információk :

- § A legfontosabb információk az ügyfél hitelkérelméből és ahhoz kapcsolódó dokumentumokból nyerhetők.*
- § Az ügyféllel folytatott interjúk, személyes megbeszélések során alkalom nyílik az ügyfél alaposabb, szubjektív megítéléséhez.*
- § Amennyiben a banknak már van kapcsolata az ügyféllel, felhasználhatók mindazok az információk, amelyek a magatartására, fizetési figyelmére, együttműködési készségére*

vonatkozóan rendelkezésre állnak. Az ügyfél más bankkal való kapcsolata a KHR lekérdezéssel ellenőrizhető.

A bírálati munka legfontosabb lépéseit a bankok saját hitelezési szabályzatukban határozzák meg. A hitelezési szabályzatnak megfelelően a hitelbírálat a bankoknál a következő szintekből épülhet fel:

3.1 ábra. A hitelbírálat menete

A lakossági ügyfélkör esetében Standard Minősítési Eljárás keretében történik az ügyfelekkel szembeni kötelezettségvállalások jóváhagyása. A bankok általában nem alkalmaznak limiteket a lakossági hitelek esetében.

3.1.7 Adósminősítés

Minden bank elvégzi az adósok minősítését, hiszen ez az a vizsgálat, amely alapvetően befolyásolja a későbbi hiteltárgyalást. Már itt eldől, hogy a bank egyáltalán ügyfélkörébe tartozónak tekinti-e a hiteligénylőt.

Az adósminősítés a kölcsönt felvevő hiteltörlesztési képességének varható alakulását meghatározó módszereket foglalja össze. A minősítést a kialakított belső banki szabályzat alapján a hitelintézetek minden egyes ügyfélre elvégzik, akivel szemben valamilyen kockázatot vállalnak. A bankok adósminősítési rendszere, a minősítési kategóriák különbözőek.

A standard lakossági hiteltermékeket igénybe vevő ügyfelek minősítése pontozásos rendszer alapján történik, amely az ügyfelek fizetési képességét és készségét befolyásoló tényezőkből épül fel. A bank megállapítja az ügyfél kockázati besorolását az adósminősítés során, majd ez alapján hozza meg a lakossági kockázatkezelő a döntést. Az adósminősítés általában néhány munkanapot vesz igénybe.

A megfelelő adósminősítés kialakítása fontos szerepet kap a pénzintézetek biztonságos és jövedelmező működésében, mivel ez által megkímélheti magát a kockázatos kihelyezések miatti veszteségektől.

Alapminősítés

Az alapminősítés két részből áll:

§ scoring

§ ügyfél ellenőrzés

A scoring célja, hogy objektív szempontok alapján értékelje az ügyfél fizetési hajlandóságát és képességét. Ennek során a bank, különböző eszközökkel elemzi, majd meghatározza az ügyfelek fizetési megbízhatóságát befolyásoló tényezőket. A tényezők értékeihez pontszámokat rendelnek hozzá. A rendszer

a hitelkérelemben lévő adatokat pontozza, és ez alapján következtetnek az ügyfél anyagi és jövedelmi helyzetére. A legfontosabb jellemzők, melyek nagyban befolyásolják a hitelkérelem kimenetelét: életkor, nettó jövedelem, ingatlanvagyon. A pontszámok termékenként eltérőek, meghatározásuk rendszerint a lakossági monitoring terület hatáskörébe tartozik.

Az alapminősítés szerint a bankok az ügyfeleket általában 3 kategóriába sorolják:

3.2. táblázat. Alapminősítési kategóriák	
A1	I. osztályú, hitelezhető
A2	II. osztályú, hitelezhető
A3	Nem hitelezhető

Az ügyfél ellenőrzés, vagyis az adósról, adóstársról, kezesre vonatkozó adatok megbízhatóságának és valóságtartalmának ellenőrzése a lakossági adósminősítési terület hitelügyintézőjének a feladata. Ennek célja az ügyfél fizetési magatartásának vizsgálata, valamint a csalások kiszűrése.

Az ellenőrzés az alábbiakra terjedhet ki:

- \$ az ügyfél személyazonossága,
- \$ elérhetősége,
- \$ jövedelmének forrása,
- \$ meglévő banki kapcsolat minősége,
- \$ az ügyfél fizetési magatartása.

Hitelképesség vizsgálat

A bankok hitel- és hitel kihelyezési képességét jelentősen befolyásolja a bank ügyfeleinek hitelképessége is.

A hitelképesség vizsgálat során a bankok meghatározzák az ügyfél jövedelmének a terhelhetőségét, vagyis hogy adott jövedelemből mennyit fordíthat a hitel(ek) törlesztésére. Az ügyfél akkor hitelképes, ha rendelkezik a törlesztő részletek megfizetéséhez szükséges jövedelemmel. Ez alapján általában 3 kategóriába sorolják az ügyfeleket:

- \$ átlagon felüli
- \$ átlagos
- \$ átlagon aluli

Átlagon aluli ügyfeleknek nem nyújtanak hitelt. Ha a minősítés eredménye negatív, akkor erről az ügyfelet írásban értesítik, és nem végzik el a fedezetértékelést. Pozitív minősítés esetén azonban meghatározzák a saját erő mértékét és elvégzik a fedezetértékelést.

Némelyik hitelkonstrukció kezelést is írhat elő, főleg abban az esetben, ha az igénylő egyedülálló, vagy nagyobb összeget szeretne felvenni. Ekkor a kezesnek ugyanezen a bírálaton kell átesnie.

Adósminősítés

A végső minősítést a lakossági adósminősítési terület végzi. Ennek eredménye az alapminősítés és a többi vizsgálat függvénye. Ha a végső minősítés „nem hitelezhető”, akkor lehetőség van egyedi eljárás keretén belül ennek módosítására.

(Forrás: Mihály Dénes Szakképző Iskola – Pénzügyi munkaközösség – Bankismeretek)

/K-09/ A PSZÁF 2006. őszén tehát, „ajánlasként” gyakorlatilag bevezeti hazánkban az EU irányelvet.. Erre a lépésre azért volt szükség, mert 2006 tavaszán megállapítja a PSZÁF, hogy a 2001-es EU irányelvnek csupán egy hazai bank tett eleget.

A gyenge erejű ajánlásokat azonban a bankok figyelmen kívül hagyták.

Csak egy magyar lakáshitelező az EB regiszterében

Budapest, 2006. május 18., csütörtök (MTI)

A Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyelete (PSZÁF) azt javasolja honlapján a bankoknak, hogy az Európai Bizottság ajánlásának megfelelően tájékoztassák ügyfeleiket a lakáshitel-szerződések tartalmáról.

Amíg Ausztriából több mint 40 bank, addig Magyarországról csak egy, a Földhitel és Jelzálogbank (FHB) vetette fel magát az Európai Bizottság regiszterébe, amely az ajánlást önként követő bankokat tartalmazza. Az Európai Bizottság 2001-ben közzé tett ajánlása egy önkéntes Magatartási Kódex a lakáshitelekért kínáló bankok számára, amelyben rögzítették, hogy miképpen kell egységesen tájékoztatni a lakáshitelt felvenni szándékozó ügyfeleket.

Az egységes tájékoztatás egyúttal összehasonlíthatóvá teszi a hiteleket. "Mivel a felügyelet folyamatosan törekszik arra, hogy a pénzügyi szervezetek ügyfeleinek tájékoztatása minél teljesebb és megfelelőbb legyen, ezért javasoljuk a lakáshitelekért kínáló pénzügyi szervezeteknek, hogy ügyfeleiket az említett Magatartási Kódexben foglalt formában és tartalommal tájékoztassák lakáshitel termékeikkel kapcsolatban" - áll a felügyeleti felhívásban.

A kódexen alapuló tájékoztatás két részből áll. Egyrészt a lakáshitelekéről szóló általános információból, másrészt a szabványosított adatlapon megjelenő személyre szóló információból. Az általános információ egyebek mellett tartalmazza azokat a célokat, amelyekre a lakáshitel felhasználható, továbbá a kamatláb jellegét, a hitel felvevőjére háruló költségeket, az adókedvezményt és azt a helyet is, ahol további információkhoz lehet jutni.

A személyre szóló információkat tartalmazó szabványosított (európai) adatlap 15 pontból áll. A bevezető szöveg felhívja az ügyfél figyelmét arra, hogy az adatlap nem jogilag kötelező ajánlat, továbbá az adatok a piaci feltételekkel változhatnak. A termék leírása egyebek mellett kitér arra, hogy az adott hitel biztosítéka ingatlan jelzálog, vagy pedig valami más, illetve hogy a havi törlesztések a kamatot és a tőkét is tartalmazzák, vagy pedig csak a kamatot és a tőkét a futamidő végén egy összegben kell megfizetni. A kamat fix, vagy változó jellege mellett a hiteldíjat is közölni kell (a nemzeti jogszabályba foglaltak szerint számolva). Ki kell térni a nem ismétlődő (egyszeri) költségekre, és hogy ezek közül melyeket kell megfizetni akkor is, ha a bank a hitelkérelmet elutasítja. Az adatlap egyik pontja a kötelezően megkötendő biztosításokról szól.

Informálni kell az ügyfelet a lejárat előtti visszafizetésről, ennek a díjáról és szemléltető, összefoglaló törlesztési táblázatot is át kell adni neki. Ebben az első évre a havi részleteket kell megadni, akkortól a futamidő végéig pedig az éves összegeket. Végül arról is tájékoztatást kell adni, hogy az ügyfélnek kötelező-e számlát nyitni a hitelt nyújtó banknál.

Az Európai Bizottságnál vezetett nyilvántartásban a környező országok közül vegyesen regisztráltak magukat a lakáshitelező bankok. Ausztriából több mint 40, Csehországból 8, Szlovákiából és Magyarországról viszont csak 1-1 bank regisztrált.

Zádori János az FHB kommunikációs igazgatója az MTI-nek elmondta: március 1-től használják az európai szabványosított adatközlést. Ha az ügyfél azzal az elhatározással tér be, hogy feltétlenül az FHB-től akar hitelt felvenni, akkor is elkészítik vele a táblázatot, amely technikailag úgy történik, hogy az ügyintéző beszélget az ügyféllel és közben a gépében kitöltögeti a megfelelő pontokat. Tapasztalatuk

szerint az ügyfelek a kinyomtatott táblázatot arra használják, hogy mennek vele a következő bankba és megpróbálják összehasonlítani a bankok feltételeit.

Ez azonban ma még nehéz, hiszen a többi bank, köztük a legnagyobb lakáshitelező, az OTP Bank nem használja a táblázatot.

A hitelintézet az MTI-hez eljuttatott véleményében kifejti: "az OTP Bank álláspontja szerint az Európai Bizottság által megalkotott Magatartási Kódex deklarált célja - egy összehasonlítható termékismertető kialakítása a kereskedelmi banki szférában – csak akkor lesz hatékonyan megvalósítható, ha a kódex rendelkezéseihez minél több hitelintézet csatlakozik. A lakáshitelek összetett termékek, ezért a kódex bevezetése az ügyfelek tájékozódását, a különböző bankok termékeinek összehasonlíthatóságát segíti. Az OTP Bank néhány hónapon belül csatlakozni kíván a kódex rendelkezéseihez, minden olyan megoldást támogat, ami az átláthatóságot, a korrekt tájékoztatást szolgálja.

/K-10/ Minden EU és hazai ajánlás szinte teljesen megfelel azzal a szabályozással, amely a kölcsönszerződés tartalmára kötelező előírással (is) rendelkezik (nem teljes körű ismertetés következik). Részletek a törvényi pontból:

213. § (1) Semmis az a fogyasztási, lakossági kölcsönszerződés, amelyik nem tartalmazza

a) a szerződés tárgyát,

c) a szerződéssel kapcsolatos összes költséget, ideértve a kamatokat, járulékokat, valamint ezek éves, százalékosan kifejezett értékét,

e) a törlesztő részletek számát, összegét, a törlesztési időpontokat,

(Hitelintézeti törvény 2013. § (1))

/K-11/ Nagyon sok perben a bíróságnak kell megállapítani, hogy mi a kölcsön tárgya, mivel a kölcsönszerződés szövegéből nem derül ki egyértelműen. Az adósok egy jelentős része abban a tudatban kötött szerződést a bankkal, hogy forintot kért kölcsön (a bank is azt a forintösszeget utalta át, amit az adós igényelt) és a devizának csak a számolásban, valamiféle nyilvántartásban van szerepe. Ezt a tudatot erősítették a különféle anyagokban, tájékoztatókban gyakran előforduló kifejezések: mintha devizahitel, mintha megvenné a devizát, mintha eladná a devizát, deviza elszámolású.

A bankok a perekben állítják, hogy a kölcsön összege deviza.

Mind az ismertetett 2001-ben született uniós ajánlás, mind a hazai jogi szabályozás előírja, hogy az előzetes írásbeli tájékoztatásban és a szerződés szövegében is szerepelni kell a kölcsön összegének a devizanemével együtt. Ez a fogyasztóvédelmi előírás teljes mértékben érthető, az adósnak tisztában kell lennie azzal, hogy az idő múlásával a forintban kifejezett adóssága több lehet-e mint amekkora kölcsönt felvett vagy sem.

/K-12/ A 6/2013-as PJE jelentősen tágitja a szigorú törvényi előírást. Egyszerűen felmenti a bankokat a semmisségi következmény alól.

Nem szükséges ugyanis, hogy maga a kölcsönadott, folyósított összeg, illetve a törlesztések összege tételesen szerepeljenek a szerződésben, hanem az is elégséges, ha azok kiszámítható módon vannak meghatározva. Amennyiben a kölcsönadott deviza összeg, a folyósított forint összeg, illetve a visszafizetendő forintban meghatározott törlesztőrészletek egyértelműen kiszámíthatók a szerződés rendelkezései alapján, a deviza alapú kölcsönszerződés nem ütközik a Ptk. 523. § (1) bekezdésébe.

Nem semmis tehát a kölcsönszerződés akkor, ha ugyan nincs a kölcsönszerződésben a kölcsön összege (szám és devizanem), azonban az kiszámolható a szerződés adatai alapján.

/K-13/ A törvények és a 6/2013 számú PJE alapján a Kúria egy perben forintkölsönnek ítelt meg egy kölcsönszerződést, mivel a deviza összeg nem volt a kölcsönszerződés adatai alapján kiszámolható.
Az adott esetben - az előbbiektől eltérően - a szerződő felek kölcsönszerződésükben nem devizában határozták meg a kölcsön tárgyát képező összeget: a szerződés I.1. pontja azt tartalmazza, hogy a „kölcsön összege 6.000.000 (hatmillió) forint”, a „kölcsön összegének Devizában való megállapítása és nyilvántartása a folyósítás napján érvényes, a Hitelező által alkalmazott Deviza vételi árfolyamon történik, melyről az Adósokat a Hitelező a folyósítási értesítő megküldésével tájékoztatja”, a folyósítást követően pedig a 6 millió forint összegű kölcsön a járulékaival együtt devizában kerül nyilvántartásra és elszámolásra.
Mindezek szerint a szerződő felek a közjegyzői okirat kölcsönszerződést tartalmazó részében kizárólag forintban határozták meg a kölcsön összegét, devizában nem, és a szerződés I.1.-I.2. pontjai alapján a kölcsön devizában meghatározott összege nem is számítható ki.

/K-14/ A Bankszövetségnek a Kúria döntése nem felelt meg, ezért levélben kérték 2016. április 4.-én a Kúria Polgári Kollégiumának elnökét Wellmann Györgyöt, hogy ne tegye elérhetővé a bíróságok honlapján ezt az ítéletet és intézkedjen, hogy a bíróságok ne hivatkozzanak rá.
Félő, hogy az önmagán túlmutató, jogellenes kúriai döntés veszélyes precedensül szolgálhat az ún. devizahiteles perekben, az adósok erre hivatkozással kísérik majd kivonni a szerződéseket az elszámolási Törvény hatálya alól. (egy keresetlevélben már találkoztunk a kérdéses ítéletre való hivatkozással.)
A döntés további újabb pereskedési hullámot indíthat el.
Meggyőződésünk, hogy ez nem érdeke sem a bíróságoknak, sem a jogszabályokat minden körülmények közötti betartására törekvő banki közösségnek.

/K-15/ Wellmann György 2016. április 11.én levelet írt a Bankszövetségnek, és közölte velük, hogy a kérésüknek eleget tett.
köszönöm a jelzésüket, az abban foglaltakkal teljes mértékben egyetértek
az ítélet sajnálatos módon valóban ellentétes a 6/2013 PJE számú határozat indoklásával
a Kúria a döntést nem tartja irányadónak
intézkedésekre már nem szerepel a Kúria honlapján

Az ítélet valóban nem szerepelt a Kúria honlapján, 2015 decembere óta több levélben is kértem a Kúriától, hogy tegyék az ítéletet elérhetővé a bíróságok hivatalos honlapján (Bírósági határozatok Gyűjteményében).

Az ítélet megszületése után a Kúria elvi jelentőségének nyilvánította az ítéletet és sajtóanyagot bocsátott ki erről. A sajtóanyag eltűnt a Kúria honlapjáról Wellmann György utasítására.

/K-16/ Több ügyvéd és civil szervezet tiltakozott az ellen, hogy a Bankszövetség ilyen módon beavatkozik a bíróságok munkájába és tiltakoztak Wellmann György eljárása miatt is. A szóban forgó ítélet, a tiltakozás hatására, végül felkerült a bíróságok honlapjára.

/K-17/ Wellmann György egy általa vezetett tanácsban teljesen elképesztő törlesztő részlet számítási módot írt elő. A számítási mód annyira szakmaiatlan, annyira mutatja a Kúria ismerethiányát, hogy szükségét éreztem annak, hogy levélben a Kúria elnökéhez forduljak.

/K-18/ A Kúriának küldött levél a teljes terjedelmében:

Tisztelt Darák Péter Elnök úr!
Tisztelt Kúria!

Felülvizsgálati eljárás során a Dr. Wellmann György vezette Kúriai tanács ítéletében megállapította:

*„A kölcsön tőkeösszege nem volt vitatható
- az megfelelt a 14.500.000 forint
2005. április 14-én érvényes deviza árfolyamon
számított CHF értékének -
ezt a türelmi időszak lejártát követően kellett a
a felpereseknek törlesztenie a szerződés szerint olyan módon,
hogy a CHF-ben meghatározott tőkeösszeget
el kellett osztani
250 egyenlő részre
és ez az összeg,
valamint a már addig is fizetett hiteldíj összege
tette ki az ezt követő időszakra
fizetendő törlesztőrészleteket.”*

A Kúriai tanács szerint tehát a türelmi idő után így kell számolni a törlesztő részletet:

törlesztő részlet = szerződéses tőkeösszeg / hónapok száma + az addig fizetett hiteldíj

Az ítélet a fentiekén túlmenően a következőket is tartalmazza:

*A felperesek 2005. április 14-én,
25 év futamidőre 14.500.000 forint
- CHF alapú -
jelzálogjoggal biztosított lakáshitelt
vettek fel ... alperes hitelezőktől.*

*A szerződés ... szerint a törlesztőrészletek száma 300 volt
és azok esedékessége havonta,
minden hónap 4. napján következett be.*

*A hitelezők az adósok részére
a tőketörlesztésre a futamidő
első 50 hónapjára türelmi időt biztosítottak,*

ami alatt az adósok csak
a hiteldíjat voltak kötelesek fizetni.
Ezt követően kellett az adósoknak
- ezen felül -
havonta, egyenletes törlesztéssel
a tőkét is megfizetniük.
Az okirat aláírásának napján
a törlesztőrészlet összege
az ... alperes által
2005. április 6-án alkalmazott
deviza eladási árfolyam figyelembe vételével
417,48 CHF volt azzal,
hogy az egyes fizetendő törlesztőrészletek
forint összegét a bank az általa alkalmazott,
az esedékesség napját megelőző napon érvényes
deviza eladási árfolyam alapján határozza meg.

A szerződés megkötésekor
nem lehetett tudni,
hogy az a felpereseknek
a lakástakarék pénztári szerződés alapján
milyen összegű megtakarítása keletkezik
és annak a kölcsönre való elszámolásakor
a kölcsön összege milyen mértékben fog csökkenni,
holott ez a tényező befolyásolja
a törlesztőrészletek összességét.

Tisztelt elnök úr!

Engedje meg nekem, hogy számpéldával bizonyítsam a Kúriai tanács ítéletben szereplő számításának teljes képtelenségét!

A felek a szerződést 2005.04.14.-én kötötték meg, az 1. törlesztő részlet minden bizonnyal 2005.06.04.-én volt és az 50. törlesztő részlet pedig 2009.07.04.-én. A törlesztő részletben tőkerészt az adósoknak első alkalommal az 51. törlesztő részletben kellett fizetniük, 2009.08.04.-én.

A Magyar Nemzeti Bank svájci frank árfolyamai az eddig szereplő időpontokban (HUF/CHF)

2005. április 6.	159,18
2005. április 14.	158,75
2009. július 3.	178,42
2009. augusztus 3.	174,17

A Kúria tanácsának ítélete szerint számolva a kölcsön összege devizában: 91.338,58 CHF.

„A kölcsön tőkeösszege nem volt vitatható
 - az megfelelt a 14.500.000 forint
 2005. április 14-én érvényes deviza árfolyamon
 számított CHF értékének”

$$\begin{aligned}\text{kölcsön deviza tőke összege} &= \text{forint tőke összeg} / \text{CHF árfolyam} \\ \text{kölcsön deviza tőke összege} &= 14.500.000 / 158,75 = 91.338,58\end{aligned}$$

A felperes adóssága az első 50 hónapban nem csökkent, mivel csak díjat fizetett. Ennek a díjnak az összege 417,48 CHF volt 50 hónapon keresztül.

A Kúria tanácsának ítélete szerint a kölcsön törlesztő részlete a türelmi idő után: 782,83 CHF

$$\begin{aligned}\text{törlesztő részlet} &= \text{szerződéses tőkeösszeg} / \text{hónapok száma} + \text{az addig fizetett hiteldíj} \\ \text{törlesztő részlet} &= 91.338,58 / 250 + 417,48 = 782,83\end{aligned}$$

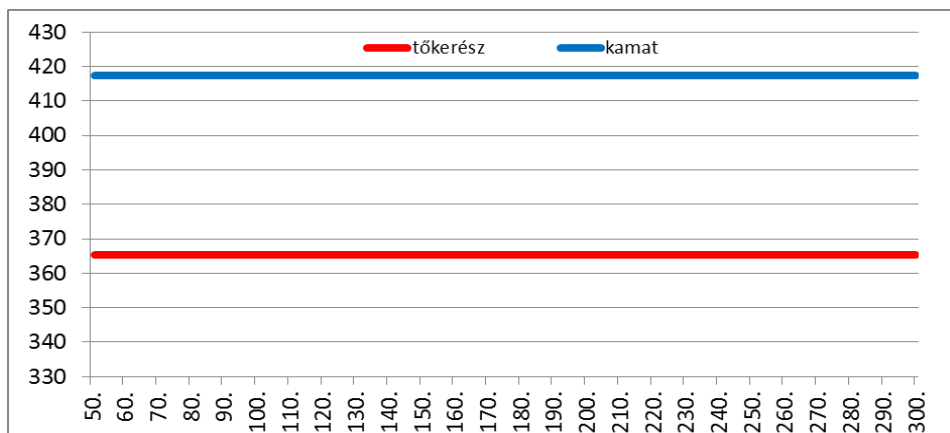
A Kúria tanácsának ítélete szerint az adósnak még 250 hónapon keresztül ezt az összeget kell fizetnie.

Ez a számítási mód törvényellenes!

Minden hónapban csökken az aktuális tőkeösszeg a tőkerész összegével, a kamatnak is kell csökkennie hónapról hónapra.

	tőkeösszeg	tőkerész	kamat	törlesztő részlet
50.	91 338,58 CHF			
51.	90 973,23 CHF	365,35 CHF	417,48 CHF	782,83 CHF
52.	90 607,87 CHF	365,35 CHF	417,48 CHF	782,83 CHF
53.	90 242,52 CHF	365,35 CHF	417,48 CHF	782,83 CHF
54.	89 877,17 CHF	365,35 CHF	417,48 CHF	782,83 CHF
55.	89 511,81 CHF	365,35 CHF	417,48 CHF	782,83 CHF
56.	89 146,46 CHF	365,35 CHF	417,48 CHF	782,83 CHF
57.	88 781,10 CHF	365,35 CHF	417,48 CHF	782,83 CHF
58.	88 415,75 CHF	365,35 CHF	417,48 CHF	782,83 CHF
59.	88 050,39 CHF	365,35 CHF	417,48 CHF	782,83 CHF
60.	87 685,04 CHF	365,35 CHF	417,48 CHF	782,83 CHF
61.	87 319,69 CHF	365,35 CHF	417,48 CHF	782,83 CHF
297.	1 096,06 CHF	365,35 CHF	417,48 CHF	782,83 CHF
298.	730,71 CHF	365,35 CHF	417,48 CHF	782,83 CHF
299.	365,35 CHF	365,35 CHF	417,48 CHF	782,83 CHF
300.	0,00 CHF	365,35 CHF	417,48 CHF	782,83 CHF
összesen		91 338,58 CHF	104 370,00 CHF	
		tőkerész	kamat	

A Kúria tanácsának ítélete szerinti számolási móddal az adós 250 hónap alatt (51. – 300. törlesztő részlet) valóban kifizeti a teljes tőkerészt és fizet összesen 104.370 CHF kamatot.

Jól látható, hogy a törlesztő részleten belül a tőkerész és a kamat is állandó, egyik sem változik.

A régi Ptk. szerint:

523. § (1) Kölcsönszerződés alapján a pénzüintézet vagy más hitelező köteles meghatározott pénzösszeget az adós rendelkezésére bocsátani, az adós pedig köteles a kölcsön összegét a szerződés szerint visszafizetni.

(2) Ha a hitelező pénzüintézet, - jogszabály eltérő rendelkezése hiányában - az adós kamat fizetésére köteles (bankkölcsön).

A régi Hpt. szerint

III. Egyéb meghatározások 7. Kamat: az adós által a kölcsönnyújtónak (betételhelyezőnek) az elfogadott betét vagy az igénybe vett kölcsön használatáért, kockázataért fizetendő, a betét- vagy kölcsönösszeg százalékaiban meghatározott, időarányosan térítendő (elszámolandó) pénzösszeg vagy egyéb hozadék.

Az igénybe vett kölcsön nem a szerződésben szereplő, vagy a szerződésben szereplő adatokból egyértelműen számolható kölcsön összege, hanem az idő múltával, a törlesztő részletekben folyamatosan befizetett tőkerészekkel csökkentett összeg.

A Kúria tanácsa tévesen értelmezi a jogszabályt!

Helyesen értelmezve a jogszabályokat, egyre kisebb kamatösszeget kapunk, mivel az adósság (aktuális kölcsöntőke) is csökken.

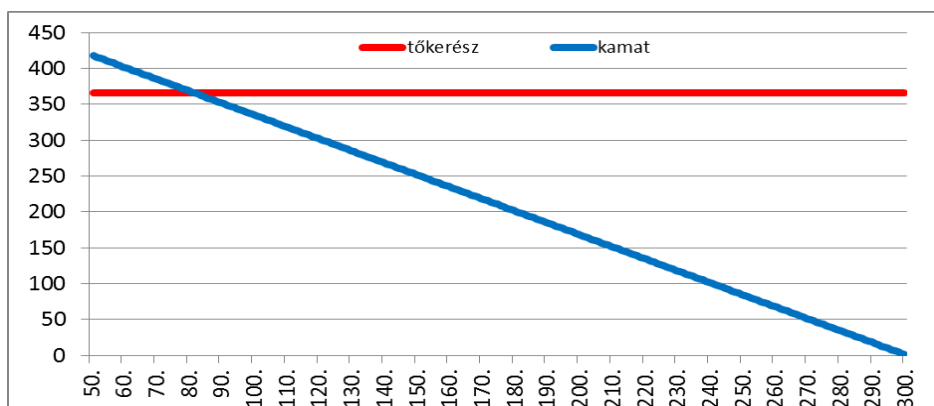
A hiteldíj százalékos havi értéke számolható a rendelkezésünkre álló adatokból.

$$\begin{aligned} \text{hiteldíj havi \%} &= \text{havi hiteldíj} / \text{tőkeösszeg} \\ \text{hiteldíj havi \%} &= 417,48 / 91.338,58 = 0,457\% \end{aligned}$$

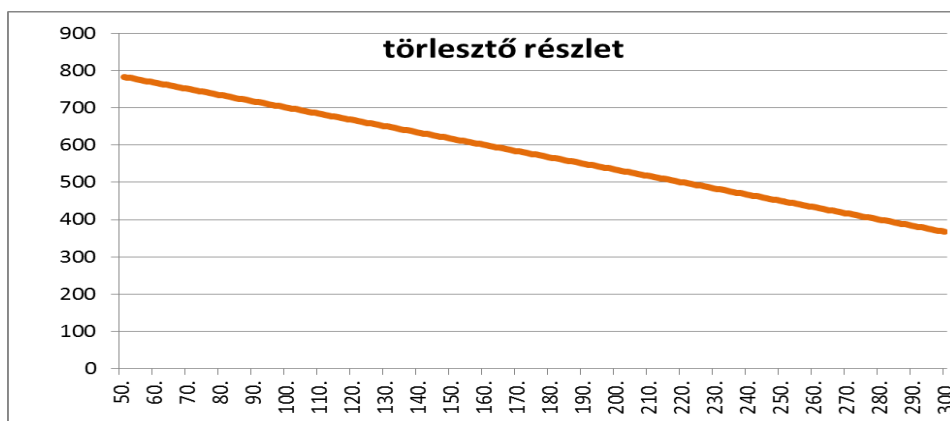
Újra számolva a törlesztő részleteket, azt kapjuk, hogy hónapról hónapra csökkennek, mivel csökken a bennük lévő kamat.

			0,457%	
	tőkeösszeg	tőkerész	kamat	törlesztő részlet
50.	91 338,58 CHF			
51.	90 973,23 CHF	365,35 CHF	417,48 CHF	782,83 CHF
52.	90 607,87 CHF	365,35 CHF	415,81 CHF	781,16 CHF
53.	90 242,52 CHF	365,35 CHF	414,14 CHF	779,49 CHF
54.	89 877,17 CHF	365,35 CHF	412,47 CHF	777,82 CHF
55.	89 511,81 CHF	365,35 CHF	410,80 CHF	776,15 CHF
56.	89 146,46 CHF	365,35 CHF	409,13 CHF	774,48 CHF
57.	88 781,10 CHF	365,35 CHF	407,46 CHF	772,81 CHF
58.	88 415,75 CHF	365,35 CHF	405,79 CHF	771,14 CHF
59.	88 050,39 CHF	365,35 CHF	404,12 CHF	769,47 CHF
60.	87 685,04 CHF	365,35 CHF	402,45 CHF	767,81 CHF
61.	87 319,69 CHF	365,35 CHF	400,78 CHF	766,14 CHF
62.	86 954,33 CHF	365,35 CHF	399,11 CHF	764,47 CHF
288.	4 384,25 CHF	365,35 CHF	21,71 CHF	387,06 CHF
289.	4 018,90 CHF	365,35 CHF	20,04 CHF	385,39 CHF
290.	3 653,54 CHF	365,35 CHF	18,37 CHF	383,72 CHF
291.	3 288,19 CHF	365,35 CHF	16,70 CHF	382,05 CHF
292.	2 922,83 CHF	365,35 CHF	15,03 CHF	380,38 CHF
293.	2 557,48 CHF	365,35 CHF	13,36 CHF	378,71 CHF
294.	2 192,13 CHF	365,35 CHF	11,69 CHF	377,04 CHF
295.	1 826,77 CHF	365,35 CHF	10,02 CHF	375,37 CHF
296.	1 461,42 CHF	365,35 CHF	8,35 CHF	373,70 CHF
297.	1 096,06 CHF	365,35 CHF	6,68 CHF	372,03 CHF
298.	730,71 CHF	365,35 CHF	5,01 CHF	370,36 CHF
299.	365,35 CHF	365,35 CHF	3,34 CHF	368,69 CHF
300.	0,00 CHF	365,35 CHF	1,67 CHF	367,02 CHF
összesen		91 338,58 CHF	52 393,74 CHF	
		tőkerész	kamat	

Így számolva a kamat csak feleannyi, mint törvénytelenül számolva!
104.370 CHF helyett csupán 52.393,74 CHF.

Jó látható, hogy a
tőkerész nem
változik, azonban a
kamat csökken:

A törlesztő részlet
csökkenése
egyértelmű:

Ezzel a számolással az a probléma, hogy bár jogszerű, nem tesz eleget a szerződés előírásának:

*Ezt követően kellett az adósoknak
havonta,
egyenletes törlesztéssel...*

Olyan számolásra van szükség, mely jogszerű is és eleget tesz a szerződésben foglaltaknak.

Vagyis csak az adósság (aktuális tőke összeg) után kell kamatot fizetni úgy, hogy nem változik a törlesztő részlet összege. Ezt a számolási módot hívják úgy, hogy annuitás.

A Gazdasági Versenyhivatal, a Magyar Nemzeti Bank és a Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyelete szakértőiből álló Pénzügyi Kultúra Munkacsoport így magyarázza el:

2.1. Hogyan törlesztünk?

A havi törlesztőrészlet két fontos eleme a tőketörlesztés és a kamatok, díjak megfizetése.

- Ha a felvett hitel összegéből minden hónapban ugyanannyit fizetünk vissza, akkor tőketartozásunk minden hónapban azonos összeggel csökken. Az egyre csökkenő kamatteher következtében a havi törlesztőrészlet is várhatóan egyre alacsonyabb lesz (ezt nevezik lineáris törlesztésnek).
- Ha a hitel havi törlesztőrészletét induláskor úgy számolják ki, hogy annak összege havonta azonos legyen, akkor a futamidő kezdetén a havi részleten belül alacsonyabb a tőketörlesztés aránya, ezért a fennálló tőketartozásunk lassabban csökken (ezt nevezik annuitásos törlesztésnek).

https://www.otpbank.hu/static/portal/sw/file/Hitelek_GVH_PSZAF_MNB_20130201.pdf

A számolást harmadszor is elvégezve megkapjuk az annuitásos eredményt:

	tőkeösszeg	tőkerész	0,457% kamatt	törlesztő részlet
50.	91 338,58 CHF			
51.	91 142,30 CHF	196,28 CHF	417,48 CHF	613,76 CHF
52.	90 945,13 CHF	197,18 CHF	416,58 CHF	613,76 CHF
53.	90 747,05 CHF	198,08 CHF	415,68 CHF	613,76 CHF
54.	90 548,06 CHF	198,98 CHF	414,78 CHF	613,76 CHF
55.	90 348,17 CHF	199,89 CHF	413,87 CHF	613,76 CHF
56.	90 147,36 CHF	200,81 CHF	412,95 CHF	613,76 CHF
57.	89 945,64 CHF	201,72 CHF	412,04 CHF	613,76 CHF
58.	89 742,99 CHF	202,65 CHF	411,11 CHF	613,76 CHF
59.	89 539,42 CHF	203,57 CHF	410,19 CHF	613,76 CHF
60.	89 334,92 CHF	204,50 CHF	409,26 CHF	613,76 CHF
61.	89 129,48 CHF	205,44 CHF	408,32 CHF	613,76 CHF

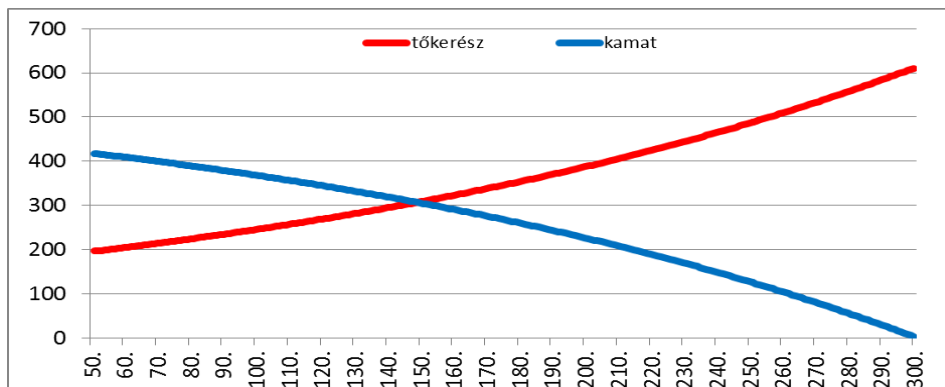
288.	7 150,09 CHF	578,44 CHF	35,32 CHF	613,76 CHF
289.	6 569,01 CHF	581,08 CHF	32,68 CHF	613,76 CHF
290.	5 985,28 CHF	583,74 CHF	30,02 CHF	613,76 CHF
291.	5 398,87 CHF	586,40 CHF	27,36 CHF	613,76 CHF
292.	4 809,79 CHF	589,08 CHF	24,68 CHF	613,76 CHF
293.	4 218,01 CHF	591,78 CHF	21,98 CHF	613,76 CHF
294.	3 623,53 CHF	594,48 CHF	19,28 CHF	613,76 CHF
295.	3 026,34 CHF	597,20 CHF	16,56 CHF	613,76 CHF
296.	2 426,41 CHF	599,93 CHF	13,83 CHF	613,76 CHF
297.	1 823,74 CHF	602,67 CHF	11,09 CHF	613,76 CHF
298.	1 218,31 CHF	605,42 CHF	8,34 CHF	613,76 CHF
299.	610,12 CHF	608,19 CHF	5,57 CHF	613,76 CHF
300.	0,00 CHF	610,12 CHF	2,79 CHF	612,91 CHF
összesen		91 338,58 CHF	62 100,57 CHF	
		tőkerész	kamat	

(Az utolsó hónapban egy picivel már kevesebbet kell fizetni, mint korábban. Ez nem a számítás hibája, hanem azért van, mivel a havi törlesztő részleteket csupán két tizedes jegyig fizetjük és nem nagyobb pontossággal.)

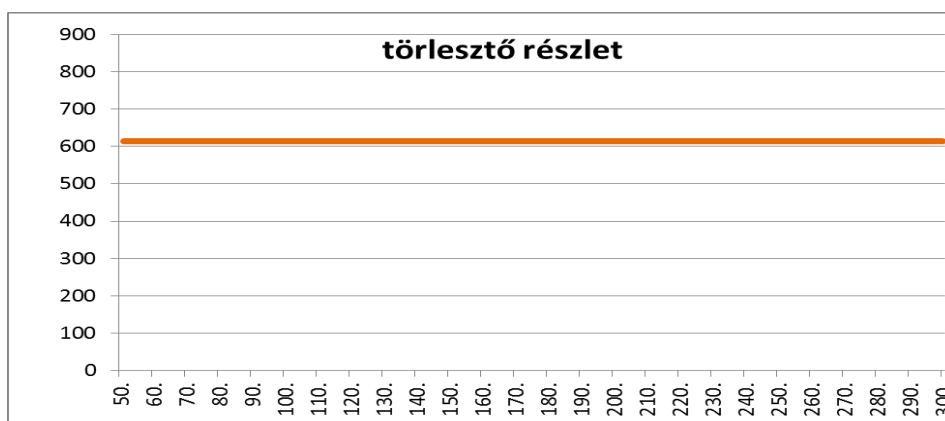
Annuitással számolva a kölcsönt kifizettük teljes egészében. Hibás tehát az a számolási mód, hogy a kölcsön összegét osztani kell 250-nel.

Annuitással számolva a kamat összege folyamatosan csökken, hibás tehát az a számítási mód, amelyik állandó kamattal számol.

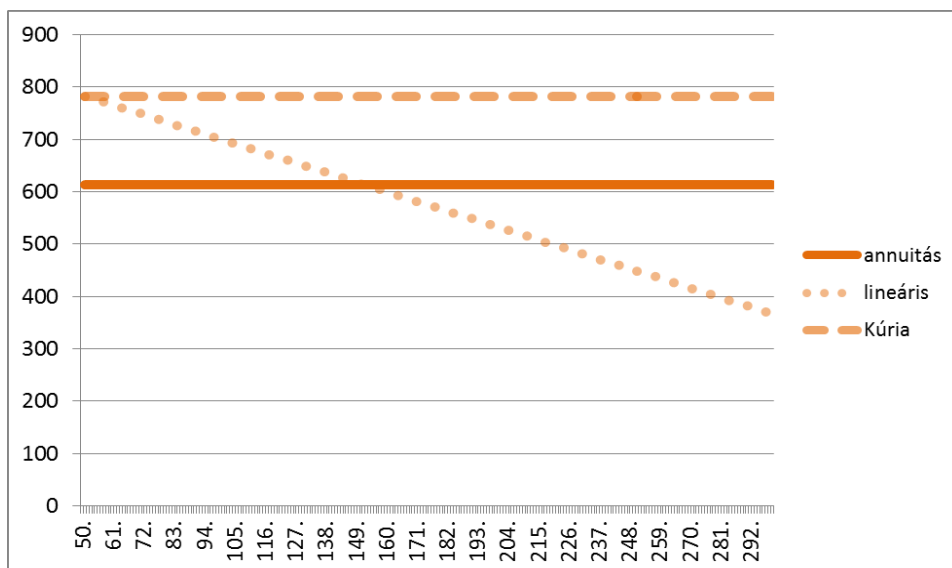
Az annuitással valójában 62.100,57 CHF kamatot kell összesen fizetni (szemben a 104.370 CHF kamattal, ami a Kúria ítéletében szereplő számítással jön ki).

Jól látszik, hogy ahogy csökken a kamat, úgy nő a tőkerész:

A törlesztő részlet pedig állandó mindvégig:

A három számítási
móddal kiszámolt
havi törlesztő
részletek:

Az összesen fizetendő összeg , vagyis a törlesztő részletek összesen a három számolási móddal:

annuitás	lineáris	Kúria
153 439,15 CHF	143 732,32 CHF	195 708,58 CHF

A Kúria tanácsának ítélete szerinti számolási móddal van még egy óriási hiba!

Nem veszi figyelembe, hogy időközben előtörlesztés történik a lakáspénztári megtakarításból:

*A szerződés megkötésekor
nem lehetett tudni,
hogy az a felpereseknek
a lakástakarék pénztári szerződés alapján
milyen összegű megtakarítása keletkezik
és annak a kölcsönre való elszámolásakor
a kölcsön összege milyen mértékben fog csökkenni,
holott ez a tényező befolyásolja
a törlesztőrészletek összességét.*

Amikor az alperes az 50. hónapban számolja a türelmi idő lejártá utáni időszakra a törlesztő részletet, akkor már a tőkeösszeg kevesebb. Az igaz, hogy a türelmi idő alatt nem történik a törlesztésekben tőketörlesztés, viszont van egy egyszeri, nagy összegű előtörlesztés.

A per tárgya egy kombinált kölcsönszerződés.

A már idézett Lakossági tájékoztató kiadvány így ismerteti:

3.1.6. Kombinált termékek

A pénzügyi szolgáltatások palettáján léteznek olyan **speciális, összetett konstrukciók is, melyek egy megtakarítási és egy hiteltermék jellemzőit egyesítik magukban**. Ezek közül leggyakrabban a jelzáloghitelekkel kombinált, befektetési egységekhez kötött (unit linked) életbiztosításokkal, valamint a lakás-takarékpénztári konstrukciókkal találkozhatunk. Ezekről részletes információk a www.pszaf.hu honlap fogyasztóknak szóló oldalán, valamint a lakás-takarékpénztárak honlapján találhatók.

Lakás-takarékpénztár

A lakás-takarékpénztárak életünk egyik legjelentősebb célját, a lakáshoz jutást, otthonteremtést hivatottak segíteni, feladatuk lakáscélú betétek gyűjtése és lakáscélú hitelek nyújtása.

A fentiek alapján teljesen egyértelműen megállapíthatjuk, hogy Kúria tanácsának ítélete szerinti számolási mód teljes mértékben hibás:

*„A kölcsön tőkeösszege nem volt vitatható
- az megfelelt a 14.500.000 forint
2005. április 14-én érvényes deviza árfolyamon
számított CHF értékének -
ezt a türelmi időszak lejártát követően kellett a
a felpereseknek törlesztenie a szerződés szerint olyan módon, hogy a
CHF-ben meghatározott tőkeösszeget
el kellett osztani
250 egyenlő részre
és ez az összeg,
valamint a már addig is fizetett hiteldíj összege
tette ki az ezt követő időszakra
fizetendő törlesztőrészeket.”*

Mint számítással bemutattam, Kúria tanácsának ítélete szerinti számolási móddal a felperest, az adóst óriási kár éri!

Ha más perekben, elővéve ezt a Kúriai ítéletet, hasonlóan fognak a bírók dönteni, akkor annak a következményei beláthatatlanok!

A Kúria tanácsának ítélete szerinti számolási mód törvénytelen és nem felel meg a szerződés tartalmának sem.

Kérem Elnök urat, haladéktalanul kezdeményezzen vizsgálatot, eljárást, olyant amilyeneket ilyen esetben a jogszabályok Önnek lehetővé tesznek vagy előírnak.

Sajnos az ítélet még több hibát is tartalmaz, hogy csak egyet említsek:

Tisztelt Elnök úr!

Évek óta kezdeményezem, hogy tartson a Kúria devizahiteles konferenciát, amelyen az alapokat tudnánk egyeztetni. Szükségesnek tartom és tartja több civil szervezet is, mert, mint Ön is látja, képtelen döntések születnek a Kúrián.

Az Önnek írt és közel ezer aláíróval támogatott, a Kúrián írásban személyesen leadott kezdeményezésünkre Wellmann úr azt válaszolta a 2016.EI.I.H.134/3 iktatószámú, 2016. február 29.-én kelt levélében, hogy még idő előtti:

„a szélesebb körű szakmai konzultáció még időelőtti lenne, hiszen még egyáltalán nem világos, hogy a perekből milyen általánosítható megállapítások szűrhetők le.”

Tisztelt Elnök úr!

Ön szerint is idő előtti egy konferencia? Mondjuk egy ahhoz hasonló, mint ami tavaly nyáron volt az ELTÉN? Hasonló, azonban annyiban más, hogy civilek részvételével.

Az Alaptörvényünk hitvallása szerint:

Valljuk, hogy a polgárnak és az államnak
közös célja a jó élet,
a biztonság,
a rend,
az igazság,
a szabadság kiteljesítése.

Hogy érezhetik magukat az állampolgárok biztonságban, ha ilyen ítéletek születnek a Kúrián? Hogyan beszélhetünk egyáltalán Igazságról?

Milyen életük lesz azoknak, akik pert vesztenek felkészületlen bírók döntései miatt? Akiket kilakoltatnak? Akik elhagyják az országukat? Akiknek a családtagja öngyilkos lesz?

Sajnos már rég sokkal többről van szó, mint hogy a bankok haszonszerzés céljából becsaptak és megtévesztettek több millió magyar állampolgárt.

Várjuk gyors intézkedését és válaszát.

Budapest, 2015. május 24.

/K-19/ A Kúria nem volt kíváncsi az érintett adósok véleményére. A Bankszövetség álláspontja és kérése már ismert volt számára. A vonatkozó törvénynek eleget téve kikérte a legfőbb ügyész állásfoglalását. Nézzük a 2016.06.06.-én nyilvánosságra hozott 1/2016 PJE határozat lényegesebb részeit az alábbi 3 jogszabályi pont tartalmának ismeretében

231. § (1) **Pénztartozást** - ellenkező kikötés hiányában - a teljesítés helyén érvényben levő pénznemben kell megfizetni.

(2) **Más pénznemben** vagy aranyban **meghatározott tartozást** a fizetés helyén és idején érvényben levő árfolyam (ár) alapulvételével kell **átszámítani**.

301. § (1) **Pénztartozás** esetében - ha jogszabály eltérően nem rendelkezik - a kötelezett a késedelembe esés időpontjától kezdve akkor is köteles a késedelemmel érintett naptári félévet megelőző utolsó napon érvényes jegybanki alapkamattal megegyező mértékű **kamatot** fizetni, ha a tartozás egyébként kamatmentes. A kamatfizetési kötelezettség akkor is beáll, ha a kötelezett késedelmét kimentí.

523. § (1) Kölcsönszerződés alapján a pénzintézet vagy más hitelező köteles **meghatározott pénzösszeget** az adós **rendelkezésére bocsátani**, az adós pedig köteles a **kölcsön összegét** a szerződés szerint visszafizetni.

(2) Ha a hitelező pénzintézet, - jogszabály eltérő rendelkezése hiányában - az adós **kamat** fizetésére köteles (bankkölcsön).

Részletek az 1/2016 számú PJE határozatból:

A PJE határozat indokolásának III/1. pontja szerint
a deviza alapú fogyasztói kölcsönszerződés alapján
a fogyasztó olyan konstrukcióban szerezte meg
az idegen pénz időleges használatának a jogát, a
melyben a kirovó és a lerovó pénznem egymástól eltér.

Vagyis a felek **a pénztartozást** úgy határozták meg,
hogy az adós
az esedékességkor annyit fog forintban fizetni (leróni),
amennyi megegyezik
a szerződésben meghatározott devizanemben,
tipikusan svájci frankban, euróban, japán jenben
kirótt pénztartozással.
E konstrukció volt az,
amely a szerződés megkötésekor
a magas kamatú forintkölcsönöknél
(ahol a kirovó és a lerovó pénznem is forint volt)
jóval kedvezőbb kamatfeltételek mellett biztosította
a fogyasztó hitelhez jutását.

A fogyasztó szándéka kifejezetten arra irányult,
hogy **forintban jusszon kölcsönhöz**
és **tartozását is forintban fizesse vissza**,
kamatfizetési kötelezettsége ugyanakkor
a szerződéskötés idején jellemző
forintkölcsönre irányadó kamatnál

jelentősen alacsonyabb legyen.
Ennek az elvárásnak felelt meg
a deviza alapú hitelezés konstrukciója,
amelynek jogszabályi alapját
a szerződésekre alkalmazandó
Polgári Törvénykönyvről szóló
1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: Ptk.)
231. §-a jelentette.

A magyar jogász szakma még nem, azonban a devizahitelezéssel foglalkozó civilek már évekkel ezelőtt feltették az alábbi kérdéseket:

1. Bankkölcsön szerződés megkötését követően az adósnak pénztartozása keletkezik?
2. A pénztartozás azonnali fizetési kötelezettséget jelent, vagyis a pénztartozás teljes összegét azonnal követelheti a jogosult a kötelezettől?
3. Az adós késedelembe esés miatt fizet kamatot?
4. Ha nincs késedelembe esés, akkor nincs tartozás sem?
5. Az adós a bankkölcsön jellegéből adódóan fizet kamatot?
6. Helyes-e az a pontosítás, hogy 301.§ esetében késedelmi kamatról van szó, míg 523.§ esetében ügyleti kamatról van szó?
7. Helytálló-e az a megállapítás, hogy az adós a bankkölcsön ideje alatt ügyleti kamatot fizet, és ha elmaradt pl. egy havi törlesztőrészlet befizetésével, akkor jön létre az esetében pénztartozás, mely után késedelmi kamatot fizet.
8. Helyes-e az a feltevés, hogy a meghatározott pénzösszeg teljes mértékben megegyezik a kölcsön összegével?
9. A „jusson kölcsönhöz” az megegyezik a „rendelkezésre bocsátással”?
10. Nem azt kell visszafizetni-e az adósnak, mint amit kölcsön kapott az adós + a kamat?
11. Ha az adós a szerződés szerint mást kell visszafizetnie, mint amit a bank a rendelkezésére bocsátott, beszélhetünk-e egyáltalán bankkölcsönről?
12. Kölcsön-e az, ha az adós forintot kapott és devizát kell visszafizetnie? Pontosítva, forintot kapott és devizaárfolyammal kiszámolt forintot kell visszafizetnie?
13. A 231. §-ban lévő „kell megfizetni” az nem azt jelenti, hogy a devizakölcsönt nem lehet devizában visszafizetni a banknak? Törvénysértő devizában visszafizetni? A deviza alapú kölcsönt sem lehet devizában visszafizetni, mert – „a teljesítés helyén érvényben levő pénznemben kell megfizetni” vagyis forintban „kell megfizetni”?
14. 2001 óta, amikor a devizakölcsönök megjelentek Magyarországon melyik jogszabály tartalmazta a „lerovó” és a „kirovó” szavakat? Melyik kölcsönszerződésben szerepelnek ezek a szavak? Melyik pénzügytan, vagy banküzemtan tankönyvekben szerepelnek ezek a szavak? Melyik MNB, PSZÁF, GVH tanulmányban, elemzésben, kiadványban szerepelnek ezek a szavak?

A kérdésekre és a későbbiekben még ezzel kapcsolatban felmerülő kérdésekre az ügyészség munkatársainak kell megtalálni a választ.

Teljesen bizonyosnak tűnik, hogy a 231.§-ban szereplő pénztartozás azt jelenti, hogy a jogosult nem tett eleget szerződésben rögzített fizetési kötelezettségének és késedelembe esett, pénztartozása jött létre.

Amennyiben a fizetési kötelezettsége devizában volt meghatározva, úgy forintban kell megfizetni a tartozását, méghozzá a fizetés napján érvényes árfolyammal átszámolva.

Itt átszámolásról van szó és nem átváltásról. A 231. § szerint a pénztartozást forintban kell megfizetni, tehát ha a kötelezett forinttal rendelkezik, akkor azt nem kell átváltani „más pénznemre”. A tartozás összegét kell forintban kifejezni (átszámolni).

Nézzük tovább a határozatot:

A Kúria a 6/2013. PJE határozat indokolásának
III/2. a) pontjában a deviza alapú
fogyasztói kölcsönszerződéseket értelmezve
úgy foglalt állást,
hogy deviza alapú kölcsönszerződéseknél
két tipikus módja van
a kölcsönösszeg meghatározásának.

Az egyik szokásos meghatározási mód az,
hogy a felek a szerződésben
a kölcsönt devizában határozzák meg,
és a szerződés egyéb rendelkezései
nem hagynak kétséget afelől,
hogy a devizát
a szerződésben meghatározott időpontban,
a szerződésben meghatározott devizaárfolyamon
kell **átszámítani** forintra.

Ezt a forintösszeget folyósítja a pénzügyi intézmény.

Az adósnak pedig
a kölcsönadott devizának megfelelő,
a szerződésben meghatározott devizaárfolyamon
átszámított forintösszeget
és annak járulékait kell visszafizetnie
az egyes törlesztési időpontokban.

A másik szokásos meghatározási mód az,
hogy a kölcsönt forintban határozzák meg,
de a szerződés egyéb rendelkezéseiből
következően egyértelmű,
hogy a kölcsön devizában kerül
megállapításra, nyilvántartásra és elszámolásra
a szerződésben meghatározott időpontban,

az ott meghatározott devizaárfolyam figyelembe vételével,
és ezt az összeget,
valamint annak járulékait kell az adósnak
forintban visszafizetnie
a mindenkor
(az egyes törlesztő részletek esedékességekor)
irányadó devizaárfolyamon **számítva**.

Egyik meghatározási mód sem sérti a Ptk. 523. §-ában foglaltakat.

Nagy Mártontól, az MNB korábbi ügyvezetőjétől, jelenlegi MNB alelnöktől tudjuk, hogy a bankok vagy forrásból vagy swap ügylet által minden esetben szereztek be devizát a devizakölcsönökhöz és a deviza alapú kölcsönökhöz. Ahhoz, hogy a tényleges deviza összeget egy forint bankszámlára át lehessen utalni, ahhoz azt az összeget át kell valóban váltani. Nem átszámolni kell a devizát, hanem átváltani. CHF devizából nem lesz átszámolással forint deviza. Mint ahogy CHF valutából sem lesz átszámolással forint valuta

Ha minden úgy van, hogy a Kúria 2016.06.07.-én az 1/2016 PJE-ben állítja, akkor Nagy Márton az ELTE konferenciáján félrevezette a jelenlévő Alkotmánybíróság és Kúria vezető munkatársait valamint más neves személyeket is.

Amennyiben minden úgy van, ahogy Nagy Márton előadta, akkor a Kúria vezeti félre az egész magyar társadalmat.

Az, hogy tudatlanságból vagy szándékosan történik a félrevezetés, arra az ügyészség munkatársainak kell megtalálnia a választ.

Az első devizahiteles törvény, hivatkozva a 2/2014 PJE határozatra...

...megdönthetetlen törvényi vélelmet állított fel
a különmemű devizaárfolyamok egyedileg meg nem tárgyalta,
illetve általános szerződési feltételkénti kikötése
és alkalmazása tisztességtelensége mellett,
kimondva azok semmisségét

A Kúria az 1/2016 PJE határozatában félrevezetően idézi saját 2/2014 PJE határozatát.

A Kúria a 6/2013. PJE határozat 1. pontjában
egyértelműen úgy foglalt állást,
hogy deviza alapú kölcsönszerződések esetén
úgy a folyósításkor,
mint a törlesztésekkor
átváltásra nem, hanem csak átszámításra kerül sor.
Így tehát a deviza alapú kölcsönszerződésekben szereplő

különnemű árfolyamok mögött tényleges,
a fogyasztó számára közvetlenül nyújtott
pénzváltási szolgáltatás nincs.

E rendelkezések azért is tisztességtelenek,
mert alkalmazásuk gazdasági indoka
az átlagos fogyasztó számára
nem világos, nem átlátható.

Szeretném felhívni a figyelmet az „is” szócskára. Azért tisztességtelen az árfolyamrás, mert nincs az adós számára nyújtott banki pénzváltás. Azért is tisztességtelen, mert az adós nem érti, hogy ha nincs pénzváltás, akkor azt miért számolja fel neki a bank ennek költségét?

Nézzük tovább a határozatot:

A deviza alapú kölcsönszerződési konstrukcióból adódik,
hogy ha a felek a III/2. pont szerinti szerződésükben
a kölcsön összegének kiszámításához
a szerződéskötés napjától eltérő napon
(tipikusan a folyósítás napján vagy az azt megelőző napon)
irányadó átszámítási árfolyam alkalmazását írták elő,
akkor a kölcsön összegét
a szerződésben csak az egyik pénznemben
(vagy devizában vagy forintban)
tudták rögzíteni.

A kölcsönösszeg a szerződéskötés napján
a másik pénznemben ilyen feltételek mellett
nem határozható meg,
hiszen a szerződéskötést követően irányadó,
jövőben határozottá váló átszámítási árfolyamot
a szerződéskötéskor egyik fél sem ismeri,
a kölcsönösszeg azonban
az adott átszámítási referencia időpont bekövetkezésekor
objektíve ismertté,
egyben kiszámíthatóvá
és ellenőrizhetővé válik.

Amennyiben a kölcsönösszeget
a szerződéskötés napján
mindkét pénznemben megadják,
a két összeg közül az egyik
mindenképpen csak tájékoztató jellegű;

attól függően,
hogy az adott szerződés hogyan szól,
a devizaösszeget vagy a forintösszeget
tekinti-e kiindulópontjának:
a kölcsönvevő hiteligényét a pénzügyi intézmény
forintban vagy devizában rögzítette-e.

Hogyan beszélhetünk egy szerződés során „kölcsönös és egybehangzó kifejezésről” (konszenzusról)
akkor, ha két kölcsönösszeg szerepel a kölcsönszerződésben?

*Ptk. 205. § (1) A szerződés a felek akaratának **kölcsönös és egybehangzó kifejezésével** jön létre.
(2) A szerződés létrejöttéhez a feleknek a lényeges, valamint a bármelyikük által lényegesnek minősített
kérdésekben való megállapodása szükséges.*

Miért az számít, hogy a „pénzügyi intézmény forintban vagy devizában rögzítette”? Hol rögzítette, ha
nem a szerződésben? Miért nem az számít, hogy a fogyasztó szándéka mi volt?

*Ptk. 207. § (1) A szerződési nyilatkozatot vita esetén **úgy kell értelmezni**, ahogyan azt a másik félnek
a nyilatkozó feltehető akaratára és az eset körülményeire tekintettel a szavak általánosan elfogadott
jelentése szerint értenie kellett.*

*(2) Ha az általános szerződési feltétel, illetve a fogyasztói szerződés tartalma az (1) bekezdésben
foglalt szabály alkalmazásával nem állapítható meg egyértelműen, a feltétel meghatározójával
szerződő fél, illetve **a fogyasztó számára kedvezőbb értelmezést kell elfogadni***

A törvény szerint a „fogyasztó számára kedvezőbb értelmezést kell elfogadni”.

A III/2. pont szerinti deviza alapú kölcsönszerződés
abban az esetben is megfelel
a Hpt. 213. § (1) bekezdés e) pontjában írtaknak, ha:

- a) Rögzíti a törlesztő részletek számát,
azok pontos száma,
vagy a futamidő és a törlesztés gyakorisága
megadásával.
- b) Meghatározza a törlesztő részletek összegét
a számítás módja és az ehhez szükséges adatok
egyértelmű megadásával.
A törlesztő részletek összege
akkor tekinthető kiszámíthatónak,
ha az az **átszámítás** szerződésben rögzített
későbbi időpontjában
(pl. a törlesztést megelőző második munkanapon),

ennek hiányában
az egyes törlesztő részletek esedékességekor
pontosan meghatározható.

Nem érvényességi kelléke ugyanakkor a szerződésnek,
hogy tételesen tartalmazza
a törlesztő részletek összegét
akár a kirovó, akár a lerovó pénznemben,
mint ahogy az sem,
hogy rögzítse az irányadó átszámítási időpontot.

Mindenképpen szükséges kiemelni: „nem érvényességi kelléke ugyanakkor a szerződésnek, hogy tételesen tartalmazza a törlesztő részletek összegét”.

Az 1/2016 PJE határozat a Hpt. 213. § (1) bekezdés e) pontjára hivatkozik:

Hpt. 213. § (1) Semmis az a fogyasztási, lakossági kölcsönszerződés, amelyik nem tartalmazza
a) a szerződés tárgyát,
b) az éves, százalékban kifejezett teljes hiteldijmutatót, a hiteldijmutató számítása során figyelembe nem vett egyéb - esetleges - költségek meghatározását és összegét, vagy ha az ilyen költségek pontosan nem határozhatók meg, az ezekre vonatkozó becslést,
c) a szerződéssel kapcsolatos összes költséget, ideértve a kamatokat, járulékokat, valamint ezek éves, százalékban kifejezett értékét,
d) azon feltételeknek, illetőleg körülményeknek a részletes meghatározását, amelyek esetében a hiteldij megváltoztatható, vagy ha ez nem lehetséges, az erről szóló tájékoztatást,
e) a törlesztő részletek számát, összegét, a törlesztési időpontokat,

A törvény szerint „semmis a kölcsönszerződés”, ha nem tartalmazza a törlesztő részletek összegét, a Kúria szerint „nem érvényességi kelléke a szerződésnek”. Ez esetben kizárólag csak arról lehet szó, hogy az érvényes szerződés nem kölcsönszerződés. Esetleg a Kúria szerint ezek nem kölcsönszerződések?

A Kúria még tovább megy az általa választott úton:

Ha a költségek, a díjak vagy azok egy része
a szerződésben nincs egyértelműen meghatározva,
emiatt a szerződés érvénytelensége
nem állapítható meg.

Ebből csupán az következik,
hogy a pénzügyi intézmény
e költségeket és díjakat,
illetve azok meghatározott részét
a törlesztő részlet összegében

jogszerűen nem számíthatja fel.

Érdemes ismét elővenni a törvényt:

*Hpt. 213. § (1) **Semmis az a fogyasztási, lakossági kölcsönszerződés, amelyik nem tartalmazza***

a) a szerződés tárgyát,

b) az éves, százalékban kifejezett teljes hiteldijmutatót, a hiteldijmutató számítása során figyelembe nem vett egyéb - esetleges - költségek meghatározását és összegét, vagy ha az ilyen költségek pontosan nem határozhatók meg, az ezekre vonatkozó becslést,

*c) **a szerződéssel kapcsolatos összes költséget**, ideértve a kamatokat, járulékokat, valamint ezek éves, százalékban kifejezett értékét,*

d) azon feltételeknek, illetőleg körülményeknek a részletes meghatározását, amelyek esetében a hiteldij megváltoztatható, vagy ha ez nem lehetséges, az erről szóló tájékoztatást,

e) a törlesztő részletek számát, összegét, a törlesztési időpontokat,

Miként lehet egy kölcsönszerződés semmis úgy, hogy nem érvénytelen?

A 1/2016 PJE három Kúriai ítéletre hivatkozik:

*A Kúria a Pfv. I. **21.156/2015/5.** számú ítéletében a Hpt. 213. § (1) bekezdés a) pontjába ütközőnek tekintette a perbeli fogyasztói kölcsönszerződést... ezzel ellentétesen foglalt állást a Kúria a Gfv. VII. **30.295/2015/2015/5.** és a Pfv. VII. **21.372/2015/8.** számú ítéletében, amelyek szerint...*

Azonban nem csak ez a 3 ítélet volt a Kúrián korábban, amelyet a PJE létrehozása során figyelembe lehetett volna venni:

Részlet a Pfv.I.20.266/2014/8.számú (2014. szeptember 24.) ítéletből:

*IV. A régi Ptk. 522.§ (2) bekezdésében foglaltak szerint a bankhitelszerződés érvényességéhez a szerződés írásba foglalása szükséges. Ezen jogszabályi rendelkezést összevetve a régi Hpt. 213.§ (1) bekezdésében foglaltakkal az a következtetés adódik, hogy **kétoldalú írásbeli megállapodásnak kell tartalmaznia** - továbbiak mellett - **a törlesztőrészletek számát, összegét, a törlesztési időpontokat.***

*Az adott esetben **nem jött létre a felek között a törlesztőrészlet havi összegét tartalmazó kétoldalú írásbeli megállapodás**: az alperes által **utólagosan megküldött értesítőlevél** - a felperes írásbeli elfogadó-nyilatkozatának hiánya miatt - **nem tekinthető kétoldalú írásbeli megállapodásnak**, még ha a szerződő felek az értesítőlevelet a szerződés kiegészítésének, illetve a szerződés elválaszthatatlan részének tekintették. A felperes ugyan elfogadta, hogy fizetési kötelezettségét az értesítőlevélben előírtak szerint köteles teljesíteni, és egy ideig teljesített is, **a ráutaló magatartás azonban nem pótolja a felek írásbeli megállapodását.***

*A felek megállapodása szerint a törlesztőrészlet összege és esedékessége valóban a kölcsön folyósításának időpontjától függött, ez azonban **nem jelentette az akadályát annak, hogy a törlesztőrészletek svájci frankban meghatározott havi összegét belefoglalják a kölcsönszerződésbe** (amely esetben az aktuális törlesztőrészlet forintba átszámított összegét az értesítőlevél tartalmazhatta volna).*

A régi Ptk. 205/A.§-a szerint a szerződési feltételek „előre” meghatározhatók voltak és annak sem volt

akadály, hogy több okirat tartalmazza a szerződő felek nyilatkozatát, mindez azonban **nem jelenti azt, hogy a Hpt. kogens előírása ellenében egyes szerződési feltételek utólag egyoldalúan meghatározhatók lennének.**

Megjegyezi a Kúria: a szerződéskötési szabadságot illetően **a régi Ptk. kötelmi jogi (általában diszpozitív) szabályait korlátozták a régi Hpt. mint speciális jogszabály kogens rendelkezései, amikor semmisnek nyilvánították azt a fogyasztási lakossági kölcsönszerződést, amely - egyebek mellett - nem tartalmazta a törlesztőrészek számát, összegét, a törlesztési időpontokat.**

Az adott perben vizsgált okiratba foglalt jogügylet érvénytelen (semmis), mivel a peres felek nem foglalták szerződésükbe a törlesztőrészek összegét, ebből következően indokolt volt a „közvetlen” végrehajtás megszüntetése. Az, hogy a felperes a szerződés megkötését követően értesült arról, hogy az aktuális hónapban milyen összegű törlesztőrészt kell fizetnie, nem jelenti azt, hogy a szerződés megkötésének időpontjában tudott volna a törlesztőrészek összegéről. Hasonló tartalommal foglalt állást a Kúria a Pfv.I.20.728/2013. számú ügyben hozott és BH2014.9/276. számon közzétett eseti döntésében megállapítva azt, hogy **semmis az a fogyasztási, lakossági kölcsönszerződés, amelyik nem tartalmazza a törlesztőrészek számát, összegét.**

/K-20/ Korábban megismertük már az Európai Unió ajánlását a szerződéskötés előtti tájékoztatás fontosságáról. Most nézzük, hogy 2011-ben egy devizaadós panaszára miként foglalt állást.

EURÓPAI PARLAMENT

2009 - 2014

Petíciós Bizottság

30.9.2011

KÖZLEMÉNY A KÉPVISELŐK RÉSZÉRE

Tárgy: M. J. magyar állampolgár által benyújtott 1612/2010. számú petíció a devizahitelekről

A petíció összefoglalása

A petíció benyújtója arra kéri az Európai Parlamentet, hogy indítson vizsgálatot a mintegy másfél millió magyar által felvett devizahitelek feltételei ügyében. A petíció benyújtója szerint a bankok a hitelek szerződési feltételei segítségével kizsákmányolják a nem megfelelő pénzügyi rálátással rendelkező embereket.

A petíció benyújtója szerint a szerződések ellentétesek a magyar és az uniós jogszabályokkal. A petíció benyújtója továbbá kifogásolja, hogy Magyarországon nem történtek intézkedések az ügyben.

Bár a Bizottság 2011. március 31-én javaslatot adott ki a lakóingatlanokhoz kapcsolódó hitelmegállapodásokról szóló irányelvvel, ezt az irányelvet csak azután fogadják el, miután az Európai Parlament és az Európai Tanács egyetértésre jutott róla. A javaslat szerint a tagállamoknak két év áll majd rendelkezésükre az elfogadott jogszabály nemzeti jogba való átültetésére. Ennek következtében

jelenleg az EU nem rendelkezik olyan ágazati jogszabállyal, amely akár a nemzeti pénznemben, akár a devizában folyósított jelzáloghitel termékeket szabályozná.

A fogyasztói hitelmegállapodásokról szóló 2008/48/EK irányelv , amely a fogyasztók számára a hitelmegállapodásokról nyújtandó tájékoztatást szabályozza. Ezen irányelv kötelezi a hitelezőt, hogy adjon részletes tájékoztatást a szerződés feltételeiről, a szerződéskötést megelőző és szerződéskötési szakaszában egyaránt. Ezt a tájékoztatást az úgynevezett „Általános európai fogyasztói hiteltájékoztató” elnevezésű formanyomtatványon kell megadni.

Szeretném kiemelni: „a tájékoztatást az úgynevezett „Általános európai fogyasztói hiteltájékoztató” elnevezésű formanyomtatványon kell megadni”

A tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatról szóló 2005/29 irányelv³ , amely kötelezi a kereskedőket, hogy a szakmai gondosság elvének megfelelően járjanak el (a tranzakció lezárása után is), és egyértelmű, értelmezhető módon és kellő időben jelenítsenek meg minden lényeges információt, amelyre a fogyasztónak szüksége lehet egy megalapozott döntés meghozatalához, beleértve az eladásra kínált szolgáltatás legfontosabb tulajdonságait és feltételeit is. Az irányelv 7. cikke értelmében a fogyasztóknak a devizahitelek sajátos jellemzőiről való tájékoztatásának elmulasztása – mint például a hitelhez kapcsolódó összes költség és díj ismertetésének elmulasztása – félrevezető mulasztásnak is minősülhet.

A fogyasztókkal kötött szerződésekben alkalmazott tisztességtelen feltételekről szóló 93/13/EGK irányelv⁴ célja annak megakadályozása, hogy jelentős egyenlőtlenségek alakuljanak ki egyrészt a fogyasztók, másrészt az eladók és a szolgáltatók jogjaiban és kötelezettségeiben. Ez az általános követelmény kiegészül a tisztességtelennek tekintendő feltételek indikatív és nem teljes felsorolásával. Nem kötelezőek a fogyasztóra nézve azok a feltételek, amelyeket nemzeti bíróság vagy közigazgatási szerv ezen irányelv értelmében tisztességtelennek talál. Az irányelv értelmében különösen azok a feltételek minősülnek tisztességtelennek, amelyek jelentősen aránytalan pénzügyi feltételeket határoznak meg egy hitel törlesztésére, és egyértelműen hátrányosak a fogyasztó számára.

A Bizottság csak abban az esetben avatkozhat be, ha elegendő konkrét bizonyítékot tárnak elé arra vonatkozóan, hogy a jogszabályok végrehajtása strukturális hiányosságokat mutat fel, vagy a nemzeti végrehajtó hatóságok rosszul hajtják végre a vonatkozó uniós jogszabályokat: jelenleg azonban a Bizottságnak nincsen tudomása ilyen bizonyítékról.

2011.09.30.

Jelen feljelentés egyik célja, hogy a „strukturális hiányosságokra” felhívja az ügyészség figyelmét. A „nemzeti végrehajtó hatóságok rosszul dolgoznak”, oly rosszul, hogy az már bűncselekmény alapos gyanúját veti fel.

/K-21/ Felmerült az „átszámítás” és az „átváltás” közti különbség. Mivel számviteli ismeretekkel egyáltalán nem rendelkezem, az MNB anyagából idézek:

A Magyar Nemzeti Bank 2012. évről szóló üzleti jelentése és beszámolója

4.1.1. Az MNB számviteli rendszerének jellemzői

Az MNB könyvvizsgálata során alkalmazott egyik alapelve, hogy a gazdasági eseményeket a tényleges felmerülés időpontjának megfelelő dátummal kell a könyvekben rögzíteni, amennyiben az a számviteli szempontból még le nem zárt évről szól.

Ennek a devizaárfolyam-nyereségek és -veszteségek pontos meghatározása szempontjából van különös jelentősége (lásd értékelési szabályok), elsősorban a devizaeladások és -vásárlások esetében. A devizaátváltással járó azonnali devizaügyletek az üzletkötés napjával kerülnek a könyvekben rögzítésre. Az ilyen ügyletekből eredő követelések és kötelezettségek az MNB devizapozícióját az üzletkötés napjától módosítják. Ugyanezt az eljárást követi az MNB a fedezeti célú származékos ügyletek mérlegben megjelenő ártérítési különbözetének könyvelésekor is.

Az MNB naponta elszámolja:

- a devizaeszközök és -forrásai, illetve mérlegben kívül kimutatott, fedezeti származékos ügyletekből származó követelések és kötelezettségei ártérítéséből eredő devizaárfolyam-különbözeteket, valamint*
- a mérlegben szereplő és a mérlegben kívül kimutatott, fedezeti ügyletekből származó követelések és kötelezettségek időarányos kamatahoz kapcsolódó időbeli elhatárolásokat.*

Az MNB r. rendelkezése értelmében az MNB a számviteli politikájában rögzített módon, a tulajdonos részére történő adatszolgáltatás céljából, minden negyedévben köteles eszköz- és forrásszámláit, valamint eredményszámláit lezárni, és főkönyvi kivonatokat készíteni.

Az MNB belső célra ennél gyakrabban, havonta készít mérleget és eredmény kimutatást, és ezek alátámasztására havonta végrehajtja:

- a deviza-értékpapírok piaci értékelését, kivéve a visszavásárolt saját kibocsátású devizakötvényeket,*
- a napi ártérítés során képződő árfolyamnyereség vagy -veszteség realizált, illetve nem realizált részre történő szétbontását és elszámolását,*
- az értékcsökkenési leírás elszámolását.*

Devizaeszközök és -források értékelése, a devizaárfolyam-nyereség elszámolása

Az MNB valamennyi devizaeszközét és -forrását a beszerzés napján érvényes hivatalos árfolyamon veszi nyilvántartásba a könyvekben. Amennyiben egy devizakövetelés vagy -kötelezettség devizakonverzió miatt jön létre, úgy az MNB a devizaátváltás során ténylegesen alkalmazott és a hivatalos árfolyam eltéréséből eredő árfolyamnyereséget vagy -veszteséget az adott napra konverziós eredményként elszámolja, és az eredménykimutatásban a devizaárfolyam-változásból származó eredmény sorokon jeleníti meg.

Az MNB devizaeszközeit és -forrásait, valamint fedezeti célú származékos ügyletekből eredő, mérlegben kívüli követeléseit és kötelezettségeit naponta a hivatalos árfolyam változásának megfelelően ártéríti. Az ártérítés következtében a mérleg devizában denominált tételei a december 31-én érvényes hivatalos árfolyamon ártérített összegben szerepelnek.

Mindenképpen fontos kiemelni a különbséget a „devizakonverzió, devizaátváltás” és az „ártérítés” közti különbséget. Átszámítás az ártérítésnél van, a devizakonverzió viszont tényleges banki művelet.

Az ártértékelési körnek nem képezik részét a devizában könyvelt banküzemi eszközök és források (kivéve a külföldi befektetések), valamint a devizában könyvelt időbeli elhatárolások, továbbá az egyéb célú származékos ügyletek.

A devizában befolyt eredmény az adott napi hivatalos árfolyamon kerül az eredményben elszámolásra. Az időbeli elhatárolások napi könyvelését az előző napi időbeli elhatárolások visszavezetése előzi meg, így a devizában könyvelt időbeli elhatárolások ártértékelés nélkül is hivatalos árfolyamon szerepelnek a mérlegben.

A napi ártértékelés során képződő devizaárfolyam-nyereségből, illetve -veszteségből csak a realizált árfolyameredményt lehet az eredményben elszámolni, míg a nem realizált eredményt a saját tőkében, a forintárfolyam kiegyenlítési tartaléka soron kell kimutatni.

Realizált eredmény deviza eladásakor, illetve – amennyiben az adott devizanemben az ártértékelés alá eső követelések összegét meghaladja az ugyanilyen kötelezettségek összege – devizavásárláskor keletkezik. A realizált eredmény az eladott, illetve megvásárolt devizaösszeg hivatalos árfolyamon számított értékének és átlagos beszerzési árfolyamon számított értékének a különbsége.

(Forrás: A Magyar Nemzeti Bank 2012. évről szóló üzleti jelentése és beszámolója)

/K-22/ 2007-ben változott a bankok számvitelével foglalkozó kormányrendelet

A mérlegtételek értékelése

9. § (19) A devizaalapon forintfizetéssel teljesítendő, szerződésből eredő követelések és kötelezettségek (ideértve a devizaalapú forinthitelezésből adódó devizaalapú forintkövetelések, illetve forintkötelezettségek) esetében a Tv. 60. §-ának (7) bekezdését alapul véve, a követelés, illetve a kötelezettség nyilvántartásba vétele és törlesztése a felek által a szerződésben meghatározott irányadó árfolyam folyósítás, illetve törlesztés napján érvényes értékén forintosított összegben történik. Az ilyen követelések és kötelezettségek alapösszegét, törlesztését és kamatait a szerződésben rögzített devizában is nyilván kell tartani és az értékelés szempontjából úgy kell azokat kezelni, mintha devizaeszközök, illetve devizakötelezettségek lennének.

250/2001. (XII.24.) Kormányrendelet

Beiktatta a 9.§ (19) szakaszt a 397/2007. (XII. 27.) Korm. rendelet 3. §. Hatályos: 2008. I. 1-től.

Rendelkezéseit először a 2008. évben induló üzleti évről készített beszámolóra kell alkalmazni. A 2007. évi üzleti évről készített beszámolóra is alkalmazhatók. Lásd: 397/2007. (XII. 27.) Korm. rendelet 9. § (1)-(2).

Mindenképpen szükséges kiemelni az „is” és a „mintha” szócskák jelentőségét: „Az ilyen követelések és kötelezettségek alapösszegét, törlesztését és kamatait a szerződésben rögzített devizában is nyilván kell tartani és az értékelés szempontjából úgy kell azokat kezelni, mintha devizaeszközök, illetve devizakötelezettségek lennének.”

Az ügyészség munkatársainak kell arra a kérdésre választ adni, hogy történt-e 2001 óta olyan számviteli előírás változás, amely lehetővé tette, hogy a bankok úgy könyveljenek, hogy éves szinten több száz milliárdos „kimutatott” veszteségük keletkezzen a mérlegtételek értékelése által.

Mindenképpen szükséges kiemelni az „ideértve a devizaalapú forinthitelezés” kifejezést is. Ez a kifejezés egyértelműen arra utal, hogy deviza alapú kölcsönök esetében forintkölcsönökről van szó.

/K-23/ Felmerül a kérdés, hogy ha a „szintetikus devizát” a bankok „naponta a hivatalos árfolyam változásának megfelelően átértékelik” majd a lényegesen alacsonyabb deviza swap elszámloló árfolyamon elcserélik, akkor mekkora veszteséget könyvelnek el a bankok?

A bankok összességében több ezer milliárd forintnyi értékben kötöttek deviza swapokat, hogy az általuk létrehozott árfolyamkockázatukat fedezzék. Emlékezzünk, a deviza swap lényege, hogy megállapodott időben a devizát „visszacserélik” egy előre meghatározott árfolyamon forintra. A napi árfolyam azonban lehet ennél az elszámloló árfolyamnál lényegesen magasabb is. A bank olcsóbban „adja el a devizát”, mint amennyit az valójában ér. Ezt veszteségként leírhatják a bankok?

A választ az ügyesség munkatársainak kell megadni.

Az teljesen biztos, hogy az adósok oda adják a törlesztő részlet befizetésével azt a forintösszeget, amin a banknak devizát kell (?) vennie. Akkor is oda adják, ha túlnyomórészt a bankok nem szereztek be devizát, hanem csak szintetikus devizát. Illetve, vegyük figyelembe, hogy Lentner professzor szerint nem is vettek a bankok annyi CHF-et, amennyit kölcsön adtak. Egyáltalán hogyan tudtak annyi CHF-et átváltani, ha annyi CHF jószerivel nem is létezett. Sőt annyi forint sem létezett.

/K-24/ A Fővárosi Ítéltábla egyik álláspontjában szerepel egy kifejezés: értékállandósági kikötés:

Összegezve: azt látjuk helyesnek, ha az ügylet jellegadó tartalma szempontjából – a fogyasztó számára kedvezőbb értelmezési szabályra is figyelemmel – nem a teljesítés módjának (kirovó-lerovó pénznem, értékállandósági kikötés) tulajdonítunk jelentőséget, hanem a felek által a szerződés szerint teljesítendő szolgáltatásnak. A szolgáltatás pedig (rendelkezésre bocsátás és visszafizetés) mindig forintban történik. Minderre tekintettel a deviza alapú kölcsönt forintkölcsönnek tekintjük.

(Forrás: A Fővárosi Ítéltábla Polgári Kollégiumának álláspontja a deviza alapú fogyasztási kölcsönszerződések érvényességével kapcsolatos elvi kérdésekben (a 2013. december 9-én megtartott szakmai tanácskozáson elfogadott álláspont))

/K-25/ A Kúria 2012-ben szintén használta ezt a kifejezést:

A Ptk. 231.§-ának 2002. január 1-jével hatályon kívül helyezett (3) bekezdése szerint a devizagazdálkodásra vonatkozó jogszabályok határozták meg, hogy mikor lehet valósággal (effektíve) idegen pénznemben vagy aranyban való fizetést érvényesen kikötni vagy teljesíteni. A Ptk. 231.§-ának 1978. március 1-jével hatályon kívül helyezett (4) bekezdése kimondta, hogy „a pénztartozás értékállandóságának biztosítására irányuló kikötés alapján a tartozás keletkezésekor meghatározott összegtől eltérő összeg fizetésének csak annyiban van helye, amennyiben a kikötött pénznemnek az aranyhoz viszonyított törvényes árfolyama a pénztartozás keletkezése és teljesítése közötti időben megváltozott”. E rendelkezés eredetileg a spekulációs célzatú értékállandósági klauzulákat volt hivatott kizárni, hatályon kívül helyezésének indokaként a miniszteri indoklás pedig azt jelölte meg, hogy „a világgazdaságban és a kapitalista országok valutarendszerében bekövetkezett változások miatt e korlátozás ma már nem indokolt, a „lebegő” árfolyamok mellett pedig nem is alkalmazható”.

Ügyleti kamat (Ptk. 232.§)

A Ptk. 232.§-ának (1) bekezdése 1978. március elseje óta általános jelleggel úgy rendelkezik, hogy a szerződéses kapcsolatokban - ha jogszabály kivételt nem tesz - kamat jár. Ez alól a legáltalánosabb kivételt maga a Ptk. 232.§ (1) bekezdése – 1960. május 1-je óta hatályos – rendelkezése tartalmazza, amely kimondja, hogy magánszemélyek egymás közti szerződési viszonyában kamat csak kikötés

esetében jár.

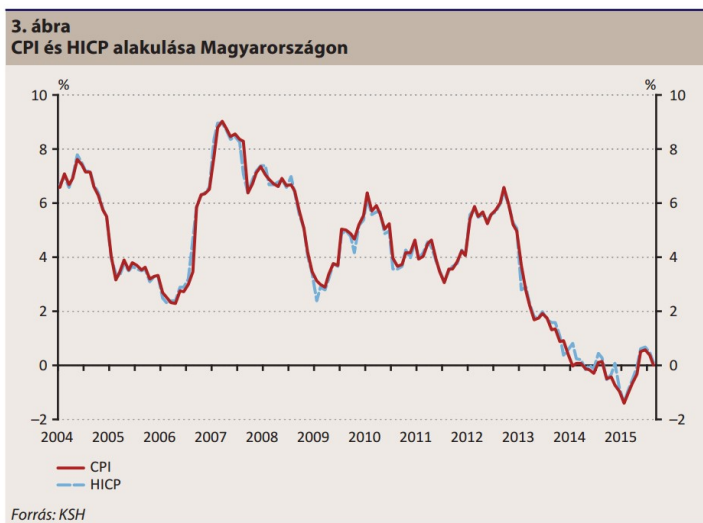
(Forrás: Kúria - „A fogyasztói kölcsönszerződésben pénzügyi intézmény által alkalmazott általános szerződési feltételekben szereplő egyoldalú szerződésmódosítás tisztességtelensége megítélése” tárgykörben felállított joggyakorlat-elemző csoport összefoglaló véleménye)

/K-26/ Ha pénzről beszélünk, akkor lehet szó arról, hogy elveszíti az értékét, ha egy idő múlva kevesebbet tudunk érte vásárolni, mint most. Valahogy érezzük, hogy az értékállóság és az infláció összefügg. Idézetek az MNB oktatási anyagából:

Az alacsony, nem nullaszázalékos inflációt árstabilitásnak nevezzük. A gazdaságban az árak folyamatosan változnak a termékek iránti kereslet, illetve kínálat egymáshoz viszonyított helyzete alapján. Inflációról akkor beszélünk, amikor az árak a termékek széles körében, tartósan emelkednek. Az infláció ellentéte a defláció, mely az általános árszínvonal tartós csökkenését jelenti. Ez azonban nem azonos a dezinfláció fogalmával, mely az áremelkedés ütemének csökkenése. Ilyenkor az árak nem csökkennek, hanem lassabban emelkednek, tehát az időben előrehaladva kisebb inflációt tapasztalunk.

Szükségnek tartom pontosítani: a defláció egy negatív-infláció, vagyis az árak nem nőnek, hanem csökkennek.

Infláció esetén a pénz vásárlóértéke csökken, a magas infláció költséges a gazdasági szereplők számára.

A fogyasztóiár-index az infláció általános mérőszáma. (CPI). A fogyasztóiár-index mellett rendszeresen publikált mutató a harmonizált fogyasztóiár-index (HICP). A HICP az országok között összehasonlítható mutató és az adott ország statisztikai hivatala számítja.

/K-27/ Magasabb inflációs környezetben általában a szereplők inflációs várakozásai is magasabbak, nem horgonyoztak. Ilyen helyzetben a jövőben várt magas infláció miatt magasabb nominális bért próbálnak elérni annak érdekében, hogy a jövedelmük reálértéke ne változzon. Ez a magasabb bér növeli a vállalatok költségét, amely végül az árak emelkedésében jelentkezik. Így ez a folyamat öngerjesztővé válik, kialakul az ún. ár-bér spirál. Emellett magas inflációs várakozások esetén fennállhat az a helyzet, hogy növekszik az egyes szereplők toleranciája, így a vállalatok nagyobb áremelést tudnak érvényesíteni.

/K-28/ A jegybanki eszköztár alapvető eleme az alapkamat. A középtávon várható infláció függvényében monetáris politikai beavatkozás szükséges. A monetáris politika nem az aktuális inflációra, hanem a középtávon várható inflációra

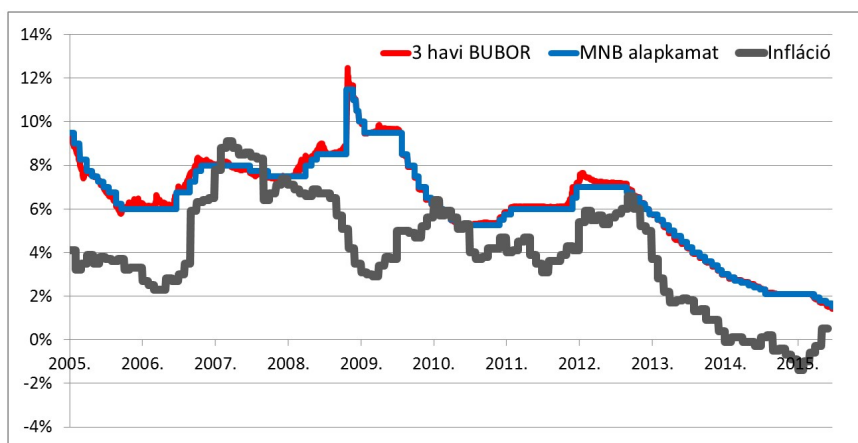
Nulla körüli infláció a hagyományos monetáris eszközt – az irányadó kamatlábat – tekintve veszélyezteti a monetáris politika hatásosságát. Defláció esetén az árak csökkennek, a monetáris politika az alapkamat csökkentésén keresztül próbálja befolyásolni a gazdasági szereplők döntéseit. Azonban a kamatcsökkentésnek gátat szab, hogy a monetáris politika nem tudja nulla alá csökkenteni az alapkamatot. Ennek oka, hogy negatív reálkamat esetén a szereplők inkább készpénzben tartanak a megtakarításaikat, a pénztartásnak nem lenne költsége és a monetáris politika nem tudna fellépni az árak további csökkenése ellen.

/K-29/ A fogyasztóiár-index az infláció általános mérőszáma. A fogyasztóiár-index egy átlagos háztartás által vásárolt termékekből és szolgáltatásokból álló fogyasztói kosár árváltozását méri. A háztartások várakozása közvetlenül megjelenik a bértárgyalásokon, illetve fogyasztási-megtakarítási döntések alkalmával. Bértárgyalásokon magasabb várakozások esetén magasabb nominális bér elérésére törekcszenek.

(Forrás: MNB Oktatási Füzetek – 1. szám – Hajnal Mihály, Várhegyi Judit: Infláció – 2016. május)

/K-30/ A gazdaság minden szereplője vigyáz az értékállóságra. Aki dolgozik, az el kívánja érni, hogy a munkájáért kapott fizetésből ugyanannyit tudjon vásárolni holnap is, úgy mint korábban. Akinek megtakarítása van, az szintén azt szeretné, hogy a pénze megőrizze az értékét később is ugyanannyit tudjon vásárolni, mint amikor a megtakarítását elhelyezte a bankban. Nincs különbség tehát az elvárás tekintetében, a tekintetben hogy munkajövedelemtől vagy tőkejövedelemtől van szó. Aki gazdasági tevékenységeként árut termel, vagy kereskedik, annak is valamiképpen ügyelnie kell arra, hogy (pl.) magas infláció miatt ne érje veszteség.

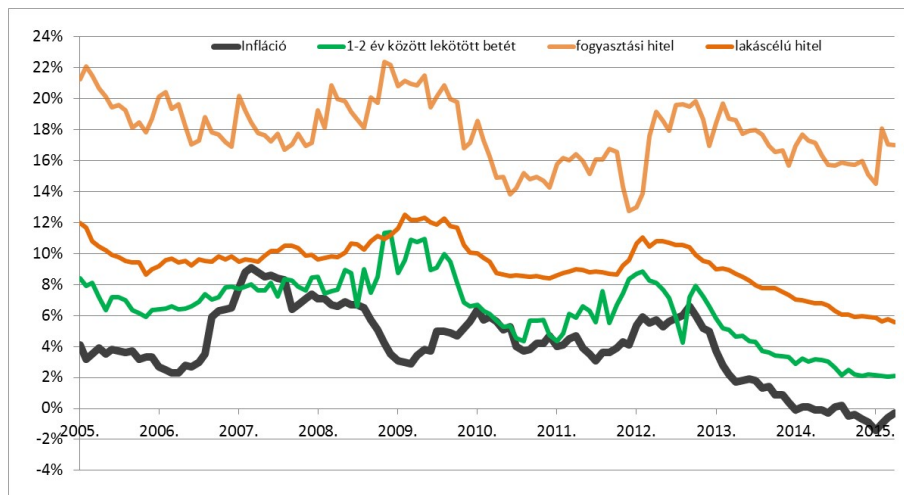
/K-31/ Jellemzően az MNB alapkamat 2-3 százalékkal magasabb az inflációnál:

Jól látható, hogy az MNB alapkamat és a 3 havi BUBOR kölcsönösen hat egymásra. Szinte teljesen egyformán változnak.

Két esetben nem volt igaz a fenti megállapítás. A devizahitelezés legintenzívebb időszakában 2006-2007-ben jelentősen nőtt az infláció, viszont az MNB alapkamat (illetve a 3 havi Bubor) lényegesen kisebb mértékben nőtt. 2008. második felében pedig nagymértékben zuhant az infláció, azonban ellentétes irányban jelentősen nőtt az MNB alapkamat (illetve a 3 havi Bubor).

/K-32/ A munkajövedelemből élők a bértárgyalásokon próbálják elérni, hogy az inflációnál magasabb legyen a béremelésük és így őrizzék meg munkájuk értékét. A tőkejövedelemből élők és a megtakarítással rendelkezők olyan bankbetétet választanak, ahol magasabb a betéti kamat az inflációnál. Jól látható, hogy ez mindig megvalósul (kivéve a pénzügyi válság időszakán belül egy rövid ideig tartó időszakot):

A Banknak magasabb kamatozással kell a bankkölcsönöket nyújtani, mint a betéti kamat, mert különben veszteséget termelnek a bankfiókok.

Nagyon pontosan láttuk is a kamatkülönbség értékeit, mind az egyes bankoknál, mind az összesített banki adatoknál.

A lakáscélú hitelek esetén kisebb a kölcsön kamatlába, mivel az a fajta kölcsönzés a jelzálog miatt biztonságosabb, mint a fedezet (biztosíték) nélküli fogyasztási hitel.

A bankbetéttel rendelkezőknek az értékállóságot a kamat biztosítja. A betéti kamat magasabb, mint az infláció, ezáltal a pénz nem veszít az értékéből.

Amikor a betéti kamat nem sokkal magasabb, vagy alacsonyabb mint a tényleges, vagy az érzékelhető infláció, vagy hirtelen megnő az inflációs veszély, amikor a lakosság bizalma csökken abban, hogy a pénzük megőrzi az értékét, akkor devizára váltják át a pénzüket. Ez azonban veszteséget is okozhat, érdemes visszagondolni Száz János által ismertetett USD árfolyam alakulására

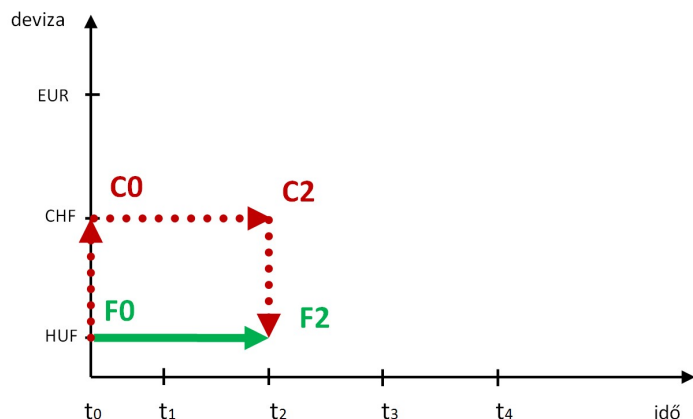

Aki értékállandóság miatt 2000-ben 300 forintos árfolyamon váltotta a forint megtakarítását USD-re és szüksége volt a pénzére 2005-ben, az 180-as árfolyamon tudta azt visszaváltani forintra. Hatalmas veszteséget szenvedett el. Ellenben, aki akkor vett fel USD kölcsönt 4 évre, az forintban kifejezve kevesebbet adott vissza a banknak, mint amennyit kapott.

Aki devizában vesz fel, annak nem érdeke, hogy a deviza értékálló legyen. Ellenkezőleg, abban érdekelt, hogy a deviza veszítsen az értékéből.

Teljes mértékben értelmezhetetlen dolog a devizahitelek esetében az értékállóságról, értékállósági kikötésről beszélni.

/K-33/ Bankbetéttel rendelkezők esetében beszélhetünk arról, hogy figyelniük kell a betéti kamatokra. Ha nem haladják meg a betéti kamatok az inflációt, akkor nem lesz értékálló a megtakarításuk.

Láttuk, hogy gazdasági alaptétel, hogy hosszú távon, normál körülmények között ugyanazt az eredményt éri el a piaci szereplők, ha forintban helyezik el a megtakarításukat, vagy ha átváltják devizára és devizában történő kamatoztatás után váltják vissza forintra

/K-34/ Mi a helyzet akkor, ha volt ugyan infláció, azonban a forint árfolyam nem romlott annyira, mint amennyire az infláció miatt indokolt lett volna? Mi a helyzet akkor, ha a forint jelentős mértékben felülértékelt?

A forint felülértékelttség előbb utóbb meg fog szűnni, a devizahittel rendelkezők törlesztő részlete növekedni fog, azonban a lakosság bére, fizetése nem fog nőni, mert az árfolyamromlást nem a jelenlegi infláció okozza, hanem a korábban jelentkező infláció hatása késleltetve jelent meg.

Normál esetben, ahogy nő az infláció, úgy romlik a forint árfolyama, és a bértárgyalások során úgy igyekeznek az inflációra hivatkozva magasabb fizetést elérni a dolgozók.

Munkahelyen inflációra hivatkozva lehet béremelést elérni. Azonban 1-2% és főként 0%-os infláció mellett nem lehet béremelést elérni arra hivatkozva, hogy a CHF árfolyam 30-40-70%-kal emelkedett. „Tisztelt igazgató úr, kérek 50% fizetésemelést!”

Mint ismerjük, a bankok tudták már 2006 januárjában, hogy a forint jelentősen felülértékelt. Utána következett egy jelentősebb infláció, miközben a CHF és az EUR árfolyama gyengült. Ezáltal a forint még jobban felülértékelt lett. Mint tudjuk, a forint felülértékeltisége pár éven belül megszűnt.

/K-35/ A bankbetéttel rendelkezőknek az értékállóságot az inflációnál magasabb kamat biztosítja. Kamatot viszont csak kölcsön után lehet felszámolni. Mi a helyzet azokkal a gazdasági szereplőkkel, akik termelnek, akik kereskednek? Ha rendelést kapnak egy nagy értékű termék legyártására vagy beszerzésére, akkor fenn áll a veszély, hogy a teljesítésig fennálló idő alatt az infláció „elviszi a nyereséget”. Így aztán a vételárát devizában határozzák meg a szerződésben, azzal a kikötéssel, hogy a tényleges fizetés forintban fog történni. Ez a szerződő felek szabad megállapodásán alapul. Nincs sem deviza vétel, nincs sem deviza eladás és az égvilágon semmi köze sincs a devizahitelezéshez.

Ha a szállító leszállítja a megrendelt árut és a megrendelő nem fizet, akkor a megrendelőnek devizában lesz tartozása. A fizetési kötelezettség elmulasztása eredményezi a tartozást, és innét kezdve kell a megrendelőnek késedelmi kamatot fizetnie a tartozása után.

L – Kedvezményes végtörlesztés - forintosítás és elszámolás

/L-01/ A kedvezményes árfolyamú végtörlesztés nem segít a bajban lévő adósokon – írta a Bankszövetség Orbán Vikornak és Matolcsy Györgynek írt levelében 2011.novemberében.

MAGYAR BANKSZÖVETSÉG

Orbán Viktor
Miniszterelnök Úr

és

Dr. Matolcsy György
Miniszter Úr
Nemzetgazdasági Minisztérium
részére

MINISZTERELNÖK	
Erkezeti szám:	ME/13853/2011
Iktatási szám:	1-1/ME/3902/2011
Iktatás dátuma:	2011 NOV 21
Mellékletek száma:	
Ügyintéző:	
Intézk. tételszám:	

Tovább romló hitelfortfoliók, a veszteség gyengíti a bankok tőkehelyzetét

A végtörlesztés a legrászorultabb, fizetési nehézségekkel küzdő adósoknak nem nyújt megoldást, így nem fékezi a hitelállomány romlását. A bankadóval és a romló hitelfortfolióval terhelt bankszektor számára a végtörlesztés számításaink szerint 2011 végéig várhatóan mintegy 305 milliárd forint egyszeri veszteséget jelent, mely a banki összesített szavatoló tőke 12%-a, a gyengülő tőkehelyzet a bankok hitelezési képességét tovább rontja, romlanak a foglalkoztatás és a beruházások növekedésének esélyei.

A Bankszövetség célzottan csak a ténylegesen rászorulóknak adott volna lehetőséget arra, hogy kedvezményes árfolyammal átkonvertálják a szerződésüket forintkölcsönre.

B. Javaslat a 90 napnál hosszabb késedelembe esett, devizában nyilvántartott jelzálog hiteladósok helyzetének enyhítésére (B1, B2, B3)

A korábban felsorolt indokok és alapelvek alapján a banki közösség javaslatot fogalmaz meg a 2011. szeptember 30-án 90 nap feletti hiteltartozással bíró, devizában nyilvántartott jelzáloghitelek adósai (továbbiakban: problémás adósok) helyzetének ésszerű segítésére.

B1. Javaslatunk valamennyi problémás adósra:

- a. **Valamennyi problémás adós kedvezményes árfolyamon forintra válthatja tartozását úgy, hogy a konverzióhoz a Magyar Nemzeti Bank 265 HUF/EUR árfolyamon biztosít eurót – ez megegyezik az MNB EUR tartalékainak átlagos bekerülési árával – a bankok pedig vállalják, hogy további 15% árfolyamengedménnyel járulnak hozzá a konverzióhoz.** (Egy CHF adós esetén ez azt jelentené, hogy a követelését a bank $(265/1,23) \times 0,85 = 183$ HUF/CHF árfolyamon váltaná át, mely a jelenlegi HUF/CHF szinthez képest **30%-os árfolyamengedmény.**) A bankok álláspontja az, hogy **az általuk biztosított 15% feletti konverziós kedvezmény (diszkont) tovább csak abban az esetben növelhető, amennyiben az így, bankok számára realizált konverziós veszteség levonható a banki különadóból.**
- b. A kedvezményes árfolyamon való **konverzió automatikus** lenne, kivéve, ha a meghirdetést követő 2 héten belül az ügyfél, írásban jelzi a bank felé, hogy nem akar élni a konverzióval.
- c. A **kedvezményes konverzióval élő adósoknak a konverzió után legfeljebb 60 napon belül nyilatkozniuk kell** arról, büntetőjogi felelősségük tudatában, hogy adósságszolgálatuk teljesítéséhez nem állt rendelkezésre elegendő folyó jövedelmük, megtakarításuk illetőleg vagyoni helyzetük is indokoltá tette nemfizetésüket. A nyilatkozat megtagadása, vagy meg nem adása 60 nap után ezen ügyfélkövetelések esetén a kedvezményes konverzió visszavonását jelentené.

A fenti kedvezményes konverzió **a bankszektor számára 126 milliárd Ft egyszeri veszteségelírást eredményezne, összesített eredményhatása pedig 300 milliárd Ft veszteséget meghaladó,** míg a jegybank számára egyszeri realizált eredményhatással nem jár. **A konverzióval az ügyfél lakóingatlanának hitellel való terheltsége 25%-kal csökken, az otthonvédelem meghirdetett célja csaknem 130 ezer háztartás esetén azonnal érvényesül.**

A Bankszövetséget nem szociális szempontok vezették, még csak nem is az történt, hogy felelősnek érezték volna magukat a történetekért. Egész egyszerűen felismerték, hogy akinek van pénze és fizeti a megnövekedett törlesztő részleteket, annak nem célszerű kedvezményt adni. Kedvezményt annak kell adni, aki kevesebb összeget még tud fizetni.

A kormány tartotta magát az eredeti elképzeléséhez, figyelmen kívül hagyta a civil szervezetek észrevételeit is, akik szintén időben jelezték: a kedvezményes végtörlesztés leginkább a jómódúaknak lesz jó.

/L-02/ A kedvezményes árfolyamú végtörlesztéssel (180 HUF/CHF, 250 HUF/CHF, 2,00 HUF/JPY) az érintettek csupán kis hányada tudott élni a PSZÁF beszámolója alapján.

| Gyorselemzés a végtörlesztésről

A végleges adatok alapján a kedvezményes árfolyamon történő végtörlesztés során mintegy 170 ezer lakossági hitelt törlesztettek összesen 1355 milliárd Ft értékben. Így az árfolyamváltozás hatását kiszűrve a lakossági deviza jelzáloghitel állomány 23,3%-kal csökkent.

2012. február 29-én lezárult a deviza jelzáloghitelek kedvezményes rögzített árfolyamon történő végtörlesztési folyamata. A Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyelete által közzétett adatok alapján a lakosság a 2011. szeptember végén még 5600 Mrd Ft-nyi jelzálog-fedezetű devizahitel állományának forintban számítva valamivel több, mint 24%-át, devizában¹ számítva 23,3%-át törlesztette kedvezményes árfolyamon. Időbeli lefutását tekintve a végtörlesztések száma és volumene január végén tetőzött. A végtörlesztés forrását kezdetben a gyorsan mozgósítható pénzügyi megtakarítások jelentették, később egyre inkább a kiváltó forint hitelből történő végtörlesztés erősödött. 2011 decemberében és 2012 januárjában átmenetileg az ingatlanpiacot is megmozgatta a végtörlesztés, a tranzakciók száma jelentősen megnőtt a korábbi időszakokhoz viszonyítva. A Magyar Nemzeti Bank a 2011. október 3-án

Az adósok a végtörlesztéshez átlagosan 6 millió forint hitelt vettek fel.

Amikor drágább a hitel, kevesebbet vesz fel a lakosság. Ez alól a végtörlesztés időszaka képez kivételt, ekkor ugyanis az átlagos THM jelentős emelkedése - az MNB kamatstatisztika szerint az októberi 10%-ról januárra 12,5%-ra nőtt - ellenére is tömegesen vettek fel forinthatelt az adósok.

Forrás: PSZÁF - Gyorselemzés a végtörlesztésről - 2012.03.12

A végtörlesztéssel, mint ahogy a PSZÁF jelentésből kiderült elsősorban azok tudtak élni, akik volt „gyorsan mozgósítható pénzügyi megtakarítása”, tehát azok a jómódúak, akiknek valójában a devizahitelezés egy jó befektetés volt (olcsó kölcsönből befektetési célból ingatlan vásárlás, részvény befektetés stb.).

A „gyorsan” szó nagyon is indokolt, ugyanis a kedvezményes végtörlesztésre nagyon-nagyon kevés időt hagytak a jogalkotók.

A (kedvezményes) árfolyam alkalmazására a pénzügyi intézmény abban az esetben köteles, ha...

c) a végtörlesztésre vonatkozó írásbeli igénybejelentését a hitelfelvevő 2011. december 30. napjáig a végtörlesztéssel érintett deviza alapú kölcsönt nyújtó pénzügyi intézmény részére benyújtja,

e) a végtörlesztés a c) pont szerinti igénybejelentés napját követő 60. napig megtörténik.

(2011 évi CXXI törvény 4.§ (2))

A törvény a Magyar Közlönyben 2011. szeptember 26.-án jelent meg és fél év múlva már a PSZÁF el is készítette a jelentést a lezárult kedvezményes végtörlesztésről.

Azoknak, akik saját lakásgondjaikat kívánták megoldani bankkölcsön segítségével, természetesen nem volt megfelelő mennyiségű megtakarítása. Akik tudták, eladták gyorsan az ingatlanjukat, akiknek ez nem sikerült 1-2 hónap alatt, azok a bankjuktól próbáltak forintkölcsönt felvenni. A bankok egyrészt emelték a forintkölcsönök kamatlábát, másrészt, ahogy csak tudták, akadályozták, hátráltatták az ügyintézését. A PSZÁF rengeteg vizsgálatot folytatott ez ügyben, a Gazdasági Versenyhivatal (GVH) rekord bírságot szabott ki a bankok kartellezése miatt. Kartell: összehangoltan megakadályozták, hogy minden érintett devizahiteles megszabaduljon a deviza-elszámolástól.

⁶ A Gazdasági Versenyhivatal Versenytanácsa a 2013. november 19-én kelt, Vj/74-872/2011. számú határozatával megállapította, hogy – tizenegy másik eljárás alá vont pénzügyi intézménnyel együtt – az OTP Bank jogsértést követett el, és ezért a Bankot 3.922.400 ezer forint összegű bírság megfizetésére kötelezte, mely 2013. december 20-ig teljesítésre került. Az OTP Bank a bírsághatározatot megalapozatlannak tartja, és ezért a rendelkezésére álló jogorvoslati lehetőséget igénybe vette, melyben kérte annak felülvizsgálatát oly módon, hogy a határozat a Bank tekintetében jogsértés hiányában a versenyfelügyeleti eljárást megszüntesse.

Ezek a vizsgálatok és bírságok nem segítettek azonban a kedvezményes árfolyamú végtörlesztésből kimaradottakon, illetve azokon, akik eleve ki voltak zárva ebből a kedvező lehetőségéből.

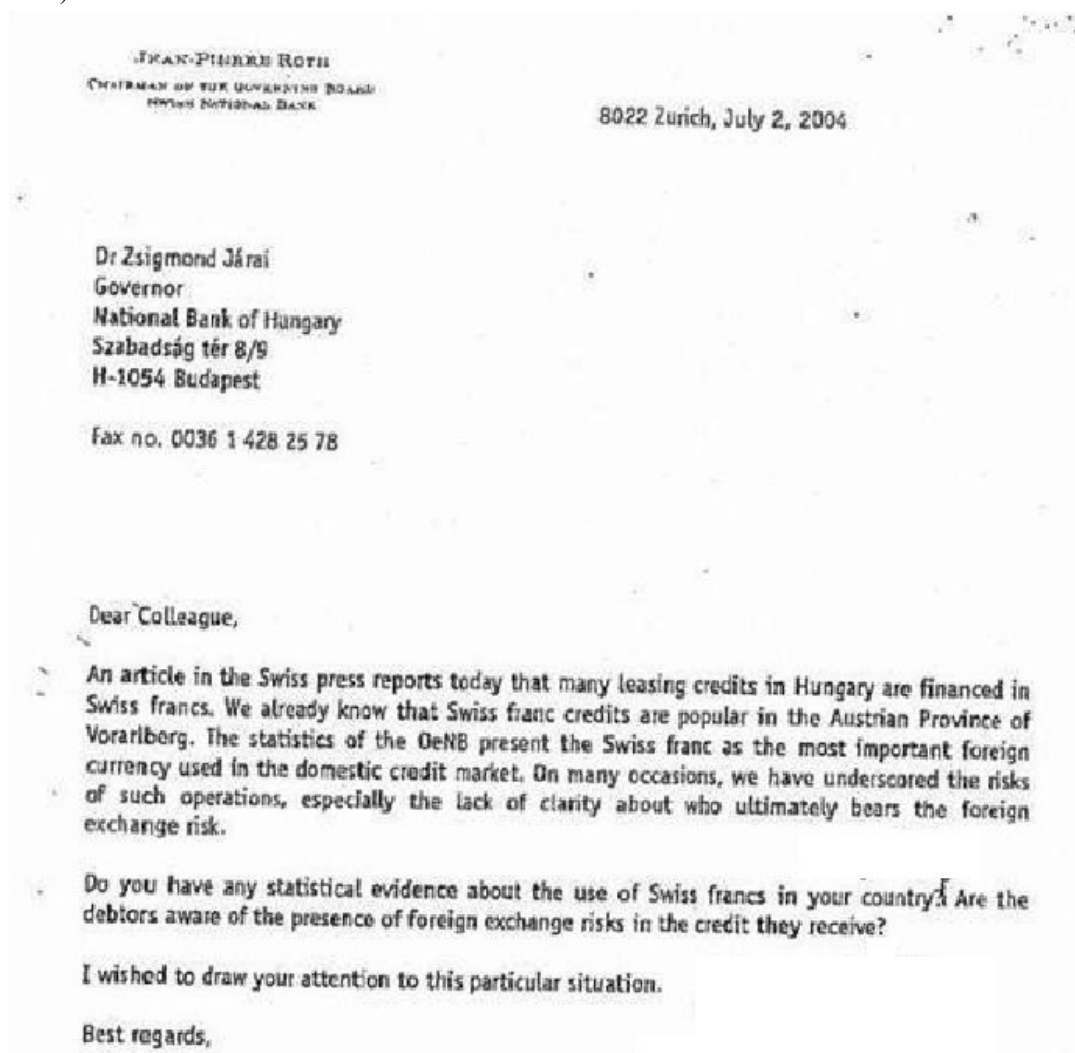
/L-03/ Szorosan kapcsolódik a végtörlesztéshez, hogy a törvény előkészítésének idején sorra kerültek elő olyan nyilatkozatok, amelyek azt igazolták, hogy devizahitelezés komoly veszélyeire már nagyon korán figyelmeztették hazánk akkori vezetőit.

Amint elkezdődött a CHF jelzálogkölcsönök terjesztése, egyből érkezett Svájcban figyelmeztetés:

"A KDNP alelnöke kitért arra is, hogy Veres János akkori pénzügyminisztert és Gyurcsány Ferenc akkori miniszterelnököt egyaránt terheli a felelősség, hogy nem tett semmit, többszöri felszólításra sem, ezzel végleges csapdába sodorva a magyar háztartásokat és a magyar gazdaságot.

Utalt arra a napokban megjelent hírre is, hogy Járai Zsigmondot már 2004-ben figyelmeztette a svájci Nemzeti Bank korábbi elnöke a magyar devizahitelek kockázataira. Az intő dokumentum tartalmát a jegybanki vezetők a pénzügyi stabilitási tanács elé tárták, amelynek tagjai voltak a pénzügyminisztérium, a bankfelügyelet és a jegybank vezető beosztású szakértői, továbbá a Nemzeti Bank éveken át rendszeresen figyelmeztette a szocialista kormányokat. Azonban a szocialista kormány semmisnek tekintette az időben érkezett külföldi figyelmeztetést, pedig akkor talán meg lehetett volna akadályozni a devizahitel-katasztrófát - mondta Rétvári Bence."

(Forrás: KDNP honlap - Mielőbb meg kell nevezni a deviza-eladósodásért felelős politikusokat - 2011. október 2.)

Hirtelen a sajtó is jól értesült lett 2011 őszén:

Tisztában vannak a magyar adósok a devizahitelek árfolyamának kockázataival? – tette fel a kérdést Jean-Pierre Roth, a Svájci Nemzeti Bank elnöke 2004. július 2-án Járai Zsigmondnak, a Magyar Nemzeti Bank (MNB) akkori elnökének küldött levelében. A lapunk birtokába került dokumentumban Roth arról írt: a svájci lapokból értesült arról, hogy hazánkban egyre nagyobb arányokat ölt a frankhitelezés. Az

elnök azt is megemlíti, tisztában vannak azzal, hogy a frank a legnépszerűbb a devizahitelek körében, de korábban már többször hangsúlyozták ennek a veszélyeit.

Auth Henrik, a nemzeti bank egykori alelnöke nemrégiben a Hír TV Bruttó című műsorában már említést tett a levélről, és azt is elmondta, hogy az óvatosságra intő dokumentum tartalmát a Pénzügyminisztérium és a Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyelete elé tárták. A szocialisták véleménye azonban az volt, hogy a forintbitelek nagyobb károkat okoznak, mert visszafogják a növekedést.

A magyar jegybank éveken keresztül gyakran és rendszeresen figyelmeztette a szocialista kormányokat a veszélyekre. Az MNB 2004-es stabilitási jelentésében például, amely a Roth-levél megérkezése előtt három héttel jelent meg, az áll, hogy a hitelfelvevők általában „nincsenek tisztában az árfolyam-ingadozás tehernövelő hatásaival”, illetve a „törlesztő összeg emelkedésének valószínűsége nem alacsony”.

(Forrás: Magyar Nemzet - Svájc időben figyelmeztetett – 2011. október 2.)

"A Zürichben megírt levelet egy, a magyarországi autóhitelezésről szóló, Svájcban megjelent cikk ihlette, s svájci jegybank ennek kapcsán kért információkat a hazai svájcifrank-hitelezésről.

A Zürichből érkező levél apropóját egy Svájcban megjelent, magyarországi autóhitelezésről szóló cikk jelentette. Eszerint Ausztriában a legnépszerűbb devizafajta a svájci frank, ezzel kapcsolatban viszont felhívja a figyelmet: számos alkalommal hangsúlyozták az ilyen típusú műveletek kockázatát, különösképpen azért, mert nincs tisztázva, hogy végső soron ki viseli a devizaárfolyam-kockázatot.

Jean-Pierre Roth a levélben afelől érdeklődik a levélben Járai Zsigmond jegybankelnöktől, hogy a magyar hitelfelvevők tudatában vannak-e az árfolyamkockázatnak. Az akkori jegybanki vezetés továbbította a levelet a Pénzügyminisztériumnak, a Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyeletének és a Magyar Bankszövetségnek.

A levél megírása idején elsősorban gépjármű-hiteleket kínáltak frankban a bankok, ezt követően futott fel igazán a frank alapú jelzáloghitelezés."

(Forrás: napi.hu - Svájcban is meglepődtek a magyar gyakorlaton – 2011. október 14.)

Az erélyesebb fellépést nehezítette, hogy a PSZÁF és az MNB között nézeteltérések is voltak. Úgy tudjuk, a kockázatok nagyságának megítélésében nem értett egyet a két intézmény. A vitákban a felügyelet vezetői képviselték a konzervatívabb álláspontot (egyébként ez olvasható ki a vonatkozó figyelmeztetések átolvasásából is). Ők főként azt hangsúlyozták, hogy az árfolyamok múltbeli változásai nem indokolják a túlzott aggodalmat, ráadásul azonos összegű forint- és devizahiteleket összehasonlítva látszik, hogy a devizás tartozás a jövedelem arányában kisebb terhelést jelent.

Bár háttérbeszélgetéseinken azt tapasztaltuk, hogy az összekülönbözés miatt a PSZÁF és az MNB hajlamos az egymásra mutogatásra, abban a megkérdozettek többsége egyetértett, hogy a hatékony beavatkozásnak távolról sem ez volt a valódi akadálya.

(Forrás: Index - Ki a felelős a devizahitelezésért? – 2011. október 18.)

A kedvezményes árfolyamú végtörlesztésről szóló parlamenti vitában elhangzott az, ami jelen feljelentés tárgya: megtévesztették az embereket (majd tévedésben tartották őket):

Azokat az embereket, akik annak idején a devizahitel felvételének a lehetőségével éltek, kevés kivétellel, de gyakorlatilag megtévesztették és becsapták; megtévesztették és becsapták abban az értelemben, hogy

messze nem voltak tisztában a devizahitelek felvételének minden kockázatával. De még ha azzal tisztában is lettek volna, minden valószínűség szerint senki nem hívta fel a figyelmüket arra, hogy azok a szerződéses konstrukciók, amelyeket aláírhattak akkoriban - és nem volt más választásuk mást aláírni -, gyakorlatilag minden egyes kockázatot kivétel nélkül az ügyfélre hárítanak.

Valószínűleg arra sem hívta fel senki külön egyébként a hitelfelvevők figyelmét, hogy mindezekon túlmenően nem elegendő az, hogy a devizahiteleknek magukban óriási árfolyamkockázatuk van, nem elegendő az, hogy minden kockázatot a hitelt nyújtók, tehát a bankok és a pénzintézetek a hitelfelvevők, azaz a magyar családok számára hárítanak át, ezenkívül ráadásul az akkoriban aláírt szerződésekkel ezt egyoldalú szerződésmódosítás keretében is megtehették a magyar bankok.”

(Forrás: Parlamenti jegyzőkönyv – Rogán Antal - 2011.09.19.)

Az, hogy „megtévesztették és becsapták” az embereket, gyorsan feledésbe is merült 2011. ősze után. A későbbi forintosításnál már szóba sem került ez a tény.

/L-04/ A torz eredményű kedvezményes árfolyamú végtörlesztés után egyértelmű lett, hogy újra ki kell dolgozni egy mindenkire kiterjedően a forintosítást. A Bankszövetség 2013. augusztus 27.-én levélben javasolt Varga Mihály miniszter úrnak megoldást a devizahiteles problémákra. A javaslatban szerepelt a kedvezményes árfolyamú forintosítás és az az igény, hogy a kormány nehezítse a bankok perlését. Részletek a levélből:

*Varga Mihály miniszter úr
Nemzetgazdasági Minisztérium
Lakáscélú deviza jelzáloghitelek konverziója
Tisztelt Miniszter Úr!*

A lakossági lakáscélú deviza jelzáloghitelek forintra történő átváltása súlyos tehertétel a pénzügyi közvetítőrendszernek és széles körű mérlegelést igényel. Az átváltás alapvetően érinti a bankrendszer mérleg szerkezetét, jövedelmezőségét, illetve a tőkevesztés és a rendkívül megnövekvő operációs terhek miatt a bankrendszer képességét, hogy a gazdaságfinanszírozásában betöltött szerepét a közeljövőben ellássa.

Olyan programra és azzal - kapcsolatos kommunikációra van szükség kormányzati és banki oldalról egyaránt, amely az adósok számára nyilvánvalóvá teszi, hogy hogy ez a progamegyszeri és végső megoldást jelent, nem egészül ki később újabb elemekkel, és nem is kerülhet sor újabb intézkedésekre. A teljesítő (90 napot nem meghaladó késedelemmel rendelkező) devizaalapú jelzáloghitelek forintosítására vonatkozó javaslatok.

1/A. Az MNB által biztosított kedvezményes árfolyamon történő forintosítás, kamatkedvezmény biztosítása, árfolyamgát a szabad felhasználású jelzáloghitelek esetében

Az 1/A javaslatunk szerint a teljesítő, vagy 90 napot meg nem haladó késedelemben lévő, fel nem mondott CHF- és EUR lakáscélú hitellel rendelkező adósok hitelének forintosítására egyetlen aktuális, jogszabály erejénél fogva kerül sor, a forintosításhoz az MNB azon az árfolyamon biztosít devizaforrást, amilyen árfolyamon a e váltáshoz szükséges euróforrás az MNB könyveibe került (bekerülési érték).

A forintosítást követően a hitelező állapítja meg a forint hitel kamatát, de a kölcsön törlesztése során felszámított ügyleti kamat éves mértéke nem lehet magasabb, mint az otthonteremtési kamattámogatásról szóló 341/2011. (XII. 29.) Korm. rendeletben meghatározott kamatmaximum. Az ügyleti kamatból a költségvetés 1 százalékpontot átvállal, ezáltal a nominális ügyfélkamatok 1 százalékponttal mérséklődnek.

A CHF- és EUR lakáscélú hitellel rendelkező adósok meghatározott időn belül kérhetik, hogy a forintosításra ne kerüljön sor, ebben az esetben természetesen a kamattámogatásra sem válnak jogosulttá (kijelentkezési opció). A JPY lakáscélú hitellel rendelkező adósoknak a forintosítást igényelni kell (bejelentkezési opció).

A jogalkotónak biztosítania kell, hogy formális, közokiratba foglalt szerződésmódosítás hiányában is az eredeti zálogjog és az esetlegesen kapcsolódó állami kezességvállalás fennmaradjon, és a privilegizált végrehajtási út biztosított legyen. Ez az összes többi modellesetében is megkerülhetetlen.

A forintosítás bankrendszerterhelő költségeinek és az értelmetlen, a bankrendszer számára rengeteg költséget jelentő devizahitel perek számának folyamatos növekedésére tekintettel méltányosnak gondoljuk, hogy a bank által nyújtott kedvezmények igénybevételének az is a feltétele lehessen, hogy az ügyfél a korábbi, a forintosítást megelőző jogviszonyt megerősítse, és lemondjon a korábbi szerződéses jogviszony, vagy annak egyes elemei megtámadásának jogáról.

Az ügyfelek jelenleg sok esetben visszaélésszerűen csak a szerződés semmisségének megállapítását kérik. Számos ügyfél – a reparációt, mint jogkövetkezményt nem tartalmazó –, a szerződés semmisségét azonban megállapító jogerős ítélet birtokában beszünteti a teljesítést és a továbbiakban a hitelintézettel minden kapcsolatot megszakít. A kialakuló helyzet mindkét fél számára jelentős jogbizonytalanságot eredményez.

Nem zárható ki, hogy a későbbiekben az árfolyam - különbség költségként történő megjelöléséhez, illetve meg nem jelöléséhez hasonló bármely – akár jelentéktelen, formális – okból bíróságok kimondják egyes szerződések semmisségét, anélkül, hogy alkalmaznák a reparációt, mint szükségszerű jogkövetkezményt, ha egyébként a szerződés teljesíthető. A jogviszony fenntartásához, és a szükségtelen, hosszan elhúzódó perek megakadályozásához tehát az is szükséges, hogy a jogalkotó általános érvénnyel mondja ki, hogy az ellenérdekű fél az eljárás során viszontkereset nélkül is kérheti az érvénytelenség jogkövetkezményeinek – reményeinek szerint a szerződés reparálásának – alkalmazását. Ehhez a polgári perrendtartásról szóló törvény módosítása szükséges. Fenti javaslatainkkal kapcsolatban bármikor örömmel állunk miniszter úr és munkatársai rendelkezésére.

2013. augusztus 27

Patai Mihály Elnök, Gyuris Dániel Alelnök - Magyar Bankszövetség

/L-05/ Egy évnél is tovább tartott a kormány egyeztetése a Bankszövetséggel. A forintosításról a megállapodást 2014. november 9.-én írták alá. Részletek:

Megállapodás

a Nemzetgazdasági Minisztérium, valamint a Magyar Bankszövetség képviselői között a fogyasztói deviza alapú és a deviza jelzáloghitelek forintosításánál felmerülő egyes kérdésekről

A Kormány és a Magyar Bankszövetség (a továbbiakban együttesen: Felek) elkötelezettek az ország és a pénzügyi közvetítőrendszer stabilitásának megőrzése iránt.

A Kormány és a Magyar Bankszövetség egyetértenek, és kiemelten fontosnak tartják a fogyasztói deviza alapú és deviza jelzáloghitelek árfolyamkockázatának a pénzügyi közvetítőrendszer teherbíró-képességének figyelembe vétele mellett történő végleges rendezését.

A Felek egyetértenek abban, hogy a lakossági deviza alapú és deviza jelzáloghitelek kivezetése össztársadalmi érdek, valamint a lakossági hitelek devizaárfolyam-kockázatának megszüntetése a magyarországi bankrendszer hosszú távú prudens működéséhez is nélkülözhetetlen.

Kormány a forintosításra vonatkozó szabályozás tekintetében törvénymódosítási előterjesztést készít elő, amelyben a Kormány olyan törvényjavaslatot kezdeményez, hogy a konverziós árfolyamot 254 HUF/CHF, 309 HUF/EUR és 2,22 HUF/JPY szinten rögzíti, amely megfelel a Magyar Nemzeti Bank hivatalos árfolyamai számtani átlagának 2014. január 1. és 2014. október 31. közötti időszakban. A kormány a beterjesztett Javaslatnak elkötelezett képviselőjét vállalja a Magyar Országgyűlésben.

/L-06/ Amikor a Bankszövetség megírta a levelét, 2013. augusztus 27.-án, az MNB árfolyamai 243,61 HUF/CHF, 299,74 HUF/EUR és 2,26 HUF/JPY voltak. Ezekből az árfolyamokból „adott” volna kedvezményt a Bankszövetség a korábbi levele alapján.

A 2014. évi LXXVII. (az egyes fogyasztói kölcsönszerződések devizanemének módosulásával és a kamatszabályokkal kapcsolatos kérdések rendezése) törvényben meghatározottak alapján a szerződéseket 256,47 HUF/CHF, 308,97 HUF/EUR és 2,16 HUF/JPY árfolyamon forintosították. A Kormány eltért attól az árfolyamtól, amelyben a bankokkal megállapodott (254 HUF/CHF, 309 HUF/EUR és 2,22 HUF/JPY), ez az eltérés a CHF kölcsönrel rendelkezőknek volt hátrányos.

A hosszas Bankszövetség - Kormány tárgyalás vége az lett, hogy forintosítás nem kedvezményes, hanem piaci árfolyamon valósult meg. Az árfolyamkedvezmény kikerült a javaslatból, viszont a kormány a Bankszövetség kérésének eleget téve nehezítette a bankok perlését.

Mi történt? Az érintett lakosság egy kisebb része, főként a jómódúak, forintosíthatták a CHF kölcsönüket 180-as árfolyammal, míg a lakosság maradék részét törvény által 256-os árfolyammal forintosították. Több százan fordultak az Alkotmánybírósághoz az igazságtalanság miatt. Az alkotmánybírók csak azt tudták kitalálni, hogy a devizahitelek nem alkottak homogén csoportot.

Amennyiben a (forintosítási) törvényt a végtörlesztés esetével hasonlítjuk össze, akkor a szabályozás nyilvánvalóan hátrányos a forintosítással érintettek számára. Ugyanakkor az a megkülönböztetés alaptörvény –ellenességét csak abban az esetben okozna, ha

1. a két szabályozás egymással összehasonlítható helyzetben lévő – homogén csoportba tartozó – jogalanyokat érintene és amennyiben igaz, akkor
2. a különbségtétel nem volna igazolható (nem lenne ésszerű, tehát önkényes lenne).

A két konstrukció célja azonos ugyan – a fogyasztókat terhelő árfolyamkockázat megszüntetése -, de ezen belül az előírások jelentős eltéréseket mutatnak: egyrészt az érintett szerződések – ennek megfelelően az érintett fogyasztók – köre csak részben, de nem teljesen azonos; a leglényegesebb eltérés az, hogy a végtörlesztés a devizaalapú kölcsönszerződések biztosítékaul szolgáló lakóingatlanok tehermentesítésének lehetővé tételét szolgálta, továbbá a végtörlesztésre az adós döntése és ennek megfelelően előterjesztett igénybejelentése alapján került sor, míg a forintosítást kötelező jelleggel kell végrehajtani; végezetül a végtörlesztés szabályozásakor a szerződések megszüntetése volt az alapvető jogalkotói cél, a forintosítás esetében viszont a szóban forgó szerződések nem szűnnek meg, hanem módosított formában - mentesítve a feleket az árfolyamváltozásból eredő kockázatoktól – maradnak fenn.

A jelzett eltérések miatt pedig nem lehet homogén csoportként kezelni a két különböző szabályozás által érintetteket. Az Alaptörvény törvény előtti egyenlőséget előíró szabályából (XV. cikk (1) bekezdés) ezért nem következik, nem vezethető le az, hogy a forintosítás során ugyanazt az árfolyam-kedvezményt kellene biztosítani, mint a végtörlesztés esetében.

(Forrás: 3147/2015. (VII. 24.) AB határozat - IV/00810/2015 ügy)

/L-07/ A forintosítást összevonták a két tisztességtelen szerződési pont rendezésével, elszámolásával. Minden kamatemelést töröltek tisztességtelenség miatt (ám kamatcsökkentésre nem kötelezték a bankokat) és tisztességtelenség miatt az árfolyamrést törölték úgy, hogy vételi és eladási árfolyamok (árfolyamrés) helyett az MNB árfolyamot írták elő (kivéve, amikor a bank a saját középárfolyamát használta).

A bankokkal teljesen újra számoltatták a szerződések „lefutását” kamatemelés nélkül és árfolyamrés nélkül.

Az Erste Bank a honlapján így tájékoztattott:

Mi az elszámolás és mi a forintosítás?

➤ **Az elszámolás** az a folyamat, amely során az úgynevezett Kúria törvény (2014. évi XXXVIII. törvény) értelmében a bankok a Magyar Nemzeti Bank által közzétett képlet alapján valamennyi olyan ügyfél deviza alapú, deviza és forint kölcsön-, hitel- illetve pénzügyi lízingszerződését újraszámolják - beleértve az ezek alapján már megtörtént pénzügyi teljesítéseket -, akik 2004. május 1. és 2014. július 19. között fogyasztóként kötöttek szerződést. A folyamat eredményeképpen fény derül arra, hogy az ügyfeleknek mekkora többletbefizetése volt az évek során az árfolyamrés és az egyoldalú szerződésmódosítások miatt.

➤ **A forintosítás** a deviza-jelzáloghitelek és pénzügyi ingatlanlízing szerződések devizanemének átváltása forintra, 2015. február 1-jei fordulónappal. A frankhitelek esetében 256,47 forintos árfolyamon, euróhiteleknel 308,97 forintos árfolyamon történő átváltás révén az ügyfél megszabadul az árfolyamkockázattól, vagyis a továbbiakban mentesül a forintgyengülésből származó veszteségtől, egyúttal elesik a forinterősödésből származó nyereségtől. A forintosítással egyidejűleg a kamatszabályok is módosulnak.

Tudta Ön?

A pénzügyi intézmények már 2015. január 1-jét követően a forintosítási árfolyamot használják az esedékes törlesztőrészlet megállapításakor.

Az elszámolási és forintosítási törvényekkel és a törvények alapjául szolgáló 2/2014 számú Polgári Jogegységi Határozattal kapcsolatban több ezren fordultak az Alkotmánybírósághoz, mivel igazságtalannak tartották a PJE és a törvények állításait, rendelkezéseit. Az Alkotmánybíróság a beadványok túlnyomó többségét vizsgálat nélkül elutasította, mivel az alkotmányjogi panaszt benyújtói „nem terjesztettek elő kellő, alkotmányjogi érvekkel alátámasztott indoklást”.

/L-08/ Az elszámolási értesítő és a részletes elszámolás felépítését és tartalmi elemeit úgy állapították meg, hogy nehezen érthető és átláthatatlan legyen.

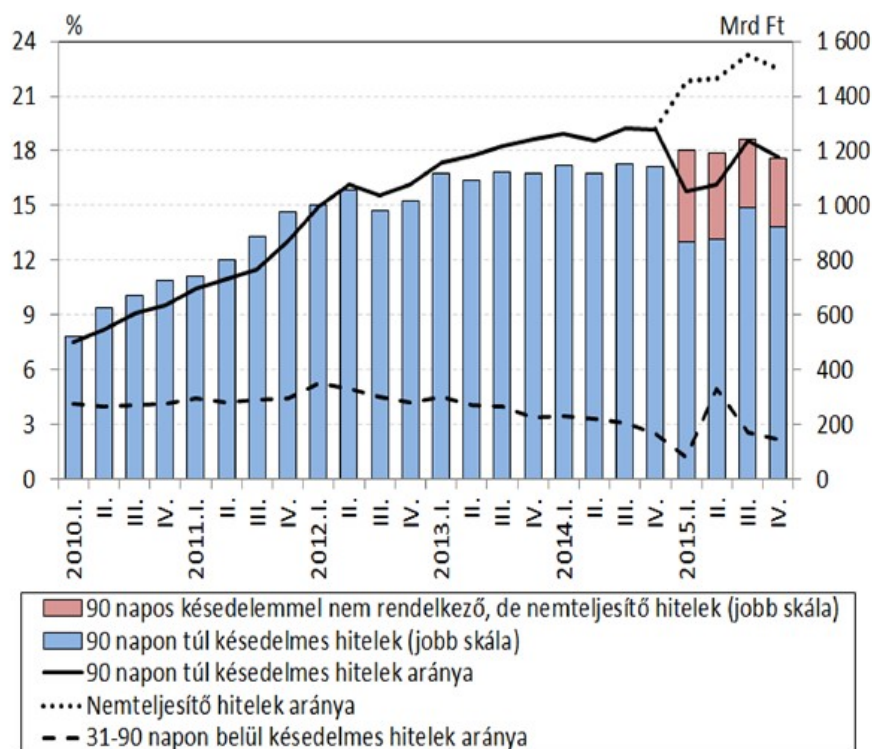
Az Erste Bank nekem (és feltehetőleg több tízezer sorstársamnak) 230 oldalas elszámolási táblázatot küldött, mely 364 oszlopot és 137 sort tartalmaz.

Jogszábat alkottak, hogy az elszámolást ne lehessen bíróságon perelni. Bíróságra az elszámolás vitatása csak akkor került harmadik lépésben sor, járásbírószágon „nemperes” eljárás keretében, ha előtte már megjárta elsőként a bankot, másodikként a Pénzügyi Békéltető Testületet. Erre a tortúrára nagyon kevés adós vállalkozott, mivel előírás volt, hogy a hiba helyét és a hiba okát pontosan meg kell jelölni az elszámolásban.

A folyamatban lévő több tízezer devizahiteles pert felfüggesztették, előírták, hogy csak az elszámolás befejezése után indulhatnak a perek. Ez esetben is csak akkor, ha az adós részletes, a bíró által is átlátható, részletes számolást nyújt be, amelyben végig vezeti, hogy milyen jogkövetkezmény levonását kéri. Az az adós, aki nem csatol ilyen elszámolást az újrafogalmazott keresetéhez, annak a perét megszüntetik. A banknak az a célja, hogy ellehetetlenítsék, vagy legalábbis megnehezítsék a pereket teljes mértékben sikerült.

/L-09/ Az elszámolással kapcsolatos peremben a Pesti Központi Kerületi Bíróság megállapította, hogy „az elszámolás ellenőrzéséhez szükséges matematikai számítások elvégzésére a bíróságnak nincs kellő szakértelme és technikai eszköze sem”
„szakértői bizonyításnak nincs helye”
„a kérelmezők állításai nem alkalmasak annak bizonyítására, hogy a pénzügyi intézmény elszámolása az irányadó jogszabályoknak nem felel meg”
„a kérelmezők személyes meghallgatására nem volt szükség, mivel ... a bíróság kizárólag azon iratok és adatok alapján dönt, amelyek a Pénzügyi Békéltető Testület eljárása során rendelkezésre álltak”
„A fentiek alapján a bíróság megállapította, hogy a pénzügyi intézmény elszámolása ... nem sért jogszabályt ... a kérelmezők kérelme nem alapos, ezért a kérelmet elutasította.”

/L-10/ A végtörlesztésből kimaradt forintosítottak továbbra sem tudják fizetni a törlesztő részleteket. *Nem változott érdemben a nemteljesítő háztartási hitelek aránya. 2015 végére az első félév végi 22 százalékról enyhén, mintegy fél százalékponttal 22,5 százalékra emelkedett a nemteljesítő hitelek aránya a bankrendszerben, ami még mindig kiemelten magasnak mondható (54. ábra)*

A bankrendszer 90 napon túl késedelmes háztartási hitelállományának aránya szerződésenként
(Forrás: MNB Pénzügyi Stabilitási Jelentés – 2016. május -54. ábra.)

M – A bankszövetség állásfoglalása

/M - 01/ Kovács Levente a Bankszövetség főtitkára, a Devizahitelek háttere címmel írt egy elemzést, mely 2013.-ban jelent meg a Hitelintézeti Szemlében (3. szám). Ekkor már, 2013-ban, évekkel túl vagyunk a szerződéskötések időszakán, öt év telt el a pénzügyi válság kitörése, a jómódúak már rég végtörlesztettek kedvezményes árfolyammal és javában folynak már ezrével a perek a bíróságokon. Kovács Levente már az elemzése legelején a fogyasztókat hibáztatja:

Több bajba jutott ügyfél a felvállalt terhek hordozása helyett illuzórikus megoldásokban bíz. A kialakult – gyakran valóban nehezen kezelhető, egyéni tragédiát jelentő – helyzettel való reális szembenézés helyett sokkal egyszerűbb belelovalni magunkat és másokat is abba, hogy a korábbi saját fogyasztásunkat és beruházásunkat ne kelljen megfizetni. Az ennek érdekében felépített ideológiák a banküzemeltetési ismeretek hiányosságára és a devizahitelek misztifikálására épülnek. Ezért foglaljuk most össze a devizahitelezés banki hátterével kapcsolatos szakmai tényeket.

/M - 02/ Mindenképpen szükséges megismerni Kovács Levente „banküzemeltetési ismereteit”, különösen annak fényében, amit ez idáig megtanultunk. Nézzük, misztifikál-e a Bankszövetség főtitkára?

„Végeredményben a teljes futamidőt tekintve reálértéken a forint és a svájcifrank-alapú hitelek törlesztési terhe hozzávetőleg megegyezik; a különbség az, hogy amíg a forint hitel törlesztési terhe (a magasabb kamatszint miatt) az első időszakban relatíve magasabb, a végső időszakban (a fixált forint törlesztőrészlet elinflálódása miatt) viszont alacsonyabb.

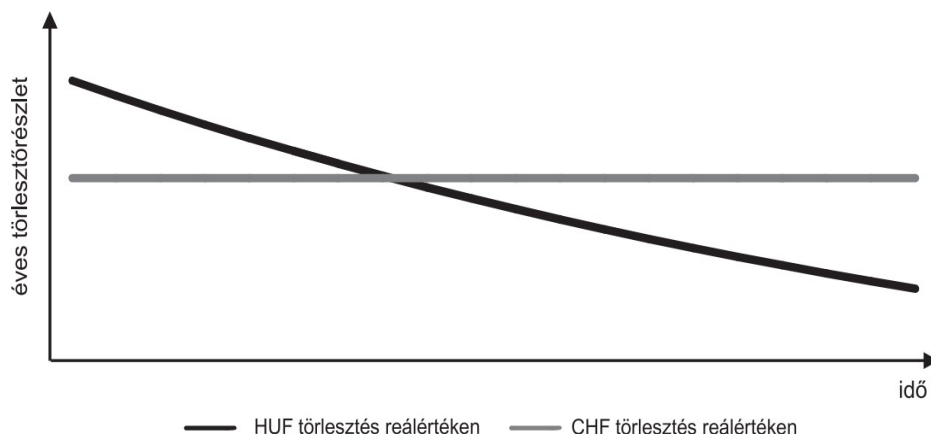
Fontosnak tartom ezt mindenképpen kiemelni: „reálértéken a forint és a svájcifrank-alapú hitelek törlesztési terhe hozzávetőleg megegyezik”. Ez ugyanazt jelenti, amit már több alkalommal is idéztem pénzügyi szakemberektől. Hiába az alacsonyabb kamat, hosszú távon a kamatelőnyt elviszi a forintgyengülés miatti veszteség. A bankok már akkor, amikor a devizakölcsönöket elkezdték kínálni, tudták, hogy az adós összességében ugyanannyit fog fizetni, mintha forintkölcsönt vett volna fel.

/M - 03/ A devizahitel törlesztési terhe (az alacsonyabb kamatszint miatt) viszont alacsonyabb szintről indul, de a törlesztési időszak alatt a devizaalapú tőketartozás miatt (feltételezve, hogy az árfolyamemelkedés pontosan megegyezik a bér- és az árszintnövekedéssel!) reálértéken változatlan marad. A devizahitel törlesztési karakterisztikája kedvezőbb a családok számára, hiszen az első időszakban, amikor a családalapítás történik, nem jelent elviselhetetlen terheket; igaz, a gyerekek kirepülése után is marad még törleszteni való.”

A „törlesztési karakterisztika” egyértelműen mutatja, hogy az időszak elején a forintkölcsönrel rendelkezőnek magasabb a havi törlesztő részlete, később azonban a devizakölcsönrel rendelkezőnek lesz magasabb a törlesztő részlete. Sokkal magasabb lesz a törlesztő részlete, mintha magas kamatozású forintkölcsönt vett volna fel.

2. grafikon

A forint- és a devizahitel-törlesztés karakterisztikái

A bankok tudták, teljesen mindegy, hogy az Ügyfél forintkölcsönt vagy devizakölcsönt vesz fel, szinte ugyanannyit kell mindkét esetben visszafizetnie. A szürke vonal alatti terület és a fekete vonal alatti terület nagyjából ugyanakkora.

/M - 04/ Megjelenik az az árfolyamtrend is, amit már ismertettem: „az árfolyamemelkedés pontosan megegyezik a bér- és az árszintnövekedéssel”. A 2006-os bankszövetségi tájékoztató is erre utal, azonban a kölcsön iránt érdeklődőknek egyáltalán nem ezt mondták a bankfiókokban. Éveken keresztül a vissza-

visszatérő üzenet az volt, hogy nem kell félni a devizahiteltől, az árfolyam majd visszatér a korábbi szintre, nem várható tartós és jelentős forintgyengülés. Még 2008-ban sem figyelmeztették a lakosságot, akkor sem, amikor már a nyakunkon volt a pénzügyi válság.

A Bankszövetség főtitkára, még 2013-ban is arra utal, hogy meg kell várni a futamidő végét, és csak akkor kell „eredményt számolni”:

Amit azonban ne feledjünk el: a devizaalapú jelzálog-hitelezés végső és számszerűsíthető eredményét mindenki csak a futamidő végén számolhatja majd ki!

Ez is évek óta vissza-visszatérő banki csúsztatás. A lakosság jelentős része, nem azért választotta a forint kölcsön helyett a CHF kölcsönt, mert „jobban” akart járni, hanem azért mert a forint kölcsönre nem volt jogosult. Forintkölcsönt egyszerűen nem kapott a bankjától. A forintkölcsön törlesztő részlete megfizethetetlen volt számára. Így aztán amikor a „biztonságos és alacsonykamatozású” devizakölcsönök törlesztő részlete megközelítette a forintkölcsön törlesztő részletét, akkor családok százazrei váltak fizetésképtelenné.

/M - 05/ Az alábbi állítás is csúsztatás, mivel a nyitott devizapozíció éppen a deviza eszközök és a deviza források közti különbsége.

Az ügyfelei pénzével gazdálkodó bank szigorúan szabályozott üzem, így számára nemcsak általában az eszközök és források (leegyszerűsítve: hitelek és betétek), hanem ezen belül a devizaeszközök és devizaforrások lényegi egyezését is előírják. Az ún. deviza nyitott pozícióra vonatkozó szabályozás értelmében a bankok devizaeszközei és devizaforrásai között csak kismértékű eltérés lehetséges. A bankoknak devizaforrásaikat az adott időpontban érvényes árfolyamon kell megvásárolniuk, amit aztán ugyancsak piaci árfolyamon adnak tovább ügyfeleiknek. A bankoknak a devizahitelezéshez kapcsolódóan alapvetően nincs árfolyamkockázatuk, éppen amiatt, mert a hitelek és a betétek azonos devizában vannak, így az árfolyamváltozásból származó kockázatot legfeljebb – a szabályozó hatóságok és a tulajdonosi elvárások által erősen korlátozott – nyitott pozíciójuk erejéig viselik.

Rengeteg példát mutattam, amely bizonyítja, hogy nem kismértékű eltérés van a „bankok devizaeszközei és devizaforrásai között”, hanem több ezer milliárd forintnyi.

A nyitott devizapozíció megszüntetésének az eszköze a deviza-csereügylet (a deviza swap)

Ennek megfelelően a devizaalapú hitel mögött devizaforrás áll, amely jellemzően lakossági devizabetét, bankközi devizaforrás vagy deviza-csereügylet formájában jelenik meg.

A deviza-csereügylet nem forrás, a devizák cseréje a bank eszköz oldalán történik, a bank a likvid pénzt váltja devizára, hogy a meglévő nyitott deviza pozíciót zárja. Aztán szintén az eszköz oldalon cseréli vissza a swap ügylet keretében a bank a devizát forintra.

Tudjuk, láttuk az OTP bank és a pénzügyi szektor adataiból, hogy a devizahitelek forrása jelentős mértékben forint volt.

/M - 06/ *Nem nehéz belátni, hogy a magas kamatozású forintbetétekből az alacsonyabb kamatozású, devizaalapú hitelek nem finanszírozhatók, vagyis devizaforrás hiányában a devizahitelezés működésképtelen lenne, hiszen a negatív kamatkülönbség folyamatos veszteséget okozna a banknak.*

Nem kell semmit „belátni”, tisztában kell lenni a tényekkel! A bankok a magas kamatozású forintbetétekből „finanszírozták” a devizahitelezést. Ki is számoltam, hogy ez „folyamatos veszteséget okoz” a banknak, kivéve, ha a forint jelentősen gyengül. Gyengül, mert „az árfolyamemelkedés pontosan megegyezik a bér- és az árszintnövekedéssel” – hosszútávon legalábbis. Az adós végül ugyanannyit fizet a devizaárfolyam emelkedés miatt, mintha magas kamatozású forintkölcsönt vett volna fel, „a teljes futamidőt tekintve reálértéken a forint és a svájcifrank-alapú hitelek törlesztési terhe hozzávetőleg megegyezik”.

Az adósok annak ismeretében vettek fel deviza (elsősorban CHF kölcsönöket), hogy az árfolyam hosszútávon kiegyenlítődik, csak rövid időre lehetnek változások, azok is csak 10-20 %-osak. Ezt a szándékos félrevezetést megismétli a Bankszövetség főtitkára 2013-ban is:

A hitelfelvétel időpontjában várható árfolyammozgások kockázatát az elérhető alacsonyabb kamat bőven ellentételezte, hiszen a válságot megelőző időszakban senki sem számított – s a rendelkezésre álló, árfolyamokra vonatkozó idősorokat figyelembe véve, nem is számíthatott – 10-20%-osnál nagyobb árfolyamkilengésekre. A devizaalapú hitelszerződések többségének a megkötése idején (2005–2008 között) a forint későbbi árfolyamromlásának a bekövetkezése a bankok számára sem volt előre látható, így a szerződéskötéskor rendelkezésre álló információk alapján a devizahitel feltételei kölcsönösen előnyöseknek mutatkoztak mindkét szerződő fél számára.

Igen, pontosan ez volt a „hitelt érdemlőnek tűnő, később azonban tévesnek, valótlannak bizonyult tájékoztatás”.

*Előfordulhatott ugyanis,
hogy a szerződés egyértelmű megfogalmazása,
a megfelelő tartalmú kockázatfeltáró nyilatkozat ellenére
a szerződéskötés során a pénzügyi intézménytől kapott tájékoztatás alapján
a fogyasztó alappal gondolhatta úgy,
hogy az bizonyos mértékben korlátozott (van egy maximuma).
Ez a helyzet akkor, ha a fogyasztó az árfolyamváltozás várható alakulásáról,
maximális mértékéről a pénzügyi intézménytől,
annak képviselőjétől konkrét, hitelt érdemlőnek tűnő,
később azonban tévesnek, valótlannak bizonyult tájékoztatást kapott.
Ebben az esetben a szerződés a nem megfelelő
(téves, félreérthető, nem egyértelmű)
tájékoztatással érintett rendelkezése tisztességtelen,
amely a szerződés részleges vagy teljes érvénytelenségét eredményezi.
Kúria 2/2014 Polgári Jogegységi Határozat*

Egy „téves, valótlan” tájékoztatás oka lehet valamiféle hiba, valamiféle elhibázott feltételezés és lehet szándékos félrevezetés. Az első esetben a károsultaknak kártérítés jár. Az első esetben a banknak illik elnézést kérni a véletlen hibájáért, (jelen esetben) az egész társadalomtól. A második esetben is kártérítés jár a károsultaknak, azonban ez esetben az elkövetőknek büntetés jár, mivel szándékos csalás történt a részéről. A bankok „megtévesztették és becsapták az embereket”.

A kockázatfeltáró nyilatkozatok nem tartalmaztak semmilyen konkrét személyes információt. Az általános információt a Bankszövetség 2006. januári tájékoztatója tartalmazta, „Tájékoztató a deviza alapú lakossági hitelek kockázatairól.”

/M - 07/ *A bankok az ügyfél által vállalt árfolyamkockázatra – amelynek sem iránya, sem mértéke nem határozható meg előre – minden esetben részletesen felhívták a figyelmet, amit az ügyfelek által a szerződéskötéskor aláírt kockázatfeltáró nyilatkozatok igazolnak.*

Az árfolyamkockázatnak nincs semmilyen iránya. Iránya az árfolyam elmozdulásának van. Az árfolyam vagy növekszik, vagy csökken. Kedvezőtlen irányú árfolyam elmozdulás veszélyes lehet. A veszély bekövetkezte kárt okoz. A számolásokkal nagyon részletesen bemutattam, hogy ha erősödik a forint, akkor kárt okoz a banknak, ha gyengül a forint, az kárt okoz az adósnak. A kár mértéke nagyon pontosan számolható. A kárnak mértéke van, és a kárnak van egy valószínűsége a bekövetkezésre. Ezt a három elemet hívják együttesen kockázatnak: veszély + kár + valószínűség.

Nagyon részletesen ismertettem, hogy nemzetközi szinten már 2004-ben (majd utána rendszeresen) figyelmeztették a Magyar Nemzeti Bankot a devizahitelezés veszélyeire, nagyon részletesen ismertettem a bankrendszer ezekre a figyelmeztetésekre adott válaszait. Kovács Levente mégis azt állítja, hogy: *A devizaalapú hitelek nyújtásának időszakában semmilyen piaci/hatósági előrejelzés, szakmai elemzés nem jelezte előre a gazdasági válság miatt bekövetkező, kiugróan magas és tartós árfolyamváltozást.*

/M - 08/ Kovács Levente következő állításai teljes mértékben megegyeznek Nagy Márton MNB ügyvezető állításaival:

A devizaalapú szerződésekben a felek jellemzően úgy állapodtak meg, hogy a kölcsön folyósítása forintban történik a lehívott devizaösszeg átváltásával, a folyósításkor érvényes banki devizavételi árfolyamon. (Ennek megfelelően a bank a hitelt svájci frankban/euróban nyújtotta, tartotta rendelkezésre az ügyfelek számára, amit az ügyfelek forintban kértek kifizetni, tekintettel arra, hogy forintra volt szükségük.)

A kölcsön törlesztésekor fordított a helyzet: az ügyfeleknek idegen pénznemben kapott kölcsönt devizában kell törleszteniük, amelyhez a szükséges devizát a hitelnyújtó bank az ügyfél által befizetett forint ellenében eladási árfolyamon bocsájta az ügyfelek rendelkezésére, vagy az adós más pénzügyi szolgáltatónál (banknál vagy pénzváltónál) – szintén eladási árfolyamon – átválthatja a rendelkezésre álló forintot valutára.

A piacgazdaságokban devizaügyleteknél a banki hirdetményekben megjelenő eladási és vételi árfolyam alkalmazása valós pénzügyi szolgáltatáson alapul, piaci indokoltság szempontjából nem vitatható.

Kovács Levente fenti állításai teljes mértékben ellentmondanak a Kúria legutóbbi határozatának.

/M - 09/ Egyszerű számításokkal igazolható az alábbi állítás valótlanága:

Az árfolyamrész – mint ahogyan azt jogerős bírósági ítéletek és a legfőbb ügyész szakmai véleménye is alátámasztja – nem költség, hanem a kölcsönnyújtás konstrukciójából következő számítási mód, amit a teljes hiteldíj mutató tükröz.

/M - 10/ Kovács Levente érthetően fájlatja, hogy a jómoduak, akik tudták a megemelt törlesztőrészeket fizetni, a végtörlesztéssel „kiestek” a divizahitelek közül.

Hitelintézet szempontból a legjobb minőségű hiteladós ügyfélkör esett ki, amelynek hatására a példátlan mértékű, egyszeri veszteség megjelenése mellett mind a portfólió átlagos minősége, mind a szektor jövedelmezősége tartósan romlott. Ennek a konstrukciónak a hatását máig nem heverte ki a hitelintézet szektor.

/M - 11/ Teljesen egyértelműen és világosan fogalmazza meg Papp Edit az Erste bank elnök-vezérigazgatója azt, hogy miért volt a bankoknak fontos a devizahitelezés:

ORIGO HÍREK PÉNZ MÉDIA SPORT TECH TUDOMÁNY AUTÓ

- Ha rászorult volna, vett volna föl devizaalapú hitelt a válság előtt?

- Igen. Ne felejtjük el, hogy az alacsonyabb kamat miatt a devizahitel összességében, még a gyengülő forint mellett is olcsóbb, mint a forint hitel. Mikroszinten tehát az ügyfelek jól jártak. Más kérdés, hogy kizárólag forintban kevesebb embernek hiteleztek volna a bankok, hiszen kevesebb hitelképes ügyfelet találtak volna. Egyébként az sem mellékes, hogy a mostani problémának nem az az egyetlen oka, hogy az árfolyamok elmozdultak, hanem az is, hogy ettől függetlenül romlott az adósok fizetőképessége.

- Ezt az is mutatja, hogy a forint hitelek esetében semmivel sem jobb a nem fizetők aránya.

- Pontosan. Sőt még rosszabb is.

(Forrás: origo.hu - Bízom a banki önmegtartóztatásban - interjú az Erste Bank távozó vezetőjével - 2011.03.11. 18:50)

Teljesen valótlán állítás és minden adatnak ellentmond, hogy a forint hiteleknek magasabb a nemfizetők aránya. Az is valótlán természetesen, hogy a nemfizetésnek nem a forint gyengülés az oka.

/M - 12/ Az Erste Bank új elnök-vezérigazgatója, Radovan Jelascity, fél évvel később szintén az Origónak adott interjút.

Mi voltunk a legaktívabbak a devizahitelezésben, a mérlegfőösszegre vetítve az Erste devizahitel-állománya a legnagyobb. Több frank- és euróalapú hitelünk van, mint Magyarország legnagyobb bankjának, az OTP-nek. Ezért volt különösen nehéz dolgom Bécsben a tulajdonosok előtt, és ezért volt az Erste az, amelyik a többiekhez képest a legnyíltabban és a legkritikusabban beszélt a problémáról. A devizahitel az utóbbi 20 év monetáris és gazdaságpolitikájának a közös terméke, amelynek az eredménye a magas infláció volt, mert a gazdaságpolitika úgy gondolta, hogy az segíti a céljai elérésében. Éppen ezért az "olcsó" devizahitelek 5-6 százalékos kamattal jelentették a "megoldást". Másrészt az is igaz, hogy a szabályozás is túl liberális volt: számomra valóban érthetetlen, hogy miért

lehetett még Janka néninek is felajánlani a svájcifrank-alapú hitelt? És miért kellett volna Janka néninek megértenie, hogy mi a carry trade?

Az euróalapú hitel kicsit más kategória, mert 2004-2005-ben még arról volt szó, hogy az ország 2010-ben bevezeti az eurót, szóval ezt meg lehet magyarázni, de a svájcifrank-alapú hiteleket magam sem értettem.

/M - 13/ Az Erste bankcsoport első embere már 2008-ban figyelmeztette a magyar állam vezetőit a devizahitelezés veszélyeire, valószínűtlen, hogy erről erről Radovan Jelascity nem is hallott. Részletek a Papp Edittel készült riportból:

A devizahitelezéssel kapcsolatban Andreas Treichl, az Erste Csoport első embere bírálta Romániát és Magyarországot. Eközben Magyarországon az Erste Bank a devizahitelezés egyik élharcosa...

Treichl úr rendszeresen találkozik befektetőkkel, és megbeszéléseket folytat velük arról, hogyan értékeli nemcsak a bankot, hanem azoknak az országoknak a gazdaságát is, ahol az Erste Bank tevékenykedik. Ezáltal nagyon világos képet kap arról, hogy a befektetők, akik minket is finanszíroznak, hogyan ítélik meg a helyzetet. Nem feltétlenül úgy, ahogy mi látjuk magunkat.

Andreas Treichl azt az általános véleményt fogalmazta meg, hogy Magyarországon a devizahitelezés kritikus méretet öltött.

Vagy vitatkozunk ezzel, és azt mondjuk, hogy az elemzők rosszul látják, s próbáljuk meggyőzni őket, hogy nem is akkora a kockázat, vagy elfogadjuk ezt a véleményt, de hozzátesszük, vannak olyan ockázatkezelési eszközeink, amelyek csökkentik a veszélyt. Megítélésem szerint van egy határ, ameddig a kockázatkezelési eszközökkel a devizahitelezés rizikóit jól le tudjuk fedni, amikor tartalékokat képezünk a hitelkockázatra. A vita arról folyik, hogy ez a határ hol húzódik.

Azt gondolom, devizahiteleket lehet adni, az Erste eddig is adott, a jövőben is fog. Ami fontos, hogy a hitelfelvevők - akár magánszemélyek, akár cégek - képesek legyenek annak a felmérésére, hogy mekkora kockázatot vállalnak. Mi úgy ítéljük meg, hogy az ügyfelek többsége akkor is képes visszafizetni a hitelt, ha negatív fordulat következik be az árfolyamokban. A tapasztalataink jók, az ügyfelek tudják kezelni a kockázatokat. Nem gondoljuk, hogy elértük azt a szintet, amikor már nem lehet tovább emelni a devizahitelezés szintjét.

(Forrás – portfolio.hu - Nem csak eladni, szolgáltatni kell (Papp Edit) - 2008. augusztus 20.)

/M - 14/ Pontosan az Erste Bank volt az, amely kisebb kezelési költséggel kínálta a CHF kölcsönt, mint a forint- vagy ERO kölcsönöket, abból a célból, hogy ezzel is a lakosságot a CHF kölcsönök felé terelje.

PIACI KAMATOZÁSÚ LAKÁSCÉLÚ HITEL
HUF, CHF, EUR
FEDEZET ÉS JÖVEDELEM ALAPON

(hatályos: 2007. február 12-től)

A hitelt igényelheti minden 18. életévét betöltött cselekvőképes devizabelföldi természetes személy, aki legalább minimálbért, vagy minimál nyugdíjat tud igazolni és megfelelő ingatlanfedezetet tud felajánlani. A hiteligénylő életkora a futamidő végéig nem haladhatja meg a 68. életévet.

TERMÉKISMERTETŐ
6. Kamat, díjak, jutalékok¹

A törlesztő részlet megfizetése a Bankunknál megnyitott lakossági bankszámláról történik az ügyfél külön rendelkezése nélkül.

Az érvényben lévő kamatok, díjak és jutalékok mértékét a mindenkor hatályos Hirdetmény tartalmazza.

Kamat	<ul style="list-style-type: none"> HUF: jelenleg évi 12,50 %² CHF: <ul style="list-style-type: none"> 1 éves kamatperiódus esetén évi 4,49%³ 6 hónapos kamatperiódus esetén évi 4,10%⁴ EUR: jelenleg évi 4,50%⁵
Kamat a Fészekrakó támogatási forma esetén	<ul style="list-style-type: none"> CHF: <ul style="list-style-type: none"> 1 éves kamatperiódus esetén évi 4,39%⁶ 6 hónapos kamatperiódus esetén évi 4,00%⁷ EUR: jelenleg évi 4,40%⁸
AKCIÓS kamat⁹	<ul style="list-style-type: none"> CHF 6 hónapos kamatperiódus esetén évi 2,29%¹⁰ az első kamatperiódusban CHF 6 hónapos kamatperiódus esetén (Fészekrakó) évi 2,19%¹¹ az első kamatperiódusban
Kezelési költség	HUF, EUR: havi 0,25 %
	CHF: havi 0,125 %

Akciós kamat (6 hónap) is csak a CFH kölcsönhöz járt. Szép példája a megtévesztésnek, hogy a kamat 1 évre vonatkozik, a kezelési költség viszont 1 hónapra. Nem kellően figyelmes banki ügyfél, könnyedén hihette azt, hogy a kezelési költség nem is olyan magas, nem olyan jelentős tétel.

A bankok éveken keresztül a lehető legtöbb helyen tévesztették meg és csapták be a lakosságot. Ez már az eddig ismertettek alapján a Tisztelt Ügyésségnek sem lehet kérdés.

II. Feljelentés

N - bűncselekmény alapok – jogszabályok

A büntetőjog lényege, hogy a közösségellenes, társadalomra veszélyes cselekmények elkövetőt felelősségre vonják, és amennyiben cselekményük gondatlanságra vagy szándékosságra vezethető vissza megbüntetik. Társadalomra veszélyes cselekmény például az a tevékenység vagy mulasztás, amely mások jogait illetve Magyarország társadalmi, gazdasági, állami rendjét sérti vagy veszélyezteti.

A felelősség megállapításánál az elkövetett cselekményt kell figyelembe venni, a felelősség a tethoz kapcsolódik.

Aki jogtalan haszonszerzés végett mást tévedésbe ejt, vagy tévedésben tart, és ezzel kárt okoz, csalást követ el. A büntetés két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztés, ha a csalás különösen nagy kárt okoz. A tévedésbe ejtés esetén az elkövető idézi elő a téves képzeteket a valóság tekintetében. A csalás másik elkövetési magatartása a tévedésben tartás. Ebben az esetben az elkövetőnek nincs szerepe a tévedés kialakulásában, de a sértett tévedését felismerve kihasználja azt. A bűncselekmény megvalósulásához az elkövetési magatartás és az eredmény között okozati összefüggésnek kell fennállnia.

A bűncselekmény elkövetője közreműködik a bűncselekmény elkövetésében. Lehet aktív cselekmény azonban lehet passzív is, a tőle függetlenül zajló folyamatba való be nem avatkozás. Ez utóbbi esetben mulasztásról beszélünk. A mulasztás azonban nem egyszerűen nem tevés, hanem valaminek a nem tevése. Elkövetőnek a bűncselekmény megvalósulásában bármilyen módon közreműködő személyt nevezzük. Ez valójában gyűjtőfogalom, mely a tettest, a közvetett tettest, a társ tetteseket (tettesek), a felbujtót és a bűnsegédet (részesek) egyaránt jelöli.

Egy magatartás soha nem önmagában veszélyes a társadalomra, hanem az olyan következmények miatt, amelyeket előidézt (vagy előidézhetett volna). A szándékosság megállapításának elengedhetetlen feltétele, hogy az elkövető cselekménye társadalomra veszélyes jellegén túlmenően tisztában legyen cselekményének előrelátható következményeivel is. Gondatlanságból követi el a bűncselekményt az, aki előre látja magatartásának lehetséges következményeit, de könnyelműen bízik azok elmaradásában. Akkor is gondatlanságról beszélünk, ha az illető a következmények lehetőségét azért nem látja előre, mert a tőle elvárható figyelmet vagy körültekintést elmulasztotta.

A gondatlanság két fokozatát különböztetjük meg: a tudatos gondatlanságot és a hanyag gondatlanság. A gondatlanság enyhébb alakzata a hanyagság.

Minden magatartásra valamilyen cél elérése érdekében kerül sor. A motívum az, ami bűncselekmény elkövetőjét cselekvésre készíti.

A büntetőjogi értékelést igénylő közömbösség legenyhébb formája a tudomásra jutott bűncselekmény és/vagy elkövető kilétének fel nem fedése a hatóságok előtt. Ezeket a tiszta mulasztási magatartásokat „feljelentés elmulasztása” elnevezéssel illetik.

A bűnkapcsolatok közül egy elkövetett bűncselekményhez a bűnpártoló kapcsolódása a legszorosabb és ezért a legveszélyesebb. A bűnpártolás lényege és társadalomra veszélyessége az, hogy a bűnpártoló a bűncselekmény elkövetőjének segítséget nyújt, az igazságszolgáltatás törvényes menetét akadályozza, elősegíti az elkövető személyének, cselekményének leplezését.

A feljelentés elmulasztása tiszta mulasztási bűncselekmény, a személyi bűnpártolás pedig aktív magatartással valósul meg.

A bünszövetség keretében tanúsított elkövetői magatartás minősíthető tettesi, társtettesi, felbujtói vagy bűnsegédi tevékenységnek. Valamennyiüknek tisztában kell lenniük azzal, hogy az elkövetni kívánt bűncselekményük előzetes megállapodáson alapszik

A fenti jogelméleti szempontok a Büntető Törvénykönyvben így jelennek meg:

A bűncselekmény

10. § (1) Bűncselekmény az a szándékosan vagy – ha a törvény a gondatlan elkövetést is bünteti – gondatlanságból elkövetett cselekmény, amely veszélyes a társadalomra, és amelyre a törvény büntetés kiszabását rendeli.

(2) Társadalomra veszélyes cselekmény az a tevékenység vagy mulasztás, amely Magyarország állami, társadalmi vagy gazdasági rendjét, az állampolgárok személyét vagy jogait sérti vagy veszélyeztet.

Az állami, társadalmi és gazdasági renddel kapcsolatban szükségesnek tartom most idézni a régi Alkotmányból:

13. § (1) A Magyar Köztársaság biztosítja a tulajdonhoz való jogot.

9. § (1) Magyarország gazdasága olyan piacgazdaság, amelyben a köztulajdon és a magántulajdon egyenjogú és egyenlő védelemben részesül.

57. § (1) A Magyar Köztársaságban a bíróság előtt mindenki egyenlő, és mindenkinek joga van ahhoz, hogy az ellene emelt bármely vádat, vagy valamely perben a jogait és kötelességeit a törvény által felállított független és pártatlan bíróság igazságos és nyilvános tárgyaláson bírálja el.

Szükségesnek tartom kiemelni, hogy az új alkotmányunkba, az Alaptörvénybe bekerült az igazság elérésének a célja valamint a fogyasztóvédelem is.

Valljuk, hogy a polgárnak és az államnak közös célja a jó élet, a biztonság, a rend, az igazság, a szabadság kiteljesítése. – Nemzeti hitvallás

Magyarország gazdasága az értékteremtő munkán és a vállalkozás szabadságán alapszik.

Magyarország biztosítja a tisztességes gazdasági verseny feltételeit. Magyarország fellép az erőfölénnyel való visszaéléssel szemben, és védi a fogyasztók jogait. – M cikk

Mindenkinek joga van törvényben meghatározottak szerint a személye, illetve a tulajdona ellen intézett vagy az ezeket közvetlenül fenyegető jogtalan támadás elhárításához. – V. cikk

Mindenkinek joga van a tulajdonhoz és az örökléshez. A tulajdon társadalmi felelősséggel jár. – XIII. cikk

A törvény előtt mindenki egyenlő. Minden ember jogképes. – XV. cikk

Mindenkinek joga van ahhoz, hogy az ellene emelt bármely vádat vagy valamely perben a jogait és kötelezettségeit törvény által felállított, független és pártatlan bíróság tisztességes és nyilvános tárgyaláson, ésszerű határidőn belül bírálja el. – XXVIII. cikk

13. § Szándékosan követi el a bűncselekményt, aki magatartásának következményeit kívánja, vagy e következményekbe belenyugszik.

14. § Gondatlanságból követi el a bűncselekményt, aki előre látja magatartásának lehetséges következményeit, de könnyelműen bízik azok elmaradásában; úgyszintén az is, aki e következmények lehetőségét azért nem látja előre, mert a tőle elvárható figyelmet vagy körültekintést elmulasztja.

15. § Az eredményhez mint a bűncselekmény minősítő körülményéhez fűzött súlyosabb jogkövetkezmények akkor alkalmazhatók, ha az elkövetőt az eredmény tekintetében legalább gondatlanság terheli.

19. § Elkövetők a tettes, a közvetett tettes és a társtettes (tettesek), valamint a felbújtó és a bűnsegéd (részesek).

20. § (1) Tettes az, aki a bűncselekmény törvényi tényállását megvalósítja.

(2) Közvetett tettes az, aki a szándékos bűncselekmény törvényi tényállását e cselekményért gyermekkor, kóros elmeállapot, kényszer, fenyegetés miatt nem büntethető vagy tévedésben levő személy felhasználásával valósítja meg.

(3) Társtettesek azok, akik a szándékos bűncselekmény törvényi tényállását, egymás tevékenységéről tudva, közösen valósítják meg.

21. § (1) Felbújtó az, aki más bűncselekmény elkövetésére szándékosan rábír.

(2) Bűnsegéd az, aki bűncselekmény elkövetéséhez szándékosan segítséget nyújt.

(3) A részesekre is a tettesekre megállapított büntetési tételt kell alkalmazni.

27. § (1) Nem büntethető az elkövető olyan tény miatt, amelyről az elkövetéskor nem tudott.

(2) Nem büntethető, aki a cselekményt abban a téves feltevésben követi el, hogy az a társadalomra nem veszélyes, és erre a feltevésre alapos oka van.

(3) A tévedés nem zárja ki a büntethetőséget, ha gondatlanság okozza, és a törvény a gondatlanságból eredő elkövetést is bünteti.

37. § A büntetés a bűncselekmény elkövetése miatt a törvényben meghatározott joghátrány. A büntetés célja a társadalom védelme érdekében annak megelőzése, hogy akár az elkövető, akár más bűncselekményt kövessen el.

263/C. § (1) Aki büntettnék bűnszervezetben történő elkövetésére felhív, ajánlkozik, vállalkozik, a közös elkövetésben megállapodik, vagy az elkövetés elősegítése céljából az ehhez szükséges vagy ezt könnyítő feltételeket biztosítja, illetőleg a bűnszervezet tevékenységét egyéb módon támogatja, büntetett követ el, és öt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

A fogyasztó megtévesztése

296/A. § (1) Aki az áru kelendőségének felkeltése érdekében nagy nyilvánosság előtt az áru lényeges tulajdonsága tekintetében valótlan tény, vagy valós tény megtévesztésre alkalmas módon állít, illetve az áru lényeges tulajdonságáról megtévesztésre alkalmas tájékoztatást ad, vétséget követ el, és két évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) Az (1) bekezdés alkalmazásában az áru lényeges tulajdonságának minősül az összetétele, használhatósága, az egészségre és a környezetre gyakorolt hatása, valamint a kezelése, eredete, az, hogy megfelel-e a jogszabályi előírásoknak, a nemzeti szabványnak vagy az áruval szemben támasztott szokásos követelményeknek, valamint az, ha az áru felhasználása a szokásostól lényegesen eltérő feltételek megvalósítását igényli.

Csalás

318. § (1) Aki jogtalan haszonszerzés végett mást tévedésbe ejt, vagy tévedésben tart és ezzel kárt okoz, csalást követ el.

(2) A büntetés vétség miatt két évig terjedő szabadságvesztés, ha a csalás kisebb kárt okoz, vagy a szabálysértési értékhatárt meg nem haladó kárt okozó csalást

- a) bűnszövetségben,
- b) közveszély színhelyén,
- c) üzletszerűen,

követik el.

(4) A büntetés büntett miatt három évig terjedő szabadságvesztés, ha

- a) a csalás nagyobb kárt okoz,
- b) a kisebb kárt okozó csalást a (2) bekezdés a)–c) pontjában meghatározott módon követik el.

(5) A büntetés egy évtől öt évig terjedő szabadságvesztés, ha

- a) a csalás jelentős kárt okoz,
- b) a nagyobb kárt okozó csalást a (2) bekezdés a)–c) pontjában meghatározott módon követik el.

(6) A büntetés két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztés, ha

- a) a csalás különösen nagy kárt okoz,
- b) a jelentős kárt okozó csalást a (2) bekezdés a)–c) pontjában meghatározott módon,
- c)

követik el.

(7) A büntetés öt évtől tíz évig terjedő szabadságvesztés, ha

- a) a csalás különösen jelentős kárt okoz,
 - b) a különösen nagy kárt okozó csalást a (2) bekezdés a)–c) pontjában meghatározott módon,
- követik el.

IX. Fejezet

Értelmező rendelkezések

137. § E törvény alkalmazásában

7. bűnszövetség akkor létesül, ha két vagy több személy bűncselekményeket szervezetten követ el, vagy ebben megállapodik, és legalább egy bűncselekmény elkövetését megkísérlik, de nem jön létre bűnszervezet,

8. bűnszervezet: három vagy több személyből álló, hosszabb időre szervezett, összehangoltan működő csoport, amelynek célja öt évi vagy ezt meghaladó szabadságvesztéssel büntetendő szándékos bűncselekmények elkövetése,

9. üzletszerűen követi el a bűncselekményt, aki ugyanolyan vagy hasonló jellegű bűncselekmények elkövetése révén rendszeres haszonszerzésre törekszik

O - A társadalomra veszélyes cselekedetek

Ismeretlen tettesek, illetve ismeretlen tettesek egy vagy több csoportja félrevezető, megtévesztő információkat adtak a devizahitelezés meglévő kockázataitól a szerződéskötés időszakában, abból a célból, hogy olyan személyeknek is bankkölcsönt tudjanak nyújtani, akikről tudható, hogy biztos hogy nem tudják vissza fizetni a felvett kölcsönösszeget.

A pénzügyintézeteknek a kölcsönnyújtás a legjövedelmezőbb tevékenysége, a devizakölcsönökkel elérhető haszon magasabb mint a forintkölcsönök esetében. Amennyiben a bankok szélesítik az ügyfélkörüket, úgy, hogy olyanoknak is adnak devizahitelt, akik forintkölcsönre nem jogosultak (nincs megfelelő jövedelmük hozzá), akkor a megnövekedett szerződés állományból magasabb hasznot tudnak elérni.

Ismeretlen tettesek, illetve ismeretlen tettesek egy vagy több csoportja félrevezető, megtévesztő információkat adtak a devizahitelezés esedékes kockázatairól a kölcsönszerződéses futamideje alatt, abból a célból, hogy a devizakölcsön szerződéssel rendelkezők ne alakítsák át önként a szerződésüket forintkölcsönre. A haszonszerzés ily módon igazolt.

Ismeretlen tettesek, illetve ismeretlen tettesek egy vagy több csoportja tudatos gondatlanságból illetve hanyag gondatlanságból nem adott tájékoztatást a társadalomnak a devizakölcsönrel rendelkezőket fenyegető veszélyről.

Ismeretlen tettesek, illetve ismeretlen tettesek egy vagy több csoportja cselekedeteikkel különösen nagy kárt okoztak, több mint százezer ingatlan vár kényszerértékesítésre, több tízezer ingatlant már kényszerértékesítettek illetve a tulajdonosok kénytelenek voltak nyomott áron, mélyen a piaci ár alatt értékesíteni. Családok százezrei éltek fel magtakarításaikat. Családok százezrei nélkülöznek, hogy fizetni tudják a kölcsönüket. Családok százezrei szakadtak szét, vagy romlott meg a családon belüli harmónia. Tízezrek menekültek külföldre vagy azért, hogy megfelelő európai fizetésből tudják fizetni a kölcsönt, vagy hogy itt hagyva a kölcsönrel együtt az otthonukat is, megpróbáljanak „eltűnni a bank elől”.

Ismeretlen tettesek, illetve ismeretlen tettesek egy vagy több csoportja cselekedeteikkel befolyásolták a törvényhozást, hogy számukra előnyös törvényeket hozzanak és elérték azt, hogy az uniós fogyasztóvédelmi szempontok ne érvényesüljenek hazánkban.

Ismeretlen tettesek, illetve ismeretlen tettesek egy vagy több csoportja cselekedeteikkel befolyásolták illetve jelenleg is befolyásolják a független bíróságok munkáját, ezzel alkotmányos alapjogaiktól fosztják meg az igazságszolgáltatásban bízó adósokat.

A feljelentés további részében a jogszabályokban meghatározott módon nevezzük már a különböző fogalmakat, dolgokat. Pl.: a lakosság bankkölcsönt vett fel a bankoktól és nem hitelt. A kölcsönnek tárgya van, mely a kölcsön összege, így nem beszélhetünk sem „alapú... kölcsönről” sem „elszámolású... kölcsönről”.

Alapos a gyanú arra, hogy az alábbi bűncselekményeket elkövették hazánkban

1.

A megtévesztés eleme, hogy a devizakölcsön felvétele iránt érdeklődőben azt a képzetet keltették a banki ügyintézők a szerződéskötés előtti tájékoztatás során, hogy a deviza árfolyama csupán a törlesztő részletre hat. A banki ügyfelek abban a tudatban voltak, hogy nem devizakölcsönt, hanem „mintha devizakölcsönt” vesznek fel, mely valójában forintkölcsön. Ezt a képzetet erősítették a PSZÁF kiadványai is pl. a „mintha vétellel” és a „mintha eladással”.

Az árfolyamkockázat vállalása azt jelenti, hogy ha a forint az adott devizához képest erősödik, akkor az ügyfelek havi törlesztő részletei csökkennek, ha gyengül, akkor ugyanazért a devizáért többet kell fizetnie, azaz nő a havi törlesztő részlet. /B-06/

Ilyenkor deviza-vételi árfolyamot alkalmaz, mintha megvásárolná ügyfelétől azt a devizaösszeget, aminek ellenértékét forintban kifizeti. A hitel törlesztésekor ugyanez fordítva játszódik le. Amikor az ügyfél a törlesztő részletet forintban fizeti, a bank azt deviza-eladási árfolyamon számítja át devizára, mintha eladta volna ügyfelének a törlesztéshez szükséges devizaösszeget. /D-05/

Az árfolyamkockázat vállalása azt jelenti, hogy ha a forint az adott devizához képest erősödik, akkor az ügyfelek havi törlesztő részletei csökkennek, ha gyengül, akkor ugyanazért a devizáért többet kell fizetnie, azaz nő a havi törlesztő részlet. A törlesztő részletet az adott deviza napi árfolyama alapján számolják ki... /I-06/

Lényegében arról van szó, hogy az adósok forintkölcsön szerződést kötöttek vagy deviza kölcsön szerződést? Mi a kölcsön tárgya? Mit kell az adósnak kamatostul, díjakkal növelten vissza fizetni?

Miként lehet, hogy a Kúria többségi „szavazással” dönti el bíróságokra nézve kötelező érvénnyel, hogy a devizahitelek mind-mind devizakölcsön szerződések, és mögöttük mindig devizaforrás van? Ez

egyáltalán hogyan lehet szavazás kérdése? Miként beszélhetünk a bank és a Fogyasztó azonos szándékáról, ha a szerződéskötés után 6-8 évvel a Kúria szavazással dönt?

2.

A megtévesztés eleme, hogy a devizakölcsön felvétele iránt érdeklődőben a banki ügyintézők azt a képzetet keltették, hogy az árfolyamkockázat korlátozott, kismértékű. Állították, hogy az árfolyamemelkedés okozta törlesztőrészlet növekedés, a hosszabb futamidő ideje alatt kiegyenlítődik. Ezt támasztották azok a grafikonok is, melyek csupán azt az időszakot ismertették, amikor a CHF és az EUR árfolyama vízszintes.

A törlesztő részletet az adott deviza napi árfolyama alapján számolják ki, tehát az adós nem tudhatja előre, pontosan mekkora lesz a fizetendő részlet. Ez annyit jelent, hogy az ügyfél egy-egy havi törlesztő részlete 2-3 százalékkal nőhet, amely a többség számára vállalható kockázat. /B-06/

2004-ben már ismert volt, hogy hosszabb távon jelentős forint árfolyam gyengülés várható:

A kiadvány megemlíti, hogy jelenleg az eurózónában és Svájcban történelmi mélypontra vannak a kamatok. A múltbeli tapasztalatokra hivatkozva az összeállítás középtávon többlépcsős kamatemelést valószínűsít, amelynek mértéke elérheti az 1,5-3 százalékpontot is.

Hozzáteszik: ezzel párhuzamosan bekövetkezhet a forint árfolyamának gyengülése is, ezek a változások együttesen, hosszabb távon akár 30-35 százalékkal is megnövelhetik a havi törlesztő részlet nagyságát. /B-06 és I-08/

Elkértem írásban a Magyar Nemzeti Banktól a 2004-es hírlevelet azonban az MNB Pénzügyi Fogyasztóvédelmi Központjától azt a írásos választ kaptam, hogy,
„a levelében hivatkozott 2004-es MNB hírlevél nem áll rendelkezésünkre, tekintettel arra, hogy az MNB a korábbi hírleveleit nem archiválta”

A Magyar Nemzeti Bank nem figyelmeztette 2004-ben a magyar állampolgárokat, hogy nagyon nagy veszélynek teszik ki magukat, ha deviza-bankkölcsönt, azon belül is CHF-bankkölcsönt vesznek fel. Az MNB ismerte a veszély nagyságát és bekövetkeztének valószínűségét. Ez a legenyhébb esetben is hanyag gondatlanság.

Az MNB tétlenül hagyta éveken keresztül, hogy családok százezrei annak tudatában adósodnak el hosszútávon CHF-ben, hogy nem várható jelentős árfolyamromlás.

Alapos a gyanú a Magyar Nemzeti Bank munkatársainak tudatos gondatlanságára. Felelősek, akik információkat adtak az MTI anyagok elkészítéséhez és a Tényleg értem kiadvány összeállításához. A Tényleg értem kiadvány elkészítésével alapos a gyanú a PSZÁF munkatársainak tudatos gondatlanságára.

Száz János a 2005-ös Mindentudás egyetemén azt mondja: „Aki devizában adósodik el, annak nem árt egyszer egy ilyen ábrát egyszer alaposan szemügyre venni, és elgondolkodni, hogy feltehetően mennyibe

is fog neki kerülni a törlesztőrészlet és a kamat, lehet hogy nagyon kevésbe, lehet hogy sokba. Pont ez a kockázat.” /G-01/

Pont ez az amit mindenképpen elszerettek volna kerülni a bankok! Az hogy az adós alaposan szemügyre vegye az árfolyamok alakulását és elgondolkodjon. Ezért aztán az elmúlt évekből kizárólag csak azt az időszakaszt mutatták be, mely idő alatt nem volt árfolyam emelkedés (trend) csupán ingadozás (volatilitás).

A pénzintézetek számára ismert a vásárlóerő-paritás (purchasing power parity, PPP).

Összefüggésként megjegyezhetjük tehát, hogy ha a jegyzett deviza magasabb kamatozása, mint a bázisdeviza, akkor határidőre a jegyzett deviza folyamatosan gyengül a bázisdevizához képest. Minél hosszabb határidőre kalkulálunk, annál nagyobb a gyengülés mértéke. /F-28/

Az egységes ár kialakulása az árak és az árfolyamok között szoros kapcsolatot teremt. Az árfolyamok tehát az árak arányához igazodnak. Az árszínvonalak változásának összevetésével azonban meghatározhatjuk az árfolyam változásának irányát és ütemét.

A vásárlóerő-paritás relatív változata szerint az árfolyam változásának ütemét a két ország árindexének aránya határozza meg. Minél hosszabb távon elemezzük az árszínvonal-változás és az árfolyamváltozás kapcsolatát, annál közvetlenebb és egyértelműbb kapcsolat mutatható ki a két tényező között. Az árszínvonal-változás ugyanis csak hosszabb távon válik világossá és egyértelművé, így ennek hatása elnyomja a rövid távú tényezők hatását. /F-29/

Különösen súlyos, szándékos megtévesztés volt a bankvezetők részéről, hogy nem kötelezték a banki ügyintézőket korrekt lakossági tájékoztatásra. Nem hozták így a banki ügyfelek tudomására sem a szerződéskötés alatt, sem a kölcsönszerződésben, sem a szerződés mellékleteiben az alábbi tényeket:

- a devizakölcsönök törlesztő részlete forintban kifejezve előbb-utóbb biztosan magasabb lesz a szerződéskötéskor kínált forintkölcsön törlesztő részleténél, a devizahitelezés karakterisztikája ezt teljesen világosan megmutatja /M-03/
- a kamatparitás elve alapján a BÉT 2004-ben egy végig tartósan emelkedő CHF árfolyam trendet számolt ki /G-14/
- az elmúlt években a CHF árfolyam azért nem emelkedett, mert a forint felülértékelté vált, ugyanis kevésbé gyengült, mint gazdaságilag indokolt lett volna /H-09/
- hosszabb távon 30-35 %-kal megnőhet a törlesztő részlet. /B-06 és I-08/

Különösen súlyos gondatlanság volt az állami intézmények (MNB, PSZÁF, GVH, Pénzügyminisztérium, Fogyasztóvédelmi Hatóság stb.) részéről, hogy az imént felsorolt tényeket nem hozták a lakosság tudomására. Sem az általuk kibocsátott fogyasztóvédelmi tájékoztatókban, sem az éves beszámolóikban, jelentéseikben. Sem pedig a sajtó útján, közleményekben, riportokban.

Különösen súlyos, szándékos megtévesztés volt a bankvezetők részéről, hogy a gyenge és tétova figyelmeztetéseket intenzív ellenkampánnyal semlegesítették.

Valós-e az a félelem, amit az utóbbi időben - kampánycéllal – kormánypárti és ellenzéki oldalon egyaránt hangoztattak: „bekövetkezhet a forint tartós és jelentős mértékű gyengülése, s ha ez bekövetkezik, akkor a devizában eladósodottak törlesztési terhei akár elviselhetetlen mértékben is megnövekednek”.

Hosszabb távon egyértelműen azzal kell számolni, hogy a forint árfolyama – legalábbis reálértelemben – folyamatosan felértékelődik.

A hosszabb lejáratú hitelt felvenni szándékozók nyugodtan választhatják a pénzintézetek által kínált devizaalapú hitelkonstrukciókat is; a hitel futamideje alatt a hitel törlesztési terhet jelentősen és tartósan megnövelő árfolyammozgás valószínűleg nem lesz. /H-11/

Bankszövetség 2008: A forint az euróhoz képest ebben az időszakban mindegyik reál effektív árfolyamindex alapján jelentősen felértékelődött (fogyasztói inflációk különbsége alapján megközelítőleg 30%-kal). /H-12/

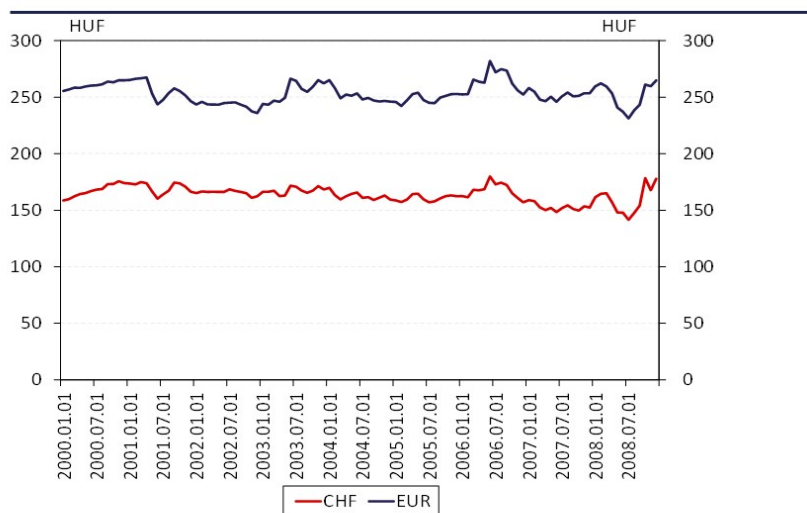
A bankárok úgy látják, az ügyfeleket egyelőre a devizahitel-felvétellel járó kockázatok kevésbé érdeklik, csak a ma igen attraktív - kezelési költség nélkül 3,99-5,99 százalékos – éves kamat alapján döntenek. /I-06/

Sajnálatos módon még 2015 nyarán is tartja magát az MNB-on belül az a nézet, hogy a forint árfolyama „vízszintes” a devizahitelezés időszakában (Nagy Márton a lakossági árfolyamkockázatról az ELTE konferencián):

(Az ügyfelek) az árfolyamkockázatra két dolog miatt nem gondoltak, egyrészt nem gondoltak, mert nem volt elmagyarázva nekik... ...másik a forintnak az euróhoz, a svájci frankhoz viszonyított árfolyama stabil volt ebben a rendszerben 2008-ig, egy vízszintes vonalat látunk... (5:30 – 5:50).

A stabil árfolyam elfedte az érzékelt árfolyamkockázatot

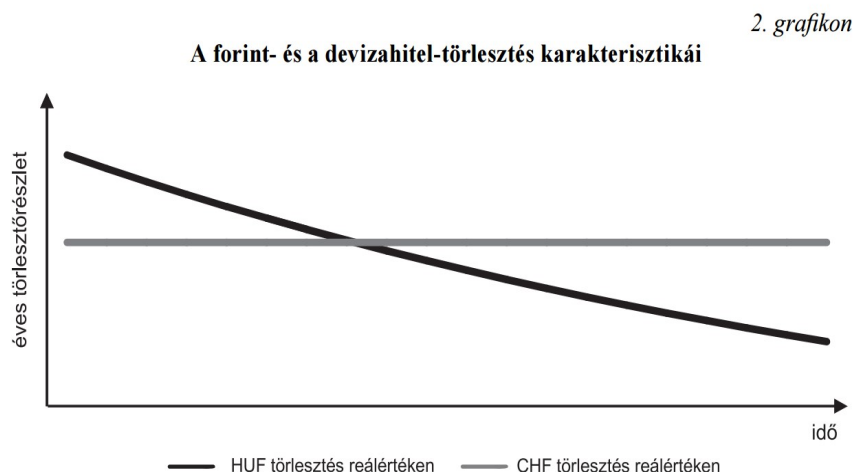

Svájci frank és euró devizaárfolyamok

a válságot megelőző időszakban senki sem számított – s a rendelkezésre álló, árfolyamokra vonatkozó idősorokat figyelembe véve, nem is számíthatott – 10-20%-osnál nagyobb árfolyamkilengésekre. /M - 06/

Rendkívül sajnálatos, hogy az MNB nem korrigálta az álláspontját és még mindig nem kért elnézést a magyar társadalomtól a hibái, a vétkezei, a gondatlan mulasztásai miatt.

Emlékeztetőül a karakterisztika:

Nem csak a fenti karakterisztika, hanem a forint felülértékeltsége is előre jelezte, hogy a forint gyengülni fog:

Ha a 2000 évi átlagot 100-nak tekintjük, akár a fogyasztói árak, akár az ipari termelői árak alapján számított – HUF/EUR reál árfolyamindex 2005. októberig nagyjából 22%-kal erősödött. Másképp ez azt jelenti, hogy a forint árfolyama kevésbé gyengült, mint ha az a hazai és az EU-s infláció különbségének megfelelően változott volna. /H-09/

A 6/2013 Polgári Jogegységi határozat is feltételezi a csalást.

A téves vagy nem megfelelő tartalmú tájékoztatás, illetve a félrevezető tájékoztatás – bizonyítottság esetén – annak megállapításához is vezethet, hogy az adós a szerződés megkötésekor tévedésben volt vagy a pénzügyi intézményt őt szándékosan megtévesztette.

3.

A bankvezetők bűncselekményeket követtek el akkor, amikor nem dolgoztattak ki az adósok minősítéséhez árfolyamkockázatot figyelembe vevő számítást. A megtévesztés eleme, hogy a hitelbírálat során megállapították több százezer családról, hogy képes lesz a kölcsönt visszafizetni.

A bankok olyanoknak nyújtottak deviza elszámolású bankkölcsönt, akik „A3 nem hitelezhető” kategóriába estek forintkölcsönök esetében. /K-08/

„kizárólag forintban kevesebb embernek hiteleztek volna a bankok, hiszen kevesebb hitelképes ügyfelet találtak volna” /K-13/

Súlyosbítja ezen a téren is a bankvezetők felelősségét, hogy az indokolt, a veszélyre felhívó figyelmeztetéseket lekicsinyítették valótlan állításokkal.

Urbán szerint erre utal az is, hogy az ilyen hiteleket felvevők abból a mintegy egymilliós rétegből kerülnek ki, akik az átlag feletti legális keresettel rendelkeznek. /I-32/

4.

A megtévesztés eleme, hogy a bankvezetők a devizakölcsönnel rendelkezőben azt a képzetet keltették, hogy az árfolyamkockázat továbbra sem jelentős, nem kell félni a devizahiteltől. Súlyos gondatlanság terheli az állami vezetőket azért, hogy a nemzetközi figyelmeztetéseket nem hozták nyilvánosságra, nem figyelmeztették a lakosságot.

PSZÁF 2008:

Nem valószínű azonban, hogy hosszabb távon Nyugat-Európa mentes maradhatna az észak-amerikai gazdaságot sújtó nehézségek hatásaitól. A valuta-, kötvény- és részvénytőzsiacokon azonban az elkövetkező év során is a szokásosnál jelentősebb mértékű volatilitásra lehet számítani.

A forinthelekhez képest változatlanul igen jelentős kamatlőny miatt folyamatosan növekszik a devizahitelek aránya, aminek révén emelkedik a banki ügyletek fedezetlen árfolyamkockázatából adódó közvetett hitelkockázat is. /H-13/

A devizahitelek ugyanis csak akkor lehetnek olcsóbbak, ha a denominációs pénznem (pl. EUR vagy CHF) nem értékelődik fel a forinttal – mint bázis- vagy referencia pénznemmel – szemben annyira, hogy ezt kompenzálja. Ha a bázis- és a hitelpénznem kockázati jellemzői egybeesnének, akkor teljesülne a fedezetlen kamatparitás (uncovered interest parity – UIP), vagyis a várható hozamok és hitelterhek a várt árfolyamváltozás révén nemzetközileg kiegyenlítődnek, a piac által várt és a határidős árfolyam egybeesik. Ez más megfogalmazásban azt is jelenti, hogy a magasabb kamatú pénznemben is olcsóbbnak bizonyulhat eladósodni, ha az illető pénznem elegendő mértékben gyengül a hitel futamideje alatt.

Hazánkban jelenleg ugyanis épp az új hitelek felvétele révén folyamatosan újratermelődő devizakínálat az egyik fontos oka annak, hogy nem következik be az utólagos hozamkiegyenlítődést eredményező forintleértékelődés. A devizaadósokra az egyik legnagyobb veszélyt épp az jelentené, ha ezen hitelek kereslete hirtelen és jelentős mértékben visszaesne. /G-09/

2006 március elején a devizahitelezés kockázatára hívja fel a figyelmet a Standard & Poor's, a világ legnagyobb hitelminősítője és több londoni bank, elemző.

A Standard & Poor's szerdai londoni elemzése szerint a cég is aggályosnak találja a devizaalapú hitelek állományának gyors növekedését, mivel ez forintgyengülés esetén devizakockázatnak teszi

ki az adósokat. A Standard & Poor's ezért valószínűsíti, hogy valamilyen szabályozó intézkedést be fognak vezetni a devizahitel-állomány növekedésének korlátozására, áll az elemzésben. /I-17/
a forint júniusi gyengülésének hatása meghaladta a hazai és a devizakamatok különbözetét, és további árfolyamvesztés már komoly bajt okozhat a magyar magánadósok és a bankok körében. /I-19/
Még nem lehet ugyan "közép-európai pénzügyi válságról" beszélni, azonban valós annak a lehetősége, hogy egy ilyen válság a következő 12 hónapban bekövetkezhet. "Ha és amikor ez megtörténik", annak "kellemetlen" gazdasági következményei lesznek, /I-19/

2006 tavaszán az MNB beszámol arról, hogy a környező országok milyen lépnek fel a rendkívül kockázatos devizahitelezéssel szemben /I-21/

Rendkívül cinikus volt Binder István a PSZÁF szóvivője:
a hazai adósságráta a lakossági jövedelemhez képest 2006 végén 47 százalékos volt. Az Egyesült Államokban 145, az eurótérségben 100 százalék körüli ez az érték, s a miénknél jobban eladósodott lakosság mégis tudja törleszteni a tartozását... Jelenleg az ügyfelek nagy része úgy ítéli meg, hogy a devizahitel még az árfolyamkockázattal együtt is olcsóbb, mint a forint... Egyes, könnyelmű kölcsönfelvevők talán igen, de a lakosság nem fog csődbe menni. /I-24/

A forint gyengülése miatt nem kell súlyos következményektől tartaniuk sem a devizaalapú hitelt felvevőknek, sem a bankoknak. Nyers Rezső az MTI-nek elmondta: nem számolnak azzal, hogy a forintárfolyamban lényeges elmozdulás következhet be. A törlesztő részlet lényeges növekedése Nyers Rezső szerint okozhatna problémát, erre azonban nem számítanak, ahogy az árfolyam lényeges növekedésére sem. Ha az adott deviza árfolyama a hiteltörlesztés időpontjában magasabb, mint a felvétel időpontjában volt, a törlesztő részlet természetesen emelkedik, ez azonban nem okoz elviselhetetlen terheket a lakosságnak - mondta a főtitkár. /I-18/

Csányi Sándor szerint túlzóak az állami aggodalmak a devizaalapú, és különösen a jen alapú hitelezés kockázataival kapcsolatban. Urbán László, a bank vezérigazgató-helyettese valószínűtlennek nevezte, hogy a forint árfolyama olyan szintre gyengüljön, ami már jelentős hatással lehetne a visszafizetésre. /I-32/

Felcsuti Péter, a Magyar Bankszövetség elnöke szerint nem indokolt, de nem is lenne eredményes Magyarországon a devizaalapú hitelezés korlátozása. A bankszövetség elnöke az osztrák Erste Bank vezérigazgatójának sajtónyilatkozatára reagált. Andreas Treichl szerint Magyarországon és Romániában a devizaalapú hitelezés lassítására volna szükség, "Nem számolunk azzal, hogy jelentős forintleértékelésre kerülhet sor, ha mégis bekövetkezne, annak elsősorban külső, a világgazdaságból begyűrűző okai lennének. S mivel nem fundamentális okokból következne be, valószínűleg hamar helyre is állna az árfolyam" - hangsúlyozta a bankszövetség elnöke. - /I-33/

2008 májusában is hiába érkezik (ismét) Londonból a figyelmeztetés:

A fő aggodalom forrása az, hogy a lakossági hitelfelvevők megértik-e a devizahitelezéssel járó kockázatokat. Jóllehet a bankok tesznek erőfeszítéseket e kockázatok elmagyarázására, jó eséllyel csak az igazán magas szintű szakértelemmel bíró lakossági ügyfelek képesek teljes képet alkotni ezekről, a

többiek egyszerűen csak a vonzó kamatszinteket nézik. /I-34/

A bankszövetség elnöke nem tart attól, hogy a hiteladósok fizetési nehézségek miatt tömegesen veszthetnék el ingatlanjaikat. /I-35/

A 2008 őszen azonban a bankrendszer még mindig nyugtatja a lakosságot:

A konkrét számítások azt mutatják, hogy az elmúlt egy év alatt a lakáscélú jelzáloghitelek esetében határozottan a devizaalapú hitelt felvevők jártak jobban, és - figyelembe véve a legutóbbi változásokat is - az induló törlesztőrészeket összehasonlítva is a devizahitel törlesztőrésze az alacsonyabb. /I-38/

Mi úgy ítéljük meg, hogy az ügyfelek többsége akkor is képes visszafizetni a hitelt, ha negatív fordulat következik be az árfolyamokban. A tapasztalataink jók, az ügyfelek tudják kezelni a kockázatokat. Nem gondoljuk, hogy elértük azt a szintet, amikor már nem lehet tovább emelni a devizahitelezés szintjét. /M - 13/

2010. szeptemberében még állami vezető is még mindig nyugtatja a lakosságot:

Cséfalvy Zoltán: Átmeneti a forintgyengülés Cséfalvy Zoltán szerint a svájci frank árfolyamszintje nem ad okot az aggodalomra. "Normálisnak tekinthető az árfolyamok hasonló jellegű mozgása. Korábban is nagyon sokszor az mozgatta a forintot, hogy mi történik Amerikában, illetve a globális piacon. /I-41/

2013-ban is a nyugtatás volt a bankvezetők célja:

Amit azonban ne feledjünk el: a devizaalapú jelzálog-hitelezés végső és számszerűsíthető eredményét mindenki csak a futamidő végén számolhatja majd ki! /M - 04/

5.

A megtévesztés eleme, hogy a devizakölcsönnel rendelkezőben azt a képzetet keltették, hogy a CHF bankkölcsön, ugyanolyan biztonságos (illetve ugyanolyan kockázatos), mint az EUR bankkölcsön.

A lakosságot a kockázatosabb CHF bankkölcsönök felé terelték.

A svájci frank a világgazdaság talán legismertebb „menedékvalutája” (safe haven). /G -10/

A CHF és az EUR árfolyamának grafikonja párhuzamos (nincs különbség) /J – 05/

További - bár a megkérdezett szakemberek szerint nem túl jelentős - kockázatot rejt a svájci frank alapú hitel felvétele az euró alapúval szemben. /I-06/

Kisebb járulékos költségek, a CHF kölcsön esetében, mint a EUR kölcsön esetében. /M-14/

Annak igazolása, hogy a bankoknak jobban megérte deviza-bankkölcsönt nyújtani mint forint-bankkölcsönt:

Az összeállítás ismerteti: az idén június elején a használt lakások vásárlására felvehető támogatott hitelek költsége 10-11 százalékra nőtt, az új lakások vásárlásához, építéséhez nyújtott hitelköltség 8-9 százalék, míg a piaci forintbitelek esetében eléri a 17-18 százalékot. Ezzel párhuzamosan a bankrendszeri teljes kamatmarzs 1,8-3,2 százalékra csökkent. A bankok a devizaalapú termékeknél ennél csaknem kétszer nagyobb, átlagosan 5 százalék körüli marzsot realizálnak... /B-06/

Az OTP összehasonlító táblázatai pontosan megmutatják. /E-17/

A bankok kamateredményei pontosan megmutatják. /A -10/

7

Annak vizsgálata, hogy van-e deviza, azt át kell-e váltani és egyáltalán a bank nyer-e azon, ha gyengül a forint?

Az árfolyamrés kérdése több okból is nagy jelentőségű. A vételi-eladási árfolyam alkalmazása jelentős költséget jelent az adósoknak és hatalmas bevétel a bankoknak. Ezt a költséget azonban nem tüntették fel a bankok a szerződésekben, így ezek a kölcsönszerződések semmisek, mert nem tartalmazzak minden költséget. Ha ténylegesen beszerezték a bankok a devizát, akkor azt át kellett váltaniuk forintra. Ha nem volt pénzváltás akkor, devizát sem szereztek be a bankok. Ha nincs deviza forrás, akkor költséget sem lehet devizában felszámolni.

4.§ (3) A Hpt. 210. §-a a következő (5a) bekezdéssel egészül ki:

„(5a) A fogyasztóval kötött deviza alapú hitel-, vagy kölcsön szerződések esetében a pénzügyi intézmény kizárólag azokat a költségeket és díjakat számíthatja fel devizában, amelyek az adott szerződés teljesítésének és fenntartásának érdekében a deviza forrás megszerzésével közvetlenül kapcsolatban állnak, ide értve a kamat jellegű kezelési költséget.

(2011. évi CXVI. törvény az otthonvédelemmel összefüggő egyes törvények módosításáról – a törvényt az országgyűlés 2011.09.19.-én fogadta el).

Ha nincs deviza, akkor a kölcsön tárgya sem lehet deviza és ez esetben a szerződések forintkölcsön szerződések. Ha nincs deviza, akkor a bankoknak nyereségük származik akkor, ha gyengül a forint.

Mint látható, ebben a kérdésben rendkívül nagy még ma is az ellentmondás.

Nincs devizaváltás

jogerős bírósági ítélet szerint /D-03/

a Kúria szerint, /D-04/

a PSZÁF elnöke, Szász Károly szerint, /D-06/

a PSZÁF tájékoztatók szerint, /D-07/

Van deviza és van pénzváltás

Száz János szerint, /C-09/

Államadósság Kezelő Központ /F-08/

A PSZÁF 2006-os és 2008-as kiadványa egyrészt azt írja, hogy „át kell váltani forintra”, majd pár sorral lejjebb a bank „mintha megvásárolná az ügyféltől azt a devizaösszeget, amelynek ellenértékét forintban kifizeti” /D-07/

Az MNB tanulmányok szerint „a hazai bankok az elmúlt években a devizahitelezést nagyrészt forintforrásból finanszírozták.” /D-09/

A bankok nem devizát szereztek be, hanem szintetikus devizát (swap ügylet keretében). „A devizaforrás közvetlen és szintetikus előállításuk egymást ki is egészítheti, nem feltétlenül jelentenek egymást helyettesítő finanszírozási lehetőséget.” /E-03/

Az MNB tanulmány szerint a bankok „a devizahitelek esetében az ügyfeleknek ténylegesen devizában nyújtanak hitelt, a devizaalapú hitelek esetében az ügyfelek számára (és javára) forintra váltják a devizát.” /E-14/

Az ügyészség munkatársainak lesz a feladata annak a kiderítése, hogy milyen stratégiát folytattak a bankok?

Az első stratégia „a devizaliquiditás-kezelés: Egy FX-swap ügylet önmagában történő kötése – ügyletiránytól függően – tekinthető forintfedezet melletti devizahitel-felvételnek, ill. devizafedezet melletti forinthitel-felvételnek.” /E-08/

A második stratégia a határidős árfolyam-pozíció felvétele spekulatív vagy fedezeti céllal. /E -09/

Az Államadósság Kezelő Központ is két stratégiát említ. /F-08/ /F-09/

Éveken keresztül állítja az egész bankszektor, hogy a forint árfolyama tekintetében semleges helyzetben vannak a bankok. Aztán egyszer csak, amikor a forint erősödik, a Bankszövetség elnöke kifakad: *Felcsuti Péter, a Magyar Bankszövetség elnöke kiemelte: a forint erősödése rontja a magyar bankszektor teljesítményét, hiszen a magyarországi hitelintézetek napjainkban már elsősorban devizában hiteleznek, miközben a megtakarításokat forintban őrzik. Az erősödő forint tehát csökkenti a kereskedelmi bankok nyereségességét - húzta alá az elnök. a forinterősödés negatívan hat a hitelezés teljesítményére, gyakorlatilag "leértékeli a devizamarketsokat".* /I-35/

Ha az erősödő forint csökkenti a bankok nyereségét, akkor a bank nincs semleges helyzetben. Ha az erősödő forint csökkenti a bankok nyereségét, akkor minden bizonnyal a gyengülő forint növeli a bankok nyereségét.

Nagy Márton állítása:

Nagyon sokan elkezdtek azt támadni, hogy a devizahitel mögött nincs is deviza, hiszen az forintban lett nyújtva. Forintban kapta meg az ügyfél, és hát az egy forint hitel. Nem.

A másik eset amit megtámadtak, hogy nagyon sok esetben forintforrás volt mögötte, betét, lakossági betét, miközben a másik oldalon deviza eszköz van, hát akkor hogy lehet, hiszen Ő forintban folyósította? Forint kölcsön, hiszen forintot adott a háztartásnak. Az állítás az, hogy nem!

Az a lényeg, hogy devizaforrást kétféleképpen lehet előállítani, vagy úgy, hogy devizát veszek fel külföldről, vagy úgy hogy forintot veszek fel belföldről, de mögé teszek egy swap, egy határidős ügyletet és szintetikusán állítom elő. Nagyon fontos a szó, szintetikus. Ez azt jelenti, deviza van mögötte, csak szintetikusán van mögötte deviza. Itt is deviza volt mögötte, és ugyanúgy akik forintbetétből finanszírozta, deviza eszközeit szintetikusán előállította, de ugyanúgy konverziós szolgáltatást nyújtott. Elfelejtette beleírni a szerződésbe, valójában végezte. /J-06/

ezek mögött a hitelek mögött, egy biztos, nem volt svájci frank fedezet. Az nem volt. /J-20/

8.

Annak igazolása, hogy bankok a deviza betétgyűjtés (deviza forrás) helyett a szintetikus deviza előállítását azért választották, mert ez nagyobb hasznot hozott számukra.

„A szintetikusán előállított devizaforrás költsége mintegy 3 százalékponttal lehetett alacsonyabb a piaci devizakamatoknál.” /E-16/

„az FX-swapok alkalmazása akár 3-3,5 százalékpontnyi kamatmegtakarítást is jelenthetett a válság előtt is. A subprime válság kibontakozását követően ez a piaci felár még jelentősen (mintegy 100-150 bázisponttal) emelkedett.” /E-18/

9

A per indítás és a perek folytatásának akadályozása, gátlása.

A forintosítás bankrendszerterhelő költségeinek és az értelmetlen, a bankrendszer számára rengeteg költséget jelentő devizahitel perek számának folyamatos növekedésére tekintettel méltányosnak gondoljuk, hogy a bank által nyújtott kedvezmények igénybevételének az is a feltétele lehessen, hogy az ügyfél a korábbi, a forintosítást megelőző jogviszonyt megerősítse, és lemondjon a korábbi szerződéses jogviszony, vagy annak egyes elemei megtámadásának jogáról. /L-04/

„nem terjesztettek elő kellő, alkotmányjogi érvekkel alátámasztott indoklást”. /L-07/

Az elszámolási értesítő és a részletes elszámolás felépítését és tartalmi elemeit úgy állapították meg, hogy nehezen érthető és átláthatatlan legyen. /L-08/

Perek felfüggesztése /L-08/

P – ügyészégi feljelentésem - 2011

A Fővárosi Főügyészség 2011. –i határozatában a csalás büntette és más bűncselekmények miatt feljelentésemet elutasította. Pontosabban fogalmazva azt a panaszomat utasította el, amit azért tettem, mert a XVIII. és XIX. kerületi Ügyészség a feljelentésemre elutasító határozatot hozott. A Fővárosi Főügyészség mindenféle vizsgálat nélkül megállapította, hogy „nem bűncselekmény” amit a feljelentés tartalmaz. Így már, ellentétben a kerületi ügyészséggel nem a „gyanú hiányzik” lett az elutasítás indoka, hanem magának a bűncselekmény hiánya.

A határozat ellen sértettek panaszt jelentettek be, melyben fenntartották a feljelentésükben foglaltakat. Álláspontjuk szerint a kerületi ügyészség nem vizsgálta súlyának megfelelő mélységben az általuk feltárt jogsértéseket. Erre tekintettel kérték, hogy a főügyészség ismételten vizsgálja meg a rendelkezésre álló adatokat.

A feljelentés azonban semmilyen olyan konkrét adatot nem tartalmaz, mely azt támasztaná alá, hogy az Erste Banknak már a szerződés megkötésekor az volt a szándéka, hogy jogtalan haszonszerződésre törekedve tévedésbe ejtse az ügyfeleit, és részükre kárt okozzon.

A kizárólag a pénzpiaci közgazdasági szabályzat szerint működő, és így profitorientált banknak sem rövid, sem hosszú távon nem lehet az érdeke, hogy az adósok tömegesen ne tudjanak eleget tenni a fizetési kötelezettségüknek.

A sértettek az adott banki hitelajánlat, az általános szerződési feltételek és egyéb tájékoztatások ismeretében döntöttek el, hogy megkötik a bank által kínált feltételekkel a kölcsönszerződést.

A főügyészség 2011-es felületes munkáját bizonyítja, hogy Általános Szerződési Feltételekre (ÁSZF) hivatkozik, miközben a devizakölcsönök esetében az Erste bank egyáltalán nem dolgozott ki ÁSZF-et. A bank az adott és tervezhető gazdasági körülményekre vonatkozó tájékoztatást az ügyfelek részére kellő mértékben megadta, felhívta figyelmüket a kamatkockázatokra is.

A főügyészség 2011-es felületes munkáját bizonyítja, hogy az elszámolás kapcsán a bank összesen 13.390,27 CHF –ot tisztességtelenül számolt költséget számolt ki. Ez az az összeg, amivel a bank minket előre megfontoltan szándékosan becsapott.

I. Elszámoláshoz kapcsolódó információk

Az Elszámolási törvényben előírt kötelezettségünknek eleget téve újraszámítottuk a fenti számú szerződés alapján fennálló fogyasztói kölcsöntartozást, amelynek végeredményét az alábbi táblázatok tartalmazzák.

Az elszámolás eredményeképpen az elszámolás pénzügyi teljesítésének napjával megállapított, tisztességtelenül felszámított összeg:

	Összeg	Devizanem
Tisztességtelenül felszámított összeg:	13 390,27	CHF

A forintosítási árfolyammal számolva ez az összeg 3,4 millió forint.

13.390,27 CHF x 256,47 HUF/CHF = 3.434.203 HUF

Ez az összeg a 17 millió forint kölcsön összegnek a 20%-a.

Ismert tehát az az összeg, mellyel az Erste Bank egyetlen egy szerződéssel megkárosított csupán azzal hogy a Kúria szerint tisztességtelenül számolt a vételi és eladási árfolyammal, és emelte tisztességtelenül a kamatlábat. Ebben az összegben nincs benne, hogy a kamatlábakat az Erstének nem emelnie, hanem csökkentenie kellett volna a szerződés szerint, a szerződéskötést megelőző tájékoztatás szerint és a gazdasági összefüggések szerint.

„Az nem eredményezheti a büntető jogi felelősségre vonást, hogy a szerződéskötést követően utóbb bekövetkező lényeges változás, azaz a gazdasági válság hatása az árfolyamokra az előre kiszámítható és közgazdaságilag reálisan kalkulálható mértéket meghaladta.”

A tényleges információk elhallgatása és valótlan információk adása nem a „szerződés kötést követően következtek be”.

Jelen feljelentésemben állítottam és megkérdőjelezhetetlen módon igazoltam, hogy pl. a 2014 év végi CHF árfolyam pontosan az „előre kiszámítható és közgazdaságilag reálisan kalkulálható mértékben” változott, azt (nagyon rövid időket leszámítva) nem haladta meg. A CHF árfolyamának az alakulása nem a „gazdasági válság hatása”. Egyszerűen az történt, hogy az a nagyon jelentős forint felülértékeltség, ami fenn állt akkor is, amikor az Erste Banktól felvettük a kölcsönt, megszűnt.

Egy multinacionális, Európa egyik meghatározó a „pénzpiac közgazdasági szabályai szerint működő és így profitorientált bank” nagyon pontosan tud számolni, elemezni és tervezni. Ha nem így lenne, akkor nem foglalna el olyan vezető szerepet sem Magyarországon, sem Európában, mint amilyent betölt.

„A sértettek a feljelentésükben részletesen elemzik a bankkal kötött szerződés elemeit, a szerződés létrejöttének körülményeit, melyek álláspontjuk szerint azt tükrözik, hogy a bank eljárása összességében tisztességtelen volt, melyet leginkább az egyoldalú szerződésmódosítások támasztanak alá. Megítélésük szerint a bank a szerződéses feltételeivel és tájékoztatásával a hiteltermék vonatkozásában megtévesztő kereskedelmi gyakorlatot folytatott.”

Az hogy a bankok rendszerszintűen visszaéltek az egyoldalú szerződésmódosítás lehetőségével, a Magyar Állam és a bankok között közt lefolytatott perek bizonyítják. Az ügyészségek által indított perek bizonyítják, A bankok perek tucatjaiban sem tudták azt a vélelmet megdönteni, hogy a szerződésekben a kamatkockázatról az ügyfeleiket megfelelően tájékoztatták.

Amennyiben a polgári peres eljárásban megállapítást nyer, hogy a bank által alkalmazott szerződési feltételek tisztességtelenek, illetve jó erkölcsbe ütköznek, önmagában ez sem alapozza meg a család bűncselekménye miatti felelősségre vonást még akkor sem, ha a jogsértés kirívóan súlyosnak minősül.

Ennek a megítélést talán rá kellett volna bízni a bíróságra, mivel az ítélethozatal a bíróság és nem az ügyészség feladata.

Ehhez olyan konkrét többletkörülmény fennállta szükséges, mely azt támasztja alá, hogy a tisztességtelen illetve jó erkölcsbe ütköző szerződés megkötésekor a bankot a jogtalan haszonszerzés vezette és emiatt ejtette tévedésbe a vele szerződő felet, mellyel részére kárt okozott.

Mi más vezérelhette a „profitorientált bankot” más, mint a haszonszerzés. Tény, hogy haszonszerzés megtörtént, hiszen a kölcsön összege 20%-ával a bank ténylegesen megkárosított engem. Ami nekem kár, az a banknak jogtalan haszonszerzés. A tisztességtelenségnek már a szerződéskötéskor fenn kell állnia, különben nem lehet tisztességtelenségről beszélni. Mi másért kötne tisztességtelen szerződést a bank, ha nem haszonszerzés végett?

Jelen esetben ez utóbbira utaló körülmények nem állapíthatók meg, így a feljelentés büntetőeljárás megindítását nem eredményezheti.

Az uzsora bűncselekményt a törvény 2009. március 1. napjától rendeli büntetni... A sértettek által megjelölt kölcsönszerződés megkötésére azonban 2007 évben került sor.

A rendelkezésre álló adatok alapján egyéb iránt azt sem támasztja alá konkrét körülmény, hogy a banknak már eleve az lett volna a célja, hogy különösen aránytalan mértékű ellenszolgáltatást tartalmazó megállapodást kössön.

Tájékoztatom egyúttal a sértetteket arról, hogy a kerületi ügyészség és a főügyészség kizárólag az átaluk becsatolt iratok alapján hozta meg döntését, egyéb iratok az ügyben nem állnak rendelkezésére. 2011. december 20.”

Az „ügyben egyéb iratok nem állnak rendelkezésre”, mivel semmilyen vizsgálatot, nyomozást az ügyészség nem végzett. Jelen feljelentés alapján megállapítható, hogy a szükséges vizsgálatokat és a bizonyítékok beszerzését én végeztem el az elmúlt közel öt évben. A további munka már az ügyészség munkatársaira vár.

R - Ügyészség mint felperes

Az ügyészségek éveken keresztül perelték be a bankokat a bíróságokon. Dr. Fazekas Géza mb. főosztályvezető helyettes ügyész, sajtósóvivő 2013. december 3.-án kérdéseimre többek között az alábbi választ adta (K.2898/2013.)

Az ügyészségre nem telepít a törvény a hitelintézetekről és pénzügyi vállalkozásokról szóló törvény alá tartozó szervezetek, személyek és tevékenységek felügyeletével kapcsolatos hatáskört, ebből következően az ügyészségnek nincs arra lehetősége, hogy pénzügyi intézetek tevékenységét ellenőrizze, vizsgálja.

Az ügyészség hatásköre a beadványban említett ügyek körében arra terjed ki, hogy az ügyész a Polgári Törvénykönyv módosításáról és egységes szövegről szóló 1977. évi IV. törvény hatálybalépéséről és végrehajtásáról szóló 1978. évi 2. tvr. (Ptk. II.) 5. §-ának a) pontja alapján keresetet indítson a fogyasztói szerződés részévé váló általános szerződési feltételbe foglalt tisztességtelen kikötés érvénytelenségének megállapítása iránt.

A perindítás megfontolására abban az esetben kerülhet sor, ha kérelemből vagy más forrásból – különösen törvénysértésre utaló jelzésből, hatóság határozatából – ilyen kikötés alkalmazására utaló adat jut az ügyész tudomására: ebben az esetben az ügyészségről szóló 2011. évi CLXIII. törvény (Ütv.) 26. §-ának (2) bekezdése szerint beszerzi a perindítást megalapozó adatokat és ezek birtokában dönthet a perindításról.

A 2008. január 1-je és 2013. november 27-e közötti időszakban a Főügyészségek 28 darab keresetet indítottak pénzügyi intézmények ellen fogyasztói szerződés részévé váló általános szerződési feltételbe foglalt tisztességtelen kikötések érvénytelenségének megállapítása iránt.

A perindításra okot adó körülmények, kikötések igen változatosak voltak. 2013. november 27-ig 27 eljárás fejeződött be jogerősen: a befejezett perekben meghozott határozatok a bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény 163-166. §-okban foglalt keretek között nyilvánosak, illetve azokat a Polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény 119. §-ának (7)-(9) bekezdéseiben foglaltak szerint lehet megismerni.

A Ptké. II. 5/B. §-ának (1) bekezdése szerint abban az esetben, ha a bíróság a tisztességtelen általános szerződési feltétel érvénytelenségét a feltétel alkalmazójával szerződő valamennyi félre kiterjedő hatállyal megállapítja, úgy az igény érvényesítőjének kérelmére ítéletében elrendelheti, hogy a kikötés alkalmazója saját költségére a kikötés érvénytelenségének megállapítására vonatkozó közlemény közzétételéről gondoskodjon. A közlemény szövegéről és a közzététel módjáról a bíróság dönt. A közleménynek tartalmaznia kell az érintett kikötés pontos meghatározását, tisztességtelenségének megállapítását, valamint az e jellegét alátámasztó érveket. A jogszabályi rendelkezés szerint közzététel alatt érteni kell különösen az országos napilapban és az internet útján történő nyilvánosságra hozatalt.

A 2008-2013. évi időszakban a bíróságok 7 esetben kötelezték a pénzügyi intézményt közlemény közzétételére.

A közzététel megtörténtét a Főügyészségek ellenőrizték. Az ügyiratok a nyomtatott sajtóban történt közzététel megtörténtével kapcsolatos adatokat tartalmazzák.

Az internet útján történő közzétételre három esetben kötelezték az alpereseket: egy esetben az alperes a honlapjáról kinyomtatott időbélyeggel ellátott közlemény megküldésével igazolta a közzétételt, egy esetben a közlemény jelenleg is elérhető az alperes honlapján, egy – jogerősen idén bejeződött ügyben – pedig a közzététel ellenőrzése folyamatban van.

Az ügyészség közérdekvédelmi tevékenységét nyilvántartó programban „deviza és forintkölcson ügylet” vagy ezzel egyenértékű ügyszó megjelölés nincs. A Legfőbb Ügyészségre érkezett fogyasztói kölcsönszerződés érvénytelenségét kifogásoló és a Főügyészségekre utóbb áttett kérelmeket a Közérdekvédelmi Főosztály Ügykezelő Irodája – a tárgyuktól függően – „általános szerződési feltétel” vagy „kötelmi jogviszony” ügyszóval iktatja.

Kizárólag az ilyen tárgyú irattárazott kérelmek egyenkénti áttekintésével lehetne megállapítani azt, hogy a kérelmek közül hány darab kapcsolatos „deviza és forintkölcson” üggyel (azaz forint vagy deviza alapú fogyasztói kölcsönszerződéssel).

Mindez ugyanakkor meghaladja a közérdekű adatok szolgáltatására vonatkozó kötelezettséget.

A Megyei (Fővárosi) Főügyészségek 2013. november 27-i adatközlése szerint a közérdekvédelmi ügyszakban 24 darab olyan kérelem elbírálása volt folyamatban, amelynek benyújtója bármilyen okból fogyasztói kölcsönszerződés érvénytelenségét kifogásolta.

A Megyei (Fővárosi) Főügyészségek 2013. november 27-i adatközlése szerint kilenc esetben vizsgálják a Megyei Főügyészségek pénzügyi intézmény által alkalmazott, fogyasztói szerződés részévé váló általános szerződési kikötés érvénytelenségének megindítására irányuló keresetindítás esetleges indokoltságát.

Határozottan javaslom, hogy az ügyészség indítson polgári bíróságon pereket, melyekben az ügyészség vélelmezze, hogy a bankok

- árfolyamkockázat figyelembevétele nélkül állapították meg az adós képes fizetni a megemelkedő törlesztő részleteket is,
- a forint felülrértékeltségéről nem adtak tájékoztatást
- a devizahitel karakterisztikáját nem ismertették
- az emelkedő deviza árfolyam trendről nem adtak tájékoztatást
- a CHF kölcsönök jelentősen magasabb kockázatáról nem tájékoztatták az adósokat.

Javaslom egyúttal, hogy az ügyészség kezdeményezze a Kúriánál a jogegységi határozatok felülbírálatát.

S - lepke per

Érthetetlen, hogy a devizahitel szerződésekkel kapcsolatban miért nem indított ezi dáig vizsgálatot, sem az ügyészség.

Az ügyészség feladat, hogy gyanú esetén nyomozzon, ha szükséges akkor pert indítson. Aztán majd a bíróság eldönti, hogy történt-e bűncselekmény vagy sem. A döntés nem az ügyészség felelőssége.

A fentiek szellemében járt el az ügyészség a híres lepke-perben.

Gabnai Ernő kokadi erdész a saját telkén visszanyírta a cserjéket, ám ezzel állítólag kiirtott hatezer kiemelten védett keleti lápi bagolylepke-hernyót (*Arytrura musculus*).

A különleges lepkefaj egyedeinek eszmei értéke 250 ezer forint, az ügyészség ezért másfél milliárdot követelt a férfitől. A felperes ügyész keresete eredetileg 10 milliárd forintra taksálta az okozott kárt, amiből a keresetben azért kérte „csak másfél milliárd forint megfizetését, mert a lepkékben okozott legalább másfél milliárd forint kárt (6.000 egyed pusztulása) minden kétséget kizáróan bizonyítottnak vélte. A gazda Natura 2000 védelem alatt álló területén egyébként a szárazzás előtt senki nem érzékelte a lápi bagolylepke jelenlétét, a munkák után pedig elpusztult lepkéket sem találtak, így nem bizonyítható, hogy az állat az adott munkavégzés időpontjában bármilyen formában jelen lett volna az adott területen. (Forrás: ATV – Lepke per. Feljelentették az ügyvédet – 2016.05.31. valamint erdő-mező online - Jogerősen megnyerte a lepképer a másfél milliárdra perelt kokadi erdész – 2016.06.04.)

Az ügyészség meg volt győződve arról, hogy bűncselekmény történt, és végig vitte az egész lepke ügyet egészen az Ítéltábláig.

Pár évvel ezelőtt meg volt győződve például az ügyészség arról, hogy a Partiscum Takarékszövetkezet bankkölcsönszerződéshez kapcsolódó Általános Szerződési Feltétele törvénysértő, tisztességtelen. Az ügyészség az ügyet végig vitte egészen a Legfelsőbb Bíróságig (a jelenlegi Kúria elődje):

A Legfelsőbb Bíróság osztotta a másodfokú bíróságnak azt az álláspontját, hogy az általános szerződési feltételek, a blanketta szerződések alkalmazása háttérbe szorítja a tényleges piaci alku érvényesülésének lehetőségét, ezzel összefüggésben sérülhet a szerződő felek egyenjogúságának és mellérendeltségének elve, egyensúly eltolódások következhetnek be a szerződő felek jogai és kötelezettségei tekintetében, a fogyasztó kiszolgáltatottá válhat a professzionális szereplővel szemben, és mindezek miatt fokozott jelentősége van a fogyasztók védelmének.

A perbeli szerződés típus esetében ugyanis a szerződés egyoldalú, az ügyfélre hátrányos módosításának feltételeit a Ptk-hoz viszonyítva lex speciálisnak minősülő jogszabály, a Hpt. határozza meg, feltehetőleg szem előtt tartva nemcsak azt, hogy a kölcsön, hitel, illetve pénzügyi lízingszerződések tipikusan hosszútávra jönnek létre (ez más polgári jogi szerződés típusra is jellemző lehet), hanem azt is, hogy a szerződő feleken kívül álló, előre nem kalkulálható tényezők, körülmények a más típusú polgári jogi szerződésekhez képest általában nagyobb gyakorisággal, jelentősebb hatást kifejtve fordulnak elő e szerződések esetén.

Csak olyan körülmények változása adhat alapot a kamat, a díj, a költség tekintetében az egyoldalú szerződésmódosításra, mely körülményeket a szerződéskötéskor is figyelembe vettek a kamat, a díj és a költség meghatározásakor és mely körülmények változása tényleges hatást gyakorol a kamat, a díj, a költség mértékére.

A bekövetkezett változásnak meg kell haladnia a normálisan vállalható üzleti kockázat mértékét, jelentéktelen, érdemi hatást nem kiváltó változás nem adhat alapot a szerződés módosítására. A módosítás mértékének arányban kell állnia a bekövetkezett változás hatásával.

(Forrás: Legfelsőbb Bíróság – Legfőbb Ügyészség -Partiscum XI. Takarékszövetkezet Gfv.IX.30.221/2011/6.szám - 2011. szeptember 27.)

Egészen biztos vagyok benne, hogy jelen feljelentés is tartalmaz olyan elemeket, melyek alapján az ügyészség feladatának érzi, hogy gyorsan és határozottan cselekedjen.

T - Rendszer problémák

Mint az eddigiekben feltárt és bemutatott dokumentumok és összefüggések mutatják, nem teljesen szokványos bűnügyről van szó. A bekövetkezett események már Magyarország társadalmi, gazdasági, állami rendjét sértik, veszélyeztetik. Csak röviden: állami hatóságok, szervek éveken át tartó felelőtlen mulasztása, a fogyasztókat hátrányosan érintő törvények, a bíróságok befolyásolása, a perindítás és a perfolytatás megakadályozás, a fogyasztóvédelmi szempontok figyelmen kívül hagyása. Megtévesztések és manipulálások sorozata, a tények és figyelmeztetések elhallgatása. Mindezek eredménye a lakosság jelentős részének anyagi ellehetetlenülése. Az ismertetett adatok pontosan szemléltetik az elmúlt évek folyamatát.

Ilyen körülmények között, mikor és miként lehet eljutni az Igazsághoz? Hogyan és mikor nyerik el a büntetteket elkövetők és segítők a büntetésüket? Egyáltalán hogyan lehet küzdeni akkor, ha a büntetteket jogegységi határozatokkal, törvényekkel fedezik? Mi a helyzet akkor, ha egyre gyengül a jogállamiság?

A jogbiztonság azonban önmagában nem teremti meg a másik fontos jogállami alapértéket, az igazságosságot.

Ez az állítás sajnos történelmi tapasztalatokra vezethető vissza. A XX. században Európában két olyan diktatórikus rendszer is létezett, amelyben emberek tömegei pusztultak el létező és érvényes jogszabályok alapján. Akár a német Harmadik Birodalomra, akár a Szovjetunióra és a többi kommunista diktatúrára gondolunk, igaz az állítás: ezekben az államokban a törvényhozás szabályos módon törvényeket alkotott, ezek a törvények azonban túlnyomórészt igazságtalanok voltak. Felmerül a kérdés: igazságosnak kell-e lenniük a törvényeknek, vagy ez a követelmény csupán a bírósági ítéletekkel szemben merülhet fel?

A kérdésre adott egyik legszebb elméleti válasz Gustav Radbruch tollából származik. A második világháborút követően megjelent „Törvényes jogtalanság és törvény feletti jog” című művében dolgozta ki a róla elnevezett formulát, amelynek kiindulópontja, hogy a pozitív, írott szabályban rögzített és a hatalomtól származó jog akkor is elsőbbséget élvez, ha tartalmilag igazságtalan és célszerűtlen. A

radbruchi formula szerint azonban, ha a tételes jognak az igazságossággal való ellentéte elviselhetetlen mértékűvé válik, azt jogtalanak kell tekinteni, s ilyenkor a törvénynek mint igazságtalan jognak az igazságosság előtt meg kell hátrálnia. Álláspontja szerint lehetetlen pontos határvonalat húzni a törvényes jogtalanság és a jogtalan tartalom ellenére még hatályos törvény közé, azonban ahol nincs törekvés az igazságosság magvát alkotó egyenlőség biztosítására, ott a törvény nemcsak helytelen jog, hanem egyáltalán a jogi jellege is hiányzik.

A jogbiztonság és igazságosság viszonyának problémája hazánkban a kilencvenes évek elején, az ún. igazságtételi törvény kapcsán merült fel. Ennek lényege az volt, hogy az elévülésre vonatkozó szabályok módosításával kívánták elérni azt, hogy a kommunista diktatúra alatt elkövetett olyan bűntettek miatt is indulhasson utólag eljárás, amelyek elkövetőit akkor politikai okokból nem büntették meg. Az elfogadott törvény előzetes normakontroll-ját kérte az akkori köztársasági elnök az Alkotmánybíróságtól, amely a törvényt megsemmisítette.

A magyar Alkotmánybíróság álláspontja szerint a jogbiztonság előrébb való, mint az igazságosság. A 11/1992. (III. 5.) AB határozat szerint: „Az adott történelmi helyzetet a jogállam keretein belül és annak kiépítése érdekében figyelembe lehet venni. Nem lehet azonban a történelmi helyzetre és a jogállam megkövetelte igazságosságra hivatkozva a jogállam alapvető biztosítékait félretenni. Jogállamot nem lehet a jogállam ellenében megvalósítani. A mindig részleges és szubjektív igazságosságnál a tárgyi és formális elvekre támaszkodó jogbiztonság előbbre való.” Ez azonban további kérdéseket vet fel: vajon meddig érvényesülhet egy igazságtalan jogszabály, vajon nem veszti-e el a társadalom a bizalmát a nyilvánvalóan igazságtalan jogrendszerben, és ha igen, meddig létezhet tovább a jogbiztonság? (Forrás: TAMOP 4.2.5 Pályázat könyvei - Balogh Ágnes, Tóth Mihály - Magyar büntetőjog. Általános rész – 2010)

A kérdés az, hogy az ügyészség a szükséges változások élére áll-e? A 10-15 éve tartó büntetőügy hatósági feltárása elkezdődik-e vagy ez a feladat majd a jövő generációra hárul?

U - Alkotmánybíróság

A devizahitelezéssel kapcsolatban már több törvény is született. Sajnos több törvényi pont is hátrányos a fogyasztóknak, a banki károsultaknak.

2016.02.16.-án nyújtottam be alkotmányjogi panaszt, aminek eleje egy összefoglalót tartalmaz. Jelen feljelentéshez mellékként csatolom az alkotmányjogi panaszomból több lényegesnek tartott részletet.

Budapest, 2016. július 14.

III.

Melléklet

Melléklet: a IV/252-1/2016 számú alkotmányjogi panasz története

Kérjük a Tisztelt Alkotmánybíróságot, hogy Abtv. 41. § (1) bekezdése alapján („ha az Alkotmánybíróság a hatályos jogszabály vagy jogszabályi rendelkezés alaptörvény-ellenességét megállapítja, a jogszabályt vagy jogszabályi rendelkezést teljesen vagy részben megsemmisíti”) semmisítse meg az „egyes fogyasztói kölcsönszerződésekből eredő követelések forintra átváltásával kapcsolatos kérdések rendezéséről szóló 2015. évi CXLV. törvény (a továbbiakban **Törvény**) 28.§ és 29.§ pontjait visszamenőleges hatállyal, mert azok ellentétesek az

- Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdése (bírósághoz fordulás joga)
- Alaptörvény 25. cikk (2) bekezdés a) pontjával (bírói hatáskör elvonása magánjogi ügyekben)

I. A megsemmisíteni kívánt rendelkezések

28.§ A Kúriának a pénzügyi intézmények fogyasztói kölcsönszerződéseire vonatkozó jogegységi határozatával kapcsolatos egyes kérdések rendezéséről szóló 2014. évi XXXVIII. törvényben rögzített elszámolás szabályairól és egyes egyéb rendelkezéseiről szóló 2014. évi XL. törvény 16. alcíme a következő 37/A. §-sal egészül ki:

*„37/A. § (1) Az **érvénytelenség jogkövetkezményének levonása során** a felek fizetési kötelezettségét a bíróság – a 38. § (6) bekezdése szerinti felülvizsgált elszámolás adatainak alapul vételével – az **e törvényben meghatározott elszámolási szabályok alkalmazásával állapítja meg.***

(2) Az elszámolás fordulónapját követően a határozathozatalig terjedő időszakban teljesített törlesztést az erre irányadó szabályok szerint a fogyasztó javára kell elszámolni.”

29.§ Az Fttv. a következő 6/A alcímmel és 15/A. §-sal egészül ki:

*„6/A. A **szerződés érvénytelensége** (részleges érvénytelenség) **iránti perekben** alkalmazandó szabályok.*

*15/A. § (1) A fogyasztói kölcsönszerződés érvénytelenségének (részleges érvénytelenségének) megállapítása, illetve az **érvénytelenség jogkövetkezményeinek levonása iránt indult és folyamatban lévő perekben e törvénynek a forintra váltást megállapító szabályait** a fogyasztónak az elszámolási törvény alapján teljesített elszámolás szerint meghatározott, deviza vagy deviza alapú fogyasztói kölcsönszerződésből eredő tartozásának összegére is **alkalmazni kell.***

(2) A fogyasztónak az elszámolás fordulónapján forintban megállapított tartozását a határozathozatalig terjedő időszakban a fogyasztó által teljesített törlesztés összege csökkenti.

(3) A fogyasztói kölcsönszerződés érvényessé nyilvánítása esetén a feleknek az elszámolási törvény alapján teljesített elszámolás eredményeként meghatározott szerződéses jogait és kötelezettségeit e törvény szabályai alapján kell megállapítani.”

II. Tények és összefüggések összefoglalása

Szükségesnek tartjuk a támadott törvényi pontokkal kapcsolatos tények és összefüggések **rendszerezett ismertetését, összefoglalását**, mivel ezek mindenképpen szükségesek jelen panasz megítéléséhez.

/1/ A Kúria a 2/2014 számú polgári jogegységi határozatában 2014. június 16.-án három nagyon fontos megállapítást tett:

„**A Kúria Polgári Kollégiuma** a deviza alapú fogyasztói kölcsönszerződések egyes rendelkezéseinek tisztességtelensége tárgyában a joggyakorlat továbbfejlesztése érdekében **meghozta a következő jogegységi határozatot:**

1. A deviza alapú fogyasztói kölcsönszerződés azon rendelkezése, amely szerint az árfolyamkockázatot – a kedvezőbb kamatmérték ellenében – korlátozás nélkül a fogyasztó viseli, a főszolgáltatás körébe tartozó szerződéses rendelkezés, amelynek a tisztességtelensége főszabályként nem vizsgálható.

E rendelkezés tisztességtelensége csak akkor vizsgálható és állapítható meg, ha **az általánosan tájékozott, ésszerűen figyelmes és körültekintő átlagos fogyasztó** (a továbbiakban: fogyasztó) számára annak tartalma a szerződéskötéskor – figyelemmel a szerződés szövegére, valamint a pénzügyi intézménytől kapott tájékoztatásra is – **nem volt világos, nem volt érthető.**

Ha a pénzügyi intézménytől kapott nem megfelelő tájékoztatás vagy a tájékoztatás elmaradása folytán a fogyasztó **alappal gondolhatta úgy, hogy az árfolyamkockázat nem valós, vagy az őt csak korlátozott mértékben terheli**, a szerződésnek az árfolyamkockázatra vonatkozó rendelkezése tisztességtelen, aminek következtében a szerződés **részlegesen, vagy teljesen érvénytelen.**

2. Az egyoldalú szerződésmódosítást lehetővé tevő szerződéses rendelkezés akkor tisztességtelen, ha az nem felel meg a fogyasztói kölcsönszerződésben pénzügyi intézmény által alkalmazott általános szerződési feltételekben szereplő **egyoldalú szerződésmódosítási jog** tisztességtelenségéről szóló 2/2012.(XII.10.) PK vélemény 6. pontjában felsorolt elveknek (**egyértelmű és érthető megfogalmazás elve; tételes meghatározás elve; objektivitás elve; ténylegesség és arányosság elve; átláthatóság elve; felmondhatóság elve; szimmetria elve**).

Ezen elvek alapján az egyoldalú szerződésmódosítás lehetőségét szabályozó szerződéses rendelkezések akkor nem tisztességtelenek, ha azok **a fogyasztó számára világosan és érthetően meghatározzák**, hogy a hivatkozott PK véleménynek megfelelő ok-listában megjelölt körülmények változásai milyen módon és mértékben hatnak ki a fogyasztó fizetési

kötelezettségére; egyben pedig lehetővé teszik annak ellenőrizhetőségét, hogy az egyoldalú szerződésmódosításra a szerződéses rendelkezések betartásával az arányosság, a ténylegesség és a szimmetria elvének érvényre juttatása mellett került-e sor.

3. A folyósításkor a pénzügyi intézmény által meghatározott vételi, a törlesztésekkor pedig az eladási árfolyamok **(különnemű árfolyamok) alkalmazása tisztességtelen, mert ezekkel szemben nem áll a fogyasztónak közvetlenül nyújtott szolgáltatás**, így az számára **indokolatlan költséget jelent**. E rendelkezések **azért is** tisztességtelenek, mert alkalmazásuk gazdasági indoka a fogyasztó számára nem világos, nem érthető, nem átlátható. A deviza alapú fogyasztói kölcsönszerződésekben szereplő vételi és eladási árfolyamok, mint átszámítási árfolyamok helyett az Magyar Nemzeti Bank hivatalos deviza árfolyama válik a szerződés részévé a Ptk. 231. § (2) bekezdésében meghatározott diszpozitív törvényi rendelkezésre tekintettel, mindaddig, amíg kógens törvényi rendelkezés nem lépett azok helyébe.”

/2/ Az 3. ponttal, az árfolyamréssel kapcsolatban mindenképpen szükséges megemlítenünk két nagyon fontos tény.

3.1 A devizahitelek szerződéskötésekor érvényben lévő Hpt. szerint „**semmis** az a fogyasztási, lakossági kölcsönszerződés, amelyik **nem tartalmazza a szerződéssel kapcsolatos összes költséget**, ideértve a kamatokat, járulékokat, valamint ezek éves, százalékban kifejezett értékét” (213.§ (1) c).. A devizahiteles szerződések túlnyomó többsége nem tartalmazta az árfolyamrés miatti költséget. Ezek a kölcsönszerződések a törvény erejénél fogva már a kölcsönszerződés aláírásakor semmisek voltak.

3.2 A törvényhozás megoldotta azt a kellemetlen problémát, hogy semmisnek kelljen kimondani a bíróságoknak a folyamatban lévő perekben több mint tízezer szerződést. **Az egész árfolyamrést tették semmissé:** „a fogyasztói kölcsönszerződésben - az egyedileg megtárgyalt szerződési feltétel kivételével - semmis az a kikötés, amely szerint a pénzügyi intézmény a kölcsön-, illetve a lízingtárgy megvásárlásához nyújtott finanszírozási összeg folyósítására a vételi, a tartozás törlesztésére pedig az eladási vagy egyébként a folyósításkor meghatározott árfolyamtól eltérő típusú árfolyam alkalmazását rendeli” (2014 évi XXXVIII. törvény 3. § (1)).

/3/ Az 2. ponttal, a hiteldíj megváltoztatásával kapcsolatban is szükséges mindenképpen megállapítani három nagyon fontos tény.

2.1 A devizahitelek szerződéskötésekor érvényben lévő Hpt. szerint „**semmis** az a fogyasztási, lakossági kölcsönszerződés, amelyik **nem tartalmazza** azon feltételeknek, illetőleg körülményeknek a részletes meghatározását, amelyek esetében **a hiteldíj megváltoztatható**, vagy ha ez nem lehetséges, az erről szóló tájékoztatást (213.§ (1) d). A devizahiteles szerződések túlnyomó többsége nem tartalmazza annak a részletes meghatározását, hogy a bank miként változtathatja meg, illetve mikor köteles megváltoztatni az ügyleti kamatlábat illetve más költség, díjelemet.

2.2 A most vizsgált jogegységi határozat 1. pontja szerint „a kedvezőbb kamatmérték ellenében viseli korlátozás nélkül az árfolyamkockázatot a fogyasztó”. A devizahitel devizájának árfolyama

és az ügyleti kamatláb tehát összefüggésben van egymással. A bankok azonban **csak az árfolyamváltozást érvényesítették** a fogyasztók felé „korlátozás nélkül”, a **kamatláb csökkentést azonban nem**.

2.3 A törvényhozás ismét megakadályozta, hogy a kölcsönszerződések semmissek legyenek: „az egyoldalú szerződésmódosítás lehetőségét tartalmazó fogyasztói kölcsönszerződés vonatkozásában vélelmezni kell, hogy tisztességtelen az annak részét képező egyoldalú kamatemelést, költségemelést, díjemelést lehetővé tevő szerződéses kikötés... (2014 évi XXXVIII. törvény 4. § (1)).

/4/ Az 1. ponttal, az árfolyamkockázattal kapcsolatban is szükséges mindenképpen megállapítani négy nagyon fontos tényt.

1.1 A devizahitelek szerződéskötésekor érvényben lévő Hpt. szerint „**semmis** az a fogyasztási, lakossági kölcsönszerződés, amelyik **nem tartalmazza** azon feltételeknek, illetőleg körülményeknek a részletes meghatározását, amelyek esetében **a hiteldíj megváltoztatható**, vagy ha ez nem lehetséges, az erről szóló tájékoztatást (213.§ (1) d). A devizahiteles szerződések megkötésekor arról, hogy a deviza árfolyamának kedvezőtlen változása, mint „körülmeny” miként hat a „hiteldíj”-ra, vagyis a törlesztő részletre, nem történt megfelelő tájékoztatás. **Megfelelő tájékoztatás alatt a valóságnak, az igazságnak megfelelő tájékoztatás értendő, és nem bármiféle tájékoztatásnak.**

1.2 A most vizsgált jogegységi határozat 1. pontja szerint „...a szerződésnek **az árfolyamkockázatra vonatkozó rendelkezése tisztességtelen**, aminek következtében a szerződés **részlegesen, vagy teljesen érvénytelen**”.

1.3 Meghatározott körülmények alapján törvényi szabályzás és a Kúria jogegységi határozata alapján is semmis azaz teljesen érvénytelen lehet a kölcsönszerződés. **A körülményeket a perekben eljáró bíróságoknak kell vizsgálnia.**

1.4 Az Alkotmánybíróságon most támadott törvényi pont a semmis, **az érvénytelen kölcsönszerződések jogkövetkezményével van kapcsolatban.**

/5/ A PJE 3. pontjánál a törvényhozás előírta az **MNB árfolyamának az alkalmazását**, a PJE 2. pontjánál pedig a változó kamatozású kölcsönszerződéseket **fix kamatozású szerződések**ké alakította át.

/6/ A PJE 1. pontjával a törvényhozás egyáltalán nem foglalkozott. A kormány úgy dolgozott ki törvényeket, úgy tárgyaltak a törvényjavaslatról a parlamentben, hogy ennek a pontnak a mélyreható vizsgálatával nem foglalkoztak. Nagy valószínűséggel semmis szerződéseket módosítottak, forintosítottak, miközben a folyamatban lévő pereket hosszú időre felfüggesztették.

/7/ Mivel erre az 1. problémára nem született törvényi megoldás, a fogyasztóknak nem maradt más választásuk, mint az hogy bíróságon, polgári peres eljárás keretében kérik a kölcsönszerződés teljes vagy részleges semmiségét a PJE 1. pontja valamint a hozzá kapcsolódó Kúriai magyarázat alapján:

„Amennyiben azonban az árfolyamkockázat korlátlan viselésének szerződési rendelkezése a fogyasztó számára **a pénzügyi intézménynek felróható okból** nem volt világosan felismerhető, illetve érthető, fennállnak a szerződés tisztességtelensége megállapításának a feltételei.

Előfordulhatott ugyanis, hogy a szerződés egyértelmű megfogalmazása, **a megfelelő tartalmú kockázatfeltáró nyilatkozat ellenére** a szerződéskötés során a pénzügyi intézménytől kapott tájékoztatás alapján **a fogyasztó alappal gondolhatta úgy**, hogy az általa viselendő árfolyamkockázat nem valós, annak nincs reális valószínűsége, vagy az bizonyos mértékben korlátozott (van egy maximuma). Ez a helyzet akkor, ha a fogyasztó az árfolyamváltozás várható alakulásáról, maximális mértékéről a pénzügyi intézménytől, annak képviselőjétől **konkrét, hitelt érdemlőnek tűnő, később azonban tévesnek, valótlannak bizonyult tájékoztatást kapott**. Ebben az esetben a szerződés a nem megfelelő **(téves, félreérthető, nem egyértelmű)** tájékoztatással érintett rendelkezése tisztességtelen, amely a szerződés **részleges vagy teljes érvénytelenségét eredményezi**. A nem megfelelő tájékoztatás tényét és azt, hogy ennek következtében a szerződés árfolyamkockázatra vonatkozó rendelkezése számára nem volt világos és érthető, **a fogyasztónak kell bizonyítania.**”

/8/ A már idézett 2014. évi XXXVIII. törvény után, arra hivatkozva született meg a 2014. évi XL. törvén. Ez a törvény az elszámolás szabályait határozta meg és ezen kívül még rendelkezett arról, hogy miként kell keresetet benyújtaniuk (illetve korábbi keresetüket módosítania) a fogyasztóknak.

„A szerződés érvénytelenségének vagy a szerződés egyes rendelkezései érvénytelenségének (részleges érvénytelenség) megállapítása iránti perekre vonatkozó szabály alkalmazásának kizárása.

E törvény hatálya alá tartozó szerződések tekintetében a szerződés érvénytelenségének vagy a szerződés egyes rendelkezései érvénytelenségének (a továbbiakban: részleges érvénytelenség) megállapítását a bíróságtól a fél csak az **érvénytelenség következményeinek alkalmazására is kiterjedően kérheti. Ennek hiányában a keresetlevél, illetve a kereset érdemben – eredménytelen hiánypótlási felhívást követően – nem bírálható el.** Ha a fél kéri az érvénytelenség vagy a részleges érvénytelenség jogkövetkezményének levonását, **meg kell jelölnie, hogy milyen jogkövetkezmény alkalmazását kéri.** A jogkövetkezményre vonatkozóan a félnek határozott kérelmet kell előterjesztenie.” (16. pont és 37. § (1)).

/9/ Korábban, a 2014 évi XL törvény elfogadása előtt, nem volt ilyen előírás, a devizahiteles fogyasztók a bíróságnál **kezdeményezhettek un. megállapítási kereseteket**, melyben nem kellett kérni jogkövetkezmény levonását. Ez a rendelkezés **kizárólag** csak a pert indító devizahiteles fogyasztókra vonatkozik.

/10/ Dr. Wellmann György a Kúria Polgári Kollégiumának a vezetője. Az új polgári törvénykönyv hatályba lépése után egy könyvben ismertette az új Ptk hozta változásokat és hasonlította össze a régi Ptk-val:

*„Az érvénytelenség jogkövetkezményeinek a rendszere az új Ptk.-ban eltérő a hatályos szabályozástól. A régi Ptk. hallgatásával szemben az új kódex az érvénytelenség általános joghatásaként rögzíti, hogy az érvénytelen szerződésre jogosultságot alapítani, és a szerződés teljesítését követelni nem lehet. Ez az a joghatás, amelyet semmisség esetén a bíróságnak hivatalból kell alkalmaznia, ami azt jelenti, hogy elutasítja a semmis szerződésre alapított keresetet. **Az új Ptk. szerint a fél a szerződés érvénytelenségének a megállapítását anélkül is kérheti, hogy az érvénytelenség jogkövetkezményeinek az alkalmazását is kérné.** A jogalkotói elgondolás szerint ugyanis **jogos igénye** a feleknek, hogy a bíróságtól kérhessék kizárólag az érvénytelenség megállapítását is, **azt követően** pedig az érvénytelen szerződéssel kapcsolatos **elszámolási vitájukat** – éppen a jó üzleti vagy egyéb kapcsolatuk megőrzése érdekében – **peren kívül, békésen rendezhessék.**”*
(Wellmann György: A szerződések általános szabályai az új Ptk.-ban – Szerződések tára - 5.3. Az érvénytelenség jogkövetkezményei)

/11/ A panaszunkban szükségesnek tartjuk kiemelve megismételni:

*„**A jogalkotói elgondolás szerint ugyanis jogos igénye** a feleknek, hogy a bíróságtól kérhessék **kizárólag az érvénytelenség megállapítását is**, azt követően pedig az érvénytelen szerződéssel kapcsolatos elszámolási vitájukat – éppen a jó üzleti vagy egyéb kapcsolatuk megőrzése érdekében – **peren kívül, békésen rendezhessék.**”*

/12/ Visszatértünk tehát a 2014 évi XL törvény elfogadása előtt helyzethez. Szükségesnek tartom megismételni:

*„**Az új Ptk. szerint a fél a szerződés érvénytelenségének a megállapítását anélkül is kérheti, hogy az érvénytelenség jogkövetkezményeinek az alkalmazását is kérné.**”*

/13/ Az ismertetett devizahiteles törvények ellen, így a kötelezően előírt jogkövetkezmény levonása ellen is **több ezer alkotmányjogi panasz** érkezett az elmúlt évben az Alkotmánybíróságra.

/14/ Az Alkotmánybíróság a 3087/2015. (V. 19.) AB végzésben 2015. november 5-én az IV/01963/2014 számú panaszban és a hozzá csatolt további 163 panaszban alábbi megállapításokat tette:

*[24] Fontos rámutatni ezzel kapcsolatban, hogy **az Alkotmánybíróság korábban már több ízben elismerte a perindítási jog és az emberi méltóság jogával összefüggésben álló egyéni autonómia alkotmányjogi kapcsolatát** [Ld. 9/1992. (I. 30.) AB határozat, ABH 1992, 59.; 1/1994. (I. 7.) AB határozat, ABH 1994, 29.; 20/1997. (III. 19.) AB határozat, ABH 1997, 85.; 96/2008. (VII. 3.) AB határozat, ABH 2008, 816.]*

[25] A perindítással összefüggésben az alkotmányosan védett önrendelkezési jog az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint alapvetően azt jelenti, hogy **az egyén maga dönthet** arról, kívánja-e az igény állapotába került alanyi jogait bíróság előtt érvényesíteni vagy sem, s a törvény keretei között értelemszerűen **azt is eldöntheti, hogy milyen jogkövetkezmény megállapítását kéri a bíróságtól.**

[26] A vizsgált ügyre vetítve mindez azt jelenti, hogy egyrészt a **fogyasztót magát nem lehet perindításra kötelezni** egy adott szerződési feltétel érvénytelensége miatt, másrészt **perindítás esetében a jogalkotó nem írhatja elő a keresetlevél tartalmát.**

Önmagában azonban az a kérdés, hogy a semmisségnek melyek a jogszabályban szabályozott, lehetséges jogkövetkezményei (pl. az eredeti állapot helyreállítása, a szerződés érvényessé nyilvánítása, esetleg részleges érvénytelenség, stb.), komplex jogalkotói és – az egyedi eset sajátosságait is figyelembe vevő – jogalkalmazói mérlegelés eredménye [vö. régi Ptk. 237–239. §§; illetve az ezt felváltó 2013. évi V. törvény a Polgári Törvénykönyvről, 6:108–115. §§, 1/2010. (VI. 28.) PK vélemény], amely kérdés a perindító alkotmányosan védett önrendelkezési jogával összefüggésben – az alkotmányjogi panaszban felhozott érvek alapján – alapvető alkotmányjogi kérdést nem vet fel.

[27] A kifejtettek alapján a vizsgált kérelem az Abtv. 29. §-ában foglalt feltételnek nem tesz eleget, ezért azt az Alkotmánybíróság az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) pontja alapján visszautasította.

/15/ Szükségesnek tartjuk kiemelve megismételni:

„perindítás esetében **a jogalkotó nem írhatja elő a keresetlevél tartalmát**”, és „a törvény keretei között értelemszerűen **azt is eldöntheti, hogy milyen jogkövetkezmény megállapítását kéri a bíróságtól**”

/16/ Most érkezünk el az alkotmányjogi panaszban támadott törvényi pontokhoz:

28.§ A Kúriának a pénzügyi intézmények fogyasztói kölcsönszerződéseire vonatkozó jogegységi határozatával kapcsolatos egyes kérdések rendezéséről szóló 2014. évi XXXVIII. törvényben rögzített elszámolás szabályairól és egyes egyéb rendelkezéseiről szóló 2014. évi XL. törvény 16. alcíme a következő 37/A. §-sal egészül ki:

„37/A. § (1) **Az érvénytelenség jogkövetkezményének levonása során a felek fizetési kötelezettségét a bíróság – a 38. § (6) bekezdése szerinti felülvizsgált elszámolás adatainak alapul vételével – az e törvényben meghatározott elszámolási szabályok alkalmazásával állapítja meg.**

(2) Az elszámolás fordulónapját követően a határozathozatalig terjedő időszakban teljesített törlesztést az erre irányadó szabályok szerint a fogyasztó javára kell elszámolni.”

29.§ Az Fttv. a következő 6/A alcímmel és 15/A. §-sal egészül ki:

„6/A. A szerződés érvénytelensége (részleges érvénytelenség) iránti perekben alkalmazandó szabályok.

15/A. § (1) A fogyasztói kölcsönszerződés érvénytelenségének (részleges érvénytelenségének) megállapítása, illetve az érvénytelenség jogkövetkezményeinek levonása iránt indult és folyamatban lévő perekben e törvénynek a forintra váltást

megállapító szabályait a fogyasztónak az elszámolási törvény alapján teljesített elszámolás szerint meghatározott, deviza vagy deviza alapú fogyasztói kölcsönszerződésből eredő tartozásának összegére is alkalmazni kell.

(2) A fogyasztónak az elszámolás fordulónapján forintban megállapított tartozását a határozathozatalig terjedő időszakban a fogyasztó által teljesített törlesztés összege csökkenti.

(3) A fogyasztói kölcsönszerződés érvényessé nyilvánítása esetén a feleknek az elszámolási törvény alapján teljesített elszámolás eredményeként meghatározott szerződéses jogait és kötelezettségeit e törvény szabályai alapján kell megállapítani.”

A hivatkozott Fttv. törvény a 2014. évi LXXVII. törvényt jelenti.

/17/ A támadott törvényi pontok tehát két másik törvényt módosítanak. A módosítás során olyan elemekkel bővül a korábban megalkotott két törvény, melyekhez hasonlókkal a módosításig nem rendelkeztek. Sem a 2014 évi XXXVIII. törvény sem pedig a 2014 évi LXXVII törvény **nem rendelkezett arról, hogy bírósági eljárást követően miként kell elszámolni abban az esetben, ha a bíró megállapítja a szerződés teljes vagy részleges érvénytelenségét.**

/18/ Lenkovics Barnabás (jelenleg az Alkotmánybíróság elnöke, korábban az állampolgári jogok biztosa) az ELTE győri kihelyezett tagozatán megszervezte a polgári jog oktatását. Ez idő tájt, 2000-ben egyetemi jegyzetet írt. Nem jogász hallgatók számára is érhetően magyarázza el az alapelveket, fogalmakat, összefüggéseket. Egy érvényes, a törvényeknek és a tisztességnek megfelelő szerződés a szerződő felekre kötelező erővel bír:

*„A szerződés kötelező erejének elve (pacta sunt servanda). A jog által elismert és az állami közhatalom erejével kikényszeríthető **szerződés ugyanúgy kötelezi a feleket** - még ha önként, szabadon szerződtek is egymással - **miként maga a törvény**. (Az elvet az európai jogfejlődésre nagy hatással bíró Code Civil 1134. §-a kifejezetten is kimondja: „A szerződésnek a felek között törvényereje van”.) Ez az elv az árutermelő piacgazdaságokban egyúttal „polgári erkölcsi” alapelv is, mely szerint **az adott szó szent, azt minden körülmények között be kell tartani. Az alapelv túlhajtása azonban** - pl. egy vis maior folytán lehetetlenült szerződés teljesítésének a kikényszerítése - **súlyos méltánytalanságot eredményezhet és az igazságosság magasabb rendű (humánusabb) alapelvébe ütközhet.**”*

(Győri Egyetemi Kiadványok - 2000 - Lenkovics Barnabás: Polgári jogi alapok – III.1.5 A szerződési jog alapelvei)

/19/ Egy érvényes, a törvényeknek és a tisztességnek megfelelő szerződést a felek módosíthatják, illetve bármelyik fél kérheti bíróságtól a szerződés módosítását, pl. arra hivatkozva, hogy a szerződéskötés óta a külső körülmények megváltoztak:

*„A szerződési igazságosság elve (clausula rebus sic stantibus). Ez az alapelv a pacta sunt servanda elvének (megj: a szerződés kötelező erejének elve) esetleges túlzott szigorát, igazságtalanságát hivatott kiküszöbölni. **A felek szerződésüket a szerződéskötéskor***

fennálló körülményekre alapozzák, minden lényeges elemét azokhoz igazítják. A leg-gondosabb mérlegelés és előrelátás ellenére is adódhatnak azonban mindkét féltől függetlenül olyan külső változások, váratlan körülmények, amelyek a szerződés teljesítését lehetetlenné, vagy **az egyik félre nézve túlzottan terhessé teszik** (természeti csapás, háború, politikai-gazdasági krízis, azaz vis maior-nak minősülő objektív okok). Ilyenkor **az a méltányos és igazságos**, hogy a szerződésben (az elérni kívánt előnyök mellett) eleve benne rejlő **kockázatot mindkét fél közösen viselje**. Az ilyen esetekre a szerződési jog számos esetben vagy a szerződés szankció nélküli megszűnését (objektív lehetetlenülés), egyoldalú megszüntetését (elállás, felmondás) vagy a megváltozott körülményekhez való hozzáigazítását (módosítás) teszi lehetővé, akár bírói úton is.”

(Győri Egyetemi Kiadványok - 2000 - Lenkovics Barnabás: Polgári jogi alapok – III.1.5 A szerződési jog alapelvei)

/20/ Jelen esetben azonban nem erről van szó! **A kölcsönszerződés már a születésétől semmis**, egyáltalán nem beszélhetünk arról, hogy külső körülmények változása miatt kellene a szerződéseket módosítani. Szükségesnek tartjuk most idézni a Kúria határozatából:
*„Ha a pénzügyi intézménytől kapott nem megfelelő tájékoztatás vagy a tájékoztatás elmaradása folytán a fogyasztó **alappal gondolhatta úgy**, hogy az árfolyamkockázat nem valós, vagy az **őt csak korlátozott mértékben terheli**, a szerződésnek az árfolyamkockázatra vonatkozó rendelkezése tisztességtelen, aminek következtében **a szerződés részlegesen, vagy teljesen érvénytelen**.”*

/21/ A „nem megfelelő tájékoztatás” egyértelműen a szerződéskötést megelőző időszakra és a szerződés tartalmára vonatkozik:

*„Ha közelebbről megvizsgáljuk a szerződéskötés folyamatát, azon belül is **több***

***„létszakaszt”,** lényegesebb mozzanatot **különíthetünk el**:*

- a) szerződési akarat elhatározás, a szerződési akarat kialakítása (mindkét fél oldalán, még egymástól függetlenül, általában joghatás nélkül);*
- b) a megformált szerződési akarat kifejezése, megjelenítése a külvilág felé szerződéskötési nyilatkozat formájában, ami már jognyilatkozatnak minősül és joghatás fűződik hozzá;*
- c) legalább két szerződési akaratnyilatkozat kölcsönössége, azaz egymásra irányultsága; és végül*
- d) **a két akaratnyilatkozat egybehangzása**, egymással való megegyezése.*

Ezek az egymásra épülő mozzanatok, melyek a szerződéskötés folyamatában kölcsönösen alakulnak, változnak, mint a szerződéskötés alapelemei együttesen szükségesek a szerződés létrejöttéhez. Ezek közül mint láttuk a második mozzanat az, ami a jog számára már hozzáférhető, azaz szabályozható.”

(Győri Egyetemi Kiadványok - 2000 - Lenkovics Barnabás: Polgári jogi alapok – III. 2.1 A szerződéskötés folyamata)

/22/ A hibás szerződések, a semmis szerződések joghatást nem fejtenek ki:

„A hibátlan, minden szempontból kifogástalan szerződéseket az állam elismeri és támogatja. Ezek a törvény erejével bírnak a felek között, kikényszerítésükhöz szükség esetén az állam közhatalmi kényszereszközt (tipikusan bírói utat) bocsát rendelkezésre. ... **Vannak olyan súlyosan fogyatékos, hibás szerződések, melyeket az állam nem ismer el, az ezekhez fűződő joghatás beállítását megakadályozza. Ezek az érvénytelen szerződések. **A törvényben meghatározott érvénytelenségi okok valamelyikének a szerződés megkötésekor kell fennállnia.**”**

(Győri Egyetemi Kiadványok - 2000 - Lenkovics Barnabás: Polgári jogi alapok – III. 2.6 A szerződés érvénytelensége)

/23/ Az érvénytelenségi oknak a szerződés megkötésekor fenn kell állnia. Az érvénytelenségi ok, a devizához kapcsolódó bankkölcsön árfolyamkockázatával kapcsolatos „nem megfelelő” tájékoztatás.

/24/ Amennyiben a pénzügyi intézmény mindenféle együttműködéstől, egyeztetéstől elzárkózik, nem csak hogy nem hajlandó a hibás szerződést módosítani, hanem párbeszédre sem hajlandó a fogyasztóval (szerződéses partnerével), akkor a fogyasztó saját jól felfogott érdekében nem tehet mást, mint bírósághoz fordul.

„A szerződés érvénytelenségének két fajtája van: a semmisség és a megtámadhatóság. A **semmisség feltétlen (ipso iure) érvénytelenség, amire bárki, határidő nélkül hivatkozhat. Megállapításához külön eljárásra (pl. megtámadásra) nincs szükség, a semmisséget a **bíróság és más hatóság hivatalból köteles figyelembe venni.** A semmisségre való hivatkozás jogáról történő lemondás maga is semmis.**

Mindezekkel szemben a **megtámadhatóság** feltételes (a megtámadás tényétől függő) érvénytelenség. **Megtámadásra csak a sérelmet szenvedett szerződő fél és az jogosult, akinek a szerződés a törvényes érdekét sérti.** Maga a megtámadás a másik félhez címzett írásbeli nyilatkozattal történik, aminek eredménytelensége esetén lehet a bírósághoz fordulni, a megtámadást a bíróság csak az arra jogosított kérelmére veheti figyelembe. A megtámadási jog csak egy éven belül gyakorolható, erről a jogról azonban írásban le is lehet mondani. Megszűnik még a megtámadás joga, ha az egy éves határidő eltelt, vagy ezen belül a jogosult a szerződést írásban megerősíti.”

(Győri Egyetemi Kiadványok - 2000 - Lenkovics Barnabás: Polgári jogi alapok – III. 2.6 A szerződés érvénytelensége)

/25/ A „nem megfelelő tájékoztatás” miatt a fogyasztó érezheti úgy, hogy a szerződéskötéskor tévedésben volt:

„Aki a szerződés megkötésekor **valamely lényeges körülmény tekintetében tévedésben volt, szerződési nyilatkozatát **megtámadhatja, ha tévedését a másik fél okozta vagy felismerhette.** Lényeges körülménynek minősülhet a másik fél személye, a szerződés tárgya (a szolgáltatás) és **a szerződés más lényeges tartalmi eleme.** Ha a felek a szerződéskötéskor ugyanabban a téves feltevésben voltak (kölsönös téves feltevés), a szerződést bármelyikük megtámadhatja.**

(Győri Egyetemi Kiadványok - 2000 - Lenkovics Barnabás: Polgári jogi alapok – III. 2.6 A szerződés érvénytelensége)

A Ptk. lényeges változtatásokat is tartalmaz az érvénytelenségi okokkal kapcsolatban, amelyek közül a legfontosabbak a következők:

A tévedés megtámadási oknál (6:90. §) a kódex megfogalmazza, hogy **a tévedés akkor vonatkozik lényeges körülményre, ha annak ismeretében a fél nem, vagy más tartalommal kötötte volna meg a szerződést.** Elhagyja a Ptk. a jogi kérdésben való tévedésre vonatkozó – feleslegesnek és bonyolultnak ítélt – külön szabályozást. Új szabállyal kizárja a törvény a tévedés miatti megtámadás jogát akkor, ha a fél a tévedését felismerhette, vagy annak kockázatát vállalta (pl. szerencseelemet tartalmazó szerződés, spekulatív ügyletek).

(Wellmann György: A szerződések általános szabályai az új Ptk.-ban – Szerződések tára - 5.1. Semmisség és megtámadhatóság)

/26/ A „nem megfelelő tájékoztatás” miatt beszélhetünk a pénzintézet szándékos megtévesztéséről:

„**Megtévesztés** címén támadható meg a szerződés akkor, ha az egyik fél tévedését **nem akaratlanul, hanem nagyon is akarva, tudatosan** okozza a másik fél és **ezzel váltja ki benne a szerződési akaratot.**”

(Győri Egyetemi Kiadványok - 2000 - Lenkovics Barnabás: Polgári jogi alapok – III. 2.6 A szerződés érvénytelensége)

/27/ Rogán Antal 2011.09.19.-én a Parlamentben a kedvezményes árfolyamú végtörlesztést lehetővé tevő törvény benyújtásakor a „megtévesztés” szót használta (a becsapás mellett):

„**ROGÁN ANTAL (Fidesz), a napirendi pont előadója:** Köszönöm szépen. Tisztelt Elnök Úr! Tisztelt Képviselőtársaim! Természetesen az első kérdés, ami felmerül az emberben, hogy milyen szükség van ezekre a törvényjavaslatokra. Szerintem a válasz evidens és egyértelmű: **azokat az embereket, akik annak idején a devizahitel felvételének a lehetőségével éltek**, kevés kivétellel, de gyakorlatilag megtévesztették és becsapták; **megtévesztették és becsapták** abban az értelemben, hogy messze **nem voltak tisztában a devizahitelek felvételének minden kockázatával.** De még ha azzal tisztában is lettek volna, minden valószínűség szerint senki nem hívta fel a figyelmüket arra, hogy azok a szerződéses konstrukciók, amelyeket aláírhattak akkoriban - és nem volt más választásuk mást aláírni -, gyakorlatilag **minden egyes kockázatot kivétel nélkül az ügyfélre hárítanak.**

Valószínűleg arra sem hívta fel senki külön egyébként a hitelfelvevők figyelmét, hogy mindezekén túlmenően nem elegendő az, hogy a devizahiteleknek magukban óriási árfolyamkockázatuk van, nem elegendő az, hogy minden kockázatot a hitelt nyújtók, tehát a bankok és a pénzintézetek a hitelfelvevők, azaz a magyar családok számára hárítanak át, ezenkívül ráadásul az akkoriban aláírt szerződésekkel ezt egyoldalú szerződésmódosítás keretében is megtehették a magyar bankok. Tisztelt képviselőtársaim, ez bizonyos értelemben Európában is egyedülálló. Ily módon, ekkora kockázatot egyoldalú szerződésmódosítással, minden kockázati elem áthárításával, azt gondolom, nincs olyan európai uniós tagállam, ahol ezt a hitelezési gyakorlatot folytatni lehetett volna.”

„Azok, akik élnek az árfolyamgát lehetőségével, kiszámítható törlesztőrészletet kapnak, pontosan kiszámíthatják, hogy egyébként mennyit kell fizetni januárban, mennyit decemberben, hogyan alakul éven belül és a következő három évben a törlesztőrészlet nagysága. Ez azonban nem jelenti azt, hogy pontosan azért, mert **a hitelt felvevők túlnyomó részét megtevesztették és becsapták**, ne kellene megnyitni a lehetőséget az előtt, hogy ebből az előnytelen szerződésből, ebből az előnytelen konstrukcióból a hitelfelvevő kiléphessen; természetesen úgy, hogy a kockázat egy részét önnönmaga vállalja. Tisztelt Képviselőtársaim! Azt gondolom, hogy az a törvényjavaslat, ami előttünk fekszik, pontosan erről szól. A kedvezményes végtörlesztés lehetősége biztosítja azt, hogy a kockázat egy részét a hitelfelvevő vállalja, más részét a bank vállalja, és ezzel egyébként ki tud lépni a szerződő fél ebből a konstrukcióból 180 forintos svájcifrank-árfolyam, 250 forintos euró árfolyam, illetve 2 forintos jenárfolyam mellett. Az a törvényjavaslat, ami élénk került, pontosan ezt írja körbe.”

/28/ Semmis a kölcsönszerződés, amennyiben alaki hibában szenved. Mint a beadványunk elején már ismertettük, a törvényhozás a semmis szerződésekből érvényes szerződést csinált, eleget téve a bankok igényeinek.

„A nagyobb értékű, fontosabb szerződéseket - célszerűségből - maguk a felek írásba foglalják, illetőleg az ilyen szerződések érvényességét jogszabály írásbeli alakhoz kötheti. Ha a szerződésre jogszabály ír elő meghatározott alakot, **az alakiság megsértésével kötött szerződés általában semmis** (alaki hiba).”

(Győri Egyetemi Kiadványok - 2000 - Lenkovics Barnabás: Polgári jogi alapok – III. 2.6 A szerződés érvénytelensége)

„Ha a szerződés írásbeli alakhoz kötött, akkor legalább a szerződés lényeges tartalmát írásba kell foglalni, és a szerződő feleknek az okiratot alá kell írniuk. Több példányban kiállított okiratok esetén elégséges az is, ha mindegyik fél a másiknak szánt példányt írja alá. **Az alakiság megsértésével kötött szerződés semmis.**”

(Wellmann György: A szerződések általános szabályai az új Ptk.-ban – Szerződések téra - 4.1. A szerződés létrejötte és tartalma)

/29/ Jelen alkotmányjogi panaszunkban támadott törvényi pont megalkotása előtt a 2014 évi XL. törvény az alábbiakat tartalmazta:

„16. A szerződés érvénytelenségének vagy a szerződés egyes rendelkezései érvénytelenségének (részleges érvénytelenség) megállapítása iránti perekre vonatkozó szabály alkalmazásának kizárása

37. § (1) E törvény hatálya alá tartozó szerződések tekintetében a szerződés érvénytelenségének vagy a szerződés egyes rendelkezései érvénytelenségének (a továbbiakban: részleges érvénytelenség) megállapítását **a bíróságtól a fél csak az érvénytelenség következményeinek alkalmazására is kiterjedően kérheti. Ennek hiányában a keresetlevél**, illetve a kereset érdemben – eredménytelen hiánypótlási felhívást követően – **nem bírálható el.** Ha a fél kéri az érvénytelenség vagy a részleges érvénytelenség jogkövetkezményének levonását, **meg kell jelölnie, hogy milyen**

jogkövetkezmény alkalmazását kéri. A jogkövetkezményre vonatkozóan a félnek határozott kérelmet kell előterjesztenie.

(2) Az (1) bekezdésben foglaltakra figyelemmel a törvény hatálya alá tartozó szerződések tekintetében a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény 239/A. § (1) bekezdése alapján, illetve a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. V. törvény 6:108. § (2) bekezdése alapján – ha annak e törvényben foglalt feltételei fennállnak – a szerződés érvénytelenségének vagy részleges érvénytelenségének megállapítása iránt indult és folyamatban lévő eljárásokban **a keresetlevelet idézés kibocsátása nélkül el kell utasítani** vagy az eljárásokat meg kell szüntetni. Nincs helye a keresetlevél idézés kibocsátása nélküli elutasításának vagy az eljárás megszüntetésének, ha a fél a szerződés érvénytelenségének vagy részleges érvénytelenségének megállapítása iránti kereseti kérelme mellett az eljárásban más kereseti kérelmet is előterjesztett; ebben az esetben úgy kell tekinteni, hogy a megállapítás iránti kereseti kérelmet nem tartja fenn. E szerint kell eljárni a felfüggesztés megszűnését követően folytatott eljárásokban is.

(3) Ha a folyamatban lévő eljárásban a keresetlevél idézés kibocsátása nélküli elutasításának már nincs helye, **az eljárást meg kell szüntetni**, ha a fél a keresetét (vizontkeresetét) a bíróság erre irányuló hiánypótlási felhívásának kézbesítésétől számított **30 napon belül nem változtatja meg, és nem kéri az érvénytelen szerződés érvénytelensége vagy részleges érvénytelensége jogkövetkezményének levonását, továbbá nem jelöli meg, hogy milyen jogkövetkezmény alkalmazását kéri.** Nincs helye az eljárás megszüntetésének, ha a fél a szerződés érvénytelenségének vagy részleges érvénytelenségének megállapítása iránti kereseti kérelme mellett az eljárásban más kereseti kérelmet is előterjesztett; ebben az esetben úgy kell tekinteni, hogy a fél a megállapítás iránti kereseti kérelmet nem tartja fenn.

17. A felfüggesztett perekre vonatkozó szabályok

38. § (1) A 2014. évi XXXVIII. törvény 16. § (1) bekezdése alapján külön törvényben meghatározott intézkedésig, de legkésőbb 2014. december 31. napjáig felfüggesztett eljárásokat a bíróság 2014. december 31. napjától külön törvényben meghatározott intézkedésig, de **legkésőbb 2015. december 31. napjáig ismételten hivatalból felfüggeszti.**

(2) E rendelkezés hatálybalépését követően a 2014. évi XXXVIII. törvény 16. § (1) bekezdését azzal az eltéréssel kell alkalmazni, hogy az eljárásokat a bíróság a külön törvényben meghatározott intézkedésig, de legkésőbb 2015. december 31. napjáig függeszti fel hivatalból.

39. § Ha a 2014. évi XXXVIII. törvény 16. §-a alapján felfüggesztett eljárásban a szerződés érvénytelenségének vagy részleges érvénytelenségének megállapítása iránti keresetet érvényesítenek **az eljárást meg kell szüntetni**, ha a fél a keresetét (vizontkeresetét) az eljárás folytatásáról szóló tájékoztatás és a hiánypótlásra szóló felhívás kézbesítésétől számított **30 napon belül nem változtatja meg, és nem kéri az érvénytelen szerződés érvénytelensége vagy részleges érvénytelensége jogkövetkezményének levonását, továbbá nem jelöli meg, hogy milyen jogkövetkezmény alkalmazását**

kéri. Nincs helye az eljárás megszüntetésének, ha a fél a szerződés érvénytelenségének vagy a szerződés egyes rendelkezései érvénytelenségének vagy részleges érvénytelenségének megállapítása iránti kereseti kérelme mellett az eljárásban más kereseti kérelmet is előterjesztett; ebben az esetben úgy kell tekinteni, hogy a fél a megállapítás iránti kereseti kérelmet nem tartja fenn.”

/30/ A támadott törvényi pont előtt a 2014 évi XL. törvény csupán az „érvénytelenség következményeinek levonását” írta elő kötelezően, ennek hiányában a kereset „nem bírálható el”. Az adósnak „meg kell jelölnie, hogy milyen jogkövetkezmény alkalmazását kéri”.

/31/ A 2014 évi XL. törvény arról is rendelkezett, hogy a felfüggesztett (több mint 12.000 per) esetében is „az eljárást meg kell szüntetni, ha a fél a keresetét (vizontkeresetét) az eljárás folytatásáról szóló tájékoztatás és a hiánypótlásra szóló felhívás kézbesítésétől számított 30 napon belül nem változtatja meg”.

/32/ A támadott törvényi pont viszont a 37/A.§ beiktatásával **előírja, hogy milyen jogkövetkezményt kell kérni:**

„37/A. § (1) Az érvénytelenség jogkövetkezményének levonása során a felek fizetési kötelezettségét a bíróság – a 38. § (6) bekezdése szerinti felülvizsgált elszámolás adatainak alapul vételével – **az e törvényben meghatározott elszámolási szabályok alkalmazásával állapítja meg.**

(2) Az elszámolás fordulónapját követően a határozathozatalig terjedő időszakban teljesített törlesztést az erre irányadó szabályok szerint a fogyasztó javára kell elszámolni.”

Az elszámolási szabály egyrészt a „Magyar Nemzeti Bank által közzétett hivatalos devizaárfolyam” használatát írja elő arra az esetre, amikor a pénzügyi intézmény nem középárfolyammal számolt, másrészt „a szerződés részévé vált kamat, költség és díj mértékének alapulvételével” kell újraszámolni az elmúlt évek befizetéseit.

/33/ A támadott törvényi pont előtt a 2014 évi LXXVII. törvény az alábbiakat tartalmazta:

„3. A fogyasztói kölcsönszerződések módosulásának közös szabályai

3. § (1) A fogyasztói kölcsönszerződés az e törvényben meghatározottak szerint **a törvény erejénél fogva módosul.**”

„6. Egyes tartozások forintban meghatározott követelésre váltása

15. § (1) A fogyasztónak a pénzügyi intézmény által felmondott - de a pénzügyi intézmény vagy a vele összevont alapú felügyelet hatálya alá tartozó pénzügyi intézmény által késedelmes követelésként még nyilvántartott, az elszámolási törvény alapján teljesített elszámolás szerint megállapított - deviza vagy devizaalapú fogyasztói jelzálogkölcsönszerződésből eredő tartozása összegét a pénzügyi intézmény 2015. február 1. napjával
a) a 2014. június 16. napja és 2014. november 7. napja közötti időszakban az MNB által hivatalosan jegyzett devizaárfolyamainak átlaga vagy

b) a 2014. november 7. napján az MNB által hivatalosan jegyzett devizaárfolyama

közüül a fogyasztó számára kedvezőbb **devizaárfolyamon forintban meghatározott követelésre váltja át.**

(2) A pénzügyi intézmény az (1) bekezdésben meghatározott **átváltásról és a tartozás annak megfelelően forintban fennálló összegéről** - a (3) bekezdésben meghatározott lehetőségre történő figyelemfelhívás mellett - **a fogyasztót az elszámolási törvény szerinti elszámolás közlésével együtt tértivevényes levélben tájékoztatja.**

(3) Ha a fogyasztó a (2) bekezdésben meghatározott tájékoztatás kézhezvételét követő 30 napon belül a pénzügyi intézménynél írásban kezdeményezi, a pénzügyi intézmény köteles a forintba átváltott követelést az (1) bekezdésben meghatározott árfolyamon az eredeti devizanemben meghatározott követelésre visszaváltani.”

/34/ A támadott törvényi pont előtt a 2014 évi LXXVII. törvény az érvényes, a „nem semmis” szerződésekre vonatkozott.

/35/ A támadott törvényi pont előtt az adósok kérhettek esetleg olyan jogkövetkezmény levonást is, mely például a 180-as CHF árfolyammal számol. Azzal az árfolyammal, mellyel élhettek 2011 végén, élhettek 2012 legelején azok, akiknek volt megtakarított pénze, vagy tudtak pénzintézettől forintkölsönt felvenni, (megfeleltek a jelentősen megszigorított feltételeknek) esetleg családi-baráti segítséget vettek igénybe.

/36/ A támadott törvényi pont után kötelező a felperes adósoknak a 256-os CHF árfolyammal számolni a jogkövetkezmény levonását:

„6/A. A szerződés érvénytelensége (részleges érvénytelenség) iránti perekben alkalmazandó szabályok.

15/A. § (1) A fogyasztói kölcsönszerződés érvénytelenségének (részleges érvénytelenségének) megállapítása, illetve az érvénytelenség jogkövetkezményeinek levonása iránt indult és folyamatban lévő perekben e törvénynek a forintra váltást megállapító szabályait a fogyasztónak az elszámolási törvény alapján teljesített elszámolás szerint meghatározott, deviza vagy deviza alapú fogyasztói kölcsönszerződésből eredő tartozásának összegére is alkalmazni kell.

/37/ Attól függetlenül, hogy a fogyasztók „tévedésben” voltak-e, attól függetlenül, hogy a pénzintézet szándékosan „megtévesztette-e” a fogyasztót, mindenképpen devizában kell elszámolni és mindenképpen 256-os árfolyamon kell a CHF összeget forintosítani.

/38/ A törvény már előre úgy mond ítéletet minden folyamatban lévő perben, hogy a bizonyítási eljárás le sem zajlott még a tárgyalótermekben. A későbbiekben példát mutatunk arra, hogy milyen következménnyel jár, ha a bíróság bizonyítási eljárás, a felek meghallgatása nélkül, egyoldalú tájékoztatás alapján hoz döntést, hirdet ítéletet.

/39/ A támadott törvényi pont a semmisség jogkövetkezményét határozza meg. A semmisség jog következményével kapcsolatban a Kúria 2015 elején nem tudott egységes álláspontot kialakítani. Véleményében részletesen ismertette a többségi és a kisebbségi álláspontot:

„3.2 Mi az eredeti állapot helyreállításának a tartalma a devizaalapú pénzkölcsön, illetve hitelszerződések esetén?

Az eredeti állapot helyreállítása tartalmának meghatározása során **a többségi álláspont szerint** a felek akaratától, miszerint olyan, a forinthitelekhez képest kedvezőbb kamatmértékű devizaalapú kölcsön-, illetve hitelszerződést kívántak egymással kötni, amelynek értelmében a kirovó és a lerovó pénznem egymástól eltér, nem lehet eltekinteni. Erre figyelemmel az érvénytelen szerződés ellenére teljesített, az eredeti állapot helyreállítása körében visszatérítendő, illetve elszámolandó szolgáltatás mértéke is a kirovó pénznem (a **deviza**) **alapján határozható meg**, a teljesítés ideje és helye szerinti átváltási árfolyam alapulvételével.

Ez a megoldás az árfolyamkockázatot lényegében a kölcsönvevőn hagyja, tekintetbe véve ezzel azt a tényt is, hogy **az árfolyam radikális megváltozása nem a szerződéskötéskor meglévő érvénytelenségi hibának, hanem az ezt követően bekövetkezett változásnak tudható be**. E megoldás azonban egyidejűleg azt is biztosítja, hogy a szerződés teljes érvénytelensége ellenére se kelljen a kölcsönvevőnek a forintkölcsönök devizaalapú szerződésekhez képest jóval magasabb forintkamatához hasonlóan az in integrum restitutio keretében visszatérítendő forintösszeg után számított egyenértéki kamatot (azaz az átlagos piaci forintkamatot) viselnie. Ugyanis e megoldás szerint az egyenértéki kamat is a tőkeösszeg meghatározásához alapul vett kirovó devizanem jogi sorsát osztja, az a kirovó tőkeösszeg devizaneméhez igazodó törvényes devizakamat.

A kisebbségi álláspont az eredeti állapot helyreállítása tartalmának meghatározása során **azt tekinti kiindulópontnak, hogy a felek által kötött szerződés teljesen érvénytelen**. Az érvénytelenség fogalma és **legfőbb jogkövetkezménye pedig az, hogy az nem alkalmas** a régi Ptk. 198. § (1) bekezdése szerint a felek által célzott **joghatás kiváltására** [vö. 1/2010. (VI. 28.) PK vélemény 2. pontja és az ahhoz fűzött indokolás]. Ebből pedig az következik, hogy függetlenül attól, hogy a kölcsön-, illetve hitelszerződés kirovó és lerovó pénzneme egymástól eltért-e, kizárólag a felek által – az érvénytelen szerződés ellenére – egymásnak ténylegesen nyújtott szolgáltatások vehetőek figyelembe. **A ténylegesen nyújtott szolgáltatás minden esetben az a forintösszeg, amelyet a felek egymás számára rendelkezésre bocsátottak**. Ezt az egymás számára rendelkezésre bocsátott forintösszeget kell tehát az eredeti állapot helyreállítása körében figyelembe venni akként, hogy a szerződés teljes érvénytelensége miatt a kölcsönadó számára nem a szerződésben kikötött ügyleti kamatot, hanem a törvényes (egyenértéki) kamatot kell megtéríteni. **Ez a megoldás az árfolyamkockázatot lényegében a kölcsönadóra hárítja**, mintha eleve forintkölcsönről lett volna szó, ám ezt kompenzálja az, hogy a kölcsönadó számára e megoldás kedvezőbb kamatrátát biztosít.

A körülményekre tekintettel a joggyakorlat egysége biztosítása szempontjából a joggyakorlat elemző csoport tagjai jelenleg **nem látnak olyan „szükséghelyzetet”**, amely azt indokolná, **hogy a joggyakorlat elemző csoport összefoglaló jelentése kapcsán**

kollégiumi vélemény kerüljön elfogadásra, vagy a fogyasztói kölcsönszerződéseket illetően újabb jogegységi eljárásra kerüljön sor. A joggyakorlat-elemző csoport tehát erre irányuló javaslatot nem tesz. Jogerős ítéletekkel lezárt értékelhető számú konkrét per hiányában pedig magának a joggyakorlat-elemző csoportnak **arra nézve nincs kompetenciája, hogy pusztán spekulatív alapon befolyásolja a joggyakorlatot.** Kúria: "Az érvénytelenség jogkövetkezményeinek alkalmazhatósága kölcsönszerződéseknél (összefoglaló vélemény)" - 2015.február 3.

/40/ Szeretnénk kiemelni, hogy a többségi vélemény „az árfolyamkockázatot lényegében a kölcsönvevőn hagyja”, a kisebbségi vélemény szerint „a felek által kötött szerződés teljesen érvénytelen... az egymásnak ténylegesen nyújtott szolgáltatások vehetőek figyelembe. A ténylegesen nyújtott szolgáltatás minden esetben az a forintösszeg, amelyet a felek egymás számára rendelkezésre bocsátottak”. **Két nagyon eltérő vélemény alakult ki a Kúrián belül, arról, hogy semmis szerződés esetén miként kelljen elszámolni: devizában vagy forintban?** A Kúria egy évvel ezelőtt (2015. eleje) nem kívánta „spekulatív alapon befolyásolni a joggyakorlatot.”

/41/ Szeretnénk kiemelni a többségi véleményből, „az árfolyam radikális megváltozása nem a szerződéskötéskor meglévő érvénytelenségi hibának, hanem az ezt követően bekövetkezett változásnak tudható be.” A már ismertetett tények alapján könnyű belátni, hogy **ez egy óriási csúsztatás, mivel nem az van felrőva a pénzintézeteknek, hogy az árfolyam „radikálisan megváltozott”, hanem az, hogy a szerződés kötés előtt és alatt tévedésbe ejtették az Ügyfeleiket, azért hogy a lehető legtöbb szerződést meg tudják kötni!** Tisztában voltak azzal, hogy **a valós ismeretek birtokában** (jelentős és tartós forint leértékelődés várható), **az ügyfelek nem a CHF elszámolású kölcsönöket választják,** hanem forint kölcsönt vesznek fel, vagy egyáltalán nem vesznek fel bankkölcsönt.

/42/ Fél évvel az imént idézett Kúriai vélemény nyilvánosságra hozása után az **ELTE ÁJK Polgári Jogi Tanszéke 2015. július 1.-én konferenciát szervezett „A fogyasztói kölcsönszerződések érvénytelenségének egyes kérdései”** címmel. A harmadik előadó Dr. Vezekényi Ursula a Kúria Polgári Kollégiumának tanácselnök bírója volt. Ő „A Kúria törekvései a fogyasztói kölcsönszerződések érvénytelenségével kapcsolatos joggyakorlat egységesítésére” címmel tartott előadást. Részletek Dr. Vezekényi Ursula előadásából: „A legnagyobb gond a hatályossá nyilvánítás kérdésköre... Az elmúlt 2 hétben mást sem csinálunk, mint hogy erről tanácskozunk, ezeknél a deviza alapú kölcsönszerződéseknél ezt hogyan kell, lehet végrehajtani. Itt rendkívül sok tényállási elem van amit figyelembe kell venni, én ezt egy nagyon bonyolult problémának tartom és az biztos, hogy sokkal kedvezőtlenebb a fogyasztó számára mint az érvényessé nyilvánítás.” **„A Kúriának ebben a kérdésben előbb vagy utóbb, de elvi álláspontját ki kell fejteni.”** „Világosan kell látni, hogy a jogkövetkezményekről felállított joggyakorlat elemző csoport nagyon nagy munkával, nagyon sok energia befektetéssel végül is nem tudott

egységes álláspontra jutni gyakorlatilag szinte semmilyen kérdésben és itt **mindenképpen egyik vagy mások megoldás mellett lándzsát kell törni és azt kell a későbbiekben megkövetelni, hogy a bíróságok alkalmazzák.**

/43/ Megállapítható, hogy arról hoztak törvényt a Parlamentben, melyről a Kúriának nem volt több hónapos munka után sem egységesen kialakult véleménye, melyben „rendkívül sok tényállási elem van amit figyelembe kell venni”. **A támadott törvény pontok „egy nagyon bonyolult problémát” oldottak meg a fogyasztók kárára.**

/44/ Ezen az ELTE-n megrendezett konferencián kiderült, hogy **alapvető dolgok nincsenek még tisztázva.** Természetesen nem az a cél, hogy jelen panasz keretében az Alkotmánybíróság döntést hozzon, a célunk az, hogy **megmutassuk, mivel jár az, ha egy bíróság (legyen az akár a Kúria is) kellő ismeret hiányában hoz döntést.** Nagy Márton a **Magyar Nemzeti Bank ügyvezető igazgatója** „A devizaalapú fogyasztói kölcsönszerződések makrogazdasági összefüggései” címmel tartott előadást. Részletek **Nagy Márton** előadásából: „Nagyon sokan elkezdtek azt támadni, hogy a devizahitel mögött nincs is deviza, hiszen az forintban lett nyújtva. Forintban kapta meg az ügyfél, és hát az egy forint hitel. Nem. Az devizahitel. Itt két probléma van. Az egyik: a bankok elkövették azt a hibát, hogy két szolgáltatást összeraktak egy szerződésben, egy devizahitel nyújtását és egy konverziót. **De ez két darab szolgáltatás, devizahitelt adott és konvertálta forintra és forintban kapta meg az ügyfél.** De ezt a két szolgáltatást sajnos nem két szerződésben szabályozta, hanem egyben.”

/45/ Lehetőség volt az ELTE-n jelenlévő hallgatóságnak kérdéseket is feltenni az előadó felé. Részlet **Dr. Vezekényi Ursula** válaszából:
„Az első kérdésre szeretnék reagálni, ez a 6/2013 PJE határozattal volt kapcsolatos. **Én szerintem az a PJE határozat azt mondja ki, igenis van szolgáltatás amit nyújt a bank, csak ez nem volt átlátható a fogyasztó számára és ezért kell az árfolyamrét tisztességtelennek tekinteni.**”

/46/ Ha elolvassuk a hivatkozott **6/2013 PJE határozatot**, akkor meglepő megállapítást olvasunk, ez a határozat kimondja, hogy **nincs pénzváltás, nincs ilyen szolgáltatás:**
„A Ptk. meghatározza azt is, hogy a kirovó és a lerovó pénznem eltérése esetén hogyan kell kiszámítani, a teljesítéskor mennyit kell az adósnak fizetnie ahhoz, hogy a kirótt tartozását teljesítse. A Ptk. 231. § (2) bekezdése szerint a más pénznemben meghatározott tartozást a fizetés helyén és idején érvényben levő árfolyam alapulvételével kell átszámítani. **Ez az átszámítás nem jelent pénzváltást,** csupán a folyósított összegnek, illetve a törlesztett összegeknek a teljesítéskori árfolyam alapján történő kiszámítását.”

/47/ Szükségesnek tartjuk kiemelni: „**az átszámítás nem jelent pénzváltást, csupán ... számítást.**”

/48/ Több százezer kölcsönszerződést módosítottak, törvényeket hoztak, miközben még az egymástól független hatalmi ágak, abban sem tudnak a mai napig megegyezni, hogy volt-e egyáltalán a „deviza elszámolású” a „deviza alapú”, vagy bárhogy is nevezzük devizához kötődő bankkölcsönök esetében pénzváltás? **Végig hallgatva az ELTE-n elhangzott előadásokat, az sem világos, hogy a vételi és eladási árfolyamok használata miért tisztességtelen?**

/49/ Mindenképpen szükséges megismernünk, hogy a támadott törvénytörvényeket milyen módon alkotta meg a Parlament. Előtte vizsgáljuk meg, **miként kell egy törvényt megalkotni az Alaptörvény, illetve a törvényalkotásról szóló törvények alapján?**

/50/ Az Alaptörvény kiemeli, hogy a polgár és az állam közös célja az igazság elérése.
„Valljuk, hogy a **polgárnak és az államnak közös célja** a jó élet, a biztonság, a rend, **az igazság, a szabadság kiteljesítése.**”
(Nemzeti Hitvallás)

/51/ Az Alaptörvény rendelkezik arról is, hogy az igazság elérése milyen állami szerv által érhető el.
„**A bíróságok igazságszolgáltatási tevékenységet látnak el. A legfőbb bírósági szerv a Kúria.**”
(A bíróság – 25. cikk (1))

/52/ Az alaptörvény a bírói eljárást mindenki számára biztosítja és az Alaptörvény előírja, hogy a bírói eljárásnak miként kell lefolytatódnia.
„**Mindenkinek joga van ahhoz, hogy az ellene emelt bármely vádat vagy valamely perben a jogait és kötelezettségeit törvény által felállított, független és pártatlan bíróság tisztességes és nyilvános tárgyaláson, ésszerű határidőn belül bírálja el.**”
(Szabadság és felelősség – XXVIII. cikk (1))

/53/ A bíróság az igazságot a hatályos törvények alapján állapítja meg.
(1) **A bírák függetlenek, és csak a törvénynek vannak alárendelve, ítélkezési tevékenységükben nem utasíthatóak.** A bírákat tisztségükből csak sarkalatos törvényben meghatározott okból és eljárás keretében lehet elmozdítani. A bírák nem lehetnek tagjai pártnak, és nem folytathatnak politikai tevékenységet.
(A bíróság – 26.cikk (1))

/54/ A törvények megalkotásáról is rendelkezik az Alaptörvény
Törvényt a köztársasági elnök, a Kormány, országgyűlési bizottság vagy országgyűlési képviselő kezdeményezhet.

(Az Állam – Az Országgyűlés – 6. cikk (1))

Általánosan kötelező magatartási szabályt az Alaptörvény és az Alaptörvényben megjelölt, jogalkotó hatáskörrel rendelkező szerv által megalkotott, a hivatalos lapban kihirdetett jogszabály állapíthat meg.

Jogszabály nem lehet ellentétes az Alaptörvénnyel.

(T cikk (1) és (3))

/55/ Az alaptörvényre hivatkozva törvényszületett a törvényhozás menetéről a jogalkotásról: Az Országgyűlés az Alaptörvény T) cikkében foglaltak végrehajtására, a **jogállamiság** követelményeinek a jogalkotás során történő magas szintű érvényesítése érdekében, a jogalkotó által kitűzött szabályozási célokat hatékonyan szolgáló, megalapozott **jogszabályok kidolgozásának elősegítésére**, továbbá annak érdekében, hogy **a jog megismerhetőségének feltételei** összhangban álljanak a XXI. század adta lehetőségekkel, a következő törvényt alkotja:

2010. évi CXXX. törvény a jogalkotásról.

/56/ Ez a törvény leírja, hogy milyen az Alaptörvénynek megfelelő jogalkotás, törvényalkotás. A jogalkotás alapvető követelményei között (II. fejezet) szerepel:

„A jogszabálynak a címzettek számára **egyértelműen értelmezhető szabályozási tartalommal** kell rendelkeznie.” (2.§ (1)).

„Jogszabály **a hatálybalépését megelőző időre nem állapíthat meg kötelezettséget.**” (2.§ (2)).

„Jogszabály **kötelezettséget nem tehet terhesebbé.**” (2.§ (2)).

„Jogszabály **nem vonhat el vagy korlátozhat jogot**, és nem nyilváníthat valamely magatartást jogellenessé.” (2.§ (2)).

/57/ A jogszabály előkészítése során (VII. fejezet) többek között az alábbiakat kell figyelembe venni:

„A jogszabály tervezetéhez **a jogszabály előkészítője indokolást csatol**, amelyben bemutatja azokat a **társadalmi, gazdasági, szakmai okokat és célokat**, amelyek a javasolt szabályozást szükségessé teszik, továbbá ismerteti a **jogi szabályozás várható hatásait.**”

(18.§ (1) – indoklási kötelezettség).

„A jogszabály előkészítője a jogszabályok előkészítésében való társadalmi részvételről szóló törvényben meghatározottak szerint **gondoskodik arról, hogy a jogszabály tervezete megismerhető és véleményezhető legyen.**”

(19.§ (2) – jogszabálytervezetek véleményezése).

/58/ A társadalmi részvételről szóló törvény, a 2010. évi CXXXI. törvény (a jogszabályok előkészítésében való társadalmi részvételről szóló törvény) a bevezetőjében leírja, hogy miért van szükség a törvényalkotás során társadalmi vitára:

„Annak előmozdítása érdekében, hogy **a jó kormányzás keretében a társadalom legszélesebb rétegei kapcsolódhassanak be a jogszabályok előkészítésébe**, elősegítve ezzel **a közjó érdekében a jogi szabályozás sokoldalú megalapozását**, ezzel pedig a jogszabályok minőségének és végrehajthatóságának javítását, amelyek együtt a jó állam elengedhetetlen feltételei, a jogalkotásról szóló törvénnyel összhangban az Országgyűlés a következő törvényt alkotja...”

/59/ A társadalmi részvétel alapelveit is meghatározza a törvény:

„A társadalmi egyeztetés során **biztosítani kell, hogy a véleményezési folyamatban a véleményeknek** - különös tekintettel a hátrányos helyzetű, társadalmi-gazdasági szempontból marginalizált csoportok véleményére - **a lehető legszélesebb köre jelenjen meg.**” (2. § (1)).

„A jogszabályok előkészítése során **biztosítani kell az egyeztetések átláthatóságát**, azok minél teljesebb körű nyilvánosságát.” (2. § (2)).

/60/ A törvény rendelkezik a törvényalkotás folyamatáról is:

„**Társadalmi egyeztetésre kell bocsátani a törvény tervezetét és indokolását.**” (5.§ (1)).

„A társadalmi egyeztetés formái a következők:

a) **a honlapon megadott elérhetőségen** keresztül biztosított véleményezés (a továbbiakban: általános egyeztetés), és

b) a jogszabály előkészítéséért felelős **miniszter által bevont személyek, intézmények és szervezetek** által történő közvetlen véleményezés (a továbbiakban: közvetlen egyeztetés).” (7.§ (1)).

„Az általános egyeztetés során honlapon megadott elektronikus levélcímen keresztül **bárki véleményt nyilváníthat a társadalmi egyeztetésre bocsátás céljából közzétett tervezetről, koncepcióról.** A vélemények beérkezéséről visszaigazolást kell küldeni.” (9.§ (1)).

„Közvetlen egyeztetés esetén a jogszabály előkészítéséért felelős miniszter **stratégiai partnerségi megállapodásokat alakít ki.** A jogszabály előkészítéséért felelős miniszter e megállapodások révén szoros együttműködést alakíthat ki azon szervezetekkel, amelyek készek a kölcsönös együttműködésre, és amelyek az adott jogterületek szabályozásának előkészítésében széles társadalmi érdeket jelenítenek meg vagy az adott jogterületen tudományos tevékenységet végeznek (a továbbiakban: stratégiai partner).” (13. § (1)).

/61/ A „honlapon megadott elérhetőség” a kormány hivatalos honlapját, a kormany.hu honlapot jelenti. Itt **2015-re vonatkozóan összesen 411 jogszabály tervezet található.**

/62/ A Törvény a Kormány – Bankszövetség között 2015. augusztus 18.-án megkötött megállapodáson alapszik. **2015 augusztus 18. és október 2. (a Törvény hatályba lépése) között az alábbi 37 jogszabálytervezet található a kormány honlapján:**

Tervezet a Dispomedicor Zrt. Tiszafüred területén megvalósuló beruházásával összefüggő közigazgatási hatósági ügyek nemzetgazdasági szempontból kiemelt jelentőségű üggyé nyilvánításáról

Nemzetgazdasági Minisztérium, 2015. október 1.

A tervezet 2015. október 2-ig véleményezhető a bence.balogh@ngm.gov.hu elektronikus elérhetőségen.

a víziközmű-szolgáltatásról szóló 2011. évi CCIX. törvény egyes rendelkezéseinek végrehajtásáról szóló előterjesztés

Nemzeti Fejlesztési Minisztérium, 2015. szeptember 30.

Ikt. szám: JEF/18140/3/2015-NFM

VÉLEMÉNYEZÉSI HATÁRIDŐ: 2015. október 5. 16:30

2015. évi ... törvény

Földművelésügyi Minisztérium, 2015. szeptember 30.

a hulladékról szóló 2012. évi CLXXXV. törvény módosításáról

Az oktatás szabályozására vonatkozó törvények módosításáról szóló előterjesztés

Emberi Erőforrások Minisztériuma, 2015. szeptember 30.

Jogszabálytervezet

Véleményezési határidő: 2015. október 1.

Véleményezési cím: jogalkotas@emmi.gov.hu

Előterjesztés a lelkiismereti és vallásszabadság jogáról, valamint az egyházak, vallásfelekezetek és vallási közösségek jogállásáról szóló 2011. évi CCVI. törvény módosításáról

Igazságügyi Minisztérium, 2015. szeptember 29.

A tervezet véleményezési határideje: 2015. október 5.

A nemzeti felsőoktatásról szóló 2011. évi CCIV. törvénynek a doktori képzéssel összefüggő módosításáról szóló előterjesztés

Emberi Erőforrások Minisztériuma, 2015. szeptember 28.

Jogszabálytervezet

Véleményezési határidő: 2015. október 1.

Véleményezési cím: jogalkotas@emmi.gov.hu

A közalkalmazottak jogállásáról szóló 1992. évi XXXIII. törvény felsőoktatásban való végrehajtásáról és a felsőoktatási intézményben való foglalkoztatás egyes kérdéseiről szóló előterjesztés

Emberi Erőforrások Minisztériuma, 2015. szeptember 28.

Jogsabálytervezet

Véleményezési határidő: 2015. október 1.

Véleményezési cím: jogalkotas@emmi.gov.hu

2015. évi ... törvény

Földművelésügyi Minisztérium, 2015. szeptember 25.

a pálinkáról, a törkölypálinkáról és a Pálinka Nemzeti Tanácsról szóló

2008. évi LXXIII. törvény módosításáról

Tervezet a nemzetközi pénzügyi beszámolási standardok egyedi beszámolási célokra történő hazai alkalmazásának bevezetéséhez kapcsolódó, valamint egyes pénzügyi tárgyú törvények módosításáról

Nemzetgazdasági Minisztérium, 2015. szeptember 24.

A tervezet 2015. szeptember 25-ig véleményezhető

a laszlo.meszáros@ngm.gov.hu; szilvia.sramko@ngm.gov.hu elektronikus elérhetőségen.

Az építmények tervezésének, létesítésének és üzemeltetésének közegészségügyi és egészségvédelmi követelményeiről szóló miniszteri rendelet tervezete

Emberi Erőforrások Minisztériuma, 2015. szeptember 24.

Jogsabálytervezet

Véleményezési határidő: 2015. október 2.

Véleményezési cím: agota.meszlenyi.tothne@emmi.gov.hu

2015. évi ...FVM rendelet

Földművelésügyi Minisztérium, 2015. szeptember 23.

a mezőgazdasági és erdészeti gépkezelői jogosítvány bevezetéséről és kiadásának szabályairól szóló 83/2003. (VII. 16.) FVM rendelet, valamint a Magyar Élelmiszerkönyv kötelező előírásairól szóló 152/2009. (XI. 12.) FVM rendelet módosításáról szóló rendelet-tervezet.

A közigazgatási egyeztetésre nyitva álló határidő:

2015. szeptember 25.

2015. évi ... törvény

Földművelésügyi Minisztérium, 2015. szeptember 23.

környezetvédelmi termékdíjról szóló 2011. évi LXXXV. törvény módosításáról

Véleményezhető: 2015. szeptember 25.

Észrevételeket a joginfo@fm.gov.hu címre várjuk

[A Közigazgatási és Elektronikus Közszolgáltatások Központi Hivatala létrehozásáról, feladatairól és hatásköréről szóló 276/2006. \(XII. 23.\) Korm. rendelet módosításának tervezete](#)

Belügyminisztérium, 2015. szeptember 22.

A véleményezés végső határideje: 2015. szeptember 23.

A véleményeket a jogszabaly@bm.gov.hu e-mail címre várjuk.

A felsőoktatást szabályozó egyes kormányrendeletek módosításáról szóló előterjesztés tervezete

Emberi Erőforrások Minisztériuma, 2015. szeptember 22.

Jogszabálytervezet

Véleményezési határidő: 2015. szeptember 24.

Véleményezési cím: jogalkotas@emmi.gov.hu

Az egyházügyi törvény módosításának koncepciója

Igazságügyi Minisztérium, 2015. szeptember 22.

A minősített előadó-művészeti szervezetek körének meghatározásáról szóló 5/2012. (VI. 15.) EMMI rendelet módosításáról

Emberi Erőforrások Minisztériuma, 2015. szeptember 22.

Jogszabálytervezet

Véleményezési határidő: 2015. október 5.

Véleményezési cím: kulturalisjogalkotas@emmi.gov.hu

A közlekedési szakképesítések komplex szakmai vizsga szervezésére kijelölt intézményekről készült előterjesztés

Nemzeti Fejlesztési Minisztérium, 2015. szeptember 21.

Ikt. szám: JEF/ 21585 / 2 /2015.

VÉLEMÉNYEZÉSI HATÁRIDŐ: 2015. Szeptember 29., Kedd 16:30

Tájékoztató

A Nemzeti Fejlesztési Minisztérium jogalkotási tevékenységére vonatkozó a jogalkotásról szóló törvény szerinti közigazgatási egyeztetésre bocsátott koncepciókat, jogszabálytervezeteket, valamint a tervezetekhez kapcsolódó előterjesztéseket, szakmai indokolásokat olvashatja ezeken az oldalakon. Kérjük, hogy a tervezetekre vonatkozó véleményeket, javaslatokat a velemenyn@nfm.gov.hu e-mail címekre küldje, az egyértelmű azonosíthatóság érdekében tárgyként minden esetben a minisztériumi iktatószámot feltüntetve.

2015. évi törvény

Földművelésügyi Minisztérium, 2015. szeptember 21.

a vad védelméről, a vadgazdálkodásról, valamint a vadászatról szóló 1996. évi LV. törvény módosításáról

Véleményezhető: 2015. szeptember 30.

Észrevételeket a jogifo@fm.gov.hu címre várjuk

Tervezet a lovas szolgáltató tevékenységről szóló 14/2008. (XII. 20.) ÖM rendelet módosításáról

Nemzetgazdasági Minisztérium, 2015. szeptember 15.

A tervezet 2015. szeptember 18-ig véleményezhető a tvf@ngm.gov.hu elektronikus elérhetőségen.

Tervezet a felelős játékszervezés részletes szabályairól

Nemzetgazdasági Minisztérium, 2015. szeptember 15.

A tervezetek 2015. szeptember 18-ig véleményezhetőek a livia.nagy@ngm.gov.hu elektronikus elérhetőségen.

Tervezet a pénzügyi ágazathoz tartozó létfontosságú rendszerek és létesítmények azonosításáról, kijelöléséről és védelméről

Nemzetgazdasági Minisztérium, 2015. szeptember 14.

A tervezet 2015. szeptember 18-ig véleményezhető a penzinti@ngm.gov.hu elektronikus elérhetőségen.

A Kormány/2015. (.....) Korm. rendelete

Földművelésügyi Minisztérium, 2015. szeptember 10.

az erdőgazdálkodási és erdővédelmi bírság mértékéről és kiszámításának módjáról szóló 143/2009. (VII. 6.) Korm. rendelet módosításáról

Véleményezhető: 2015. szeptember 16.

Észrevételeket a joginfo@fm.gov.hu címre várjuk

a repülési személyzeti, a repülésüzemi tiszt, a motor nélküli sárkányrepülő eszköz, a silóernyő és az ejtőernyő szakszolgálati engedélyről, az engedélyekhez kapcsolódó képzésekről és vizsgáztatásról, valamint a képző szervezetek engedélyezéséről szóló NFM

Nemzeti Fejlesztési Minisztérium, 2015. szeptember 9.

Iktatószám: LVF/21544/2015-NFM

VÉLEMÉNYEZÉSI HATÁRIDŐ: 2015. szeptember 18.

Tájékoztató

A Nemzeti Fejlesztési Minisztérium jogalkotási tevékenységére vonatkozó a jogalkotásról szóló törvény szerinti közigazgatási egyeztetésre bocsátott koncepciókat, jogszabálytervezeteket, valamint a tervezetekhez kapcsolódó előterjesztéseket, szakmai indoklásokat olvashatja ezeken az oldalakon. Kérjük, hogy a tervezetekre vonatkozó véleményeket, javaslatokat a velemenyn@nfm.gov.hu e-mail címekre küldje, az egyértelmű azonosíthatóság érdekében tárgyként minden esetben a minisztériumi iktatószámot feltüntetve.

Előterjesztés a közérdekű adat iránti igény teljesítéséért megállapítható költségtérítés mértékéről

Igazságügyi Minisztérium, 2015. szeptember 4.

A tervezet véleményezési határideje: 2015. szeptember 7.

A véleményeket a jefhat.egyeztetes@im.gov.hu e-mail címre várjuk.

Honvédelmi Minisztérium - Jogszálytervezet a kondicionáló-kiképzési, valamint a katonai kiképzési és oktatási célú rendezvényekről, továbbá a regeneráló pihenés és a rekreáció rendjéről szóló 13/2013. (VIII. 21.) HM rendelet módosításáról

Honvédelmi Minisztérium, 2015. szeptember 4.

Tervezet a Teljesítésigazolási Szakértői Szervvel kapcsolatos egyes jogszályok módosításáról

Nemzetgazdasági Minisztérium, 2015. szeptember 4.

A tervezetek 2015. szeptember 11-ig véleményezhetők

a balazs.messel@ngm.gov.hu; adam.nagy@ngm.gov.hu elektronikus elérhetőségen.

Honvédelmi Minisztérium - Jogszálytervezet a Magyar Honvédség élelmezési ellátásról szóló 22/2006. (VIII. 8.) HM rendelet módosításáról

Honvédelmi Minisztérium, 2015. augusztus 31.

Véleményezési határidő: 2015. szeptember 4.

Előterjesztés a jogi szakvizsgáról szóló 5/1991. (IV.4.) IM rendelet módosításáról

Igazságügyi Minisztérium, 2015. augusztus 28.

A tervezet véleményezési határideje: 2015. augusztus 31.

A véleményeket a cikfo@im.gov.hu e-mail címre várjuk.

Tervezet a 2016/2017-es tanévre vonatkozó szakmaszerkezeti döntésről és a 2016/2017-es tanévben induló képzésekben tanulmányi ösztöndíjra jogosító szakképesítésekről szóló kormányrendeletéről

Nemzetgazdasági Minisztérium, 2015. augusztus 28.

A tervezet 2015. szeptember 7-ig véleményezhető a szakmaszerkezeti@ngm.gov.hu elektronikus elérhetőségen.

Tervezet a fizetőképességről és a pénzügyi helyzetről szóló jelentés tartalmáról, közzétételének módjáról és felügyeleti hatósági eljárási szabályairól

Nemzetgazdasági Minisztérium, 2015. augusztus 28.

A tervezet 2015. szeptember 4-ig véleményezhető a penzinti@ngm.gov.hu elektronikus elérhetőségen.

Tervezet a biztosítóban az élet- és nem-életbiztosítási ágak elkülönítésének módjáról

Nemzetgazdasági Minisztérium, 2015. augusztus 28.

A tervezetek 2015. szeptember 4-ig véleményezhetők a penzinti@ngm.gov.hu elektronikus elérhetőségen.

Az arckép profil nyilvántartással és az arcképelemző rendszerrel kapcsolatos szabályozásról szóló kormány-előterjesztés tervezete

Belügyminisztérium, 2015. augusztus 27.

A véleményezés végső határideje: 2015. szeptember 1.
A véleményeket a jogszabaly@bm.gov.hu e-mail címre várjuk.

[A biztonsági okmányok védelmének rendjéről szóló 86/1996. \(VI. 14.\) Korm. rendelet módosításának tervezete](#)

Belügyminisztérium, 2015. augusztus 27.

A véleményezés végső határideje: 2015. szeptember 4.
A véleményeket a jogszabaly@bm.gov.hu e-mail címre várjuk.

[Természetes személyek bírósági adósságrendezési eljárásában a családi vagyonfelügyelő és felek közötti együttműködés szabályairól, valamint a hitelezők számára történő törlesztés fizetési számláról történő teljesítéséről szóló IM rendelet tervezete](#)

Igazságügyi Minisztérium, 2015. augusztus 26.

A tervezet véleményezési határideje: 2015. augusztus 26.
A véleményeket a cgkfo@im.gov.hu e-mail címre várjuk.

[A minősített adat elektronikus biztonságának, valamint a rejtjeltevékenység engedélyezésének és hatósági felügyeletének részletes szabályairól szóló 161/2010. \(V. 6.\) Korm. rendelet módosításának tervezete](#)

Belügyminisztérium, 2015. augusztus 19.

A véleményezés végső határideje: 2015. augusztus 31.
A véleményeket a jogszabaly@bm.gov.hu e-mail címre várjuk.

[Tervezet az energiával kapcsolatos termékek környezetbarát tervezési kötelezettségeinek előírásáról, valamint forgalomba hozatalának és megfelelőségértékelésének általános feltételeiről szóló 65/2011. \(IV. 15.\) Korm. rendelet módosításáról](#)

Nemzetgazdasági Minisztérium, 2015. augusztus 17.

A tervezet 2015. augusztus 27-ig véleményezhető marton.majtenyi@ngm.gov.hu elektronikus elérhetőségen.

[Polgári légiközlekedési balesetek esetére szóló nemzeti vészhelyzeti tervről és a polgári légiközlekedési balesetek áldozataira és azok hozzátartozóira vonatkozó légítársasági segítségnyújtási tervről szóló előterjesztés](#)

Nemzeti Fejlesztési Minisztérium, 2015. augusztus 17.

Ikt.szám: JEF/19269 /3/2015-NFM

VÉLEMÉNYEZÉSI HATÁRIDŐ: 2015. augusztus 26.

Tájékoztató

A Nemzeti Fejlesztési Minisztérium jogalkotási tevékenységére vonatkozó a jogalkotásról szóló törvény szerinti közigazgatási egyeztetésre bocsátott koncepciókat, jogszabálytervezeteket, valamint a tervezetekhez kapcsolódó előterjesztéseket, szakmai indoklásokat olvashatja ezeken az oldalakon. Kérjük, hogy a tervezetekre vonatkozó véleményeket, javaslatokat a velemeney@nfm.gov.hu e-mail címre küldje, az egyértelmű azonosíthatóság érdekében tárgyként minden esetben a minisztériumi iktatószámot feltüntetve.

/63/ Megállapítható, hogy a **Kormány „kivételesen” a Törvény tervezetét előzetesen nem tette fel a honlapjára** úgy, mint más jogszabály tervezeteket.

/64/ A társadalmi egyeztetésnek elég jól működő formája volt a **civilek részvétele a Parlament Fogyasztóvédelmi bizottságában**. Sajnálatos módon a 2014-es választások után a Fogyasztóvédelmi bizottságot megszüntette a Parlament.

/65/ A bizottsági tárgyalás előtt a civilek a bizottság titkárságától megkapták a törvénytervezeteket, írásos anyagot nyújthattak be és részt vehettek a bizottsági üléseken. Ezeken az üléseken nem csak a parlamenti képviselőkkel volt alkalmuk véleményt cserélni, hanem a különböző minisztérium, a PSZÁF, a Bankszövetség vezetőivel is. Szemléltetésként néhány példa, részletek a Fogyasztóvédelmi bizottság jegyzőkönyveiből:

2011. június 7.

Napirendi javaslat:

1. Tájékoztató a devizahitellel rendelkező, nehéz helyzetbe került fogyasztók problémáinak rendezésére vonatkozó kormányzati elképzelésekről

Meghívottak részéről hozzászólók:

Szatmáry Kristóf államtitkár (Nemzetgazdasági Minisztérium)

Nátrán Roland helyettes államtitkár (Nemzetgazdasági Minisztérium)

Balogh László alelnök (Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyelete)

Dr. Juhász Zoltán jogi referens (Országgyűlési Biztosok Hivatala)

Dr. Baranovszky György ügyvezető elnök (Fogyasztóvédelmi Egyesületek Országos Szövetsége)

Dr. Horváth György elnök (Fogyasztóvédők Országos Egyesülete)

Szabó József alapító tag (Hiteles Mozgalom)

2011. szeptember 6.

Napirendi javaslat:

1. A deviza alapú hitelt felvevők által kötött hitelszerződések megfelelése a vonatkozó jogszabályi rendelkezéseknek, különös tekintettel a fogyasztók védelmére és megalapozott döntéshozatalát szolgáló európai uniós előírásokra

2. A deviza alapú hitelezéssel kapcsolatos ügyeket áttekintő albizottság létrehozásának kezdeményezése

A kormánypárti képviselők a bizottság ülésén nem jelentek meg, így a megjelentek egy része konzultációs beszélgetést folytatott. A jegyzőkönyv tanúsága szerint jelen volt:

Nátrán Roland helyettes államtitkár (Nemzetgazdasági Minisztérium)

Szász Károly elnök (Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyelete)

Gyuris Dániel alelnök (Bankszövetség)

Barabás Gyula elnök (Széchenyi Hitelszövetkezet)

Morvay György elnök (Országos Fogyasztóvédelmi Egyesület)

Részt vett még ezen a megbeszélésen:

Nagy Márton Pénzügyi stabilitás helyettes vezetője (MNB)

Dr. Damm Andrea jogi szakértő
Szabó József (Hiteles Mozgalom)

2011. szeptember 13.

Napirendi javaslat:

A devizaalapú hitelt felvetők által kötött hitelszerződések megfelelése a vonatkozó jogszabályi rendelkezéseknek, különös tekintettel a fogyasztók védelmét és megalapozott döntéshozatalát szolgáló európai uniós előírásokra.

Hozzászólók

Palotai Dániel főosztályvezető (Nemzetgazdasági Minisztérium)

Kovács Beáta főosztályvezető-helyettes (Nemzetgazdasági Minisztérium)

Morvay András osztályvezető (Állami Számvevőszék)

Dr. Szima Mária számvevő tanácsos (Állami Számvevőszék)

Galcsikné Erdős Éva szakértő (Banki Hitel Károsultjainak Egyesülete)

Dr. Kolozsi Sándor főosztályvezető (Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyelete)

Szabó József alapító tag (Hiteles Mozgalom)

Bögözi Győző elnök (Bérlakásukat Megvásárlók Országos Szövetsége)

Dr. Damm Andrea jogi szakértő

2011. november 7.

Napirendi javaslat:

1. Az otthonvédelmi intézkedésekkel kapcsolatos egyes törvények módosításáról szóló törvényjavaslat (T/4831. szám) (A Gazdasági és informatikai bizottság önálló indítványa) (A bizottság feladatkörébe tartozó módosító javaslatok megvitatása)

2. A kölcsönök kamatai és a teljes hiteldíjmutató korlátozása, valamint az átlátható árazás biztosítása érdekében az egyes pénzügyi tárgyú törvények módosításáról szóló törvényjavaslat (T/4832. szám) (A Gazdasági és informatikai bizottság önálló indítványa) (A bizottság feladatkörébe tartozó módosító javaslatok megvitatása)

Hozzászólók

Dr. Szöllősi László helyettes államtitkár (Nemzetgazdasági Minisztérium)

Katzenbach Zoltán (Magyar Lízing és Finanszírozó Társaságok Szövetsége)

2011. november 21

Napirendi javaslat:

3. A hitelszerződésből eredő kötelezettségeiknek eleget tenni nem tudó természetes személyek lakhatásának biztosításáról szóló törvényjavaslat (T/4858. szám) (A bizottság feladatkörébe tartozó módosító javaslatok megvitatása)

Hozzászólók

Dr. Páva Hanna helyettes államtitkár (Nemzeti Erőforrás Minisztérium)

Galcsikné Erdős Éva szakértő (Banki Hitel Károsultjainak Egyesülete)

Dr. Hafiek Andrea referens (Nemzetgazdasági Minisztérium)

Pleschinger Gyula államtitkár (Nemzetgazdasági Minisztérium)

2012. február 20.

Napirendi javaslat

1. A devizakölcsönök törlesztési árfolyamának rögzítéséről és a lakóingatlanok kényszerértékesítésének rendjéről szóló 2011. évi LXXV. törvény módosításáról szóló törvényjavaslat (T/5842. szám) (Általános vita)
 2. Az egyoldalú szerződésmódosítások megszüntetése érdekében a hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. törvény módosításáról szóló törvényjavaslat (T/5236. szám) (Dr. Lenhardt Balázs és Z. Kárpát Dániel (Jobbik) képviselők önálló indítványa) (Döntés képviselői önálló indítvány tárgysorozatbavételéről)
- Hozzászólók
- Nátrán Roland helyettes államtitkár (Nemzetgazdasági Minisztérium)
- Szabó József alapító tag (Hiteles Mozgalom)

2012. február 28.

Napirendi javaslat:

1. A 2002-2010 közötti lakossági devizaeladósodás okainak feltárásáról, valamint az esetleges kormányzati felelősség vizsgálatáról szóló jelentés (J/5881. szám) (Az Alkotmányügyi, igazságügyi és ügyrendi bizottság önálló indítványa) (Általános vita)
 2. A lakossági devizaeladósodás megakadályozásához szükséges kormányzati intézkedésekről szóló határozati javaslat (H/6068. szám) (Az Alkotmányügyi, igazságügyi és ügyrendi bizottság önálló indítványa) (Általános vita)
 3. A devizakölcsönök törlesztési árfolyamának rögzítéséről és a lakóingatlanok kényszerértékesítésének rendjéről szóló 2011. évi LXXV. törvény módosításáról szóló törvényjavaslat (T/5842. szám) (Kapcsolódó módosító javaslatok megvitatása)
 4. A devizaalapú hitelezéssel kapcsolatban felmerült problémák rendezésének áttekintése
- Hozzászólók:

Dr. Papcsák Ferenc, a 2002-2010. közötti lakossági devizaeladósodás okainak feltárását, valamint az esetleges kormányzati felelősséget vizsgáló albizottság elnöke

Szabó József, a Hiteles Mozgalom egyik alapítója

Barabás Gyula elnök (Széchenyi Hitelszövetség)

Galcsikné Erdősi Éva (Banki Hitel Károsultjainak Egyesülete)

Kaszai Sándor (Pertársaság a Hitelkárosultakért)

Dr. Kovács Levente, a Magyar Bankszövetség főtitkára

Dr. Kolozsi Sándor igazgató (Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyelet)

Sütő Ágnes kommunikációs és marketingvezető (Magyar Bankszövetség)

/66/ Sem a most támadott Törvényt, sem 2014-ben meghozott devizahiteles törvényeket nem vizsgálta olyan parlamenti bizottság, melynek a munkájában bármilyen módon civilek részt vehettek volna. A társadalmi egyeztetésnek ez a most ismertetett formája megszűnt.

/67/ A most támadott törvénypontok esetében törvényalkotás a következőképpen történt. 2015. szeptember 18.-án, pénteken benyújtásra került a törvényjavaslat:

*„Kövér László úr részére,
az Országgyűlés elnöke*

Tisztelt Elnök úr!

A Kormány megtárgyalta és elfogadta az egyes fogyasztói kölcsönszerződésekből eredő követelések forintra átváltásával kapcsolatos kérdések rendezéséről szóló törvényjavaslatot, amelyet a Kormány nevében mellékelten benyújtok.

A törvényjavaslat **a Bankszövetséggel egyeztetésre került.**

A törvényjavaslat előadója Varga Mihály nemzetgazdasági miniszter.

Tisztelettel:

Dr. Semjén Zsolt miniszterelnök-helyettes

/68/ Szeretnénk kiemelni, hogy a törvényjavaslat a „**Bankszövetséggel egyeztetésre került**”.

/69/ Szeretnénk kiemelni, hogy a törvényjavaslat kapcsán **nem volt semmilyen társadalmi egyeztetés.**

/70/ A benyújtott törvénytervezet **általános indoklása a támadott törvénytörvénypontokról, a két törvény módosításáról egy szót sem ejt!**

„A devizaalapú jelzáloghitelek forintosítását követően az érintettek nagy számára is tekintettel egyre nagyobb problémát jelentenek az autóhiteles bedőlések, melyekre a svájci frank 2015 januári hirtelen és váratlan emelkedése is ráerősített.

A 2008. és 2011. év vége is rámutatott arra, hogy a svájci frank potenciálisan jelentősen erősödhet a válság eszkalálódása idején. Ezért a még fennálló devizahitel állomány további veszélyt jelenthet a pénzügyi stabilitásra. Az árfolyamváltozásból adódó tehernövekedés a banki elszámolás pozitív hatását az esetek többségében lenullázta.

Az árfolyam ingadozás mintegy 200 ezer családot érint, az állomány 305 milliárd Ft (így a pénzügyi stabilitásra gyakorolt hatása mellett jelentős társadalmi problémának is tekintendő). **A nem fizető gépjárműhitelek állománya 2014 végére már 26%-ra emelkedett.** Mintegy 30 ezer olyan deviza gépjárműhiteles adós van, aki jelzáloghitellel is rendelkezik. Ezért a gépjárműhitelek emelkedő törlesztési kötelezettsége növelheti azok számát is, akik nem tudják fizetni jelzáloghitelüket sem.

E hitelek kezelése ezért elkerülhetetlenné vált. Ezek a körülményváltozások **nem voltak ésszerűen előreláthatóak és jelentős mértékben túlmentek a normális változások kockázatán.**

A törvényjavaslat (a továbbiakban: Javaslat) egyben azt a követelményt is teljesíti, hogy az **érdekegyensúlyra törekedve figyelembe veszi valamennyi fél méltányos érdekeit**, melyet a pénzügyi intézmények által elszenvedett veszteségek egy részének kompenzálásával is alátámaszt.”

/71/ Szeretnénk megjegyezni, hogy az általános indoklásban még csak felvetésként sem szerepel, hogy az „adósokat megtevesztették és becsapták” az árfolyamkockázattal kapcsolatban.

/72/ A részletes indoklás, mely a törvénytervezet minden §-áról ad rövid tájékoztatást, teljesen semmitmondó! Ebből **egyáltalán nem ismerhető meg, hogy mit és hogyan változtat a két támadott törvényi pont:**

„A 28. és 29. §-hoz

Az elszámolási és a forintosítási törvénynek az érvénytelenség jogkövetkezményeinek alkalmazását érintő módosításra irányuló rendelkezés.

A Kúriának a pénzügyi intézmények fogyasztói kölcsönszerződéseire vonatkozó jogegységi határozatával kapcsolatos egyes kérdések rendezéséről szóló 2014. évi XXXVIII. törvényben rögzített elszámolás szabályairól és egyes egyéb rendelkezésekről szóló 2014. évi XL. törvény (a továbbiakban: elszámolási törvény), valamint az egyes fogyasztói kölcsönszerződések devizanemének módosulásával és a kamatszabályokkal kapcsolatos kérdések rendezéséről szóló 2014. évi LXXVII. törvény (a továbbiakban: forintosítási törvény) **nem rendelkeznek arról, hogy e törvények rendelkezései mennyiben érintik azokat a pereket, amelyek az e törvények hatálya alá tartozó fogyasztói kölcsönszerződések érvénytelenségének (részleges érvénytelenségének) megállapítása, illetve jogkövetkezményeinek alkalmazása iránt folynak, illetve indulnak.**

E perek jelentős száma és az e körben **bizonytalan jogalkalmazói gyakorlat** szükségessé tette, hogy a jogalkotó **e kérdésben is állást foglaljon, és normatív iránymutatást adjon** arra vonatkozóan, hogy az érvénytelen fogyasztói kölcsönszerződések érvényessé, illetve hatályossá nyilvánítása esetén a felek által nyújtott szolgáltatások elszámolása során **a jogalkalmazó szervezetek miként kell eljárnia.**”

/73/ **2015. szeptember 21.én, hétfőn megszavazza a Parlament,** hogy egy nap alatt lesz az általános vita és a részletes vita is, a szavazás pedig másnap (vagyis kedden).

"Soron következik ma kezdődő ülésünk napirendjének megállapítása. A napirendre, az ülés idő- tartamára, a felszólalási időkeretekre az elnöki jogkörben előterjesztett javaslat alapján döntünk. Tisztelt Országgyűlés! A Házbizottság az ülést megelőzően tanácskozott. A frakciók álláspontja alapján a T/6241. számú és a T/6244. számú előterjesztések házszabálytól való eltéréssel történő megtárgyalására elnöki jogkörömben tettem javaslatot. A Házbizottság ülésén az MSZP képviselőcsoportja kezdeményezte egy további előterjesztés házszabálytól való eltéréssel történő megtárgyalását, a szükséges támogatottság hiányában ezt nem terjesztem elő.

Az Országgyűlés elnöke a házszabálytól való eltérésben azt kezdeményezi, hogy az Országgyűlés az egyes fogyasztói kölcsönszerződésekben eredő követelések forintra átváltásával kapcsolatos kérdések rendezéséről szóló T/6241. számú előterjesztés tárgyalása során úgy térjen el a házszabálytól, hogy az **előterjesztés összevont vitájára a mai napon, a határozathozatalra és a zárószavazásra pedig a holnapi napon kerülhessen sor.** A házszabálytól eltérésre tett javaslatot T/6241/3. számon a honlapon megismerhetik."

/74/ A törvénytervezet parlamenti előterjesztője **egy szót sem szól támadott törvénytörvénypontokról:**

„(21.30)

TÁLLAI ANDRÁS nemzetgazdasági minisztériumi államtitkár, a napirendi pont előadója:

Tisztelt Elnök Úr! Tisztelt Országgyűlés!

A devizaalapú hitelek egyaránt jelentős kockázatot jelentenek a gazdaság, a lakosság és a pénzügyi szektor szereplői számára. Amint az Európai Rendszerkockázati Testület devizahitelezésről szóló ajánlása is rögzítette, elsősorban azokban az országokban nagy a devizahitelezés pénzügyi stabilitást övező kockázata, ahol jelentős a természetes fedezettel, azaz az adott devizával nem rendelkező kölcsönfelvevőknek, különösen a háztartásoknak nyújtott devizahitelek állománya, miután az érintettek a jövedelmüket általában helyi fizetőeszközben kapják. Mindez a közelmúltig Magyarországra különösen érvényes volt.

A 2014 novemberében elfogadott forintosítást szabályozó törvény biztosította mind a lakáscélú, mind a szabad felhasználású jelzáloghitelek forintosítását. A banki elszámolás a devizában fennmaradt nem jelzáloghiteleket is érintette, aminek következtében a devizában kimutatott hiteltartozás összege és törlesztőrésze is csökkent. A kimutatható hatás ugyanakkor a nem jelzáloghiteleknél kisebb volt, egyrészt a magasabb kamatszint és a rövidebb futamidő miatt kevésbé csökkent a törlesztőrészlet, másrészt az érintett hitelek mintegy fele eredetileg is referenciakamathoz volt kötve. A svájci jegybank 2015. januári döntése miatt azonban a svájci frank árfolyama jelentősen erősödött, ami a törlesztési terhek oldaláról ténylegesen kioltotta az elszámolás pozitív hatását.

A nem fizető gépjárműhitelek állománya 2014 végére már 26 százalékra emelkedett. Mintegy 30 ezer olyan deviza-gépjárműhiteles adós van, aki jelzáloghitellel is rendelkezik, azaz a gépjárműhitelek emelkedő törlesztési kötelezettsége egyben azok számát is növelheti, akik nem tudják fizetni a jelzáloghiteleiket.

E hitelek kezelése ezért elkerülhetetlenné vált, amelynek kereteiről az EBRD-vel kötött megállapodásnak megfelelően **a kormány és a Magyar Bankszövetség hosszas egyeztetést követően 2015. augusztus 19-én megállapodásra jutott.** Az előttünk fekvő törvényjavaslat a gyakorlatban ezt a megállapodást ülteti át jogszabályba, amelynek főbb elemei a következők.

A törvényjavaslat hatálya fő szabályként minden olyan fogyasztóval kötött devizahitelre, valamint devizaalapú pénzügyi lízingre kiterjed, amely nem volt érintve a devizaalapú jelzáloghitelek forintosításában. A fő szabály alól kivételt jelentenek a deviza-értékpapír vagy devizabetét mellett nyújtott lombardhitelek, ahol az ügyfelek oldaláról ténylegesen nincs védendő forint árfolyamkockázat, hiszen az ügyfél ellensúlyozta a kockázatát maga. A hitelkártyákhoz vagy fizetési számlákhoz kapcsolódó devizaalapú kölcsönszerződések sem részei a jelenlegi forintosítási szabályozásnak, annak jellegéből fakadóan.

A kormányzat szándéka ennek a problémának a végleges kezelése. Így bízunk az ügyfelek józan belátásában, és reméljük, hogy a forintosítást elfogadják, a családi

költségvetések segítését célzó intézkedésünket pozitívan szemlélik, és nagyon kevesen maradnak csak a devizahiteleknél, mondjuk, akinek a fizetése svájci frankban vagy euróban van.

Tisztelt Országgyűlés! Eddig a még élő szerződésekről beszéltem, de szót kell ejteni a nem teljesítés miatt felmondott szerződésekről is, mivel ezek számossága jelentős mértéket öltött napjainkra. **A nem teljesítés miatt felmondásra került kölcsönszerződésekből eredő és még devizában kimutatott követelések tekintetében a pénzügyi intézményeknek szintén kötelező lenne a forintra átváltást felajánlani.** Tekintettel azonban arra, hogy ezek a követelések már nem élő szerződésekből erednek, a kérdés külön szabályozást is igényel.

A törvényjavaslat ugyanakkor az ügyfelek részére kedvezményt is biztosít, a kölcsönszerződések kapcsolódó módosítása esetén ugyanis a pénzügyi intézmények elengednék a még nem esedékes követelésük azon részét, amennyivel a 2015. augusztus 19-i devizaárfolyam magasabb volt, mint a jelzáloghitelek forintosításánál alkalmazott árfolyam. A különbségből adódó terhek ugyanakkor fele-fele arányban megoszlásra kerülnének az állam és a bankok között. Ez tehát azt jelenti, hogy **a svájci frank szerződés esetén az ügyféllel szembeni követelés 287 forint 22 filléres árfolyamon forintosításra kerül, majd egy jóváírás eredményeként az ügyfél úgy érzi, hogy minden egyes svájci franknyi tartozása csak 256 forint 47 filléres árfolyamon van vele szemben december 1-jét követően nyilvántartva.**

Tisztelt Országgyűlés! A még élő szerződések esetén a pénzügyi intézmények legkésőbb 2015. december 15-ig lennének kötelesek a kölcsönszerződések forintra átváltáshoz kapcsolódó módosított szövegét elkészíteni, valamint a módosuló rendelkezések szövegét a fő adósoknak megküldeni, azaz az ügyfelek leveleiket 2015. december 15-ig kapják meg. A kamatok számításának módja szükségszerűen változik, ha az alapul szolgáló referenciakamat devizaalapú. A törvényjavaslat azonban kimondja, hogy ha az alkalmazott deviza referencia-kamatlábnak tartalmilag megfelelő forint referencia-kamatláb magasabb, a különbözetet a pénzügyi intézménynek a kamatfelár terhére kell érvényesítenie. Ez azt jelenti, hogy az ügyfél nem tapasztalhat kamatemelkedést, a módosítás ugyanis az ügyleti kamatdíj költségmértéke tekintetében az érintett fogyasztóra nem lehet hátrányosabb, így a módosítást követő kezdeti ügyleti kamat sem lehet magasabb, mint a módosítás napját megelőző kamat.

Tisztelt Országgyűlés! A törvényjavaslat alapján a pénzügyi intézmények a szerződésmódosításra vonatkozó ajánlatokat minden esetben egyenlő összegű törlesztő részletű kölcsönszerződésként kötelesek megtenni. Ennek oka, hogy az érintett kölcsön szerződésekhez kapcsolódó tehervállalások az ügyfelek oldaláról kiszámíthatók legyenek, különösen az autóhitelek esetében, ugyanis előfordultak olyan konstrukciók, ahol az árfolyamváltozásból adódó terhekkal az ügyfelek ténylegesen csak a futamidő végén találkoznak, ami szükségszerűen felveti a futamidők folyamatos meghosszabbítását.

Külön kezelést igényelnek a már felmondott kölcsönszerződésekből eredő, devizában nyilvántartott követelések, a felmondott szerződéseknél ugyanis a szerződésmódosítás nem

értelmezhető, a pénzügyi intézmények legfeljebb egy új részletfizetésre vonatkozó ajánlatot tehetnek. A törvényjavaslat ezekre a követelésekre is kimondja a forintkövetelésre történő átváltást azzal, hogy ha az ügyfél az átváltást nem kifogásolja, szintén érvényesülhet a követelések egy részének az elengedése.

Tisztelt Képviselőtársaim! Ki kell még térni arra is, hogy december 1-jéig még két hónapnyi időtartamban viselik az ügyfelek az árfolyam mozgásának a terhét. Amikor a gépjármű- és személyi hitelek tömeges forintosítását felvállaltuk az ügyfeleknek nagyon kedvező feltételek mellett, azt is láttuk, hogy a jogszabály kihirdetése és annak alkalmazási kezdő időpontja között két hónap telik el. Ezen időszak alatt a pénzügyi intézmények fejlesztenek, átvezetnek, kiszámolnak és postára adnak, az ügyfelek pedig továbbra is elszenvedik az árfolyammozgás adta helyzetet.

(21.40)

Mivel a családi költségvetések véleményünk szerint a továbbiakban nem tehetők ki ennek a helyenként hektikus mozgásnak, így október-november során az ügyfelek ugyan még az aktuális árfolyamon fizetik a törlesztő részletüket, azonban utólagosan elszámolja a pénzügyi intézmény részükre a túlfizetést. Ez 2-3 forintos árfolyamgyengülés esetén az ügyfélnek csak pár száz forintos törlesztőrészlet különbség, de véleményem szerint a kormány döntése által a javaslat már ezt az ingadozást sem szeretné a családok terheként látni.

Tisztelt Országgyűlés! **Összegzőként elmondható, hogy a benyújtott törvényjavaslat célja a devizaalapú hitelek végleges rendezése, a háztartások árfolyamkockázat alóli mentesítése, a családi költségvetések kiszámíthatóbb terhekkel való szembesítése.** Jelentős terheket veszünk le a családok válláról, és hiszem, hogy a probléma rendezése megnyugtató keretek között véglegesen és mindenki számára a lehető legnagyobb pozitív szemlélettel zárul. Hosszú utat jártunk be, de **a probléma 2016-ra véglegesen elfelejtésre kerülhet, és a hiteleikkel kisebb vagy nagyobb mértékben küzdő családok is pozitív fordulattal nézhetnek szembe.** Kérem ezért önöket, hogy támogassák a beterjesztett törvényjavaslatot. Köszönöm szépen.”

/75/ Szükségesnek tartjuk kiemelni, hogy „a 2014 novemberében elfogadott forintosítást szabályozó törvény biztosította mind a lakáscélú, mind a szabad felhasználású jelzáloghitelek forintosítását.” **Lett volna tehát idő arra, hogy a kormány a tervezett intézkedésről társadalmi vitát kezdeményezzen.**

/76/ **Semmi ésszerű indok nincs arra, hogy a törvényjavaslatot 3 nap alatt fogadja el az Országgyűlés.** Egy indok lehet csupán, a parlamenti frakciók, a képviselők nem tudják így nem tudják megismerni a törvényjavaslat tartalmát és hatását és nincs lehetőség szakértők bevonására sem.

/77/ Aznap az országgyűlés 12:24-kor kezdődött, tehát a képviselők már **több mint 9 órája vitáztak**, amikor az a törvényjavaslat eléjük került.

/78/ Egyetlen egy bizottság tárgyalta a törvényjavaslatot, a Törvényalkotási bizottság. **Ennek a bizottságnak az ülésén civilek nem vehetnek részt**, a bizottsághoz kérdéseket írásban sem tehetnek fel, javaslatot sem tehetnek a bizottság felé.

/79/ **Egyetlen egy parlamenti képviselő sem tett említést a támadott törvényi pontokról.**

„ELNÖK: Köszönöm szépen. Tisztelt Országgyűlés! Most a Törvényalkotási bizottság álláspontjának ismertetésére kerül sor, 15 perces keretben. Megadom a szót Vas Imre képviselő úrnak, a bizottság előadójának. Tessék!

....
ELNÖK: Köszönöm szépen. Tisztelt Országgyűlés! Most a képviselői felszólalások következnek. Felhívom a figyelmüket, hogy a frakcióknak 20-20 perc, a független képviselőknek összesen 8 perc áll rendelkezésükre. Először az írásban jelentkezett képviselők felszólalása következik, ezek sorában László Tamás képviselő urat illeti a szó elsőként, Fidesz. Tessék!

Z. KÁRPÁT DÁNIEL (Jobbik):

(részlet) Tehát nyilvánvaló, hogy minden hitelkárosult joggal fel lesz háborodva azt követően, hogyha esetleg keresztül tudják verni ezt a csomagot. Nézzük egy-két részletét! Nagyon jó elemzések jelentek meg egyébként róla, tehát amellett, hogy a mi fogadóóráinkra is nyilván bejárnak számosan, rengetegen a károsultak közül, a Jobbik által életre hívott **devizahiteles-kerekasztal** mellett is rengeteg tapasztalatot kaphatunk tőlük és cserélhetünk velük, azért most nem volt olyan nehéz dolgunk, hiszen a szaksajtó is hemzseg azon típushibák feltárásától, amelyek az önök megoldási csomagjában vannak.

Egy szóra azért itt megállnék egy zárójel erejéig. A **devizahiteles-kerekasztalt** nem azért hívtuk össze, hogy ezt a jobbikosok mindig elmondják magukról, hogy mi mennyire pengék vagyunk, miközben önök nem azok; a helyzet az, hogy mi csak egy résztvevő vagyunk ennél az asztalnál **több mint 20 civil szervezet között**. Olyan civil szerveződések vannak ott, akik típusonként védik a károsultakat, tehát van autóhiteles civil szervezet, lakáshiteles, szabad felhasználású hitelekkel foglalkozó. Megtisztelnék bennünket azzal, hogy a Jobbik is ott lehet egyrészt véleménynyilvánító erőként, de nyilvánvaló módon olyan erőként is, amelyik képes artikulálni az ő jogos elvárásait és behozni ide a parlamentbe. A problémát az jelenti, hogy Vona Gábor meghívására létrejött ez a szerveződés, ide meghívást kapott **minden alkalommal nemcsak a politikai pártok vezető garnitúrája, de bizony Magyarország kormánya, a Bankszövetség, a Nemzetgazdasági Minisztérium, és ezen alkalomokra önök egyetlen alkalommal sem tetszettek eljönni**, én pedig nehezen hiszem el azt, hogy két év alatt ne lett volna erre legalább egyetlen alkalmuk. Egyvalaki jött el egy alkalommal, az a pénzügyi biztos, akinek azóta a posztját is megszüntették és sóval hintették be.

Tehát látható, hogy talán többet kellene konzultálni az érintettekkel, és talán akkor az ő tárgyalótermi és terepen szerzett tapasztalataik beépítésével nem követnének el ilyen hibákat, mint amelyek előttünk tornyosulnak.”

/80/ Ezzel a törvénnyel kapcsolatban nem történt egyeztetés a Devizahiteleskerekasztalnál. Nem is történhetett, mivel péntek és hétfő között képtelenség lett volna megszervezni.

/81/ A vita lezárást követően a törvény előterjesztője nem említette meg támadott törvényi pontokat:

„ELNÖK: Tisztelt Képviselőtársaim! Kérdezem, hogy kíván-e még valaki hozzászólni a vitához. (Nincs jelentkező.) Nem látok jelentkezőt, így az összevont vitát lezárom. Megkérdezem Tállai államtitkár urat, hogy kíván-e felszólalni. (Jelzésre:) Öné a szó, államtitkár úr.

TÁLLAI ANDRÁS nemzetgazdasági minisztériumi államtitkár: Köszönöm szépen, elnök úr. Tisztelt Országgyűlés! Azt gondolom, hogy a legfontosabb szavazás a mai napon már megtörtént, mégpedig az, hogy a holnapi napon az Országgyűlés el tudja fogadni ezt a törvényjavaslatot és törvénnyé válik, azaz a kivételes eljárás szavazása. Ezt szeretném megköszönni két frakciónak. Az egyik frakció a Magyar Szocialista Párt. Köszönjük nekik. Valószínűleg lelkiismereti szavazás volt. Megszólalt a lelkiismeretük, mert ezeket az embereket alapvetően mégiscsak ők vitték bele ebbe a devizahitelbe. Ez az ő idejükben történt, most rendeződik. Ennyit köszönünk.

Azt nem vártuk el, hogy a parlamenti vitában támogatni fogják, ez meg is történt. Nem tudom értékelni, hogy milyen kritikákat kapott a kormány a törvényjavaslattal kapcsolatban, mert kevés konkrétum hangzott el, mi több, talán semmi. Szeretném megköszönni az LMP-nek is, bár már nincs a teremben (Sallai R. Benedek: Hát én ki vagyok?), ők ki is mondták, hogy támogatják a forintosítást, és kemény kritikát kapott a Magyar Nemzeti Bank a kérdésben, holott ha valaki jó szándékkal állt ehhez a megoldáshoz és kezdeményező volt, az pontosan a Magyar Nemzeti Bank, de az LMP-től pontosan a Magyar Nemzeti Bank kapta meg a kritikát.

Nagyon érdekes a viselkedése a Jobbikfrakciónak. A Jobbik frakciója alapvetően nem támogatta, csak egyetlenegy képviselőjük, Novák Előd. Neki köszönjük, hogy lehetővé tette a holnapi szavazást, az elfogadást és a gyors hatálybalépést. Így aztán nem is csoda, hogy a Jobbik képviselője, Z. Kárpát Dániel kínos magyarázkodásba kezdett, hogy egyébként 300 ezer embernek jót tevő, 205 ezer szerződést érintő kérdésben miért is nem támogatja ezt a Jobbik, miért nem támogatja, amikor maga elismeri, hogy törlesztőrészlet csökkenés lesz ebből, miért nem támogatja, amikor azt mondja, hogy a piaci ár... - illetve bocsánat, attól kedvezőbben fogja ezt az Országgyűlés, illetve a kormány rendezni, úgyhogy egy városi legendának tűnik az, hogy a Jobbik minden olyan megoldást támogat a parlamentben, ami az embereknek jó.

Semmi más, mint egy városi legenda, tehát nem igaz. Az sem igaz egyébként, hogy az EBRD-vel a kormány milyen megállapodást kötött. Figyelni kell a sajtót, ha már nem olvassa el a

megállapodást, egyébként az is nyilvános, nem arról szól a dolog, hogy a **bankokra nem lehet terhet hárítani tovább, terhet rakni**, hiszen ha ez igaz lenne, akkor ez a törvényjavaslat sem került volna a parlament elé, hiszen ebben a terhek felét, a 31 milliárd forint felét a bankok vállalják közvetlenül.

Azt is a figyelmébe ajánlom, **aki kedvezőbb árfolyamkockázatot szeretne, hogy a Kúria döntéséhez kell igazítani nemcsak a jelzálog-, devizahitelek végső megoldását, hanem a fogyasztási és az autóhitelekét.** Összességében köszönöm a felszólalásokat. Azt látom, azt érzem, hogy holnap nem lesz akadálya annak, hogy a parlament elfogadja ezt a jó szándékú, segítőkész és valóban végleges megoldást jelentő törvényjavaslatot, ami lezárja a devizahitelek korának rémálom korszakát Magyarországon. Bízom benne, hogy holnap az Országgyűlés nagy többséggel fogja ezt a törvényjavaslatot elfogadni. Köszönöm szépen. (Taps a Fidesz soraiból.)

ELNÖK: Tisztelt Országgyűlés! A határozathozatalokra a holnapi ülésnapon kerül sor. Ezzel mai napirendi pontjaink tárgyalásának a végére értünk.

/82/ Szeretnénk kiemelni, hogy a Kormány álláspontja szerint „**a Kúria döntéséhez kell igazítani az árfolyamkockázatot.**” Nyilvánvaló, hogy Tállai András államtitkár úr a forintosítási árfolyamra gondolt és nem árfolyamkockázatra.

/83/ Másnap, 2015. szeptember 22.-én kedden a Parlament elfogadta a törvényt, benne az **a támadott törvényt, melyekről még csak említést sem tettek:**

„Tisztelt Országgyűlés! A zárószavazás következik.

Kérdezem a tisztelt Országgyűlést, elfogadja-e a T/6241. számú törvényjavaslat összegző módosító javaslattal módosított szövegét. Kérem, szavazzanak!

(Szavazás.)

Kimondom a határozatot: az Országgyűlés a módosult törvényjavaslatot 115 igen szavazattal, 2 nem ellenében és 61 tartózkodás mellett elfogadta.”

/84/ Európai uniós állampolgárként jogunk van a tisztességes bírói eljáráshoz:

„**Mindenkinek joga van arra, hogy ügyét a törvény által megelőzően létrehozott független és pártatlan bíróság tisztességesen, nyilvánosan és ésszerű időn belül tárgyalja.** Mindenkinek biztosítani kell a lehetőséget tanácsadás, védelem és képviselet igénybevételéhez.”

(Az Európai Unió Alapjogi Chartája - 47. cikk)

/85/ Az uniós alapjog a hatályos törvényben is megtalálható. Az 1952. évi III. törvény 1. §-a alapján a bírósági eljárásban, a bíróságnak a felmerült jogvitát pártatlanul kell eldöntenie, és az 1952. évi III. törvény „Alapvető elvek” fejezetben (I. fejezet) meghatározott alapelvek érvényesítésével kell biztosítja.

Ezek az alapelvek:

Az 1952 évi III. törvény 2. § (1)-a alapján **a bíróságnak a pert tisztességesen le kell folytatnia és ésszerű időn belül döntést kell hoznia.**

Amennyiben ezt a két alapelvet megsérti a bíróság, a 1952 évi III. törvény 2. § (2)-a alapján, alapjog megsértése miatt kötelezhető sérelemdíj megfizetésére.

Az 1952 évi III. **törvény kifejti, hogy mit kell érteni a per tisztességes lefolytatása alatt,**

- a bíróság a felek által **előterjesztett kérelmekhez és jognyilatkozatokhoz kötve van** (3. § (2));
- a bíróság köteles **a jogvita eldöntése érdekében a bizonyításra szoruló tényekről** a feleket előzetesen tájékoztatni (3. § (3));
- **A bíróság köteles megakadályozni** minden olyan eljárást, cselekményt vagy egyéb magatartást, amely a **jóhiszemű joggyakorlás követelményével ellentétes** (8. § (2));
- **A bíróság pénzbírsággal sújtja** azt a felet vagy képviselőt, aki akár a tárgyaláson, akár valamely periratban jobb tudomása ellenére vagy nagyfokú gondatlanságból az ügyre vonatkozó **oly tényt állított, amelyről bebizonyult, hogy valótlan, vagy az ügyre tartozó oly tényt tagadott, amelyről bebizonyult, hogy igaz** (8. § (3a));
- A bíróság pénzbírsággal sújtja azt a felet vagy képviselőt, aki akár a tárgyaláson, akár valamely periratban jobb tudomása ellenére vagy nagyfokú gondatlanságból az ügyre vonatkozó **olyan tényt elhallgatott, amelyről tudnia kellett, hogy a per eldöntése céljából jelentős** (8. § (3a));

Az 1952 évi III. törvény 114.§ alapján a bírói eljárás szabálytalanságát a per folyamán bármikor kifogásolhatja a perben érintett bármelyik fél.

Az 1952 évi III. törvény az alábbiak szerint szabályozza a bírósági eljárást:

- A bíróság az ellenfél beismerése, **mindkét fél egyező vagy az egyik félnek az ellenfél által bírói felhívás ellenére kétségbe nem vont előadása folytán valónak fogadhat el tényeket**, ha azok tekintetében kételye nem merül fel. (163. § (2));
- A bíróság **az általa köztudomásúnak ismert tényeket valónak fogadhatja el.** Ugyanez áll azokra a tényekre is, amelyekről a bíróságnak hivatalos tudomása van. (163. § (3));
- **A bíróság a tényállást** a felek előadásának és a bizonyítási eljárás során **felmerült bizonyítékoknak egybevetése alapján állapítja meg**; a bizonyítékokat a maguk összességében értékeli, **és meggyőződése szerint bírálja el** (206. §).

Az 1952 évi III. törvény az alábbiak szerint szabályozza a bírósági döntéshozatalt:

- A bíróság a per érdemében ítélettel, a per során felmerült minden más kérdésben - ideértve a per megszüntetését is - végzéssel határoz (212. §);
- Az ítéletben foglalt döntésnek ki kell terjednie a perben **valamennyi kereseti kérelemre** (213. § (1));

- Az ítélet indokolásában röviden **elő kell adni a bíróság által megállapított tényállást** az arra vonatkozó bizonyítékok megjelölésével, hivatkozni kell azokra a jogszabályokra, amelyeken a bíróság ítélete alapszik. Meg kell röviden említeni azokat a körülményeket, amelyeket a bíróság a bizonyítékok mérlegelésénél irányadónak vett, végül utalni kell azokra az okokra, amelyek miatt a bíróság valamely tényről nem talált bizonyítottnak, vagy amelyek miatt a felajánlott bizonyítást mellőzte (221. § (1)).

/86/ A támadott törvényi pontok nem teszik lehetővé, hogy a bíróság a kereseti kérelem alapján döntsön!

/87/ A támadott törvényi pontok nem teszik lehetővé, hogy a bíróság a bizonyítékok mérlegelésével hozza meg a döntését!

/88/ A támadott törvény alapja egyértelműen a Bankszövetséggel kötött megállapodás. A törvény egyrészt lehetővé teszi a gépjármű kölcsönök forintosítását, ezzel szemben viszont **a fogyasztók számára kedvezőtlenül** beavatkozik a bankokkal szemben folytatott perek ítéleteibe.

/89/ Mindenképpen szükséges vizsgálni, hogy a perek folyamán milyen jogkövetkezmények jöhetnek szóba? Könnyű belátni, hogy a megtévesztés és tévedésbe ejtés esetén semmiképpen lehet szó az „érvénytelenség okának megszüntetése utáni érvényessé nyilvánításról, hatályossá nyilvánításról:

„A Ptk. az esetleg teljesített szolgáltatás jellegétől és az érvénytelenségi ok súlyosságától függően differenciált jogkövetkezmények alkalmazását teszi lehetővé.

*a) Érvénytelen szerződés esetében - ha ez lehetséges - a szerződéskötés előtt fennállott helyzetet kell visszaállítani (in integrum restitutio), **mintha a felek az érvénytelen szerződést meg sem kötötték volna.***

*b) Ha a szerződéskötés előtt fennállott helyzetet nem lehet visszaállítani - mert a szolgáltatás eleve visszafordíthatatlan (pl. dolog használata, munka végzése) vagy mert utóbb azzá vált (pl. a dolgot beépítették, elfogyasztották) -, **a bíróság a szerződést a határozathozatalig terjedő időre hatályossá nyilvánítja és rendelkezik** az esetleg ellenszolgáltatás nélkül maradó szolgáltatások kiegyenlítéséről.*

*c) **Az érvénytelen szerződést érvényessé lehet nyilvánítani, ha az érvénytelenség oka megszüntethető.** Erre különösen uzsorás szerződés, a felek szolgáltatásainak feltűnő aránytalansága, illetőleg a jogi személy részére biztosított indokolatlan egyoldalú előny esetén van a bíróságnak lehetősége, mégpedig **az aránytalan előny kiküszöbölésével.** De az érvénytelenségi ok megszüntetéséről van szó akkor is, ha ... a felek által kikötött alak megsértése ellenére az egyik fél teljesít és a másik azt elfogadja, vagy ha az egyébként megtámadható szerződést a megtámadásra jogosult fél írásban megerősíti.”*

(Győri Egyetemi Kiadványok - 2000 - Lenkovics Barnabás: Polgári jogi alapok – III. 2.6 A szerződés érvénytelensége)

/90/ Jelen esetben tipikusan olyan helyzetről van szó, **melyben „a felek az érvénytelen szerződést meg sem kötötték volna”**. Ahogy a Kúria fogalmaz:

*„Ha a pénzügyi intézménytől kapott nem megfelelő tájékoztatás vagy a tájékoztatás elmaradása folytán a fogyasztó alappal gondolhatta úgy, hogy **az árfolyamkockázat nem valós, vagy az őt csak korlátozott mértékben terheli, a szerződésnek az árfolyamkockázatra vonatkozó rendelkezése tisztességtelen**, aminek következtében a szerződés részlegesen, vagy teljesen érvénytelen.”*

Egyértelmű, hogy **a fogyasztó nem köt szerződést, ha megfelelő tájékoztatást kap az árfolyamkockázatról.**

/91/ A devizához kötött bankkölcsönszerződés esetén nagyon lényeges elem, hogy a fogyasztó valós tájékoztatást kapott-e az árfolyamkockázatról! Egyáltalán nem beszélhetünk arról, hogy az árfolyamkockázatot a fogyasztó elfogadta, ha valótlan tájékoztatást kapott a pénzintézettől.

„Ha a szerződés kötése során a felek között legalább egy lényeges kérdésben nem jön létre akarat megegyezés, azaz a felek akarata eltér egymástól (közöttük disszenzus van), akkor a szerződés sem jön létre. Ilyen esetben nemlétező szerződésről beszélünk, amihez joghatás nem fűződhet. Ha az egyik fél - akár csak részben - mégis teljesítene, az „tartozatlan fizetés” volna, ami a jogalap nélküli gazdagodás szabályai szerint visszakövetelhető”.

(Győri Egyetemi Kiadványok - 2000 - Lenkovics Barnabás: Polgári jogi alapok – III.2.7 Nem létező, hatálytalan és érvénytelen szerződések)

/92/ Ide illeszkedik, habár nem kötődik szorosan a támadott törvényi pontokkal érintett területhez még egy rendkívül fontos elem, mely ugyancsak „akarat egyezés” hiányát mutatja. Ez pedig a kölcsön tárgya. Mivel **több százezer kölcsönszerződésben nincs rögzítve, hogy mi a kölcsön tárgya**, a felek eltérő álláspontban vannak. A bank állítja, hogy CHF-et adott kölcsön, az adós pedig állítja, hogy Ő forintot kért kölcsön és a bank forintot utalt a folyószámlájára. **A kiindulási pont a „rendelkezésre bocsátott” pénzösszeg:** „Akinek szabad pénzeszköze van, azt időlegesen más rendelkezésére bocsáthatja, visszafizetési kötelezettséggel, kamat ellenében. A Ptk.-ban erre a célra két szerződéstípus, a hitel- és a kölcsönszerződés szolgál.

A kölcsönszerződés az, ami alapján a meghatározott pénzösszeg átadásra és ezzel az adós tulajdonába kerül, aki lejáratkor az átadott összeget kamatával együtt köteles visszafizetni. A kölcsön és a kamat szabályait nem csak pénz, hanem más helyettesítő dolog (pl. vetőmag, bor stb.) kölcsönzése esetén is alkalmazni kell, ha lejáratkor nem ugyanazt, hanem **ugyanabból ugyanannyit (és a kamatot) kell visszaadni.** Ha a pénzkölcsönt bank nyújtja (bankkölcsön), kamat mindig jár, ha más személy, akkor csak kifejezett kikötés esetén.”

(Győri Egyetemi Kiadványok - 2000 - Lenkovics Barnabás: Polgári jogi alapok – III. Pénzszolgáltatási szerződések)

/93/ Adva van tehát egy olyan állapot, melyben a kölcsönszerződés szövege nem tartalmazza a kölcsön tárgyát, a felek pedig egymással ellentétes állásponton vannak. Egyértelmű, hogy a fogyasztó álláspontját kell elfogadni, mivel a vétkes fél az aki a blankó szerződést úgy fogalmazta meg, hogy az alkalmas volt a fogyasztó megtévesztésére.

Az új Ptk. lényegében a régi Ptk.-val egyezően tartalmazza, hogy a szerződési, valamint egyéb jognyilatkozatokat vita esetén **úgy kell értelmezni, ahogyan azt a címzettnek a nyilatkozó feltehető akaratára és az eset körülményeire tekintettel a szavak általánosan elfogadott jelentése szerint értenie kellett.**

Az egyes szerződési feltételeket és nyilatkozatokat a szerződés egészével (tehát a szerződés céljával, a nyújtandó szolgáltatások rendeltetésével stb.) összhangban kell értelmezni. Ha az általános szerződési feltétel, illetve a szerződés más egyedileg meg nem tárgyalta feltételének a tartalma **nem állapítható meg egyértelműen, a feltétel alkalmazójával szerződő fél számára kedvezőbb értelmezést kell elfogadni. Fogyasztó és vállalkozás közötti szerződés** esetén pedig ezt a szabályt **a szerződés bármely feltételének értelmezésekor alkalmazni kell.**

(Wellmann György: A szerződések általános szabályai az új Ptk.-ban – Szerződések tára - 4.6. A szerződés értelmezése)

/94/ Újabb példát szeretnénk mutatni arra, hogy mivel jár, ha egy bíróság (legyen az most az Alkotmánybíróság) nem körültekintően, nem a tények alapján, hanem **egy elfogult, elkötelezett vélemény figyelembe vételével dönt.**

/95/ Az Alkotmánybíróság 2015 végén, a még le nem zárt devizahiteles panaszokat összevonta és **egyben döntött 744 alkotmányjogi panaszról.** Az Alkotmánybíróság az eljárás során **kikérte az igazságügyi miniszter véleményét.** Ez a vélemény azonban nem jelent meg az AB honlapján, **erről a véleményről a panaszt benyújtóit nem tájékoztatták,** így aztán **úgy hozott döntést az Alkotmánybíróság, hogy a panaszok nem reagálhattak az igazságügyi miniszter valótlan állításaira.**

/96/ Rövid részlet Trócsányi László Igazságügyi miniszternek az Alkotmánybíróság számára, 2015. október 29.-én írt leveléből:
„A Törvény 10. és 12. §-ával kapcsolatban azt is ki kell emelni, hogy a fennálló szerződésekbe történő jogalkotói beavatkozásra a *clausula rebus sic stantibus* elve alapján került sor. Ennek lényege, hogy a jogalkotó mindkét fél érdekeit figyelembe véve hajtott végre egy olyan tartalmú szerződésmódosítást, amely egyrészt megváltoztatta a fennálló tartozás pénznemét (forintra váltotta azt), másrészt pedig ehhez egy alacsonyabb kamatszint is járult. **A hitelezői oldalon a nyitott deviza pozíciók zárása volt az az alkotmányos szempontból is meghatározó érdek, amelyre a jogalkotónak figyelemmel kellett lennie. A hitelintézeteknek ugyanis mielőbb zárniuk kellett a nyitott deviza pozícióikat,** amelyhez elengedhetetlen volt a még fennálló deviza alapú szerződésekből származó követelések minél nagyobb arányú forintra váltása. Ennek elmaradása vagy késedelme olyan

rendszerszintű kockázatot jelentett volna Magyarország számára, amely többek között a forint jelentős gyengülését - és ennek következtében a deviza alapú szerződések adósai helyzetének jelentős romlását - vonta volna maga után.

/97/ Szükségesnek tartjuk kiemelni: „a hitelezői oldalon a nyitott deviza pozíciók zárása volt az az alkotmányos szempontból is meghatározó érdek, amelyre a jogalkotónak figyelemmel kellett lennie. A hitelintézeteknek ugyanis mielőbb zárniuk kellett a nyitott deviza pozícióikat...”

/98/ A „hitelezői oldalon” lévő bankok saját döntésük volt 2001 és 2009 között, hogy nyitott devizapozíciót hoznak létre, vagyis a CHF (elszámolású) kölcsönök nyújtásához nem gyűjtenek CHF-betéteket és nem bocsátanak ki CHF-kötvényeket. A bankoknak így forint kötelezettségük volt és CHF követelésük. A bankoknak a veszélyes árfolyamromlás kizárólag a forint erősödése lett volna. Azonban a bankok semmilyen nyitott deviza pozíciót nem tarthattak fenn, ezt zárniuk kellett. A nyitott pozíció zárása leginkább deviza swap ügyletekkel történt. Az elmúlt években a bankok folyamatosan zárták a „nyitott deviza pozíciókat”.

/99/ A hitelezői oldalon lévő bankok elegánsan megszabadulhattak volna a nyitott devizapozíciótól, ha engedik a lakosságot 180 forinttal végtörleszteni 2011 végén, 2012 elején. Azonban nem csak hogy nem éltek ezzel a lehetőséggel, kartellt alkotva **mindent elkövettek, hogy a lakosság maradjon a deviza elszámolású kölcsönökben.** Mivel közsímet, hogy a GVH kartell miatt eljárást indított és megbírságolta a bankokat (akadályozták, hogy az adósok forint kölcsön felvételével szabaduljanak a „deviza”hitelüktől), erre külön nem szeretnénk kitérni.

/100/ Trócsányi miniszter úr álláspontja teljesen megalapozatlan. Ha 10-15 éven keresztül a bankok nyitott deviza pozíciója nem volt „alkotmányos szempontból is meghatározó érdek” akkor az most mitől az?

/101/ A nyitott deviza pozíció méretét a legnagyobb Magyarországon működő bank, az **OTP példáján** kívánjuk bemutatni, most csupán a CHF esetében. Az adatok megtekinthetők az OTP honlapján lévő éves beszámolókból. A CHF összegek forintba vannak átszámolva.

2007. december 31.

Eszköz: 1.077 milliárd forint

Forrás: 142 milliárd forint

A nyitott pozíció, amit zárni kell: 935 milliárd forint.

Mérlegen kívüli tételekkel zárva: 943 milliárd forint.

2013. december 31.

Eszköz: 934 milliárd forint

Forrás: 210 milliárd forint

A nyitott pozíció, amit zárni kell: 724 milliárd forint.

Mérlegen kívüli tételekkel zárva: 743 milliárd forint.

/102/ Nem szükséges sem közgazdasági, sem pénzügyi sem jogi ismeret annak megállapítására, hogy devizanemként a banknál lévő megtakarítások, lakossági és vállalati betétek, banki kötvénykibocsátások és a bank által felvett kölcsönök (ezek neve forrás, a bank fizetési kötelezettségei) **nem egyeznek** a bank által nyújtott kölcsönökkel, bank által vásárolt kötvényekkel és bank által nyújtott bankközi kölcsönökkel (ezek neve eszköz, a bank követelése).

/103/ A nyitott deviza pozíció nem ismeretlen fogalom. Ezt szabályozza a 244/2000. (XII. 24.) Korm. rendelet (a kereskedési könyvben nyilvántartott pozíciók, kockázatvállalások, a devizaárfolyam kockázat és nagykockázatok fedezetéhez szükséges tőkekövetelmény megállapításának szabályairól és a kereskedési könyv vezetésének részletes szabályairól):
„4. § (1) Az intézmény – a tőkekövetelmény meghatározása céljából – a kereskedési könyvben nyilvántartott **pénzügyi eszközök pozícióit minden üzleti napon** az 5–7. §-okban meghatározottak szerint **köteles értékelni**. A prudens és megbízható értékelés biztosítása érdekében az intézmény a 13. számú mellékletben meghatározott feltételeknek megfelelő rendszereket és ellenőrzési mechanizmusokat alakít ki és tart fenn.
(2) A hitelintézet és a befektetési vállalkozás az üzleti tevékenysége során felmerülő **devizapozícióit minden üzleti napon** a 8. §-ban meghatározottak szerint **köteles értékelni**.”

„40. § (1) A hitelintézet és befektetési vállalkozás **devizanemenként megállapítja a nettó nyitott pozícióját**. A pozíció a következő elemek összege:
a) a nettó mérlegpozíció (az adott devizában nyilvántartott összes eszköz csökkentve az összes forrással),”

„44. § (3) A devizaárfolyam-kockázat vonatkozásában a kockázatmérési rendszernek aranyra és **minden devizára, amelyben az intézményeknek pozíciója van, meg kell határozni a kockázati tényezőket**.”

/104/ A Magyar Nemzeti Bank 2012-ben hozott a bankok számára kötelező szabályzást, bevezette a Deviza Megfelelőségi Mutatót, a DMM-et. A mutatón 2014-ben szigorítottak, a napi.hu így tájékoztatott erről:

„A 2012. július 1-jétől hatályos szabályozás szerint a DMM minimálisan elvárt szintje 65 százalék, azaz a hazai bankoknak a mérlegükben lévő hosszú devizaeszközöket **legalább 65 százalékban stabil deviza forrásokból kell finanszírozniuk**. Az eszközoldali csökkenést ugyanis a bankok jellemzően nem a rövid és mérlegen kívüli pozícióik zárására használták fel, hanem a hosszú devizaforrások lassú csökkenése a jellemző. A mérlegen belüli nyitott devizapozíció így nem zárul kellő mértékben, ezért a swappiacra való

ráutaltság magas marad, illetve a bankszektor rövid lejáratú deviza kötelezettségei sem csökkennek.

Mivel a DMM bevezetésével a devizalikviditási kockázatok csökkentek ugyan, de még mindig jelentősek, ezért a további csökkentés érdekében indokolt a szabályozás felülvizsgálata, illetve esetleges szigorítása.

Az új MNB rendelet alapján a minimum a jelenleg hatályos 65 százalékról 2014. július 1-ével 75 százalékra, majd félévente 5 százalékpontonként, **100 százalékra nő a megfelelési kötelezettség 2017. január 1-jéig.**”

/105/ A nyitott deviza pozíció nem „véletlen” műve, azt a bankok jól megfontoltan, szándékosan hozták létre. Kedvezőbb volt számukra, mint ténylegesen pl. CHF-et beszerezni a CHF elszámolású kölcsönökhöz. A **Magyar Nemzeti Banknál több tanulmány is készült, mely vizsgálja, hogy miért volt a bankok számára kedvezőbb a swap mint a tényleges deviza beszerzés.** Pl.: Páles Judit - Kiti Zsolt - Csávás Csaba: A devizaswapok szerepe a hazai bankrendszerben és a swappiac válság alatti működésének vizsgálata (MNB tanulmány 90. – 2010), Mák István – Páles Judit: Az FX-swap piac szerepe a hazai pénzügyi rendszerben (MNB Szemle 2009 május).

/106/ A bankoknál nyereség képződött azért, mert nyitott pozíciót hoztak létre és nem deviza forrásokat szereztek be. A bankok ragaszkodtak az általuk kialakított állapothoz. Ezért volt szükség a DMM mutató szigorítására 2014-ben.

/107/ Az Igazságügyi Miniszter az Alkotmánybírósági döntésekkel és Bankszövetség - Kormány megállapodáson alapuló törvényekkel korlátozva van. Az ismertetett esetben az igazságügyi miniszter a kormány álláspontját képviselte, mint a kormány tagja. A kormány álláspontja viszont nem térhetett el a Bankszövetséggel történt megállapodástól. Ezért fordulhatott elő, hogy az Alkotmánybíróságnak téves, valótlan tájékoztatást adott.

/108/ Az Alkotmánybíróságot viszont nem kötelezi a Kormány - Bankszövetség megállapodás. Az Alkotmánybíróság nem kormányzati szerv. Hasonlóan mint a többi bírói szint, a bírók nem utasíthatóak, kizárólag a törvényeknek vannak alávetve.

/109/ Kérjük az Alkotmánybíróságot hogy a beadványban ismertetett tények és adatok, a feltárt és ismertetett összefüggések alapján hozza meg döntését. Kérjük, ha kikéri az Igazságügyi Miniszter (vagy más állami vezető) véleményét, akkor azt **küldje el részünkre, hogy reagálni tudjunk állításaira.**

/110/ Komoly problémát jelent a támadott törvény hatályának kérdése. A törvény meghatározza azokat a területeket, melyekre a hatálya nem terjed ki:

„1.§ (2) **E törvény hatálya nem terjed ki**

a) az ingatlanon alapított jelzálogjog - ideértve az önálló zálogként alapított zálogjogot is - fedezete mellett nyújtott

aa) devizaalapú kölcsönszerződésre,

ab) már felmondott devizaalapú kölcsönszerződésből eredő követelésre,

d) **a törvény hatálybalépése előtt forintosított devizaalapú kölcsönszerződésre.**”

/111/ Esetünkben már **felmondott** devizaalapú kölcsönszerződésről van szó, melyet **a bank a támadott törvény hatálybalépése előtt már forintosított.**

/112/ A törvény álláspontunk szerint **nem egyértelműen szabályozza azt, hogy mire terjed ki a hatálya.**

/113/ Beláthatatlan számunkra, hogy az eljáró bírók miként fogják ezt a hatályossági kérdést megítélni. Közismert, hogy több mint 12.000 devizahiteles per van folyamatban hazánkban.

/114/ Alkotmányos jogunk, hogy a pénzügyintézetekkel kapcsolatos **vitás ügyeinket felkészült és tisztességesen eljáró bíróság vizsgálja** és alkotmányos jogunk hogy a feltárt tények és összefüggéseknek megfelelő elszámolási kötelezettséget mondjon ki az eljáró bíró.
Alkotmányellenes, ha a bíró eljárása korlátozva van.

/115/ Jelen alkotmányos panaszba több adat és információ nem fér bele, nem is szükséges minden adattal és ténnyel az Alkotmánybíróságot terhelni, hiszen **nem az Alkotmánybíróságnak kell a devizahiteles vitás kérdésekben döntést hoznia.** A tények és összefüggések megismerése a perekben **eljáró bíróságok feladata és kötelessége.** Az ismertetett példák bizonyára arra elegendőek, hogy az Alkotmánybíróság belássa, **nem korlátozható a tisztességes bírósági eljárás azért, mert az nem érdeke a pénzügyintézeti szereplőknek.**

/116/ Mint jelen alkotmányjogi panaszunkban nagyon részletesen ismertettük a támadott két jogszabályi pontot a parlamentben **egyáltalán nem tárgyalták meg az országgyűlési képviselők.** Szót sem ejtettek erről a két pontról, a parlamenti expozé sem tért ki rá. Amennyiben a panaszunkban leírtaknak megfelelően az Alkotmánybíróság megsemmisíti ezt a két pontot, egy új, az Alaptörvénynek megfelelő kormányzati előterjesztés során **az országgyűlési képviselők ténylegesen megvitathatják azt a problémát, melyet az e két törvényi pont orvosolni akar.** Megvalósulhat ezen felül egy **társadalmi vita** is, mely minden széleskörű hatáskörrel rendelkező törvény esetén elengedhetetlen.

Az Alkotmánybíróság főtárgya, Dr. Bitskey Botond 2016. február 23.-én kiegészítést kért (részlet):

Beadványa nem tartalmazza az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének lényegét, illetve az indítványban foglalt kérelem alkotmányjogi érvekkel alátámasztott részletes indokolását. Felhívom szíves figyelmét arra, hogy a megjelölt törvényi rendelkezések alaptörvényellenességének pusztá állítása nem elegendő, szükséges annak kifejtése is, hogy az indítványozó véleménye szerint konkrétan mely támadott norma mely alaptörvényi rendelkezéssel ellentétes, s a vélt alapjogi sérelem miben áll.

Rövid részletek a 2016. március 16.-i kiegészítéséből:

Nagyon lényeges elemnek tartottuk annak az ismertetését is, hogy miként született meg a Parlamentben a két támadott törvényi pont és mi a törvényalkotás jogszabályban leírt folyamata. Ez a beadványunkban az /39/-től a /83/-ig tartó pontokban szerepel. Most röviden felidézzük, hogy a benyújtott törvénytervezet **általános indoklása a támadott törvényi pontokról, a két törvény módosításáról egy szót sem ejt!** A részletes indoklás, mely a törvénytervezet minden §-áról ad rövid tájékoztatást, teljesen semmitmondó! **Egyáltalán nem ismerhető meg, hogy mit és hogyan változtat a két támadott törvényi pont.** A törvénytervezet parlamenti előterjesztője **egy szót sem szól támadott törvényi pontokról. Egyetlen egy parlamenti képviselő sem tett említést a támadott törvényi pontokról a parlamenti vitában.** A vita lezárását követően **a törvény előterjesztője sem említette meg támadott törvényi pontokat.**

Nagyon lényeges elemnek tartottuk annak az ismertetését is, hogy mit értünk a „független és pártatlan bíróság tisztességes, nyilvános és ésszerű időn belüli” tárgyalása alatt. Nagyon részletesen ismertettünk példákat arról, hogy mivel jár az, ha a bíróság a fenti uniós alapelveket nem tartja be. Ez az ismertetés a beadványunkban az /84/-től a /116/-ig tartó pontokban szerepel.

A benyújtott alkotmányjogi panaszunkban nagyon részletesen kifejtettük, hogy a támadott két törvényi pont milyen módon sérti alapjogunkat:

„Az Alaptörvény a bírósághoz fordulás jogát az alkotmányos alapjogok között rögzíti. Ebben a körben az a kérdés, hogy a jogbiztonság elve alapján mennyiben lehetséges a perbe törvény által beavatkozni?

A bírósághoz fordulás joga esetében ugyanis álláspontunk szerint **e alapjog sérül akkor is, ha a jogi szabályozás ugyan biztosít bírói utat, de valójában nincs tere a bírói mérlegelésnek.** A törvény egyértelműen kizárja a bírói mérlegelést folyamatban lévő

ügyekben. A bírói mérlegelés kizárása ezáltal utólagosan teljesen kiüresíti a peres fél bírósághoz való fordulásának jogát.”

„Szeretnénk hangsúlyosan kiemelni: **a kölcsönszerződések azért lehetnek semmisek, mivel a pénzüintézet nem adott az árfolyamkockázatról „valós” információt.** Amennyiben a pénzüintézet szándékosan „megtévesztette és becsapta” a fogyasztót, akkor értelemszerűen a pénzüintézet érdeke „nem méltányolható” és nem beszélhetünk egyáltalán a „megváltozott körülmények miatti érdekegyensúly helyreállításáról”. Amit az eljáró bírónak mindenképpen figyelembe kell vennie az „az eset összes körülményeinek mérlegelése”.

Teljesen nyilvánvaló, hogy **egy Bankszövetség - Kormány megállapodáson nyugvó törvény nem alkalmas arra, hogy a körülményeket mérlegelje.**

Az, hogy mi-hogyan történt a szerződéskötés folyamán, a bíróságoknak kell eldönteni. **A bíróságoknak kell eldönteni azt is, hogy milyen kötelezettség terheli a fogyasztót és milyen kötelezettség terheli a pénzüintézetet.**

Jelen panasszal kapcsolatban utalnunk kell mindenképpen az Alkotmánybíróság 773/2015 számú ügyben hozott megállapításaira is:

„... a régi Ptk. 205. §-ának (3) bekezdése értelmében **a felek a szerződés megkötésénél együttműködni kötelesek, és tájékoztatniuk kell egymást a megkötendő szerződést érintő minden lényeges körülményről.** Ezt az általános együttműködési és tájékoztatási kötelezettséget konkretizálja a Hpt. 2005. január elsejétől hatályos 203. § (6) és (7) bekezdése. Eszerint olyan lakossági ügyféllel kötött szerződés esetén, amely devizahitel nyújtására irányul, illetőleg ingatlanra kikötött vételi jogot tartalmaz, **a pénzügyi intézménynek fel kell tárnia a szerződéses ügyletben az ügyfelet érintő kockázatot, amelynek tudomásulvételét az ügyfél aláírásával igazolja. Ennek a kockázatfeltáró nyilatkozatnak tartalmaznia kell a devizahitel nyújtására irányuló szerződés esetén az árfolyamkockázat ismertetését, valamint annak hatását a törlesztőrészletre.**”

11/2015. (V. 14.) AB határozat [45]”

Az árfolyamkockázattal kapcsolatos tájékoztatásnak is világosnak és érthetőnek kell lennie minden fogyasztó számára.

„A PJE határozat szerint tehát amennyiben a pénzügyi intézmény tájékoztatása nem volt megfelelő vagy **adott esetben a fogyasztó (azaz a deviza alapú fogyasztói kölcsönszerződés adósa) vonatkozásában elmaradt, akkor ezt a körülményt a tisztességtelenség (semmisség) körében kell értékelni és a kikötést ennek megfelelően kell teljesen vagy részlegesen érvénytelennek minősíteni.** A pénzügyi intézmény magatartásának (az általa adott tájékoztatásnak vagy annak elmaradásának) értékelését az egyedi ügy eldöntése során, a fogyasztó érdekében, a tisztességtelenség körében kell figyelembe venni. Ez nem minősül sem új normaalkotásnak, sem contra legem értelmezésnek, pusztán annyit jelent, hogy **az érvénytelenségi okok közül – a**

jogértelmezés keretein belül maradva – a fogyasztóra nézve kedvezőbbet kell alkalmazni. Ilyen esetekben alapvetően az eljáró bíró feladata annak eldöntése, hogy az adott tényállásnak mely törvényi rendelkezéssel szorosabb a kapcsolata és a jogvitát ennek megfelelően zárja le. Önmagában azonban az, hogy a Kúria – a jogegység biztosítása érdekében – a támadott PJE határozatban a versengő érvénytelenségi okok közül a fogyasztó érdekét jobban védőt részesíti előnyben, nem minősül jogalkotásnak, és nem eredményez emiatt alaptörvény ellenességet sem. Ahogyan a felperes keresetlevelében több (alternatív) kereseti kérelmet is előterjeszthet és azok sorrendjét is megjelölheti, akként a Kúriának is lehetősége van arra, hogy az érvénytelenségi okok közül – anélkül, hogy az új norma alkotásához vagy contra legem értelmezéshez vezetne – egyet kiválasztva preferáljon.” 11/2015. (V. 14.) AB határozat [55]”

Gondoljuk végig, ugyan mi értelme van annak, hogy „a felperes keresetlevelében több (alternatív) kereseti kérelmet is előterjeszthet és azok sorrendjét is megjelölheti”, ha a jogkövetkezményt, az elszámolást már korábban egy törvény meghatározta?

Továbbra is határozott véleményünk, hogy a peres eljárás végén a bírói ítélet meghozatala, **a kötelezettségek bíróság általi megállapítása is része a „tisztességes bírósági eljáráshoz” való jognak.** A támadott törvényi pontok ettől fosztanak meg bennünket, a bankjukat perlő felpereseket.

A támadott törvényi pontok előírják törvényileg az eljáró bírónak azt, hogy érvénytelen (vagy részben semmis) szerződés esetén milyen módon kell a pereskedő feleknek elszámolnia, **függetlenül attól, hogy a pénzügyi intézet véletlenül, figyelmetlenségből vagy szándékosan adott félrevezető tájékoztatást** a várható forint törlesztő részletek nagyságáról és ezek bekövetkeztének a lehetőségéről, valószínűségéről.

Szeretnénk nagyon nyomatékosan megismételni, hogy az elszámolás és a forintosítás **nem oldotta meg a „devizahitelek” problémáit.** Az adósok túlnyomó többsége nagyobb adóssággal rendelkezik, mint amekkora összeget a bankok a rendelkezésére bocsátottak. Még azok közül is sokan, akik folyamatosan és pontosan fizették az elmúlt években a törlesztő részleteket, azzal szembesültek, hogy az adósságuk nagyobb, mint amekkora kölcsönt kaptak. **Több mint százezer család most tavasszal veszíti el otthonát!** . A „súlyos szociális katasztrófa helyzet” egyáltalán nem szűnt meg!

A „megtévesztett és becsapott” fogyasztóknak nincs más lehetőségük, mint hogy bírósághoz forduljanak. A tisztességes bírói eljárás végeredményét azonban alapvetően befolyásolja a most támadott két törvény pont.

A panaszunkban nagyon részletesen bemutattuk, hogy **a Kormány nem tartotta be Magyarország törvényeit.**

Az Alaptörvény R. cikk (2) bekezdése szerint:

„Az Alaptörvény és a jogszabályok mindenkire kötelezőek.”

Úgy véljük, a „mindenki” alatt a Kormány és az Országgyűlés is értendő. Az Alkotmánybíróságnak kell arról dönteni, hogy alkotmányos-e ha törvénytelenül nyújt be a Kormány törvényi előterjesztést az Országgyűlésnek?

Az Alaptörvény 25. cikk (2/a) bekezdése szerint:

„A bíróság dönt ... magánjogi jogvitában...”

A támadott törvényi ponttal a Bankkal szembeni vitánkban **nem a bíróság dönt** (függetlenül, pártatlanul, ésszerű határidőn belül, tisztességes és nyilvános tárgyaláson), **hanem a Bankszövetség-Kormány megállapodása alapján született törvény**. Az Alkotmánybíróságnak kell arról dönteni, hogy az Alaptörvényben rögzített elvet átírhatja-e a Bankszövetség a Kormánnyal kötött megállapodásban?

Teljesen nyilvánvaló, hogy Bankszövetség a gépjárműhitelek forintosításáért **cserébe azt kérte** (a törvény tartalmát ismerve), **hogy a kormány korlátozza a fogyasztók alkotmányos jogait és a bíróságok tisztességes eljárását**. Az Alkotmánybíróságnak kell arról dönteni, hogy az ilyen alku alapján születő megállapodás alkotmányos-e?

Továbbra is azt tartjuk szükségesnek, hogy **a támadott két törvényi pontról a Parlamentben valódi, érdemi és nyilvános vita folyjék**. A Parlamenti vita létrejöttéhez azonban az **szükséges, hogy az Alkotmánybíróság a két törvényi pontot megsemmisítse!**

Kiemelt fontosságúnak tartjuk ezért nyomatékosan szeretnénk felhívni a figyelmét az Alkotmánybíróságnak arra, hogy a 34/2014. (XI. 14.) AB határozatában csonkítva idézi a Kúria határozatát:

*„A PJE határozat tartalma három kérdés köré csoportosítható. Az első pont a deviza alapú szerződések esetében annak a szerződési rendelkezésnek a tisztességtelenségét vizsgálta, mely szerint az **árfolyamkockázatot – a kedvezőbb kamatmérték ellenében – korlátozás nélkül a fogyasztó viseli.**” [47]*

Ez a csonkítás rendkívül sajnálatos módon jellemző az Igazságügyi Minisztériumra, a Magyar Nemzeti Bankra, a Kormányra és szinte a teljes hazai sajtóra.

A Kúria pontosan idézve, az alábbi döntést hozta:

A Kúria Polgári Kollégiuma a deviza alapú fogyasztói kölcsönszerződések (értve ezalatt a hitel-, kölcsön- és pénzügyi lízingszerződéseket) egyes rendelkezéseinek - a 6/2013. PJE által el nem bírált - tisztességtelensége tárgyában a bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló

2011. évi CLXI. törvény. (Bsz.) 34. § (4) bekezdésének b) pontja alapján jogegységi tanácsként eljárva a joggyakorlat továbbfejlesztése érdekében meghozta a következő jogegységi határozatot:

1. A deviza alapú fogyasztói kölcsönszerződés azon rendelkezése, amely szerint **az árfolyamkockázatot – a kedvezőbb kamatmérték ellenében – korlátozás nélkül a fogyasztó viseli, a főszolgáltatás körébe tartozó szerződéses rendelkezés, amelynek a tisztességtelensége főszabályként nem vizsgálható.**

E rendelkezés tisztességtelensége csak akkor vizsgálható és állapítható meg, **ha az általánosan tájékozott, ésszerűen figyelmes és körültekintő átlagos fogyasztó** (a továbbiakban: fogyasztó) számára annak tartalma a szerződéskötéskor – figyelemmel a szerződés szövegére, valamint a pénzügyi intézménytől kapott tájékoztatásra is – **nem volt világos, nem volt érthető.**

Ha a pénzügyi intézménytől kapott **nem megfelelő tájékoztatás vagy a tájékoztatás elmaradása folytán a fogyasztó alappal gondolhatta úgy, hogy az árfolyamkockázatot nem valós, vagy az őt csak korlátozott mértékben terheli, a szerződésnek az árfolyamkockázatra vonatkozó rendelkezése tisztességtelen, aminek következtében a szerződés részlegesen, vagy teljesen érvénytelen.**

A Kúria a 2/2014 számú PJE határozatban később részletesen ki is fejtí:

Az Európai Unió Bírósága a C-26/13. számú ügyben hozott ítéletében akként foglalt állást, hogy a „szerződés elsődleges tárgyát” vagyis a „főszolgáltatást” megállapító szerződési feltételeknek azok tekintendők, amelyek a szerződést jellemző szolgáltatást határozzák meg. A 6/2013. PJE határozat 1. pontja szerint a deviza alapú kölcsönszerződések jellegadó sajátossága többek között az, hogy **e szerződéstípusnál az adós az adott időszakban irányadó forint kölcsönnél kedvezőbb kamatmérték mellett devizában adósodott el, amiből következően ő viseli az árfolyamváltozás hatásait. Önmagában azonban az, hogy az árfolyamkockázatot viselésének szabályai a főszolgáltatás körébe tartoznak, nem zárják ki ezen szerződési rendelkezések tisztességtelenségének vizsgálatát, abban az esetben, ha e rendelkezések nem világosak, nem érthetőek – figyelemmel a pénzügyi intézménytől kapott tájékoztatásokra is.**

Vizsgálni szükséges tehát, hogy az adott konstrukció egyik lényegi eleme, **az árfolyamkockázatot fogyasztók általi viselése világos, érthető szerződési feltétel volt-e.**

A Ptk. 205. §-ának (3) bekezdése értelmében **a felek a szerződés megkötésénél együttműködni kötelesek, és tájékoztatniuk kell egymást a megkötendő szerződést érintő minden lényeges körülményről.** Ezt az általános együttműködési és tájékoztatási kötelezettséget fogyasztónak minősülő ügyféllel kötendő devizahitel nyújtására irányuló szerződés esetén – ide nem értve a pénzügyi lízingszerződést - a jelenleg már nem hatályos 1996. évi CXII. törvény (Hpt.) 203. §-a akként konkretizálja, hogy **a pénzügyi intézménynek fel kell tárnia a szerződés ügyletben az ügyfelet érintő kockázatot, amelynek tudomásulvételét az ügyfél aláírásával igazolja.**

Abban az esetben, ha a szerződés szövegéből és a pénzügyi intézmény által nyújtott tájékoztatásból egyértelműen felismerhető volt **az „átlagos fogyasztó” mércéjén keresztül megítélt konkrét fogyasztó számára, hogy az árfolyamkockázatot korlátozás nélkül kizárólag őt terheli, és hogy az árfolyam rá nézve kedvezőtlen**

változásának nincs felső határa, a vizsgált kikötés tisztességtelenségét a Ptk. 209. § (5) bekezdésében foglaltakra tekintettel nem lehet megállapítani.

Amennyiben tehát a fogyasztó a jogszabály által előírt tájékoztatást megkapta, a kockázat feltáró nyilatkozatot aláírta, akkor azt – az ellenkező bizonyításáig - úgy kell értékelni, hogy az árfolyamkockázat korlátozás nélkül őt terhelő volta számára világos és érthető volt, illetve annak kellett lennie. A pénzügyi intézménynek kell bizonyítania, hogy a fogyasztó tájékoztatása ilyen módon megtörtént.

Amennyiben azonban **az árfolyamkockázat korlátlan viselésének szerződési rendelkezése a fogyasztó számára a pénzügyi intézménynek felróható okból nem volt világosan felismerhető, illetve érthető, fennállnak a szerződés tisztességtelensége megállapításának a feltételei.**

Előfordulhatott ugyanis, hogy a szerződés egyértelmű megfogalmazása, a megfelelő tartalmú kockázatfeltáró nyilatkozat ellenére a szerződéskötés során a pénzügyi intézménytől kapott tájékoztatás alapján **a fogyasztó alappal gondolhatta úgy, hogy az általa viselendő árfolyamkockázat nem valós, annak nincs reális valószínűsége, vagy az bizonyos mértékben korlátozott (van egy maximuma).** Ez a helyzet akkor, ha a fogyasztó **az árfolyamváltozás várható alakulásáról, maximális mértékéről a pénzügyi intézménytől, annak képviselőjétől konkrét, hitelt érdemlőnek tűnő, később azonban tévesnek, valótlanak bizonyult tájékoztatást kapott.** Ebben az esetben a szerződés **a nem megfelelő (téves, félreérthető, nem egyértelmű) tájékoztatással érintett rendelkezése tisztességtelen, amely a szerződés részleges vagy teljes érvénytelenségét eredményezi.**

A nem megfelelő tájékoztatás tényét és azt, hogy ennek következtében a szerződés árfolyamkockázatra vonatkozó rendelkezése számára nem volt világos és érthető, a fogyasztónak kell bizonyítania.

Az alkotmányjogi panaszunkban alaposan ismertetjük a „megtévesztés” nemzetközi és hazai jogi megfogalmazásait.

Már több alkalommal is közöltük és most is megismételjük azt a tényt, hogy úgy születtek Kúria döntések, úgy születtek a Bankszövetséggel megegyezve törvények, hogy meg sem vizsgálták, hogy a kölcsönszerződések egyáltalán érvényesek-e, semmisek-e?

A jelen alkotmányjogi panaszunk éppen azzal a kérdéssel foglalkozik, hogy előírhatja-e a törvény, hogy akkor is devizában kell elszámolni a pénzügyintézetnek és az adósnak egymással, ha a szerződés teljes egészében azért érvénytelen, mert az árfolyamkockázat ismertetéssel a pénzügyintézet megtévesztette, félrevezette, becsapta az Ügyfelét. Elveheti-e a bíróságtól a törvény azt az európai állampolgári jogot, hogy a tények ismeretében hozzon döntést?

Az Alkotmánybíróság 34/2014. (XI. 14.) AB határozata ezekkel a kérdésekkel egyáltalán nem foglalkozik, hiszen **a beadványok az árfolyamrésszel és a kamatláb emeléssel** (egyoldalú szerződés módosítás) illetve ezen problémák törvényi szabályozásával **voltak kapcsolatosak.**

„A jelen alkotmánybíróági határozatban vizsgált Tv. kizárólag a PJE határozat 2. és 3. rendelkező részi pontjával kapcsolatos szabályokat tartalmaz. Jelen alkotmányossági vizsgálat azonban még ennél is szűkebb tárgykört érint: tekintettel arra, hogy az árfolyamrész rendezésére vonatkozó törvényi szabályt, a 3. §-t támadó indítvány nem érkezett, az eljárás – az indítványhoz kötöttség elve alapján – kizárólag **az egyoldalú szerződésmódosítás lehetőségét tartalmazó szerződéses kikötéseket érintő törvényi rendelkezések vizsgálatára terjed ki.** [48]

Nagyon helyesen állapítja meg az Alkotmánybíróság, hogy az állam (bíróság, törvényhozás, kormány, MNB, PFK) feladata a gyengébb fél, a fogyasztók védelme. Mint jelen beadványunk nagyon részletesen tartalmazza, a támadott törvényi pontok a Bankszövetséggel kötött, az „erőfölénnyel visszaélővel” kötött megállapodáson nyugszanak és mélyen sértik a fogyasztók alapjogait.

Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény R) cikk (3) bekezdésére tekintettel abból indult ki, hogy a Nemzeti Hitvallás szerint „Valljuk az elesettek és a szegények megsegítésének kötelességét.” A demokratikus jogállam ilyen kötelessége az M) cikk (2) bekezdése alapján az, hogy **fellépjen a tisztességtelen versennyel, az erőfölénnyel való visszaéléssel szemben és védje a fogyasztók jogait.** Ha a gyengébb felek tömegeinek súlyos válsághelyzete folytán az alapvető jogaik kerülnek veszélybe, **ezek védelme az állam (és minden hatalmi ág) – jogállamiságból és a jogbiztonságból is eredő – elsőrendű kötelessége** [Alaptörvény I. cikk (1) bekezdés]. Az állam ilyen jellegű „beavatkozása” hiányában ugyanis a kiszolgáltatott helyzetben levő adósok alapjogainak, végső soron emberi méltósághoz való joguknak a sérelme **visszafordíthatatlanul bekövetkezne.** A bíróságoknak az Alaptörvény 28. cikke alapján a vizsgált Tv. hiányában is **így kellett volna értelmezniük a jogszabályokat.** [51]

Mint jelen beadványunk nagyon részletesen tartalmazza, a támadott törvényi pontok a Bankszövetséggel kötött, az „erőfölénnyel visszaélővel” kötött megállapodáson nyugszanak és mélyen sértik a fogyasztók alapjogait. Esetünkben, személyesen is alapvető jogunk kerül veszélybe, a tisztességes bírói eljáráshoz való jog, mivel a Bankszövetség elérte, hogy törvény „hozzon döntést” peres ügyben az eljáró bíró helyett. A bíróság tehát nem tud az Alaptörvény M) cikke alapján dönteni esetünkben sem, mert a támadott törvényi pont ezt lehetetlenné teszi, a bíróság nem dönthet a törvény előírásával szemben. Legfeljebb az Alkotmánybírósághoz fordulhat, ha aggálya merül fel, mint ahogy most a Fővárosi Törvényszék is tette.

Az alkotmánybíróóság végül nem vizsgálta meg érdemben ezt a panaszt, nem talált benne olyan állítást, adatot mely alapján szükségességét érezte volna annak, hogy fellépjen az állampolgárok és a jogállamiság védelme érdekében.

IV. Ajánló

Alkotmányjogi panaszom a piaci árfolyamú, a 256-os forintosításról és a korábbi 180 forintos kedvezményes végtörlesztésről.

1176

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG HATÁROZATAI

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3147/2015. (VII. 24.) AB HATÁROZATA

alkotmányjogi panaszok elutasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panaszok tárgyában meghozta a következő

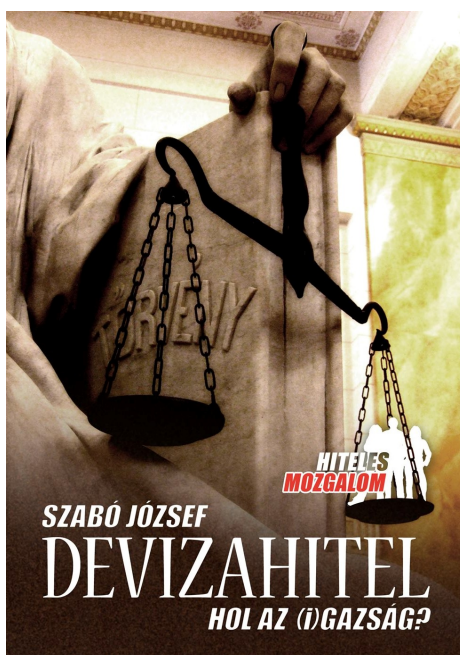
h a t á r o z a t o t:

1. Az Alkotmánybíróság az egyes fogyasztói kölcsönszerződések devizanemének módosulásával és a kamatszabályokkal kapcsolatos kérdések rendezéséről szóló 2014. évi LXXVII. törvény 2. § (1) bekezdés f) pontja és 10. §-a alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszokat elutasítja.

2. Az Alkotmánybíróság az egyes fogyasztói kölcsönszerződések devizanemének módosulásával és a kamatszabályokkal kapcsolatos kérdések rendezéséről szóló 2014. évi LXXVII. törvény 2. § (1) bekezdés f) pontja alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló – az Alaptörvény 25. cikk (2) bekezdés a) pontjára alapított – alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/810/2015.

Könyv a bankrendszer, a politika és a bíróságok viszonyáról:

Filmem a társadalmi-gazdasági problémákról: Jelenkép 2012

<https://www.youtube.com/watch?v=cZ3SmiiUqzA>

SZABÓ JÓZSEF

DEVIZAHITEL

TISZTELT ÜGYÉSZSÉG...

A büntetőjog lényege, hogy a közösségellenes, társadalomra veszélyes cselekmények elkövetőit felelősségre vonják, és amennyiben cselekményük gondatlanságra vagy szándékosságra vezethető vissza megbüntetik. „Aki jogtalan haszonszerzés végett mást tévedésbe ejt, vagy tévedésben tart és ezzel kárt okoz, csalást követ el. A büntetés öt évtől tíz évig terjedő szabadságvesztés, ha a csalás különösen jelentős kárt okoz”

Épp 15 éve, hogy a devizahitelezés a gépjármű kölcsönökkel elindult hazánkban. 2004-ben már jelzálog kölcsönöknél is megjelent a devizaalapú, a deviza elszámolású hitel. A lakosság nyolc év alatt 10.000 milliárd forint összegű kölcsönt vett fel, nagyrészt azért mert megtévesztették, becsapták. Félrevezették az árfolyamkockázattal, a kamatok változtathatóságával, és (állítólag) az árfolyamréssel kapcsolatban. A lakoságnak okozott kár több ezer milliárd forint.

Tények, adatok, összefüggések, egymásnak ellentmondó állítások; a bankrendszer megtévesztései; bírósági ítéletek valótlanágai. A könyv tartalma egy tényleges ügyészégi feljelentés.

Már jóval többről van szó, mint hogy néhány bank tisztességtelen, törvénytelen szerződést kötött. Bűncselekmény történt? Megfelelően működik az igazságszolgáltatás? Ez ügyben a társadalomnak kell döntést hoznia. Az ítéletet a társadalom mondja ki. Ha mi, akik elszenvedjük az egészet, nem tesszük ezt meg, megteszik majd az utódaink, esetleg csak évtizedekkel később.